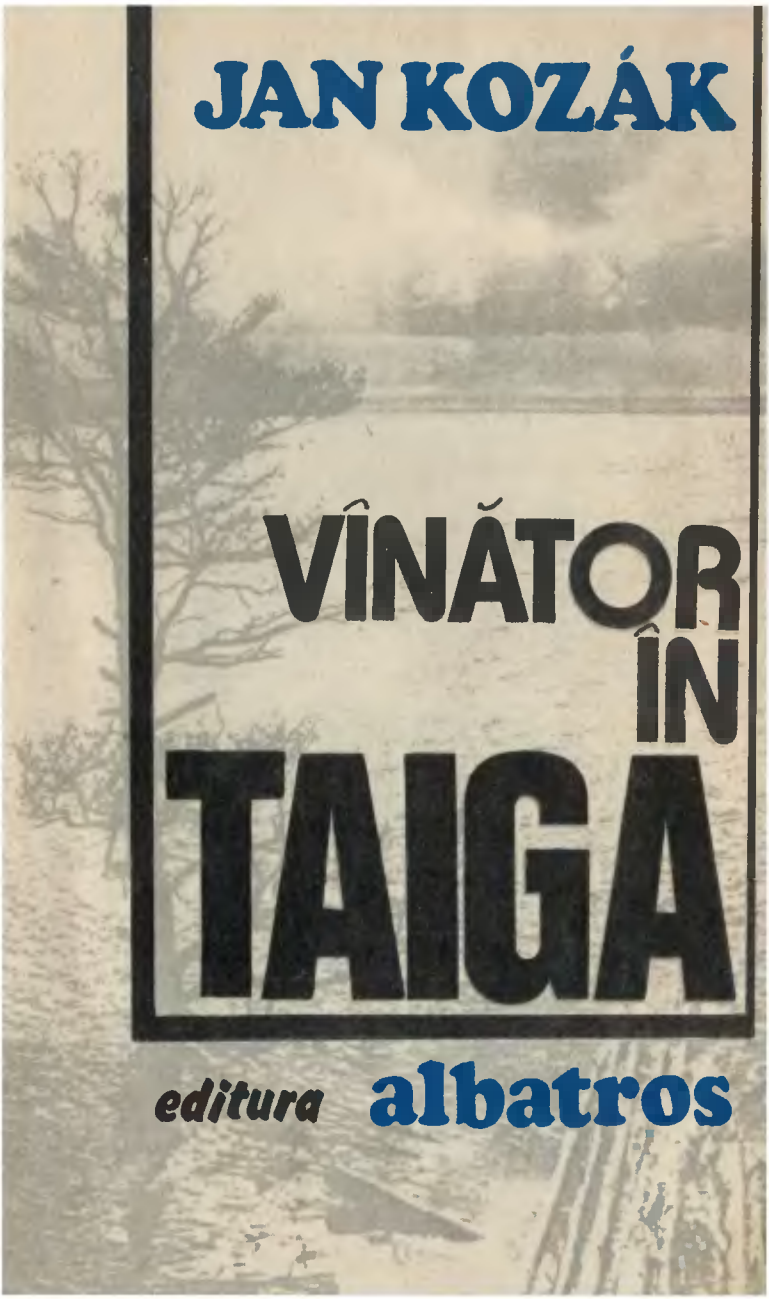
JAN KOZÁK
VÎNĂTOR
ÎN
TAIGA
editura albatros

JAN KOZÁK

VÎNĂTOR ÎN TAIGA

Coperta de VASILE SOCOLIUC

JAN KOZÁK

Lovcem v tajze
Ceskoslovenský Spisovatel

PRAHA, 1979

JAN KOZÁK

VÎNĂTOR ÎN TAIGA

În românește de

SANDA APOSTOLESCU și JEAN GROSU

EDITURA ALBATROS

BUCUREȘTI 1983

LA VÎNĂTOARE ÎN BAMBUIKA

(1)

Deci asta e taigaua ! Acum cîteva zile, cînd am luat avionul, din Praga, nu știam mai nimic despre ea. Nici la Moscova, la Uniunea scriitorilor, nu mi-au putut spune ceva precis despre ținutul în care urma să mă duc. Normal : nimeni nu fusese pe aceste meleaguri îndepărtate ale Siberiei Orientale.

— E pe undeva prin extremitatea nord-estică a Republicii Autonome Bureate, mult dincolo de Baikal. Mai sînt pe acolo multe locuri necălcate încă de piciorul omului. Așa că să nu vă supărați dacă nu vor fi toate așa cum, eventual, le-ați fi dorit. Dumneavoastră vreți să cunoașteți taigaua și viața vînătorilor. Perspectivele sînt, într-adevăr, grandioase !

La Ulan-Ude temperatura era cu puțin sub zero. Lăsasem în urmă aproape opt mii de kilometri de zbor cînd, la 25 octombrie — ziua în care începe vînătoarea de animale cu blană — am urcat din nou în avion.

În acest IL—2 nu mai exista stewardesa care să-ți ofere bomboane la decolare. Alături de doi vînători ce-și țineau puștile între genunchi, de cîinii acestora, și de un grup de geologi, ședeam pe scaun zgribulit, ca în autobuzele de odinioară, neîncălzite și cu banchete laterale ; spațiul dintre scaune era înțesat de bagaje, saci și lăzi de tot felul. Scaunele nu mai aveau de mult obișnuitele centuri de siguranță. Cînd ne-am ridicat în aer, tot calabalîcul de pe culoar a alunecat spre coada avionului.

De îndată ce am prins înălțime, m-am uitat prin hublou și am zărit taigaua : dealuri brăzdate, acoperite de pini și brazi, și platouri întinse și pustii. Daba, vînătorul bureat care urma să mă însoțească pînă la Bag-

darin (lucra în secția de achiziționare a blănurilor și a animalelor din centrala Uniunii Cooperatiste Bureate), dispăru pe neașteptate în cabina pilotului și, peste puține clipe, pilotul veni să mă invite lîngă el. Aviator de vînătoare emerit, străbate acest traseu de peste nouă ani și îl cunoaște în amănunțime. M-am așezat în spatele lui, sprijinindu-mă de bara de fier care, în cazul unei zdruncinături, m-ar fi împiedicat să cad pe spate și să mă rostogolesc peste călători și bagaje. Ne îndreptăm spre nord-est.

După o oră de zbor, taigaua începe să-și schimbe încetul cu încetul înfățișarea, devenind parcă mai netedă. Printre numeroasele lacuri apăreau tot mai des cîte un mesteacăn, o vegetație mai scundă, arbori pitici, și întinderile acoperite cu iarbă ale tundrei strălucind sub învelișul argintiu al chiciurei. Rîulețele însă mai tresăreau și acum în bătaia luminii solare; deci apa continuă să curgă.

Apoi, deodată peisajul prinde iar să se unduiască și, în depărtare, apar munții sclipind de zăpadă. Zburăm direct spre nord și, sub noi, cît cuprindeai cu ochiul, se întinde pădurea despuiată de frunze și pustie. Taigaua se rărise și mie mi se părea că-i văd trupul dezgolit și noduros, brăzdat de venele și arterele pîraielor și ale pîrîiașelor ce nu conteneau să șiroiască. Privirea ți-e atrasă deodată de strălucirea de piatră a albiei unei ape secate, care reînvie odată cu căderea ploilor și topirea zăpezilor. Abia se zărește șerpuirea potecilor înguste pe care mișună animalele sălbatice. Ici-colo mai lucește oglinda unui lac, de proporții reduse, străjuit de maluri albe, de piatră. Dar regiunea marilor lacuri se află, de bunăseamă, undeva în urma noastră.

Apoi pîraiele și pîrîiașele împietresc ca prin farmec, căpătînd pe neașteptate un luciu mat, lipsit de viață. Constat cu uimire că taigaua nu mi se pare atît de sălbatică, ci mai curînd pustie și moartă. Se desfășura sub noi, sumbră și încremenită, cuprinsă parcă de o tainică vrajă. Și totuși răzbea din această stranie încremenire o forță ciudată, de o grandioasă brutalitate. Din aer încă, asaltat de vibrațiile și zgomotul neîntrerupt al motorului, mă încearcă un sentiment aproape necunoscut pentru omul venit dintr-o lume civilizată. Acel sentiment minunat și tulburător ce te copleșește atunci cînd

indiferența observației obiective cedează locul exaltării nestăvilite în fața sălbăticiei naturale, de nimic știrbită în puritatea ei. De pe acum m-a cotropit cu desăvîrșire, făcîndu-mă să-mi pun prima întrebare : Oare ce mă așteaptă pe aceste meleaguri ?

Munții albi, strălucitori au rămas în stînga noastră, dar am ajuns, în sfîrșit, în regiunea zăpezilor. Zburăm la mică înălțime ; scrutez de zor platourile însorite, în căutarea urmelor, a mișcărilor. Zburînd odată, la noi, în Cehoslovacia, deasupra Tatrei Mici, am văzut în zăpadă, cît se poate de clar, o vulpe ; acea blană roșcată și lunguiață, cu coadă lungă, alergînd nestînjenită pe platoul brăzdat de urme ce sugera imaginea unei adevărate broderii. De cîteva ori am văzut căprioare și cerbi păscînd pe pajiștele înverzite.

Aici însă nu se zărea nici o mișcare. De-a lungul întregului drum n-am descoperit nici cel mai mic semn de viață.

După trei ore de zbor, aterizăm la Bagdarin. Avionul coboară lin, aproape imperceptibil, oprindu-se la cîțiva metri de primele căsuțe de lemn. Soarele strălucește răspîndind o lumină albă, glacială, aerul e înțesat de scîntei. Coloane albe de fum se înalță din hornuri, îndreptîndu-se fără abatere spre bolta albastră a cerului. Pe străzile mărginite de trotuare de lemn se foiesc haite de cîini, corcituri unul și unul.

Această aglomerare de căsuțe arătoase, clădite toate din trunchiuri de arbori, avînd un spital și o școală mare cu internat este reședința unui raion ce se întinde pe o suprafață de 80 000 km^2. Pe acest teritoriu imens, cît două treimi din Cehoslovacia, trăiesc doar douăsprezece mii de suflete, inclusiv vînătorii de blănuri, căutătorii de aur din regiunea Zolotie Priiski și geologii ce alcătuiesc expedițiile răspîndite pretutindeni pe aceste meleaguri îndepărtate ale Nordului.

La sediul cooperativei regionale de vînătoare ne așteaptă președintele Kungurov, un metis evenc de la care aflu — spre marea mea uimire, însoțită și de o spaimă cumplită — că nu mă aflam încă la destinație. Trebuie deci să plec mai departe cu cel mai bun dintre vînătorii lor, pe nume Tolia Știepanin. Numai că data plecării vînătorilor, ce urmau să rămînă în taiga luni de zile, trecuse, și nimeni nu știa dacă Tolia mă mai așteaptă.

În ochii localnicilor, Tolia nu locuia departe; în satul Bambuika, la numai 400 km de taiga. Ce-i de făcut?

Kungurov a luat legătura prin radio cu poșta din Bambuika. Așteptăm răspunsul. Între timp, Daba îmi cercetează echipamentul. Tot ce-i de prisos trebuie să rămînă aici. Așadar nu voi lua cu mine decît sacul de dormit și lucrurile absolut indispensabile iarna, în sînul unei naturi atît de sălbatice.

Mă uit cu regret cum pune deoparte pînă și bocancii mei de schi pe care îi unsesem la Praga cu atîta grijă timp de o lună, ca să devină impermeabili! După ce i-a cîntărit în mînă, Daba a ridicat ochii spre cer, apoi s-a dus repede în magazie să caute niște cizme de blană, dar degeaba, căci n-a izbutit să găsească o pereche pe măsura mea (44). Mi-a promis că-mi face rost de ele a doua zi. Mi-a dat în schimb o pufoaică, o căciulă de blană cu urechi, niște mănuși de vînător și două puști. O carabină de calibrul 7,62, cu bătaie pînă la 800 metri și o TOS—160 de calibru mic, 5,6, pentru animalele cu blană.

Pînă la căderea serii, răspunsul lui Tolia Știepanin nu venise. Încă o zi de așteptare și de incertitudine! Un sentiment de neliniște și teamă mi-a cuprins sufletul. Dar Kungurov și Daba au avut o comportare admirabilă. Văzîndu-mi chipul alungit de agitația lăuntrică, Kungurov mi-a spus:

— Ce ziceți, n-ați vrea să dăm mîine o raită prin împrejurimi? Să vedeți un colțișor din taigaua noastră și cu acest prilej să încercați un pic și armele...

— Să dăm o raită? l-am întrebat, privindu-l cu mirare.

— Da, o raită, mi-a răspuns rîzînd. La șapte dimineața venim cu un GAZ, să vă luăm. Daba și cu mine...

Mi-am petrecut noaptea într-o casă de lemn cu etaj, în care înnoptau de obicei geologii, vînătorii și toți cei ce soseau la Bagdarin cu vreo treabă și erau siliți să aștepte 2—3 zile întoarcerea micului avion de teren AN—2, menit să asigure legăturile locale. În noaptea aceea casa era plină de oaspeți, și toți sărbătoreau zgomotos momentul despărțirii. Drept urmare, aproape n-am închis ochii. Colac peste pupăză, dimineața se lăsase un ger în lege! Cînd, pe jumătate adormit, m-am urcat în

GAZ-ul ce aştepta în faţa casei, termometrul, atîrnat pe uşa de la intrare, arăta 29 de grade Celsius sub zero.

Stau pe perna din faţă, lîngă Kungurov. După douăzeci de minute de mers, şoseaua se termină şi o luăm pe un drum vechi de bîrne, plin de hîrtoape. Trecem, anevoie, peste mlaştini îngheţate sau peste panglica de gheaţă a unui pîrîu. Drumul străbate o vale lungă, dezvăluind privirii nişte coline acoperite, pe alocuri, de mesteceni, de sălcii sau de pîlcuri de molifţi şi pini. Soarele n-a răsărit încă, geamurile maşinii sînt îngheţate ; Kungurov şi Daba — fiecare în partea lui — deschid portierele ca să putem zări vînatul. În ciuda gerului năpraznic, portierele au stat mai tot timpul deschise. Aerul rece ca un şuvoi de gheaţă, mă pătrunsese pînă la oase, iar picioarele aproape nu mi le mai simţeam — deocamdată mai purtam bocancii mei de schi. Înţepenisem de-a binelea, cînd, deodată Kungurov a observat în zăpadă urme de cocoş-de-munte. Continuînd să conducă pe drumul acela înfiorător, se aplecase de tot în afară apoi, stînd în picioare pe scara maşinii, privea de zor în jurul lui, doar mîna dreaptă îi rămăsese înăuntru, pe volan. În sfîrşit, răsări şi soarele.

Urme de gheare aparţinînd unor păsări mari tăiau poteca la tot pasul. Unele vechi, îngropate adînc în zăpada pufoasă, altele noi, abia vizibile, aducînd, pe suprafaţa îngheţată, cu nişte zgîrieturi superficiale. De-a lungul urmelor clare, ce păreau a fi crestate cu cuţitul, scînteiau cioburi de gheaţă. Cocoşii-de-munte trecuseră pesemne nu de mult pe aici şi ciuguliseră mugurii mesteceniloi-pitici şi ai arbuştilor de arini, căci printre urme se zăreau resturi de coajă şi muşuroaie mărunte de zăpadă.

— Iată-i, spuse peste puţin timp neobositul Kungurov, arătînd în sus, spre panta albă a unei creste. Obrajii îi ardeau ca focul.

L-am auzit pe Daba încărcînd puşca de calibru mic, apoi l-am văzut ţintind prin portiera deschisă.

Ţineam puştile între genunchii îngheţaţi şi aşteptam momentul în care Kungurov avea să oprească. Spre mirarea mea însă a întors maşina spre pantă şi în clipa următoare am început să ne căţărăm pe povîrnişul înghe-ţat, acoperit de smocuri de iarbă înaltă îmbrăcată în promoroacă şi de tufişuri înzăpezite. Roţile patinau şi

derapau, Kungurov sucea mereu volanul cînd la dreapta cînd la stînga, ca să evite buturugile năpădite de iarbă, ce se iveau pe neașteptate în calea mașinii. Și ce să mai spun : ne hîțîna și ne hurduca, să scoată sufletul din noi, nu alta !

Mare minune dacă scăpăm întregi din această expediție ! îmi spuneam în sinea mea. Mi se tăiase răsuflarea. De ce naiba nu oprește odată ? În felul ăsta speriem și păsările ! Terenul părea inaccesibil, și totuși continuam să urcăm fără răgaz.

Încă o răsucire de volan și Kungurov își croiește drum printre tufișuri. În aceeași clipă zărim cocoșii-de-munte cocoțați chiar în vîrful dealului.

Stăteau înșirați pe ramurile mai joase, îmbrăcate de zăpadă, ale unor pini bătrîni care străluceau în bătaia soarelui, conturîndu-se pe fundalul albastru deschis al cerului ca niște cioturi mari, întunecate. În ciuda zgomotului asurzitor al motorului nici unul nu se clintea din loc. Părea, într-adevăr, ceva ireal. Iar noi ne apropiam de ei văzînd cu ochii.

Mă uitam uluit la neobositul Kungurov. Acum ar fi fost cazul să oprească motorul ! Încă o clipă și, fără îndoială, păsările își vor lua zborul, căci e știut, cocoșii-de-munte sînt vietăți foarte sperioase. Nu reușisem niciodată să mă apropii de ei atît de mult ca acum.

Am deschis portiera, gata să sar din mașină, dar Daba m-a oprit, ținîndu-mă de umăr.

— Așa îi sperii. Trebuie să tragem din mașină, spuse el, agitat, cu vocea înăbușită. Hai, ochește și trage !

— Din mașină ?

Kungurov își luă pușca, strecură țeava prin portiera întredeschisă și ținti. Între timp mașina se oprise, dar continua să vibreze, căci motorul mergea în gol.

Pasărea cea mai apropiată se afla la vreo optzeci de metri de noi ; o primă împușcătură și cocoșul-de-munte căzu cu un fîlfîit greu de aripi.

În clipa următoare trase și Daba. O altă pasăre se înalță în aer, ca apoi să se prăbușească într-un tufiș.

Doi cocoși, aflați foarte aproape unul de altul, țîșniră oblic de pe creanga lor și dispărură, țipînd nevoie mare. În pini, pe o rază de o sută de metri, se mai odihneau însă vreo douăzeci.

Mașina se urni din loc, apropiindu-se din nou de ei. Kungurov îmi făcu semn că acum îmi venise mie rîndul să trag. Numai că mîinile îmi erau înțepenite de frig.

Am ochit și am tras trei focuri, unul după altul, dar degeaba : cocoșul-de-munte nici nu s-a clintit. Pe urmă s-a mișcat un pic, de parcă ar fi vrut să se scarpine — după care s-a mutat ceva mai încolo, pe o altă creangă.

Frumos început, nimic de zis ! gîndeam în sinea mea, cuprins de rușine. Fir-ar să fie de treabă, m-am făcut de rîs ! Și în același timp, îmi dădeam seama că o nouă încercare avea să se sfîrșească și mai rău : căci nu e simplu să tragi cu degetele înghețate dintr-o mașină ce trepidează, într-o țintă aflată la optzeci de metri de tine și, pe deasupra, la concurență cu niște trăgători de talia lui Kungurov și Daba ! Cu sentimentul neputinței am lăsat brațele să-mi cadă în jos.

De bună seamă, Kungurov observase încurcătura mea și — mărinimos cum era — încercă să salveze situația. Îmi oferi arma lui cu crosa scrijelită, în jurul căreia era înfășurat un brîu de piele doldora cu cartușe.

— Cu arma asta nimerești la fix. E rodată ! spuse el.

Gestul lui avu darul să mă uimească și ce altceva îmi rămînea de făcut decît să mă trezesc din starea de toropeală ce mă cotropise.

Am ochit, apoi am tras, ținîndu-mi răsuflarea, și deodată am simțit cum mă năpădește un val de bucurie caldă și mîngîietoare.

— A picat ! exclamă Daba cu însuflețire.

Ne-am trezit pe neașteptate împresurați de o liniște adîncă, în imensitatea aceea moartă și albă. Între timp, Kungurov oprise motorul și tăcerea era, într-adevăr, desăvîrșită. Mai departe nu ne-am dus, deși cîțiva cocoși mai stăteau nemișcați pe locurile lor.

Dar de îndată ce am pășit în zăpadă, și-au luat zborul.

Abia după aceea am rupt-o la goană, să adunăm prada.

Pentru o clipă am uitat de frig și obrajii îmi ardeau ca focul. Primul meu vînat zăcea în zăpadă, la picioarele mele : un cocoș-de-munte cu penajul negru și lucios, împodobit de un ciudat evantai de dîre roșii. Mi-a trebuit un timp pînă să-mi dau seama de acest fenomen. Culoarea țîșnise din el, și atîta timp cît pasă-

rea mai bătuse din aripi, sîngele împroşcase penele şi îngheţase pe loc, căpătînd forma unor dungi rubinii!

L-am ridicat cu emoţie şi l-am cîntărit: pe puţin trei kilograme. În sfîrşit, îmi recapăt încrederea în mine. De obicei nu sînt un prost trăgător.

Kungurov aşează prada în maşină, apoi, uitîndu-se la mine îşi lovi fruntea cu palma şi scoase la iuţeală de sub pernă o blană de urs pe care mi-o întinse, rostind cîteva cuvinte de scuză. Mi-am învelit picioarele. Blana încălzea plăcut, dar tălpile tot nu mi se dezgheţau. Am pornit mai departe.

După o oră de mers, Daba surprinse undeva, la marginea unui cîmp acoperit de zăpadă, o căprioară. Cîmpul aducea cu un lac întins, într-o albă şi imaculată încremenire. Căprioara înalţă capul, apoi, adulmecînd primejdia, porni în salturi spre pădurea învecinată. Daba îmi făcu semn cu ochiul, îndemnîndu-mă, dar eu am preferat să rămîn înfofolit în blana de urs. Sări deci singur din maşină cu carabina în mînă; în clipa următoare se auzi o împuşcătură şi căprioara se rostogoli în zăpada ce sclipea orbitor în bătaia soarelui. Maşina porni numaidecît într-acolo şi, peste puţin timp, i-am văzut pe Daba şi pe Kungurov la lucru. Se apucaseră să jupoaie şi să spintece animalul, curăţindu-l de măruntaie cu o dexteritate nemaipomenită. Lui Daba nu-i trebuiră decît două minute şi patruzeci şi opt de secunde pe ceas ca să reteze capul, de care mai atîrna pielea jupuită, şi să scurgă tot sîngele din trupul animalului. Ceva mai încolo prinsese să se înfiripe un foc mic, aprins la iuţeală. Daba înfipse în frigare cîteva felii de ficat încă aburinde şi peste cinci minute luam o gustare excelentă. În acest timp, la flacăra focului se frigea carnea de căprioară. Eram fericit şi băteam de zor din călcîie, să mă încălzesc. Daba voi să întindă pentru mine blana de urs, dar eu m-am împotrivit zîmbindu-i binevoitor.

La un moment dat Kungurov dispăru în pădure şi curînd reveni cu o veveriţă siberiană în mînă.

Cînd ne-am întors acasă, se lăsase întunericul. În mine se cuibărise un simţămînt deosebit ce începuse de pe acum să-mi desfete sufletul, simţămînt pe care, mai tîrziu, aveam să-l gust din plin: un gol neobişnuit, dublat de o tainică încîntare stîrnită de calmul deşertului îngheţat al taigalei încremenite în nemişcarea ei hiber-

nală. Parcurseserăm zeci de kilometri și, din zori de cînd am părăsit drumul, nu ne-a ieșit în cale țipenie de om. Nici măcar în preajma reședinței de raion. Abia la întoarcere am întîlnit pe neașteptate un convoi de patru camioane, primele care, după o jumătate de an de repaus, aduceau mărfuri pe aceste meleaguri, croindu-și calea prin cîmpiile înghețate și drumurile forestiere, absolut impracticabile de la venirea primăverii și pînă toamna tîrziu. Șoferii stăteau în jurul unui foc și își frigeau șașlikul preparat din carnea unei căprioare proaspăt vînate.

Mi-am adus atunci aminte de un șofer de la noi, care nu de mult începuse să transporte legume și fructe în Germania Federală. Se lăuda nevoie mare și radia de fericire, spunînd că atît pe autostradă, cît și la locul de destinație nu trebuie să facă nimic. Absolut nimic. Simplu : ajuns, coboară din cabină și nu mai are nici o grijă. Se duce să se distreze, apoi își face somnul în camera unui hotel de lux, iar a doua zi revine la locul de parcare, mașina e curățată și cu plinul făcut. Pe scurt : imaginea vie a confortului modern. Pînă și coloanele nesfîrșite de automobile ce claxonează fără încetare i se păreau de-a dreptul pitorești... Oare ce-ar zice Milda văzîndu-i pe acești șoferi, în pustietatea asta înghețată ?

Dar eu, dac-aș fi șofer, oare ce aș alege ? m-am întrebat în sinea mea. Condițiile ale naibii de grele ale taigalei au și ele un farmec aparte și... Dar mai bine să lăsăm asta ! mi-am spus cu dojană. Mă aflam pentru prima oară față în față cu o natură cumplit de sălbatică și nu știam încă ce mă mai așteaptă.

Deocamdată însă mă aștepta răspunsul lui Tolia Știepanin.

Și astfel am aflat că la Bambuika nu ninsese încă, fulguise doar și, în consecință, Știepanin nu era prea grăbit și putea să mă mai aștepte.

Numai că avionul care ducea poșta la Bambuika de două ori pe săptămînă plecase cu o zi înainte, iar zborul următor era abia peste două zile. Alte griji, alte frămîntări. Din fericire, Kungurov găsi soluția în aceeași seară.

A doua zi dimineață, echipat cu tot ce trebuie și încălțat în cizme din blană de ren, am urcat într-un AN-2 înghețat bocnă, care avea misiunea să transporte la Muia

poșta și patru călători. Făcînd un mic ocol, urma să mă lase la Bambuika, un sătuleț aflat la confluența dintre rîul cu același nume și Vitimul.

Zburam direct spre răsărit. Aici, pe o întindere de sute de kilometri, nu exista nici șosea, nici cale ferată. Unica legătură cu lumea o făcea acest AN-2, care, odată cu poșta, mai ducea și cîțiva pasageri din Bagdarin, precum și tot felul de mărfuri de strictă necesitate, și se întorcea încărcat cu piei, fructe de pădure și pește.

De data asta, am surprins în cîteva locuri un lucru pe care nu-l văzusem în timpul zborului de la Ulan-Ude. Peisajul ondulat de coline împădurite era punctat ici-colo de niște porțiuni de pămînt golașe ce fuseseră parcă defrișate. Aveam impresia că m-am întors acasă, în satul meu natal Roudnice, și priveam plantațiile de hamei răsturnate de vijelie ; în picioare mai stăteau doar cîteva tulpini, celelalte zăceau prăbușite claie peste grămadă.

Erau molizi, ce începeau să se vestejească și să moară de îndată ce atingeau o anumită înălțime.

Aceste „plantații de hamei" aveau darul să accentueze și mai mult pustietatea deplorantă a peisajului și în minte mi se învălmășeau mereu tot felul de întrebări, la care numai viitorul îmi va putea da răspunsul. Oare ce fel de animale îmi vor ieși în cale ? Voi întîlni oare vreun urs în natura asta virgină ? Cu o seară înainte îl asaltasem cu frămîntările mele pe încercatul Daba.

— În taiga găsești de toate, mi-a spus el. Poți da la fel de bine de un ren sau de un urs, ca și de un mîncăcios, de un rîs, sau chiar de un lup. Mai departe, spre răsărit, sînt și tigri.

— Cu alte cuvinte, de tigri am scăpat, nu-i așa, am rîs eu.

— După tigri ar trebui să mergi tocmai la Amur, apoi, după o clipă de tăcere s-a grăbit să adauge. Pe aici, în zona dintre Barguzin și Vitim, în preajma Bambuikăi trăiește cea mai grozavă specie de zibelină.

— Nu-i nimic, i-am replicat eu cu aceeași voioșie. E bună și asta.

Gîndul însă tot la urs îmi rămăsese. De bună seamă vremea era înaintată și Moș Martinii se retrăseseră în vizuinele lor. Dealtfel, drept să spun, nici nu prea îmi venea a crede că în Siberia ar fi atîția urși pe cît se

povestește. I-am mărturisit acest lucru lui Daba, dar el s-a jurat că în urmă cu cîțiva ani, cînd pădurea nu dăduse nici un fel de roade, a văzut într-o singură zi patruzeci și opt de urși. Veniseră de departe de tot, pînă în cotul nord-estic al rîpelor muntoase ce străjuiesc Baikalul, în căutare de miez de zîmbru, de pește, broaște și tot felul de alte putreziciuni, aruncate de lac în timpul furtunilor ; scormoneau pe sub pietre căutînd moluște și lingeau rămășițele vietăților intrate în putrefacție, năpădite de larve și scoici. Daba pretinde că, pe vreme de foamete, urșii migrează după hrană la distanțe de două sau trei sute de kilometri. Ia te uită ! mi-am spus cu mirare. Va să zică și urșii pornesc uneori la drum parcurgînd, ca și renii, sute de kilometri. Numai că în cazul acestora cauza e limpede ca lumina zilei, căci renii se îndreaptă spre un loc anume ca spre o iesle.

— Baikalul e departe ! am spus eu cu nostalgie.

— Geologii din Muia, aflați chiar în sectorul în care vînează Tolia, au împușcat acum doi ani opt urși în 24 de ore, mi-a răspuns el încurajator. De fapt, i-a împușcat unul singur, rămas de pază în cabană, în timp ce ceilalți părăsiseră tabăra cu cîini cu tot. Dimineața, cînd s-a trezit din somn, a găsit grajdul gol. Calul ucis zăcea în zăpadă și trei urși înfulecau de zor ce mai rămăsese din el. Pe doi i-a omorît, al treilea s-a speriat și a dat bir cu fugiții. Pe cînd se pregătea să-i jupoaie, au apărut alți patru. A intrat iute în cabană și de acolo a mai împușcat doi. În timpul nopții, urșii au încercat să dea buzna peste el, dar omul, deși rămăsese fără muniții, a rezistat, ce-i drept cu mare greu, pînă s-au întors tovarășii lui. Mai bine de jumătate din urșii uciși erau sfîșiați bucăți-bucăți, căci ceilalți avuseseră răgazul să-i sfîrtece și să-i devoreze. De groază și emoție, omul cu pricina a început din noaptea aceea să se bîlbîie. Iată deci ce mai poate să însemne taigaua.

Am tăcut. După un timp — ne aflam acum în cămăruța mică a căminului și beam vodcă — Daba a scos o bucată de slănină gălbuie bătînd ușor în trandafiriu și a tăiat-o felii subțiri.

— Slănină de urs, a spus rîzînd. Merge grozav la băutură. Ai noștri zic că dacă mănînci în fiecare zi cîte o bucățică, poți sta ore întregi nemîncat. E foarte săți-

oasă și-ți dă putere. Unii vînători pretind că dac-o mănînci, nu-ți mai îngheață mîinile.

— În cazul ăsta eu am nevoie de o asemenea hrană, am spus luînd repede o bucățică. Era atît de fragedă, încît se topea în gură.

— Asta e slănină de urs hrănit cu miez de zîmbru, vezi, e trandafirie, nu-i grasă și se topește în gură. Ursul hrănit cu carne sau cu altfel de fructe are slănina albă și tare, întocmai ca slănina de porc.

— Toate-s bune și frumoase, dar eu aș dori să-l văd viu, în carne și oase. Am vreo speranță ?

Rămăsesem cu picioarele pe pămînt, în ciuda emoției stîrnite de această primă înghițitură.

Daba a ridicat din umeri :

— S-ar putea să mai întîlnești vreunul. Nu e musai să doarmă cu toții. Uneori mai ies din bîrlog, să ia un pic de aer ; în deosebi la început, cînd somnul lor nu e încă foarte adînc. Dealtfel s-ar putea să dai și de un *șatun,* spuse el pe un ton șugubăț. Ce te faci dacă-i zărești urmele în zăpadă ?

Mi-am răscolit repede amintirile : Un *șatun ?*

Da. Auzisem eu cîte ceva despre acești urși vagabonzi. Un Moș Martin, ca să se poată așterne pe hibernat, are nevoie de o rezervă zdravănă de osînză sub piele, ca să aibă cu ce se hrăni. Ursul care, dintr-un motiv sau altul, nu se hrănește vara cum trebuie, nu poate adormi și umblă după hrană. Bîntuie regiunea și caută ceva bun de înfulecat. Numai că, pe măsură ce rătăcește fără succes, slăbește și mai tare și devine din ce în ce mai iritabil. În deosebi femelele. Femela are neapărată nevoie de hibernare, căci fătul se dezvoltă în ea în timpul somnului de iarnă ; după luni de zile, în care ursoaica n-a mîncat nimic în vizuina ei, trebuie să nască și să-și hrănească puii. În asemenea cazuri, ursul atacă tot ce-i iese în cale și devine primejdios chiar și pentru om.

Necazuri poate să-ți pricinuiască însă și un urs care nu rătăcește de foame, ci din motive cît se poate de simple și lesne de înțeles pentru orice om : suferă de tulburări ale sistemului lui nervos și, în consecință, de insomnie. Un asemenea urs singuratic, de obicei un bătrîn mormăilă, nu se retrage iarna în bîrlogul lui, ci bate, morocănos și irascibil, împrejurimile.

— *Șatun ?* am întrebat.

Îşi explicase tăcerea mea în felul lui şi mă privea uşor mirat. I se părea probabil că habar n-aveam ce mă aşteaptă în natura aceasta sălbatică şi totuşi mă încumetasem să pătrund în adîncul ei. Căzu pe gînduri.

— Daba, ai uitat să-mi vorbeşti de urmele acelea...

— Ah, da, ai dreptate. Dacă dai de ele, trebuie să fii cu ochii în patru şi mai ales să ai spatele acoperit. *Şatunul* e al naibii de şiret. Cînd îşi dă seama că-l urmăreşti, porneşte înapoi în cerc, şi deodată situaţia e răsturnată. Dintr-o dată el e pe urmele tale. Orice vînător care se opreşte pe zăpadă ca să-şi facă un ceai sau să fumeze o ţigară, trebuie să se uite bine în direcţia din care a venit.

— Vai de mine! am izbucnit fără voia mea. Sînt chiar atît de vicleni?

Daba s-a uitat la mine plin de curiozitate; de data asta am rîs amîndoi.

— Ursul, a spus el, e ca omul. Poate fi la fel de cumsecade, şi, deopotrivă, la fel de viclean şi hain.

Mi-a povestit apoi o mulţime de întîmplări, din care reieşea cît se poate de limpede că era îngrijorat în privinţa mea. Pe mine mă interesa să aflu care e procedeul cel mai obişnuit de a vîna ursul iarna, cînd nefericitul somnoros e izgonit din bîrlogul lui.

— Treaba asta se face aşa, începu Daba. Se doboară mai întîi un copac şi se îndeasă trunchiul în gura vizuinii, aşa fel încît ramurile să astupe ieşirea. Pe urmă îl zgîndări un pic pe urs cu copacul acela, ca să se trezească, şi dacă vrea să iasă, trebuie mai întîi să dea laoparte crengile. Aşa şi-au pierdut viaţa, acum un an, doi colhoznici. În vizuină dormea o ursoacă cu puii ei, şi în felul ăsta au ieşit la iveală patru urşi deodată.

Tăcu un timp, uitîndu-se la mine cercetător, apoi reluă.

— Asta e ca la loterie: şansă şi risc. Dar nici o grijă, o să fii cu Tolia, şi-ăsta e un vînător iscusit.

Aflasem şi eu cîte ceva din cele ce-mi povestea Daba despre urşi, dar pe toate le ştiam doar din cărţi. Acum, în preajma lui, simţeam mai puternic uriaşa deosebire dintre teorie şi practică, dintre litera moartă şi viaţă. Începusem să-mi dau seama de acest lucru încă din timpul zborului de la Ulan-Ude, atunci cînd m-am trezit

pentru prima oară deasupra taigalei, cu mult înainte ca piciorul meu să-i fi atins pămîntul.

La nord-vest, crestele albe și brăzdate de văi înguste ale munților Muia străluceau orbitor în bătaia soarelui, în timp ce singuraticul munte Șaman scăpăra scîntei de gheață cu ușoare reflexe albăstrii.

Ne apropiam de Bambuika, și eu știam că acea prăpastie dintre taigaua imaginată de mine și viața ei adevărată avea să devină din ce în ce mai adîncă.

(2)

Avionul aterizează și de data asta surprinzător de lin. Abia atinse solul și se opri în dreptul primelor căsuțe răzlețe ale Bambuikăi. Pe cîmpia înghețată, stratul de zăpadă era de trei centimetri.

Tihon Știepanin mă aștepta, fusese înștiințat de cei de la poștă, de unde reiese că neobositul Kungurov transmisese știrea sosirii mele.

Tolia, cum îi ziceau toți, era un omuleț la vreo patruzeci de ani, cu o gură mare și niște ochi veseli și scînteietori. Avea în el ceva ce-ți inspira încredere de la prima privire. Dar nu aducea deloc cu vînătorul din imaginația europenilor, influențați de filmele și cărțile de aventuri despre Vestul sălbatic. Doar sprîncenele, foarte mari și stufoase, puteau face parte din recuzita unui astfel de film. Și, hai să zicem, și șapca din blană de rîs, cu clape din urechile animalului.

Mă temeam că Tolia n-avea să fie prea încîntat de sosirea mea, care oricum îl obligase să întîrzie serios. Iar acum mai trebuia să tîrîie după el o ființă care ținea morțiș să meargă în taiga, în ciuda faptului că habar n-avea cum e viața pe-acolo. Tolia însă mi-a luat numaidecît bagajele și m-a dus la el acasă. Din clipa aceea devenisem oaspetele lui. Îmi spuse, cu un zîmbet larg, că pornim la drum abia peste două zile. Cînd auzise că mă aflam la Bagdarin și mă pregăteam să vin spre el, Tolia își închipuise că aveam să sosesc cu cursa obișnuită,

drept care reținuse pentru seara respectivă niște cai de la o expediție geologică. Caii însă nu se întorseseră. Așadar, alte obstacole neprevăzute ! Lucrurile se complicau din ce în ce mai mult. Îmi doream nespus să mă văd odată în taiga. Dar iată că nici în cazul în care Tolia ar fi izbutit să facă rost de alți cai, tot nu ne-ar fi ajutat la nimic. Cu noi mai trebuia să meargă un bureat, care împușcase, nu departe de domeniul de vînătoare al lui Tolia, un elan. El urma deci să ne întovărășească pînă la tabăra lui Tolia, de unde avea să se înapoieze singur cu prada sa. Numai că bureatul plecase dis-de-dimineață și de întors se întorcea abia a doua zi, pe la ora prînzului. Mă cuprinsese disperarea. Ca să nu mai spun că acum aveam un motiv în plus : în viața mea nu încălecasem un cal !

— Cai ? am întrebat mirat. Cum adică ? Mergem călare ?

Și un ușor fior rece mă trecu pe șira spinării.

— Păi trebuie să cărăm la cabană bagajele dumneavoastră, sacii de dormit, tot echipamentul și ceva merinde. Și-o să mai avem și noi de tras, nu glumă, spuse Tolia, dînd din cap cu un firesc de-a dreptul uimitor.

— Și cît o să dureze drumul ?

Nu luă deloc în seamă descumpănirea mea. Pur și simplu n-o putea înțelege. Și, la drept vorbind, mă întrebam eu singur de ce ar fi trebuit s-o înțeleagă, de vreme ce existau pe acolo regiuni în care calul este unicul mijloc de transport și unde, de la vîrsta de 3 ani, copiii cresc în șa.

— Două zile, spuse cît se poate de calm. Și afară erau minus 25°C.

Mi-am amintit de drumul din ajun, cu mașina. Acum însă, aveam cizme de blană, moi și călduroase. Iar în casa lui Tolia, aflată în preajma rîului, era o căldură plăcută, intimă. Genrieta, soția lui Tolia — o femeie scundă cu părul cîrlionțat, nepoata unui surghiunit lituanian — aducea mereu cîte ceva la masă, în timp ce Tolia și cu mine întocmeam planul călătoriei.

După două zile de mers ar fi trebuit să ajungem la Ust'-An. Aici, cam la doi kilometri de gurile An-ului Alb, pe malul Bambuikăi, urma să ne instalăm principala tabără intermediară. Cabana aparținuse cîndva unor geologi, veniți acolo în căutare de aur. Tolia o alesese

anume, întrucît era mai spațioasă decît colibele lui de vînătoare și, în plus, se afla cam în centrul uneia dintre cele două zone ideale pentru vînatul zibelinei.

O să rămînem un timp la Ust'-An, unde, în așteptarea zăpezii, o să vînăm veverițe siberiene. Pe urmă întindem capcanele și, după cîteva zile, începem să ne deplasăm spre Lacul Ursului, aflat la vreo 65 de kilometri Nord-Vest de baza principală de vînătoare a lui Tolia. Pe la 10 decembrie ar fi trebuit să ajungem la cabana din pasul Asankan, punctul cel mai vestic al zonei de vînătoare a lui Tolia, învecinată cu domeniul fiului său Vova. În vîrstă de 16 ani, Vova începuse să vîneze din acest sezon pe cont propriu. Băiatul era plecat de paisprezece zile și Tolia trebuia să-i mai ducă niște cartușe. La sfîrșitul lui decembrie, Tolia se va întoarce cu pieile și cu acest prilej mă va conduce pe mine înapoi pînă la Bambuika, ca pe urmă să dispară din nou în zona lui, unde va rămîne pînă în martie, cînd se sfîrșește sezonul de vînătoare. Acolo îl va aștepta pe Vova spre a se întoarce acasă împreună.

Cam ăsta era planul nostru, presupunînd, firește, că totul va merge strună. În timpul acesta voi avea, de bună seamă, prilejul să cunosc regiunea și viața vînătorilor. Toate trebuiau rînduite în așa fel încît prezența mea să nu tulbure cu nimic munca lui Tolia.

Și din nou a ieșit la iveală că nu știam mai nimic despre viața taigalei. Întinderea zonei în care vîna Tolia pur și simplu m-a uluit. Tolia avea aici nouă cabane micuțe, răspîndite la o depărtare de circa 25 de kilometri una de cealaltă, cu alte cuvinte la o zi de mers pe jos în mijlocul unei naturi sălbatice. Între ele își petrecea el viața timp de aproape cinci luni, în fiecare iarnă, singur cuc, departe de orice formă de civilizație. La răsărit, în preajma imediată a Ust'-An-ului, începe teritoriul mult mai întins al evencilor. La asemenea distanțe, unii vînători obișnuiau să plece cu 10—15 zile înainte de deschiderea sezonului, spre a izbuti să ajungă la timp. Abia acum îmi dădeam seama cît de mult întîrziase Tolia din pricina mea.

În timp ce cumpăram, într-un magazin, noile rezerve de alimente și ne pregăteam de drum, mi-a fost dat să cunosc cîinii ce urmau să ne însoțească în îndelungata noastră călătorie. Erau doi *laika* — despre care se spune

că ar fi cei mai curajoşi dintre toţi cîinii de vînătoare. Un *laika*, fie el şi pui, intră în vizuina ursului fără să pregete, spre deosebire de dulăul ciobănesc, care se opreşte la intrarea bîrlogului şi dă iute înapoi. Dar iată că atît Pirat, mama, cît şi puiul Murzik, în vîrstă de numai opt luni, nu prea manifestau dorinţa de a se împrieteni cu mine. Pentru ei era de-ajuns că venisem cu Tolia, în rest, privirea lor exprima o totală indiferenţă. Se purtau amîndoi de parcă ar fi avut de gînd să mă ignore cu desăvîrşire.

— Răbdare... Răbdare, Murzik, mi-am zis în timp ce-l priveam cu admiraţie vecină cu dragostea.

Avea o blană frumoasă, cenuşie cu reflexe cafenii, împodobită de un guler de culoarea caldă a galbenului-maroniu, şi un plastronaş de un alb orbitor, ce urca pînă la maxilarul inferior. Era aproape la fel de înalt ca Pirat — avea acelaşi cap mare şi puternic — doar ochii îi sclipeau mai vioi. Pirat era un pic mai ciolănos, cu o blană bogată, bătînd în negru, iar la gît i se vedea o urmă adîncă, lăsată de un colţ de lup. Zburdau amîndoi şi se zbenguiau prin curte, alergînd nebuneşte pînă la rîu şi înapoi. Îî mîngîiam din priviri. Aşadar ei vor fi pentru multă vreme de acum încolo singurii mei tovarăşi, în afară de Tolia, firește.

Mai exista acolo şi un al treilea cîine, pe nume Vitim — mai tîrziu mi-am dat seama că vînătorii îşi botează adesea tovarăşii lor cu patru labe după rîurile ce le asigură subzistenţa. Vitim era un cîine bătrîn cu blana roşcată ; năpîrlea, iar ochii lui tulburi erau parcă acoperiţi de o pojghiţă de albeaţă opacă. I se mai vedeau şi acum, sub piele, muşchii, dar păreau mai puţin supli, şi uşor fleşcăiţi. Vitim fusese cel mai bun cîine pe care-l avusese Tolia vreodată şi îşi cîştigase iute faima printre cele cîteva sute de cîini de vînătoare din întreaga Bambuikă.

Îl descoperise la un evenc nomad, care îşi aşezase într-o vară tabăra în vecinătatea lui ; era în ultimul an pe care Tolia îl mai petrecuse, cu Genrieta şi cu Vova, în cabana de la poalele munţilor Muia. Vitim era în stare să adulmece, să stîrnească şi să hăituiască orice animal. Pe lîngă mirosul deosebit, rapiditatea şi curajul ieşite din comun, mai era înzestrat şi cu o inteligenţă neobişnuită.

Într-o zi gonise un cerb pînă la buza unei prăpăstii adînci. Cerbul, nemaiștiind ce să facă, s-a oprit. Mai departe nu putea merge. Ce-a făcut Vitim ? S-a întins de-a curmezișul potecii pe care gonise prada, tăindu-i astfel calea de întoarcere. Din cînd în cînd își sălta capul și lătra, chemîndu-l pe vînător. De cîte ori încerca cerbul să se miște, se ridica și-și arăta colții, făcîndu-l pe cerb să încremenească. Așa l-a ținut Vitim în șah două zile în șir — pînă cînd a sosit evencul cu Tolia.

Iarna, evencul și-a făcut din nou apariția. În anul acela vînatul fusese rar și Tolia ducea lipsă de carne. Evencul se lăudă că i-l împrumută pe Vitim și, în cel mult o zi, acesta îi găsește o pradă pe cinste. Au pus rămășag pe o sticlă de spirt curat — cabana se afla la 80 de kilometri de sat și, pentru evenc, spirtul era într-adevăr o raritate. Spre seară Tolia a înhămat renii. Evencul, după îndelungate amenințări și bătăi, l-a legat pe Vitim cu o curea și, vîrîndu-l iute într-un sac ca să nu vadă drumul, l-a aruncat în sanie — Tolia a mînat renii toată noaptea și numai în zori a dezlegat ciinele și i-a dat drumul. În ziua următoare s-a întors la cabană cu un elan tînăr, iar Vitim țopăia voios pe lîngă sania lui. După tîrguieli nesfîrșite, și cu contribuția substanțială a „pariului“ consumat pe îndelete, Tolia a reușit să-l cumpere pe Vitim, dînd pe el o pușcă, niște scule și încă două sticle de spirt.

Abia mai tîrziu i-a fost dat să descopere marele cusur al lui Vitim. Nădăjduia că din împerecherea acestui fantastic cîine de vînătoare cu tînăra lui cățea, Pirat, avea să se aleagă cu niște urmași. L-a așteptat însă o mare dezamăgire !

Vitim și Pirat, ce-i drept, se zbenguiau mereu împreună. Cățeaua îi acceptase de la bun început șefia și, cînd alerga sau vîna în preajma lui, pur și simplu se întrecea pe sine. În clipele de odihnă, cocheta cu el în lege. Socotise, desigur, apropierea dintre ei cît se poate de firească, drept care săptămîni în șir se străduise în acest sens. Vitim însă se arăta indiferent și ea era atît de nefericită, încît o dată a scîncit chiar, solicitîndu-i favorul. Se gudura pe lîngă el, făcîndu-i curte, și încerca să-l cucerească, răsfățîndu-l cu tot felul de atenții. Îl drăgălea, îl zgîndărea, sărind și scheunînd în jurul lui,

lovindu-l rugător cu lăbuțele, încercînd să-i lingă botul. Vitim însă o gonea.

Odată, în toiul mesei, Pirat și-a încleștat pe neașteptate maxilarele și a încetat să mai mănînce ; ochii îi ardeau de atîta excitare, iar din bot nu mai conteneau să i se prelingă balele. La un moment dat, după ce Vitim își înfulecase porția lui, Pirat a apucat în dinți restul ei de carne și l-a depus la picioarele masculului. Vitim a înghițit carnea într-o clipită. Cînd însă Pirat a început să se învîrtească în jurul lui, și, mîrîind de plăcere, l-a mușcat mărunt cu toată gingășia, Vitim s-a întors spre ea cu un mîrîit amenințător. Asta era prea de tot. În culmea disperării, Pirat s-a năpustit asupra lui. A urmat o încăierare cum scrie la carte, și numai cu mare greutate a reușit Tolia să-și salveze cățeaua, despărțindu-i pe bătăuși cu bățul. După aceea l-a pus pe Vitim în lanț.

Încolăcită la cîțiva pași de el, cățeaua scîncea, plîngîndu-se de soarta nedreaptă și de jignirea suferită prin felul în care fusese respinsă.

După o oră însă și-a revenit și a început din nou să-i dea tîrcoale masculului, de data asta, ce-i drept, mai circumspectă.

Asemenea ciocniri s-au mai repetat de cîteva ori, dar Vitim a respins-o de fiecare dată, cu aceeași îndîrjire. Nici atunci, nici mai tîrziu n-a avut nevoie de o tovarășă. A fost și a rămas un cîine singuratic, un cîine exclusiv de vînătoare. Ajunsese sclavul menirii lui : această unilateralitate, care omului îi aduce uneori genialitatea, făcuse din Vitim acel faimos cîine de vînătoare, cu calități excepționale. De bună seamă, o cățea tînără și sănătoasă nu era în stare să priceapă acest lucru. Ea își dorea un prieten. Și cum Vitim îi respingea toate ademenirile într-un chip atît de jignitor, Pirat socotea această atitudine drept o insultă de neiertat. Și astfel a izbucnit între ei un adevărat război.

Pirat s-a potolit abia după întoarcerea în sat, cînd Tolia, la fel de nefericit, i-l aduse pe Moriak, cel ce avea să devină tatăl lui Murzik. Dar eforturile ei, stăruitoare și mereu respinse de a-l cuceri pe Vitim, se transformară curînd într-un dispreț rece și definitiv, accentuat și mai mult din clipa în care Vitim a început să îmbătrînească, să-și piardă mirosul și să năpîrlească.

În vedeam, costeliv și singur, în fața șopronului sub care își avea culcușul de zdrențe.

În preajma lui, Pirat și Murzik zburdau în voie, fără să-i acorde cea mai mică atenție.

În cele două zile de popas n-am făcut aproape nimic altceva decît să mîncăm. Trăind în mijlocul naturii sălbatice, în locuri unde rareori rătăcea picior de străin, Ştiepaninii se bucurau nespus de oaspeți și erau niște gazde nemaipomenite. Genrieta nu mai știa ce să-mi mai ofere : de dimineață masa gemea de atîtea bunătăți : rațe sălbatice afumate, rasol de ren, ciuperci marinate și tot felul de dulcețuri. Iar Liovka, fiul lor de nouă ani, prinsese în cinstea mea pește proaspăt, un cogeamite *taimen*, de aproape optsprezece kilograme.

Aruncase plasa în apă de cu seară, îndată după sosirea mea și, a doua zi, pe cînd mă aflam cu Tolia în curte, unde trebăluiam de zor rînduind în saci proviziile și echipamentul, am auzit deodată niște strigăte ce veneau dinspre rîu. În spatele sălciilor l-am zărit pe Liovka, agitînd brațele nevoie mare.

— A prins ceva, mi-a spus Tolia și, aplecîndu-se asupra unui sac, și-a văzut mai departe de treaba lui ; sacii trebuiau să aibă cam aceeași greutate, ca să cumpănească bine pe spinările cailor.

— Să se descurce, a adăugat el apoi, cu un calm imperturbabil. Ce s-ar face dacă n-am fi aici ?

În acest timp Liovka se lupta curajos cu peștele, străduindu-se să scoată plasa din apă. *Taimenul* — un fel de lostriță siberiană — se zbătea de mama focului la gura copcii înspumate. Băiatul, pur și simplu, dansa pe gheață, de forța nemaipomenită cu care îl zgîltîia peștele capturat. Se ținu el cît se ținu, opintindu-se din răsputeri, dar pînă la urmă îi alunecară picioarele și nu lipsi mult să-i ia curentul. În ultima clipă dădu drumul plasei și astfel se alese doar cu o cizmă muiată. Se ridică în picioare și o luă iar de la început. Degeaba. O clipă stătu pe gînduri, apoi, rotindu-și privirea în jur zări, la cîțiva pași de el, vaca vecinului, stînd cuminte pe mal, în dreptul unei grămezi de bălegar. Alergă iute spre ea și, agățîndu-i de coarne mînerele plasei, începu s-o lovească zdravăn cu un băț găsit la întîmplare. Curînd plasa era pe uscat !

În cîteva clipe peștele fu răpus.

Purtînd pe umeri botul uriaș al fiorosului răpitor, a cărui coadă se tîra pe jos în spatele lui, Liovka se apropia de noi înghețat, ud leoarcă, dar nespus de mîndru și de fericit. Cîinii — toți trei — veneau pe urmele lui.

În calitate de musafir, Genrieta mi-a oferit mie capul fiert al *taimenului*. Pretutindeni, în aceste locuri, capul este considerat partea cea mai gustoasă a peștelui, în afară de asta capul conține carnea cea mai bogată în fosfor și substanță nutritivă. Dealtfel, mi-au spus Tolia și Genrieta, ursul și alte fiare sălbatice devorează tot peștele numai atunci cînd prada e prea mică, altminteri nu-i mănîncă decît capul.

Ne-am împrietenit foarte repede. Au mai venit pe urmă și vecinii lor cei mai apropiați, și ceasuri în șir s-a vorbit despre animale și s-au povestit întîmplări vînătorești. Era, de fapt, o mică petrecere de rămas bun.

Spre seară, Tolia a adus trei căluți mongoli, mărunței, foarte părăși și neobișnuit de rezistenți la frig, în stare să scormonească zăpada cu copitele, întocmai ca renii, pînă găsesc sub ea hrana necesară. A mai apărut încet și un bureat mic și îndesat, rotofei la față și cu ochii oblici, îmbrăcat în niște pantaloni din piele de ren uzată. Era Darjeiev.

Tolia îmi arătă o roaibă cu smocuri de păr deasupra copitelor.

— Asta e Maika, spuse el, calul cel mai bun al expediției, mi l-au dat special pentru dumneata.

Ajutat de Darjeiev îi țineam un picior din spate, în timp ce Tolia îi schimba potcoava. Cu acest prilej le-am mărturisit că nu călărisem în viața mea. Tolia însă, continuînd să bată caiaua, îmi spuse pe un ton vesel :

— Nimic mai simplu.

Și din nou îmi risipi temerile cu aceeași firească mărinimie, adăugînd :

— Totul e să te ții în șa.

Mi-am dat seama că făceam mai bine dacă-mi țineam gura.

Au urmat clipe de neîncetată emoție și așteptare. Aici, la Bambuika, eram rupt cu desăvîrșire de restul lumii. În afară de micuțul aparat AN-2, care zboară două sute de kilometri spre sud-vest, pînă la Bagdarîn, nu mai există ca legătură decît o vinișoară subțire de apă : rîul. Vara, alunecau pe el plutele ce transportau fînul pînă

la Badaibo, localitate aflată la vreo cinci sute de kilometri spre nord. (Asta aș zice și eu vacanță, mi-a venit deodată în minte. Să te tolănești în fîn și să te lași purtat de ape prin întinsa taiga, să-ți petreci nopțile plutind printre meandrele brațelor moarte ale rîului, acolo unde seara se adună fiarele sălbatice, să pescuiești... Mda... Agenția noastră de turism nu ne-ar oferi niciodată un asemenea lux!). Eram în culmea nerăbdării, căci, vorba ceea, știam încă dinainte de a porni spre Siberia că aveam de întreprins un drum lung și plin de aventuri. „Parc-aș fi în ziua nunții", mi-am zis, glumind, în ultima noapte petrecută la Bambuika, după ce mă culcasem, înfofolit în piei de ren. Și totuși, alta era realitatea. Cu totul alta. De-ar fi să ținem seama numai de faptul că pînă atunci nu mai văzusem taigaua niciodată. Iar acum voi trăi în mijlocul ei.

În jurul orei nouă, cu sacii încărcați, cu carabina la șa și cu pușca de calibru mic în spinare am pornit în îndelungata călătorie. Drumul începea cu traversarea rîului. La marginea lui, printre pietroaie, se zărea gheața albă și crăpată, iar dincolo de ea se învolbura un șuvoi de apă verzuie. De cealaltă parte, fîșia de gheață se pierdea în albia largă, presărată de prundiș și năpădită spre mal de pîlcuri de salcii și puiet de mesteceni. Deodată caii se opriră; le alunecau copitele și gheața se lăsa sub apăsarea lor. Refuzau să înainteze, neștiind ce-i așteaptă mai departe. Se cabrau și se împotriveau, încercînd să se întoarcă. Maika alunecă și căzu pe genunchii din față, dansînd cîteva clipe pe oglinda scrîșnitoare. Am avut de furcă, nu glumă, ca să mă țin în șa. Tolia descălecă la iuțeală și trase calul de dîrlogi pînă în dreptul năvalnicei ape clocotitoare și înspumate. Odată ajuns acolo, urcă din nou în șa și mînă calul înainte.

După un timp de ezitare, intrară în apă și ceilalți cai. Maika se cufundă pînă la burtă în șuvoiul sălbatic, iar eu am ridicat picioarele, așteptîndu-mă dintr-o clipă în alta ca iapa să alunece pentru a doua oară, și să mă răstoarne în volburarea puhoiului dintre ghețuri.

Dar iată că am ajuns cu bine pe malul celălalt.

Am făcut apoi o bucată bună de drum în susul apei, mergînd mereu peste pietrele de rîu rotunde și netede

și peste mîlul înghețat, înecîndu-ne, pe alocuri, în mărăcinișuri ; pe urmă am dat de o potecă îngustă de vînătoare și am urcat pe ea ore în șir, îndreptîndu-ne spre nord-vest.

Trecerea rîului și, în general, expediția noastră, avură darul să stîrnească în mine entuziasmul. Mi-am dat repede seama că Maika știa să aleagă drumul mult mai bine decît mine — poteca șerpuitoare se pierdea la tot pasul — și de aceea am lăsat-o să meargă în voia ei. Tolia se afla mereu în frunte. Cu căciula lui cu urechi de rîs, părea că stă veșnic la pîndă. Darjeiev încheia convoiul.

Murzik și Pirat nu erau cu noi. Cuminți, fără să latre, ne urmau alergînd pe celălalt mal, căci nu aveau chef să intre în apa rece ca gheața. Cînd am zărit-o prima dată pe Pirat, peste albia largă a rîului, stînd nemișcată lîngă un trunchi de copac răsturnat printre pietre, de unde ne urmărea, mi s-a părut că văd un lup. Nici atunci cînd ne-am îndepărtat de mal, ciinii nu și-au făcut apariția în preajma noastră.

Traversam în marș indian un ținut înghețat și mut, unde nu se auzea nici ciripit de pasăre ; înaintam mereu, străbătînd desișuri pudrate de zăpadă, luminișuri însorite și vestigii gălbejite ale luxuriantei vegetații estivale, înșirate de-a lungul unor mlaștini năpădite de ierburi, din care țîșneau — ici-colo — insulițe de zăpadă și de mesteceni. Era un drum lung, fără sfîrșit. Pirat și Murzik se arătară abia la lăsarea serii, alergînd pe cărare în întîmpinarea noastră. Bătuseră, de bună seamă, o cale lungă, nu glumă, pînă să găsească un loc bun de trecere. Se repeziră amîndoi spre Tolia, chelălăind și scheunînd de bucurie. Zburdau voios pe lîngă calul stăpînului, cu ochii ațintiți asupra lui, de parcă ar fi așteptat să-i laude.

— Pe unde mi-ați hoinărit, îi întrebă Tolia, și atîta tot.

Noaptea aceea ne-am petrecut-o în prima colibă de vînătoare a lui Tolia, aflată pe poteca ce duce spre Kabar. O colibă încropită din bîrne, mică și scundă, dar foarte primitoare. Tolea o folosea, de obicei, numai în drum spre zona lui de vînătoare, sau la întoarcere. Era situată chiar la începutul acestei zone, la numai două sute de metri de malul Bambuikăi. Cu greu încăpeau în

ea două suflete și astfel Darjeiev fu nevoit să se strecoare în sacul lui Tolia și să doarmă afară.

În zori am pornit din nou la drum și din nou am ajuns în dreptul rîului. Aici Tolia s-a oprit și, ca și cînd nimic nu s-ar fi întîmplat, ne-a spus cu un calm imperturbabil :

— Acum trebuie să trecem pe malul celălalt ; în felul ăsta economisim două ceasuri bune de drum și asta o să ne prindă bine.

Am luat deci totul de la început. De data asta însă, traversarea a fost mai ușoară. Un timp am mers pe țărm, înaintînd pe urmele cîinilor. Așadar pe aici trecuseră ei în ajun rîul, sărind din piatră în piatră, ca apoi s-o rupă la fugă direct spre colibă ; și, firește, negăsindu-ne acolo, au pornit glonț în întîmpinarea noastră.

Acum tăiam de-a curmezișul un cot mare al Bambuikăi — rîul aveam să-l întîlnim din nou abia spre seară, la Ust'An. Pădurea era plină de copaci doborîți, ale căror rădăcini nu prea adînci, aproape plate, alcătuiau la suprafață o țesătură foarte deasă ce nu putea pătrunde în pămîntul veșnic înghețat și presărat din belșug de bușteni putregăiți și de pietre îmbrăcate în licheni negri.

Lumina aducea aici cu un amurg mohorît. La un moment dat poteca se pierdu pentru mult timp și, din pricina salciilor, caii se împiedicau și se agățau la tot pasul de trunchiuri și tufișuri.

Spre prînz, peisajul se schimbă din nou, făcînd să reapară întinderile vaste ; ne aflam, după un scurt urcuș, pe un platou acoperit de pini și brazi, străluminat, din cînd în cînd, de pajiști și mesteceni. Drumul pe aici era mai vesel. Din zăpadă răsăreau ciuperci, o sumedenie inimaginabilă de rîșcove și de mănătîrci înghețate bocnă care, pe alocuri, se așterneau ca un adevărat covor. Tot aici cresc și merișorii, acele minunate fragi siberiene ce compensează pe aceste meleaguri lipsa de fructe și legume ; mai toate animalele se delectează cu ele. Pentru Siberia, merișorul este o adevărată binefacere. Boabele lui, mari cît fructele de păducel, sclipesc ca rubinul în iarba argintie. La un moment dat, uitîndu-mă la picioarele calului încălecat de Tolia, mi s-a tăiat pur și simplu răsuflarea. Mi se părea că sîngerează, lăsînd în zăpadă urme purpurii.

Erau boabe de merișor, zdrobite sub copitele lui.

În acest timp nu apăruse în calea noastră nici un animal. Eram dezamăgit. Aveam sentimentul că mergem în căutarea unei liniști adînci și moarte și nu în întîmpinarea lumii vii a fiarelor sălbatice. Aproape două zile de mers, și taigaua parcă era vrăjită. Chiar și atunci cînd înaintam de-a lungul pădurii și în fața privirilor noastre se deschideau întinderile fără margini ale tundrei, tot nu se mișca nimic, cît cuprindeai cu ochii. Murzik și Pirat pășeau liniștiți pe lîngă cai — și, din cînd în cînd, se distrau hăituind cîte un șobolan de cîmp.

Amîndoi practică acest joc cu o dexteritate nemaipomenită și, în același timp, cu o sete voluptuoasă. Cîțiva pași în iarba brumată, după care încremenesc o clipă. Urmează un salt lin în înălțime. Atît de lin, încît ai senzația că zboară. În acest timp fotografiază și cartează terenul inamic. Un nou salt și, în sfîrșit, botul dispare în iarbă ; se aude un mîrîit gutural, iritat. Iarba tăioasă le gîdilă nările ; se scarpină amîndoi și strănută. Alți pași, pe urmă un salt, încă unul, și încă unul și aterizează, ca din zbor, în patru labe, cu botul exact acolo unde trebuie, adică pe făgașul îngust al șoarecilor de cîmp. Numai că șoarecele a izbutit să fugă, iar pămîntul e tare ca piatra. Necăjiți, dar deloc furioși sau dezamăgiți — aleargă mai departe, mai curînd din nevoia de a se mișca. Și continuă jocul acesta ore în șir, pînă cînd nu mai adulmecă nimic și mirosul dispare. După un timp însă revin la jocul lor de-a vînătorii.

Pe urmă m-a luat cu frig. Nu făcusem tot drumul nici un popas, nici măcar pentru a fierbe un ceai ; nu de alta, dar trebuia să ajungem cît mai repede la Ust'-An ; și abia pe la trei am ajuns din nou în apropierea rîului, unde am început să coborîm o rîpă abruptă. Caii se strecurau anevoie printre hățișuri, iar sacii purtați pe spinare se rostogoleau peste capul lor, în ciuda faptului că protapurile erau strînse cu strășnicie. Să te ții într-o șa care alunecă tot timpul înainte e, credeți-mă, o adevărată artă ; mereu trebuia să dau într-o parte cîte o ramură sau să mă fac una cu spinarea Maikăi, ținîndu-mă din răsputeri de partea din față a șeii, ca să nu mă trezesc azvîrlit peste capul animalului. În sfîrșit, de

undeva din adîncul văii, am auzit strigătul voios al neobositului Tolia :

— Am ajuns.

Jos, la poalele rîpei, printre sălcii și mesteceni pitici, se ivise o cabană, așezată chiar pe malul Bambuikăi. Era străjuită, în față, de doi pini înalți, iar în acoperișul povîrnit, se deschidea o supantă în care puteau fi adăpostite proviziile. Acoperișul povîrnit împiedică urșii să ajungă la supantă, s-o devasteze și apoi, de acolo, prin tavan, să pătrundă în cabană. La cîțiva metri, sub malul ușor înclinat și acoperit cu iarbă, se afla albia rîului pardosită cu bolovani și gheață, iar la mijlocul ei, pe o lățime de cîțiva metri, curgea apa. Albia măsura, de la un mal la altul, cel puțin o sută de metri, iar în amonte descria o buclă mare spre nord-vest.

În sfîrșit ! Am răsuflat eu ușurat. Îmi venise inima la loc.

Pînă să ajungem la cabană, apucasem să văd zidurile unui grajd dărăpănat. Acum ierburile și tufișurile îl năpădeau și pe dinăuntru. Natura sălbatică reintrase încă o dată în drepturile ei, înghițind grinzile masive sub bolta hățișurilor cotropitoare.

— Iată-ne acasă, rîse Tolia mînzește.

Dîrdîiam încă de frig și de oboseală, iar dinții în gură îmi clănțăneau de mama focului. Picioarele nu le mai simțeam, în schimb eram bucuros că, în sfîrșit, mă dădusem jos de pe cal și atingeam din nou pămîntul cu picioarele. Am privit în jur și m-a încercat un sentiment de ușurare : împrejurimile cabanei și rîul păreau atrăgătoare.

Vom avea un popas plăcut, mi-a trecut prin minte.

Am tras zăvorul și în aceeași clipă am încremenit.

Pe dușumeaua plină de gheață, de gunoaie și murdărie de șoareci, zăcea prăbușită o masă de scîndură, priciul acoperit de un strat de promoroacă era în parte stricat, iar de la fereastră lipsea un ochi de geam. Pe pereții îmbrăcați în țurțuri și flori de gheață era întinsă o plasă veche de pescuit, dintr-a cizmă ruptă, aruncată pe o laviță, țîșneau niște fire de paie și se zăreau niște ochișori vioi de șoareci. Ce mai, am pățit-o, îmi spuneam în sinea mea.

Se vede treaba că arătam foarte abătut, căci Tolia mi-a zîmbit încurajator și mi-a spus :

— Îndată va fi totul în ordine. Dar mai întîi să fierbem un pic de ceai.

Darjeiev s-a ivit înăuntru, aruncîndu-şi ochii peste umărul meu ; apoi a mormăit ceva. Am cercetat soba, de fapt un cuptor ruginit, în care se făcea focul. Partea de sus era arsă de tot, iar găurile fuseseră astupate cu două bucăţi de tablă nelipite — burlanul dărîmat. Buna dispoziţie mi-a pierit ca prin farmec şi în locul ei m-a cuprins un sentiment de cumplită disperare. Mi se părea cu neputinţă să facem în cabană nimica orînduială, aşa fel, încît atmosfera să fie cît de cît mai primitoare. Dar, între timp, inepuizabilul Tolia aprinsese focul în vatra din curte, şi curînd flăcările începură să lingă ceainicul atîrnat într-o vergea de fier proptită deasupra focului.

Se cuvenea să-mi vin în fire.

Darjeiev se ocupa de cai. L-am ajutat să dea jos bagajele apoi i-am priponit de grinzile laterale ale cabanei.

Cînd mi-am ridicat privirea, din hornul cabanei se înălţa un fuior de fum, iar pe Tolia l-am văzut tăind nişte crengi de salcie cu cuţitul de vînătoare. Şi, cît ai zice peşte, ţinea în mînă un măturoi de toată frumuseţea.

În ciuda deprimării ce mă cotropise, povestea avu darul să stîrnească în mine un sentiment vecin cu veselia. Căci, într-adevăr, Tolia se comporta ca şi cînd totul ar fi fost în cea mai perfectă ordine. Nimic nu-l scotea din răbdări pe acest om blajin şi cumsecade. Pe urmă a fiert ceaiul şi a încălzit o conservă de berbec — singurele conserve de carne pe care, dealtfel, le luaserăm cu noi, pentru orice eventualitate ; în rest trebuia să ne hrănească taigaua. Mîncam toţi trei în tăcere. În timp ce mestecam dumicatul şi mă gîndeam cu nostalgie la coliba aflată pe drumeagul ce ducea spre Kabar — mică, ce-i drept, dar uscată, primitoare, şi cu patul îmbrăcat în blană de ren —, Tolia şedea învăluit în fum ; treaba asta însă nu-l stînjenea cîtuşi de puţin. Obrajii i se înnegriseră aproape, şi el părea de-a dreptul încîntat. Era fericit, căci avea să se apuce iar de munca lui care-l aştepta aici de atîtea luni.

Îmi frămîntam mintea, gîndindu-mă la toate cîte ar fi trebuit să le facem pentru ca, de bine de rău, să putem trăi în această pustietate. În timp ce-mi sorbeam ceaiul fierbinte, am început să mă uit în jur, căutînd

un mesteacăn potrivit pentru piciorul rupt al mesei. În fine ne-am apucat de treabă. Am adunat și am scos afară toată mizeria — gheața de pe podea și de pe prici a trebuit s-o spargem cu toporișca. Pe urmă, în timp ce Tolia și Darjeiev trudeau de zor înăuntru, eu am tăiat dintr-un mesteacăn siberian un mănunchi de crenguțe mlădioase și dese și am acoperit cu ele priciul, așa fel încît sacii de dormit să nu stea pe lemnul înghețat. Peste ele am așternut un strat de paie pe care a trebuit, mai întîi, să le scutur de promoroacă și să le zvînt în bătaia focului.

Cînd am apărut cu sacii îndesați — mai bine zis husele sacilor de dormit care ne țineau de perne — masa stătea în picioare. Tolia retezase, pur și simplu, piciorul infirm, îl bătuse în chip de stinghie în peretele din fund și proptise în el tăblia mesei. Dar am avut și altă surpriză. În locul bucății stricate a priciului apăruse un mic spațiu liber, iar în spatele lui, lipit de perete, un prici de o persoană. Nouă putea să ne servească drept magazie. Tolia tocmai meșterea o policioară. Mă uitam la el cum taie, cum scobește și ciocănește. Și îmi spuneam în sinea mea că sunetele acestea aduceau cu acordurile unui adevărat concert pentru secure. Soba vuia ; sub petecele de tablă și în jurul burlanului, flăcările băteau cu putere.

Seara însă, după ce m-am strecurat în sacul meu de dormit, m-a cuprins odată cu senzația de voluptate, o ușoară înfiorare. Oboseala, călătoria istovitoare — să nu uităm de diferența de fus orar între Praga și Bambuika era de șapte ore — toate acestea se făceau simțite. În sfîrșit, mă aflam la destinație. Acum însă, gîndul acesta nu mai trezea în mine sentimentul mulțumirii. Ceva, ca o povară grea, îmi apăsa sufletul. Fiori de gheață îmi furnicau inima, mîinile și picioarele.

A doua zi, după plecarea lui Darjeiev, Tolia și cu mine vom rămîne singuri, pentru multă vreme. În jurul nostru, cît cuprinzi cu ochiul, o întindere nesfîrșită, pustie și tăcută ; nicăieri, pe o rază de zeci de kilometri, nici țipenie de om... Ce ne facem dacă unul din noi pățește ceva ? E de ajuns să aluneci și să-ți rupi un picior... Și cîte nu i se mai pot întîmpla omului în mijlocul unei naturi atît de sălbatice ?... Ce-i drept, ceva medicamente aveam cu mine. Penicilină, tetraciclină —

cu un an înainte am avut de cîteva ori amigdalită și un început de bronșită. Dar în cazul unui accident mai grav, medicamentele uzuale nu înseamnă mare lucru. Și-apoi, ce condiții de tratament am avea noi aici? Un asemenea tratament ar presupune să te trezești din șase în șase ore, chiar și noaptea — deșteptător, bineînțeles nu aveam — și să te dai jos din pat, încins și lac de transpirație, în ghețăria asta cumplită! Sau să-l ții pe celălalt legat de cabană... Și dacă ar fi nevoie să mă reped eu după ajutor? Aș găsi oare, în taigă, drumul spre Bambuika? Aș fi obligat să merg de-a lungul rîului și pînă la urmă aș nimeri; dar drumul ar dura cel puțin o zi în plus. Și, pe urmă, înapoi...

Era clar că Tolia și Darjeiev — care tocmai se pregăteau de culcare — nu-și făceau asemenea griji. În prima seară la Bambuika, cînd am stat de vorbă cu Tolia despre viața vînătorului în taiga, l-am întrebat ce face atunci cînd, în singurătatea aceea sălbatică, îl apucă durerea de gît. Părea surprins de întrebarea mea și era, într-adevăr, stînjenit de faptul că nu-mi putea da un răspuns satisfăcător. În cele din urmă mi-a spus:

— De vreo două ori m-a usturat și pe mine în gît, dar, ce-i drept fumasem prea mult...

— Și împotriva febrei ce folosești? l-am mai întrebat.

— Leacul cel mai bun sînt merișoarele, mi-a răspuns el. Dar cel mai bine e să n-ai nimic.

Glumea, firește. Pe urmă însă, a început totuși să povestească și astfel am aflat de la el o groază de lucruri interesante. De pildă, pe Genrieta o supăra vezica biliară și se trata cu fiere de urs. Ca să vezi, același tratament ca la noi! Cu excepția ursului. Căci Boldocholin-ul nu e decît un extract pur din fiere de bou.

Gata, ajunge, lasă-te de aiureli și dormi, m-am dojenit în sinea mea. Dar grijile nu-mi dădeau pace. Voi izbuti oare să fac față tuturor cerințelor impuse de vînătoarea în condițiile iernii siberiene? Mi-am amintit ce mirați au fost unii dintre prietenii mei, cînd au aflat că mă pregăteam să plec în Siberia. Ba, Zděnek și Soňa s-au speriat de-a binelea.

— Ai înnebunit? Ce te-a apucat să te duci în Siberia iarna? Mă rog, Italia însorită am mai înțelege, dar Siberia!

Deodată, mi s-a făcut dor de o ceaşcă de cafea — dar, cu gîndul de a face o pauză cît mai îndelungată, nu adusesem cu mine nici un strop, după cum nu adusesem nici un fel de radio cu tranzistori, deşi Kungurov îmi oferise unul. Civilizaţia interzisă ! Încercam să-mi imaginez cam ce-aş fi făcut acum, dacă aş fi rămas la Praga. Amintirile prindeau viaţă şi se succedau în faţa mea aidoma unui film presărat de întîmplări plăcute. Se amestecau cu închipuirile şi toate la un loc îmi dădeau o senzaţie de căldură, dublată de sentimentul securităţii. Şi totuşi nu izbuteam să mă încălzesc. Tolia şi Darjeiev au şi început să răsufle liniştit.

Am simţit deodată nevoia să ştiu cît e ceasul. Am scos iute mîna din sac şi am început să pipăi buzunarul hanoracului în căutarea lanternei — agăţasem hanoracul pe perete, spre a mă feri de curentul rece ca gheaţa. Era nouă şi jumătate.

Acum, la Praga, e două şi jumătate după-amiaza, acasă nu e nimeni. La ora asta aş fi undeva într-o bibliotecă sau la catedră ; pe urmă aş porni spre casă, străbătînd străzile murdare, ticsite de oameni şi maşini.

Am îndreptat lumina spre perete, ca să găsesc buzunarul şi să pun lanterna la loc. Am zărit cuiul de care îmi agăţasem hanoracul. Era lung şi alb, aducînd cu un ţurţure de gheaţă. În jurul lui, printre crăpături, scînteiau cristale de gheaţă, ca nişte mănunchiuri de solzi străvezii. Am stins iute lanterna şi ţurţurele înspăimîntător a dispărut ca prin farmec. Ce bine ar fi dacă, în felul ăsta, s-ar putea face minuni !...

(3)

S-a petrecut, într-adevăr, o minune. Am dormit buştean aproape opt ore, ceea ce nu mi se mai întîmplase de mulţi ani ; acasă, un somn neîntrerupt de cinci sau şase ore era socotit de mine un mare triumf. Se crăpase de ziuă, prin fereastră se strecura în cabană o lumină tulbure, dar Tolia şi Darjeiev dormeau încă duşi !

M-am îmbrăcat încet, fără zgomot, și m-am furișat afară.

O boltă glacială, de culoarea albastrului cenușiu și o pustietate încremenită, împroșcînd scîntei de sub haina de brumă. Tot ce mă înconjura — smocurile de iarbă uscată, sălciile pitice și arborii — totul era învești mîntat în argint. Murzik și Pirat încărunțiseră și ei, iar perii din jurul botului și al ochilor le albiseră de tot; părul cailor era acoperit de un strat de promoroacă, ca și cînd, peste noapte, ar fi prins mucegai!

M-am uitat la termometrul agățat de ieri în dreptul ușii: minus 28° C.

— Murzik! Pirat!

M-am aplecat spre ei. Cu firele de gheață din jurul botului și de deasupra ochilor, trezeau în mine un sentiment de milă și duioșie, dar în același timp îmi venea să rîd. Murzik arăta ca un sugar presărat cu pudră.

Am vrut să-i zbîrlesc blana. Dar s-a uitat la mine cu un aer distant și străin; la fel și Pirat, care, mai mult, mi-a întors chiar spatele; după care, întinzîndu-și bine oasele, s-a instalat din nou pe petecul lui de iarbă brumată, pe care și-l alesese drept culcuș.

Pe urmă nici măcar cu privirea nu m-au mai învrednicit.

Stam în creștetul povîrnișului ce cobora spre apa verzuie a rîului, al cărui curs se îngustase peste noapte și mai mult. Mă aflam, deci, chiar în inima taigalei, în mijlocul naturii sălbatice și înghețate. Eram ca o semincioară de mac pierdută în adîncul nemărginit al zecilor de milioane de kilometri pătrați ai Siberiei hibernale, departe de orice urmă a civilizației. Încercuit de pustiul aspru și neprimitor ce se întinde pînă la țărmurile Oceanului Înghețat de Nord și, mii de kilometri spre răsărit, pînă la masivul muntos ce-l desparte de Oceanul Pacific și, în continuare pînă la strîmtoarea Behring. Nu departe, în direcția nord-est, se înălțau crestele munților Muia; la o distanță de cîteva sute de kilometri spre apus — taigaua înconjoară Lacul Baikal. Ceea ce vedeam eu acum era o zonă de dealuri a căror altitudine atingea, cu aproximație, o mie de metri, și cotul lung al rîului. Albia lui, plină de bolovani, se strecoară pe alocuri printre masivii stîncoși.

Nicăieri nici o mișcare, nici cel mai mic semn de viață. Abia acum, cînd huruitul GAZ-ului rămăsese undeva, departe, la Bagdarin, și tropăitul cailor noștri amuțise, m-am trezit deodată în captivitatea acelei liniști pe care multă vreme de-acum încolo aveam s-o savurez din plin. Ecoul abisal și neverosimil al tăcerii cosmice se rostogolea peste pustiul înghețat, iar eu mă desfătam ascultîndu-l în tăcere. Între timp, chiar în fața mea, soarele se săltase pe bolta curată a cerului, ca un glob mare, portocaliu. În nări începu deodată să-mi stăruie, din ce în ce mai puternic, un miros ciudat și nespus de plăcut : un adevărat balsam.

Peste merișorii siberieni cu boabe purpurii înghețate se înălța o tufă de roiniță. Frunzele sale înguste, cu reversul catifelat, îmbibau aerul cu un parfum amețitor. M-am aplecat și mi-am scos mănușa. Merișoare erau aici cu duiumul. O singură trecere a degetelor printre crenguțele arbustului și m-am trezit cu pumnul încărcat de boabe. Am dus cîteva la gură ; au început imediat să se dezghețe și să se frăgezească, lăsîndu-mi pe limbă un gust amărui, înviorător.

Liniștea absolută ce mă învăluia din toate părțile nu avea darul să mă deprime. Era, mai curînd, înălțătoare. Teama din seara trecută nu-mi mai îngreuna inima, iar grijile apăsătoare se risipiră ca prin farmec. Privind spațiul infinit, strălucind de măreția luminii solare, m-am simțit pătruns, pe neașteptate, de bucuria unei libertăți neasemuite. De cînd mă știu, n-am putut trăi în afara naturii și mereu am revenit în sînul ei ; și nu puține au fost momentele în care mă îngrozeam la gîndul ce s-ar întîmpla cu omenirea, dacă civilizația ar apuca s-o distrugă.

Peisajul acesta mi se părea de pe altă lume ; îmi dădea senzația că mă aflam într-o țară de basm, picată dintr-o planetă străină nouă...

Meditația mea fu tulburată de un zgomot venit dinspre cabana ce se contura întunecată printre ierburile și tufișurile împestrițate de scînteierea argintie a chiciurei ; pe coș ieșea un fum negru, îmbietor.

Darjeiev se ocupa de cai ; Tolia lua apă din rîu, însoțit de Murzik și Pirat.

Am pornit într-acolo. În urma mea, pe zăpada curată dintre tufele de merişor, rămîneau pete mari, sîngerii.

Ust'-An începea să se trezească la viaţă. Pe la zece Darjeiev ne părăsi, luînd cu el şi caii noştri pe care-i legase în spatele lui. Se îndrepta spre Kabar, mergînd pe acelaşi drum pe care venisem.

Pînă să plece, i-am dat Maikăi o bucată de zahăr.

Cîinii m-au văzut. Îşi schimbaseră culoarea, nu mai erau cenuşii. Aha. Ar fi trebuit să le dau şi lor mi-am zis în sinea mea şi am intrat repede în cabană. Cînd am ieşit, Pirat plecase. Murzik mă aştepta. Mi-a lins iute palma şi a luat-o din loc. Tolia a scos din sac o plasă de pescuit. Trebuia să ne facem provizii de peşte, înainte ca Bambuika să îngheţe de tot.

Neobositul Tolia sparse cu securea marginea gheţii sub care apa liniştită din cotul rîului se transforma într-un curent puternic. Am legat apoi cu străşnicie capetele plasei de cîte o tulpină fragedă de mesteacăn, şi toate astea, firesţe, cu „ajutorul" preţios al celor doi cîini, zburdalnicii Pirat şi Murzik, care veşnic se încurcau în plasa noastră. În sfîrşit, după ce am lansat-o la apă, am îngreunat bine tulpinile mlădioase, agăţînd de ele nişte pietroaie zdravene.

Gheaţa, în zona cotului era de o puritate stăvezie, şi astfel vedeam prin ea, pînă în adîncul apei, pe al cărei fund, pietrişul şi nisipul sclipeau orbitor în bătaia soarelui. Pe alocuri, fundul rîului era vărgat de spinările peştilor ce forfoteau pe acolo, în cîrduri numeroase şi compacte. Am dat fuga să-mi iau aparatul de fotografiat, cu gîndul să surprind pe peliculă minunea de sub mine. Aveam senzaţia că mă aflu pe platoul de sticlă al unui imens acvariu. Bineînţeles, Murzik şi Pirat mă stînjeneau ; plini de curiozitate, neastîmpăraţi, îşi vîrau tot timpul labele şi botul sub obiectivul aparatului.

În dimineaţa următoare, cînd am scos plasa, ce credeţi că se zbătea în ea ? Un taimen ! Simplă coincidenţă ! Ăsta însă nu era nici jumătatea celui pescuit de Liovka la venirea mea. Taimenul, acest răpitor al rîurilor de munte siberiene, creşte uneori pînă la optzeci de kilograme. E vînător şi mîncător de lipani, de mihalţi şi broaşte, iar noaptea pîndeşte rozătoarele ce trec rîul înot.

Prizonierul nostru se zbătea cu atîta putere, de făcea să spumege apa şi căsca botul de parcă ar fi vrut să ne înghită. Dar, de îndată ce se trezi pe gheaţă, încremeni aproape într-o clipită ; aducea cu un ciot de copac. Lîngă el — de unde apăruseră? — se zvîrcoleau doi lini de cel puţin un kil fiecare şi cîţiva lipani.

A trebuit să-i aruncăm iute în sac, nu de alta, dar Murzik şi Pirat ţopăiau printre ei ca nebunii.

Rîul ăsta presărat cu pietre e un adevărat paradis al pescarilor. Vorba ceea ; să tot pescuieşti în el şi să nu te mai saturi !

În vară, cînd lipanii începuseră să migreze, Tolia făcuse provizii de iarnă pentru Genrieta, prinzînd peştele cu undiţa, de dragul pescuitului. Au pornit cu barca în zori, el şi Vova, cu două butoaie şi un ciubăr de sare spre gura pîrîului. Pînă seara adunaseră peste o sută douăzeci de kilograme, de parcă ar fi lucrat pe o cherhana plutitoare — un strat de lipani, un strat de sare —, iar a doua zi, spre prînz, băteau în cuie şi al doilea capac...

Situaţia era asemănătoare în toate rîurile şi iezerele din această regiune. Cu un an în urmă, Daba a făcut un popas de o săptămînă pe malul lacului Okunovo şi a prins — cu undiţa ! — şapte chintale de peşte. A trebuit să cheme un avion, ca să poată transporta la Bagdarin toată prada lui atît de bogată.

Mi-am adus aminte, cu acest prilej, cum am pescuit eu o dată într-o vacanţă, pe malul Elbei, de orele nesfîrşite petrecute în picioare la marginea apei, care, pîngărită de scursorile reziduale ale unei fabrici de hîrtie, pătată de funingine şi de dîre de ulei, răspîndea un miros urît, de-ţi muta nasul din loc. În cele două săptămîni cît am stat acolo, am prins, cu totul, trei bibani, două babuşti şi patru prăpădiţi de somni-americani, care, la drept vorbind, nu-s buni de nimic. Şi asta în schimbul a 300 de coroane, cît costă permisul de pescuit în toată ţara, dar în anul acela n-am mai apucat să pescuiesc. Tolia n-ar fi fost în stare să înţeleagă niciodată aşa ceva. De altfel, mă mir de mine că stau să compar un fluviu atins de civilizaţie cu apa curată a Bambuikăi, în care peştele zburdă în voie. Pentru noi însă a fost primul şi ultimul pescuit cu plasa, deşi, nici mai tîrziu, cînd

rîul a înghețat de-a binelea, n-am dus niciodată lipsă de pește.

Au urmat apoi îndelungatele marșuri cotidiene, în căutare de veverițe.

Cînd am auzit pentru întîia oară că pînă la căderea zăpezii va trebui să vînăm numai veverițe, m-am pleoștit de tot. Mă simțeam ca un strengar, gata să împuște, — undeva într-un parc din Praga sau în cimitirul de la Olšany, — această micuță vietate roșcată, veșnic zburdalnică și zglobie. Precum se vede, continuam să privesc lucrurile cu optica omului din Europa Centrală. Cînd am ținut însă în mînă prima blană de *petit-gris* siberian — asta s-a întîmplat la Bagdarin — am rămas, într-adevăr, cu gura căscată : blana ei deasă și moale, de culoarea negrului cenușiu, cu reflexe argintii, contrasta puternic cu albul curat și luminos de pe burtă. Cenușăreasa !

Pe o asemenea pielicică Tolia primea în medie o rublă și jumătate. De nouă ori mai mult decît i se oferea pe o blană frumoasă de iepure alb siberian. Am făcut repede o socoteală : Dacă din blănița veveriței se scoate burta, rămîne din ea doar o fîșie îngustă, alcătuită din spinare și șolduri. Pentru o haină ca lumea e nevoie de cel puțin patru sute de fîșii. La licitațiile oficiale de la Leningrad, o piele brută se vinde cu un dolar. Așadar numai materialul pentru confecționarea unui mantou din blană de veveriță costă o groază de bani.

A doua surpriză a fost aceea că în taiga nu trăiesc nici pe departe atîtea verițe cîte îmi închipuisem eu. Tolia mi-a spus că în trecutul sezon de vînătoare — 1966—67 —, pe tot cuprinsul raionului Bagdarin fuseseră achiziționate optzeci de mii de piei. Și cum raionul acoperă o suprafață de optzeci de mii de kilometri pătrați, înseamnă că a revenit exact o veveriță pe kilometru pătrat.

Numărul lor cunoaște însă oscilații de-a dreptul vertiginoase. O dată la cîțiva ani, din motive încă necunoscute, are loc o adevărată explozie a reproducerii și atunci, în decurs de numai un an, efectivul lor crește de cîteva ori, pentru ca, în anul următor, de pildă, să scadă la minimum, iar la doi sau trei ani după aceea să revină la media normală. În pădurile de zîmbri ale Siberiei, unde dispun de o hrană îmbelșugată și consistentă —

delectîndu-se cu execelentele semințe, bogate în substanțe uleioase — veveriţele sînt, bineînțeles, mult mai numeroase, iar în perioada unei asemenea explozii de reproducere, vînătorul înzestrat cu cîini de nădejde poate obține, la începutul sezonului, pînă la patruzeci de piei pe zi. Dar, în ciuda faptului că după minimumul de anul trecut, veveriţele erau acum mai multe, adevărata explozie a reproducerii tot n-am apucat-o. Iar zîmbri pe aici nu creşteau...

În jurul Ust'-An-ului se desfăşura un platou de munte, brăzdat de şesuri împădurite, de mici coline stîncoase, şi de pajişti acoperite cu iarba măruntă a tundrei. În zona marşurilor noastre zilnice, în susul şi în josul rîului, pe o întindere de aproximativ treizeci de kilometri, se vărsau în Bambuika două rîuleţe şi cîteva pîraie. Cea mai mare parte a animalelor trăia în preajma lor. Ne croiam drum prin hăţişuri sălbatice, aproape de nepătruns, în spatele cărora se înălţau pîlcuri de pini şi de molizi. Ne cățăram pe povîrnişurile abrupte, pline de grohotiş unde, în arborii singuratici, se zărea, ici-colo, cîte un cuib zburlit de veveriţă.

Ne speteam bătînd zilnic aproximativ douăzeci şi cinci de kilometri prin locuri fără poteci, fără cărări, pe un pămînt pietros şi alunecos, acoperit de un strat subţire de zăpadă sau iarbă firavă, printre trunchiuri putrede, năpădite de muşchi şi de licheni. Şi, ca să ajungem pe malul celălalt, trebuia să facem un ocol de aproape o oră.

În prima zi ne-am întors cu paisprezece piei, a doua zi cu şaisprezece. Cifra asta n-am depăşit-o decît o singură dată, dar pentru perioada respectivă, Tolia era mulţumit.

Pirat şi Murzik erau plini de zel şi îşi dădeau toată osteneala. Fără ei nu ştiu, zău, ce ne-am fi făcut. Alergau cu nasul în pămînt, se furişau prin hăţişuri mirosind de zor crenguţele căzute ale merişorului şi solzii de con, şi cotrobăind pretutindeni unde îşi caută veveriţele hrana. Tolia şi cu mine mergeam de obicei la o distanţă destul de mare unul de altul, iar cîinii erau cînd între noi, cînd în faţa noastră, cînd undeva departe, pe vreun versant, atraşi de urmele animalelor. În felul acesta acopeream, trecînd prin sită, o bună bucată de teren.

Pirat și Murzik vînau pe cont propriu. Dar în ciuda faptului că adulmecau și căutau fiecare în altă parte, de îndată ce unul începea să latre, celălalt sosea lîngă el cu viteza fulgerului și-l ajuta cum scrie la carte. De obicei veverița se cățăra într-un copac și, ghemuindu-se pe o ramură, rămînea acolo încremenită. Cînd se întîmpla, uneori, s-o iau razna, îndepărtîndu-mă prea mult de cîini și se nimerea să dau de o veveriță, treaba se încurca rău de tot. Pînă s-o prind în bătaia puștii, isteața cobora iute din copac și se făcea nevăzută. De cele mai multe ori însă, sărea de pe o cracă pe alta, se învîrtea și se sucea în jurul trunchiului, așa fel încît era foarte greu s-o ochești. Ca să nu mai vorbim că toate animalele cu blană prețioasă se împușcă *„v glaz“*, „în ochi“, cu arma de calibru redus. Nu o dată a trebuit să alerg în jurul copacului și să țintesc îndelung, pînă cînd veverița cenușie se oprea cu capul întors într-o parte. Pe urmă abia apăsam pe trăgaci. Altfel glontele ar fi putut să-i găurească blana sub creștet.

Tolia era, ca și Kungurov, un trăgător de elită ; cu toate astea nu l-am văzut niciodată să rîsțe ochind înainte de a-și asigura un punct de sprijin — și să tragă „de la șold“, cum se zice. Găsea întotdeauna un copac sau o creangă și țintea cu țeava sprijinită. Mie mi-a fost mai greu să mă stăpînesc și din nou a trebuit să înăbuș în mine reflexul unor amintiri. Cînd eram copii și ne întreceam la gheretele de tir instalate la bîlci, în preajma caruselului, îi priveam de sus pe cei ce-și sprijineau pușca de tejghea. Pentru un vînător de animale cu blană însă, un foc greșit poate să însemne o pierdere pînă la o sută de ruble. Și-atunci ascultă cu toții de glasul conștiinciozității și al rublelor. I-am văzut mai tîrziu la lucru de cîteva ori pe vînătorii evenci, iar aceștia se numără printre cei mai buni trăgători. Pe platourile mai puțin împădurite aveau întotdeauna cu ei două bețe legate între ele cu ligamente de ren, pe care, la nevoie, le înfigeau în pămînt în chip de furcă, spre a-și sprijini de ele țeava puștii înainte de a ochi. Sau, în cel mai rău caz, se întindeau pe zăpadă.

De aceea Pirat și Murzik erau pentru Tolia o adevărată binecuvîntare. Nu se asemănau între ei. Pirat era un vînător nepotolit, veșnic dispus să vîneze. Pentru ea, vînătoarea însemna însăși viața, rațiunea de a fi. Cînd

încremenea, cu urechile ciulite, și începea să adulmece, ochii ei scăpărau scîntei în ale căror sclipiri galbene ardea o înverșunare sălbatică, nestăvilită. Iar atunci cînd țîșnea glonț, atrasă de vreo urmă, fiecare pas pe care-l făcea părea să aibă un scop anume, de parcă ar fi știut precis încotro se îndreaptă. De îndată ce adulmeca prada, niciodată nu-i mai pierdea urma. În taiga nu-și îngăduia o clipă „de răgaz", deși adeseori nu fugărea decît un șoarece-de-cîmp. Poposeam uneori să fierbem cîte un ceai și să ne odihnim un pic. Pirat se oprea și ea lîngă noi, o clipă doar, pe urmă își înălța botul și, ațintindu-și undeva departe ochii săi aprinși, dispărea cît ai zice pește.

Dar Murzik ? Îl vedeai zburînd după urme ca o fiară și fiecare fibră fremăta în el de dorința de a înhăța cît mai repede prada. Un timp o hăituia, dîndu-și și sufletul din el, ca deodată să se lase păgubaș, și să meargă agale, de parcă ar fi ieșit la plimbare. Într-o zi, pe la ora prînzului, pur și simplu a dispărut.

L-am găsit abia seara, în fața cabanei. Cînd ne-a zărit, a făcut cîțiva pași în întîmpinarea noastră ca și cînd nimic nu s-ar fi întîmplat, dar, într-adevăr numai cîțiva pași. Cu ochii lui strălucitori se uita la Tolia pe jumătate curios, pe jumătate provocător, așteptînd să vadă ce-o să se întîmple.

Tolia însă nici nu l-a luat în seamă. În clipa aceea nimeni nu voia să știe de existența sa. Lui Pirat, în schimb, Tolia i-a scuturat de cîteva ori capul și i-a zbîrlit părul dintre urechi, așa, ca să-l stîrnească. Murzik, bineînțeles, a încercat să participe și el la această joacă, dar Tolia i-a întors spatele. A urmat apoi partea cea mai neplăcută. În jgheabul lui — Tolia scobise cîte unul pentru fiecare în trunchiul ce zăcea în fața vetrei — Murzik a căpătat doar jumătate din porția sa zilnică de carne de veveriță fiartă. A terminat-o, firește, înaintea lui Pirat și cînd a vrut să se înfrupte din rația străină, Pirat l-a gonit, mîrîind amenințător. Pe urmă Murzik a început să dea tîrcoale prin preajma locului, căutînd în iarbă vreun rest de mîncare sau niște oase ascunse de el acolo mai demult.

În seara aceea nu i-am dat bucățica de zahăr cu care îi obișnuisem pe amîndoi din prima zi a sosirii noastre

la Ust'-An. Murzik era disperat și scheuna ca un cățel mic și amărît.

Ne aflam în cabană și tot îl mai auzeam cum scîncește, foindu-se neliniștit prin fața ușii. După un timp, văzînd că nu se mai potolește, m-am uitat la Tolia întrebător și acesta mi-a zîmbit pe sub mustață.

Atunci mi-a povestit el mie că Pirat, mama lui Murzik, se trăgea dintr-un cîine-călăuză care-l însoțea pe vînătorul surdo-mut al cărui sector de vînătoare fusese preluat de Vova.

— Cum ?! am izbucnit eu și de atîta uimire am rămas cu gura căscată. Un vînător surdo-mut în taiga ? În ciuda primejdiilor ce-l pîndeau la tot pasul ? Un vînător surd, singur luni în șir în pustietatea asta ?

Am simțit cum mă trec fiori de gheață pe șira spinării. Nu de alta, dar și puținul pe care-l știam despre taiga era suficient ca să-mi pot închipui cam ce i se poate întîmpla omului pe aceste meleaguri. Povestea mi se părea de necrezut.

De altfel, nu înțelegeam nici ce înseamnă „cîine-călăuză" aici, unde nu se folosesc atelajele de cîini. În condițiile civilizației, cîinele-călăuză era asociat întotdeauna în mintea mea cu prezența orbului.

Dar iată cum stăteau lucrurile. Luca, acesta era numele bătrînului vînător rus, „lucra" cu trei cîini. Doi alergau liberi, căutînd prada, întocmai ca Murzik și Pirat. Pe al treilea îl ținea lîngă el, legat cu o funie. Cînd cei doi hăitași dădeau de o urmă, începeau să latre vînătorește și se luau după ea. În clipa aceea, cîinele se pornea și el să latre și se smucea cu putere, încercînd să se alăture celorlalți. În felul ăsta îl conducea pe vînător spre locul în care animalul fusese încolțit și silit de ceilalți doi să se cațere într-un copac sau să se aciuiască într-un cotlon de unde nu mai avea scăpare. Iată primul lucru care a avut darul să mă uimească în povestirea lui Tolia. Și al doilea ?

După doi ani, Luca a încetat să-și mai țină călăuza legată. Mama lui Pirat vîna în așa fel, încît stăpînul să-i fie mereu pe aproape. În timp ce tovarășii ei hăituiau prada, ea se întorcea să-l ia și lătrînd de zor, ca să-i vadă botul furios, îl îndemna să se grăbească.

De altfel Luca era cel mai experimentat vînător pe care îl cunoscuse Tolia vreodată. În special atunci cînd

întindeau capcanele, dovedea un simț nemaipomenit în depistarea urmelor și atîta intuiție, încît rareori se întîmpla să-i scape prada. Ajunsese cel mai bun vînător de zibelină din întreaga regiune și Tolia învățase multe de la el.

A doua zi ne-am întors cu o duzină de veverițe, aceasta fiind acum media noastră obișnuită. Cel puțin jumătate din ele fuseseră dibuite de Murzik. Tot în ziua aceea am văzut și cîțiva cocoși-de-munte.

Îi descoperisem pe o coastă de deal împădurită. Erau vreo opt la număr și se odihneau răsfirați, ca atunci, la Bagdarin, pe crengile de jos ale copacilor. Prin desișul pădurii soarele își strecura peste ei razele sale rare, ca niște sulițe luminoase. Îi zărisem de departe, în timp ce Pirat și Murzik vînau cu Tolia, jos, în vale.

M-am apropiat încetișor, cu răsuflarea aproape tăiată. M-am oprit. Un timp am stat într-un picior, de teamă să nu calc vreun vreasc și să-l fac să trosnească.

Primul și-a luat zborul.

Am făcut cîțiva pași, încet, fără zgomot și gata, al doilea s-a înălțat fîlfîind ușor din aripi. Am rămas pe loc, descumpănit. Era cu neputință să ajung la ei. În clipa următoare s-au ridicat în aer șase deodată, stîrnind un foșnet fremătător.

Ceva mai încolo, pe un pin mai retras, se mai aflau doi, cînd pe neașteptate, atrași de fîlfîitul aripilor, și-au făcut apariția, val-vîrtej, Pirat și Murzik, lansînd strigătul lor de luptă.

Am oftat dezamăgit. Gata, s-a isprăvit, mi-am zis în sinea mea. Și așteptam să-i văd luîndu-și zborul.

Dar ce mai e și asta ?

Murzik și Pirat au ajuns pînă în dreptul pinului, dar păsările nici gînd să se urnească. Furioși la culme, cîinii dădeau tîrcoale copacului și țopăiau sub el, zburătăcind zăpada și lichenii din jur. Tolia se ivise lîngă mine și tiptil-tiptil, înaintam amîndoi, spre locul cu pricina.

Murzik și Pirat nu mai conteneau să latre arătîndu-și în sus colții lor fioroși, în timp ce cocoșii-de-munte, cu capul lăsat în jos, îi țineau cu ochii lor încremeniți.

Cel mai mic — o găinușă — stătea stîngaci, într-o totală nemișcare. În schimb, cocoșul se înfoia, scuturîndu-și ușor aripile, de parcă și-ar fi făcut vînt cu evantaiul. Deodată s-a ridicat pe picioarele lui puternice — împintenate și acoperite cu pene — arătîndu-și strălucirea verde a pieptului și zburlindu-și penele negre-cenușii ce-i îmbrăcau capul și gîtul alungit. De sub pata roșie ca fraga a arcadei, răsărea pe capul lui negru și lucios ciocul gros și încovoiat, de culoarea osului de corn. Ochii nemișcați ai masculului aruncau sclipiri rău prevestitoare.

Așadar, cocoșii nu se speriaseră de larma provocată de cîini și nu-și luaseră zborul ; iar noi ne aflam acum în imediata lor apropiere, fără să ne observe. La Bagdarin am izbutit să ajungem lîngă ei, ocrotiți de huruitul motorului, care-i lăsase absolut nepăsători. De data asta întreaga lor atenție fusese acaparată de Pirat și Murzik.

Tolia a împușcat masculul.

De atunci nu ne-am mai dus niciodată să vînăm cocoși deși uneori îi zăream înnoptînd înșirați pe o cracă, în moțul povîrnișului din preajma taberei noastre. De altfel, cît am stat la Ust'-An, a fost singurul loc unde am văzut cocoși-de-munte. Pe malurile Bambuikăi nu se prea arătau. Cu trei ani în urmă, în luna mai, cînd păsările tocmai își înjghebau cuibul, a nins pe neașteptate și, în scurt timp, s-a așternut un strat gros de zăpadă umedă și grea, măsurînd peste jumătate de metru. Iar dintre păsări, cocoșii de munte nu-și reveniseră nici pînă acum de pe urma acestei calamități.

Asemenea catastrofe neașteptate afectează, cel mai frecvent, animalele și întreaga vegetație a Siberiei. Catastrofe pentru păsări sînt și amintitele explozii de reproducere a veveriților, căci aceste hoțoaice viclene se pricep să jefuiască atît de temeinic un cuib de pasăre, încît, după un an vesel, cu ciripit și țopăit de păsărele, urmează de obicei în taiga, „un an al liniștii desăvîrșite".

Aveam impresia că un asemenea „an al liniștii" cuprinsese acum toată regiunea. Nu de alta, dar în afara veveriților nu se mai arăta nici un alt animal.

Descoperearm, cel mult, niște urme vechi : amprente ale copitelor de cerbi și de elan, înghețate în mîlul de

pe malurile pîraielor și în resturile de vegetație din care ronțăiseră animalele ; de asemenea, baligă de tot soiul, înghețată bocnă, pe sub trunchiuri doborîte și în jurul tufelor de merișor.

Toate urmele erau reci, moarte și fără miros. Ca vestigiile unei vieți de mult stinse pe aceste meleaguri. Mi se păreau niște fosile ce-mi aminteau mai mult de un muzeu, decît de natura sălbatică, în care pulsează viața. După cîteva zile avură darul mai curînd să mă întristeze, decît să trezească în mine vreo speranță.

O singură dată am avut norocul să găsim niște urme care, într-adevăr, m-au tulburat.

Era a doua zi după ce am sosit aici ; ne întoreeam spre seară în tabără, înaintînd pe poteca bătătorită de caii noștri. Deodată Tolia s-a oprit și, aplecîndu-se ușor, a început să cerceteze niște urme ce se întindeau de-a lungul cărăruii croite de copite.

— Murzik și Pirat, am spus eu.

Tolia însă nu era de aceeași părere.

Ne-am întors din drum, luîndu-ne încet după urme. La un cot al potecii, în locul în care Murzik și Pirat alergaseră prin preajma cailor, se desprindeau, din încrengătura urmelor de cîine, alte două. Apoi se amestecau din nou.

— Lupi, spuse Tolia și, aplecîndu-se pentru a doua oară, se grăbi se adauge : Doi, unul bătrîn și unul tînăr...

Urma mai mică era mai clară, mai adîncă și cu greu putea fi deosebită de urmele lăsate de labele lui Murzik. A doua era lată și mult mai puțin distinctă — o labă lăbărțată și bătătorită de veșnica și îndelungata goană după vînat.

Și eu as fi fost în stare să jur că lupul mai bătrîn și mai greu lasă urme mai aspre și mai expresive.

Așadar, cei doi lupi urmăriseră caii pînă la marginea platoului de deasupra taberei. Mai mult nu se încumetaseră. Se opriseră la o distanță atît de mare, încît nici cîinii nu-i simțiseră în somn. Pe urmă și-au văzut de drum, alergînd în susul rîului.

(4)

Pentru moment ne-am încetățenit la Ust'-An. Adică eu, căci Tolia se simțea la el acasă oriunde pe aceste meleaguri ; pentru el taigaua era, în adevăratul înțeles al cuvîntului, pîinea, patul, grădina.

După cîteva mici amenajări, cabana devenise destul de confortabilă. Între priciuri, sobă și masă rămînea un spațiu liber, lat de peste un metru. Policioara noastră era încărcată cu biscuiți, ceai verde, cutii de lapte condensat, lumînări de seu și alte mărunțișuri. Celelalte provizii, cum ar fi untul, slănina și zahărul, le țineam în lădițe, ca să le ferim de șoareci. Sacul cu pîine și peștele zăceau afară, sub streașină. Pîinea, ce-i drept, îngheța bocnă, în miezul ei scînteiau cristale de gheață, dar cînd o dezghețam lîngă sobă se făcea de parcă atunci am fi scos-o din cuptor și era bună, crocantă și moale. Un deliciu. (Mai tîrziu am aflat că în Anglia tocmai începuseră să fabrice frigidere cu un compartiment special pentru pîine ; frigiderul o menține proaspătă zile în șir). În cazul lui Tolia era vorba de o veche experiență de vînător.

Într-un colț al mesei aveam „bufetul". Două farfurii adînci, două cești și cîteva linguri, toate de tablă — adică reprezentînd, cu excepția oalei, a polonicului, a ceainicului și a tigăii, întreaga noastră veselă. Tolia însă, în ciuda faptului că nu-și mai vedea capul de atîta treabă, născocea mereu alte îmbunătățiri. Într-o seară m-am strecurat încet din sacul de dormit și, după ce am umblat prin hîrtiile mele, m-am apucat să notez ceva, la lumina lanternei pe care o țineam în dinți. M-a văzut, dar nu a zis nimic. A doua zi însă, deasupra capului meu a apărut o policioară. Cu niște cuie scoase, Dumnezeu știe de unde, bătuse în perete o bucată de scîndură. Acum era de-ajuns să ridic mîna ca să-mi găsesc cu ușurință hîrtiile și lanterna. Colțul spart al geamului îl astupase cu o pungă de plastic, în care îmi adusesem un maiou de lînă indian. În măsura în care geamul se dezgheța, ni se deschidea și nouă priveliștea rîului. Dacă se dezgheța, căci, vorba ceea, de frig nu scăpam niciodată.

În ciuda faptului că seara încingeam soba de se roșea ca focul, băgînd în ea butuci de-o jumătate de metru,

tăiați și despicați din grinzile grajdului părăginit, pietrele așezate la temelia sobei rămîneau reci ca gheața. Cînd Tolia a împins sub soba aprinsă lădița cu provizii în care se afla și untul, ca să-și facă mai mult loc și să ne putem mișca în voie, vă spun drept, am fost destul de nedumerit. Temerile mele s-au dovedit a fi însă neîntemeiate. Untul a rămas atît de tare, încît nu se putea întinde pe pîine.

O dată, Tolia a meșterit îndelung deasupra sobei fierbinți și s-a încins în lege. Cînd, în sfîrșit, a terminat, și-a aprins o țigară și s-a lăsat un pic pe vine, sprijinindu-se cu spatele de prici. A răcit. Era de-ajuns să-ți dai jos picioarele de pe priciul aflat la nivelul sobei, ca într-o clipită să dîrdîi de frig. O dată ne-a căzut sub prici, chiar în spatele rezervelor de lemne, o cutie cu suc de lămîie ; peste un timp, cînd a găsit-o, sucul era atît de înghețat, încît a trebuit să-l tăiem cu cuțitul ca să-l punem în ceai.

În asemenea condiții, nu era nici o plăcere să ieși dimineața din sacul de dormit. De obicei mă sculam primul. Tolia trebăluia pînă noaptea tîrziu la jupuitul și curățatul pieilor și abia după aceea adormea cu plăcere. Omul acesta era în toate neobișnuit de temeinic și de sistematic. Curînd mi-am dat seama ce trebuie să fac pentru a-mi îndulci un pic ritualul de dimineață. Îndeosebi încălțatul cizmelor înghețate era o adevărată tortură. Deci, înainte de toate, aprind focul și țuști înapoi în sac. Abia după ce soba se încinge bine și se încălzesc ciorapii de lînă și obielele, atîrnate pe o sfoară deasupra ei, îmi trag la iuțeală cizmele. La iuțeală e un fel de-a spune ! Pielea lor, ce-i drept, era destul de moale, dar carîmbul era cam strîmt. Abia izbuteam să intru în ele. Picioarele însă rămîneau întotdeauna la căldurică, mai ales că Tolia mă învățase să mai pun, sub brantul gros de fetru, și un pic de fîn care, în afara deosebitelor sale proprietăți izolante, avea darul să-ți facă mersul mai suplu, îndeosebi în marșurile îndelungate prin locurile deszăpezite, unde talpa simțea fiecare pietricică mai ascuțită.

Apoi toporișca, găleata, și repede la rîu, spre „fîntîna“ noastră. La început mai puteam să luăm apa direct din cursul rîului, dar treaba era destul de primej-

dioasă ; pe urmă ne-am zis că e mai bine să tăiem o copcă în gheața de lîngă mal. Operația trebuia repetată în fiecare zi, dimineața și seara, dar gheața nu era chiar atît de groasă. Urma o toaletă cît se poate de sumară, adaptată la condițiile existente. De baie nici vorbă nu putea fi. (La început avusesem intenția să-mi las barbă, curînd însă am renunțat la această idee și astfel mă bărbieream, de obicei seara, cînd era mai cald și aveam mai mult răgaz).

Între timp se scula și Tolia. Nu se trezea de zgomotul meu și nu sărea din sac decît în momentul în care Pirat se sprijinea cu labele de ușă și începea să zgîrie și să scîncească, dornic să pornească la vînătoare. Abia atunci începea dimineața lui Tolia.

Micul dejun era întotdeauna foarte consistent ; de fapt mîncam numai de două ori pe zi, iar meniul nostru cel mai frecvent era compus dintr-o supă — pe care o pregăteam seara și, de obicei, ne rămînea și pentru dimineața, — apoi slănină rece sau prăjită, pîine și ceai.

Să-l vezi pe Tolia mîncînd era într-adevăr o mare plăcere. A doua zi după sosirea noastră aici, nu aveam nici un fel de supă și întrucît ne aștepta un drum deosebit de lung, Tolia a deschis la iuțeală o cutie cu carne de berbec conservată și a încălzit-o pe sobă. După ce am mîncat-o amîndoi cu poftă, eu mă simțeam sătul ; Tolia însă a mai scos din sac slănină și a tăiat din ea o bucată zdravănă ; credeam că pregătește merinde pentru drum, și, cînd colo, s-a apucat s-o mănînce fără pîine și, spre uimirea mea, după ce a terminat-o a mai mîncat cîteva felii de pîine cu unt și a băut două căni de ceai, îndulcit cu zahăr din belșug !

Pe atunci nu știam cîtă energie consumă un vînător în taiga. Citisem cîndva că — potrivit unor calcule științifice — tractoristul are nevoie de 2 360 pînă la 2 990 calorii, minerul între 4 300 și 5 300, iar muncitorul forestier de cel mai mare număr de calorii, adică 5 500. Aici însă ne aflam în taiga, ținut sălbatic, fără drumuri accesibile. Mișcările, urcușurile, trecerile prin hățișuri, croitul drumului prin zăpadă fac parte din cadrul marșurilor zilnice de cîte 20—25 kilometri, în condițiile unei clime aspre, în care mercurul termometrului nu saltă o lună întreagă peste -35°C, ba, adeseori se întîmplă să coboare — și

asta pentru o perioadă destul de îndelungată — sub -50°C. De aceea, ca să rezişti, e nevoie să-ţi reîmprospătezi mereu forţele. Curînd am învăţat să mănînc ca Tolia, căci, într-adevăr, slănina nu te îndoapă ca pîinea, în schimb îţi ţine de saţ şi-ţi face mersul mai uşor. Şi, în acelaşi timp, dădeam jos din osînză ! Minunată Siberie !

Pentru cină făceam ciorbă de peşte, fierbeam o ieruncă şi, din cînd în cînd, cîte un cocoş-de-munte. Mai ales ieruncile se aflau pe primul loc al listei noastre de bucate. În fiecare zi împuşcam cîteva ; se înşirau ca să înnopteze la marginea desişului şi uneori aveam chiar impresia că ne aşteaptă răbdătoare. Una cădea nimerită în plin, iar alta îşi lua zborul spre a poposi numaidecît, ceva mai departe, pe creanga altui copac. Şi erau într-adevăr faimoasele ierunci, cunoscute din povestirile lui Turgheniev şi din toată literatura clasică rusă, acele păsări nemaipomenite, cu cea mai gustoasă carne dintre toate galinaceele. Pentru noi erau o adevărată binefacere.

Cînd gătea Tolia, n-aveam la masă decît carne fiartă.

Întotdeauna mi-a plăcut să-mi vîr nasul prin bucătărie, dar în viaţa mea n-am văzut pe cineva să jumulească, să spintece şi să împartă o pasăre atît de repede ca Tolia. N-o despica pornind de jos spre piept, ci făcînd două tăieturi orizontale în zona picioarelor. Apoi frîngea ierunca în două şi, scuturînd-o bine, scotea din ea toate măruntaiele. Dintr-o singură crestătură curăţa pipota, fără să spargă pielita cu resturile de hrană, şi după ce tranşa carnea cu o iuţeală uluitoare, arunca totul în oală. Mai pe urmă punea nitel piper şi o foaie de dafin, căci alte condimente nu aveam. Supa se făcea deasă, dar Tolia o strecura adăugîndu-i paste făinoase, astfel o îngroşa în asemenea hal, încît o puteai tăia cu cuţitul. Cînd am văzut pentru prima oară cum azvîrlă în oală două ierunci şi un cocoş-de-munte, am simţit că mi se rupe inima, spunîndu-mi în sinea mea : ce delicatese am fi pregătit din ele, dacă le-am fi băgat la cuptor cu slănină presărată cu chimen... şi le-am fi mîncat cu garnitură de cartofi pai. Abia la Ust'-An mi-am adus aminte că aş fi putut să iau cu mine nişte pachetele cu crochete sau cu pufuleţi de cartofi. Da, în locul bocancilor de trei kilograme !

Faptul că Tolia fierbea carnea și n-o prepara altfel, se datora unor raționamente foarte logice. Primul : în sezon, cînd se întorcea „acasă", odată cu lăsarea serii, după o zi întreagă de mers obositor, avea o mulțime de treburi ! Să aprindă focul, să aducă apă, să pregătească mîncarea, să aibă grijă de cîini. Urma apoi jupuitul și curățatul pieilor. Fiertul cărnii nu-i punea nici o problemă. În timp ce supa clocotea în oală, putea să spargă în voie o rezervă de lemne sau să se ocupe de piei.

Al doilea raționament : carnea fiartă e mult mai sănătoasă decît friptă. Dealtfel nici la Tolia acasă, și nici mai tîrziu, prin satele siberiene, nu-mi amintesc să fi văzut vreo sobă cu cuptor. Pretutindeni carnea se fierbea, se prăjea în tigaie, sau se frigea la proțap. Dar atunci cînd ea constituie hrana principală, iar uneori unica, e mai mult decît înțelept s-o consumi fiartă. Gîndul că unii vînători nomazi din taiga mănîncă zilnic aproape trei kilograme de carne, avea, pur și simplu, darul să mă îngrozească.

Pînă la urmă am încercat totuși să limitez un pic dominația lui Tolia asupra bucătăriei. Cu atît mai mult, cu cît era prins pînă peste cap cu jupuitul și răzuitul pieilor de veveriță, muncă la care eu nu mă pricepeam cîtuși de puțin și, deci, n-aveam cum să-l ajut. Dar nu era deloc ușor să-l scoți din bucătărie. Cred că de vină a fost prima mea tentativă, cînd m-am întrecut un pic în manifestările mele de om civilizat. Mă apucasem să prepar o supă de pește și tocmai pusesem în oală o bucată zdravănă de taimen, cînd Tolia s-a apropiat de mine și, strîmbînd din nas, a mai aruncat la iuțeală încă o bucată, la fel de mare și un lin aproape întreg. Oala era plină trei sferturi numai cu pește.

Altă dată m-am făli nevoie mare, scoțînd din sac un plic cu supă de mazăre, pe care-l strecurasem, împreună cu cîteva cuburi de supă de găină, în timp ce făceam bagajele : Va fi, fără îndoială, o variație bine venită, îmi spuneam în sinea mea ; da, și-o să prăjesc niște crutoane ca să fie totul cum scrie la carte. Am pus repede supa la fiert și m-am dus după apă. Cînd m-am întors, Tolia a ținut să-mi spună :

— Am mai dres un pic zeama asta, era prea subțire.

Un pic! Am rămas pur și simplu tablou. Turnase în ea o conservă de carne de berbec și o porție zdravănă de paste făinoase, transformînd-o într-un fel de budincă. Se uita satisfăcut cum scutur „supa" ca să iasă din oală. Se întărise atît de mult, încît nici măcar un pic nu cădea.

În cele din urmă, am reușit să-i înving neîncrederea. Și asta numai datorită ieruncilor. Într-o seară am rumenit cu slănină și ceapă cîteva bucățele frumoase de carne și, în loc de chimen, am pus în tigaie mai multe felii de hribi înghețați — de care nu duceam lipsă; sub fereastră aveam provizii serioase. Pe urmă am fiert un ceainic un pumn de merișoare cu mult zahăr, și, în sfîrșit, am mai pus pe masă o pîine dezghețată și crocantă, de parcă atunci ar fi fost scoasă din cuptor. Tolia s-a lins pe degete... Iar a doua zi, cînd ne-am întors de la vînătoare și ne întrebam ce să gătim pentru cină, Tolia mi-a spus direct:

— Ce-am avut și ieri. Ierunci cu slănină, ce zici?

M-a pufnit rîsul. În sfîrșit! Am cîștigat! Așa a început domnia mea asupra magaziei de bucate, a oalei și a tigăii.

Hrana noastră era deci destul de monotonă, dar aveam grijă să consumăm cît mai multe calorii. Cîteodată, în timpul mesei, ne aminteam de cămara Genrietei. Scotea la iuțeală două scînduri din podeaua bucătăriei și cobora în pivniță, care ținea totodată loc și de răcitor — la adîncimea aceea pămîntul nu se dezgheța niciodată. Cînd am intrat acolo, nu mi-a venit să-mi cred ochilor; mă aflam în mijlocul unei adevărate cămări princiare. De jur împrejur atîrnau în cîrlige rațe sălbatice sărate sau afumate. În primăvară, Tolia împușcase vreo patru sute și se mai plîngea că vînătoarea merge din ce în ce mai prost — stolurile de rațe se răriseră simțitor în China și pe malurile Baikalului. (Zicea că de mult nu mai împușcase opt rațe dintr-un singur foc, ca pe vremuri). Mai erau acolo cîteva hălci uriașe de carne de elan, ce fuseseră stropite cu apă, ca să înghețe, două putini cu ciuperci în oțet, două putini cu merișoare fierte în zahăr și o doniță de afine proaspete; iar mai încolo, un butoi de varză, amestecată cu merișoare, două butoaie cu pește sărat și cîte și mai cîte alte bunătăți. Genrieta avea și „semipreparate". Dintr-o tocătură de carne de elan

amestecată cu carne de ren făcuse o mulțime de chiftele, care se înșirau într-o perfectă rînduială pe un raft întreg. Dacă se ivea vreun musafir, era destul să le ia din pivniță, să le arunce în tigaie și să mai aducă apoi o farfurie de ciuperci în oțet și una de perișoare proaspete și gata ospățul ; de bunătățile astea ne aduceam aminte cel mai des.

După masa de seară beam întotdeauna ceai ; cîte trei-patru căni fiecare. Trebuia să ne „hidratăm", ca să punem la loc ce cheltuiserăm în timpul marșului istovitor de peste zi.

Pe urmă Tolia se apuca de jupuitul pieilor. Cresta ușor blănița veveriței lîngă lăbuțele din spate și începea s-o tragă încetișor ; apoi curăța fiecare bucățică dezgolită cu vîrful tocit al cuțitului, iar restul de grăsime îl rîcîia, ținînd pielea pe genunchi. Unele porțiuni le ștergea cu o bucată de cîrpă udă sau le ungea cu salivă. După aceea, întindea pielea pe un fel de suport, o planșetă netedă, prevăzută la un capăt cu două mînere subțiri, pe care îmbrăca picioarele din spate, așa fel încît pielea să stea întinsă cît mai bine. Apoi le atîrna una cîte una lîngă sobă, să se usuce. Dimineața le scotea de pe suport și le agăța afară, pe peretele cabanei, nu de alta, dar nici să se usuce prea tare nu era bine :

— S-ar supăra Genrieta, mi-a spus Tolia, cu un zîmbet amuzat.

Căci acum ea se ocupa cu achiziționarea pieilor. Procedeul era însă cu totul altul decît cel practicat, de pildă, de vînătorii canadieni. Genrieta nu făcea decît să fixeze prețul aproximativ, și să plătească un avans. După care, blănurile, purtînd însemnele și adresa vînătorului, călătoreau cu avionul pînă la Irkuțk. Aici abia, într-o fabrică unde habar n-aveau cine era vînătorul, se stabilea calitatea pieilor și se calcula cît mai avea acesta de primit.

O dată am încercat să-l ajut pe Tolia în munca lui anevoioasă. În anii războiului, ai mei creșteau iepuri de casă și nu puțini am jupuit și eu. Dar curățatul pieilor cerea multă experiență și îndemînare ; prima pe care am vrut s-o curăț am spintecat-o. „Vrăjitoria" înfăptuită de Tolia la lumina celor două lumînări, în spatele cărora se proiectau umbre lungi și fulgerele sclipitoare îm-

proşcate din cînd în cînd de lama cuţitului, îmi amintea mereu de tainicul ritual al şamanului. Tolia era pur şi simplu unit cu cuţitul care, alături de puşcă şi capcane, reprezintă pentru vînătorul de animale cu blană unealta cea mai folositoare şi, totodată, o armă în lupta corp-la-corp. Tolia îl avea veşnic „la îndemînă". Avea plăsele din foi de scoarţă de mesteacăn, fierte şi presate la un loc, cuţitul acesta era de neprețuit. Căci atîta timp cît scoarţa se menţine suplă, ea poate fi „fasonată" cu mîna, aşa cum se corectează uneori anumite aparate în industria modernă. În plus, rămîne mereu moale şi caldă chiar şi iarna. Nu-ţi îngheaţă palma, ca plasticul din care se fac, la oraş, mînerele cuţitelor „de vînătoare". Lama era ascuţită şi grea. Cu tăişul, Tolia spinteca şi curăţa animalul de măruntaie, cu muchia mai groasă tăia oasele, iar cu vîrful bont curăţa pieile.

În cabană se răspîndea tot mai mult mirosul leşinător de grăsime pe cale să rîncezească. Pătrundea în toate şi nu mai ieşea cu nici un chip. Cel mai cumplit a fost însă atunci cînd pînă şi sacii noştri de dormit au început să duhnească a grăsime rîncedă. Oricît i-am fi scos afară, în ger ca să-i aerisim — seara, înainte de culcare, o luam iar de la început.

De aceea cu atît mai mult ne bucuram dimineaţa, şi mai ales peste zi, cînd strălucea soarele, de aerul curat şi rece, cu miros de melisă.

(5)

Peste o săptămînă veveriţele au început să se rărească. În îndelungatele noastre expediţii străbăteam adeseori aceleaşi locuri bine cunoscute. Pe aici veveriţele nu se mai arătau deloc. Pirat şi Murzik nu mai găseau nici o urmă, în ciuda faptului că alergau de colo pînă colo, căutînd fără răgaz, uneori cîte un ceas.

Abia acum am înţeles liniştea aceea mormîntală, care ne însoţise pe poteca ce ducea spre cabana aflată pe drumul Kabarului. Înaintam atunci, la cîteva zile după des-

chiderea sezonului, pe o cărare a vînătorilor, ce tăia terenul comunal. În locurile acelea avea voie să vîneze oricine era înscris în asociație și plătea două ruble și jumătate pe an — în schimbul acestei cotizații, asociația îi procură cartușele, și-i înlesnește vînzarea blănurilor. Am început să mă aventurez în taiga de unul singur. Și asta, din două motive, aș zice, întemeiate. În primul rînd n-avea nici un rost să mergem amîndoi pe urmele cîinilor, căci iscusitul Tolia putea să împuște și fără mine veveriţele descoperite de Pirat și Murzik. Tolia mă copleșea cu grija lui, uneori chiar prea insistentă și de-a dreptul mărinimoasă. Îmi lăsa întotdeauna mai mult de jumătate din veveriţele adulmecate de cîini și se arăta nespus de bucuros și mulțumit cînd reușeam să împușc „v glaz". Așa se face că vînam cîte o veveriță sau două în plus.

Al doilea motiv se lega de primul, dar avea și un alt tîlc, mai adînc, ce ținea de firea mea. Îmi place grozav să rătăcesc de unul singur. Să mă opresc unde am chef, să admir peisajul în voie. Ca să nu mai spun cît de bine mă simt atunci cînd umblu și vînez neînsoțit în locurile acestea sălbatice. E un simțămînt ce valorează mult mai mult decît blănurile pe care le-aș putea aduce.

În primele zile porneam amîndoi în aceeași direcție. Pe urmă ne-am despărțit și fiecare cutreieram unul din versantele rîpei. După cîțiva kilometri sau după cîteva ore ne întîlneam pe creasta dealului sau la marginea pîlcului de pini ce se zăreau de departe. Lătratul cîinilor se auzea cu mult înainte, purtat de ecou de pe o colină pe alta, chiar dacă între ele se întindeau kilometri de pustiu. Cînd amuțeau, știam că Tolia mai agăța o veveriță la cingătoare. În felul acesta aș fi putut să număr cîte animale a vînat. Nici atunci cînd o luam într-o direcție cu totul opusă nu aveam de ce să mă tem. Cu puțin simț al orientării — acum îmi prindea bine experiența din taberele de cercetași — mai trebuia să țin seama întotdeauna de următorul principiu : dacă dimineața am înaintat în susul apei, eram dator să mă întorc pe firul ei în jos, — căci toate pîraiele și pîrîiașele se varsă în Bambuika. Puteam, deci, să mă afund adînc în taiga, să trec de pe o creastă de deal pe valea altui pîrîu, sau pe un alt versant, și pînă la urmă tot de Bambuika mă loveam.

La început, singurătatea mă cam înfricoșa, dîndu-mi o ușoară strîngere de inimă. Dar cu atît mai mare mi-era bucuria cînd străbăteam o regiune necunoscută, și după cîteva ore de mers, în fața mea apărea din nou Bambuika, cînd, mort de oboseală dar fericit, mă apropiam, în amurg, de cabana noastră.

Într-o zi excepțională am vînat șase veverițe, dintre care două roșcovane — cu coada bătînd în roșu și cu spice ruginii pe spinarea neagră-cenușie.

A doua zi n-am împușcat decît una.

În noaptea aceea — a unsprezecea de cînd ne aflam la Ust'-An — cîinii au început deodată să latre.

Somnoros cum eram, am deslușit totuși un tropăit în imediata apropiere.

Am sărit amîndoi din pat și ne-am repezit afară. Murzik și Pirat lătrau undeva în tufărișul din spatele cabanei. Tropotul începuse, încet-încet, să se stingă.

— Pirat ! Murzik ! îi chemă Tolia.

S-au întors ceva mai tîrziu, agitați și prost dispuși, țîșnind din întuneric ca două fantome.

— Vedem noi mîine dimineață ce i-a alarmat, spuse Tolia căscînd. Brrr, făcu apoi scuturat de frig.

Căci ieșise afară numai în izmene.

Deasupra noastră strălucea bolta presărată de stele sclipitoare, ce tresăreau și pîlpîiau, de parcă ar fi fost pulsul viu al universului. Bolta era atît de aprinsă, încît, pur și simplu, orbea. Nu mai văzusem niciodată un cer atît de vast, cu stele atît de frumoase și, în același timp atît de glaciale. Era cea mai solemnă și în același timp cea mai tulburătoare lumină pe care și-o poate imagina mintea omenească.

Tremuram și eu, dar nu mă puteam urni din loc. Eram de-a dreptul fascinat de focurile acelea diamantine și de scînteierile lor irizînd culorile curcubeului.

Apoi am auzit gheața troznind.

Și m-am trezit din visare.

M-am strecurat iute în sacul de dormit ; Tolia punea lemne pe foc.

— Un cerb din Altai, îmi strigă el dimineața, cînd am apărut în prag cu ceașca de apă aburindă și cu periuța de dinți în mînă. Gonea, probabil mînat de ceva și n-a lipsit mult să ne dărîme cabana. Aici a cotit-o, iar ceva mai încolo s-a aruncat în rîu.

Era primul care ajunsese la tabăra noastră peste Bambuika.

Cu cana și cu periuța în mînă am cercetat, împreună cu Tolia, urmele. Iarba brumată era pe alocuri strivită de copitele cerbului, iar pe gheața rîului rămăseseră dîre prelungi, alunecoase.

Așadar, Bambuika înghețase de tot.

Și, spre uimirea mea, pe oglinda ce unea cele două maluri apăruseră florile albe ale „trandafirului de iarnă". Chiar și pe ger apa se evaporă și deasupra porilor și a bulelor de aer de pe suprafața încremenită, se așază promoroacă. În liniștea absolută ce domnea aici, florile ei își deschideau petalele de o perfecțiune desăvîrșită, cu luciul lor de o puritate inimitabilă, rece și totodată de o gingășie neasemuită. Și toată această fragilă splendoare ca din basme, țesută parcă din vise, își desfășoară frumusețea ei sublimă pe întinderea albastră a gheții străvezii, ca și cum în fața cabanei noastre am fi cultivat răzoare de trandafiri albi.

Soarele nu lumina încă, răsărea din ce în ce mai tîrziu, cu toate astea Bambuika era înțesată de scîntei sclipitoare.

Și încă o dată — pentru a nu știu cîta oară — față în față cu taigaua hibernală, am căzut pradă fascinației, uimit de nemaipomenita ei forță, admirabilă și, deopotrivă, plină de asprime.

Oricum, ai văzut această frumusețe, mi-am spus cu evlavie în sinea mea. Și de-ar fi să nu mai vezi nimic altceva în toată taigaua, niciodată n-ai să uiți colțul acesta sălbatic de la Ust'-An, văzut în plină iarnă; el va rămîne întipărit în mintea ta ca o adevărată minune a minunilor.

Dar, odată cu sentimentul de admirație, în inima mea se cuibărea și o oarecare neliniște. Eram de unsprezece zile la Ust'-An și, în afară de veverițe și păsări, nu zărisem nici un alt animal, numai două urme ce meritau o oarecare atenție. Atîta tot, în unsprezece zile de viețuire în mijlocul acestei sălbăticii! Cam puțin!

Aveam nevoie de zăpadă, dar deocamdată în fiecare zi soarele strălucea și nu se simțea nici o adiere de vînt. O singură dată, în tot acest răstimp, a suflat ușor *khins*-ul, așa-numitul vînt al rîului. Nici n-aș vi visat că pe malurile Bambuikăi e mai mult soare decît în Crimeea, pe

țărmul Mării Negre. În codrii aceștia nesfîrșiți, la o altitudine de o mie de metri, în aerul acesta uscat, de o puritate absolută, îmbibat de cele mai plăcute miresme !...

Iar zăpada ? Altă mare surpriză. La noi acasă ne închipuim de obicei Siberia acoperită de un strat gros de nea, cu colibele înzăpezite pînă la acoperiș. Numai că zăpadă din belșug se află în inima Siberiei orientale, în jurul Baikalului, în timp ce interiorul ținutului cunoaște o climă mult mai uscată. Zăpezile sînt mai frecvente aici odată cu venirea iernii. În septembrie se depune deobicei un strat de treizeci pînă la patruzeci de centimetri, care se menține cîteva luni de zile, mîncat de soare și întreținut de geruri. Ninsorile mai abundente cad abia primăvara, cînd se apropie marele dezgheț. Anul acesta nu a nins în septembrie. Și dacă...

M-am străduit să gonesc acest gînd, dar degeaba. Timpul zbura și vînatul veveriților, care ar fi trebuit să fie, pentru Tolia și pentru mine, o treabă secundară devenea principala și unica noastră activitate.

La micul dejun, Tolia a adus din nou vorba despre vizitatorul nostru nocturn.

— Dacă am pune mîna pe cerbul ăsta în mai ar fi tare bine, a rîs el mînzește.

N-am priceput.

— Pentru pantocrină.

— Aha.

Uitasem că cerbul din Altai — vînătorii de dincolo de Baikal îi spun „iziubr“ — are, la fel ca și cerbul *sika*, aproape dispărut, niște coarne miraculoase. Conțin în ele *ginseng* de origine animală. În luna mai, cornițele lui, neajunse încă la maturitate, sînt irigate de un sînge bogat în hormoni. Din ele se prepară medicamente care redau vigoarea. Pantocrina dilată vasele și le curățâ prevenind în felul acesta sclerozarea lor. E la fel de rară și de prețioasă ca *ginseng*-ul. Cu atît mai mult cu cît coarnele cerbilor crescuți anume pentru pantocrină, în rezervații speciale, își pierd repede aceste proprietăți. Medicina chineză o folosește de veacuri. Pe acest principiu se bazează, în știința medicală modernă, tratamentul cu novocainâ.

— Într-un singur „încornorat“, am spus eu amuzîndu-mă, se zbenguie, de fapt, un întreg sanatoriu, cu zeci de medici.

— E într-adevăr o substanță foarte puternică, a încuviințat clătinînd din cap Tolia. Fratele lui Darjeiev a împușcat acum un an un cerb și i-a băut sîngele ce se prelingea de la rădăcina coarnelor. Într-o clipă a adormit de-au crezut că s-a adîncit în somnul de veci. Iar cînd, după trei zile, s-a trezit, a ieșit la iveală că-și pierduse memoria. E foarte tare drăcia asta. Chinezii de prin preajma locului prepară pantocrina în două feluri. Pentru scăderea tensiunii, coarnele se pisează doar, iar pentru creșterea ei se fierb. Și treaba asta durează tare mult. Șase zile și șase nopți n-ai voie să te miști de lîngă foc. Isprava asta, firește, e interzisă de lege. Toate coarnele trebuie predate pentru achiziționare.

— Și cum se folosește acest leac? am întrebat eu, plin de curiozitate.

— Se pune un pic de substanță într-o sticlă de vodcă și se lasă să stea lîngă sobă, pînă se dizolvă. Pe urmă se iau două linguriță pe zi.

— Nu e rău, am ținut să subliniez.

Mîncam cu poftă slănina prăjită și mă simțeam atît de bine din toate punctele de vedere, încît mi se părea că niciodată nu voi avea nevoie de pantocrină.

Apoi, luînd toporișca, Tolia a pornit să traverseze rîul și, îndoindu-se ușor de spate, încerca grosimea stratului de gheață. Gheața avea o rezonanță cristalină, dar totodată ușor dogită. La fiecare lovitură, pe luciul ei zburau așchii scînteietoare.

Acum nu mai era nevoie să ocolim rîul; trecînd direct pe malul opus, puteam pătrunde mai repede și mai ușor în adîncul taigalei.

În ziua aceea am mers din nou împreună și am vînat opt veverițe.

În dimineața următoare i-am propus lui Tolia să împărțim ciinii. El să plece cu Pirat, iar eu cu Murzik. În felul ăsta vînatul ar fi mai bogat, căci adesea Murzik și Pirat adulmecă și urmăresc aceeași pradă.

Dar cum s-au petrecut lucrurile!

Prevăzător, Tolia l-a legat pe Murzik cu o funie.

— O să încerce, probabil, s-o șteargă. Pentru mai multă siguranță, du-l cît mai departe, ca să nu-l audă pe Pirat.

— Bine. O să-l țin de funie și n-o să-i dau drumul decît la întoarcere.

Tolia și Pirat trecuseră rîul cînd, deodată, Murzik a început să facă tărăboi. Sărea și schelălăia, încercînd să se elibereze și să se arunce pe urma lor cu o furie atît de oarbă, încît ar fi fost în stare să se sugrume.

L-am tras iute în cabană, unde era ispitit mereu să intre și de unde noi îl goneam tot timpul. Se încorda și se zbătea smucind funia cu disperare. În cele din urmă s-a întins ca un copil încăpățînat, și a început să schelălăie și să scheaune sfîșietor. Eram furios pe mine că nu-l băgasem în cabană înainte de plecarea celorlalți! Așa-mi trebuie! Acum suport consecințele.

Tolia a întors o dată capul, apoi a grăbit pasul, făcîndu-se nevăzut cu Pirat cu tot.

A durat un timp pînă să-l liniștesc, cît de cît, pe neastîmpăratul Murzik. După aproximativ un ceas de lingușiri, s-a lăsat convins și, în sfîrșit, am pornit și noi la drum. Mergea însă în dorul lelii, uitîndu-se mereu înapoi, sucindu-și capul spre rîu, adulmecînd de zor și ciulind urechile.

L-am dus departe de Bambuika, spre „Parc". Numeam așa un brîu lung de pini, brazi și mesteceni înalți și drepți, ce începea să se desfășoare chiar deasupra cabanei noastre. În Parc mai descopeream din cînd în cînd cîte o veveriță și voiam ca vînătoarea să-l captiveze pe Murzik cît mai repede.

Murzik însă făcea grevă.

L-am ținut legat cam două ore, dar în tot răstimpul ăsta n-a găsit nimic, nici măcar o urmă de șoarece. Pe scurt, opunea o „rezistență pasivă". Jignit la culme, nu lua în seamă nici unul din îndemnurile și solicitările mele; Ochii lui ziceau: — asta ai vrut, asta ai!

În cele din urmă mi s-a făcut milă de el. Și mi-am mai spus că, de bună seamă, funia de care îl țineam legat avea darul să-l scoată din sărite. Dacă-i dau drumul, natura o să-l atragă.

În consecință l-am eliberat.

Murzik și-a scuturat blana, de parcă atunci ar fi ieșit din apă și, uitîndu-se la mine mirat, cu ochii săi scăpărători, a făcut cîțiva pași; apoi s-a oprit brusc, cu urechile ciulite și, lăsînd capul în jos, a început să miroasă lichenii. În sfîrșit, a rupt-o la fugă, dispărînd fără urmă.

Știam bine că n-o să-l mai văd pînă la căderea serii, cînd o să apară în fața cabanei, și iar o să se poarte de parcă nimic nu s-ar fi întîmplat.

Necăjit, mi-am continuat drumul de unul singur. Pe urmă, ca de obicei, am poposit să-mi fac un ceai de merișoare. Creșteau din belșug în jurul buturugii pe care mă așezasem. Razele soarelui răzbeau pînă la mine și era plăcut să simți cum îți mîngîie obrajii. Cu siguranță nu erau mai mult de —15°C.

Deodată am auzit, în preajma mea, un rîcîit slab, abia perceptibil. Niște gheruțe zgîriau scoarța unui copac.

O veveriță !

Se instalase la soare, ca și mine, să se încălzească. Cu burtica lipită de o creangă uscată și ușor îndoită, aduna în blănița ei lumina caldă, binefăcătoare. Pesemne moțăia.

Dacă nu s-ar fi foit, nici n-aș fi observat-o. Stătea ca într-un leagăn. Doar capul mic și urechile îi ieșeau un pic în afară. S-a răsucit o dată la dreapta, o dată la stînga, apoi a adormit din nou.

M-am ridicat în picioare și m-am apropiat încet de ea.

A început să se agite, pe urmă a luat-o la fugă și s-a ascuns. Era o femelă. În sfîrșit, învățasem să le deosebesc sexul, după înfățișarea și comportamentul lor. Masculii sînt mai mari și au blana mai fină decît femelele care, de două ori pe an, sînt istovite de nașterea a cinci sau șase pui. Iar în caz de primejdie, cînd veverița rămîne înmărmurită, masculul se acoperă de obicei cu coada sa mai lungă și mai sufoasă. Femelele, în schimb, sar repede de pe ramură pe trunchiul copacului, se lipesc de el, și își ascund capul între lăbuțe, lăsînd coada să atîrne în jos.

Nu eram decît noi doi în acest colț de lume părăsit. Am mai făcut un pas. Speriată, a sărit, începînd să se cațere pe crenguțele mlădioase ale pinului. Nu voiam să-mi scape. Tolia avea nevoie de piel. Din vina mea pierduse oricum cîteva zile și fără mine ar fi fost desigur mult mai liber și s-ar fi deplasat mai ușor. Și cine știe cum va fi sezonul ăsta, dacă nu vine zăpada. Ca să nu mai spun că la toate astea se mai adăuga și instinctul meu de vînător.

În clipa în care veverița s-a oprit, a răsunat împușcătura.

Cu un țipăt de uimire, a sărit buimacă, făcînd două tumbe prin aer, — chiar deasupra capului meu. Al treilea salt l-a făcut orbește și a început să se prăbușească. Venea în zbor planat — coada stufoasă și picioruşele larg desfăcute îndulcindu-i căderea.

A aterizat drept pe umărul meu și, agățîndu-se cu gheruțele de pufoaică, a rămas acolo nemișcată.

Mă așteptam, ca de obicei, să se stropșească și să încerce furioasă să mă muște. Am luat-o în mînă. Dar nu s-a întîmplat așa. După cădere, încremenise de groază, cu blana zbîrlită toată. Pe cap avea o picătură roșie, — nimic grav, o zgîrietură superficială.

Am simțit în palmă o tresărire agitată și plăpîndă, inima îi bătea să-i spargă pieptul. Arăta ca un guler de blană viu și cald.

O veveriță tînără, fără îndoială din a doua serie de pui născuți în vara asta.

M-am uitat la ea descumpănit. Ochii ei, ca mărgelele, păreau nespus de mari.

Într-o clipă m-am hotărît s-o iau cu mine la cabană.

Habar n-aveam cîtă zarvă avea să stîrnească prezența ei în tabăra noastră.

Lui Tolia nu-i prea convenea să aibă o veveriță vie în cabană. Din pricina cîinilor. Pirat și Murzik nu se puteau obișnui cu prietenia unui animal pe care-l hăituiau în pădure ; și-apoi nici nu trebuia să le slăbim instinctul de urmărire a prăzii. Credeam însă că mirosul ei se va pierde în „izbuşka“ noastră. Așa credeam eu. Prizoniera mea se culcase pe jos, sub prici, unde se vîrîse de cum o adusesem. Murzik nu era acasă — mă aşteptase în fața cabanei, dar, pînă să mă întorc, îl auzise pe Pirat lătrînd dincolo de rîu și o luase la goană spre el. Am scos de sub sacul meu de dormit un pumn de paie, după care am turnat puțin lapte într-o cutie de conserve.

Nici nu s-a clintit, doar ochii erau vii. Zăcea apatică, fără s-o intereseze nimic, și a rămas la fel de nepăsătoare chiar și la apariția lui Tolia.

Nu dădea aproape nici un semn de viață.

Cam peste un sfert de oră, Tolia a dat să iasă cu găleata după apă și atunci s-a ivit în uşă capul lui Murzik. În clipa aceea s-a declanșat infernul.

Murzik a început să latre ca ieșit din minți, luptîndu-se din răsputeri să intre în cabană. Pirat, bineînțeles, i s-a alăturat numaidecît. Cum și-a putut da seama despre ce-i vorba, rămîne pentru mine un mister. Lătrînd sălbatic, și-a luat avînt și a zburat pur și simplu peste capul lui Murzik. Eu mă repezisem să-l ajut pe Tolia, căci Pirat îi smulsese găleata din mînă. Am avut de furcă, nu glumă, pînă să-i respingem pe agresori.

În sfîrșit, am închis ușa.

Prizoniera, ia-o de unde nu-i.

Se ghemuise pe policioară, în spatele pachetelor cu pesmeți și înțepenise toată de atîta spaimă.

Ce zi grea a avut, sărăcuța !

Murzik și Pirat asaltau ușa, fără răgaz. Îl auzeam mai ales pe Murzik. De bună seamă considera atacul o problemă a lui personală, căci el descoperise intrusa. Se trezise în el o îndîrjire de care nu prea dăduse semne pînă atunci. După primul asalt, întreprins orbește, Pirat nu făcea acum decît să-l secondeze, căci, de fapt, nici n-o văzuse pe intrusă.

Rîzînd, Tolia a luat din nou găleata și s-a strecurat cu grijă afară. A reușit s-o atragă pe Pirat și s-au dus împreună la „fîntînă".

Cu o bucată de zahăr în mînă am ieșit să-l calmez pe Murzik.

Țineam în palmă zahărul după care se dădea în vînt, și încercam să i-l dau pe la nas.

El însă nu se mișca de lîngă ușa întredeschisă, adulmecînd și ciulind de zor urechile. Mîrîia înăbușit, din adîncul gîtlejului.

— Murzik ! Murzik !

A întors capul : limba îi ieșea din gură de-un cot și ochii i se înroșiseră de furie.

— Murzik ! am repetat eu, făcînd un pas spre el, cu mîna întinsă.

Îi lăsa gura apă, dar pasiunea lui de vînător era atît de puternică, încît continua să reziste. Zahărul din palmă îl stingherea. Mă cerceta plin de suspiciune, cu ochii săi arzători. Apoi începu din nou să adulmece prin crăpătura ușii.

— Murzik !

Nu era în stare să priceapă atitudinea noastră. Vorba ceea, a dat de o pradă, și noi, nimic ! Ba mai mult, în-

cercam să-l sustrag de la îndatoririle lui, momindu-l cu o bucată de zahăr. Cinstit vorbind, nu făceam decît să-l stric și încă rău de tot. Dar voiam să-l îndepărtez de prizoniera mea cu orice preț.

S-a lins pe bot.

— Hai, Murzik, ia !

S-a apropiat fără nici un chef. M-am dat ușor înapoi.

S-a oprit. Două forțe contrarii se luptau în el cu înverșunare. În cele din urmă a rezolvat problema în felul lui, cum a știut mai bine. S-a repezit și a înșfăcat iute zahărul, iar eu i-am simțit în palmă umezeala botului și atingerea ușoară și plină de grijă a colților săi înfricoșători.

Și din nou s-a postat la ușă !

Amușina. Era cuprins de o neliniște descumpănită și disperată.

Cabana era îmbîcsită de miros de veveriță, să te sufoci, nu alta. Prada lui Tolia zăcea pe laviță, veverițele împușcate începuseră să se dezghețe ; pe plită, în oala rezervată cîinilor, fierbeau veverițe jupuite — cina lor cea de toate zilele. Uneori nu mîncau totul și resturile le tîrau după ei, lăsîndu-le să înghețe și să zacă în neștire, prin iarbă. Iar afară, pe peretele cabanei, atîrnau două legături mari de piei.

După cină, cîinii s-au mai potolit, dar Murzik continua să mîrîie. Prizoniera se mutase din nou sub prici. De data asta se vîrîse sub un pumn de paie uscate, dar la lapte nici nu s-a uitat. Noaptea n-am pregetat să scot mîna din sacul de dormit și s-o luminez cu lanterna. Respira. Corpul ei micuț se ridica și cobora repede, în somn.

Dimineața, laptele dispăruse. Era un progres. Dar Murzik !

Fornăia întruna și se foia nervos prin fața ușii.

În cele din urmă și-a arătat capul pe fereastră și, vîrîndu-și botul prin „geamul“ nostru de plastic, se pregătea să sară înăuntru. Tolia l-a gonit ; după aceea a trebuit să reparăm geamul, căci peste zi cabana s-ar fi răcit de tot.

De data asta am plecat iar împreună. Urma să ne despărțim abia la trecătoarea Sulaki și de-acolo să înconjurăm, fiecare din altă parte, rîpa lungă și împădurită.

Dar după cîteva minute, Murzik a dispărut.

L-am auzit lătrînd în dreptul cabanei, în timp ce Pirat își sucea mereu capul într-acolo.

Ne-am întors după el.

Abia ne-a zărit și din lătratul lui a început să răzbată bucuria și satisfacția. Ne chemase și noi ne apropiam cu pușca în mînă ca să doborîm prada. Pirat i s-a alăturat pentru a doua oară.

Murzik izbea ușa, întorcînd mereu capul și, cu ochii aprinși de o flacără războinică, ne arăta locul unde se afla prada. Acum el era cel ce ne oferea „zahărul", iar noi, Tolia și cu mine, nu-l acceptam.

Era pur și simplu disperat. În cele din urmă s-a resemnat, însoțindu-ne cu un aer plictisit și fără nici un chef. Tolia, în schimb, se arăta mulțumit.

— O să iasă din el un încăpățînat fără pereche, spuse el zîmbind.

Seara am deschis ușa plin de curiozitate. Oare ce-o fi făcînd prizoniera noastră ?

Ședea proțăpită în mijlocul mesei, cu lăbuțele din față ținea o ciupercă înghețată, din cele pe care le păstram pe pervazul ferestrei. La venirea noastră a scăpat ciuperca, dar numaidecît a înșfăcat-o din nou și s-a ascuns cu ciupercă cu tot în culcușul ei. Deodată a scos un țipăt strident. Nu s-a întîmplat nimic. Neastîmpărata sărise pe prici și acum se cățăra pe grindă, în sus și în jos, fără să-și dezlipească o clipă de pe noi ochișorii ei lucind ca două mărgele.

Nimic de zis, s-a dat repede pe brazdă, zvîrluga !

Blănița ei, de culoarea cenușiului agintiu, se termina cu o coadă lungă și neagră ; lăsată în jos, aducea cu o coamă de păr împletit ; peste ureche îi crescuseră smocuri lungi și dese, la fel de negre, și tot negre erau și picioarele din spate, cam de la jumătate în jos. Ce-i drept, accesorii elegante și asortate, cum se poate mai frumoase. Semăna cu o tînără scoasă dintr-o revistă de modă.

Cînd își înclina capul și o priveam din profil, smocurile de deasupra urechilor se adunau în sus ca un panaș. Din pricina acestei pieptănături, îmi venea să-i spun Jara, într-atît îmi amintea de fiica surorii mele din České Budějovice. Dar, datorită lui Tolia, am botezat-o altfel ; mi-am dat seama că smocurile acelea seamănă puțin cu ciucurii hazlii și neastîmpărați de pe

urechile din blană de rîs ale căciulii lui Tolia. Rîsoaica-Poznașă ! Așa o să-i spunem.

Poznașa a devenit curînd un tovarăș de casă amuzant. În primele zile după incidentul cu Murzik și Pirat, orice lătrat o făcea să înghețe pe loc. Stătea încremenită cîteva clipe, cu urechile ciulite și cu căpșorul răsucit spre ușă. Cînd unul din noi ieșea după apă sau după lemne — se oprea și își încorda atenția. Dar nici unul din repetatele atacuri ale cîinilor n-a fost încununat de suces, și astfel Poznașa se simțea în siguranță. Începuse să alerge și să se zbenguiască fără grijă, chiar și atunci cînd Murzik și Pirat „își făceau de cap." N-au decît să latre și să zgîrie ușa cît poftesc dacă treaba asta le face plăcere. De altfel și atacurile lor începură oricum să slăbească.

Acum eram siliți să ascundem toată mîncarea și toate proviziile. Poznașa țopăia de colo pînă colo și scormonea în fiecare colțișor, ba, uneori, mai și sporovăia de una singură, trăncănind verzi și uscate ca o țață, la tîrg. Ciupercile de pe fereastră au dispărut încă de a doua zi. Se hrănește, afurisita, nimic de zis ! În colț, sub prici, nu mai erau decît trei sau patru bureți-iuți.

Dar într-o noapte, cînd am vrut să iau lanterna — o vîrîsem după tăblia pliantă, împreună cu caietul de note — mi-a căzut ceva în cap : o grămadă de ciuperci și o mînă de paie, smulse de sub sacii noștri de dormit !

Vasăzică așa ! Dumneaei și-a făcut un al doilea cuibuș ! A început să se instaleze ca la ea acasă. Oricum locul era grozav de bun...

Mi-am adus aminte cu acest prilej de pățania unui domn bătrîn, chiar foarte bătrîn, care obișnuia să hrănească veverițele la fereastra camerei lui de la Casa Scriitorilor din Dobříš. O dată ieșise din cameră și, cînd s-a întors, a vrut să-și pună proteza cu dinții de aur. Proteza însă, ia-o de unde nu-i. Vîrsta îl făcuse ursuz și bănuitor, așa că acum a început să se uite chiorîș la femeia de serviciu și la oricine ar fi putut să aibă acces în camera lui. Și astfel s-a creat în jurul său o atmosferă destul de penibilă. Dar ce să-i faci ?! Pînă la urmă nu i-a rămas decît să-și comande o altă proteză. În fine, a venit iarna. Copiii se dădeau cu săniuța în parc ; la un moment dat s-au ciocnit de un brad și, de pe o ramură, a căzut în zăpadă mult căutata proteză de aur...

A doua zi dimineața am măturat policioara gospodărește. Seara însă am descoperit acolo un nou depozit, iar unele pagini din caietul meu purtau pecetea lăbuțelor ei. Drept care am fost silit să-mi mut calabalîcul.

Tolia mă urmărea cu un zîmbet ironic. Poznașa se purta ca la ea acasă; ce mai, pusese stăpînire pe „izbuşka" noastră şi basta. Iar noi deveniserăm pentru ea nişte simple accesorii ale bîrlogului. Era de felul ei curată — se lingea, spălîndu-se tot timpul iar nevoile şi le făcea mereu în acelaşi loc, lîngă stiva de lemne.

A treia seară, pe cînd stăteam lîngă plită şi păzeam ceainicul, zvăpăiata s-a agățat de pantalonii mei şi mi s-a cățărat pe umăr; de-acolo, după ce s-a uitat puțin în jurul ei, a sărit pe masă, unde Tolia tocmai întindea şi curăța pieile. La picioarele lui zăceau cadavrele surorilor ei. O clipă a încremenit, apoi, dintr-un salt, a ajuns pe genunchiul lui Tolia şi, ridicîndu-se în două lăbuțe, a început să privească plină de curiozitate. Nu s-a speriat deloc, şi nici n-a manifestat vreun semn cît de mic de neliniște.

Am schimbat cu Tolia o scurtă privire.

— Fugi, pînă nu te jupoi şi pe tine de vie, a strigat el, şi a dat-o jos.

Dumneaei sporovăia veselă ca şi cînd totul ar fi fost în cea mai perfectă ordine, ba, mai mult, după cîteva clipe s-a apucat să ronțăie în tihnă din merişoarele aduse de noi anume pentru ea, fără să-i pese de nimeni şi de nimic. Începea să mă sîcîie!

În sinea mea însă îi căutam tot felul de scuze: În definitiv se poartă ca în sălbăticia ei! Şi-atunci, ce mă stînjenește? Un lup şi-ar mînca şi tovarăşul de haită! Ce să-i faci! Aşa-i natura! Plină de cruzime.

— Şi-atunci, ce-aş vrea? Poznașa trebuie să ia viața aşa cum e. Nici în lumea „civilizată", viața nu e mai puțin crudă.

În ciuda scuzelor pe care i le găseam, mă scotea totuşi un pic din sărite. Da, mă intriga capacitatea ei de adaptare! Ce pui de cetățean exemplar şi cuminte ar ieşi din ea, chiar dacă puțin cam iute şi pus pe rele. Fir-ai tu să fii de Poznașă! mi-am zis în gînd. Şi din pricina ei, îi chinuiam pe bieții Pirat şi Murzik.

În zilele acelea însă mă obseda, din ce în ce mai insistent, o întrebare de care nu mai puteam scăpa:

dacă nu ninge cît stau aici ? O să văd oare vreo fiară sălbatică ? Un animal mare, liber, în mediul lui natural ?

Mă rodea acum și temerea care mă năpădise pentru prima oară în pustietatea moartă, în timp ce călătoream spre tabăra noastră : Trăiesc, oare, în taiga animale sălbatice ?

(6)

Răspunsul a venit în ziua următoare.

Dimineața, abia traversasem rîul și ajunsesem în crîngul de mesteceni, cînd am zărit niște ierunci, moțăind pe crengile de la marginea desișului. Am împușcat două, dar n-aveam nici un chef să le car după mine. Le-am așezat, deci, pe un ciot de brad ars, căci oricum, tot pe acolo aveam să mă întorc.

Am pornit peste dealurile line în direcția Sud-Vest, spre valea rîulețului An-ul Alb, care se vărsa în Bambuika la numai doi kilometri de tabăra noastră.

Am hoinărit așa ceasuri în șir, dar n-am vînat decît o singură veveriță. A doua, pe care în timpul acestui marș nesfîrșit o auzisem piuind, dispăruse undeva fără urmă. Am zărit apoi, peste albia An-ului Alb, o colină acoperită de brazi, conturîndu-se frumos pe albastrul curat al cerului. Stîncile înconjurătoare, pudrate cu zăpadă, păreau pur și simplu înfipte în albia rîului.

Colina aceasta mă ispitea. Ca să ajung acolo, trebuia să ocolesc un perete stîncos.

Și astfel m-am trezit într-o pădure ciudată și lipsită de viață. Malul aici era plat și, în timpul inundațiilor, apa ataca mereu pădurea și-i slăbea puterea. Iar lichenii înăbușeau orice formă de viață. Mai rămăsese aici doar un desiș de brazi chirciți, ca niște fantome. Aduceau cu o plantație cenușie de hamei, transformat prin vrajă. Trunchiurile copacilor erau năpădite pînă sus de lichen-creț. Perdele de licheni atîrnau nemișcate de pe resturile de coroane, alcătuind pe alocuri un fel de

barbă. Lichenii înveleau pînă şi pietrele şi bolovanii peste care năvălise apa ; nicăieri, nici o urmă de tufiş.

Nu-mi amintesc să fi văzut vreodată un loc atît de sumbru şi atît de dezolant. Simţeam cum mă cuprinde tristeţea. Aveam senzaţia înecatului, deasupra căruia se întindea un strat de spumă cenuşie. Asemenea senzaţii aveam în copilărie, ori de cîte ori visam că am pătruns într-o crăpătură îngustă sau sub un dulap greu şi sufocat, nu mai eram în stare să mă strecor afară. Pe măsură ce înaintam, pădurea părea şi mai înfiorătoare. Picioarele mi se afundau zgomotos în pernele de licheni, lăsînd în ele nişte urme ce nu se ştergeau, rămînînd acolo, moarte, ca de altfel tot ce se vedea în jur. Şi cînd am apucat o tulpiniţă plăpîndă, groasă cît mîna, lemnul a troznit zgomotos şi într-o clipită s-a prefăcut în praf. Era într-adevăr o pădure ireală. Iată, deci, că pînă şi în natura sălbatică şi liberă poate fi întîlnit absurdul !

Abia la poalele colinei am răsuflat uşurat. A fost de-ajuns să înaintez cîţiva paşi şi din zăpadă a început să răsară muşchiul mătăsos, de un verde strălucitor. Printre pini sclipeau de albeaţă mestecenii. Numai pietrele mai erau pătate, ici-colo, de mucegaiul lichenilor.

Cu inima uşurată, am urcat în creştetul dealului şi am privit în jur : de aici, priveliştea rîului era nespus de frumoasă. An-ul Alb îşi croia albia adîncă spre matca Bambuikăi. Cu Tolia nu fusesem niciodată să vînăm în aceste locuri. Malurile erau îmbrăcate peste tot numai de tufişuri. Dincolo de colină, spre miază-zi, se ondula un şes acoperit cu iarbă, fără altă vegetaţie.

Şi, bineînţeles, nicăieri nici o umbră de animal. Nici măcar de veveriţă. Un ţinut pustiu. Ei, bravo, am bătut atîta amar de drum, ca să mă plimb de pomană printr-un asemenea cimitir. Şi unde mai pui că tot prin el va trebui să fac şi calea întoarsă. Ei, fir-ar să fie ! Ce diavol m-a împins să vin pînă aici !

Dezamăgit, căutam un drum cît mai scurt. În cele din urmă m-am hotărît să mă întorc pe urmele propriilor mei paşi. Un teren necunoscut e întotdeauna mai puţin sigur.

Mă pregăteam să pornesc, cînd, deodată, undeva printre copaci, s-a făcut auzită o ciocănitoare. „Cioc ! Cioc ! Cioc !“

Ciocănitul ei mi s-a părut o adevărată muzică — auzeam în sfîrșit o făptură vie! Sunetele acestea îmi desfătau urechile și mă încălzeau ca razele soarelui. Oare unde o fi „lucrînd"? Nu putem s-o las să plece fără s-o văd.

Mi-am înălțat privirea. Sus, pe trunchiul unui pin, am observat o fîșie de scoarță zdrelită. Același lucru, dar ceva mai jos, se vedea și pe copacul învecinat. La început rănile astea nu mi-au spus mare lucru. Niște trunchiuri de copaci ca acelea hîrșiite de un camion pe marginea unei șosele, cum se văd la noi, mi-am zis în sinea mea. De fapt, nu lipsise mult să le trec cu vederea.

Abia după ce am zărit scoarța sfîșiată și așchii de lemn chiar la picioarele mele, toată oboseala mi s-a risipit ca prin farmec. M-am apropiat.

Zgîrietură de urs! În carnea vie a lemnului se cunoșteau toate semnele ghearelor, iar printre dîrele adînci mai atîrnau și acum „steguleț" de scoarță și așchii.

Primă zgîrietură mai serioasă rănise copacul la numai un metru de pămînt. Tremurînd de emoție, am atins-o cu palma.

Semnul labei era cel puțin de două ori mai mare!

A doua labă a uriașului sfîșiase scoarța și carnea aceluiași copac, mult mai sus. Neîncrezător, am ridicat mîna.

Ca să ajung pînă acolo îmi mai lipseau cel puțin șaizeci de centimetri, și asta la înălțimea mea de un metru optzeci și șase.

M-am uitat din nou, cu aceeași emoție, la cerculețele și cicatricele de pe copacii alăturați. Erau mai jos, mult mai înguste și mult mai puțin adînci.

O ursoaică și doi pui!

Urmele, se-nțelege, nu erau proaspete, acum ursii erau retrași pentru hibernare. Dar vizuina lor putea fi aproape.

Fără să-mi dau seama, am început să-mi arunc privirile în jur. Asta mi-ar mai fi lipsit! Să dau de un *șatun* cînd nu aveam în mînă decît o carabină de calibru mic. La gîndul ăsta m-au trecut toate căldurile. Dar, în același timp am simțit și o mare bucurie. Prima urmă de urs! Așadar, Moș-Martinii trăiesc, totuși, pe aceste meleaguri. O să vin să fotografiez amprentele. Sînt tare curios ce-o să zică Tolia de descoperirea mea.

Acum drumul mi se părea mai scurt. După ce am trecut rîuleţul şi colina ce-l desparte de Bambuika, mi-am amintit de ieruncile mele.

Cînd am ajuns la locul cu pricina, am rămas înmărmurit.

Păsările dispăruseră. Buturuga era goală.

Tolia ! A trecut cu siguranţă pe-aici şi a luat ieruncile. Pe urmă însă mi-am amintit că, de fapt, pornise în partea opusă a rîului, unde, pe cîte ştiu îl aştepta un drum lung. Deci nu fusese Tolia.

Dar iată că, la cîţiva paşi de buturugă am zărit un pumn de pene împrăştiate.

Un animal adulmecase păsările, le găsise şi le mîncase pe loc. Am început să-i caut urmele.

De jur împrejur stratul subţire de zăpadă era bătătorit. Ceva mai încolo însă, în direcţia rîului, le-am descoperit. Două cîte două, ca nişte farfurioare înşirate pe aţă. Un mîncăcios !

Ca să vezi, două urme în aceeaşi zi ! Şi ce urme !

Şi unde mai pui că mîncăciosul trecuse pe aici în plină zi. În faţa mea se întindeau urmele proaspete ale fiarei. Da' ce urme !

Odată, în copilărie, Tolia văzuse un mîncăcios luptîndu-se cu un elan.

Era devreme, în zori, Tolia dormea pe o căpiţă de fîn, undeva pe malul Vitim-ului — cînd, de pe celălalt ţărm, auzi pe neaşteptate un tropot puternic, însoţit de trozne te de ramuri frînte. În clipa următoare a zărit un elan uriaş, care venea la rîu să se adape. Un mascul. A intrat în apă pînă la genunchi, apoi s-a întins şi a început să se bălăcească în voie ; după un timp s-a apropiat de mal, dar numaidecît s-a întors, scufundîndu-se tot mai mult, pînă cînd apa i-a ajuns mai sus de spinare, de nu i se mai vedeau decît coarnele, urechile şi botul. Înota, îndreptîndu-se spre marginea opusă a luncii cînd, deodată, în urma lui s-a auzit un plescăit puternic.

Din ramurile unei zade doborîte, sărise în apă un animal, care se îndrepta în direcţia elanului, cu vădita intenţie de a-l ataca din flanc.

Elanul a întors repede capul și urechile lui au prins să bată apa. Apoi și-a înălțat botul și a început să adulmece.

Simțise primejdia și se neliniștise. Locul nu era bun de luptă. Descumpănit, nu mai știa deodată încotro s-o apuce.

O clipă a stat pe gînduri : să se întoarcă sau nu ? Dar nehotărîrea lui a durat prea mult.

În cele din urmă s-a decis să traverseze rîul și a pornit să-l taie de-a curmezișul. Din cînd în cînd își întorcea capul, dar continua să înoate.

Mîncăciosul, care, cine știe, pîndea poate acest prilej de zile și săptămîni în șir — pe uscat n-ar fi îndrăznit niciodată să atace un elan bătrîn — înota mai repede. Distanța dintre ei se micșora văzînd cu ochii.

Agresorul se și apropiase de ceafa elanului. Acesta încearcă să stea în picioare, — bate din copite — dar apa e încă prea adîncă. Spinarea i se scufundă. Zăpăcit, începe să înoate aiurea, cînd la dreapta cînd la stînga.

Deodată se întoarce, încercînd să-și lovească adversarul și să-l ia în coarnele lui, ca niște lopeți. Avea un cap, bătut parcă în fiare ; pe uscat l-ar fi zdrobit ușor pe atacant, sau l-ar fi ucis cu copitele. Aici însă era neputincios, în apă puterea lui uriașă nu-i ajută la nimic.

Mîncăciosul se mișcă puțin, apoi se repede cu violență, atacînd direct la rădăcină coarnele dușmanului său.

Elanul se răsucește, încearcă iar să lovească, dar poziția lui neavantajoasă nu-i permite să facă nimic. Se străduiește din răsputeri.

Deodată însă mîncăciosul răsare pe spinarea elanului, aidoma unui strop gigantic de argint viu, își înfige colții în ceafa lui.

Elanul se zbate, se zvîrcolește. Acum înoată și mai dezordonat. Dă din cap, se cambrează, încercînd să se descotorosească de agresor. Continuă să înoate, să spere. Dar simte primejdia morții.

Mîncăciosul nu înoată ; se lasă purtat pe spinarea elanului, dîndu-și toată osteneala să-și înfigă colții săi ascuțiți în carotida dușmanului. Se zbat amîndoi deasupra apei.

Elanul scoate un muget sălbatic — dar înoată mai departe. Apa începe să se roşească.

În sfîrşit, a atins fundul albiei cu copitele. Se încordează şi se scutură furios. Încearcă să se dea de-a dura, ca să-şi strivească adversarul sub greutatea lui. Dar mîncăciosul se înfipsese solid în ceafa lui şi nu-i mai dădea drumul nici în ruptul capului. Apa se colora din ce în ce mai tare. Elanul gîfîia din greu.

S-a mai ridicat o dată, înaintînd spre ţărm. Sîngele curgea din el gîrlă, i se revărsa pe piept, colorîndu-i blana umedă.

Şi iar mugeşte, — dar mugetul lui se transformă în gemete şi suspine horcăitoare.

Se îndrepta direct spre Tolia. Nu-l simţise, nu-şi dădea încă seama de noua primejdie. Abia cînd a ajuns în dreptul lui s-a oprit şovăitor.

Mîncăciosul îşi ridicase şi el pentru prima oară capul. O clipă l-a fixat pe Tolia, cu ochii săi sălbatici, injectaţi de furie. Îşi lingea lacom fălcile mînjite de sînge, şi îşi arăta de zor colţii fioroşi. Nu era în stare să conceapă că tocmai acum ar fi putut să-i scape prada mult visată. Se uita la Tolia cu un aer provocător, plin de agresivitate. În cele din urmă, ezitînd şi fără nici un chef, a coborît de pe spinarea victimei sale şi, ţopăind, s-a pierdut printre bolovani şi pîlcuri de arini.

Elanul şi-a aţintit privirea într-acolo. Se mai ţinea încă pe picioare şi nu ştia să aleagă între cele două primejdii.

Cu capul plecat, stătea într-o băltoacă de sînge în timp ce picioarele şi omoplaţii lăsaţi îi tremurau ca varga.

Horcăia. Răsuflarea lui gîfîită se accelera din ce în ce mai mult. Slăbea şi ameţea văzînd cu ochii, gata-gata să se prăbuşească. A căzut, scoţînd un răcnet înfiorător, de parcă ar fi înţeles ce anume se întîmplase şi ce avea să urmeze.

După un timp, şi-a adunat ultimele puteri şi, lac de sînge, s-a ridicat tîrîndu-se cu desperare pînă la marginea desişului. Apoi s-au mai auzit cîteva clipe foşnetele şi troznetele stîrnite de coarnele ce frîngeau crengile arbuştilor. Pe urmă totul a amuţit. Undeva, în adîncul pădurii, învingătorul îşi aştepta prada.

În timp ce-mi povestea, Tolia era atît de emoționat de parcă ar fi retrăit cumplitul spectacol.

A doua lui întîlnire cu un mîncăcios avusese loc mai tîrziu, după ce își luase în primire sectorul de vînătoare. Se întorsese, după o săptămînă de absență, la una din cabane și găsise acolo un prăpăd în toată legea. Un mîncăcios pătrunsese pe fereastră și, după ce furase toate proviziile, ca să-și dovedească proverbiala sa lăcomie, mai devorase patru piei de sobol și cîteva veverițe. Răsturnase soba, strivise cutiile de conserve și sfîșiase cu dinții plasa de pescuit, care mirosea a pește. Drept carte de vizită, lăsase în urma lui o duhoare dezgustătoare și sufocantă.

Pentru asemenea isprăvi, mîncăciosul e urmărit de cînd lumea cu sete de vînători, deși blana lui mițoasă și flocoasă nu are cine știe ce valoare. Părerea despre mîncăcios este ilustrată cel mai bine de oamenii din preajma locului prin calificativul adresat femeilor rele, certărețe, răzbunătoare, clevetitoare și veninoase, în urma cărora rămîne un iz urît, otrăvitor. Li se spune : mîncăcioase ! Putea fi oare exprimată mai bine „dragostea" oamenilor din mijlocul naturii sălbatice față de acest animal rapace ?

Nu de mult s-a descoperit că pielea de mîncăcios este singura care nu îngheață niciodată și de aceea se confecționează acum din ea căști pentru cosmonauți și pentru piloții de mare altitudine. Așa se face că prețul ei s-a urcat la cincisprezece ruble — mai mare deci decît al blănii de urs — iar vînătoarea de mîncăcioși s-a transformat de la o vreme într-o adevărată urmărire febrilă. Această felină, dintre cele mai mari, cîntărind între douăzeci și douăzeci și cinci de kilograme, cunoaște, din păcate, un proces de dispariție rapidă. Oare cît va mai rezista acest superb animal de un curaj nemaipomenit ? În ultimul sezon, încheiat la finele lui martie 1967, în ciuda unei urmăriri înverșunate, n-au fost achiziționate în acest raion de 80 000 km^2, mai mult de douăzeci și șase de piei. Cu alte cuvinte, un mîncăcios la 3 200 km^2 de taiga !

Și iată, ne aflam acum în vecinătatea acestui bătăuș, poate cel mai independent animal din toată sălbăticia, care vînează întotdeauna numai pentru el. Îmi va fi oare dat să-l văd ?

Două urme, şi ce urme, într-o singură zi! Şi după toate aparenţele, mîncăciosul trecuse pe-aici de curînd.

M-am întors la cabană, în culmea exaltării. Pe horn ieşea fum.

— Tolia! Tolia!

A apărut în faţa uşii, încredinţat că aduc pe puţin treizeci de veverite. Cînd a văzut ce vînasem, m-a privit cu mirare.

Pentru el, bineînţeles, descoperirea unei urme de urs nu însemna nimic. Mi-a spus că în timpul verii văzuse o ursoaică mare cu doi pui, cam la vreo zece kilometri mai jos, pe Bambuika. Dar cum i-am povestit despre păţania cu mîncăciosul, şi-a tras la iuţeală pufoaica pe el şi, cu ciinii după noi, am pornit spre locul furtului. Nici n-am ajuns bine pe malul celălalt, cînd Pirat şi Murzik au început să alerge şi să latre aţiţaţi. Simţiseră numai-decît duhoarea mîncăciosului. Aşadar, urma era încă proaspătă.

— Numai asta ne mai lipsea! a înjurat Tolia mînios. Blestematul ăsta ar putea să ne aducă necazuri mari.

Am roşit. Nu de alta, dar, în sinea mea, eram bucuros de dispariţia ieruncilor...

(7)

Dimineaţa, Tolia se trezi mai devreme ca de obicei şi, după ce aprinse focul, se făcu nevăzut. Mai leneveam în sacul meu de dormit, cînd, deodată, au început să răsune lovituri îndepărtate de topor.

Ce-o mai fi şi asta? De ce s-a dus atît de departe după lemne? m-am întrebat eu. Mai aveam încă destule grinzi.

Am sărit repede din pat, am pus de ceai şi m-am apucat să prăjesc slănină. Pregătisem gustarea de dimineaţă, dar Tolia nu se arăta.

Am ieşit afară. De sus, dinspre malul opus al rîului, se auzea un zgomot trosnitor, însoţit de foşnete prelungi de parcă tocmai atunci ar fi fost doborît un copac.

Văzînd că Tolia nu mai vine, am pornit pe urmele lui. L-am găsit meşterind nu departe de locul de unde dispăruseră, cu o zi înainte, ieruncile. Murzik şi Pirat se învîrteau de zor în jurul lui.

Tăiase un mesteacăn gros şi, la capătul buşteanului înalt cam de un metru şi jumătate, cioplise nişte ţepuşe lungi şi ascuţite. Cea mai lungă era drept la mijloc.

— I-am pregătit tîlharului o capcană, m-a întîmpinat Tolia rîzînd. Un proţap.

Proţapul e un tip foarte vechi de capcană, făcută anume pentru mîncăcioşi. Principiul lui este cît se poate de simplu, mizînd pe lăcomia mîncăciosului, care se aruncă asupra hranei orbeşte, cu ghearele şi cu dinţii deodată. Pe ţepuşa din mijloc e înfiptă momeala. Proţapul e atît de înalt, încît animalul, ridicat pe labele din spate, trebuie să sară ca s-o apuce. În felul ăsta se înfige în ţepuşele mărginaşe şi, cu cît se zbate mai tare, cu atît mai adînc pătrund ţepuşele în labele sau în grumazul victimei.

În esenţă, este vorba despre acelaşi principiu, — chiar dacă mult mai primitiv şi mai puţin sigur, — aplicat la capcanele de fier, îngropate pentru lupi în zăpadă, în jurul momelii. Numai că noi n-aveam aici nici o capcană mare. Tolia le lăsase pe toate la baza principală, undeva lîngă Lacul Ursului, şi-apoi nici zăpadă nu era...

Evencii folosesc, îndeobşte, un alt procedeu. Mai simplu şi mai sigur pentru vînătorii nomazi.

La fel ca eschimoşii din Alaska, atunci cînd descoperă în zăpadă o urmă proaspătă de mîncăcios, evencii se ţin după ea pînă dau de bîrlogul sau de vizuina în care s-a furişat animalul. Apoi se întind în zăpadă şi-l aşteaptă să iasă. Este, ce-i drept, un procedeu foarte dur pentru urmăritori, dar în acelaşi timp foarte eficace. Căci mîncăciosul, se ştie, este regele neîncoronat al vagabonzilor. Nu are un bîrlog permanent şi adesea îşi petrece noaptea prin vizuini străine, sau, pur şi simplu, se tolăneşte în zăpadă, lăsînd viscolul să-l îngroape. Cînd se trezeşte, se scutură bine şi îşi vede mai departe de rondul prin zonă.

Pentru noi acest mod de a vîna nu intra oricum în discuţie, drept care, nu ne rămînea decît să ne încercăm norocul cu proţapul.

În timp ce Tolia își desăvîrșea opera, eu m-am întors în tabără să iau o ieruncă — mai aveam cinci puse deoparte. Pasărea era înghețată bocnă. Cînd a încercat s-o despice, Tolia era cît pe ce să frîngă lama cuțitului.

Tocmai răsărise soarele; proțapul era gata, și noi nu mai aveam altceva de făcut decît să așteptăm.

Acum — la veșnicul „duel", de fap unilateral, dintre cîini și Poznașa, — mi se adăugase o nouă ocupație tulburătoare. În fiecare zi, dimineața și seara, mă duceam să controlez capcana, și aveam grijă de momeală. Deși nu era absolut necesar, puneam mereu ierunci proaspete. Dar mîncăciosul nu se mai arăta; se vede treaba că domeniul lui era mult prea întins.

Între timp trebuia să ne hotărîm ce facem în continuare. Numărul veveriților scădea mereu, iar noi ar fi trebuit să fim de mult la baza de lîngă Lacul Ursului. Inițial, Tolia voise să stăm la Ust'-An pînă la căderea primei zăpezi, cînd începe vînatul samurului. Firește, nu putuse să prevadă o iarnă atît de neobișnuită, atît de uscată. Rămînem sau plecăm? iată întrebarea.

Toate motivele pentru care ne instalaserăm aici stăteau și acum în picioare. Și, în sfîrșit, cînd va începe să ningă, va trebui oricum să revenim cît mai grabnic aici, ca să mai prindem zăpada proaspătă. Căci împrejurimile Ust'-An-ului constituiau pentru Tolia a doua zonă ca importanță pentru vînatul samurului.

Așa se face că pînă la urmă ne-am decis să mai așteptăm. Asta nu înseamnă însă că n-am întreprins cîteva expediții. De două ori am înnoptat la cabana de lîngă rîulețul Amunda, cam la 25 de kilometri Nord-Vest de tabăra noastră, iar o dată, după un lung ocol, am ajuns din nou la poteca ce duce spre Kabar. În felul ăsta terenul nostru de vînătoare s-a lărgit, fără a fi nevoie să lichidăm vremelnic tabăra de la Ust'An. Între Amunda și drumul Kabar-ului distanța era de aproape cincizeci de kilometri. Vînatul însă nu era grozav și vremea se înăsprea de la o zi la alta!

Peste noapte temperatura cobora pînă la —36°C, iar ziua nu mai depășea —20°C. Peisajul mi se părea acum și mai pustiu, de o goliciune de-a dreptul dezolantă. Mereu aceleași urme vechi, parcă pietrificate.

O dată, pe o mică platformă stîncoasă, am găsit o grămăjoară de oase roase și niște resturi de piele și

coarne de ied — un fel de tijă lunguiață, cu vîrful ușor îndoit spre spate, — sărace în ramificații, care nu alcătuiesc niciodată o coroană adevărată. În locul acela se ospătase un rîs. Pe zăpadă rămăseseră urmele labelor și fecalele.

După nu știu cîte zile — de data asta însă, spre dimineață, Murzik și Pirat ne-au trezit din somn pentru a doua oară. Prin preajma taberei trecuseră doi cerbi siberieni, cunoscuți sub numele de *cabari*. Decembrie bătea la ușă și pentru ei începea perioada rutului. Asta a fost totul. De nins însă — tot nu ningea.

Tolia era din ce în ce mai morocănos. Cerceta întruna cerul, dar bolta era mereu albastră și, la lumina soarelui, sclipea nepăsătoare și rece. Va ninge oare în iarna asta? Așa cum se prezentau lucrurile, era o adevărată catastrofă. Pe măsură ce zilele se scurgeau, Tolia se întrista, cuprins de o teamă din ce în ce mai mare.

O singură dată i-am văzut ochii luminîndu-i-se din nou.

După un marș îndelungat, pe cînd ne odihneam în plină taigă, încălzindu-ne la un foc mic, Murzik și Pirat, care nu mai conteneau să zburde undeva, prin preajma noastră, au început deodată să latre.

Mi-am întors privirea într-acolo.

— Au descoperit o veveriță, am spus eu.

Tolia însă se ridicase neobișnuit de iute.

— Asta e altfel de lătrat, mi-a răspuns, ascultînd cu încordare.

L-am privit neîncrezător și mi-am ascuțit și eu urechea. Cîinii lătrau cu furie — dar tot așa făcuse Murzik și atunci cînd o mirosise în tabăra noastră pe Poznașa. Ne-am dus fuga după ei.

Pe un platou presărat la tot pasul cu vreascuri și resturi de lemne arse, un samur stătea cocoțat pe o zadă singuratică și golașă. În bătaia soarelui, părea negru și ne privea pe toți mînios, cu ochii săi sălbatici. Corpul elastic, cu coada stufoasă și zbîrlită, era una cu creanga de care se lipise.

Ne-am apropiat încet, cu pușca în mînă.

Samurul, ursuz și bătăios, s-a cățărat, fără chef, pînă în vîrful copacului. Blana lui sclipea ca un cristal negru-cafeniu. Pe spinare i se întindea o dungulită aurie

abia perceptibilă — razele soarelui se furișau discret printre perii zburliți.

Privea în jur, răsucindu-și în toate părțile capul lunguieț, cu urechile mari și ascuțite. Copacul cel mai apropiat nu era prea departe.

— Trage !

Șoapta tulburată a lui Tolia a avut darul să mă trezească din contemplația mea. De unde să trag ? Am început să-mi rotesc și eu privirea, la fel ca samurul.

Tolia se și lungise pe jos. Ridicase pușca și-i sprijinise țeava de un trunchi răsturnat.

Dintr-un salt am fost lîngă el și m-am culcat pe burtă.

— Trage dumneata primul, a repetat Tolia cu glas tremurător. Trage !

Ochise samurul, și-l ținea în șah.

Cum ? Să trag eu într-un samur ? Și dacă... Tot sîngele îmi năvălea în cap.

Samurul se chircise și iar se uita la noi țintă și stăruitor, măsurîndu-ne, mai degrabă cu intenții agresive decît cu teamă. Nu puteam să trag. Trebuia să aștept să-și întoarcă din nou capul, ca să-l pot ochi din profil. Clipele mi se păreau nesfîrșite.

Stăteam amîndoi nemișcați, cu degetele pe trăgaci. Aveam senzația că-mi degeră arătătorul. Colac peste pupăză, mă lungisem și peste o altă tulpină, mai mică, care mă chinuia nu glumă. Mai bine să nu-l nimeresc, decît să-i stric blana, îmi spuneam în sinea mea. Ce se putea întîmpla ? Nimic. După mine ar trage imediat Tolia, și lui nu i-ar scăpa. Mai bine să-i ochesc vîrful botului ! Pentru nimic în lume nu trebuie să-l nimeresc în altă parte decît în cap.

Deodată, Pirat și Murzik, surescitați la culme, au început din nou să dea tîrcoale copacului și samurul s-a uitat după el.

N-am nimerit ! Iar focul lui Tolia tot pe alături a trecut. Așadar, nici el nu voia să riște ! Animalul s-a dat puțin înapoi, încovoindu-și spinarea într-o arcuire zveltă. Am apăsat din nou pe trăgaci — și ochiul meu a surprins numaidecît o mișcarea foarte înceată și foarte lină ; animalul se desprinsese de pe creangă și aluneca în jos. În clipa aceea încordarea din mine s-a stins. Dar iată că povestea încă nu se isprăvise.

— La naiba, am izbucnit furios. A rămas agățat în pom ! Samurul căzuse într-o crăcană, sus de tot, și rămăsese agățat acolo, fără viață, între ramură și trunchi.

— Strașnic foc ! strigă Tolia.

Se și ridicase și acum sălta bușteanul de care ne sprijiniserăm. M-am grăbit să-l ajut. Bușteanul, ce-i drept, era greu, nu glumă, dar era un berbece grozav. Zada s-a cutremurat bine de cîteva ori, după care animalul a început din nou să alunece ușor.

— Atenție la cîini, m-a avertizat Tolia.

Pirat și Murzik se și năpustiseră, ca o adevărată vijelie, spre corpul neînsuflețit al fiarei în cădere.

Strigînd de zor, Tolia se repezi în mijlocul hărmălaiei și, gonind cîinii aținați, a smuls prada chiar de sub fălcile larg căscate ale înverșunatului Pirat. Apoi începu s-o cerceteze.

— Strașnic foc ! Drept în ureche ! Răzbea din vocea lui o ușurare. Cred și eu !

S-a aplecat spre Murzik și, cu grijă, i-a dat să lingă capul însîngerat, dar, pentru mai multă siguranță, ținea gîtul animalului mort acoperit cu palma. Nu de alta, dar, aținat cum era, cîinele ar fi fost în stare să-și înfigă colții în blana samurului. În acest timp, eu o țineam pe Pirat.

— E primul samur pe care-l vede și trebuie să-și amintească bine de mirosul lui, a ținut să se scuze Tolia, întinzîndu-mi apoi prada cu un aer triumfător.

Așadar, Murzik și cu mine am primit, amîndoi deodată, botezul samurului ! Cercetam cu nesaț animalul cu „blană imperială". Într-adevăr, o frumusețe ! Un animal avînd o lungime de aproape cincizeci de centimetri, cu fața portocalie și plastron de aceeași culoare ; blana lucioasă și moale, cu nuanțe strălucitoare de castană coaptă, ce pălesc treptat în zona inferioară a burții. Am suflat în ea, și sub părul lucios a apărut o tramă fină, catifelată, cu sclipiri albastre.

Mi-am dat seama ce noroc am avut. Nici Daba nu văzuse pînă atunci un samur încolțit într-un copac. De obicei, samurul scapă de urmărirea cîinilor, furișîndu-se printre pietroaie și vreascuri.

Pirat și Murzik continuau să mîrîie întărîtați. Nu știu de ce nu se puteau liniști deși, ori de cîte ori hăituiau o veveriță, amuțeau pe loc de îndată ce unul din-

tre noi ridica prada de jos. Blana lui Murzik era zburlită toată și fiecare fir de păr aducea cu o țepușă. Alergau amîndoi în jurul nostru și, cum se apropiau, începeau să latre furios.

Da, a avut dreptate Tolia. Din clipa în care descoperiseră urma proaspătă de samur și porniseră după ea, iar noi am rupt-o la fugă ca să-i ajungem, lătratul lor avea un ton mai grav, mai înverșunat și mai amenințător. Mai am încă multe de învățat, pînă să înțeleg limbajul lor vînătoresc!

Cît am cercetat samurul, Tolia a stat lîngă mine și, în acest timp, ochii lui străluceau întocmai ca blana pe care o țineam în mînă. Străluceau, pentru că samurul era viața lui. Samurul avea darul să-l tulbure, căci Tolia era vînător de samur — mai tîrziu am avut prilejul să aflu cum se face că aceste superbe animale nu dispăreau din sectorul lui, în ciuda faptului că Tolia preda anual cel mai mare număr de piei. Dealtfel, samurul îl ținea ca vînător.

Subzistența lui depindea de aceste superbe animale. Cu veveritele sau cu blănurile celorlalte animale nu și-ar fi putut agonisi traiul niciodată în sectorul lui. Socoteala era cît se poate de simplă. Cu un an în urmă, predase de-a lungul întregului sezon 380 piei de veveriță, pentru care primise 570 ruble. Mai încasase 216 ruble pentru o blană de vulpe, una de hermină, una de rîs și două de lup, Vînase însă și 56 de samuri — vînătorii din tot raionul predaseră, laolaltă, 1126 — și pentru aceste piei primise 3460 ruble. Prețul de achiziție al pieilor de samur varia, în funcție de calitate, între 40—100 ruble. Peste vară, Tolia fusese nevoit să repare cele nouă cabane, ridicate cu mîna lui, pentru întreținerea cărora avea o alocație permanentă de 100 de ruble.

Așadar venitul lui anual era de 4696 ruble. La prima vedere, o sumă frumușică, chiar dacă din ea trebuie scăzut costul echipamentului. Să nu uităm însă condițiile : să trăiești luni de zile singur în nesfîrșita pustietate a unei naturi sălbatice, înțepenite sub asaltul unor geruri năpraznice. Să cutreieri mereu întinderi nepopulate, unde la tot pasul te pîndesc mii de primejdii, de la alunecări și degeraturi, pînă la întîlnirile neașteptate cu fiarele sălbatice. Lipsit de posibilitatea intervenției imediate a medicului și de cea mai elementară igienă. Cam tot așa

se întîmpla și vara, cînd Tolia nu-și putea îngădui să stea cu brațele încrucișate. Reparatul cabanelor însemna, de fapt, pentru el, să bată din nou tot sectorul de la un cap la altul. Cu barca sau călare, trebuia să aducă provizii pentru iarnă, să depoziteze sarea, zahărul, pesmeții, laptele-praf, saramura și lumînările într-una din cabane, ca apoi, cu rucsacul, să le distribuie și pe celelalte și să le pună bine. Și cîte nu mai avea de făcut : să repare acoperișul, să astupe cu mușchi crăpăturile săpate în pereți de ploi și de soare, să schimbe uscătoarele și priciul stricat, să pună la loc geamurile sparte de animale ; să pregătească lemne de foc, ca să-și mai cruțe munca în timpul iernii. Săptămîni în șir rămînea pierdut în această sălbăticie unde, de la jumătatea lui iunie și pînă se lasă primele geruri, toate vietățile devin pradă norilor de țînțari. Malurile înnămolite ale pîraielor și pîrîiașelor se transformau din pricina căldurii și a lipsei de vînt într-un adevărat infern. De țînțari n-aveai cum să te aperi și Tolia se întorcea de fiecare dată cu fața umflată în asemenea hal, încît abia mai vedea printre pleoapele tumefiate. Mi-a povestit că, uneori, deși mînca așezat în fum, țînțarii tot îi picau în ciorbă. În cea mai mare parte a anului nu știa ce-i tihna sau confortul ; nici măcar acasă, unde se îngrijea de el vrednica Genrieta. Cînd cosea lunca de la marginea satului și în timpul prînzului se așeza o clipă pe iarbă, ca să mănînce, împreună cu nevasta lui, pentru el era o adevărată sărbătoare. Banii încasați pe piei îi merita cu vîrf și îndesat. Dar niciodată n-ar fi trudit atît în această sălbăticie, dacă n-ar fi avut pădurea în sînge și taigaua n-ar fi fost viața lui.

Și-apoi, nimeni nu poate ști cum va fi sezonul următor... Animalele pot fi atinse de molimă sau de vreo calamitate naturală. Ca să nu mai vorbim de o iarnă ca asta, de plidă !

Fără zăpadă și fără capcane, Tolia ar fi pur și simplu pierdut.

A doua zi, pe cînd ne întorceam acasă, soarele se lăsa în asfințit. Deodată, cîinii au început să adulmece chiar în preajma cabanei. Alergau zăpăciți de la un copac la altul, cu botul în pămînt. Păreau dezorientați de-a binelea. În cele din urmă au luat-o spre rîu.

Pe gheață se vedeau numeroase urme de veveriță și boabe de căcăreze negre. Zvăpăiatele bătătoriseră cu lăbuțele lor o pîrtie largă de promoroacă. Totul părea ireal ; nu înțelegeam nimic. Parcă ar fi trecut pe acolo un convoi uriaș de patrule mici, o armată în toată legea.

Urmele se desfășurau în evantai, spre malul opus, la mai puțin de două sute de metri de cabana noastră.

După atîtea „zile slabe" și după atîtea sute de kilometri bătuți în zăpadă, prin pustietatea sălbatică, nu mi-a dat prin minte decît un gînd prostesc și caraghios și anume : că toate veveriţele s-au răsculat și, alcătuind un corp expediționar, au pornit s-o salveze pe Poznașă.

Mă uitam la Tolia, uluit.

Acesta însă grăbea pasul. Și, din nou, i-am văzut ochii strălucind.

— Poate avem noroc. Să mergem ! mi-a spus el, cu pușca pregătită în mînă.

Se întuneca și, de obicei, la ora asta veveriţele se culcă, — nu le place întunericul. Trebuia să ne grăbim.

Pirat și Murzik au zburat pur și simplu peste Bambuika și, lătrînd ca ieșiți din minți, au dispărut în spatele sălciilor din „Parc".

— Aici sînt, a izbucnit Tolia aproape strigînd. Sînt veverițe nomade.

Veverițe nomade !?! Habar n-aveam de existența lor. La noi veveriţele nu organizează excursii colective. Mai tîrziu, Tolia m-a lămurit. Uneori, toamna, după a doua fătare, veveriţele se adună în adevărate triburi și pornesc laolaltă în căutare de hrană. De obicei părăsesc regiunile în care nu s-au făcut fructele de pădure și întreprind marșuri îndelungate, traversînd pădurile și întinsele pășuni ale tundrei. O dată Tolia a văzut un cîrd de aproximativ două sute de veverițe trecînd Bambuika înot ! Nimic nu le oprește în drumul lor și sînt în stare să treacă și ape mult mai largi și mai repezi, înotînd pînă la istovire ! Tolia spunea că înoată cu coada în sus, folosind-o ca pînză, după cum bate vîntul. De îndată ce lasă coada în jos, înseamnă că totul s-a sfîrșit. Așa a găsit el odată cinci veverițe pe malul înghețat al apei. Cînd, sleite de puteri și ude leoarcă, au izbutit, în cele din urmă, să străbată rîul sălbatic și să iasă din apă, au înghețat bocnă...

În sfîrșit, am dat de ele. Le-am zărit și, în același timp, le-am auzit. Ședeau înșirate sau țopăiau prin copaci, șuierînd și sporovăind nevoie mare. Pretutindeni se auzea freamătul și ronțăitul lor neastîmpărat, ce tulburau deodată liniștea moartă, de gheață, a taigalei! Parcul se înviorase ca din senin și era numai zarvă și mișcare, ca un imens iarmaroc.

De bună seamă veniseră de dimineață, după plecarea noastră. De jur împrejur, pe pămîntul înghețat și acoperit de promoroacă, zăceau grămăjoare de solzi căzuți de pe conurile jumulite, iar la poalele brazilor se așterneau straturi de lăstari sub al căror „braț" veverițele scobeau de zor, ca să scoată de acolo așa-numiții muguri pudrați. În timpul acestei operațiuni, dinții lor ascuțiți retezau și mlădițele și astfel, pentru pădure, vizita unei asemenea hoarde era o adevărată catastrofă.

Apariția cîinilor a avut darul să stîrnească în mijlocul lor un haos de nedescris. De fapt se zăpăciseră și ei de-a binelea și nu știau unde să se repeadă mai întîi, căci veverițele, luate prin surprindere, alergau, speriate, care încotro, sărind chiar pe dinaintea botului furioșilor urmăritori. Cu toate acestea, undeva, mai într-o parte, am văzut, printre copaci, cum plouă cu solzi.

Ne-am bucurat de o pradă neobișnuită, deși pîlcul nu era chiar atît de mare. Am împușcat patruzeci și opt de veverițe; printre ele erau și unele cu coada neagră. Pîlcul era alcătuit din familii diferite.

Tolia a avut de lucru trei zile la rînd; iar Murzik și Pirat — o nouă rezervă de hrană.

A urmat un adevărat „post" al vînătorilor, cu zile zadarnice, fără nici un rezultat.

Porneam în expediții din ce în ce mai sterile. Uneori se întîmpla să nu miște nimic o zi întreagă. Puteai să bați ore în șir pustietatea încremenită de vraja gerului, fără să vezi măcar o umbră de vietate. Mîncăciosul dispăruse fără urmă.

Cu o disperată încăpățînare vînătorească, am încercat să traversez și eu o porțiune de tundră ce se întindea pe mulți kilometri, dincolo de pădure. Din loc în loc, creșteau pe-aici pîlcuri de pini și salvii înalte; iar încolo, pe nesfîrșita suprafață de iarbă, acoperită cu promoroacă, se înălța cîte o zadă singuratică. Mersul în tundră era nespus de anevoios. Piciorul aluneca la tot pasul

și se poticnea de mușuroaiele înghețate bocnă. Și mereu se încurca printre vreascuri, în asemenea hal, încît abia reușeam să-l mai scot ; pe alocuri iarba îmi ajungea pînă la bărbie.

În cîteva minute m-am simțit atît de epuizat, de parcă m-aș fi tîrît în genunchi prin noroaie. Și cînd, în fine, am ajuns în fața primilor copaci, aceștia erau pustii.

În cele din urmă, dezamăgit și cu sentimentul inutilității, am capitulat și am făcut cale întoarsă — tîrîș-grăpiș am izbutit să ajung înapoi la marginea pădurii.

Tot ce-am „vînat" în ultimele trei zile au fost cîteva fotografii. M-am dus din nou pe „colina urșilor", unde am fotografiat urmele labelor de urs.

Cuiburile rotunde și parcă ciufulite ale veveriților, clădite din rămurele, iarbă și frunze, rămăseseră și ele pustii ; mai singuratice, aproape jalnice, păreau ciupercile răspîndite ici-colo prin tufișuri. În toată perioada asta, după patru zile de hoinăreală, fără răgaz, în tovărășia cîinilor, Tolia a adus acasă doar unsprezece veverițe. Iar gerul se înăsprea de la o zi la alta.

La ce ne folosea nouă că tăiam în lung și-n lat un teren ce ascundea — sub povîrnișurile sale stîncoase, undeva în albiile pîraielor și rîurilor, printre brazdele de piatră și nisip, asaltate de apă — pepite de aur sau diamante. În aceste ținuturi încă neexploatate se află, pretutindeni, la miază-zi și la miază-noapte, zăcăminte bogate în metale prețioase. La Zolotye Priiski — și nu e vorba de o mină prea mare — se extrag din primăvară și pînă toamna (cît se poate lucra), 122 kg de aur pur.

Păseam, deci, peste ascunzișurile de piatră, pămînt și gheață ale metalului sclipitor și ale pietrelor prețioase ; gîndul acesta însă nu ne tulbura cîtuși de puțin. Pentru noi descoperire însemna orice urmă proaspătă de copită sau de labă, orice potecuță proaspăt croită. Pe scurt : ne interesa vînatul care, din păcate, nu se arăta.

Într-o seară, pe cînd ne beam în tihnă ceaiul, Tolia, care n-avea nimic de făcut m-a întrebat deodată în cîte sînțem.

Cu uimire, mi-am dat seama că întrebarea lui mă luase pe nepregătite.

Pînă atunci nu am avut nevoie de calendar, niciunul nu numărase zilele și, în ciuda efectelor neașteptate — pentru vînat, de-a dreptul catastrofale — ale acestei

ierni, am trăit parcă în afara timpului. Noțiunea de calendar dispăruse cu totul, timpul, pentru noi, se concentrase într-un orar cît se poate de simplu și de eficient: cum se crapă de ziuă, pornim la vînătoare. Un fel de lanț neîntrerupt, ce nu cunoștea duminica sau sărbătoarea. Aceste cuceriri nu sînt valabile în taiga. Vînătorii recuperează totul abia după întoarcerea acasă.

Mi-am scos carnetul. În afara observațiilor și a notelor privitoare la viața noastră de taiga, mai cuprindea un fel de jurnal, foarte laconic, al celor mai importante evenimente. Aducea puțin cu însemnările pe care mama mea, țărancă colectivistă, le făcea seară de seară ca să știe cît anume muncise peste zi: „Săpat sfeclă 6h." „Smuls buruieni 8 h." „Cules 8 spângi de căpșuni."

La mine, în zilele în care nu se întîmpla absolut nimic și mă întorceam în tabără istovit și înghețat în asemenea hal încît, după ce dereticam un pic prin cabană, mă așezam lîngă soba încinsă unde ochii mi se lipeau numaidecît — notațiile erau cît se poate de simple: „2 veverițe, Tolia 8" sau „N-a mișcat nimic. Ger —38°C." Existau, de bună seamă, însemnări pline de speranță, ca de pildă: „Primele urme de lup", „Mîncăciosul a furat ieruncile", „Urme de urs." Numai că nici una nu avea dată!

Așa se face că ne-am apucat să socotim retrospectiv toate evenimentele. Nu era însă exclus ca, în unele seri, să nu fi înregistrat nimic. Cînd am ajuns la zi, ne-am pomenit în față cu o dată cît se poate de neplăcută: 27 noiembrie!

Ne aflam la Ust'-An de patru săptămîni. Cu alte cuvinte, jumătate din sejurul meu aici a și trecut. Și cîte animale am văzut? Bilanțul nu se arăta prea îmbucurător pentru mine și nici pentru Tolia — rezultatele erau jalnic de sărace. Samurul pe care-l împușcasem avea darul să ne răscolească și mai rău. Și unul și altul — fiecare în felul lui și, din cu totul altă pricină — avusesem mult de pierdut.

— Dumneata nu te-ai plictisit încă? m-a întrebat Tolia, în timp ce-și sorbea ceaiul.

Din glasul lui răsunau, deopotrivă, neliniștea și amărăciunea; avea o înfățișare de om îngrijorat. Știa să înfrunte orice, dar în fața acestui timp blestemat, care pur și simplu ne persecuta, era absolut neputincios.

Ultimele drumuri bătute în zadar și gerul, din ce în ce mai pătrunzător, mă făceau să simt povara unui scepticism apăsător și, odată cu el, o cumplită oboseală fizică.

(8)

În zori, afară era un ger năpraznic. Ca de obicei, cuiul de deasupra capului meu albise și se îngroșase cu un strat de gheață, dar, de data asta, pînă și pe sîrma de deasupra sobei apăruse, printre ciorapii și prosoapele puse la uscat, un înveliș de promoroacă. Petele de gheață de pe pereți se întindeau din ce în ce mai mult.

N-aveam nici un chef să ies din sacul de dormit. Din tot ce ne înconjura, răzbea frigul.

Peste zi, după ce te îmbrăcai și făceai puțină mișcare, nu mai era chiar atît de rău. La Praga, pe lapoviță și vînt, la —12°C, mi-era mai frig decît aici, la—30°C. Gerul era mult mai ușor de suportat în aerul uscat și pur al acestui ținut în care vîntul era un oaspete rar. În ultimele zile însă, frigul mă pătrunsese pînă în măduva oaselor. Noaptea temperatura nu scădea prea brusc, se apropia de —40°, dar diferența de temperatură între ziuă și noapte se reducea mereu. Soarele slăbea văzînd cu ochii, iar noi simțeam cum ne învăluie, aproape fără încetare, talazurile unui ger nestăvilit — semn neînșelător că mercurul termometrului avea să scadă și mai mult. Cu un an în urmă, mercurul coborîse pe aceste meleaguri pînă la —62°C. Brrr ! M-a luat cu fiori.

Afară, Pirat s-a opintit cu labele din față în ușă și a început s-o zgîrie. Ne chema la vînătoare.

M-am întors pe partea cealaltă, în sacul strîns cu grijă, și mi-am tras cearșaful șifonat pînă peste bărbie. Pentru prima dată nu aveam nici un chef să ies din el. Îmi doream nespus să stau lîngă sobă, așa cum se tolănea, uneori, Murzik. Să lenevesc și eu măcar o zi, scormonind de dimineață pînă seara focul, să mă destind așezat pe laviță, cu picioarele întinse la gura sobei, nu

de alta, dar pe podea mi-ar îngheța. Și să-mi fac un pic de ordine prin hîrtii, căci împrăștiasem prin toate ungherele tot felul de însemnări, și nu e de mirare că pînă la urmă nu mai știam în cîte sîntem. Va trebui să țin un jurnal ca lumea. În felul ăsta, cel puțin, o să am acasă mai puțină bătaie de cap. Foarte bine. Principalul e că am găsit justificarea...

Brrr ! Și cînd mă gîndesc că Murzik și Pirat, sărmanii, dîrdîiau toată noaptea în gerul arctic. Se îndesau în zăpada așternută de noi în spatele cabanei, lipindu-se strîns unul de altul cu botul cufundat unul în blana celuilalt. Cîte o dată, din grămada albă nu răsăreau decît două nasuri ascuțite, îmbrăcate de promoroacă. De cîteva ori, înainte ca Poznașa să fi locuit la noi, am vrut să iau cîinii înăuntru, cu gîndul să-i las să se încălzească și ei un pic. Tolia însă a dat din cap în semn că așa ceva nu e cu putință. Avea principiul lui : cîinii trebuie să suporte cu consecvență regimul impus de natură, căci altfel încep să renunțe la înverșunarea lor, încercînd încetul cu încetul să-și cucerească niște avantaje care mai tîrziu, în condițiile aspre ale iernii siberiene, le-ar putea fi pur și simplu fatale. Cu alte cuvinte, Murzik și Pirat n-aveau voie să-și piardă vigoarea, devenind niște animale plăpînde.

— În felul ăsta le salvez viața, a spus Tolia, și s-a grăbit să adauge : gîndește-te la lupi...

Așa e. Avea dreptate.

Mi-am adus aminte de cîinii de pe la noi. Cei mai mulți dorm în apartamente încălzite, iar cei de curte se adăpostesc într-un coteț cu pereți dubli și cu perdea la intrare, ca să nu se piardă din căldură. E clar că un asemenea cîine n-ar rezista iernii siberiene.

Același lucru se întîmplă cu caii. Căluții ăștia tătărești ne-au cărat două zile bagajele atîrnate de-o parte și de alta a spinării, și pe noi în șa, purtîndu-ne voinicește prin taigaua înghețată. Cînd, în cele din urmă, am ajuns la destinație și am vrut să le încălzesc puțină apă — de două zile nu puseseră în gură nimic cald, nici măcar o băutură călduță — Tolia și Darjeiev au rînjit, uitîndu-se unul la celălalt amuzați, dar și ușor speriați. Excesul meu de zel ar fi avut darul să omoare animalele. Așa se face că le-am dat să bea apă din Bambuika — în care înotau bucățele de gheață. Și le-am mai dat un pic

de fîn. Acum înțelegeam de ce jos, în sat, caii stăteau în curte, priponiți de un țăruș, și nu în grajd. Motivul era cît se poate de simplu.

În timpul verii, calul se îndoapă, se îngrașă și, din pricina căldurii, se moleșește și devine sensibil la intemperii. De aceea, cum dă primul geruleț, localnicii scot calul în curte și toată luna, pe măsură ce vremea se înăsprește, îl hrănesc numai cu fîn și apă rece, lăsîndu-l afară ziua și noaptea. Această „carantină" îi ferește de necazuri. Un cal gras care ar căra iarna, în taiga, o povară grea, ar transpira și, de bunăseamă, aerul arctic l-ar da gata. Cumplit regim ! Se pare însă că altfel nu se poate.

Aici domnea o lege a vieții mai crîncenă, mai nemiloasă.

Și totul era subordonat acestei legi.

În după-amiaza plecării noastre din Bambuika, Genrieta ne pregătise baia într-un șopron aflat cam la optzeci de metri de casă.

După baie, pe gerul acela aspru, Tolia a venit înapoi despuiat, cu prosopul înfășurat în jurul șoldurilor și în picioarele goale. Aburii ieșeau din el ca dintr-un ceaun. În urma lui venea Liovka, băiatul lor în vîrstă de nouă ani. Am rămas pur și simplu tablou. Rareori s-a întîmplat să mă treacă asemenea fiori de gheață pe șira spinării ca atunci cînd m-am uitat la ei — conștient, desigur, că acum veneam eu la rînd. Am renunțat, bineînțeles, la plimbarea aceea spartană, de paradă. Cînd m-am întors în odaie, pe masă mă așteptau o vodkă și un ceai de merișoare, fierbinte.

Tolia nu știa ce-s șalul sau fularul ; pe gerul ăsta purta, sub pufoaică, un pulover și o cămașă, al cărei guler îl desfăcea adesea, lăsînd gîtul rumenit în bătaia frigului. Pentru copiii mici, școlile se închid pe aceste meleaguri la —40°C, iar pentru cei mai mari la —60°C. Aici omul trebuie să se călească, să fie înzestrat cu toate însușirile fizice și psihice pentru a putea duce, în taiga, o viață cu adevărat liberă. Și, la drept vorbind, ședereа îndelungată în locuri cu temperaturi neobișnuit de joase, nu-l slăbește pe om și nici nu-l face să se îmbolnăvească, ci dimpotrivă, îi întărește organismul. Începusem să simt și eu puțin acest lucru.

De cînd mă aflam aici n-am avut niciodată guturai, și nici nu m-a încercat vreo altă boală. Acum abia l-am

înțeles pe Tolia, despre care am crezut că face pe grozavul atunci, la venire, cînd l-am întrebat cum e cu bolile în taiga. Siguranța sfidătoare cu care îmi vorbise despre sănătatea lui mi se păruse de-a dreptul provocatoare. Dar a avut dreptate : de unde să apară aici o epidemie de gripă ?!

Din punct de vedere sanitar, trăiam aici într-o izolare desăvîrșită. Chiar dacă bacilii și virușii ar fi ajuns cumva în taigaua hibernală, ar fi fost distruși de gerul și de razele ultraviolete, care răzbeau viguros prin aerul pur. Noi, cei din Europa Centrală, sîntem cuprinși de groază numai cînd ne gîndim la iarna arctică, dar medicii au constatat că în Antarctica, locul cel mai rece de pe globul pămîntesc, unde gerurile ating uneori —88°C, exploratorilor polari, veniți acolo în toiul verii polare, la început li se modifică substanțial metabolismul, activitatea organelor respiratorii, a inimii și a vaselor sanguine. La primul contact cu frigul simt nevoia să se îmbrace mai gros, pe urmă însă rămîn cu aceleași haine chiar la temperaturi de —50°C.

Tot e bine că nu sînt la Polul Sud. Aici, cel puțin, mercurul termometrului nu coboară sub minus șaizeci. Hu-huu ! Din gură îmi ieșeau fuioare de aburi..

De data asta, Pirat și Murzik au lătrat amîndoi în același timp.

În dreptul ferestruicii a apărut pe neașteptate o umbră ; cineva se uita înăuntru. Din ochiul de geam nu mai rămăsese decît o fîșie îngustă — promoroaca și țurțurii de gheață astupaseră aproape în întregime sticla și peticul de plastic.

Era Murzik — de bunăseamă îl seconda pe Pirat care scheuna de zor și se apucase din nou să dea cu labele și cu pieptul în ușă, zgîriind-o cu ghearele și clămpănind stăruitor din bot. Murzik a început să latre nervos. Se vede că-i răzbise foamea, de vreme ce ne trăgeau din pat.

Tolia a sărit iute de pe prici și, după ce a făcut focul, m-am dat și eu jos și m-am dus după apă. Afară era un ger năpraznic. Gheața pe rîu troznea.

Începea obișnuita gimnastică de fiecare zi : sparge gheața, bagă polonicul, umple găleata. Să spargi în gheață o gaură prin care să poți lua apă direct cu găleata ar presupune un consum de energie nemaipomenit. Murzik și Pirat îmi făceau favoarea de a fi în preajma mea.

Atîta timp cît nu se întîmpla nimic, erau bucuroşi că începea o nouă zi, că — în sfîrşit — ne-am pus în mişcare, şi în felul ăsta îşi vor primi şi ei hrana lor de dimineaţă, cîte o veveriţă fiartă, servită caldă, de fiecare. Goneau după bucăţelele de gheaţă care zburau clinchetind pe luciul îngheţat al apei.

Cînd, în sfîrşit, am umplut găleata (urechea poloniculuı şi toarta găleţii se prinseseră de mănuşă, încît abia am izbutit să le deslipesc) am alunecat şi m-am stropit din cap pînă în picioare. Grozavă treabă!

Am vrut să mă scutur, dar apa îngheţase într-o clipită pe pufoaică, înainte de a pătrunde în material, şi se transformase într-o adevărată platoşă de gheaţă. Am răzuit pufoaica şi pantalonii cu cuţitul şi totul a fost în perfectă ordine. Erau —44°C, cea mai scăzută temperatură pe care o apucasem pînă atunci.

După micul dejun, Tolia a plecat cu cîinii, iar eu am rămas pentru prima oară singur acasă. Mi-am scos însemnările şi le-am răsfoit un timp. Pe urmă am mai pus cîteva lemne pe foc, şi în sfîrşit am început să mă joc cu Poznaşa. Neastîmpărata îmi împrăştia hîrtiile, le mototolea între lăbuţe, manifestînd în toate o bucurie neobişnuită că nu rămăsese singură în cabană.

Dar viaţa era totuşi mai puternică; de scris o să am destul timp la Praga.

Spre prînz am mai îndesat soba cu lemne şi, după ce m-am îmbrăcat bine, mi-am luat carabina cu gîndul să pornesc în susul rîului, sperînd să întîlnesc vreun *kabar* cocoţat pe stînci, undeva de-a lungul malului. Simţeam nevoia să mai mîncăm şi altceva, căci ne hrăneam numai cu peşte şi carne de ieruncă.

Kabar-ul, băştinaş al munţilor din Asia centrală, căprior mic, fără coarne, ce nu atinge niciodată înălţimea de un metru, este un animal neobişnuit de sperios şi iute ca săgeata. Înzestrat cu nişte copite ce se pot răsfira, el se caţără cu uşurinţă chiar şi pe versantele cele mai abrupte, acoperite de zăpadă şi, deci, inaccesibile omului. Tolia mi-a spus că a văzut o dată un căprior căţărîndu-se şi sărind pe trunchiurile cele mai înclinate ale copacilor. Să vezi un asemenea exemplar şi să ai posibilitatea să te apropii de el, e într-adevăr un miracol. Acum se ivea un prilej unic, nu de alta, dar se apropia perioada împerecherii, cînd masculii îşi

dispută întîietatea cu o furie sălbatică, urmărind apoi femela cu o înverşunare atît de oarbă, încît nu mai percep nimic din tot ce se petrece în jurul lor. Faptul că în urmă cu cîteva zile, prin preajma taberei noastre trecuseră în goană doi căpriori mă făcea să nutresc speranţa acestui eveniment.

Păşeam agale în liniştea adîncă, glacială şi nemărginită. Cam la doi kilometri de cabană, malul puţin înalt al rîului îşi schimbă total aspectul ; aici Bambuika face un cot direct spre Nord şi e străjuită de ţărmuri povîrnite, înalte şi stîncoase, pline de aluviuni, pe care cresc smocuri de iarbă, desişuri de arbuşti, insulițe de mesteceni şi, ici-colo, cîte un pin singuratic. Aici albia începe să se lărgească, desfăşurîndu-se într-un cîmp larg de bolovani.

Malul drept, pe alocuri uşor pătat de cîte un petic de zăpadă şi jumătate din lăţimea rîului erau cufundate în umbră. Aerul însă îşi păstra aceeaşi puritate străvezie ca întotdeauna. Iată, deci, un loc ideal pentru pînditul căprioriior. Vedeam de acolo pînă hăt departe peste ambele maluri şi nici o rămurea nu troznea sub picioarele mele ; stăteam cu carabina gata pregătită ca să pot deschide focul în orice clipă. Dar nu se vedea şi nu se auzea nici o mişcare. Doar gheaţa pîrîia mai des ca oricînd, de parcă sub învelişul ei s-ar fi petrecut ceva neobişnuit.

La un moment dat, pe partea însorită a rîului, au reapărut, ca din senin, deasupra brazdelor de promoroacă, urmele acelea ca nişte farfurii înşirate pe sfoară.

Mîncăciosul !

Urmele nu erau îngheţate. Animalul se zbenguise pe aici cu puţin înaintea venirii mele.

Amprentele labelor puteau fi deslușite cu uşurinţă chiar şi pe luciul curat al gheţii. De două ori se apropiau de ţărm, apoi dispăreau ca să răsară din nou, foarte curînd.

L-am zărit cînd nu mă aşteptam.

Alerga cu o mişcare unduită, făcînd nişte salturi elastice jos, aproape de pămînt. Cădea mereu în acelaşi loc, atît cu labele din faţă cît şi cu cele din spate, aidoma unei mingi păroase, de culoare cafenie, sărind pe gheaţa ce scăpăra scîntei în bătaia unui soare strălucitor.

Pînă să-mi revin, s-a făcut nevăzut printre pietroaie.

S-a pitit în spatele unui bolovan și, sprijinindu-se cu labele de el, și-a ridicat capul deasupra ascunzătorii de unde mă urmărea cu atenție.

Mai mult îi bănuiam decît îi vedeam capul lunguieț cu țeasta lată, puternic arcuită, cu pata albicioasă dintre ochi și cu urechile mici și țuguiate, năpădite de păr.

Peste puțin timp s-a pierdut printre stîncile de pe mal.

Aici, urmele ia-le de unde nu-s. De parcă le-ar fi înghițit pămîntul cu animal cu tot.

Mda, a dat și el o raită prin sectorul lui, mi-am zis în sinea mea, și cu acest prilej mi-am adus aminte de vorbele lui Tolia : — „Dacă despre lupi se spune că sînt păstorii și îngrijitorii turmelor de reni, mîncăciosul e păstorul căprioriior. Își fac apariția întotdeauna în același timp. Unde-i căpriorul, hop și mîncăciosul — alcătuind o pereche foarte ciudată, cum ar fi condamnatul la moarte și călăul său". În cazul de față, cînd la căprior începe perioada rutului, mîncăciosul își ascute de bună-seamă colții, în dorința de a-și face provizii serioase pentru iarna îndelungată. Căci, vorba ceea, cînd doi se ceartă, al treilea cîștigă. Mîncăciosul se întinde frumos în drumul căprioriior și ceasuri în șir adulmecă prada într-o totală nemișcare. E un vînător teribil de pasionat, de o încăpățînare înverșunată, care nu renunță la prada urmărită nici dacă i s-ar ivi în cale un vînat mai sigur și mai lesnicios. Sărmanul căprior îndrăgostit !

Să fie oare o simplă coincidență faptul că atît femela căprioriului, cît și a mîncăciosului, au intrat deopotrivă în dicționarul poreclelor femeiești ? Alături de mîncăcioasă se afla căprița — o femeiușcă iute și isteață. Ca, de pildă, Genrieta lui Tolia. Pînă și aici întîlnim antipozii.

Am mers mai departe, pășind cu grijă și, în ciuda gerului năpraznic, țineam pușca în mînă.

La cîțiva zeci de metri mai încolo i-am regăsit urmele. De data asta, șirul lung de farfurioare se îndrepta în jos. Mîncăciosul patrula de-a lungul rîului ca un pîndar.

Nu l-am mai zărit. Iar sus, printre stînci, nu se auzea nici o mișcare.

Avem aşadar acelaşi sector de vînătoare, mi-am spus în sinea mea. Micuţul nostru concurent îşi inspectează deci terenul, urmărind şi el o pradă cît mai bogată. Înnoptează pe la „cabanele" lui sau, ca evencii nomazi, sub cerul liber. Dacă vrea să trăiască, trebuie să vîneze şi să ucidă. Taigaua e nemiloasă şi necruţătoare, căci e guvernată de legea colţilor şi a ghearelor. Pînă şi un animal micuţ şi lipicios, de o zburdălnicie jucăuşă, de-a dreptul cuceritoare, cum e veverita — Poznaşa, de pildă — trebuie să fie un tîlhar şi un ucigaş cum scrie la carte. De obicei are şi ea cîteva „cabane" secundare, nişte cuiburi în care se ascunde şi înnoptează şi din care porneşte în căutarea vînatului. Abia după aceea se întoarce la principala sa „bază de vînătoare", în cuibul cel mai solid şi mai încăpător, unde naşte şi îşi creşte puii.

Şi noi, Tolia şi cu mine, vînăm ca să trăim.

Am pornit să fac calea întoarsă. Nicăieri urmă de căprior. Trebuia să-mi imaginez acest lucru.

Eram, ce-i drept, bucuros că văzusem mîncăciosul ţopăind în voie pe eternul şi neţărmuritul său domeniu, în sălbăticia aceea netulburată de piciorul omului, dar totodată mă simţeam cuprins de o indispoziţie din ce în ce mai puternică. Ce-am aşteptat ? De ce n-am tras ? Ce-o să zică Tolia ? Pe deasupra, mi-era şi groaznic de frig. Mergeam cu prea multă băgare de seamă şi mult prea încet. Mişcarea nu mă mai încălzea, ca altădată, obrajii îmi îngheţaseră şi ochii îmi lăcrimau. Genele mi se îngreunau, sub povara gheţii. Tînjeam după căldură.... Dar, odată ajuns dincolo de stînci, m-am gîndit să trec prin taiga, să ocolesc cotul apei şi să mai văd ce se întîmplă cu protapul nostru. De trei zile nu mai dădusem pe acolo, să schimb momeala.

Bineînţeles, era neatinsă. Se vede treaba că mîncăciosul trecuse atunci pe aici în fugă şi adulmecase ieruncile cu totul întîmplător. În mod normal vînează sus, în îngrămădirea de pietre şi stînci, unde trăiesc căpriorii.

Pe mal — aproape în faţa mea vedeam fuiorul de fum înălţîndu-se vesel din coşul cabanei — am rămas încremenit : apa rîului curgea la vale.

Undeva, sus, acolo unde făcusem ocolul, gheaţa crăpase sub presiunea curentului şi apa, ţîşnind pe suprafaţa îngheţată, se prelingea pe deasupra ei. Pe margini, ce-i drept, îngheţa numaidecît, formînd pe loc o nouă

bordură de gheață ; în mijlocul rîului însă — era mișcare. De trecut nu puteam trece — nu-mi rămînea decît să mă întorc. Și asta acum, cînd ajunsesem acasă și cabana respira atîta căldură — rareori mă aștepta așa căci, de obicei, mă întorceam înaintea lui Tolia.

În timp ce priveam în jurul meu, obosit și furios la culme, l-am auzit pe Murzik lătrînd. Ce l-o fi apucat ? Alerga în întîmpinarea mea, încercînd să traverseze rîul ! Pășea cu grijă pe pojghița subțire de gheață proaspătă ; labele i se afundau în zăpada moale, pipăind adîncimea de sub ele. Circumspect și descumpănit în același timp, se oprea la tot pasul, făcînd o nouă încercare. Și dădea mereu din coadă.

Dîrdîiam de frig, văzîndu-l cum se chinuie în apa aceea rece ca gheața, din care aburii se înălțau în ger, ca o ceață străvezie. Pe dinăuntru mă năpădea un val de căldură.

Am luat-o repede în susul rîului, Murzik a înțeles și, întorcîndu-se pe mal, a rupt-o la fugă, de partea cealaltă, în întîmpinarea mea.

Pînă să ajung la crăpătura din care zbucnea apa, era lîngă mine. Plin de gheață, s-a sprijinit de picioarele mele cu labele din față ; apoi a început să sară în sus, străduindu-se să-mi lingă obrajii. Și, în acest timp, schelălăia încet, tremurînd din tot corpul, iar din gît îi ieșea un mîrîit prietenos, acordat într-o gamă minoră.

Apariția lui Murzik a avut darul să-mi redea buna dispoziție și deodată am simțit suflarea caldă, fierbinte a vieții.

Cînd am ajuns la cabană, am găsit-o pe Pirat lungită în dreptul ușii ; un timp s-a uitat la noi, cercetîndu-ne cu mult interes.

A doua zi dimineață, Tolia a pornit din nou la drum cu cîinii. Eu am luat-o iar peste rîu — care, pînă în zori, înghețase la loc. Dar n-am mai dat de nici o urmă. Mîncăciosul parcă ar fi intrat în pămînt. Urmele lăsate cu o zi înainte ca o carte de vizită zăceau părăsite. Farfurioarele întinse erau îmbrăcate cu puf de promoroacă.

De data asta nu m-am mai dus atît de departe. La prînz m-am întors în tabără și, după ce am băut o cană

de lapte fierbinte, să mă încălzesc un pic, am ieșit din nou, îndreptîndu-mă în direcția opusă, în josul Bambuikăi.

Cam după doi kilometri, am ajuns la gurile An-ului Alb, lîngă o insuliță aluvionară, plină de sălcii și arini, de care se agață ca niște podoabe smocuri de iarbă și tot felul de vreascuri. Rîulețul străbate o rîpă lungă și adîncă, și chiar la gurile lui se înalță piscul unei stînci ascuțite, cu pete mari de culoarea cafeniului portocaliu. Stînca aceasta unea coama rîpei cu malul înalt și pietros al rîului ce se lungea la nesfîrșit, spre miază-zi. Partea stîngă a albiei era și ea o întindere de bolovani ce se ridica treptat, transformîndu-se încet într-o pantă lină, împădurită.

Am mai mers așa cam un kilometru, cînd, deodată, mi-am încordat urechea. Pe o stîncă se mișcase ceva — prundișul!

În clipa următoare am auzit un zgomot care m-a ținut pe gheață, în adevăratul sens al cuvîntului. Un fel de behăit furios, amestecîndu-se cu un trosnet surd, foarte ciudat. Nu aducea cu loviturile coarnelor de cerb; era bufnetul dur provocat de două capete ce se ciocneau într-o luptă aprigă. Mi s-a oprit inima în loc.

Sunetul bătăliei venea de sus — de pe creasta povîrnișului stîncos și accidentat. Nu-i vedeam încă pe cei doi rivali.

Stăteam încremenit, în dorința de a nu stîrni nici cel mai mic foșnet, ca să nu-i sperii.

Apoi, o umbră stranie s-a ivit chiar în vîrful crestei, proiectîndu-se pe bolta albastră a cerului. Se contopea aproape cu gorganele bolovănoase de pe marginea stîncilor, dar pe sub pîntecele umbrei se mai vedea totuși un petec albastru de cer. Abia atunci mi-a fost dat să deslușesc capul ascuțit al animalului. Ședea țeapăn, cu picioarele din spate mai puternice și mai înalte, semănînd oarecum cu un cangur mic. Un căprior!

Se uita țintă înaintea lui — din fericire nu spre mine, ci în josul rîului.

Mai întîi am crezut că e unul dintre cei doi luptători. Pe urmă însă zgomotul acela surd s-a auzit din nou; bătălia se desfășura ceva mai jos. Exemplarul din fața mea era o capră.

În sfîrșit, i-am surprins și pe masculi. Se luptau pe o bîrnă îngustă, pe unde trecea, de bună seamă cărarea căprioriilor. În deobște mișună mereu pe aceleași poteci.

Și din nou au început să răsune bufniturile acelea surde și zgomotul de piatră frîntă ce se rostogolea la vale ; cei doi căprioni săreau și se izbeau cap în cap, cu o sălbatică înverșunare, horcăind și mugind amenințător. La un moment dat, unul dintre ei a bătut în retragere. Celălalt s-a luat după el, atacîndu-l orbește, rivalul însă a evitat lovitura, sărind într-o parte cu iuțeala fulgerului ; apoi, izbind prin surprindere, i-a aplicat atacantului o lovitură puternică drept în grumaz. Acesta a căzut în genunchi, dar s-a ridicat numaidecît.

O clipă s-au odihnit amîndoi. Din botul lor țîșneau, necontenit, fuiori de aburi.

Stăteam și priveam ca vrăjit. Un nou muget fioros a avut darul să mă trezească din visare. Gata, trebuie să trag. Tensiunea din mine se risipise. Am săltat cu multă grijă carabina și am calculat distanța. O sută douăzeci de metri — mai mult nu pot înainta. Și așa era o adevărată minune că nu m-au dibuit. Căprioriii au un nemaipomenit simț al văzului și al auzului și numai atunci cînd bate vîntul se poate apropia omul mai mult de ei, căci mirosul nu-i ajută. Or, aici nu se simte nici cea mai mică adiere.

Femela nu făcuse pînă acum nici o mișcare. Stătea neclintită și urmărise bătălia de la distanță, oferind în felul acesta o țintă ideală.

Între timp, căprioriii se năpustiseră iar unul asupra celuilalt. Am preferat să ochesc într-acolo, căci, oricum, lupta lor putea fi o chestiune de viață sau de moarte.

O nouă ciocnire ; în toiul luptei cei doi combatanți își împleteau gîtlejele, așa fel încît unul dintre ei devenea o țintă mai sigură. Am apăsat pe trăgaci, la auzul focului capra a dispărut cu viteza fulgerului.

Unul dintre luptători s-a prăbușit la pămînt.

Celălalt îl privea nedumerit, de parcă s-ar fi întrebat, cu mirare, de unde se adunase în el atîta putere, ca să-și doboare dușmanul cu o singură lovitură. O clipă a rămas descumpănit și, neștiind ce să facă, a început să țopăie speriat în jurul lui. Apoi și-a revenit. A urmat un salt acrobatic, cu o întoarcere de nouăzeci de grade

în aer, apoi o bătaie a copitelor în piatră și dispariția într-o clipită a animalului.

După ce s-a stins ecoul împușcăturii, liniștea s-a lăsat din nou, mai adîncă, și în aceeași clipă și-a luat zborul de pe stîncă o bufniță uriașă. Și-a desfăcut, speriată, aripile și, în tăcerea aceea rece și absolută, am auzit bătăile lor răpăitoare. Cu un țipăt strident, pasărea a zburat un timp de-a lungul albiei și, înainte de a se opri, a planat multă vreme la mică înălțime, deasupra copacilor.

Căpriorul însă zăcea la pămînt! M-a cuprins un sentiment de mulțumire, însoțit de o caldă bucurie.

Am cercetat cu oarecare teamă panta abruptă a malului. Era presărată de un grohotiș pudrat cu zăpadă, și de o puzderie de pietroaie și stînci netede ca în palmă. Să mă cațăr printre pîlcurile de arbuști era cu neputință. Cum să fac, totuși, ca să ajung pînă sus, pe creasta povîrnișului? Trebuia să găsesc o soluție.

Nu-mi rămînea decît să mă întorc la gurile An-ului Alb, să trec rîpa și de-acolo, de pe vîrful stîncii, să pornesc spre locul în care zăcea căpriorul.

Mă simțeam, deodată, plin de o energie nestăvilită. Drumul l-am făcut repede, în ciuda faptului că am fost nevoit să ocolesc o bucată de rîpă deasupra rîului. Era năpădită de tufișuri și arbuști, printre care zăceau în neștire tot felul de vreascuri și cioturi putrede. Iar din aceste cioturi putregăite răsăreau mlădițe proaspete. În fine, am ajuns într-un loc unde povîrnișul era ceva mai scund. Am urcat pînă în vîrful lui și, tăind platoul de-a curmezișul, m-am îndreptat din nou spre rîu.

Sus, malul era ascuțit și despicat. De aceea, pe alocuri am fost silit să merg pe brînci. Teama de a nu mai găsi căpriorul îmi accelera respirația, parcă aș fi cărat în spinare o povară grea. Gerul uscat, înțepător, îmi șfichiuia plămînii. În sfîrșit, am răsuflat ușurat. Pe brîna albicioasă, bătătorită de copite, zăcea grămadă blana de culoarea cafeniului auriu a căpriorului. Ca să ajung la el a trebuit să mă tîrăsc cu multă băgare de seamă.

Glontele îl nimerise în piept, iar trupul lui era înghețat bocnă. Din maxilarul superior, mult peste buza inferioară, țîșneau în afară incisivii — doi colți încovoiați în formă de sabie, depășind în lungime zece centi-

metri. Pe unul din ei se vedea un smoc de păr năclăit de sîngele proaspăt înghețat. Mi-a venit în minte că, de fapt, căprioriior siberieni le cresc colți în loc de coarne. Tolia zicea că de multe ori, în timpul luptelor, își pricinuiesc cu ei răni mortale. Femelele nu au asemenea colți.

Cred însă că aș fi descoperit căpriorul și după mirosul său pătrunzător, ce se răspîndea din punga plină cu mosc de sub pîntecele animalului. În clipa aceea nu pricepeam nici în ruptul capului cum poate fi folosită această secreție urît mirositoare în industria parfumurilor și de ce tocmai pentru acest mosc, căprioru! este căutat cel mai mult în perioada rutului.

Și iată-mă acum purtîndu-l pe umeri, cu punga de mosc duhnind chiar sub nasul meu. Noroc că nu era prea greu, nu cred să fi cîntărit mai mult de douăzeci de kilograme.

Mergînd spre tabără cu această încărcătură urît mirositoare, dar pentru mine nespus de prețioasă, n-am mai avut chef să ocolesc rîpa. Cam la două sute de metri de stînca aflată deasupra gurilor An-ului Alb, am tăiat povîrnișul la vale, îndreptîndu-mă direct spre rîu.

Aici razele soarelui nu băteau toată ziua, așa că pietrele erau acoperite de un covor de frunze uscate, lipite între ele de zăpada înghețată. Trebuia să cobor cu mare grijă și să aleg potecile prin hățișul arbuștilor de mesteceni și plopi-tremurători. Pretutindeni în preajma mea domnea o umbră mohorîtă.

Ajuns pe un teren mai drept, m-am oprit și m-am uitat în jur, căutînd drumul.

Ceva mai încolo am zărit o movilă mare de promoroacă, învelind un trunchi de copac răsturnat în dreptul unei văgăuni. Acolo unde stratul de promoroacă se subția, se ivea un colț de stîncă îmbrăcat într-o haină de mușchi zdrențuită. Nu încăpea nici o îndoială : era o vizuină de urs. Suflarea fierbinte a animalului și aburul cald ce ieșea din bîrlog se contopeau, condensîndu-se, transformîndu-se apoi într-o pojghiță de brumă. Iar eu mă aflam nu departe de intrarea lui. De jur împrejur, unde te uitai, se vedeau tot felul de semne. Arbuști frînți și zdrențuiți, urme vechi de pași încremenite în noroi și pudrate cu zăpadă. Labele uriașului lăsaseră

niște amprente atît de adînci, încît pur și simplu brăzdau pămîntul.

De atîta tulburare, am simțit deodată cum mă trec toți fiorii, și mintea mea a început să se frămînte: doarme?... Dar dacă l-a trezit împușcătura mea? Gîndul ăsta m-a făcut să înlemnesc. Aproape că nu mai respiram.

Pentru orice eventualitate, am repetat la iuțeală cam ce ar trebui să fac dacă ursul s-ar năpusti asupra mea. În primul rînd: să nu țintesc niciodată capul! Are perii lungi și țepeni, dar capul propriu-zis e foarte mic. Să trag în piept! Nici asta nu-i sigur, dacă animalul e prea aproape. Căci ursul e o fiară foarte înverșunată și atacă neîncetat. Pînă și în lupta cu tigrul, iese de obicei învingător. Are niște peri atît de deși, încît blana lui e o adevărată platoșă, dar mai cu seamă suportă o pierdere mare de sînge. Nici împușcătura drept în inimă nu-l doboară imediat, dacă glontele nu e bont. Asta înseamnă să nu-i îngădui să se apropie de tine prea mult. Or eu, aici...

Cu povara căprriorului în spinare și cu carabina în mînă am mai stat cîteva clipe să-mi trag sufletul.

Pe urmă am început să bat în retragere, cu mare băgare de seamă. Din fericire, nu se auzea nici o mișcare. Terenul însă era foarte primejdios, din pricina tufișurilor care îmi tăiau cu desăvîrșire vizibilitatea. În asemenea condiții, ursul putea să răsară oricînd, din orice hățiș.

Abia jos, pe malul rîului, am simțit într-adevăr cum mi se ia o piatră de pe inimă. Tensiunea cedase.

Pe mîlul depus chiar la gurile rîului zăcea un corn de ren, rămas desigur acolo de pe urma vreunui ospăț al ursului. L-am ridicat. Era tare ca piatra, și totuși se vedea că fusese ros de niște colți puternici. Ramificația în formă de lopată era șlefuită cu atîta temeinicie, încît aducea cu tăișul unui brici foarte ascuțit. Treaba asta de tocilar n-o putea face nimeni decît mîncăciosul. Urmele lui însă nu se vedeau.

Mă întorceam spre casă cu obrajii aprinși de ger, purtînd cu mîndrie cele două trofee, căprriorul și cornul de ren, amintire din vecinătatea vizuinii ursului, dar și mărturie a dinților fioroși ai mîncăciosului și a voracității sale feroce. Pînă acum știam de ea doar din auzite.

Să mănînce o bucată de corn vechi, tare ca piatra, era un lucru ce depășea toate închipuirile mele.

Cînd am ajuns în preajma cabanei se lăsa înserarea. De data asta Murzik și Pirat mi-au venit în întîmpinare de departe. Moscul, secreția aceea urît mirositoare a căpriorului, îi scotea pur și simplu din minți. Nu-și mai găseau astîmpărul și se înecau de atîta lătrat.

Tolia zîmbea satisfăcut — cînd am dat însă la iveală vestea despre vizuina ursului, fața lui s-a posomorît. M-a privit o clipă contrariat, după care s-a apucat să cerceteze cornul, fără să scoată o vorbă.

— Păi, să-l lăsăm pe vecinul nostru să doarmă, a spart în cele din urmă tăcerea și s-a grăbit să adauge : Îmi pare bine că l-ai descoperit.

— Chiar doarme ?

— Altfel ne-ar fi dat de mult un semn de viață, a ținut el să menționeze fără nici un entuziasm. Înțelegeam prea bine temeiul îngrijorării lui, căci Tolia își dădea seama cam ce s-ar fi putut întîmpla dacă am fi avut în preajma noastră, la mai puțin de doi kilometri, vizuina unui *șatun* morocănos și viclean, în plină activitate.

Dar indispoziția lui nu era în stare să umbrească bucuria ce se cuibărise în sufletul meu : descoperisem o vizuină de urs și mă aflasem la numai cîțiva pași de Moș-Martin-ul cufundat în somnul hibernării. Și apoi, căpriorul ! Eram copleșit de o fericire fără margini, susținută și de faptul că Tolia atacase căpriorul și se pregătea să prepare o nouă specialitate din ficatul acestui vînat atît de rar. Ședeam la gura sobei și îl urmăream cu atenție.

A tăiat ficatul în felii egale, le-a presărat cu puțin piper — și le-a aruncat pe plita încinsă. Pînă să-mi treacă mirarea și teama și să răsuflu ușurat, le-a și întors pe partea cealaltă. Totul n-a durat decît 3—4 secunde. Pe ambele fețe se formase o pojghiță protectoare, care împiedica scurgerea sucului din ficat. Pe urmă a înfășurat fiecare felie în prapura scoasă din burta animalului, cu boabe de grăsime cu tot, și le-a înfipt într-o surcea lungă, în chip de frigăruie. Astfel înveșmîntate — ca într-o rubașcă — le-a vîrît în sobă, la flacără mare. După cîteva minute, mîncarea era gata.

Într-adevăr, o minunăție ! De data asta eu am fost acela care mi-am lins degetele. Niciodată nu-mi plăcuse ficatul atît de mult ca cel preparat de Tolia. Grăsimea de pe „rubașcă“ îl pătrunsese bine și toată zeama rămăsese în el. Era atît de fraged, încît pur și simplu se topea în gură. Ca să nu mai vorbim de faptul că era pregătit din căprioru vînat de mine !

— Asta pentru ieruncile alea pe slănină, a ținut să-mi spună Tolia, în timp ce mîncam cu poftă.

Numai că, vedeți, aici e buba ! Tolia își poate prepara ieruncile la modul ăsta cînd are chef. Pe cînd eu... De unde să iau eu acasă, la Praga, ficat proaspăt de căprior și pe deasupra și o asemenea „rubașcă“.

În timp ce-mi tot lingeam degetele, Tolia s-a apucat din nou de treabă, retezînd cu multă băgare de seamă punga cu mosc de sub pîntecele animalului. Mînuia cuțitul într-adevăr cu o dexteritate și o delicatețe nemaipomenite, așa fel încît punga să rămînă intactă. După aceea a netezit-o frumos cu degetele și, cu resturi de păr cu tot, a fixat-o în cuie pe o scîndură, ca să se usuce. Din cînd în cînd avea grijă s-o întoarcă de pe o parte pe alta și în acest răstimp îmi povestea cîte și mai cîte despre căprioi. M-a uluit. Habar n-aveam că moscul e atît de scump. Un gram de „pungă“ uscată costă trei ruble. De două ori mai mult decît aurul ! Și cît cîntărește o asemenea bășică de mosc uscat ? Douăzeci pînă la treizeci de grame !

Am făcut, la iuțeală, un calcul. Era ca și cum aș fi găsit pe mal, printre pietrele Bambuikăi, un bulgăre de aur de circa șaizeci de grame !

Pe urmă am luat fiecare, ca amintire, cîte un dinte. Era tare și ascuțit ca acul, aducînd cu o bucățică subțire de fildeș. Lui Tolia îi folosea în chip de cui ; îl ținea legat de o sfoară și înțepa în el pieile veveriților împușcate, ca să le poată agăța de cingătoare.

În cabană apăruse, ce-i drept, alt miros supărător, dar seara aceea a fost totuși una dintre cele mai frumoase seri pe care le-am petrecut la Ust'-An.

A doua zi în zori, cînd ne pregăteam s-o pornim iar în taiga, Tolia mi-a spus :

— Cred c-ar fi mai bine să mergem iar împreună. Unul dintre noi ar putea să ia carabina, cine știe, poate mai dăm de ceva...

Era răspunsul la descoperirea vizuinii, de care eram atît de mîndru.

— Ce zici, Tolia, nu crezi că ar fi cazul să mai dăm o raită pe acolo ? l-am întrebat eu.

— O să mergem noi cîndva, mi-a răspuns încercatul vînător. Dar fără cîini. Pirat și Murzik ar intra în bîrlog și ar fi vai și amar de ei.

Pe urmă însă toate s-au schimbat.

(9)

Spre seară am mai cercetat o dată cornul de ren. Voiam să-l păstrez și să-l iau cu mine la Praga. Numai că era prea greu și incomod de transportat cu avionul. Am încercat să tai a doua ramificație în formă de lopată, — cea ruptă în vîrf, — dar tăișul securii a ricoșat de parcă aș fi izbit cu el în cremene.

Tolia stătea lîngă mine. A scos repede ferăstrăul din magazie și ne-am apucat să tăiem, amîndoi. A durat, nu glumă, pînă să intre dinții de oțel în șanțul cornului. Și cînd te gîndești că mîncăciosul făcuse treaba asta cu atîta precizie ! M-am gîndit la colții lui cu un respect nemărginit.

Tocmai îmi duceam trofeul în cabană, cînd, deodată, cîinii au început să latre și au rupt-o la fugă spre rîu.

Nu departe de cabana noastră, doi vînători și cîțiva reni albi de tracțiune traversau Bambuika.

— Pirat ! Murzik ! a strigat Tolia după ei.

Cei doi vînători — evenci — îi goneau și ei furioși.

Cel mai înalt dintre ei, cu o bîtă lungă în mînă și cu pușca la spinare, s-a repezit spre renul înaintaș, care se speriase și sărise într-o parte.

În sfîrșit, țipetele s-au stins.

Evencii se îndreptau spre noi, oarecum mirați, căci nu se așteptaseră să găsească pe cineva aici. Se auzea un tropot ușor de copite. Renii înaintau pe gheață cu mare grijă.

— Ah, Cikundaiev, a izbucnit Tolia, cînd cei doi s-au apropiat.

Cel mai înalt a zîmbit, dezgolindu-şi dinţii gălbejiţi. Pe faţa suptă şi pămîntie, cu pometii obrajilor proeminenţi, i se vedeau ochii oblici şi palizi, şi nasul lătăreţ. Purta pantaloni din piele de ren, un cojoc ponosit din blană de lup şi un capişon din aceeaşi blană.

Celălalt era îmbrăcat într-o *maliţă*, — o haină albicioasă din blană de ren întoarsă, cusută de mînă. Această *maliţă* se croieşte dintr-o bucată şi se trage peste cap ca o cămaşă ; pînă şi capişonul e prins de ea. Acest vechi tip de haină a vînătorilor nomazi prezintă marele avantaj de a împiedica frigul să pătrundă prea uşor pînă la piele.

În loc de salut, Cikundaiev a început să blesteme, într-o rusă stîlcită, vremea şi cerul. Aşteptaseră îndelung să vină zăpada, şi cum aceasta nu mai venea, încărcaseră *nartele*, săniile lor din piele de ren, în spinarea renilor şi porniseră prin taiga, spre rîuleţul Gulenga, unde începea vasta zonă de vînătoare a evencilor.

Duvancio, al doilea vînător, stătea mai retras şi mă studia cu o privire fixă. Nu ştia decît două-trei cuvinte ruseşti.

Tolia i-a poftit să înnopteze în cabana noastră. Au refuzat. Au cercetat în schimb cu mult interes pieile şi li s-au aprins ochii în timp ce mîngîiau blana de samur.

Şi-au instalat tabăra lîngă vatră ; au dat jos poverile de pe spinarea renilor, care au tulit-o numaidecît printre arbuşti şi au început să pască. Deodată s-a făcut auzită — nu ne venea să credem — o muzică ce răzbătea dintr-un aparat de radio cu tranzistori. În fine, melodia s-a stins şi peste întinsul taigalei s-a înălţat pe neaşteptate un glas ce venea tocmai de la Beijing. Cikundaiev a tras radioul din sanie şi, lăsîndu-se pe vine, s-a apucat să caute altă muzică.

Tolia a azvîrlit în oală două hălci zdravene de carne de căprior.

Ne aflam pe un vechi teritoriu evenc. Pentru strămoşii lui Cikundaiev şi ai lui Duvancio, această regiune reprezenta o parte dintr-o imensă zonă de vînătoare, ce se întindea pe distanţă de mii de kilometri pînă la Oceanul Îngheţat de Nord şi la Strîmtoarea Behring. Îl colindau împreună cu iacuţii, neneenii, nanaii, ciucţii şi alţi „oameni ai renilor", într-o libertate deplină. Ei înşişi

se numeau *oroceni* — oro însemnînd cerb nordic. Umblau, mutîndu-se de colo pînă colo, pe urmele animalelor ; străbătînd în lung şi-n lat, de unul singur sau în grupuri mici, călare pe reni sau în sănii trase de reni, locurile şi malurile rîurilor în preajma cărora adăstau animalele. În momentul de faţă pe aceste întinderi nesfîrşite trăiesc douăzeci şi cinci pînă la treizeci de mii de suflete răzleţe, îndeosebi în partea de Nord-Vest, în regiunea Krasnoiarskului, unde în anul 1930 a luat fiinţă domeniul naţional evenc. Pe teritoriul acestui raion trăiesc doar cîteva sute ; şi totuşi, aproape toate denumirile sînt de origine evencă, făcînd parte din limbile majdu tunguze, în care Bambuika însemna Rîu cu Pietre, iar Bagdarin, reşedinţa raionului, Muntele alb.

Statul oferă mari avantaje vînătorilor nomazi, spre a-i îndemna să se statornicească ; ajutoare pentru construcţia de locuinţe, reduceri importante de impozite, mergînd aproape pînă la scutirea totală, prioritate pentru copiii lor la primirea în şcoli şi cazarea acestora gratuită în internatul şcolii regionale din Bagdarin. Unii s-au şi statornicit, lucrînd laolaltă cu ruşii, bureaţii şi chinezii — la Bagdarin şi Bambuika am văzut numeroşi metişi — unii căutători de aur, alţii muncitori în cadrul expediţiilor geologice. O bună parte din ei s-au instalat în satul Rassoşino, unde au întemeiat colhozul „Drumul spre comunism“ şi se ocupă cu creşterea renilor. S-au lepădat repede de vechile obiceiuri şi îndeletniciri. (Kungurov era metis evenc şi a fost unul dintre cei mai buni studenţi pe care-i avusese vreodată Institutul de studii în arta blănăritului).

Tolia şi Genrieta îi întîlniseră în taiga din anii copilăriei, iar uneori şi pe răposaţii lor. Căci evencii îşi înmormîntează morţii depunîndu-i în lăzi pe care le atîrnă în coroanele copacilor, spre a-i feri astfel de fiarele sălbatice, nu de alta, dar în pămîntul îngheţat bocnă nu se poate săpa o groapă. Mai frecvent însă înfăşoară cadavrul vînătorului în nişte piei de ren şi-l aşază, în picioare, în scorbura unui copac, împreună cu echipamentul de vînătoare şi cu tot ce-i aparţine, inclusiv blidele ; răposatul trebuie să fie gata să vîneze şi pe lumea cealaltă. Tolia mi-a povestit într-o zi cît de îngrozit a fost el o dată, pe timpul unei furtuni, cînd a intrat să se adăpostească în scorbura unuí copac despicat

cu puțin înainte de trăznet; cum sta chircit, ceva s-a pus în mișcare, izbindu-l drept în moalele capului. În jurul lui s-au risipit apoi niște ciolane, un craniu și o săgeată de arc; scheletul se dezmembrase chiar deasupra lui. Și mi-a mai spus că, după aceea, toată ziua i-a fost rău și n-a avut poftă de mîncare !...

Cred că Genrieta îi cunoștea pe evenci mai bine decît Tolia, care, mai toate lunile anului și le petrecea în singurătatea zonei lui de vînătoare. Mai ales acum, cînd vînătorii evenci veneau la ea să le achiziționeze blănurile.

Odată, mergea cu sania trasă de reni și pe drum s-a oprit lîngă tabăra unui mic grup de nomazi. Un bărbat tocmai luase de pe foc un ceainic cu ceai fierbinte și, cu ajutorul unui băț, l-a introdus într-o *iurtă* mai lăturalnică, de unde se auzeau niște gemete.

Înăuntru se afla o femeie în durerile facerii. Potrivit credinței evencilor, patruzeci de zile după naștere femeia era „impură" și nimeni din hoardă nu avea voie să vină în contact cu ea, nici măcar propriul ei soț. În caz contrariu l-ar fi părăsit norocul — firește, norocul la vînătoare, căci de vînătoare depindea aici viața. Teama de foame o silea pe născătoare să păzească ea însăși acest „noroc". În cazul în care soțul ar fi intrat totuși în iurtă, mai găsea o altă ieșire, pe unde să poată fugi. Asemenea cazuri însă nu se prea iveau, nu de alta, dar bărbatul suporta ușor cele patruzeci de zile de „impuritate" a soției sale căci, de obicei, pe lîngă ea mai avea și o altă femeie.

Auzind vaietele, Genrieta a intrat în iurtă. În aceeași clipă în urma ei a izbucnit un strigăt de uimire vecină cu spaima.

Dar femeia întinsă pe blănuri nici n-a băgat-o în seamă și continua să geamă de durere.... Genrieta a rămas un timp lîngă ea și i-a dat să bea ceai, sperînd să-i aline un pic suferința.

Cînd a ieșit, să-i vină rău, nu alta. Celelalte trei iurte dispăruseră — și odată cu ele — dispăruseră și vecinii, de bună seamă înfricoșați, să nu se abată cumva asupra lor pedeapsa unei vînători catastrofale.

Ce altceva putea face Genrieta decît să așeze femeia în sanie și s-o ia cu dînsa la ea acasă. A doua zi, evenca a născut. Și ce credeți că a urmat ?! Vorba Genrietei :

„— S-a întîmplat întocmai ca într-o povestire pilduitoare din cartea de citire."Vînătorul care dăduse bir cu fugiții, avusese parte, în locul așteptatului ghinion, de un noroc nemaipomenit. Doborîse un elan ; ceea ce însemna hrana asigurată pentru cîteva săptămîni bune.

Mergînd pe urmele lăsate de sanie, vînătorul și-a dat seama unde îi dispăruse nevasta. Și așa se face că, într-o dimineață, Genrieta s-a trezit în prag cu o bucată mare de piept de elan. (Delicatesă aici nu e, ca la noi, pulpa, ci pieptul). Iar în fața casei stătea o sanie trasă de reni căci, vorba ceea, termenul „impurității" femeii trecuse.

Genrieta spunea că, în ciuda tuturor superstițiilor, evencii sînt oameni foarte cinstiți. S-a convins de acest lucru cu prilejul unui necaz, datorat altui vînător evenc, o dată cînd tribul lui venise cu blănurile la achiziție. În asemenea împrejurări se bea vîrtos. Evencul cu pricina avusese ghinion ; vînase puțin și, colac peste pupăză, mai pierduse și banii la cărți. Lefter cum era, s-a întors de la cîrciumă și, furișîndu-se hoțește, a jefuit „casa" de bani a Genrietei — în tot satul, ușile nu se încuiau niciodată. Furase patru sute optzeci de ruble.

Din fericire, cineva l-a surprins asupra faptului, Genrieta nu știa ce să facă. Să se ducă la miliție ? Să nu se ducă ? S-a dus la cîrciumă după făptaș, dar cu bețivul nu era chip să se înțeleagă. Abia mai știa de el. Așa stînd lucrurile, Genrieta a căzut la învoială cu tovarășii lui, spunîndu-le că așteaptă pînă a doua zi seara, să-i aducă banii înapoi și să-i repare masa spartă. Cei din grup, în măsura în care mai erau în stare s-o facă, s-au sfătuit între ei. Pe urmă au îndemnat-o să se întoarcă acasă.

Genrieta era totuși îngrijorată. Toată noaptea și a doua zi s-a frămîntat din pricina banilor, dojenindu-se pentru prostia pe care o săvîrșise. Grupul putea foarte bine să dispară ; de obicei apărea la Bambuika o dată sau de două ori pe an. Dar, la fel de bine puteau să nu mai vină niciodată, să dispară undeva, înghițiți pe vecie de taigaua nemiloasă. Inima îi bătea să-i spargă pieptul, cînd l-a văzut venind pe omul cu pricina. I-a înapoiat trei sute de ruble, iar restul a făgăduit să i-l restituie în blănuri. Genrieta s-a învoit pe loc și s-a așezat să vadă cum repară masa ; apoi i-a dat ceva de mîncare.

Felul ei drept de a judeca le-a făcut o impresie mult mai bună decît și-ar fi putut închipui. De la această întîmplare, evencii aduceau tot vînatul la ea, la Bambuika, chiar dacă vînau undeva departe și ar fi avut prilejul să vîndă pieile unde ar fi dorit.

Numărul evencilor care se stabileau în sate era din ce în ce mai mare. Dar pe cît se pare, nici o măsură nu are efect unilateral. Avantajele pe care statul le oferă evencilor, prețurile din ce în ce mai mari plătite pentru blănuri, aprovizionarea mai bună și noile arme de vînătoare, (căci de mult trecuse vremea cînd pentru un cazan de fier se plătea cu atîtea piei de samur cîte încăpeau în el) aveau și un efect contrar. Pînă și viața de nomad, pe care o duceau de veacuri, devenea tot mai comodă și se putea trăi sub cerul liber mai „confortabil" ca odinioară. Zonele de vînătoare, deși considerabil restrînse, tot uriașe erau, și încă se mai întîmpla să se piardă omul, luni și ani, în pustietatea lor. Așa se face că în firea evencilor, pe care nimic pe lume nu-i atrăgea mai mult decît viața neîngrădită continua să sălășluiască vechea dorință de libertate, fără opreliști, pe întinsul nesfîrșit al taigalei. Cu atît mai mult cu cît învățau repede să beneficieze de avantajele dobîndite, care le făceau viața mai ușoară și mai plăcută. Chiar și cei statornici, care vara munceau la mina de aur de la Zolotie Priiski, din preajma Bagdarinului, o dată cu venirea iernii dispăreau din nou. În perioada aceea munca în exploatare înceta și pînă și cercetările geologice erau foarte limitate. Cu ei porneau la drum și femeile lor, care, de obicei, lucrau acasă covoare din piele de căprioară, căciuli de blană, cizme înalte, frumos împodobite, și mănuși cu un singur deget. Le atrăgea și pe ele taigaua înzăpezită și liberă; copiii de școală erau lăsați fără teamă în grija internatului școlar din Bagdarin.

Cikundaiev și Duvancio erau reprezentanți fideli ai vînătorilor nomazi.

Acum ședeau și tăceau mîlc. Mai întîi au cercetat-o cu mirare pe Poznașa — Duvancio a cam sfeclit-o cînd neastîmpărata i s-a urcat pe picior. Pe urmă, cu același interes cu care studiaseră blănurile la sosire au început să studieze oala în care fierbea carnea de căprior. Duvancio își scosese capișonul, care acum îi atîrna pe spate, lăsînd să i se vadă părul negru și lins. Cikundaiev își lăsase

căciula în poală și privea soba, de parcă ar fi vrut s-o hipnotizeze. Erau pe drum din zori și de atunci nu puseseră nimic în gură.

— E carne de urs, spuse deodată Tolia.

M-am uitat la el. Buzele îi zvîcneau vesel și din ochi îi scăpărau scîntei. S-a apropiat de oală; carnea era fiartă.

Duvancio și Cikundaiev au făcut un schimb de priviri.

Cikundaiev a adulmecat un timp, după care s-a grăbit să răspundă, arătîndu-și dinții gălbejiți:

— Da, ursul a intrat în piele de căprior.

Înainte de a se apuca să mănînce, a întors capul și a cîriit:

— Cr-r-r!

Imita strigătul corbului, continuînd, de bună seamă, jocul început de Tolia, pe care eu nu-l înțelegeam. Abia după aceea a început să mănînce carnea cu o lăcomie nestăvilită.

În timp ce mîncau, Tolia mi-a explicat despre ce-i vorba.

Din vremuri străvechi, evencilor nu le place să ucidă și să mănînce ursul. Îl consideră un frate și un gospodar al taigalei, un vecin cu pelerină mițoasă, care — ca și ei — trăiește în pădure și se hrănește din vînat; ca și ei, ascunde prada — cu excepția ficatului, pe care îl mănîncă pe loc. La vînătoare de urși nu porneau decît în caz de mare nevoie. Înainte de a-l ucide, întorceau capul și cîriiau: „Kru-u-u", cerîndu-i iertare, în felul acesta: „Nu eu te vreau, corbul te vrea". Tot așa îi cereau scuze în timp ce-l jupuiau de piele, spunîndu-i în șoaptă: „Te doare? Iartă-mă. Nu cuțitul meu te taie, te pișcă furnicile care ți-au năpădit blana, cînd le-ai răvășit și le-ai nimicit mușuroiul. Te înțeapă albinele cărora le-ai furat mierea". Lanțul scuzelor era desăvîrșit de „cîriitul corbului", înainte de a începe să se înfrupte din carnea ursului. Cu alte cuvinte „puneau" propriul păcat pe seama altora. Ritualul se încheia cu înmormîntarea simbolică a ursului, prin țintuirea capului de trunchiul unui copac.

— Nici eu, nici Genrieta nu mîncăm carne de urs, mi-a spus Tolia. M-aș simți ca un canibal. Laba ursului, jupuită și fără gheare seamănă perfect cu laba picioru-

lui de om. Iar dacă i se dezgolește pieptul, sînii și toți mușchii lui nu se deosebesc de ai omului.

Mă bucuram că voi mînca și eu o dată labă de urs ; pe la noi mulți spun că laba de urs marinată e un deliciu, dar puțini dintre ei o gustaseră. Acum însă mă gîndeam la cele spuse de Tolia despre evenci.

Ce ciudat, mi-am zis în sinea mea : Obiceiul ăsta îl au și indienii din America ! Și ei consideră ursul drept un frate și dacă se întîmplă să ucidă vreunul, îi cer iertare, ca apoi, în finalul ritualului, să-i prindă capul în cuie pe trunchiul unui copac. Și ce să mai spunem despre vechiul obicei evenc de a socoti femeia „impură" în preajma nașterii și despre datoria ei de a evita pe oricine, și de a avea din iurtă o ieșire specială.

Indienii americani consideră femeia impură în timpul menstruației și în această perioadă ea nu are voie să intre în colibă pe ușa principală, fiind obligată să se strecoare înăuntru printr-o gaură anume săpată sub prici. Nici pe drumurile folosite de ceilalți nu-i este îngăduit să meargă ; uneori își croiește singură drum prin zăpada înaltă, deși în imediata apropiere se află cărări bătute de sănii. Dar, dacă stau și mă gîndesc mai bine, lucrurile astea nu sînt chiar atît de nefirești, căci, de fapt, triburile indiene îi au la origine pe vînătorii și pescarii asiatici, care în urmă cu 20—30 mii de ani au pătruns din Siberia în America de Nord.

Te pomenești că acum îi avem în față pe urmașii celor ai căror strămoși...

Cikundaiev și Duvancio mestecau carnea cu ochii închiși și o înghițeau pe nerăsuflate. Din cînd în cînd doar mai rupeau și cîte o bucățică de pîine. În genere se hrănesc aproape numai cu carne. În afară de cîteva lipii, luni în șir nu mănîncă altceva în afară de carne, pe care o taie într-un fel ciudat, ținînd cuțitul chiar lîngă gură.

Cum au isprăvit de mîncat, au băut la iuțeală cîte două căni de ceai fierbinte și s-au ridicat în picioare. Și din nou au refuzat invitația de a înnopta cu noi, în cabană.

Peste puțin timp în vatra de afară pîlpîia un foc pe cinste. Pe urmă, cei doi evenci au retezat niște crengi de mesteacăn din care au făcut un grătar mare pe care l-au așezat lîngă foc, apoi au așternut pe el cîteva piei

de ren și s-au vîrît repede sub ele. Afară erau —39°. La drum nu-și înălțau niciodată iurta, dormeau întotdeauna în jurul focului, iar pe geruri foarte mari, își înjghebau culcușul între două focuri. Dimineața, cînd ne-am sculat, cei doi mai dormeau înfofoliți în blănuri, lîngă focul care mai ardea mocnit... Aveau pînă și fața acoperită și se încălzeau cu propria lor respirație. Termometrul arăta acum 42°C sub zero. Mai întîi a răsărit de sub blană un capișon din blană de lup, tras pînă mai jos de nas. Cikundaiev și-a scuturat gheața de pe ochi și, zîmbind vesel, a țîșnit repede de sub blănuri. Tolia, care tocmai apăruse, i-a spus, tachinîndu-l :

— Eu unul, în locul tău, n-aș purta blana de lup. Știi doar ce s-a petrecut acum un an la trecătoarea Araki.

Am aflat cu acest prilej că un vînător din Bambuika împușcase acolo un evenc, care ieșise din spatele unui tufiș îmbrăcat în blană de lup. Se înșelase, crezînd că era lupul pe care tocmai îl urmărea.

Cikundaiev a rînjit, arătîndu-și din nou dinții săi gălbejiți, după care s-a grăbit să răspundă :

— Tu nu este Jukov. Și reni nu stat dacă lup venit aici.

Mai toți renii păsteau ; cîțiva se întinseseră pe jos, ca vitele în grajd. În urma lor rămîneau pe iarbă petice de promoroacă topită. Însă acolo unde își odihneau capul, firele de iarbă erau asemănătoare cu smocuri albe de lînă.

— Piele cald, a continuat Cikundaiev. Aproape cum la mîncăcios.

Cu mult înainte să înceapă goana după blana de mîncăcios, evencii cunoșteau marile ei calități, căci confecționau din ea saci de dormit pentru copii...

Deodată a început din nou să cînte radioul. Era un Banga, superheterodin, cu tranzistori, cu trei lungimi de undă și antenă telescopică, aparat pe care, practic, la Moscova sau la Leningrad nici nu-l găsești. (Îl văzusem în magazinul din Bagdarin, dar nu aveau baterii ; uitaseră să le livreze și acum așteptau de două luni să înghețe pămîntul, ca să poată circula camioanele și să înceapă să aducă marfă și toate transporturile să se urgenteze).

Peste puțin timp a apărut și Duvancio, somnoros și încet în mișcări.

Au refuzat politicos ceaiul nostru. Au fiert apă și au amestecat-o cu lapte de ren. Pînă să termine băutura fierbinte, chipurile lor erau iarăși cenușii din pricina aburilor condensați. Apoi au pus la fript veverițele, oferite de Tolia cu o seară înainte și pe care le zăriseră gata jupuite lîngă proviziile noastre.

În timp ce le frigeau, nu i-am putut struni pe Murzik și Pirat, care veșnic își croiau drum spre foc. A trebuit mereu să-i gonim, dar pînă la urmă am rezolvat problema pregătind la iuțeală porția lor.

Cikundaiev m-a poftit să iau din friptură, dar de data asta a fost rîndul meu să refuz cu mulțumirile de rigoare. Veverița friptă nu e rea, are carnea albă și fragedă și mi se părea destul de gustoasă, în ciuda faptului că aspectul ei nu prea mă ispitea. Tolia pretindea că există gurmanzi atît de pricepuți, încît gustînd din friptura de veveriță sînt în stare să-ți spună cu ce se hrănise înainte de a fi împușcată. Carnea ei miroase, după ei, a con de zîmbru sau a ciuperci. Cabana noastră era îmbibată însă în asemenea hal de mirosul cărnii și grăsimii de veveriță, încît nu-mi ardea nici să mă uit la ospățul celor doi evenci. Mă săturasem de verevițe pînă-n gît.

Pentru Cikundaiev și Duvancio această gustare de dimineață era o variație plăcută față de meniul lor obișnuit. Au înfulecat fiecare cu poftă cîteva verevițe, iar oasele le-au azvîrlit la cîini. După aceea au încărcat pieile în sănii și în spinarea renilor și și-au tras pușca pe umăr.

— Și-acum încotro ? i-a întrebat Tolia.

Cikundaiev a întins brațul, indicînd direcția nord-est, în sus, de-a lungul Bambuikăi.

— Așteptat zapad... Dar mult timp încă nu venit, a spus el posomorît, în rusa lui stîlcită, după care a început să vorbească în evencă, arătînd spre cer.

Pe bolta albastră ca gheața mai strălucea secera lunii, iar în imediata ei apropiere clipea Steaua Polară, singura stea ce se mai vedea pe cer la ora aceea. Secera cu stea, păreau smulse de pe drapelul pakistanez.

Tolia mi-a tradus bombănelile celor doi evenci, însoțite de înjurături suculente. Ziceau că luna urcă abrupt și asta înseamnă că vor veni geruri și mai mari.

Duvancio scuipa scîrbit și, mînios la culme, blestema de zor vremea afurisită ; apoi, răcnind îi trase un șut în lege renului înaintaș, îndemnîndu-l să gonească.

Au pornit în galop ; din nările animalelor țîșneau fuioare de aburi, ca dintr-o locomotivă.

Ne-am uitat îndelung în urma lor.

În felul ăsta, pe un teren neted, acoperit de zăpadă, ar putea face pînă la 150 de kilometri pe zi, avînd pe fiecare ren o încărcătură de cincizeci de kilograme. Călătoritul cu renii sau cu atelajele de reni trăgînd la sănii ușoare e mult mai avantajos pentru evenci decît călătoritul cu atelaje de cîini. Să hrănești opt pînă la zece cîini în timpul îndelungatelor marșuri cotidiene, presupune să cari după tine o serioasă rezervă de hrană. Renii, în schimb, se hrănesc singuri, mîncînd la toate popasurile lăstarii tufișurilor sau scormonind lichenii de sub zăpadă. Femelele dau lapte, iar dacă se întîmplă să-și rupă un ren piciorul sau pățește altceva, renul le oferă nomazilor o carne nespus de gustoasă. Datorită însușirilor prețioase ale acestui animal, colhozul evenc din Rassoșin închiriază reni pînă și expedițiilor geologice, ca un mijloc de transport extrem de avantajos ; cercetătorii îi folosesc în locul cailor, pentru drumurile greu accesibile pe meleaguri foarte îndepărtate.

Au dispărut.

În aceeași zi cîinii au început deodată să se neliniștească. Seara, după ce ne-am întors acasă, deși zburdau și se hîrjoneau ca de obicei, erau totuși neobișnuit de nervoși și surescitați. Murzik, ce-i drept, era uneori mai neastîmpărat și chiar mai răutăcios la joacă, de data asta însă, pînă și imperturbabilul Pirat își pierduse calmul. Se tăvăleau și se împingeau, gratulîndu-se reciproc cu un lătrat nervos, dar, în același timp, plin de gingășie. Murzik, zburlit de tot, o trăgea pe maică-sa de piele, cu colții, iar aceasta, cu urechile ciulite și cu o lucire sălbatică în ochi, clămpănea din bot chiar la beregata lui Murzik. Apoi se lăsa cu labele pe spinarea lui, și-l răsturna cu burta în sus, dîndu-se de-a dura

amîndoi, spre rîu, fără să se mai desprindă unul de celălalt... Și, din nou se înhățau de ceafă și lătrau stîrniți.

Tolia se uita la ei, dădea din cap, și privea cerul.

— Se întîmplă ceva. Se pare că în aer plutește o schimbare.

Cerul însă rămînea mereu de un albastru pur, la fel de glacial.

În ziua următoare, pe la ora prînzului, bolta s-a acoperit și a început să ningă.

În sfîrșit! Ningea cu fulgi ușori, jucăuși, pufoși. Mercurul termometrului urcase pînă la —22°C. Tolia radia de fericire.

Seara eram amîndoi într-o dispoziție sărbătorească. Tolia a jumulit și a tranșat patru ierunci și, în timp ce eu le frigeam pe slănină, îmi spunea într-una că trebuie să dăm gata toată mîncarea pînă la ultimul dumicat.

— Ca mîine să fie vreme frumoasă, și să avem iar de toate din belșug.

Apoi, rînjind, s-a grăbit să adauge:

— Cum văd, mă mănîncă și nasul, și asta înseamnă c-o să avem și alcool, și în aceeași clipă a scos din tolba lui o sticlă de spirt.

Am vrut să-i fac o surpriză și, cu acest prilej, am mai aflat un lucru, cu care Tolia s-a dat în vileag. În timp ce dilua spirtul cu zăpadă — asta ținea de ritual, am desfăcut un cub de supă de găină. Lui Tolia îi plăcea supa la nebunie, așa că mi-am zis să fie ospățul complet! O să pregătesc și două căni de supă. Tolia a primit această veste cu recunoștință. Pe urmă însă, după ce a văzut ambalajul și s-a uitat la găina desenată pe el, entuziasmul i-a pierit văzînd cu ochii. A privit o clipă în gol, apoi mi-a spus:

— Nu știu de ce, dar azi mi-e o poftă grozavă de ierunci. De supă n-am chef. Și, ca să-mi demonstreze hotărîrea, s-a postat în fața tigăii...

— De ce? l-am întrebat eu. Ia măcar un pic.

— Nu, n-am poftă.

Abia mai tîrziu mi-a mărturisit că în regiunea lor nu se mănîncă găină.

— Sînt murdare, a ținut el să precizeze. Umblă prin gunoaie, mănîncă viermi și alte chestii de-astea.

— Cum ai spus?!?

— Ierunca e mai bună.

Și spunînd aceste cuvinte, a ieșit afară, de unde s-a întors numaidecît cu o ieruncă în mînă și, după ce s-a jucat un pic cu ea, i-a spintecat stomacul, plin de merișoare și de muguri de mesteacăn.

— Cu asemenea hrană și carnea e alta...

M-a pufnit rîsul.

— Și-atunci, cum rămîne cu găinile pe care le-am văzut în curtea voastră ? l-am întrebat eu, cu mirare.

— Le creștem pentru ouă. Carnea o mănîncă Murzik și Pirat.

Am plesnit din palme uluit. Dar delicatesele lui Tolia din tigaie erau gata. Am petrecut seara în cea mai deplină înțelegere. În cele din urmă, Tolia a adus înăuntru capcanele și le-am cercetat cu atenție. Apoi le-a băgat în apă fierbinte și numaidecît le-a făcut o baie de ceară topită. Sub învelișul subțire de ceară, care se usca într-o clipită, dispărea pînă și mirosul fierului.

În timpul nopții, ne-am repezit de cîteva ori afară. Am aprins lanterna și, beți de fericire, am privit fulgii de nea dănțuind în conul de lumină și am ascultat foșnetul lor tăcut, abia perceptibil.

(10)

Pînă dimineață, se așternuse un strat de vreo douăzeci de centimetri, iar bolta era din nou senină și limpede ca lacrima. Tolia pur și simplu jubila, scăldîndu-se în strălucirea albă care ne învăluia. Totul în jur sclipea ca o gheață străvezie, din care răzbea un fel de gravitate solemnă. Această stranie severitate a dăinuit, marcînd peisajul, chiar și după apariția soarelui, cînd, de jur împrejur, s-a revărsat o nesfîrșită lumină albă, scăpărînd scîntei orbitoare.

Era zăpada ! Puritatea imaculată.

Cîinii se zbenguiau, tăvălindu-se ca bezmeticii prin omătul pufos și ușor vălurit. În preajma lor se stîrneau adevărate vîrtejuri de pulbere albă. Murzik făcea ce făcea și mereu adulmeca acest alb încă necunos-

cut pentru el. Pirat tremura din tot corpul, mușchii pieptului îi zvîcneau, iar ochii săi gălbui ardeau de nerăbdare.

Pentru noi a început o viață nouă.

La nici un kilometru de cabană am descoperit niște urme de elan, mari și răsfirate. Trei elani! Trecuseră pe aici seara tîrziu — poteca lor era pudrată de zăpadă — iar urmele duceau spre sud. În apropierea pîrîului, aceste urme erau presărate de alte amprente micuțe ce duceau spre cărarea bătătorită de elani, ca spre o magistrală, pe care, firește, se putea ajunge mai ușor. Pe o porțiune din „autostradă" am găsit urme de veveriță, de petit-gris și de lăbuțe de ieruncă. Într-un loc se întretăiau cu urmele copitelor ascuțite de căprior.

Mersul anevoios prin zăpada afînată ne istovea. Tolia a luat-o pe urmele elanilor, în susul pîrîului, înaintînd spre nord-est de unde veneau acești uriași. Un iepure, care își croise drum pe aici înaintea noastră, părăsise brusc poteca. Îi ieșise în cale o vulpe; pe platoul însorit, ce urca în pantă lină, rămăseseră în zăpadă urmele salturilor sale și șiragul de mărgele al pașilor de vulpe.

Taigaua nu era nici pe departe atît de pustie cum îmi închipuisem.

Ori de cîte ori treceam prin păduri sau peste plaiuri aflate la distanțe mari de cursul unei ape, sau dacă ne abăteam din drumul Bambuikăi, urmele apăreau mai rar și multă vreme, în preajma noastră, neaua rămînea neatinsă. Dar era de-ajuns să ne apropiem de alt curs de apă, ca să reîntîlnim o întreagă broderie de copite și lăbuțe de tot felul.

Și numai urme proaspete.

Asta nu se mai putea numi muzeu; în zăpada sclipitoare se desfășura parcă o expoziție vie a unor mostre de animale ce sălășluiesc în ascunzișurile taigalei și pe care noi, Tolia și cu mine, trebuia să le biruim, înfruntînd cumplita sălbăticie a acestor întinderi fără de sfîrșit. Pustiul pulsa de viață și animalele mișunau pe aici, îndeosebi noaptea și la primul revărsat de zori, cînd apăreau adevăratele manifestări ale nemiloasei sălbăticii: descoperirea prăzii, urmărirea ei, goana furibundă și, în sfîrșit, sîngerosul ospăț. Toate astea le gă-

seam înscrise în zăpadă. Taigaua se deschidea în fața noastră, arătîndu-ne adevăratul ei chip.

Am părăsit cărarea elanilor și ne-am furișat printre hățișurile de pe malul pîrîului. Terenul era accidentat și la tot pasul întîlneam petice de iarbă înghețată, trunchiuri răsturnate, bolovani. Am trecut de cîteva ori gheața de pe o parte pe cealaltă cînd, deodată, Tolia m-a strigat cu o voce scăzută.

La poalele unui mesteacăn chircit, cu crenguțele încovoiate sub greutatea zăpezii, începea să se deseneze o potecă croită de un samur!

Urmele adînci și ovale ale labelor ocoleau arbuștii și se depănau în susul malului, pe alocuri drepte ca o sfoară, în altele șerpuind pe terenul accidentat. Și chiar și în bătaia soarelui erau încărcate de umbre.

Samurul alergase pe aici de două ori, țopăind înainte și înapoi, cu labele înfipte mereu în aceleași urme și cu o precizie atît de uimitoare, încît suprapunerea am observat-o abia pe povîrnișul abrupt, într-un loc în care lăbuțele îi alunecaseră ușor. Unde va întinde Tolia capcana? m-am întrebat în sinea mea. Încercatul vînător continua să urmărească potecuța, se oprea, se uita în jurul lui. Apoi, deodată, s-a aplecat peste o movilită ce se ridica pe coama malului.

De aici sărise samurul — urma se adîncise mai mult în zăpada afînată.

Cu o lopățică de lemn, Tolia a luat cu grijă zăpada în care era întipărită urma și, pe fundul gropiței astfel apărute, a pus o capcană deschisă, așezînd „farfurioara" chiar în locul urmei. Apoi a acoperit capcana cu o hîrtiuță subțire, ocrotind astfel mecanismul arcului de acțiunea zăpezii. Capcana trebuia să funcționeze ușor și fără greș. A lăsat peste ea zăpada de pe lopată, apoi, cu multă băgare de seamă, a presat ovalul urmei, chiar deasupra capcanei, așa fel încît să nu se declanșeze mecanismul. Pînă și sîrma care ținea capcana și la capătul căreia se afla un mîner de lemn a înecat-o în zăpadă. Tolia lucra repede, cu mișcări sigure.

Cărăruia părea din nou neatinsă.

În cele din urmă, Tolia și-a ridicat privirea și a zîmbit.

— Și acum să-l mai zăpăcim un pic, a spus el, și numaidecît s-a apucat să imprime printre urmele de sa-

mur, de-o parte și de alta a capcanei, amprentele unor lăbuțe de iepure. În felul ăsta samurul o să fugă mai iute și o să intre mai bine în capcana întinsă cu atîta viclenie. Cursa asta o învățase Tolia de la Luca, vînătorul surdo-mut, și acum o aplica la samur.

Ceva mai încolo ne-am oprit să ne odihnim un pic. Pentru orice eventualitate, Tolia a mai așezat o capcană pe un colț de stîncă, apoi ne-am văzut mai departe de drum, tîrîndu-ne pe creasta dealului. Cînd zic tîrîndu-ne, nu exagerez deloc. Erau locuri unde trebuia să ne croim drum cu schimbul ; ne-am întors acasă, istoviți și după căderea întunericului. Abia ne mai trăgeam picioarele. Și cînd te gîndești că nu parcurseserăm decît jumătate din traseul nostru obișnuit pe urmele veveriței.

În prima zi am descoperit șapte potecuțe de samuri. Dar cîți au fost oare în realitate ?

Samurul aleargă după hrană aproximativ doisprezece kilometri, dar poate țopăi în căutarea ei și treizeci de kilometri, femelele ceva mai puțin. Puteam deci foarte bine, și după cinci sau zece kilometri, să dăm din nou de aceeași urmă. Și-apoi samurul are un traseu principal, cum se spune „magistrala" lui, pe care aleargă și la care revine mereu, dar tot din ea pornesc și niște drumuri lăturalnice, din cele mai întortocheate, ducînd spre locuri de vînătoare vremelnice, cum ar fi de pildă tufele de merișor, unde, din cînd în cînd, se repede să pască. După ce am mai întins cîteva capcane pe același șir de urme, speranțele noastre au crescut ; samurul nu-i suportă în preajma lui pe semenii săi ; atunci cînd își întemeiază familiile, între ei au loc bătăi crîncene pentru dobîndirea terenului. Asta înseamnă că ne așteptau marșuri la fel de lungi ca în expedițiile întreprinse pe urmele veveriței. Mersul însă era mai anevoios și zilele din ce în ce mai scurte. Soarele apunea după ora trei.

Ne sculam cu noaptea în cap și, cînd răsărea soarele, aveam în urma noastră două-trei ore de mers. Temperatura începea din nou să scadă brusc, atingînd —42°C.

În sfîrșit, a treia zi ne-am dus să verificăm capcanele. Zăpada se mai întărise. Înaintam ușor și fiindcă pășeam pe propriile urme. Numai așa îți dai seama de ce își are samurul potecile lui. Tulburarea și pasiunea vî-

nătorească aveau darul să trezească în mine un elan neobișnuit. Nu mai puteam de nerăbdare. Oare ce ne va aduce ziua de azi? Dezamăgirea sau succesul?

Primele capcane rămăseseră neatinse. Samurul trecuse deci pe lîngă ele în fugă. Abia la a patra se petrecuse ceva. Așadar, totuși...

Am grăbit pasul. Tolia ținea cîinii — am preferat să-i legăm, nu de alta, dar fioroșii ar fi putut să-l ciufulească urît pe samurul agățat în capcană.

Dar iată că dezamăgirea mi-a tăiat respirația.

O ieruncă! Pornise pe cărarea bătătorită și fălcile capcanei o înhățaseră. Abia pe urmă a venit samurul care a judecat-o pe loc și fără cruțare. Pretutindeni, în jurul capcanei, numai pene și pete de sînge. Din ieruncă nu mai rămăseseră, pe zăpadă, decît niște zdrențe jalnice.

Ceva mai departe se mai afla o capcană. Samurul însă, găsind pe neașteptate o pradă atît de grasă chiar pe propria-i magistrală de vînătoare, se ghiftuise bine și, sătul, se întorsese mulțumit în vizuina lui.

Abia spre prînz ne-am croit drum spre altă cărăruie. Murzik și Pirat au început deodată să latre și să adulmece. A trebuit să-i strunim, nu glumă, ca să nu ne scape din mînă. M-am uitat în jos. Peste brazda tăiată de cărăruie zăcea, în zăpadă, un samur. Părea mort.

Deodată însă a sărit în sus și a început să se zvîrcolească sălbatic. Mușca furios fiarele care îl capturaseră și se încăpățînau să nu-i dea drumul. Se lupta de mult cu ele, și reușise chiar să desfacă puțin capcana, dar pînă să ne apropiem noi, se odihnise istovit de atîta trudă.

Noua primejdie a avut însă darul să-l întărîte și mai mult.

Acum nu mai rodea fălcile de oțel, care-i strîngeau neîndurătoare laba din față, ci se răsucea, zvîcnind și zmucindu-se ca să se elibereze; și, în acest timp, mîrîia și se zbîrlea de mama focului, iar zăpada țîșnea de sub picioarele lui ca o ploaie de gheață.

Cîinii parcă își ieșiseră din minți. Abia izbuteam să-i mai strunesc.

Samurul turbat, cu ochii tulburi și înghesuit la colț, s-a pornit să-l atace pe Tolia. Încercînd să-i înșface

mîinile, bătea de zor aerul cu ghearele sale lungi și încovoiate.

Tolia a apucat mînerul capcanei și a tras de el în sus, dar samurul continua să se zbată cu capcană cu tot, dînd din labe neputincios. A urmat o mișcare rapidă și animalul s-a potolit. Era de ajuns să-l apeși cu putere în dreptul inimii, ca să se liniștească de tot. Blana lui rămăsese neatinsă.

Asta zic și eu pradă. Samurul era ceva mai închis la culoare decît cel împușcat de mine. Părul lui fin și des bătea într-un albastru-cenușiu — de nuanța gheții albăstrii.

La mai puțin de un kilometru, trecînd prin dreptul unei văgăuni cu vegetație deasă, am dat de urmele unui rîs.

Inițial intenționase s-o ia în altă direcție, apoi se răzgîndise, preferînd să folosească poteca bătătorită de noi și, străduindu-se să păşească pe urmele noastre, le călcase cu toată grija, neavînd nici un chef să-și mai croiască drum prin zăpada afînată.

Mersese așa o bucată bună de drum. Apoi se oprise o clipă și, de bună seamă plictisit, o cotise și o luase peste neaua imaculată, îndreptîndu-se spre gura văgăunii.

Urmele labelor erau cît se poate de distincte în zăpada curată și adîncă. Mă uitam avid la ele. Cu degete cu tot, aveau o lățime de vreo treisprezece centimetri. După Tolia, animalul măsura un metru douăzeci și cinci de centimetri și cîntărea în jur de cincizeci de kilograme.

— Asta nu ne scapă, a spus el, mulțumit. Cînd ne întoarcem de la Lacul Ursului, îi întindem și lui o cursă.

O pisică de jumătate de chintal!

Mirarea mea izvora din proporțiile și imaginile noastre europene, care nu conteneau să mă însoțească. La noi, un rîs de treizeci de kilograme e un adevărat gigant. În condițiile de aici însă, animalele sînt mult mai mari. Pînă și căprioara cîntărește în jur de treizeci și cinci de kilograme, iar tigrul siberian e și el un flăcău pe cinste, mai mare și mai vînjos decît semenii lui din India sau din Sumatra. Cu coadă cu tot, atinge o lungime de patru metri și cîntărește peste trei sute de kilograme.

A doua zi am găsit în capcană un alt samur. Înghețase de-a binelea.

A venit apoi ziua cea mare! În maxilarele de oțel ale capcanelor zăceau trei samuri și o veveriță cenușie. Tolia radia de fericire.

— Știam că așa o să fie. Am visat azi noapte niște țigani și o țigancă. Iată-i! a rînjit el arătîndu-și dinții.

Și tot în ziua aceea eu am văzut un elan — neașteptat de aproape.

Descoperisem împreună cu Tolia două urme de samur, chiar pe malul Bambukăi; la numai un kilometru depărtare una de alta, fiecare de cealaltă parte a unei coline împădurite. Ca să nu pierdem timp, am pornit să verificăm separat cîte o capcană. Amîndouă însă erau goale. Așa stînd lucrurile, am luat-o de-a lungul rîului îndreptîndu-mă în întîmpinarea lui Tolia; cînd, deodată, dinspre povîrnișul opus am auzit niște trosnete.

Dintr-un desiș ieșea alene un elan! Un mascul de proporții uriașe! S-a oprit chiar la marginea pădurii, unde a zăbovit cîteva clipe, apoi a făcut cîțiva pași, pornind semeț pe covorul scînteietor al gheții înzăpezite.Cam pe la mijlocul rîului s-a oprit din nou și a rămas țintuit locului. Avea, fără îndoială, trei metri lungime și doi metri înălțime. Cu cele cinci sute de kilograme ale sale, cu uriașa coroană a coarnelor ca niște lopeți și cu ceafa lui puternică, acoperită de o coamă lungă, se profila pe soclul alb al rîului ca o statuie monumentală.

A întors un pic capul său frumos alungit, cu urechile pleoștite, cercetînd din ochi întinderea rîului, de parcă s-ar fi gîndit încotro s-o ia. Soarele îi lumina coarnele, umerii și dunga spinării roșii-cafenii, mai adîncită spre șale. Picioarele lungi aruncau umbre pe zăpadă.

Nu se hotărîse. Rătăcea pe gheață, în sus, adulmecînd aerul.

A bătut așa vreo patruzeci de metri, ca apoi să descrie un arc de cerc spre locul de unde plecase inițial. În urma lui rămîneau, în zăpadă, urme lăbărțate de copite, pline de umbre albastre.

A intrat din nou în tufărișul din care ieșise. Pe măsură ce coarnele lui se izbeau de ramurile lăsate sub povara zăpezii, aceasta se risipea de pe ele și ramurile eliberate zvîcneau zvelte în sus, înviorînd întregul ar-

bust. Și zăpada se scutura, și iar se scutura, și elanul înainta nestînjenit.

Apoi peste rîu au dat năvală Pirat și Murzik, iar desișul a prins viață în tropăitul rapid de copite și trosnetul de crengi. Elanul a dispărut fără urmă.

Mă pregăteam tocmai să pun capcana cînd, deodată, ne-am dat seama că samurul părăsise „magistrala" și, tăind-o aproape de-a curmezișul, o luase brusc pe pantă în sus.

Ceva mai încolo s-au ivit, în zăpadă, urmele unor copite de căprior. Te pomenești că samurul descoperise un căprior și acum se ținea după el ? ! ?

Ocolise cîțiva copaci, și, chircit, stătea acum la pîndă, în spatele ramurilor — urmele labelor erau șterse de amprenta burții. Între timp, căpriorul se apropiase, dar în ultima clipă a sărit într-o parte. A sărit și samurul, dar s-a prăbușit în zăpadă. Căpriorul, îngrozit și zăpăcit de-a binelea, în loc să țîșnească înainte, a început să alerge în zig-zag, ca, pînă la urmă, în loc să se întoarcă pe platoul de unde venise, să se furișeze printre hățișuri. Cele două urme se apropiau implacabil.

Le-am urmărit cu atît mai mult cu cît Murzik și Pirat, mirosind de zor pămîntul, pătrundeau tot mai adînc spre mijlocul pădurii.

Deodată, urmele lăbuțelor au dispărut cu desăvîrșire, de parcă samurul ar fi intrat în pămînt. Mai departe alergase doar căpriorul, semănînd în drumul lui bobițe de fecale și stropi de urină. După care țopăise sălbatic bătătorind zăpada în lege cu copitele lui neastîmpărate. Totodată au început să apară picături de sînge înghețate, din ce în ce mai dese, chiar dacă erau răspîndite în evantai. De bună seamă, căpriorul dăduse sălbatic din cap, încercînd mereu să-l azvîrle pe atacant de pe spinarea lui și, în acest timp, semănase din nou zăpada cu cîteva bobițe negre și cu o dîră subțire de urină.

Murzik și Pirat lătrau din spatele unui arbore răsturnat, spre care, strecurîndu-ne printre hățișuri, a trebuit să ne croim drum.

Aici luase sfîrșit tragedia. Căpriorul sărise pe trunchiul copacului, străduindu-se, cu un ultim efort, să se descotorosească de agresor. Dar nu-l mai țînuseră picioarele și astfel, în timpul săriturii, alunecase și căzuse

pe burtă. Și totuși se mai ridicase și mai sărise o dată, aceasta fiind însă ultima lui încercare zadarnică. Rămăsese lungit, cu gîtul sfîrtecat. Pe zăpadă au reapărut urmele lăbuțelor de samur ce înconjurau prada răpusă.

Cîinii trăgeau sălbatic de stîrvul înghețat al animalului.

Nu eram în stare să înțeleg nici în ruptul capului cum de a fost cu putință ca un animal atît de iute și atît de bine înzestrat pentru goana pe zăpadă să nu izbutească să scape de urmărirea unui samur. Tolia, care abia își tîra picioarele cu căprioru în spinare, mi-a explicat acest lucru mai tîrziu, cînd am ajuns din nou în locul de unde începuse vînătoarea fatală.

Căprioara — căci era o femelă — fusese de bună seamă urmărită de alt animal și astfel ieșise în calea samurului gata hăituită. Pînă să apară în drumul lui, făcuse pași prea mici și prea deși, aproape că se tîrîse. Copitele ei brăzdau zăpada.

Abia scăpase de un urmăritor — frîntă de oboseală — cînd altul începuse s-o gonească. Năucă, se îndreptase spre hățișuri, unde ramurile încîlcite îi stăvileau avîntul, în timp ce samurul se furișase sub ele în voie.

Hățișul, care ar fi trebuit să-i asigure căprioarei salvarea, îi adusese de fapt tragicul sfîrșit.

În jurul nostru nu se auzea nici o mișcare, de parcă o liniște adîncă, nemărginită s-ar fi boltit peste întreaga taiga.

Am mai pus două curse pentru samur și ne-am văzut de drumul nostru.

Deocamdată totul mergea strună — erau zile obositoare, dar minunate. În imperiul naturii sălbatice se petrecea mereu cîte ceva.

Prinseserăm opt samuri, și aveam impresia că zilele norocoase pe care ni le adusese zăpada, n-aveau să se sfîrșească niciodată. Umblam, ce-i drept, din zori și pînă la căderea nopții ; în schimb dormeam buștean. Ațipeam aproape în timp ce-mi sorbeam ceaiul ; pe laviță de lîngă sobă era cald, vuietul și trosnetul focului — unul dintre cele mai încîntătoare sunete pe care le cunosc — asociate cu pîlpîirile și adierile de miros amețitor, aveau pur și simplu darul să mă legene. În acest timp, Tolia se ocupa de piei. Seară de seară le pipăia, le freca între degete, la nevoie le umezea, și răzuia de

pe ele resturile de grăsime. Trăgea de ele să le întindă, ca să devină moi și mătăsoase. Nu mi-aș fi închipuit niciodată că o blană — dacă vrei să aibă vreo valoare — trebuie s-o îngrijești ca pe un prunc. Blana de samur, însă, merita. De aceea trebuia să ne grăbim ca să recuperăm timpul pierdut, căci zona din preajma Ust' An-ului era pentru Tolia a doua ca importanță în sectorul său de vînătoare a samurilor.

Curînd însă a intervenit un necaz care anunța altul, mai tragic.

Cînd, după două zile, am ajuns la locul unde samurul atacase căprioara, am găsit capcana goală — deși samurul fusese acolo.

Cursa pe care i-o întinsesem — prima întinsă de mine — avea maxilarele încleștate și zăcea aruncată într-o parte. Între maxilare rămăsese cîteva fire de păr negru. Ceva mai încolo se zăreau alte cîteva smocuri de păr înghețat. Și pretutindeni în jur, urme de animal. Privindu-le, am încremenit amîndoi de uimire.

— Al naibii ticălos ! a strigat Tolia, furios la culme.

Mîncăciosul înghițise samurul cu păr cu tot, în adevăratul sens al cuvîntului. Mușcase pînă și zăpada stropită cu sîngele ce țîșnise din prada sfîșiată de colții săi furioși. Pe zăpada înghețată se vedeau urmele dinților, iar pe margini mai stăruiau vagi pete roșietice.

Urmele mîncăciosului se răciseră, dar încă mai păstrau în ele un pic de viață. Murzik și Pirat au început să se zburlească și în ochii lor scăpărători pîlpîia flacăra războiului.

Așadar tîlharul a bîntuit iar pe aici !

— Spune-mi, Tolia, căprioara aceea a fost urmărită de mîncăcios ? am întrebat eu, plin de curiozitate.

Mă gîndeam la un epilog care să echivaleze, într-un fel, cu răzbunarea.

— Nu, a dat el din cap dezaprobator. Mîncăciosul nu renunță niciodată la prada lui. Cu atît mai mult cu cît căprioara era sleită de puteri.

Șiragul de „farfurioare" ducea peste platou. Undeva, între rîpa îndepărtată și albia rîului presărată de bolovani, între lumina soarelui și umbrele lumii albe înghețate, mîncăciosul se odihnește sau vînează din nou. În locurile acelea aveam peste tot capcane pentru samur. Am dat de dracul !

Abia acum am înțelens de ce fusese Tolia atît de îngrijorat cînd aflase, pentru prima dată, de apariția mîncăciosului. Căci era de-ajuns ca acest animal de pradă să-și dea seama că poate ocoli urmele noastre, spre a se pune la adăpost — ceea ce, fără îndoială, nu prezenta pentru el nici o dificultate. Așadar la ce ne puteam aștepta? Proțapul pe care i-l pregătiserăm avea două mari dezavantaje: pe de-o parte nu era prea sigur, iar pe de alta nu putea fi transportat. În ce condiții ne vom întîlni, oare, cu această fiară atît de primejdioasă? Nu ne așteptam ca asta să se întîmple atît de curînd. Am bătut coclaurile pînă seara tîrziu; gerul pișca în asemenea hal, încît a trebuit să ne oprim de două ori să fierbem ceai, ca să ne mai încălzim un pic. Promoroaca se lipea de genele noastre și ne ardea, așa cum îi orbise pe Cikundaiev și Duvancio, în dimineața aceea cînd se treziseră afară, lîngă focul stins. De vînat însă n-am mai avut parte.

Ca de obicei, în apropierea cabanei, Murzik și Pirat s-au desprins de noi și au rupt-o la fugă înainte. Era pentru ei un fel de joacă și, totodată, o chestiune de onoare — să ajungă acasă primii, să se așeze în fața ușii și să ne întîmpine cu limba scoasă, schelălăind de bucurie. În bucuria lor cîinească era, fără îndoială, și o doză bună de interes material, căci abia seara căpătau de mîncare pe săturate. Dimineața le dădeam, ca de obicei, doar o gustare, nu de alta, dar cîinele sătul se lenevește în timpul vînătoarei.

Deodată s-a auzit un lătrat. Nu era lătratul jucăuș și neastîmpărat, ca atunci cînd se hîrjoneau uneori, seara, ci acel semnal de luptă cu care ne-au deprins, de pildă, cînd urmăreau o veveriță. Era lătratul furios și sălbatic, cu care fugăriseră și încolțiseră samurul, silindu-l să se cațere în copac.

Venea dinspre capcana întinsă de noi mîncăciosului.

Ne-am uitat unul la altul și, în aceeași clipă, am luat-o iute la picior.

Lătratul și mîrîitul cîinilor era din ce în ce mai violent, transformîndu-se treptat într-un vacarm asurzitor. Și iată, am și zărit în zăpadă, printre copaci, un ghem uriaș zbătîndu-se și zvîrcolindu-se sălbatic.

— Pușca! a strigat Tolia. Pușca! Repede!

Eu purtam carabina, în timp ce el ducea pe umăr arma de calibru redus.

Mi-a smuls carabina din fugă și a ochit, dar nu putea să tragă, deoarece cîinii se tăvăleau și se rostogoleau ca ieșiți din minți, contopindu-se într-un singur ghem cu animalul cafeniu, care scuipa și mîrîia nevoie mare.

Mîncăciosul, atacat de cîini chiar în clipa în care se apropiase de ierunca ninsă, pusă de noi ca momeală, s-a ridicat ca un urs, pe labele din spate și, arcuindu-și spinarea s-a sprijinit de trunchiul retezat de Tolia. Cu botul căscat își arăta colții amenințători ; ochișorii îi ieșiseră din cap și părul i se zburlise de tot ; acum stătea față în față cu Pirat și Murzik, ca electrizat.

Pirat încerca să-l înhațe de grumaz. Dar mîncăciosul parcă era din cauciuc.

Pînă să apuce Pirat să-și închidă fălcile, laba păroasă l-a pocnit cu atîta putere, încît l-a dat de-a dura. Dintr-un salt însă, cîinele a fost în picioare și a trecut din nou la atac.

Pînă și fălcile lui Murzik, care se străduiau să apuce grumazul mîncăciosului, se închideau în gol. Se auzea doar clănțănitul colților, însoțit de mîrîitul hîrîitor al fiarei încolțite. Deodată Murzik a sărit într-o parte, urlînd de durere.

În clipa aceea Pirat reușise să-l înșface pe mîncăcios, dar nu prinsese în colți decît pielea grumazului. Înainte însă de a apuca să-și desfacă fălcile ca să muște din gîtlej, mîncăciosul i-a ars o labă, azvîrlindu-l în zăpadă. Trupurile animalelor se zvîrcoleau într-un singur ghem ; picioarele lor greblau pur și simplu zăpada, iar colții clănțăneau de zor.

La un moment dat, Pirat s-a nimerit să fie deasupra — cu colții mereu înfipți în blana de pe grumaz.

Mîncăciosul s-a rostogolit, lăsîndu-se pe spate.

Mîrîind de furie, Pirat și-a înfipt colții și mai adînc, încercînd să apuce beregata. Se părea că în clipa următoare soarta bătăliei va fi pecetluită.

Deodată Tolia a înjurat, cu o voce tulbure, în semn de avertisment.

Și chiar atunci laba din față a mîncăciosului a țîșnit cu iuțeala fulgerului și, într-o fracțiune de secundă, ghea-

rele tăioase au trecut ca un ferăstrău peste burta lui Pirat.

S-a auzit un hîrşîit violent, ca atunci cînd sfîşii o ţesătură, urmat de un urlet jalnic, de groază. Pirat a zburat ca o minge peste capul mîncăciosului şi acum se zbătea de moarte. Între timp, Murzik şi-a revenit din ameţeală şi a început iar să atace cu o furie disperată.

Săltîndu-se din nou pe labele din spate, mîncăciosul l-a respins, cu o mînie furibundă, dar şi cu sîngele rece al bătăuşului înveterat; era, într-adevăr, întruchiparea agilităţii şi a forţei.

Tocmai se pregătea de contraofensivă, cînd ne-a zărit pe noi. Botul lui căscat de ură şi ochii ieşiţi din orbite au rămas pentru o clipă încremeniţi. A bătut uşor în retragere, apoi s-a întors brusc şi a început să fugă cu pas legănat. În urma lui, zăpada se îngălbenea cu dîre gălbui, în formă de evantai.

În fine, Tolia avea cîmp liber de acţiune. O împuşcătură şi mîncăciosul s-a prăbuşit la pămînt.

Ce-o fi cu Pirat? Eram atît de tulburat, încît abia îmi mai trăgeam răsuflarea. Ne-am repezit într-acolo.

Zăcea cu burta spintecată şi maţele i se revărsau afară într-o băltoacă de sînge care îngheţa văzînd cu ochii; atît de repede, încît nici nu apuca să pătrundă în zăpadă, menţinîndu-se la suprafaţă ca o glazură colorată. Din rana deschisă, caldă încă, ieşeau aburi şi, odată cu ei, parcă s-ar fi risipit şi viaţa din trupul lui Pirat.

S-a auzit din nou acel urlet strident şi înspăimîntător şi totodată atît de jalnic. Vibrînd de încordare, strigătul acesta cutremurător s-a stins pe neaşteptate într-un gîfîit horcăitor. Pirat continua să clănţăne din colţii săi dezgoliţi, cu perii mîncăciosului lipiţi de gingii, căutînd şi acum grumazul duşmanului, şi asta cu atît mai mult cu cît aerul pe care îl trăgea în piept, printre horcăituri, era îmbîcsit de o duhoare cumplită, cu iz de pucioasă, pe care mîncăciosul o emanase, zăpăcit de apariţia noului duşman.

— Pirat!

Ştiam că urmează sfîrşitul.

Mă uitam la Tolia, cu înfrigurare.

A ridicat pușca. Dar nu mai era nevoie.

Pirat nu mai respira. Ochii i se stinseseră ; zăcea țeapăn, pe zăpada întărită.

Tolia strînse buzele. Pentru prima dată de cînd îl cunoșteam avea gura atît de subțire. Murzik alergă spre Pirat. Nu-și mai lingea rana de pe umăr. Se uita încurcat cînd la Pirat, cînd la noi și schelălăia cu limba ieșită de-un cot.

Și pe el îl îneca duhoarea aceea înfiorătoare. Cele petrecute îl scoseseră, pur și simplu, din minți. Nu întîlnise pînă atunci o fiară atît de puternică și atît de ciudată ; era cuprins de o furie nestăvilită și, în același timp, de o uimire fără margini.

Lătrînd de disperare, s-a năpustit cu mînie asupra mîncăciosului.

— Murzik ! Murzik !

Tolia îl gonea la fel de mînios, înjurîndu-l cu sete.

Murzik nu putea fi stăpînit. Prostuțul ! Trăgea tot mai mult în piept aerul acela infectat, intrînd aproape cu botul în secreția galbenă și uleioasă, care colora zăpada — secreția cu care mîncăciosul își înseamnă de obicei prada și al cărei miros îl caută cînd nu mai vrea să fie singur și vine vremea împerecherii.

Toate astea n-au rămas fără urmări.

Murzik, ce-i drept, a sărit într-o parte, dar era prea tîrziu. Dădea năuc din cap, scuipa și saliva întruna ; își vîra botul în zăpadă, se rostogolea și îl freca cu labele, de parcă s-ar fi străduit să-și scoată niște țepi de arici. Cumplitul miros îi pătrunsese adînc în plămîni și, pur și simplu, îl sufoca.

Abia acum mi-am putut da seama ce armă feroce trebuie să fie duhoarea sconcsului, care, dintre toate mustelidele dispune de cea mai dezvoltată glandă anală, al cărei jet are darul să oprească pe loc și definitiv orice atac, oricît de furibund, al dușmanului. Iată, de fapt, un adevărat război chimic în sînul naturii sălbatice. La mîncăcios, firește, nu poate fi vorba despre o armă de apărare — el nu are nevoie de ea —, și cu toate astea Murzik se purta ca scos din minți.

În cele din urmă am izbutit să-l prindem, și Tolia i-a cercetat rana de pe umăr. Era o zgîrietură superficială, nimic grav.

Am scos apoi trupul neînsufleţit al mîncăciosului din „zona contaminată“ şi l-am jupuit pe loc. Tolia lucra liniştit, fără să scoată o vorbă.

Pirat nu mai respira. Şi totuşi, nu ştiu de ce, nu-mi puteam stăpîni un respect ciudat faţă de ucigaşul lui.

Mîncăciosul nu măsura mai mult de un metru, corpul lui scund nu avea, poate, greutatea lui Murzik. În blana moţoasă şi urîtă, cu o croială prea largă, părea de-a dreptul stîngaci şi molatic. Sub piele însă ascundea o musculatură de oţel, frumos încordată, care-i ţesea tot corpul. N-avea pe el un gram de prisos — era totul numai muşchi, oase şi tendoane. Bicepşii labelor din faţă şi muşchii cefei erau imenşi şi noduroşi, aproape diformi.

Tolia desfăcu botul fiarei şi, fără să-mi spună o vorbă, îmi sugeră din ochi să-i cercetez maxilarele. Colţi de diavol, nu glumă ! Pe cît de laţi, pe atît de lungi ; deci ăştia sînt faimoşii colţi care pot ronţăi nişte coarne de căprior tari ca piatra.

Mîncăciosul era un ucigaş, în toată puterea cuvîntului, în stare să dea gata patru-cinci ciini, jucîndu-se. Dacă lupta cu Pirat şi Murzik ar fi fost *fair play* şi nu ne-am fi amestecat — bietul Murzik !... Am preferat să nu-mi duc gîndul pînă la capăt. Murzik, ce-i drept, se ţinuse tare, dar, oricum, dacă încăierarea ar fi continuat îl aştepta o moarte sigură. Şi-atunci, se pune întrebarea : ar fi fost oare asta *fair play ?* În lumea fiarelor sălbatice această noţiune nu-şi găseşte locul. Cel mai puternic profită fără şovăială de avantajul forţei sale. În fond de ce ar fi altfel în junglă sau în taiga, decît în lumea noastră civilizată ? Moartea lui Pirat mi-a umplut inima de o tristeţe sfîşietoare.

Am pornit toţi trei înapoi spre cabană.

Eu duceam pielea mîncăciosului — Murzik, în preajma mea, înainta cu limba scoasă, respectînd totuşi o anumită distanţă. Acum pînă şi pielea acestei uriaşe nevăstuici avea darul să-l înfricoşeze. O clipă s-a oprit, să vomite ; ochii săi scăpărau de o lucire năucă.

Şi totuşi şi-a întors de cîteva ori privirea spre locul unde zăcea corpul neînsufleţit al lui Pirat, care acum nu se mai vedea.

În pofida tulburării sale, Murzik s-a mai oprit pentru ultima oară pe malul apei, în dreptul cabanei, şi s-a

uitat îndelung peste rîu. Părea că ascultă, ca și cînd ar fi așteptat, din clipă în clipă, apariția lui Pirat.

Tolia a deschis ușa.

— Hai ! l-a strigat el și s-a grăbit să adauge, adresîndu-mi-se mie ! Trebuie să se încălzească puțin. La căldură, duhoarea mîncăciosului dispare mai repede.

Era pentru prima dată cînd Murzik avea voie să intre în cabană.

S-a strecurat printre noi și a dat buzna înăuntru. S-ar putea să fi privit acest lucru ca pe una din seria întîmplărilor de neînțeles de care avusese parte în ziua aceea ; dar pînă și în disperarea lui dădea bucuros din coadă, fără să-și dea seama.

În zăpăceala noastră, Poznașa ne ieșise din cap cu desăvîrșire.

Ne auzise și ne aștepta ; stătea pe dușumea în două lăbuțe, cu codița în sus, și privea țintă spre ușă, bolborosind ceva, cînd Murzik a dat năvală în cabană, ca o vijelie.

Fulgerată parcă, a zburat ca o săgeată sus, pe marginea priciului ; și de-acolo, într-o clipită, a fost pe policioară, unde a rămas încremenită, ca un ghemuleț cu urechile ciulite.

Dar Murzik nici n-a luat-o în seamă. Cu un firesc desăvîrșit s-a instalat numaidecît sub priciul de jos — chiar în culcușul ei — răsturnînd zgomotos tinicheaua din care Poznașa își bea laptele. Cu ochii încețoșați și cu botul lăsat pe labele din față se încolăci tremurînd ca varga.

Poznașa l-a cercetat nemișcată, minute în șir.

Murzik nu se arăta deloc înfricoșător. Din cînd în cînd, din adîncul gîtlejului său răzbea cîte un scîncet prelung, însoțit de un lătrat scurt ; părul i se zburlea tot timpul. Era zbuciumat și, în descumpănirea lui, iritat și nefericit deopotrivă.

Cînd l-am chemat, și-a frecat botul cu lăbuțele și a închis ochii, de parcă s-ar fi ascuns. Îi era rușine. Se simțea dezonorat, dar în același timp duhoarea, de care nu știa cum să se descotorosească, îi tăia răsuflarea și-l țintuia locului — de parcă s-ar fi aflat în captivitate.

— Murzik ! Murzik !

Poznașa a început deodată să se miște. Văzînd că nu se întîmplă nimic, a prins curaj și, apropiindu-se în-

cet, cu burta lipită de scîndura priciului, s-a tîrît cu băgare de seamă la marginea lui.

Ajunsă aici şi-a lăsat capul în jos, apoi şi-a arătat şi o parte din burtică.

Stătea agăţată chiar deasupra lui Murzik şi îl observa cu atenţie.

Murzik nici n-a simţit-o.

— Mi-am închipuit eu, mi-a spus Tolia abătut. Trei-patru zile n-o să mai fie bun de nimic. Şi-a pierdut mirosul.

Pirat a pătit-o şi mai rău, mi-am spus în sinea mea. Dar n-am vrut să răscolesc şi mai mult durerea lui Tolia. Ştiam ce înseamnă pentru el pierderea lui Pirat. Am pus, ce-i drept, mîna pe fiorosul mîncăcios, dar cu ce preţ!

Am luat o cîrpă muiată în apă caldă şi am început să şterg uşor botul lui Murzik.

Eram amîndoi într-o adevărată dispoziţie de înmormîntare. Pirat ne lipsea, deodată, peste tot.

Dimineaţa, cînd ne-am trezit, nimeni nu mai zgîria la uşă. Nimeni nu şi-a mai sprijinit labele pe umerii lui Tolia, cînd acesta a ieşit afară, în ger. Nimeni nu s-a mai gudurat pe lîngă genunchii noştri şi nu s-a mai încurcat, zburdalnic, printre picioarele noastre, acoperit încă de promoroacă, dar cu ochi plini de nestăvilită bucurie.

Murzik nu avea nici un chef să iasă la vînătoare. Şi chiar dacă ar fi mers, tot nu ne-ar fi fost de vreun folos, ci mai mult ne-ar fi încurcat; aşa că a rămas acasă, „în pat". Înainte de a porni la drum am mai îndesat bine soba cu lemne, ca să se menţină caldă, iar pe Murzik l-am lăsat s-o păzească pe Poznaşă. Ce mai, în ziua aceea, cel puţin, toate au mers anapoda.

Pînă şi obişnuitul nostru marş din zori şi pînă la lăsatul întunericului peste pustietatea albă era, fără Pirat şi Murzik, mai trist şi mai rece.

Iar cursele erau goale.

În seara aceea Tolia şi-a adus din nou aminte de calendarul nostru. Dacă ţineam bine minte şi nu încurcasem cumva însemnările, eram în 7 decembrie. Se apropia deci ziua în care Tolia îşi dăduse întîlnire cu Vova. Pînă la cabana de la pasul Aşankan, ce unea cele două zone de

vînătoare, aveam de parcurs 55 de kilometri. Asta presupunea ca în cel mult două zile să pornim la drum. Potrivit planurilor inițiale, ar fi trebuit de mult să vînăm pe locurile de lîngă Lacul Ursului și de acolo s-o tăiem spre punctul de întîlnire cu Vova. Așa cum prevăzuse Tolia, urma să punem pe tot parcursul capcane. Dar totul căzuse baltă. Ne aflam tot în tabăra de la Ust'An, în ciuda faptului că aici perioada de vînătoare se apropia de sfîrșit. În curse începuseră să cadă acum femelele. Din primii cinci samuri, doar una fusese femelă, din următorii patru — trei. Asta însemna că nimerisem într-un cerc interior, în care nu se mai iveau masculi, ce alergau după pradă în zone mai largi. Iar Tolia cruța femelele. Nu de alta, dar avea nevoie de vînat și pentru anul următor ; era, într-adevăr, un vînător trup și suflet.

Să ne fi trambalat 55 de kilometri, pe un frig de —38° peste zi, pînă la pasul Așankan, cu bagajele noastre — sacul de dormit, raniția cu rufărie, ceva merinde și cu cele două pușți în spinare — ca abia pe urmă s-o cotim spre nord, spre Lacul Ursului, mi se părea pur și simplu o nerozie. Cinci zile de mers, pierdute cu desăvîrșire pentru vînătoare, fără nici un rost. De întors nu ne-am mai fi întors pe același drum și în felul ăsta nu ne-am fi bucurat de o eventuală urmă de samur. Și apoi, fără Pirat și cu Murzik în starea deplorabilă în care se afla...

Iar timpul zbura, și momentul plecării mele se apropia vertiginos. Nu-mi mai rămăseseră decît trei săptămîni.

Mi s-a tăiat răsuflarea și sîngele a început să-mi asalteze tîmplele. Și deodată m-am simțit cuprins de aceeași emoție care mă cuprinsese atunci cînd am pășit pentru prima oară pe pămîntul taigalei, sau ca atunci cînd am privit căpriorii în perioada rutului, sau cînd am descoperit vizuina ursului și urmele mîncăciosului.

În fond ce-ar fi să rămîn aci și să aștept pînă se întoarce Tolia? Aș trăi patru-cinci zile singur în inima pustiului înghețat ; aș putea să controlez capcanele și să fiu cîteva zile un adevărat vînător independent. Ce mi-ar lipsi ? Nimic. Tabăra noastră era de mult încropită, regiunea din preajma ei o cunoșteam și știam să mă orientez în ea de minune, capcanele le puteam găsi pe toate cu ușurință, după urmele noastre ; cît cuprin-

deai cu ochii, nu existau în pustietatea aceasta alte urme omeneşti. Iar Tolia şi Vova ar fi avut prilejul să întindă în drumul lor alte capcane pentru samuri.

— Ascultă, Tolia, ce-ar fi să te aştept aici ?

A ridicat capul şi m-a măsurat cu o privire plină de mirare.

— Să rămîi aici ?!?

— Da, aş controla cursele şi aş pregăti totul pentru plecare. În felul acesta am cîştiga amîndoi timp, i-am răspuns cît se poate la obiect.

Şi-a dat seama pe loc cît de mult îmi doream acest lucru, căci n-am fost în stare să-mi ascund emoţia ce mă stăpînea. Dealtfel şi vocea m-a trădat...

A tăcut îndelung, cîntărind în minte tot ce mi s-ar fi putut întîmpla. Propunerea mea îl ispitea. Dar încă mai şovăia.

— Cam cîte zile ar putea să dureze ? l-am întrebat.

— Patru.

— Tolia...

— Patru zile, dacă merg întins. Dacă mai zăbovesc cu Vova, maximum cinci...

— Între timp eu adun capcanele şi pornim imediat spre Lacul Ursului, ce zici ?

Începuse să mă cuprindă un sentiment de mîndrie.

În cele din urmă s-a hotărît. De fapt, această decizie trebuie să fi fost pentru el cît se poate de firească ; întocmai ca atunci cînd mi-a adus calul jos, pe malul Bambuikăi.

— Bine, a spus. Mă întorc peste patru, cel mult cinci zile, spre seară. În cazul ăsta, însă, pornesc chiar mîine.

(11)

Tolia a plecat în zori. L-am însoţit o bună bucată de drum ; la apus de Bambuika aveam puse cîteva capcane. Dincolo de ele, vechile noastre urme adîncite în zăpada bătătorită se sfîrşeau, după care nu se mai vedea decît o întindere albă de nea imaculată.

Îl urmăream pe Tolia, cum dispare încet-încet cu raniţa şi cu puşca în spinare. O luase direct spre apus, peste zăpada ce prinsese peste noapte o pojghiţă de gheaţă şi acum scrîşnea sub tălpi, la tot pasul. În urma lui rămîneau doar nişte amprente superficiale.

N-a întors capul nici măcar pentru o clipă. Nu făcea acest lucru niciodată, şi niciodată nu-şi lua rămas bun de la mine atunci cînd ne despărţeam pentru toată ziua. Murzik se tîra pe lîngă picioarele lui. (Nici pînă la plecare nu-l tulburase prezenţa Poznaşei în casă, pur şi simplu n-o mai vedea şi nu-i mai dădea nici o atenţie).

Peste puţin timp, Murzik s-a oprit şi şi-a rotit privirea în jur, de parcă ar fi aşteptat ceva.

— Murzik !

S-a întors şi Tolia şi s-a uitat o clipă înapoi. După care s-au făcut nevăzuţi amîndoi în spatele primei movile.

Am rămas singur, singur cuc în împărăţia albă a zăpezii îngheţate. Soarele lumina jos, pe bolta unui cer de nuanţa albastrului palid, cu reflexe sidefii. Acolo unde razele lui atingeau zăpada, scăpărau scîntei, în schimb locurile umbroase aveau culoarea argintului patinat. Întocmai ca în prima dimineaţă după sosirea noastră la Ust'An se simţea pe aproape mirosul îmbietor de roiniţă. Şi, în liniştea aceea desăvîrşită care mă învăluia din toate părţile, am auzit deodată un foşnet uşor, de o neobişnuită fineţe, aproape imperceptibil. Era clinchetul ţurţurilor de la nările mele agitaţi de răsuflarea mea îngheţată.

— N-am putut sta mult timp în loc. Pe un asemenea ger trebuie să te mişti într-una, şi-apoi mă aştepta şi un ocol destul de mare.

Am pornit deci pe urmele cizmelor noastre, să controlez capcanele. Cîteva din ele le-am ridicat, nu de alta, dar era limpede că potecile croite de samur erau acum părăsite. Mai încolo am găsit o capcană în care samurul călcase, dar crusta de gheaţă înţepenise arcul şi maxilarele de fier nu se strînseseră pînă la capăt. Rămăseseră agăţate de ele doar cîteva fire de păr.

Am mers mai departe pe poteca samurului, pînă am dat de o mică văgăună, pe al cărei fund zăcea, ca un stăvilar, un trunchi de zadă. Pe el alergase samurul ca pe o punte, ca apoi să salte pe covorul de zăpadă. Din locul

în care atinsese zăpada făcuse calea întoarsă. Acolo am așezat o capcană.

În ziua acea, ce-i drept, n-am prins nimic, în schimb eram pătruns de o liniște și de o mulțumire fără seamăn. Dealtfel era sentimentul care, cu excepția îndoielilor inițiale cînd îmi închipuisem că nu voi avea parte să văd vreun animal în pustietatea înghețată, sălășluise în sufletul meu tot timpul pe care-l petrecusem la Ust'An. Niciodată pînă acum nu mai cunoscusem atîta libertate și nu fusesem pătruns de atîta energie. Bineînțeles, aceste două sentimente erau legate unul de celălalt. Minunat în acea sălbăticie era tocmai faptul că îți oferea o independență ce nu poate fi cu nimic înlocuită și care, în condițiile civilizației, este absolut de neconceput. Iar această libertate nu constă doar în vastitatea întinderilor neîngrădite ale peisajului, ci mai ales în aceea că această pustietate nețărmurită îți deschidea mereu noi spații și noi orizonturi ce impuneau, pur și simplu, să acționezi. Era o independență sublimă, răscumpărată prin necesitatea supremă de a avea singur grijă de soarta ta, și de a te bizui, în esență, numai și numai pe tine. Ca să poți face față la toate, în aceste condiții, trebuie să-ți călești bine mușchii și inima, și să fii extrem de exigent cu tine însuți. Viața în sălbăticie nu poate fi înșelată, și nici înlocuită cu vreun stereotip banal. Aici guvernează alte legi, cu totul diferite de cele ale lumii civilizate.

Valoarea omului este apreciată aici după felul în care știe să reziste în apriga sa bătălie cu natura. Și își poate îngădui atîta libertate, cît să-i permită să rămînă stăpîn pe situație în crîncena lui înfruntare cu forțele sălbăticiei nemiloase. Și și-o păstrează atîta timp cît e dispus să trudească și să riște. A înfrunta taigaua iarna, înseamnă, înainte de toate, a te înfrunta pe tine însuți și a-ți birui propria comoditate. Și poate tocmai de aceea îmi dorisem atît de mult această luptă. În felul ăsta îți pui la încercare capacitatea de a acționa de unul singur în această imensă pustietate de gheață scînteietoare.

Cînd m-am întors la cabană, se întunecase de-a binelea. Am încins la iuțeală focul — dimineață, înainte de a pleca, spărsesem cu Tolia o rezervă zdravănă de lemne — și deodată mi s-a făcut o poftă nebună de

peşte proaspăt. Am luat toporul şi am dat fuga la rîu, să tai o copcă. Proviziile noastre de peşte se topiseră de mult, dar nu era greu să le reînnoieşti. Dimineaţa şi seara, cînd mergeam să luăm apă, azvîrleam uneori cîteva undiţe sub gheaţă. Firul legat de băţul undiţei îngheţa pe loc. La următorul drum după apă spărgeam gheaţa şi aproape de fiecare dată trăgeam afară cîte un biban sau cîte un lipan ; ochiul peştelui slujea apoi ca momeală. Pescuitul era distracţia mea ; Tolia îl cam lua în rîs.

Am scos un biban de toată frumuseţea ; pînă să ajung la cabană îngheţase în asemenea hal, încît măruntaiele i se făcuseră ca piatra. Prăjit pe unt însă era o adevărată delicatesă. Poznaşa îmi ţinea de urît. Cînd am ieşit pentru o clipă afară, s-a ţinut după mine pînă în faţa uşii, şi, după ce şi-a aruncat o privire în jur, a dat iute buzna înapoi la căldurică. Ajunsese să considere cabana o vizuină plăcută şi confortabilă.

Cînd m-am întins în sacul de dormit, am simţit deodată o uşoară strîngere de inimă. Mi-am adus aminte că lăsasem arma afară. O clipă m-am luptat cu tentaţia de a mă ridica şi de a mă duce să-mi iau carabina. Dac-aş pune-o jos, lîngă zid, ar sta tot în ger şi, pentru orice eventualitate, aş avea-o la îndemînă. Un urs sau un mîncăcios ar putea cu uşurinţă să mi-o strice. Şi, în general... Cum adică : în general ?

M-am ruşinat un pic. De fiecare dată cînd plecam cu Tolia pentru o zi întreagă, puştile şi blănurile atîrnau afară. Doar în expediţiile de mai lungă durată, cînd se întîmpla să înnoptăm pe la alte cabane şi pe a noastră n-o încălzeam, ascundeam totul de animale. Cabana însă rămînea deschisă ; împingeam doar zăvorul. La fel se petreceau lucrurile şi la celelalte cabane ce-i aparţineau lui Tolia. În toate erau pregătite lemne de foc, chibrituri şi cîte ceva de-ale gurii, pentru caz de nevoie. Dacă vreun rătăcit izbutea să răzbească, sleit de puteri, prin ger sau viscol, pînă la uşă, nu-i mai rămînea decît să tragă zăvorul şi să intre. De aceea cabanele nu aveau lacăt. Uneori Tolia lăsa în ele pînă şi pieile animalelor vînate, pe care le aduna abia la întoarcerea spre casă. Toate astea erau pentru mine nişte lucruri aproape de neconceput şi mi-a trebuit multă vreme pînă să mă obişnuiesc cu această admirabilă încredere, plină de atîtea

riscuri. Nu mă puteam deprinde cu gîndul că nu trăiesc în lumea civilizată, ci în deplină sălbăticie.

Aşadar, armele au rămas afară şi a doua seară am adormit fără pic de teamă. Şi chiar şi în zilele următoare m-am simţit cît se poate de bine în glaciala mea împărăţie. Îmi vedeam de drumurile mele obişnuite, făceam cîte două-trei popasuri ca să-mi fierb un ceai şi să mă încălzesc. În acest timp tropăiam de zor, ca să nu stau pironit locului. A doua zi chiar, am găsit într-o cursă o hermină. Apoi, în altă zi, în rîpa de sub trunchiul de zadă zăcea un samur îngheţat bocnă. Şi din nou mi-a tresărit inima de bucurie. Era un exemplar superb, aproape negru, cu trupul şi coada ceva mai scurte decît cel precedent : o femelă...

Şi timpul trecea. În ziua în care urma să sosească Tolia mai aveam de controlat doar cîteva capcane.

În dimineaţa aceea, chiar în clipa în care mă pregăteam să pornesc la drum, deasupra Ust'-An-ului a trecut un avion.

Micul Antonov-2 zbura la mică înălţime, survolînd taigaua. La început am avut impresia că se înalţă deasupra Bambuikăi, pe urmă însă s-a lăsat în jos de-a lungul albiei şi, ridicîndu-se din nou, a dispărut spre apus, îndreptîndu-se spre Muia. Primul salut al civilizaţiei de cînd ne instalaserăm tabăra pe aceste meleaguri.

Cam peste trei ore avionul a făcut calea întoarsă, de data asta însă n-a mai zburat peste Ust'An, i-am auzit doar huruitul îndepărtat. În afară de controlul capcanelor, mai aveam pe ziua aceea o sarcină importantă : să împuşc o ieruncă. Dar nu izbuteam. Mîna mi-era îngheţată şi ochii înlăcrimaţi de ger. De cîte ori ţinteam, îmi venea să clipesc, iar stratul gros de promoroacă îmi îngreuna genele şi mă stingherea. Abia după-amiaza am reuşit să dobor două. Aveam deci cu ce pregăti ospăţul în cinstea sosirii lui Tolia. Începuse să-mi pară bine că se întoarce. Vînatul, aici, era oricum pe terminate.

La înapoiere am luat-o pe valea An-ului Alb, căci pusesem o capcană tocmai jos, la gurile lui.

Ajuns acolo am rămas, pur şi simplu, încremenit. Nu. Nu visam. Pe malul opus al pîrîului, chiar în faţa mea, stătea un urs şi se uita la mine nepăsător. Arăta bine hrănit şi destul de solid. Blana lui şifonată, de culoarea castanei, părea aproape neagră în bătaia omătului scli-

pind de albeață. Urechile au început să-mi zvîcnească sub presiunea sîngelui și, deodată, am simțit cum mă trec toate căldurile.

Din fericire, peste puțin timp Moș Martin și-a lăsat capul în jos și, cu mișcări leneșe, s-a apucat să mestereasscă ceva, măturînd somnoros zăpada cu labele sale greoaie. În acest timp, șoldurile i se umflau și din nări îi țîșneau fuioare de aburi.

Nici nu m-a luat în seamă. În mormăitul lui morocănos și în felul absent și posac era ceva aproape omenesc. Pentru o clipă și-a ridicat labele, frecîndu-și cu ele capul și nasul. Era vizibil sătul, și nu ieșise deci în căutare de hrană. Peste iarnă, dacă are pe el destulă osînză, nu mai umblă după mîncare. Ieșise probabil din vizuină să se mai dezmorțească și el un pic și să ia niței aer.

Deși nu eram destul de sigur că lucrurile stau întocmai așa, nu mă simțeam totuși în stare să mă dezlipesc din loc. Mă gîndeam repede și descumpănit cam ce anume ar trebui să fac, ca să nu-l stîrnesc. Să plec sau mai bine să stau nemișcat? Știam că ursul nu e un animal încet, cum se crede îndeobște despre el. Pe distanțe mici este uluitor de rapid. Cînd atacă un cerb, pe primii șase-opt metri poate fi mai iute de picior decît victima. Iar laba lui e atît de agilă, încît nu vînează doar pește, ci se furișează cu îndemînare pe lîngă o ieruncă și prinde pasărea speriată chiar din zbor. Și-apoi, ursul e neobișnuit de iute cînd gonește la deal, ajutat fiind de picioarele lungi din spate; la vale, în schimb, e mai lent.

Or eu mă aflam la deal, pe malul mai înalt al pîrîului, avînd asupra mea doar arma de calibru mic. Mițoșul și-a ridicat din nou capul și s-a holbat la mine.

Apoi, mormăind, s-a răsucit în loc și, cu aerul că nu știe ce să facă — să păsească normal sau să țopăie — s-a rostogolit în cele din urmă în tufăriș. Pe măsură ce se izbea de tulpinile arbuștilor, zăpada cădea de pe crengi, așternîndu-se ca o spumă pe capul și pe blana sa zbîrlită. În fine, mormăilă s-a scuturat și a dispărut în desișul pădurii.

Mi-am revenit și eu din amorțeala ce mă cuprinsese. Doamne, ce urs dolofan! Spre norocul meu însă nu fusese un *șatun*.

Am încercat să-mi imaginez cam ce s-ar fi putut întîmpla dacă acest colos s-ar fi luat după mine. Nu știu de ce, dar nu prea eram în stare să-mi închipui că pînă nu demult mai existau pe aici vînători care vînau ursul cu coarne prinse în cozi de lemn; mai întîi îl întărîtau, apoi treceau la atac, mizînd pe faptul că ursul avea să-și înfigă singur coarnele în piept; căci acest animal puternic nu cunoaște decît o singură mișcare, și anume aceea de a strînge orice la pieptul lui, spre a-și zdrobi adversarul. Printre asemenea vînători erau și din aceia care își fixau coarnele de propriul lor piept.

În sfîrșit, am răsuflat ușurat. Dar, totodată, mi-am pus întrebarea cum se face că nu auzisem ursul înainte de a mă fi apropiat de el atît de mult. Și, cu un gest mașinal, mi-am desfăcut la iuțeală urechile căciulii legate sub bărbie și le-am lăsat să fîlfîie în voie. Și încă o învățătură: să nu mă mai aventurez așa, copilărește. De a doua zi voi purta carabina asupra mea.

Tolia nu s-a întors nici a cincea zi.

Desigur, întîrzierea lui se putea datora unei serii întregi de motive bine întemeiate. Începusem și eu să înțeleg că în taiga pînă și timpul e guvernat de altfel de legi; toate plecările, întîlnirile și întoarcerile depind de o mulțime de împrejurări. Tolia trebuia să parcurgă, dus și întors, 110 kilometri prin pustiul de gheață. Și-apoi, întîlnirea cu Vova... În așteptarea zăpezii, acesta putea să mai zăbovească și nu-i exclus ca tocmai din această pricină să-și fi schimbat și el traseul propus. În acest caz, era mai mult decît sigur că Tolia își așteaptă fiul; Vova habar n-avea de existența mea și pentru ei n-ar fi însemnat nici o pierdere dacă se întîlneau cu o zi-două mai tîrziu. Căci, oricum, Tolia n-ar fi stat în cabană, cu brațele încrucișate și ar fi ieșit la vînătoare. Așa stînd lucrurile, pe Vova nu-l îndemna nimic să se grăbească.

Și-apoi s-ar putea și ca Tolia să fi descoperit niște urme și, abătîndu-se din drum, să mai fi întîrziat puțin. Așadar, faptul că nu-și făcuse apariția, așa cum ne înțeleseserăm, nu constituia nici un motiv de îngrijorare.

Cu toate astea am început să nu mă mai simt în apele mele și, peste bucuria nețărmurită ce mă cuprinsese

— văzusem în sfîrşit, ursul — se aşternea, încet-încet, neliniştea.

În ziua aceea am mai adunat ultimele capcane şi am făcut toate pregătirile pentru plecare.

Acum aproape că nu mai părăseam tabăra. Dintr-odată aveam timp berechet şi, nemaiştiind ce să fac, m-am apucat să sparg lemne ; focul ardea toată ziua şi rezervele pe care le pregătisem cu Tolia erau pe terminate. Îmi frămîntam mintea ce să mai gătesc şi mă jucam cu Poznaşa, iar pînă la urmă am scos şi jurnalul, încercînd să mai scriu cîte ceva. Dar veşnic dădeam fuga afară şi mă uitam peste rîu, spre apus.

Acum, într-adevăr, îngrijorarea pusese stăpînire pe mine şi mă apăsa cumplit. Aş fi putut să mai rămîn la Ust'-An şi, cel puţin pentru început, nu mi-ar fi lipsit nimic. Dacă aş fi ştiut că Tolia avea să se înapoieze abia peste paisprezece zile, aş fi continuat să vînez liniştit, dar aşteptarea avea darul să-mi risipească liniştea şi siguranţa de sine ; s-a zis cu voia bună de pînă acum !

Să i se fi întîmplat oare ceva lui Vova ?

Plecase pentru prima dată de unul singur şi nu avea decît şaisprezece ani. Numai că Vova împuşcase primul urs cînd avea opt ani. Tolia îl luase atunci cu el şi-l ţinuse vara în taiga, ca să repare împreună cabanele. Şi cînd Vova se afla singur la una din aceste cabane, şi-a făcut apariţia ursul !

Şi, totuşi, în condiţiile aspre în care trăia i se putea întîmpla orice.

Cînd priveam acum peste această pustietate glacială, luminată de soare, simţeam cum mă trec fiori de gheaţă. O întindere rece, scînteietoare, de o lividitate cadaverică se contopea cu nesfîrşitul. De la întîlnirea cu ursul nu mai văzusem nici o vietate. Acum, tăcerea asta înfiorătoare mă apăsa cumplit.

În taiga omul nu poate trăi decît în mişcare, făcînd mereu ceva. Aici, mai mult ca oriunde, îţi dai seama ce înseamnă variaţia pentru liniştea sufletească ; aici, luxul de a nu face nimic e de-a dreptul ucigător.

După prînz am luat trei capcane şi m-am dus să le pun pe urma cea mai apropiată. Am plecat, cu speranţa că la întoarcere îl voi găsi pe Tolia în cabană. Ce bine

ar fi să dea Murzik buzna peste mine, să-şi sprijine lăbuţele pe pieptul meu, să se gudure, să dea bucuros din coadă şi, lătrînd de fericire, să încerce să-mi lingă obrajii !

Dar Murzik nu apărea !

În dimineaţa următoare, termometrul a coborît la — 48°C. Acum nu-mi mai găseam deloc astîmpărul. Te pomeneşti că s-a întîmplat într-adevăr ceva ! Şi eu stau aici, cu mîinile în poală. La un moment dat mi-a venit în minte să pornesc pe urmele lui Tolia. Ar fi fost, desigur, o prostie ; putea foarte bine să se întoarcă pe alt drum. Nu-mi rămînea nimic de făcut decît să aştept. Spre prînz am încercat măcar să pescuiesc. Cu gîndul aiurea, am început să tai o copcă, dar gheaţa renăştea pur şi simplu sub mîinile mele... Dar, cel puţin, în felul ăsta nu stăteam de pomană şi mai făceam nitică mişcare. Cum se ivea oglinda vie a apei, acele de gheaţă o acopereau într-o clipită. Mă încotoşmănisem de arătam ca un burduf ; pusesem pe mine tot ce aveam mai gros şi mai călduros, dar statul pe loc îmi slăbea, totuşi, rezistenţa la gerul acela năprasnic. Peste cîteva minute am avut senzaţia că îngheţ de-a binelea şi curînd aveam să mă transform într-un component al acestui pustiu inert de gheaţă.

Discul soarelui aducea cu o ţesătură rară şi albicioasă, semănînd mai degrabă cu o lună plină, palidă. Cînd, în jurul orei trei, soarele s-a lăsat în asfinţit, nici n-a avut destulă forţă ca să împrumute boltei o culoare mai purpurie. În zare, cerul tresărea uşor, brăzdat de verdele smaraldului, de galbenul chihlimbarului, de dîre albastre-viorii şi de culoarea oranjului. Era unica mişcare pe care şi-o îngăduia natura — o mişcare blîndă, domoală, ca o mîngîiere venită de departe. În timp ce Luminosul dispărea şi în locul lui se întindea mucegaiul cadaveric al înghe ţului, la răsărit cerul se şi întunecase, iar peste pustietatea de gheaţă s-a aprins luna ; din cupola întunecată începeau să ţîşnească, una cîte una, stelele, ca un roi de albine. În jur, nici o suflare, nici un semn de viaţă. Ce-o fi cu Tolia ?

După cină mi-am zis să mai dau o raită pe afară. Deodată plămînii mei nu mai funcţionau cum trebuie, răsuflam anevoie şi prima înghiţitură de aer trasă adînc în piept m-a înţepat ca un pumnal fierbinte. Trecerea bruscă de la căldură, de unde ieşisem însoţit de un nor de aburi

ce înghețase pe loc, a fost ca un șoc. Într-o clipită căciula, sprîncenele și genele se îmbrăcaseră în promoroacă.

Erau abia ceasurile șapte și Tolia mai putea să sosească, în ciuda faptului că noaptea domnea de mult peste meleaguri. În aerul înghețat și pur, stelele sclipeau parcă deasupra capului, încît aveam senzația că privesc înăuntrul lor. Păreau într-adevăr atît de aproape că, pur și simplu, se contopeau cu șuvoiul de scîntei ce zvîcnea pe hornul cabanei noastre. În primele clipe n-am fost în stare să deosebesc stelele de scîntei. Această minunăție stranie, de o răceală cutremurătoare, avea darul să trezească în sufletul omului sentimentul apăsător al totalei neputințe.

Și totuși, în clipa aceea, de undeva de dincolo de rîu, s-a auzit un chelălăit ce aducea cu un lătrat tînguitor.

— Murzik ! am izbucnit eu. Murzik și Tolia !

Trăgeam cu urechea, plin de nerăbdare.

Apoi, în noaptea încremenită, ferecată în cătușele de gheață, sunetul acela s-a produs pentru a doua oară.

De data asta ca un urlet prelung și gros, prevestitor de rele.

— Hu-u-u-u... i-a răspuns altul, mai înalt și răgușit ; și vuietul creștea mereu, pe un ton din ce în ce mai strident.

Era dialogul vînătorilor patrupezi, dialogul lupilor, care-și comunicau unul altuia descoperirea unui animal de pradă.

Și din nou s-a așternut tăcerea, de data asta parcă mai adîncă și mai apăsătoare.

Am început să tremur fără voia mea.

Pentru a doua oară de la instalarea noastră aici, cînd lupii își semnalau prezența pe aceste meleaguri. Prima oară au fost acele urme ce însoțeau urmele cailor noștri. De atunci n-am mai întîlnit niciodată amprente lăsate de labele lor. Lupii însă sînt în stare să parcurgă, într-o singură noapte, pînă la optzeci de kilometri...

Și m-am cutremurat. Nu de frică, ci de singurătatea aceea ce devenise, deodată, atît de apăsătoare. O liniște și o singurătate cum nu mai cunoscusem pînă acum. Iar în sufletul meu se cuibărise o teamă cumplită pentru soarta lui Tolia și a lui Vova.

În noaptea aceea am înțeles ce trebuie să fi fost în inima Genrietei, în cei șase ani pe care-i trăise alături

de Tolia în pustietatea primului său teren de vînătoare, aflat în mijlocul masivului muntos Muia. Nici nu-şi ridicaseră bine cabana, cînd se născuse Vova şi Tolia dispăruse în taiga. În plină iarnă, la miezul nopţii, îşi făceau apariţia lupii şi Genrieta, pe atunci o femeiuşcă de şaptesprezece ani, dădea fuga în curte şi izbea cu pumnii într-un butoi gol, pe care Tolia îl meşterise anume în acest scop.

Aştepta săptămîni întregi să se înapoieze Tolia şi, în acest răstimp, îşi dorea din toată inima să-i calce pragul măcar cîte un evenc. Îi ospăta, fericită că vedea în faţă o fiinţă omenească. Numai că aceştia nu zăboveau niciodată prea mult. Pînă cînd, într-o bună zi, Tolia a sfătuit-o, rîzînd, să nu le mai dea de mîncare de îndată ce sosesc. De atunci, ori de cîte ori se iveau — cam la o lună o dată — ospitaliera Genrieta pregătea masa ore în şir — în acest timp se mai repezea să vadă de altele — şi, spre mirarea ei, musafirii şedeau liniştiţi şi aşteptau cu multă răbdare. În ochii ei, tăcuţii evenci aduceau atunci cu nişte ciocîrlii. Pentru ea era o adevărată sărbătoare cînd, în preajma Anului Nou, Tolia întindea cursele în apropierea cabanei, apoi înhăma renii şi, încărcînd sania cu blănuri, porneau toţi trei să bată cei optzeci de kilometri, pînă în sat, după cumpărături.

O dată, Genrieta a fost nevoită să fugă afară, părăsindu-l pe Vova chiar în timpul alăptatului. A împuşcat un lup ; erau mai mulţi şi toţi dădeau năvală spre ţarcul renilor. Vova ţipa ca din gură de şarpe ; s-a întors să-l alăpteze în continuare. Cînd a ieşit din nou ca să ridice lupul doborît, din fiară nu mai rămăsese aproape nimic. Haita îl devorase în întregime, lăsînd din el doar cîteva zdrenţe...

Pe scurt, Genrieta era mai tot timpul singură. Nici nu se întorcea bine Tolia cu blănurile vînate şi gata, venea vremea dragostei cocoşilor-de-munte. Biata Genrieta. Mi-a povestit toate astea cu un farmec plin de pudoare, dar şi cu o uşoară ironie :

— Eu îl aşteptam cu atîta nerăbdare şi el o întindea după cocoşii lui de-munte aflaţi în călduri. În timp ce ea istorisea, Tolia rînjea, schimbîndu-se la faţă. Povestirea ei era atît de colorată şi atît de vie, încît aveam impresia că văd totul aievea...

Venise primăvara — splendida primăvară siberiană, cînd, peste noapte, taigaua își schimbă veșmîntul alb în cel verde. Natura era, pe neașteptate, numai flori și plină de miresme. În căldura umedă, ca de seră, cînta neamul păsăresc. Totul în jur se drăgostea și gîngurea, iar viața nu era decît o forfotă neîntreruptă a peștitului, a împerecherii și a polenizării. Era anotimpul cel mai frumos, cînd taigaua se transforma toată într-o imensă cunună a iubirii.

Și tocmai atunci Tolia a pornit cu lotca lui să împuște rațe și gîște sălbatice, urmînd să se înapoieze peste două zile, dar abia a patra zi Genrieta a auzit gălăgie pe mal. Închipuindu-și că Tolia meșterește ceva la lotcă a dat fuga într-acolo, cu Vova în brațe, să-și întîmpine bărbatul. Cînd a ajuns la bucla rîului și și-a croit drum printre sălcii, la trei metri de ea stătea o ursoaică cu trei pui. Ursoaica ucisese un ren din turma lor, și puii tocmai terminau de mîncat ficatul. În acest timp ursoaica-mamă căra de pe țărm bolovani și smocuri de iarbă, ca să acopere cu ele resturile renului-femelă, pe care Genrieta o crescuse pentru lapte. Și-așa se face că s-au trezit deodată, față în față, două mame — amîndouă surprinse, amîndouă descumpănite.

A fost un adevărat război al nervilor. Ursoaica și puii ei o cercetau pe Genrieta cu ochii plini de mirare. Genrieta și-a îndreptat privirea în altă parte, ca să n-o întărîte pe ursoaica mamă. Mi-a spus că-i simțea răsuflarea caldă și înțepătoare. Pe urmă unul dintre pui a alunecat pe o piatră și s-a rostogolit — bîldîbîc — în apa rîului. Ursoaica s-a uitat după el șovăitoare — tot timpul ținuse în labă o brazdă mare de pămînt, încărcată cu lăstari de afine de baltă. În clipa aceea Genrieta și-a revenit și, ca în vis, cu picioarele grele ca plumbul, s-a răsucit pe călcîie și a pornit-o înapoi spre cabană, gata să preîntîmpine orice primejdie.

Ursoaica a mai stat o clipă pe gînduri, după care și-a văzut mai departe de treburile ei ; și din nou a început să se audă zgomot de piatră și de iarbă smulsă.

Biata Genrieta — era atît de scundă, încît trebuia să se urce pe scaun ca să ia paharele de pe raftul de sus al bufetului - după șocul care a urmat și-a spus că nu mai rămîne acolo nici o clipă. Micuțul Vova sugea, odată cu laptele de mamă, sălbăticia taigalei, și ea, sărmana, tîn-

jea cu disperare după oameni, tihnă și siguranță. Și totuși a rezistat șase ani în pustietatea acea nemiloasă. S-au întors la Bambuika abia atunci cînd Vova a început să meargă la școală. Între timp, Genrieta devenise o adevărată soție de vînător.

Cînd am întrebat-o dacă nu se teme să-l lase pe Vova singur în sectorul lui de vînătoare, s-a uitat la mine îndelung, apoi mi-a spus :

— Taigaua nu-i pentru cei slabi. Iar Vova nu e slab. E ca Tolia.

Acum îi avea pe amîndoi în brațele cumplite ale taigalei. De cîte ori nu-i așteptase cu sufletul la gură în acești ani, și cîte aventuri de-ale lor nu-și imaginase ea, și nu le retrăise în gînd, sufocată de singurătatea ei necruțătoare.

Stăteam culcat și ascultam duduitul puternic al sobei, flăcările fulgerătoare luminau petele de promoroacă ce se întindeau tot mai mult pe pereții jilavi. Fereastra, năpădită de gheață, abia se mai închidea. Eram din ce în ce mai nervos. În aceste clipe nu știam ce să fac cu timpul și cum să mă descurc cu frigul. Mă copleșea o senzație chinuitoare de gol, izvorîtă din totala neputință de a face ceva pentru Tolia.

Focul trosnea de zor, și deodată, mi-am adus aminte ce plăcut era cînd stăteam în odăița căsuței lui Tolia din Bambuika și trăncăneam despre fiarele sălbatice și despre cumplitele geruri polare. În odăița al cărei perete, învecinat cu bucătăria, era încălzit de soba mare de fier, din care aerul încins circula, pe deasupra pereților de lemn despărțitori, răspîndindu-se în întreaga locuință. Pe unul dintre pereți atîrna un covor mare din piele de cerb, împodobit cu petice și ciucuri din piele albă de ren și din toate răzbătea o căldură plăcută. În dimineața plecării, în timp ce beam un ultim păhărel pentru succesul vînătorii, Genrieta ne cîntase : „Aprinde-mi focul în zăpadă". Era un cîntec de jale, care acum mă făcea să tremur. Focul în zăpadă. Brrr !

Neputîndu-mi stăpîni ușoara înfiorare, mă tot gîndeam ce-o fi cu Tolia și cu Vova. Dar totul în jur era învăluit, ca într-o ceață opacă, de nesfîrșita pustietate, albă și rece ca gheața.

Am întreținut focul toată noaptea. Dimineața, cînd se crăpa de ziuă, mi se terminaseră lemnele. A trebuit să

mă strecor din sacul de dormit și să ies afară. Bolta mai avea și acum culoarea mucegaiului, zorile se revărsau tărăgănat și cenușii, dar stelele mai licăreau încă pe cer în clipa în care pe gheața rîului am zărit o umbră mută.

Aproape de „fîntîna" noastră, pe zăpada înghețată, un lup înainta spre cabană.

Se apropie prudent, cu pas tîrșit, ținînd coada în sus, și cu botul îndreptat spre tabără. La un moment dat s-a oprit și s-a uitat în urma lui.

Pe mal, ceva mai într-o parte, aștepta un altul. Stătea încremenit, cu ochii atenți, gata de atac.

Lupul din față a mai făcut doi-trei pași și iar s-a oprit. Semăna cu Murzik. Doar picioarele păreau mai înalte și ceva mai depărtate unul de altul, pieptul nițel mai ciolănos ; avea o ușoară alură de boxer. Mă cerceta cu ochii săi oblici, ca doi tăciuni aprinși, înfipți în capul uriaș, cu fălcile late și botul ascuțit.

Am pus mîna pe carabina care mai atîrna și-acum deasupra ușii ; gloanțele le aveam în buzunarul pufoaicei. Am încărcat arma.

Lupul s-a răsucit în loc și, cu pas ușor, alunecat, a început să bată repede în retragere.

Am apăsat pe trăgaci, o pocnitură asurzitoare, apoi am auzit glontele mușcînd gheața, cu un șuierat prelung. În aceeași clipă lupul a sărit într-o parte și abia după aceea a țîșnit, luînd-o la sănătoasa. Cu capul lăsat și cu picioarele întinse mi se părea, deodată, mult mai mic decît mi se păruse înainte. A făcut un salt uriaș, zburînd parcă, peste bucla mică a rîului și a aterizat pe mal. În clipa următoare cei doi lupi s-au pierdut, mistuindu-se parcă în spațiu. Am privit îndelung în urma lor, peste pustietatea aceea cenușie, pînă cînd a început să mă scuture frigul.

Dar nu m-am mai culcat. Cam peste o jumătate de oră, cu găleata și cu toporul în mînă — carabina o aveam de data asta pe umăr — am pornit spre „fîntînă" cînd, deodată, am auzit o împușcătură îndepărtată.

Îmi țineam răsuflarea și nu-mi venea să-mi cred urechilor. Și numaidecît o nouă împușcătură, al cărei ecou, foarte slab venea pe albia rîului în jos.

În sfîrșit !

M-au cuprins deodată fiorii unei bucurii nețărmurite. În sfîrșit, se întoarce Tolia. Ar fi trebuit, ce-i drept, să

apară mai dinspre apus, dar în schimbarea asta nu vedeam nimic ciudat. Simplu: se luase pesemne după o fiară și, făcînd un ocol, s-a abătut spre nord. În culmea fericirii, m-am hotărît să mă duc în întîmpinarea lui.

În clipa aceea am luat în seamă carabina de pe umerii mei, și n-a lipsit mult să înlemnesc.

Tolia plecase cu arma de calibru redus. Avea de străbătut în calea lui niște locuri pe unde nu vînaserăm și se gîndise că, pe drum, mai dă de niște veverițe.

Noroc că de data asta descumpănirea mea n-a ținut decît o secundă. După atîta dezamăgire, a țîșnit din nou flacăra speranței și a bucuriei. M-am gîndit că Tolia se întoarce cu Vova și de-aceea au zăbovit atît. L-a așteptat și pe urmă, dintr-un motiv anume, au mers împreună pînă la cabana de pe malul rîulețului Amunda și de-acolo, cu noaptea în cap, au luat-o din nou la drum ca să mai cîștige din întîrziere. Acum am fi putut s-o pornim numaidecît spre Lacul Ursului. Pentru mine lucrurile erau cît se poate de clare. În definitiv, cine altul să fi tras, de vreme ce prin preajma locului, pînă hăt-departe, nu mai exista nici un alt vînător...

Nu mai aveam răbdare să rămîn în tabără. Așteptarea, pur și simplu, mă sufoca.

M-am înfofolit în lege. Mi-am pus două rînduri de indispensabili de lînă, o pereche de pantaloni groși, un maiou, două pulovere, pufoaica și șalul și, după ce mi-am îndesat bine pe cap căciula cu urechi, am luat-o pe mijlocul rîului, ca să am în fața mea o perspectivă cît mai largă. Înaintam în susul buclei, știind că în felul ăsta era cu neputință să nu ne întîlnim. De vreme ce au ajuns în nord, înseamnă că și ei înaintau de-a lungul Bambuikăi. Era, categoric, drumul cel mai accesibil și cel mai lesnicios, neted ca în palmă, și se putea păși pe el mereu în același ritm. La nevoie, — asta fireşte, în cel mai rău caz — trag un foc de armă, ei mă aud, și Murzik îmi iese numaidecît în întîmpinare.

Era un ger năpraznic, -48°C. Mergeam mecanic, pe cît posibil cu pas egal, în tăcerea adîncă și glacială. Doar zăpada scîrțîia sub tălpile mele și, din cînd în cînd, mai troznea gheața. Soarele abia acum începea să răsară și avea din nou aceeași culoare rece, sidefie.

Cam după o jumătate de oră, în cotul în care descoperisem urmele mîncăciosului, s-au ivit, deodată, ampren-

tele unor labe de lup. De bună seamă, erau cei doi. Străbătuseră în goană pădurea şi ieşiseră şi ei pe „magistrala" deschisă. Alergau drept în sus.

Un rînd de urme erau superficiale — ca amprentele aproape şterse şi abia perceptibile ale unei labe bătrîne şi tocite de atîta mers ; celelalte erau mai clare, mai adînci, şi razele piezişe ale soarelui le împrumutau o umbră vineţie. În jurul lor, zăpada scînteia.

Dar Tolia şi Vova n-au apărut nici peste un ceas. Ce-o fi cu ei ? Pe-aici, pe undeva, ar fi trebuit, totuşi, să ne întîlnim. Mă rog, n-ar fi exclus să fi împuşcat un ren sau un alt animal mai mare şi acum să aibă de lucru cu el. Bine că le ies înainte. Dar la fel de bine se putea ca ei să nu fie pe rîu şi eu să fi trecut prin preajma lor fără să-i văd.

M-am decis să le dau un semn. Am luat puşca şi, tocmai cînd mă pregăteam să apăs pe trăgaci, am zărit într-un cot al rîului o dîră îngustă de fum albicios. În sfîrşit.

Parcă mi s-a luat o piatră de pe inimă. Fuiorul firav de fum străveziu se înalţa molcom spre bolta albastră.

Focul era încă departe ; în aerul pur şi rece, la o mie de metri altitudine, distanţele sînt greu de calculat. Dar, oricum, pentru mine fumul era un salut, un steguleţ vesel fîlfiind în calea mea.

Am pornit mai departe. Ochii îmi erau învăluiţi de promoroacă, iar în jurul bărbiei, urechile căciulii şi şalul erau albe ca zăpada. Nasul şi obrajii îmi ardeau ca para focului. Abia în ultimele zile mi-am dat seama de avantajul mănuşilor cu un deget pe care mi le dăruise Daba. Ce m-aş fi făcut fără ele ?! Erau făcute dintr-o piele moale, argăsită, căptuşită cu blană groasă de oaie, iar în podul palmei mai erau îmbrăcate cu păr tuns de pe gleznele de căprioară. Daba spunea că în acest loc pielea căprioarei e cea mai călduroasă. Animalul stă, ore în şir, în picioare pe zăpadă sau pe pămîntul îngheţat. Iar omul, în timpul marşului, îşi poate lipi faţa mănuşii de obraz, ca să se încălzească.

Urmele lupilor duceau mereu înainte. Mă ţineam după ele şi nu părăseau o clipă linia lor dreaptă ca un şnur.

Parcursesem mai bine de zece kilometri, cînd partea dreaptă a malului a început să se retragă, deschizîndu-se unui alt afluent. Platoul larg al confluenței era luminat de soare.

Aici urmele labelor de lup se pierdeau în puzderia altor urme și chiar și lupii trecuseră pe aici de mai multe ori. Într-o parte se întindea o mlaștină înghețată, din care răsăreau brazdele de pămînt întroienite, smocuri de iarbă înaltă, insulițe de sălcii, și niște construcții scunde, încropite din paie, crenguțe și frunze — o micuță colonie de guzgani-de-mosc.

Afluentul era Gulenga ; dincolo de ea, pe malul drept al Bambuikăi, începea imensa zonă de vînătoare a evencilor. Tolia îmi arătase golful acesta odată, cînd ne aflam pe partea opusă, el însă nu se ducea niciodată să vîneze în imediata lui vecinătate.

Am rămas ca opărit și, pe neașteptate, m-au răpus, deopotrivă, oboseala și slăbiciunea. Fumul se înălța la cîteva sute de metri mai sus, de partea cealaltă a Gulengăi. Toată truda mea istovitoare fusese zadarnică, toate speranțele mele se spulberaseră. Așadar Tolia nu era aici. Și din nou m-am trezit față în față cu întrebarea care, în ultimele zile, stăruise în mintea mea aproape fără încetare : ce să fac ?

În clipa aceea însă mi-era limpede ce aveam de făcut : Să ajung — tîrîș-grăpiș — în preajma focului. Cel puțin, să mă încălzesc un pic și să sparg pentru cîteva clipe acest cerc al singurătății, care se strîngea tot mai mult în jurul meu. Și m-aș fi îndreptat într-acolo de-ar fi fost să mă întîlnesc și cu diavolul.

Am pornit să traversez mlaștina. Crusta de gheață, de mult așezată sub zăpadă, troznea la fiecare pas. Covorul scrîșnitor era stricat din loc în loc de urme de pași omenești, pe un lăstar de mesteacăn atîrnau două fîșii de piele — dar închinat de evenci zeului acestui rîu.

Cu asemenea jertfe, nomazii evenci încercau, pe la trecătorile și vadurile rîurilor, să cîștige grația stăpînului acestor locuri, arătîndu-i cît se poate de clar ce anume doresc : să-i cumpere favorurile și sprijinul pentru o vînătoare îmbelșugată (Tolia spunea că în asemenea locuri, rușii obișnuiesc să lase sticle de vodcă goale).

Fîșiile de piele n-apucau să stea agățate multă vreme ; zăpada nu se prindea de ele și pînă și crenguțele din

jur erau golașe. Printre insulițele amintite și pe mal, printre smocurile de iarbă și roiniță, șerpuiau poteciile guzganilor-de mosc, presărate la tot pasul cu capcane; într-una zăcea un guzgan înghețat bocnă. Blana lui ruginie, de culoarea castanei, mi-a amintit deodată de un mușuroi de cîrtiță proaspăt scormonit, la noi acasă, în satul Roudnice, de lîngă Siberka, ținutul copilăriei mele, unde pămîntul e nisipos. Pentru o clipă am simțit aproape mirosul dulceag și amețitor al ierbii smălțate de căpșoarele pufoase ale florilor de pătlagină. Tremuram de frig și picioarele mi-erau grele ca plumbul. Am mers mai departe. Zăpada era bătătorită tot mai mult de picioare omenești, scurmată de copitele renilor și plină de baligă înghețată, învelită de promoroacă. Ceva mai încolo am zărit renii; rumegau în tihnă lichenii și apariția mea n-a avut darul să-i tulbure deloc. Cei mai mulți și-au văzut mai departe de păscutul lor, și numai cîțiva și-au ridicat ușor capul și au rămas nemișcați.

Într-un luminiș, printre mestecănașii și pinii cu crengile ronțăite de animale se aflau două iurte, din care se înălța cîte un firicel de fum. Dar fumul care mă atrăsese pe mine aici pornea de la focul din fața iurtelor.

În jurul focului ședeau Cikundaiev, Duvancio, și o tînără evencă, înfofolită toată în blănuri. Pe o sanie, lîngă vatră, zăcea un lup împușcat; era o lupoaică mare, sură, cu o ușoară nuanță ruginie.

S-au uitat la mine cu surprindere.

Vînătorilor le luceau ochii. Duvancio ținea în mînă o sticlă.

Sărbătoreau succesul din ziua aceea. După luni de zile vînaseră, în sfîrșit, din nou ceva ca lumea. Pentru împușcarea unui lup, vînătorii capătă un premiu de cincizeci de ruble și aproximativ alte douăsprezece pentru blană. Făceau însă un lucru pe care Tolia nu și-ar fi îngăduit să-l facă niciodată. Se apucaseră de băut înainte de a jupui lupul, și-l lăsaseră să înghețe. Pe gerul acela, de crăpau și pietrele, frigeau carnea afară.

— Unde Tolia? m-a întrebat Cikundaiev, după ce s-a uitat cercetător în spatele meu. Avea un aer trufaș. De bună seamă el fusese acela care doborîse lupul.

Le-am spus că-i plecat după Vova și-l aștept de cîteva zile.

— Unde dus el?

— La trecătoarea Aşankan.

— Asta nu departe, a dat el din mînă nepăsător. El nu pățit nimic. Întîlnit pe drum ceva. Eu mers un data trei zi şi trei nopte dupa un mîncăcios.

La altceva nici nu mă puteam aştepta de la evenci. Nu de alta, dar, pur şi simplu, aceşti oameni nu aveau simțul timpului.

— Noi avut noroc, mi-a spus arătîndu-mi lupoaica ucisă. Fost un bătrînă, şi un lup tănăr. Păcat că nu aici colhoz. Primeam şi berbec.

De fiecare lup împuşcat pe teritoriul unui colhoz, administrația colhozului mai dădea, drept recompensă, un berbec.

M-am apropiat iute de foc, să mă încălzesc.

După rostirea ultimelor cuvinte, Duvancio s-a rățoit la Cikundaiev, spunîndu-i ceva neînțeles, pe urmă însă s-a luminat la față şi, agitînd sticla în aer, s-a repezit spre mine, împroşcînd cu acest prilej un pic de băutură pe jos — era alcool curat. Acum îi venise rîndul lui Cikundaiev să se răstească la femeia de lîngă el. A urmat un moment de agitație moderată. Femeia se ținea cu fratele lui Duvancio, care plecase dis-de-dimineață în sus, pe malul Gulengăi, să întindă capcanele. La îndemnul lui Cikundaiev a dispărut în iurtă, ca să revină numaidecît cu un pahar de tinichea în mînă. Ştiam bine că nu voi putea să refuz. Am pus în gură puțină zăpadă, apoi am tras o înghițitură. Ardea înspăimîntător. M-au podidit lacrimile care, prelingîndu-se pe obraji, îngheţau pe loc. Descumpănit, le-am întins înapoi paharul; gîtlejul mă frigea de parcă l-aş fi ținut lipit de o sobă încinsă, dar în stomac simțeam o căldură binefăcătoare. În acest timp Cikundaiev a tras o duşcă zdravănă, fără măcar să clipească.

Dintr-un cort din piele de ren ponosită, a cărui culoare se contopea aproape cu a zăpezii călcate în picioare, a ieşit deodată un copil cam de trei ani — o fetiță. Din blănurile în care era înfofolită nu i se vedeau decît ochişorii vioi, sclipitori, şi o bucățică de obraz. Mă uitam la ea şi nu-mi venea să cred. Cum de nu îngheață? Să nu-i fie oare frig? În mînuța înmănuşată ținea un colț de corn şi sugea din el nevoie mare. Evencii sînt încredințați că renii, cerbii cei mai nordici — trăind luni în şir pe platiuri înzăpezite, au în coarne o rezervă de vitamine şi de

substanțe nutritive, adunate de pe bogatele pășuni în timpul verii.

Stăteam în imediata apropiere a focului și totuși nu izbuteam să mă descotorosesc de cumplita senzație de frig și de totala deziluzie ce mă cuprinsese. Tremuram din tot corpul. Am mai luat o înghițitură.

Între timp, Cikundaiev și Duvancio depășiseră pragul sfielii și m-au invitat în iurtă, unde domnea o căldură plăcută; femeia — pe nume Urindak — a mai aruncat la iuțeală cîteva lemne pe foc. Flăcările luminau iurta și, printr-o deschizătură făcută în acoperiș, ieșeau fumul și scînteile. De jur împrejur zăceau cîteva piei de guzgani și de veverițe. Evencii obișnuiau să le întindă la maximum; pieile proaspete le atîrnau pe peretele iurtei, frigul de afară și căldura dinăuntru avînd darul să le moaie.

— Jos lîngă mlaștină e un guzgan înghețat, mi-am adus eu aminte.

— Noi încă nu controlat capcane, mi-a răspuns Cikundaiev.

Am aflat că lupii dăduseră două nopți tîrcoale renilor. În zori, Cikundaiev plecase să-și facă obișnuitul rond și n-ajunsese bine la rîu, cînd a zărit doi lupi alergînd pe Bambuika. Lupoaica s-a prăvălit la prima împușcătură, al doilea însă a dispărut; Cikundaiev a mai apucat să tragă după el un glonte, tocmai în clipa în care lupul dispărea în cotul golfului. Și cu asta rondul de azi a luat sfîrșit.

În timp ce amintea de lup, Duvancio s-a încruntat pentru a doua oară și s-a apucat să-l certe de zor pe Cikundaiev, într-o limbă hîrîită, guturală. Acesta din urmă mi-a explicat apoi cu toată bunăvoința despre ce era vorba.

Duvancio îi reproșa că împușcase lupoaica. Peste cîteva luni fiara ar fi avut pui și pentru ăștia ar fi căpătat, poate, de cinci ori cîte cincizeci de ruble. Îndeobște preferă să vîneze lupii primăvara, în luna mai, cînd încă mai ninge și lupul și lupoaica aduc puilor de mîncare; urmele îl conduc apoi pe vînător, cu destulă ușurință, spre bîrlogul lor. Aleg puii, iar pe bătrîni îi lasă. Lupul și-așa se împerechează numai o dată la doi ani și atunci de ce să ucidă mama, care la anul fată „alte cîteva cincizeci de ruble".

Cu ani în urmă, în Cehoslovacia, am trăit un timp în munții Vihorlat, și o dată am fost martor la cîrciumă, printre tăietorii de lemne, la o ceartă absolut asemănătoare. Cu singura deosebire că la noi recompensa pentru lupul ucis e de două mii de coroane ; tot așa, cu bucata, indiferent dacă e vorba de un lup bătrîn sau de un pui. Or între Vihorlat și Bambuika e o distanță de aproape șase mii de kilometri. Iată deci că oamenii știu să se descurce pretutindeni. „Cultura" lupilor este așadar unul din motivele fericite pentru care numărul lor nu scade, totuși, atît de vertiginos. Greșelile legilor sînt uneori mai favorabile naturii decît toate planurile pentru ocrotirea ei. Cearta a fost curmată de Cikundaiev, cu un zîmbet triumfător.

— Bun cincizeci ruble. Dar unde găsit bîrlog ? Poate la teren la Tolia...

Argumentul era, de bună seamă, convingător, căci Duvancio n-a mai ripostat.

Gîlceava lor s-a potolit și pentru faptul că Urindak tocmai adusese carnea. Ceaiul fierbea în ceainic și „podeaua" pe care ședeam era nespus de moale și confortabilă ; peste crengile de brad erau așternute piei de ren. Apoi Urindak, cu obrajii de culoarea chihlimbarului fumuriu, mi-a întins, zîmbind, o frigăruie întreagă de șașlik siberian — bucăți de carne bine fripte, cu miros puternic și îmbietor, înfipte într-o țepușă de fier. Procedeul lor de a frige direct pe foc feliile de carne bine îndesate în frigare are într-adevăr ceva special. Pe margini se formează foarte repede o crustă groasă, care împiedică scurgerea sucului și, totodată, uscarea cărnii. E deajuns apoi să înlături cu cuțitul partea carbonizată ca să te delectezi cu bunătatea fragedă și suculentă, ce amintește de biftecul nostru european. În felul acesta nu se pierde nimic din substanța nutritivă a cărnii, ca în timpul fiertului sau a friptului îndelungat în cuptor. Procedeul e adaptat, firește, condițiilor specifice siberiene, unde omul are carne din abundență și nu e nevoit să facă economii.

Fiecare își avea frigăruia lui, în care era înfipt aproape un kilogram de șașlik. Duvancio și Cikundaiev s-au repezit în porțiile lor, plescăind de poftă, cu o vervă neobișnuită. Și cum își tăiau bucățile de carne chiar în dreptul gurii, cu cuțitele lungi de vînătoare, executau din

nou, ca atunci, în tabăra noastră de la Ust'-An, un adevărat „dans al săbiilor". Îmi lingeam degetele şi buzele Carnea era nespus de albă, aducînd cu a iepurilor de casă.

Mi-am amintit de prima noastră întîlnire.

— Urs ? am întrebat iscoditor.

— Nondo, mi-a răspuns Cikundaiev, molfăind cu gura plină.

Nu ştiam ce înseamnă nondo, iar Cikundaiev strîngea neputincios din umeri, nu de alta, dar se ameţise bine şi creierul refuza să-l mai slujească.

În timp ce mîncau, s-au mai luat un pic la harţă, după care Duvancio s-a adresat femeii spunîndu-i ceva, cu voce cîrîită. Femeia s-a oprit pe loc din mîncat şi, dînd fuga, de bună seamă în iurta învecinată, s-a întors numaidecît cu o blană mare de rîs în braţe.

Cu o zi înainte, Duvancio prinsese un rîs într-o capcană pusă la vreo zece kilometri de aici, şi asta însemna alte douăzeci de ruble. Precum se vede azi aveau amîndoi, şi el şi Cikundaiev, toate motivele să se cinstească în lege.

Erau nespuşi de bucuroşi că aveau prilejul să mă ospăteze, şi asta îi ungea la inimă ; amîndoi arborau un aer uşor solemn şi îmi dădeau serios de furcă ori de cîte ori refuzam să beau. Mă aştepta un drum destul de anevoios şi, ca să fiu sincer, mă gîndeam la el cu teamă ; trebuia deci să pornesc cît mai repede, dacă voiam să ajung în tabără înainte de apusul soarelui. În ciuda festinului dezlănţuit şi a atmosferei plăcute ce domnea în iurtă, în inima mea sălăşluiau mereu neliniştea şi nerăbdarea.

Duvancio şi Cikundaiev erau bine făcuţi şi nu conteneau să stropească dumicatul cu cîte o duşcă zdravănă de alcool. Din fericire, pierduseră pe undeva bateriile de rezervă pentru radioul cu tranzistori, aşa că în taiga era linişte. Înlocuiau însă muzica cu ţipete. Amîndoi aveau ochii injectaţi şi se clătinau pe picioare ; aşa cum se prezentau lucrurile, mă aşteptam din clipă în clipă să înceapă să tragă focuri de armă în cinstea sărbătoririi. Femeia era şi ea cu chef — în timp ce copilul, veşnic cu cornul de ren în gură, nu-şi mai lua ochii de pe mine.

Mi-am revenit un pic din ameţeală şi, după ce mi-am băut ceaiul, m-am ridicat.

S-au oferit să mă ducă cu sania, dar acum erau atît de beți, încît abia se mai țineau pe picioare. Am fost nevoit să-i refuz, firește cu părere de rău, pretextînd că mai aveam în drum de controlat niște capcane.

Mă aflam din nou afară, biciuit de gerul năpraznic. Focul din fața iurtei se stingea încet ; atrași de dogoarea lui, cîțiva reni își întindeau spre el botul, să-l încălzească, dar se izbeau cu lopețile coarnelor de ostrețele îngrăditurii ce fereau vatra de asaltul lor stricător.

Duvancio și Cikundaiev insistau să mă însoțească măcar o bucată de drum. Într-un moment de ușoară luciditate, Cikundaiev și-a adus aminte brusc de guzganul prins în capcană. Și i-am pierdut pe amîndoi înainte de a ajunge pe malul Bambuikăi.

Și astfel am pornit, abia tîrîndu-mi picioarele, să bat calea întoarsă peste același cîmp pustiu de zăpadă, sub glaciala boltă a unui cer vinețiu. Dîra de lumină ce brăzdase dimineața oglinda de gheață a rîului se îngustase simțitor și suprafața lui era umbrită, în cea mai mare parte, de malul drept al apei. Pe măsură ce înaintam și timpul se scurgea, fîșia luminată de razele soarelui se subția mereu, ca în cele din urmă să fie înghițită de-a binelea de umbra nemiloasă.

Liniștea mormîntală a fost întreruptă o singură dată, cînd, de undeva, de sus, din spatele unui perete stîncos, a cărui margine mai era în plină lumină, s-au făcut auziți căprioriii. Doi căprioriii ce-și disputau întîietatea într-o acerbă bătălie pentru dobîndirea căprioarei.

Nu m-am oprit. Nimic nu mă mai interesa, nimic nu mă mai tulbura ; nici o fiară. De ar fi apărut și un tigru pe platforma aceea stîncoasă, mi-ar fi fost absolut indiferent. Simțeam cum mă lasă puterile și mă vedeam silit să strîng din dinți cu nădejde, ca să nu mă prăbușesc. Omul rezistă fizic infinit mai mult dacă stă bine din punct de vedere psihic. Pe mine însă mă lăsaseră nervii. Ce se va întîmpla și ce va trebui să fac, dacă Tolia nu se întoarce ?

S-o întind de unul singur în căutarea lui ar fi curată nebunie ; să rămîn aici și să aștept neputincios mi se părea absolut inutil. Cu atît mai mult, cu cît Tolia putea, într-adevăr, să fi pățit ceva și să aibă nevoie de aju-

tor. Orice, numai să nu abdic ! În fine, mi-am zis să mai aştept o zi. Pe urmă mă duc din nou la Cikundaiev şi-l rog să mă ia cu sania pînă la trecătoarea Aşankan.

Cum de nu m-am gîndit pe loc la treaba asta !?!

Am simţit cum mi se urcă sîngele la cap. Dacă, între timp, evancii dispar ? Zona lor de vînătoare se întindea pe cîteva sute de kilometri. Dar mai puseseră aici capcane, şi mîine s-ar putea să doarmă toată ziua.

Mă tîram cu o ultimă sforţare a voinţei, şi cu vaga speranţă că între timp Tolia se înapoiase. Începeau să mi se îndoaie un pic genunchii, iar genele mi se îngreunau mereu de stratul de chiciură ce se depunea pe ele. Abia mai respiram.

Cînd, în sfîrşit — cu chiu cu vai — am ajuns în dreptul buclei de unde se deschide perspectiva cabanei noastre, mi s-a stins şi ultimul licăr de speranţă. Vedeam, de departe, că tabăra era pustie.

(12)

Cam peste o oră — cînd soba dogorea bine — am mai dat o fugă afară, să aduc nişte lemne. Mă pregăteam, din nou, să întreţin focul toată noaptea şi, fără Tolia, ferăstrăul nu era bun la nimic. Tăiatul şi despicatul lemnelor îmi dădea acum de furcă mult mai mult, iar pe gerul acesta cumplit nu pridideam niciodată să adun o rezervă mai mare.

Tocmai mă întorceam spre cabană, cu un maldăr de butuci în braţe, cînd deodată am auzit un zgomot slab şi straniu. M-am uitat în jur. În lungul rîului, pe acelaşi drum pe care mă tîrîsem întorcîndu-mă de la evenci, venea cineva călare ; alături păşea un alt cal, fără călăreţ.

Am lăsat lemnele din braţe şi m-am repezit pe mal. Nu era Tolia.

Făptura de pe cal, cu puşca la spinare, era înfofolită într-o blană de urs.

În clar-obscurul ce se lăsase, caii parcă se contopeau cu zăpada, în asemenea hal se aşternuse pe ei promoroaca. Din botul şi nările lor ţîşneau aburi. Se apropiau.

Cine să fie ? Mi-am încordat privirea.

Spre marea mea mirare am recunoscut-o pe Nadia.

Lucra la poştă şi era prietena Genrietei. Cele două seri după sosirea mea la Bambuika le petrecuse împreună cu noi.

Nadia ducea o viaţă nespus de grea. Primul ei soţ fusese achizitor de blănuri, înaintea Genrietei, şi era un beţiv înrăit. O dată îi lipseau nişte bani şi i-a poftit repede la el pe cîţiva evenci, care tocmai sosiseră în sat, ca să lase din mers nişte piei, iar în zori să se piardă pentru o lună, pe întinderile nesfîrşite ale taigalei. I-a tratat cu spirt. După miezul nopţii i-a gonit din casă cu scandal mare, ca să-l audă vecinii. După cum a ieşit mai tîrziu la iveală, intenţiona să-i acuze de furt. Numai că unul dintre evenci, mai tinerel şi mai zurbagiu, cu mintea înecată de băutură, a ciuruit uşa colibei, rănindu-l de moarte pe soţul Nadiei. Ucigaşul a fost judecat şi condamnat. După aceea însă, familia ucigaşului, cînd venea cu renii la Bambuika, le aducea de fiecare dată celor doi copii ai Nadiei cîteva blănuri în dar. Mai tîrziu Nadia a început să distribuie corespondenţa. Acum se împlineau doi ani de cînd ducea poşta la staţiunea de cercetări geologice aflată la circa optzeci de kilometri depărtare de reşedinţa raională, pe valea rîuleţului Uşmun. Acolo lucra şi actualul ei soţ. Distanţa amintită o bătea o dată pe săptămînă, după sosirea avionului poştal ; pînă la staţiune făcea o zi. În zilele scurte de iarnă, geroase şi cu ninsori abundente, pornea să străbată pustietatea de gheaţă doar o dată la paisprezece zile, rămînînd să înnopteze într-o cabană micuţă, undeva la mijlocul drumului.

Şi iat-o acum pe Nadia, picînd din senin, în preajma cabanei noastre.

Te pomeneşti că-mi aduce o scrisoare ?!? mi-a dat numai decît prin minte. Era însă un ocol prea mare, să se abată din drumul ce ducea spre Uşmun, ca să mai parcurgă zeci de kilometri în plus. Dar chiar dacă i-ar fi trecut prin cap o asemenea idee năstruşnică, n-avea de unde să ştie unde ne aflam, la ora asta, Tolia şi cu mine.

— Hei ! a strigat ea. Ce mai faceţi ?

Radia de bucurie că mă găsise viu și nevătămat la Ust'-An. De sub coiful de gheață ce-i acoperea genele și sprîncenele, ochii ei, lucind de umezeală, păreau și mai întunecați.

— Tolia nu-i aici, m-am grăbit să-i spun.

Din glasul meu răzbea îngrijorarea.

— Îl aștept de cîteva zile, a plecat spre trecătoarea Așankan.

— Păi, de-aia am venit.

S-a dat repede jos de pe cal:

— Brrr! Ce frig e aici!

Mă uitam la ea înmărmurit și, deodată, mi s-a tăiat răsuflarea.

— Ce-i cu Tolia?!!! mi-a ieșit din gură, fără voia mea.

Era pentru prima oară cînd rosteam cu voce tare întrebarea care mă chinuia de cîteva zile.

Nadia tropăia de frig.

— Nu-mi dați și mie mai întîi un strop de ceai? mi-a răspuns ea și, aruncîndu-mi o privire fugară, a dat buzna în cabană: Brr!... va să zică n-ați înghețat în frigăraia asta...

— Ce-i cu el?

— A avut un accident. Acum însă e bine.

Mi-a luat piuitul.

— Ce... accident? am bolborosit, cu gîtlejul sugrumat de emoție.

— Cu un urs. S-au luat la trîntă, mi-a răspuns pe un ton cît se poate de calm.

— Cu un urs!? Mă holbam la ea cu ochii plini de groază și limba parcă îmi amorțise. E rănit?! Unde e?! am bîiguit în cele din urmă.

— La spitalul din Bagdarin, mi-a spus așa, ca într-o doară.

— Atunci...

— Nu vă fie teamă — totul e în ordine. S-a făcut bine și e îngrijorat de soarta dumneavoastră.

Și-a scos cojocul și a început să se scuture; stropii de gheață topită i se prelingeau pe obraji.

— Cu un urs? am repetat eu, tremurînd din tot corpul.

— Te pui cu Tolia, a rostit ea cu o voce plină de admirație; apoi, fericită că ajunsese cu bine la Ust'-An

și că se afla lîngă sobă, la căldurică, și-a aprins repede o țigară.

Abia după aceea am aflat, în sfîrșit, ce se întîmplase cu Tolia.

Ajunsese cu bine la trecătoarea Așankan : a doua zi, pe înserate, Vova nu se arătase încă și Tolia se hotărîse să-l aștepte.

În dimineața următoare a luat o toporișcă și găleata și s-a dus pînă la pîrîul aflat la peste o sută de metri de cabană, să taie un pic de gheață. Murzik, căruia nu-i revenise încă mirosul, a rămas acasă.

Pîrîul era înghețat bocnă, pînă la fund.

Tolia se căznea, izbind gheața cu putere și astfel n-a auzit un troznet de crengi în spatele lui. Pe urmă a fost prea tîrziu.

Contrar tuturor obiceiurilor, ursul nu s-a ridicat pe labele din spate, ci a atacat din goană... Tolia abia a mai apucat să se întoarcă. A mai avut totuși atîta prezență de spirit încît să-și ia avînt și să lovească sec cu toporișca. În același timp a simțit o lovitură cumplită drept în față, a auzit cum îi crapă arcada stîngă și a scăpat toporișca din mînă. Ursul voia să-i ia vederea. În clipa următoare se rostogoleau amîndoi pe jos. Ursul, urlînd de furie și durere, i-a sfîșiat lui Tolia coapsa cu ghearele, după care i-a înfipt colții în brațul stîng ; din fericire, prin pufoaica vătuită și prin jacheta groasă, de lînă. Atunci Tolia a scos din teacă cuțitul de vînătoare și, cu toată puterea ce-i mai rămăsese, l-a împlîntat în inima ursului, după care s-au prăbușit amîndoi.

Deodată l-a auzit pe Murzik trăgînd de ursul care horcăia. Îi era limpede că nu-și putea îngădui nici un răgaz, că trupul și mintea lui n-aveau voie să cedeze cu nici un preț oboselii.

Ar fi fost de-ajuns să-și piardă pentru cîteva minute cunoștința ca să înghețe de-a binelea. Trebuia să-și încordeze toți mușchii, pînă la ultima fibră, și să-și biruie durerea, ca să se poată sălta pe picioare. În capul lui stăruia un singur gînd : să nu rămînă pe loc. Să ajungă, indiferent cum, înapoi în cabană !

A durat un timp pînă să se ridice. Cu piciorul rănit, cu mușchiul brațului sfîșiat și pe jumătate orb, cu fața înecată de sîngele care înghețа văzînd cu ochii, a reușit totuși să se tîrască pînă la cabană. După ce a izbutit să

învingă valul de slăbiciune ce-l cuprinsese, a ieşit din nou afară şi, lăsîndu-se în genunchi, şi-a spălat obrajii cu zăpadă şi a mîncat un pic din ea, ca să-şi mai stingă setea cumplită. Pe urmă a mai pus cîteva lemne pe foc şi şi-a presărat rănile cu zahăr. Nadia mi-a spus că zahărul opreşte sîngerarea şi preîntîmpină infecţia. După aceea şi-a bandajat rănile cu o cămaşă şi, chinuit de dureri, s-a întins pe pat, aşteptîndu-l pe Vova — de rezistat putea să reziste aşa cîteva zile, căci provizii avea din belşug.

În halul ăsta l-a găsit Vova, cînd a apărut la cabană, odată cu lăsarea întunericului. A făcut pe loc esenţialul : i-a fiert la iuţeală o supă de carne foarte consistentă şi, după ce i-a mai dat să bea un pic de ceai, a plecat în grabă spre staţiunea geologică de la Uşmuna, unde a ajuns mergînd toată noaptea şi a doua zi pînă la amiază. De acolo au chemat prin radio Bagdarinul, ca să trimită, de urgenţă, un avion de salvare. După cîteva ceasuri de somn, Vova, însoţit de doi membri ai expediţiei, au pornit înapoi pe schiuri. Cel mai apropiat teren cu posibilităţi de aterizare se afla la vreo cinci kilometri de cabana lui Tolia, pe oglinda unui lac de dimensiuni reduse. Cei trei au răzbit acolo abia în zori ; tocmai bine, ca să aprindă focul pentru orientarea pilotului, care aducea cu el un medic de prim ajutor. După aterizare s-au dus repede cu sania de la bordul avionului, să aducă rănitul şi să-l transporte imediat la spitalul raional.

În timp ce Nadia povestea, mă treceau cînd fiorii reci ai groazei, cînd fierbinţelile unor emoţii răscolitoare. Ce situaţie disperată a avut de înfruntat sărmanul Tolia ! Ca s-o poată depăşi, a avut nevoie de mai multă putere decît îi puteau oferi muşchii. Încercam să-mi imaginez cam ce-ar fi făcut un om plăpînd din lumea noastră civilizată, dacă ar fi fost atacat de un urs, aşa cum fusese atacat Tolia. Răspunsul era simpla întrebare : cine dintre noi, rănit în asemenea hal, cu arcada crăpată, cu coapsa sfîşiată şi cu dinţii unui urs fioros înfipţi în muşchii braţului, şi-ar mai fi adus aminte că în teaca agăţată la brîu mai are un cuţit de vînătoare ?

Tolia a intrat în luptă şi s-a bătut pentru viaţa care, în condiţiile sălbăticiei, se manifestă şi acum în puritatea formei sale primitive. Ca un autentic om al pădurilor,

avea în sînge reacții de apărare foarte puternice împotriva oricărei primejdii.

— Într-adevăr, e în afară de orice pericol ? am întrebat eu cu vocea scăzută.

— Totul e în perfectă ordine, m-a liniștit Nadia. A scăpat... s-a ales doar cu cîteva cicatrici, atîta tot. Era însă îngrijorat din pricina dumneavoastră ; de aceea mă aflu eu aici.

Și după ce m-a privit o clipă, a continuat :

— De la Bagdarin voiau să trimită pe cineva să vă caute, dar eu tot eram la Uşmuna, aşa că m-am înțeles cu ei să nu mai vină nimeni, că mă reped eu să văd ce și cum. Cei de la stațiune mi-au dat și pentru dumneavoastră un cal.

Abia în clipa aceea am început să înțeleg că, de fapt, povestea Ust'-An-ului luase sfîrșit pentru mine.

— Cred că nu mai are nici un rost să rămîneți aici, mi-a spus Nadia, de parcă s-ar fi temut de răspunsul meu. De altfel, am misiunea să vă transmit că în preajma lacului Okunovo a apărut o haită mare de lupi, care atacă renii. De la Bagdarin, Daba v-ar însoți cu avionul.

De la Bagdarin ? În cazul ăsta aş putea să-l vizitez pe Tolia la spital. Și-apoi — prea mult timp nu mi-a mai rămas, și-ar fi păcat să pierd prilejul de a vedea o vînătoare de lupi în stil mare.

— Cît e de la Okunovo la Bagdarin ? am întrebat.

— Nimica toată. Cel mult două sute de kilometri. Drept spre miază-noapte.

Socotind deci și cei patru sute de kilometri pînă la Bagdarin, mă aștepta un drum de șase sute de kilometri.

— Peste trei zile sosește la Bambuika avionul poștal. Dacă pornim în zori, avem toate șansele să-l mai prindem.

Va să zică eu o iau pe urmele unei haite de lupi, în timp ce Tolia...

Deodată mi-am adus aminte de cele trei capcane pe care le întinsesem din nou în apropierea cabanei.

— Mai sînt aici niște capcane, am spus încurcat.

— Cum văd, v-ați făcut un vînător în toată legea, a rîs Nadia amuzată, în timp ce-și sorbea fericită ceaiul.

Dimineața devreme am încărcat sacii de dormit, pieile, capcanele, toate lucrurile lui Tolia și ale mele. Ce-am putut am pus pe mine. Erau —44°C.

Sosise ultimul minut al șederii mele în tabăra de la Ust'-An. Nu așa îmi imaginasem eu despărțirea ; dar, cel puțin, eram liniștit știindu-l pe Tolia în siguranță, în timp ce pe mine mă aștepta lacul Okunovo — (unde Daba prinsese cîndva atîta pește, încît au trebuit să vină cu un AN-2 ca să poată lua întreaga cantitate) — și o haită mare de lupi, care atacă renii sălbatici.

Certitudinea în ceea ce îl privea pe Tolia și noua speranță ce încolțise pentru restul șederii mele în taiga, au avut darul să mă învioreze. Starea de oboseală și deprimare care mă apăsase și mă sufocase în ultimele zile, din pricina așteptării neputincioase, s-a risipit ca prin farmec, de parcă aș fi inhalat pe neașteptate o doză uriașă de oxigen. În simțămîntul de ușurare ce mă cuprinsese se strecura, acum, și un pic din nostalgia despărțirii.

Am tăiat împreună cîțiva butuci și am pregătit un braț de lemne să rămînă de rezervă ; pe sîrmă, în locul prosoapelor și al ciorapilor, atîrnau, spre a fi ferite de soareci, un săculeț cu zahăr, o lumînare, un pachețel de ceai și cîțiva pezmeți. Pentru orice eventualitate. Un om răpus de ger, obosit sau înfometat putea găsi aici un refugiu sigur, și cît de cît, un prim ajutor. Și va găsi totul, chiar dacă la puțin timp după plecarea noastră sîrma avea să fie acoperită de un strat gros de promoroacă, ce se va uni cu gheața de pe pereți.

Am ieșit afară.

Poznașa, ca de obicei, după mine și țuști în zăpadă, țopăind fără grijă pînă în dreptul vetrei, ca apoi, firește, să se cațere într-un copac. Cînd însă am închis ușa și am tras zăvorul s-a oprit mirată — și a venit fuga înapoi. S-a ridicat pe picioarele din spate, și săltînd codița în sus, s-a uitat la mine îndelung, cu niște ochi plini de uimire.

De unde știa această ființă ce avea să se întîmple ? Simțeam, de bună seamă, că tot ceea ce se petrecea în jurul meu era neobișnuit.

S-a întins și și-a proptit lăbuțele de ușa cabanei ; după care a început să scoată niște țipete furioase. Cu o iuțeală de necrezut s-a apucat să zgîrie ușa cu ghearele

ei micuțe și ascuțite, în timp ce căpșorul ei cu urechile ca doi ciucurei zburliți se înălța și cobora necontenit.

Voia înăuntru. Întocmai ca Murzik, atunci cînd luase cu asalt ușa ca să intre după ea și s-o sfîșie. În comportarea ei nu era nimic ce izvora dintr-un sentiment prietenesc sau dintr-o afecțiune față de stăpîn — ci pur și simplu își apăra o vizuină încăpătoare și confortabilă.

Nadia, care între timp încălecase, rîdea cu poftă.

— O să trăiască aici, în Parc, am spus eu, pe un ton categoric.

La primăvară o să se bată pentru ea masculii, ea o să se cuibărească într-o scorbură — la iarnă își vor face din nou apariția Tolia și Murzik și astfel va începe un alt ciclu al intransigentei bătălii, crude și sîngeroase, ce constituie esența vieții în condițiile sălbăticiei.

Am luat-o în jos, de-a lungul Bambuikăi ; trebuia să înnoptăm în micuța cabană aflată la întretăierea drumului cu poteca Kabarului.

Din clipa aceea, pe parcursul a două zile, am avut de înfruntat, ceas de ceas, pîrjolul unui ger necruțător. Pe magistrala albă și netedă a rîului caii înaintau mult mai ușor decît la venirea noastră spre Ust'-An, dar să rezist în șa mai mult de o oră mi-a fost aproape cu neputință. Mai întîi mi-au înghețat genunchii, apoi călcîiele și tălpile, în ciuda cizmelor călduroase de blană. Cînd am început să dau din picioare, ca să grăbesc un pic circulația sîngelui — calul a pornit în galop. M-am cutremurat ; pielea parcă nu mai era a mea, și aveam senzația că sînt împachetat în foi de staniol. Curînd am înțepenit de tot și eram încredințat că dacă mă prăvălesc din șa, mă sparg în mii de țăndări, ca o oglindă. Am descălecat — picioarele abia mă țineau. Și a durat, nu glumă, pînă să mă încălzesc mergînd. Pe urmă am început să mă simt ceva mai bine.

În jurul nostru se întindea, fără hotare, împărăția sclipind de albeață a taigalei.

Dar în pofida gerului ucigător, în care aerul arctic îmi chinuia fără milă plămînii și, clipă de clipă, eram nevoit să-mi încălzesc, cu blana mănușilor, obrajii și nasul înghețat, percepeam splendoarea neîntinată, aspră, dar măreață, a acestei pustietăți. Mă fascina mereu liniștea ei severă — în superba ei sobrietate nu găseai nimic din ceea ce ar fi putut trăda frivolitatea. Am stat

atîta vreme la Ust'-An, și tot nu mă săturam de frumusețile ei. Și vorba ceea, mă aflam încă în mijlocul ei și mă mai așteptau și cele cîteva zile în preajma lacului Okunovo și totuși începeam de pe acum să-i duc dorul. Îmi dădeam seama că-mi va lipsi din ce în ce mai mult, că amintirea ei mă va hrăni mereu. A fost pentru mine o perioadă neobișnuit de frumoasă, căci viața în taiga nu poate fi înlocuită cu nimic. A fost o mare experiență, de libertate totală, așa cum mi-a fost dat s-o cunosc numai acolo. Și poate că tocmai această libertate neîngrădită, cîștigată cu prețul unor condiții de viață ce-i impun omului o neîncetată luptă cu comoditatea, conferă adevăratul suflet acestui chip glacial de aspru, și aparent lipsit de orice simțire, al taigalei hibernale. De pe acum, în ciuda accidentului suferit de Tolia — tînjeam după frumusețile ei ; după mirosul, plinătatea și forța ei nețărmurită. De cîte întinderi naturale, cu adevărat neîncătușate, mai dispune azi omenirea ?

A doua zi, spre prînz, peisajul a început să se schimbe, desfășurîndu-se în toată lărgimea lui. În fața noastră s-au deschis deodată tărîmurile sudice ale Muiei și panorama vastă a Șamanului. Am părăsit cursul rîului, care făcea prea multe meandre, și am luat-o pe o potecă ce șerpuia printre mesteceni. Aerul avea din nou puritatea cristalului, iar soarele strălucea ca întotdeauna jos, și alb ca spuma, acoperit parcă de brumă.

Gerul frigea din ce în ce mai rău ; să mergi călare era o adevărată tortură. Ajungea să privesc șaua, ca să simt cum îmi îngheață sîngele în vine. Umblam tot mai des pe jos, ținînd caii de dîrlogi.

Înaintam unul în spatele celuilalt, cu pas de gîscă, fără să suflăm o vorbă. Cînd am încercat să rostesc ceva, buzele mi-erau atît de înghețate, încît au refuzat să se miște ; de fapt, am murmurat ceva, neînțeles. Orice cuvînt tulbura ritmul respirației, și nu lipsea mult ca gerul să te înăbușe. Mi-a trecut prin minte că vînătorii singuratici sînt scutiți cu desăvîrșire de acest efort suplimentar.

Îmi înghețau genele și cînd clipeam, țurțurii de gheață umedă se contopeau pe loc. Fața mi-era încremenită ca o mască.

Apoi, pe neașteptate, am auzit în spatele meu o împușcătură. Mi-am întors privirea și mi-am frecat

ochii — am surprins-o pe Nadia cu carabina în mînă. În aceeași clipă s-a săltat în șa și a pornit în galop peste albul scînteietor al cîmpiei.

Cînd a revenit, peste spinarea calului zăcea aruncată o căprioară. Sub platoșa de gheață, ochii Nadiei zîmbeau de fericire.

— Îndată ajungem la destinație, a ținut ea să mă asigure.

Și, deodată, m-am gîndit cu bucurie la o baie bună, fierbinte ; era sigur că Genrieta mi-o pregătește. Cu acest prilej mi-am adus aminte că, atunci, înainte de plecare, aburii ce se rostogoleau peste plita încinsă miroseau a roiniță. Acum mi se părea că singurul lucru care mi-a lipsit la Ust'-An și, vreodată, în viață, a fost o baie fierbinte.

Pe urmă soarele subțire și rece s-a pierdut, și bolta glacială de un albastru strălucitor a căpătat repede culoarea cenușiului, pe care clipeau, rece, primele stele. În sfîrșit, au apărut cunoscutele căsuțe din Bambuika și, totuși, în calea noastră nu se ivea țipenie de om. Din coșuri însă se înălțau fuioare de fum albe, delicate și firave, ca niște mlădițe tinere...

PE MALURILE SNIEJNEI

(1)

De data asta am revenit în taiga la începutul lunii aprilie, urmînd să aştept sosirea primăverii undeva, în apropierea rîului Sniejna, printre nenumăratele coline şi coame muntoase, cu văi şi vîlcele mlăştioase ce se desfăşoară pe linia de demarcaţie a pustietăţii bureato-mongole. Doream să prind începutul primăverii în taiga, spre a putea urmări cum se comportă în acest anotimp animalele sălbatice în propriul lor mediu de viaţă.

A trebuit să mă grăbesc, căci nimeni nu putea şti cînd va veni cu adevărat primăvara. Or, la 12 aprilie, în localitatea Zakamensk, începuse să picure din streşini şi zăpada se înmuiase bine.

M-am liniştit abia în elicopterul serviciului de ocrotire a pădurilor împotriva incendiilor. Iarna, cînd întregul ţinut îşi dormea somnul adînc sub plapuma de zăpadă şi nu exista primejdia incendiilor, acest elicopter asigura transportul periodic şi serviciile de salvare şi de prim-ajutor în taiga. Ducea medicamente şi aparatură medicală la micile spitale izolate, ce se află la distanţe de sute de kilometri de centrele raionale. Acum trebuia să se abată din drum spre rîul Sniejna şi să mă debarce, cu echipament şi provizii, lîngă cabana de vînătoare a vînătorului bureat Serghei Imenohoiev Daşievici. Serghei urma să mă „cazeze" în mica lui cabană, şi după cîteva ore, cît îi trebuia elicopterului ca să distribuie toată încărcătura, avea să se întoarcă la el acasă, în satul Myla. Pe Sniejna îşi va face din nou apariţia abia în a doua jumătate a lunii mai, bineînţeles nu cu elicopterul, ci călare. Şi atunci o să-mi aducă şi mie un cal. Potrivit înţelegerii cu forurile de resort, urma să-l însoţesc pe Serghei în timpul vînătoarei de primăvară.

Ne îndreptam spre nord-vest și pretutindeni sub privirile noastre se desfășurau lanțuri nesfîrșite de munți și dealuri albe, cumpene de ape sălbatice, dar și văi atît de netede, încît aminteau de niște lacuri înghețate, acoperite de nea. Munții golași lăsau locul unor coame pe ale căror povîrnișuri se cățăra o vegetație rară — trunchiurile năpădite de promoroacă ale zadelor și ale mestecenilor — pe alocuri îndesită de masivii *zîmbri* siberieni. Crengile zîmbrilor erau albe de-a binelea și numai pe alocuri răzbea din ele verdele închis al acelor. Și, din nou, alte văi străbătute de meandrele unor pîrîuri încremenite și cu malurile îmbrăcate de hățișuri pestrițe.

În aerul scînteietor, de o puritate străvezie, deslușeam sub mine solzii de gheață, în timp ce, în depărtare, spre sud-vest, strălucea, magnific, muntele Bairi. Iar mai în dreapta, spre miazănoapte, încrengătura nesfîrșită de dealuri și coline pătrundea adînc în Saianul Răsăritean, pînă la muntele Munku Sardyk, a cărui culme (3 491 metri) era îmbrățișată de zăpezi și ghețuri eterne. Lumea aceasta pustie, nepopulată și încremenită, de o albeață orbitoare, era, pe alocuri, întretăiată de umbre violete. „Dumnezeule, — mi-am spus în sinea mea — aici, dacă te pierzi, s-a zis cu tine... Te pomenești că primăvara nu vine aici niciodată". Zburam spre împărăția zăpezilor damnate de blestemul gerului, spre atotputernicia de gheață a iernii.

Pe zăpada curată, sclipind în bătaia soarelui, se vedeau ici-colo urme de animale. Erau atît de clare și atît de proeminente, încît puteau fi, pur și simplu, citite. Urme de copite, mari și mici. Nicăieri nu se iveau urme de lăbuțe. Toate erau aici altfel, ținutul acesta avea o înfățișare cu totul diferită de aceea a meleagurilor pe care trăisem în urmă cu doi ani și mai bine, alături de Tolia, pe malul Bambuikăi.

M-am uitat la Serghei. Încălțat cu cizme înalte de blană, stătea picior peste picior, pe scaunul din fața mea, și privea peisajul ; avea pe el o pufoaică neagră, iar în cap își îndesase bine căciula cu urechi de blană de lup.

Aducea cu un indian. Fața lui, cu pometii ieșiți în afară și cu nasul borcănat, era arsă de ger și de vînt. Din toată înfățișarea lui răzbea forța și dîrzenia. Și,

totuși, acum părea ușor descumpănit. De bună seamă, nu era în stare să priceapă ce doream să fac în taiga, tocmai în perioada în care sezonul de vînătoare se isprăvise. (El însuși se întorsese din zona lui, în urmă cu o lună, cu o bogată încărcătură de blănuri. Ce mi-a venit să mă duc în pustietate acum, la sfîrșitul iernii, cînd animalele nu prea se mai arată și în taiga începe un sezon mort ?) În afară de asta, eram și primul străin pe care-l însoțea vreodată. Și cum urma să-i ocup cabana, mă socotea, firește, oaspetele său.

Zburam deasupra unui masiv stîncos, a cărui coastă golașă sclipea cu gheața. Deodată, din cabana pilotului, și-a scos capul mecanicul elicopterului.

În dreapta se vede o turmă de reni, a strigat el, străduindu-se să răpună zgomotul motorului.

Pilotul a făcut un viraj și în clipa următoare i-am zărit.

Înaintau, unul cîte unul, în șir indian, prin zăpada strălucind de albeață, de-a lungul unui platou lipsit de vegetație. Lanțul nesfîrșit de urme dovedea că veneau dinspre miazăzi, îndreptîndu-se spre masivul stîncos. Era un grup mic, opt laolaltă, dintre care trei pui, proaspăt fătați. Mi-am încordat privirea. În bătaia soarelui, renii aveau culoarea albului cenușiu — cu alte cuvinte nu-și lepădaseră încă blana hibernală. Blana lor lucea, în timp ce trupurile lor aruncau pe zăpadă umbre albăstrii.

Pilotul a început să coboare încet aparatul. Animalele s-au oprit și, adunîndu-se grămadă și-au ridicat capetele privind în sus cu niște ochi plini de uimire. Aerul era de o transparență atît de pură, iar noi ne lăsasem atît de jos, încît pe cenușiul boturilor prelungi ale renilor am putut zări, deasupra nărilor negre, niște pete albe.

Pe urmă animalele au început să se neliniștească, împrăștiindu-se în clipa în care, odată cu zgomotul motorului, a căzut asupra lor umbra rotitoare a elicei. Alergau într-un ritm nespus de ciudat, săltînd de zor partea inferioară a spinării. Nu mai văzusem pînă atunci de sus animale speriate, luînd-o la sănătoasa. Era într-adevăr o priveliște neobișnuită. Doar doi puișori sfrijiți și costelivi au rămas pe loc încremeniți — urinînd, probabil de frică. Al treilea a gonit un pic, pe urmă a

rămas și el, țintuit locului într-o descumpănire deznădăjduită.

Ne-am înălțat brusc și pentru o clipă animalele au dispărut din raza ochilor noștri. Zburam de-a lungul unui crîng de mesteceni tineri, spre care se îndreptase turma de reni. Probabil că aici rontăiau, din mers, lăstarele și mugurii tineri, căci șnurul lung și drept de urme mari și rotunde începea deodată să se încîlcească. Pe alocuri, zăpada era răvășită și presărată cu bobițe negre.

Pilotul a ridicat aparatul din ce în ce mai sus, făcînd apoi o nouă manevră de coborîre. În intenția lui era, de bună seamă, să mă facă să văd animalele din imediata lor apropiere ; așa se explică de ce a ținut mai întîi să le sperie. De data asta zbura cu mare grijă. Cobora pieziș, dezvăluindu-mi, pentru a doua oară, întreaga perspectivă a platoului. Oare ce s-o fi întîmplat cu puișorii aceia, care nu puteau să aibă mai mult de trei săptămîni ? mă întrebam în sinea mea.

În sfîrșit, am răsuflat ușurat. Între timp, mamele reveniseră la odraslele lor. Celelalte animale stăteau și ele pe loc și așteptau. Curînd s-au regrupat și, încolonîndu-se unul în spatele celuilalt, ca o mică oștire, au pornit din nou, mărșăluind, în direcția inițială : în sus, spre masivul stîncos, a cărui strălucire albăstrie pur și simplu te orbea.

Urmele renilor, amprentele lăsate de copitele lor se conturau acum cu o claritate neobișnuită. Razele soarelui cădeau peste ele mai pieziș, încărcîndu-le cu umbre mai întunecate. Acum se vedea perfect tot traseul lor, îndreptîndu-se spre nord-est.

— E începutul migrațiunii de primăvară a renilor ? am întrebat cu o voce foarte puternică, spre a acoperi huruitul asurzitor al motorului.

Serghei m-a măsurat îndelung cu ochii lui pătrunzători. Mi-a trecut prin minte întrebarea mea și deodată mi-am adus aminte de Tolia. Dacă ar fi aici... ce bine-ar fi...

În timp ce-i explicam, cu o coherență relativă, folosind perifraza și gesticulația, spre a-l face să înțeleagă sensul întrebării mele, Serghei m-a ascultat cu mult interes. S-au scris doar atîtea cărți despre regula-

ritatea migrațiunii renilor sălbatici, despre veșnicul lor pelerinaj pe aceleași poteci, bătătorite, de secole, de turmele lor. După ce criteriu se conduce migrarea lor seculară? Ce forță, ce îndemn, ce bici obscur îi mînă spre acele marșuri nesfîrșite, mereu pe aceleași drumuri? De unde vin și încotro se duc, dar — mai ales — de ce?

Pe chipul lui Serghei se citea nedumerirea.

A urmat un răspuns foarte interesant, în aparență complicat, dar în esență nespus de simplu; o înlănțuire de cuvinte rusești, întrerupte din cînd în cînd de expresii bureate, din care nu înțelegeam o iotă. Serghei însă îmi dădea numaidecît toate lămuririle, cu cea mai mare bunăvoință. Știa bine rusește. Ceea ce-l făcuse să-și piardă cumpătul fusese întrebarea mea, legată, colac peste pupăză, de misiunea lui de ghid, pentru care, sufletește, nu era cîtuși de puțin pregătit. Sărmanul Serghei! Nu știa ce belea îl așteaptă cu mine.

Cînd mi-am tradus răspunsul lui în cehă, suna cam așa:

„Renii merg după hrană, știu întotdeauna unde s-o găsească. Primăvara colindă văile și luncile tundrei. Acolo e prima lor pășune. Vara se întorc sus, în munți. Să se ferească de țînțari, și fiindcă pe dealuri primăvara vine mai tîrziu. Acolo găsesc iarbă tînără, mai proaspătă, și lăstari mai fragezi. În văi și în tundră iarba începe să se ofilească. De aceea pornesc la drum, mergînd pe dealuri și creste și, îndeosebi în preajma lacurilor de munte. Nu se opresc niciodată ca să pască totul pînă la ultimul fir. Așa se explică de ce se pot întoarce pe aceleași drumuri. E un procedeu al lor. De ce bat mereu aceleași poteci? Multe animale ca, de pildă, ursul, samurul și porcul mistreț își au și ele potecile lor permanente, pe care gonesc în căutare de hrană și tot pe ele fac calea întoarsă. Dar acestea duc altfel de viață. O dată am văzut un pîlc de reni apropiindu-se de un loc unde tocmai arsese o pădure. Ar fi fost deajuns să facă un ocol de cel mult două sute de metri, ca să ajungă din nou pe vechea potecă. Renii însă s-au oprit dezorientați, nemaiștiind încotro s-o apuce. Înaintaseră pînă atunci conduși de o femelă bătrînă, care bătuse acest drum de cînd lumea. În ciuda faptului că pădurea continua să ardă mocnit, animalele și-au biruit teama ce le cuprinsese și au trecut în goană

peste locul pîrjolit de incendiu. Altă dată i-am văzut înșirați în dreptul vadului pe unde obișnuiau să treacă apa unui rîu. Puhoiul mîncase malul. Cu cîțiva metri mai încolo animalele și-ar fi putut croi cu ușurință alt vad și să-și vadă mai departe de drumul lor. S-au încăpățînat însă să înfrunte malul abrupt — cu prețul unor eforturi nemaipomenite — ca să-și urmeze marșul pe vechea lor potecă". Am avut impresia că a mai adăugat : „Renul este animalul cel mai conservator din cîte cunosc — un exemplu clasic de dogmatism, și de aceea nu mi-e drag". Dar firește, Serghei n-a spus așa ceva.

Răspunsul lui a avut darul să mă uluiască. A fost surprinzător de simplu și atît de elocvent, încît mi s-a părut deopotrivă convingător și suspect de schematic. Căutam un argument cu care să zdruncin certitudinea afirmațiilor sale. Dar nu mi-a dat prin minte nimic de Doamne-ajută.

Sub noi, stratul de zăpadă era din ce în ce mai gros, de parcă n-am fi zburat direct spre Apus, ci undeva, spre nesfîrșitele pustietăți ale Cercului Polar. În bazinul Sniejnei și în partea apuseană a Hamar-Dabanului se înregistrează, îndeobște, căderi de zăpadă de cinci-șase ori mai mari decît pe țărmurile nord-vestice ale lacului Baikal, în care se varsă apele Sniejnei. Urme de animale erau întristător de puține. Există oare viață pe aceste meleaguri ? mă întrebam în sinea mea, privind abătut peisajul, cînd, deodată, l-am auzit pe Serghei spunînd :

— Am ajuns.

Treceam tocmai pe lîngă o creastă albă, înfiptă parcă într-un munte de gheață. La poalele ei se deschidea o vale tainică și mohorîtă, în ciuda faptului că era scăldată de razele soarelui. Umbra helicopterului aluneca ușor peste ea.

Rîul încremenit șerpuia printre dealuri întroienite, golașe sau cu o vegetație ce răsărea sfielnic de sub stratul gros de zăpadă. Pe alocuri albia lui se pierdea, contopindu-se cu lunca largă și netedă ca în palmă, ca apoi să apară din nou, străjuită de niște țărmuri îmbrăcate de vegetație. Tufișurile aduceau cu o îngrăditură de gheață scînteietoare, întreruptă ici-colo de cîte o pată de umbră întunecată. Povîrnișul unui munte golaș cobora abrupt chiar în albia rîului. Aici Sniejna își

schimba brusc direcția, îndreptîndu-se spre nord-vest. Alt platou, și nicăieri nici o urmă de animal!

Am aterizat pe zăpada înghețată. Ușor, fără nici o zguduitură. Pilotul era deprins să zboare pe orice vreme; în caz de incendiu, chiar dacă vîntul sufla în rafale, trebuia să debarce pompierii pe terenuri din cele mai variate, în rîpe sau văgăuni înguste, și asta în lipsa totală a unor indicații de navigare. Ne-a zîmbit, schimonosindu-se la față, din cabina lui de sticlă și nici măcar nu s-a ostenit să oprească motorul. De bună seamă, se grăbea. Elicea vîntura zăpada.

Serghei și cu mine am început să coborîm bagajele mele. Sacul de dormit, ranița, doi desagi cu provizii și echipamentul. N-apucaserăm să dăm totul jos, cînd mecanicul a strigat:

— Dați-i zor!

După care i s-a adresat lui Serghei.

— În cel mult trei ore venim înapoi să te luăm.

— Nu beți un ceai cu noi? i-a întrebat Serghei. Motorul huruia. Vîrtejul de zăpadă, stîrnit de elice, pur și simplu ne înăbușea, înțepîndu-ne obrajii și ochii; deodată ne-am trezit albi din cap pînă-n picioare. Iar gerul mușca năpraznic.

Mecanicul a refuzat invitația, dînd din mînă cu un aer disprețuitor:

— Surorile de la spital or să ne facă un ceai mai bun, și-apoi, acolo o să fie mai vesel, a ținut el să precizeze, cu rînjetul pe buze, după care a închis ușa și, în clipa următoare, helicopterul s-a desprins de pămînt, înălțîndu-se în văzduh.

Abia atunci am zărit cabana. Elicopterul aterizase la numai cîțiva pași de ea. Pereții, asamblați din bîrne vechi de zadă, păreau negri, dar acoperișul ușor povîrnit era înzăpezit în asemenea hal, încît, privită de sus, cabana se contopea cu peisajul. „Căsuța" se afla la poalele dinspre miazăzi ale unei coline nu prea înalte, în vecinătatea unei coaste pustii și abrupte din al cărei creștet prindea să se unduiască o coamă împădurită. Între cabană și rîu era o distanță de două sute de metri și mai bine, peste platoul întins și golaș. Malul din față al Sniejnei era năpădit, pe alocuri, de hățișuri, în timp ce dincolo, pe țărmul opus, începea o pădure de zade și mesteceni seculari. Mai departe se vedea

un deal și din nou o altă creastă înaltă, de culoarea argintului sclipitor, la picioarele căreia se desfășura acea luncă imensă, deasupra căreia zburasem cu puține clipe în urmă. Și, de jur împrejur, cît cuprindeai cu ochiul, spațiul acesta imens de văi, coline și creste încreștite de vegetație, unde nu trăia suflet de om, era străjuit de culmi muntoase strălucitoare și reci.

Involuntar, mi-am dat seama că, înainte de toate, va trebui să-mi fixez niște puncte de reper. Mi-am rotit privirea în jurul meu : rîul, pe urmă povîrnișul acela înalt și abrupt ca o prăpastie, ce se înălța ca o căpățînă mare de zahăr, peste cotul Sniejnei.

— Cum se numește culmea aceea ? am întrebat, arătînd cu mîna peste rîu, în direcția apusului, un deal care împreună cu „căpățîna de zahăr" alcătuiau un fel de poartă spre valea noastră.

— Barun Bairi, mi-a răspuns, simplu, Serghei.

— Și cealaltă ? am întrebat din nou, indicînd de data asta muntele care încheia, în dreapta, un lanț prelung.

— Zun Bairi.

Ne-am apucat de treabă și, încet-încet, am cărat bagajele în cabană care, din prima clipă mi-a făcut o impresie plăcută. Era destul de spațioasă. Două priciuri joase, într-un colț altul mai înalt, așternute toate cu fîn și îmbrăcate cu blănuri de urs. Fantele pereților din vecinătatea paturilor și micile crăpături ale ușii erau îndesate cu piele. Cabana avea dușumea de scîndură, chiar dacă, ici-colo, mai ales de-a lungul pereților, era roasă de dințișori de șoarece. În mijlocul încăperii se afla o sobiță joasă — o placă de tuci așezată pe un postament de piatră, mai bine zis o plită cu ochiuri astupate cu cercuri ce puteau fi scoase, permițînd astfel să pui vasul cu apă la fiert direct pe foc. Burlanul urca drept în sus, ieșind prin mijlocul tavanului.

Și mai avea această sobiță un avantaj, de care nu auzisem pînă atunci : chiar deasupra ei Serghei tăiase în acoperiș o ferestruică acoperită cu un capac de scîndură în care fixase o prăjină de lemn, cu ajutorul căreia capacul putea fi deschis. Cuiele bătute în prăjină erau săltate și introduse, după nevoie, în crestăturile grinzilor. Înainte de a deschide ferestruica, Serghei a trebuit să arunce de pe acoperiș o cantitate serioasă

de zăpadă, dar și așa a mai căzut destulă și înăuntru. În schimb, hornul sobiței a început să tragă mai bine și focul vuia. Dar adevărata valoare a acestei instalații mi-a fost dat s-o apreciez mult mai tîrziu, atunci cînd a fost nevoie să aerisesc cabana. Lăsînd deschise ușa și capacul în același timp, aerul se primenea cu o iuțeală de-a dreptul miraculoasă. (Cele două ferestruici cu geam, din pereții laterali, nu se puteau deschide). În cabană se intra urcînd niște trepte de lemn. Serghei nu trebuia să rînească tot timpul zăpada din fața ușii ; era deajuns s-o mături de pe scări.

Spațiul locuibil era amenajat foarte simplu, dar funcțional : două scăunele joase, o laviță și o masă lipită de perete. Niște scînduri bătute în grinzi serveau drept polițe pe care se aflau înșirate o lampă cu petrol meșterită în casă, cîteva cutii de tinichea goale, în care fusese lapte conservat, niște pahare și toată vesela de tablă a vînătorului Serghei. Cabana era intimă și confortabilă. Și, mai cu seamă, locuibilă, ceea ce, după experiența din primele zile de la Ust'An, mi se părea un lucru de-a dreptul extraordinar. În plus, chiar în spatele ei, Serghei înjghebase un hambar, cu acoperișul țuguiat, menit să adăpostească uneltele, capcanele și tot felul de provizii. Pînă și lemne de foc erau destule pentru început, căci înainte de venirea iernii pregătise o stivă bogată.

Serghei și-a luat numaidecît rolul de amfitrion. Cu proverbiala ospitalitate bureată mi-a oferit priciul mai înalt, pe care de obicei dormea el, înfofolit în blana de urs. De fapt, mi-a pus la dispoziție tot ce avea. Din momentul în care am trecut pragul cabanei sale de vînătoare, m-a socotit oaspetele său.

M-am apucat repede să-mi desfac bagajele. Serghei s-a repezit pînă la rîu și a adus gheață, ca să pună de ceai. După aceea s-a postat lîngă mine și se uita cum mă omor să-mi depozitez proviziile. Tocmai rînduiam pe „policioară" cutiile cu conserve de lapte și carne, cînd Serghei a dispărut.

Mai aveam de făcut o mulțime de treburi și căutam să mă instalez cît mai iute și cît mai bine, ca să am sentimentul indispensabil al unui adăpost sigur, pentru o ședere mai îndelungată în pustiul acela de gheață ;

în toiul muncii însă m-am oprit brusc şi am pescuit din raniță dicționarul bureato-rus. Voiam să știu ce semnificație au numele munților pe care mi-i alesesem ca puncte de reper. Un timp m-am chinuit căutînd, dar pînă la urmă am făcut o descoperire interesantă. Barun Bairi însemna: piciorul apusean şi rîuleţul, iar Zun Bairi, piciorul răsăritean şi rîuleţul!

Uşor încurcat mi-am pus întrebarea cum ar boteza colinele un vînător care ar avea cabana la poalele versantului opus. Reflecţia mea era însă mai mult decît inutilă. Cea mai apropiată aşezare omenească, Chara Chujar, se afla la o distanţă de 80 de kilometri şi era, dealtfel, singura aşezare din vecinătatea îndepărtată, în care trăia doar o familie de păstori.

Apa începuse să fiarbă. Am pus în ea ceaiul şi tocmai trăgeam ibricul de pe plită cînd, de afară, s-a auzit o împuşcătură.

Serghei îmi încearcă arma, mi-am zis în sinea mea. El mă ajutase s-o aleg. Cealaltă, de calibru redus, atîrna deasupra uşii. Am mai aşezat pe polițe cîteva pachete de alimente. De data asta îmi făcusem o aprovizionare mai substanțială — aveam cu mine şi turte de cartofi, şi praf pentru piure, şi pachetele cu gogoşi din fulgi de ovăz. Pînă şi cafea mi-am adus, nu de alta, dar nu mai voiam să trăiesc ca un pustnic, aşa cum trăisem pe Bambuika. După aceea am ieşit afară.

Spre mirarea mea, Serghei nu era în faţa cabanei. L-am surprins cățărîndu-se pe colina înaltă, sub creştetul căreia începeau să se îngroaşe pîlcurile de arbuşti. Povîrnişul era atît de abrupt, încît trebuia să înainteze în zig-zag, tăind masa de zăpadă sclipitoare. Cu toate acestea se cățăra cu multă agilitate.

Am mers pînă la poalele dealului. Între timp, Serghei dispăruse printre insulițele de ierburi. În jur se aşternuse o linişte atît de adîncă, de parcă ar fi învăluit întreaga planetă. Pe neaşteptate, ceva a prins să se prăvălească la vale, spulberînd zăpada în mii de scîntei. Şi, deodată, m-am pomenit, nu departe de picioarele mele, cu o căprioară împuşcată. Am cercetat-o plin de admirație. Frumos exemplar. Cum văd — mi-am zis în gînd — treaba începe destul de bine aici, la Sniejna.

— Asta zic și eu baftă, i-am spus fericitului vînător. Stătea lîngă mine și pe fața lui se citea o expresie de mulțumire.

— A venit aici să pască, mi-a spus el, scuzîndu-se parcă. De obicei nu le împușc. Primăvara, cînd înflorește *urguiul*, le puteți vedea din cabană. Le place mult să pască *urguiul*.

Deși nu știam ce-i *urguiul*, i-am zîmbit cu un aer de recunoștință. De fapt, strădania lui fusese pur și simplu să-mi facă rost de un pic de carne proaspătă. De bună seamă priveliștea conservelor pe care le despachetasem nu avusese darul să-l ispitească prea mult.

În timp ce curățam, în fața cabanei, „guranul" — denumirea siberiană pentru căprioară — Serghei mi-a întins, cu un zîmbet de gazdă fericită, jumătate de ficat. Era cald și, în bătaia gerului, ieșeau din el aburi. Mi-am închipuit că trebuie să-l duc înăuntru, ca apoi să-l frigem, iar cealaltă jumătate, împreună cu restul de carne Serghei avea s-o depoziteze în șopron. Mă și îndreptam spre ușa cabanei, cînd privirea lui Serghei m-a făcut să rămîn pe loc. De bună seamă ceva nu era în ordine, dar nu înțelegeam ce...

Simțeam cum fierbe sîngele în mine. Doar nu și-o fi închipuind c-o să mă apuc să mănînc ficatul acela crud, din care mai ieșeau și acum aburi ușori și-mi încălzea mîna amorțită de ger.

Dar el așa își închipuia.

— Se răcește, mi-a spus. Trebuie să-l mîncați cît e cald.

Și în aceeași clipă și-a tăiat din cealaltă jumătate o felie lunguiață și a dus-o repede la gură.

Atunci mi-am dat seama că nu aveam scăpare și trebuia să primesc darul. L-aș fi putut jigni, deși, așa cum presimțisem, nu era deloc meschin sau supărăcios.

Trăgeam de timp, dar Serghei se uita la mine cu o privire din ce în ce mai insistentă.

— Să mă duc să-mi iau cuțitul... l-am lăsat în cabană, am spus, ca să-mi justific șovăiala.

Mi l-a întins bucuros pe al lui și s-a luminat la față.

Nu mai aveam încotro. Mi-am luat inima în dinți și am tăiat o bucățică. Apoi, resemnat, am mestecat du-

micatul și l-am înghițit. Nu era rău. Ba aș zice că dimpotrivă. Ficatul avea un gust fin de tot și era fraged și călduț. La un moment dat mi-am spus chiar, cu umor, că încep să înțeleg urșii, rîșii și alte fiare sălbatice care, după ce-și doboară victima se grăbesc să mănînce mai întîi ficatul. Și, cu acest gînd, mi-am mai tăiat o felie.

Serghei mă urmărea, fireşte, cu ochi cercetători. După ce și-a tăiat o nouă felie zdravănă din bunătatea aceea — din care se mai ridicau și acum aburi slăbuți — i-am spus :

— Grozav. Restul îl frigem, ce zici ? Ficatul fript îmi place la nebunie.

Serghei a încuviințat, dînd din cap aprobator. Așa se face că l-am înfipt într-o frigare și ne-am apucat pe loc să-l frigem pe ochiul deschis al plitei. Nu știu de ce, dar nu mi s-a mai părut la fel de gustos și de fraged. Cred că omul trăit în condițiile civilizației e plin de rezerve și prejudecăți, își impune niște interdicții absurde. Ulterior m-am gîndit că ficatul crud trebuie să fie, pe lîngă toate, și foarte sănătos, căci nu degeaba îl recomandă medicii copiilor anemici.

Ne sorbeam amîndoi ceaiul fără să scoatem o vorbă. Eu eram într-o dispoziție ușor euforică. În sfîrșit, începuse mult dorita mea ședere în îndepărtata pustietate sălbatică, de nimic falsificată, și teama că nu voi ajunge la timp în taiga se risipise din sufletul meu. Totul mi se părea acum ușor de înfruntat, pînă și Serghei se relaxase, de parcă ar fi uitat de toate.

Pe urmă însă s-a uitat la ceas și, deodată, s-a trezit din visarea lui. Elicopterul ar fi trebuit să fie de mult aici.

M-a privit, cu nedumerire, și pe chipul lui a apărut din nou umbra aceea de neliniște și teamă, cu care mă însoțise în timpul zborului spre Sniejna. Expediția mea i se părea, probabil, nu numai de neînțeles, dar și prea riscantă. Cred că se simțea din ce în ce mai răspunzător pentru viața mea.

În timp ce-și sorbea ceaiul, peste trosnetul și vuietul focului s-a auzit, venind de departe, un huruit de motor.

Serghei a lăsat cana pe masă.

— Trebuie să plec, a spus el, sărind în picioare.

S-a mai uitat o dată la mine, iar eu am citit în ochii lui întrebarea : chiar vreți să rămîneți singur în această pustietate de gheață, la capătul pămîntului ? Apoi, fără să rostească o vorbă, a așezat pe masă o teacă de piele roasă, în care ținea, agățate de brîu, două cuțite de vînătoare. Cel mai mare era o *macetă*. După socoteala mea, din două lovituri ar fi putut să doboare cu el un mestecănaș de toată frumusețea.

Cînd a pus teaca pe masă, chiar în fața mea, Serghei părea îngrijorat. Dacă s-ar fi gîndit în clipa aceea că m-ar ajuta lăsîndu-mi și cingătoarea cu pantaloni cu tot, sînt sigur că ar fi făcut și asta, mi-a trecut prin minte.

I-am zîmbit cu recunoștință. Pe urmă am rupt-o amîndoi la fugă.

Elicopterul se așezase cu precizie în același loc unde mai aterizase. Zăpada răscolită de elice scrîșnea ca sticla spartă. Acele și zgrunțurii de gheață mă orbeau.

— Urcă repede, a strigat mecanicul. Hai, dă-i bătaie. Că pînă te ducem pe tine la mama dracului și ne întoarcem și noi acasă, se face noapte.

Serghei s-a mai uitat o dată înapoi, din dreptul ușii deschise a elicopterului, cercetîndu-mă cu o privire posomorîtă, de parcă ar fi fost ultima oară cînd mă vedea în viață. Apoi a strîns din umeri, descumpănit.

În vacarmul nestăvilit al motorului, mecanicul l-a tras pe Serghei înăuntru, fără să mai coboare scărița. În clipa următoare, ușa s-a închis zgomotos și aparatul s-a desprins de pe sol, ridicîndu-se în văzduh.

După ce vîrtejul de zăpadă învolburată s-a lăsat la pămînt, i-am zărit pe Serghei și pe mecanic la ferestruica elicopterului. Îmi făceau semn cu mîna. Am răspuns la salutul lor pînă cînd aparatul, prinzînd înălțime, a dispărut în direcția sud-est.

Eram învăluit de o liniște nețărmurită, o imensă lume albă, glacială și misterioasă. Am rămas singur. Ca atunci la Ust'-An, așteptînd zadarnic întoarcerea lui Tolia. Numai că de data asta avea să fie altfel.

(2)

Prima seară m-am simțit în cabană ca la hotel. Aveam sentimentul că viața pe malurile Sniejnăi va fi mult mai ușoară decît în tabăra de pe Bambuika. Curînd însă au început să apară greutățile. În primul rînd, gerul năpraznic care nu mai contenea — noaptea termometrul cobora pînă la minus treizeci de grade. Faptul în sine nu m-ar fi stînjenit prea tare, eram deprins cu geruri și mai cumplite. Numai că aici stratul de zăpadă era mult mai înalt, drept care și mersul era mai anevoios. Deși zăpada era înghețată bocnă, mă afundam în ea cînd mi-era lumea mai dragă. Și asta, pur și simplu, mă istovea, căci o asemenea „plimbare" te face să asuzi, nu glumă!

Și rîul, unde mă duceam după gheață, era destul de departe. Aproape o jumătate de kilometru dus și întors, cu două găleți în mînă, nu-i deloc ușor. Sniejna avea aici o lățime de circa treizeci de metri și era înghețată pînă la fund. Numai jos de tot mai susura un firicel subțire de apă. În anumite locuri, platoșa de gheață era mai groasă de un metru, iar acolo unde o spărsese Serghei rămăsese o crăpătură alb-albăstruie, acoperită de zăpadă. Tăiam bucăți-bucăți din gheața străvezie și le adunam în găleată. Cu cît erau mai mici, cu atît dădeau mai multă apă. Nu pricepeam de ce un om practic ca Serghei își ridicase cabana la o distanță atît de mare de malul Sniejnei.

Și acum, altă problemă legată de rîu. Peștii. Trăiesc ei oare prin părțile astea, unde Sniejna îngheață pînă la fund? Se înțelege că la întocmirea listei mele de bucate contasem pe existența lor. După cum mizasem și pe ierunci — principala noastră hrană la Ust'-An. Indiferent în ce direcție mă îndreptam, nu le zăream pe nicăieri, în ciuda faptului că pretutindeni, în preajma Sniejnei și a pîraielor ce se revărsau în ea, creșteau mesteceni tineri, plopi tremurători și sălcii din belșug. Noroc că adusesem cu mine destule provizii. Pentru moment, nu aveam motiv de îngrijorare.

În primele două zile n-am făcut decît să „adulmec" împrejurimile taberei. Obrajii îmi ardeau neîncetat,

aprinși de ger și de soare, de efortul neobișnuit la care eram supus și de zăpada scînteietoare. Abia a treia zi am întreprins o expediție de mai lungă durată, îndreptîndu-mă în primul rînd spre acea „Căpățînă de zahăr", ce se înălța la numai doi kilometri de cabană, chiar în cotul Sniejnei. Drumul pînă în vîrful ei n-a fost însă deloc ușor. A trebuit să urc mai întîi dealul din spatele taberei, de acolo să iau pieptiș povîrnișul ce ducea spre creasta colțuroasă, acoperită de vegetație, ca apoi să înaintez pe creștetul ei, făcînd un ocol mare. Apoi vegetația se termina. Mersul tîrîș prin zăpada înaltă, înfruntarea hățișurilor și alunecatul pe movilițele și ridicăturile ce presărau creasta la tot pasul, mi-au luat aproape trei ore de drum. Dar priveliștea ce se deschidea sub ochii mei merita această oboseală.

Rîul șerpuia printr-o vale lungă, străbătînd o cîmpie întinsă și netedă, străjuită din toate părțile de coaste și masivi muntoși. Un platou de o puritate sclipitoare, aducînd cu un lac de munte, pe a cărui oglindă răsărea ici-colo, cîte o insuliță de arbuști firavi, de zade și mesteceni înzăpeziți. În partea superioară a „lacului" pătrundea adînc un perete stîncos, la poalele căruia valea era năpădită de hățișuri. Unele povîrnișuri erau golașe, pe alocuri coamele erau învelite de scoarță deasă, a cărei urzeală de culoarea verdelui întunecat acoperea suprafața albă, cu reflexe argintii, a zăpezii imaculate. Acolo creștea zîmbrul, ale cărui fructe sînt o adevărată delicatesă pentru numeroase animale, începînd cu ursul și sfîrșind cu veveritele și păsările de tot soiul. Iar de jur împrejur, în spatele crestelor mai apropiate, se înălțau alte lanțuri de munți și dealuri, sclipind de albeață în bătaia unui soare sclipitor. Bolta era de un albastru curat și luminos ; printre șeile dealurilor și în văgăuni coborau din cer un fel de draperii albastre. Umbrele proiectate de dealuri, de tufișuri și arbori, jos, pe platou, aveau nuanța azurului. O lume ca de basm, învești mîntată într-un albastru nespus de frumos, asemănătoare peisajului polar.

Pînă și liniștea mi se părea învăluită într-o mantie de gheață alb-albăstrie.

Am rămas cîteva minute nemișcat, într-o totală consternare. Eram din nou împresurat de acea gravă și tainică frumusețe a taigalei hibernale, de forța purității

ei cotropitoare, care mă captivase încă de pe malurile Bambuikăi, și căreia îi dusesem un dor nestăvilit.

Această misterioasă splendoare a naturii sălbatice, neîncătușate, te obligă s-o percepi cu toate simțurile, lăsîndu-ți veșnic impresia că trebuie s-o descoperi cu orice preț, făcîndu-te să te întorci la ea, încă o dată, pentru că îți dă impresia că te afli neîncetat în zorii unei zile minunate — în ciuda vieții grele care te așteaptă. În mijlocul acestei nemărginite și necunoscute pustietăți nu știi niciodată ce primejdie te pîndește dincolo de creasta cea mai apropiată, pe care tocmai o treci, în spatele primului tufiș ce-ți stă în cale, acoperind buza unei prăpăstii adînci ; după cum nu știi cînd trebuie să-ți încordezi întreaga forță fizică și morală spre a răzbi pînă acolo unde ți-ai propus. De obicei, în condițiile civilizației, omul nu știe să prețuiască aceste însușiri, darmite să le stimuleze în el fără rezerve, și asta pentru că niciodată nu se află într-o situație de totală și exclusivă dependență de propria sa persoană.

Trăgeam aerul în piept cu nesaț și voluptate. Era într-adevăr de o puritate atît de străvezie, încît aveam impresia că, aruncînd o piatră aș fi lovit peretele stîncos, care, în susul rîului, pătrundea în adîncul văii la o distanță de cincisprezece kilometri și mai bine.

Am scos harta. Pînă acum nu avusesem încă prilejul să cercetez temeinic terenul și să memorizez cu-adevărat toate punctele de reper mai importante. În mijlocul nesfîrșitelor șiruri de văi și creste muntoase, aceasta era pentru mine o problemă primordială. Așadar, în primul rînd cursul înghețat al Sniejnei și „Căpățîna de zahăr" pe care stam. Apoi valea lungă ce se întindea sub ochii mei, desfășurîndu-se în direcția sud-est. Dincolo de colinele împădurite, spre răsărit, se răsfiră o altă vale, peste care străluceа un lanț nesfîrșit de munți și trecătoarea Hamar-Daban.

Aici, în linii mari, orientarea era ușoară. Spre nord-vest însă rîul se strecura printr-o încrengătură de dealuri și de masivi muntoși cu creste foarte variate. Cea mai înaltă, aflată la nord, pe care tocmai o cercetam, se numea Junkusuk. Iar mai încolo, chiar în fața cabanei, se înălțau colinele „lui Serghei", două la număr, pe care, se înțelege, harta nu le semnala. Întregul spațiu din jurul Sniejnei, aflat în raza de cuprindere a ochilor

mei, se întindea în lung şi-n lat, pe o distanţă de cîteva zeci de kilometri, şi asta reprezenta doar o parte din zona de vînătoare a singurateculuí Serghei !

Nicăieri însă, pe imensa suprafaţă albă de sub picioarele mele, nu se zărea vreo urmă de animal. Singurele pe care le văzusem pînă acum erau urmele unor copite ascuţite de căprioară, ce brăzdau, ici-colo, povîrnişul abrupt al „Căpăţînii". O linişte glacială, desăvîrşită, domnea suverană, în mantia-i albăstruie, peste peisajul amorţit. De nicăieri nu răzbea nici cel mai mic semn de viaţă...

Spre seară, m-am dus din nou după gheaţă si, cu acest prilej, m-am gîndit să caut şi locul pe care-l cercetasem de sus, din vîrful „Căpăţînii". Mi se păruse că, prin pădure şi printre pîlcurile de arbuşti tineri, în direcţia Sniejnei şerpuieşte o potecă îngustă, bătătorită de animale. Acolo unde rîul face un cot mare, bănuiam că era un vad. Am lăsat găleata şi toporul în dreptul „carierei" şi am pornit pe albie în sus. Poteca exista cu adevărat. Moartă însă, fără nici o urmă.

Am trecut pe malul celălalt. Aici se deschidea a doua vale, ce se întindea pînă la trecătoarea Hamar-Daban. Soarele mai lumina, dar jos de tot, aducînd cu un gălbenuş de ou mare şi palid în zarea îndepărtată. Mănunchiurile de arbuşti aruncau acum umbre lungi, vineţii. Spre apus, masivul muntos acoperea cu umbra lui aproape jumătate din platou, în timp ce partea răsăriteană mai strălucea în bătaia razelor plăpînde ale soarelui. Mi-am rotit privirea.

Şi, deodată, în liniştea aceea înmărmurită a giganticei pustietăţi a apărut, destul de aproape, un lup. Se furişa grăbit pe brîul de zăpadă din preajma unui desiş de sălcii. La capătul brîului, acolo unde albia rîului face o buclă, animalul a ţîşnit în cîmpia deschisă şi ochii lui ageri m-au surprins numaidecît. S-a oprit şi, înălţîndu-şi capul, a ciulit urechile şi s-a uitat la mine îndelung, cu o privire meditativă.

Un lup de tundră, de culoarea galbenului catifelat, mult mai deschisă decît a celui cu care mă întîlnisem la Bambuika. Era lung şi sfrijit, şi atît de costeliv, încît lăsa impresia că din clipă în clipă aveau să-i iasă oasele prin piele. Şi, poate tocmai fiindcă era incredibil de slab şi stătea neclintit în zăpada îngheţată, mi s-a părut

nespus de înalt. Apoi picioarele acelea nefiresc de lungi s-au pus în mișcare și, fără nici o grabă, lupul a părăsit albia riului, pornind peste cîmpia întinsă. Alerga — fără zgomot — de parcă ar fi avut labe de cauciuc, îndreptîndu-se spre nord. Cu urechile din nou pleoștite și cu coada lăsată în jos, alerga domol, tăind platoul de-a curmezișul și, înainte de a-l înghiți umbra masivilor, s-a contopit cu peisajul. Văzîndu-l cît era de jigărit, mi-am adus aminte că venirea mea la Sniejna coincidea cu perioada cea mai cumplită din viața animalelor sălbatice, cînd masacrul reciproc culminează, datorită faptului că masa taigalei e din ce în ce mai goală. În cele citeva luni de nesfîrșite geruri arctice, cît ține sezonul de vînătoare, multe animale se împuținează. Martie și aprilie sînt în taiga lunile de foamete. Și din nou mi-am dat seama cît de exagerate sînt imaginile noastre despre animalele siberiene.

Să fi avut oare dreptate Serghei considerînd plecarea mea la Sniejna o adevărată nerozie ?

Lupul ăsta n-a mîncat de cel puțin două săptămîni, mi-am spus în sinea mea. Și nicăieri nici o urmă de alt animal. Dacă iarna asta mai ține mult, mă așteaptă, într-adevăr, zile frumoase !

Între timp, soarele coborîse în asfințit și cenușiul albicios al înserării se întindea cu repeziciune peste peisajul mohorît, cedînd locul întunericului care s-a îngroșat pe neașteptate.

A început să mă scuture frigul și, deodată, am simțit o ușoară strîngere de inimă. Am făcut repede calea întoarsă.

La început, vremea a fost superbă. Bolta era mereu albastră-azurie, iar soarele strălucea neîncetat din zori și pînă seara. Uneori însă, în cîte o vale bătea o ușoară adiere de vînt. Aici nu era la Bambuika, unde mă întrebam dacă vîntul apucă să ajungă pînă acolo. În preajma Sniejnei, printre munți, vîntul sufla cîteodată cu putere, încreținд, pe întinderile neadăpostite, zăpada cu niște volănașe scrobite parcă de îngheț.

Au fost zile de amară dezamăgire. Nicăieri nici o urmă de animal, nici o amprentă cît de micuță. Dar și mai ciudat mi se părea că prin copaci nu țopăia nici o veveriță. Nici măcar în pădurile de zîmbri de pe crestele colinelor. Nicăieri. Și, totuși, unele crengi gemeau de

conuri pline cu semințe. Nu eram în stare să găsesc o explicație. De preferință băteam drumurile anevoioase, de-a lungul pîraielor înghețate sau prin pădurile unde creșteau laolaltă mesteacănul, zada și zîmbrul. Era în ele mai mult aer, mai multă lumină, și puteau să apară acolo cele mai felurite animale. Puteau ! Eram din ce în ce mai deprimat. Dacă ar fi fost să mă hrănesc, ca la Bambuika, numai cu ierunci și pești, ar fi însemnat să mă jigăresc ca lupul pe care l-am întîlnit în cotul rîului.

Într-o noapte a căzut o ninsoare mărunță și deasă. Pe jos se așternuse într-adevăr un covor alb, de toată splendoarea. Dar de mers abia se putea merge ! M-am întors la cabană, sleit de puteri. Aici voia Serghei să vină la vînătoare ?! Pentru ce ? Și ce animale se pot vîna pe meleagurile Sniejnei ? Îmi pierdusem aproape oice speranță. Din fericire, timpul petrecut la Bambuika mă învățase că taigaua nu dă nimănui nimic de pomană. Tot ce vrei să obții de la ea, trebuie plătit cu sudoare, cu trudă grea, și cu o mare doză de înverșunată dîrzenie.

Am ieșit din nou afară și am pornit să mă cațăr pe creastă unde, printre mestecenii și zadele golașe, străluceau lumînările albe ale zîmbrilor. Deodată am auzit, nu departe în fața mea, un zgomot ciudat. Un plescăit surd, însoțit de niște trosnete domoale și de freamătul zăpezii în cădere. Pocnetele și trosnetele se amestecau cu nu pîrîit puternic, pe neașteptate înăbușit.

În liniștea aceea sunetele aveau o rezonanță misterioasă și totodată ispititoare. Așadar există totuși viață pe aceste tainice meleaguri. Mai întîi m-am gîndit la un cîrd serios de veverițe nomade. Numai ciocănitul acela avu darul să mă deruteze un pic.

M-am apropiat încet, dar, în ciuda grijii cu care înaintam, am atins o crenguță. Într-o secundă, în jurul meu s-a așternut o tăcere desăvîrșită. Stăteam încremenit, ținîndu-mi răsuflarea. Apoi, cu multă prudență, am făcut primul pas.

Nici n-am pășit bine, cînd am auzit un fîlfîit de aripi, și printre ramuri au țîșnit în zbor planat cîteva păsări mari.

Cocoși sălbatici !

Așadar, zgomotele acelea se datorau unui ospăț, un fel de picnic, în urma căruia, sub trei zîmbri devastați,

rămăsese un loc cu zăpadă bătătorită, mare cît un ring de dans. Pe jos zăceau crenguțe frînte, grămăjoare de ace proaspăt căzute și, mai ales, o mulțime de conuri pe care mai întîi cocoșii le doborîseră din arbori, retezîndu-le cu ciocul și, după ce și-au asigurat o rezervă serioasă, le-au dezghiocat de solzi și le-au ciugulit semințele. Le-au ales, firește, pe cele mai frumoase, care făgăduiau miezul cel mai gras. Era de-ajuns să-ți ridici un pic ochii ca să-ți dai seama că numai conurile pipernicite rămăseseră neatinse pe crengile copacilor.

Și peste toate astea, peste masa părăsită a ospățului, plutea un miros pătrunzător de rășină proaspătă, îmbibînd aerul cu aroma ei ametitoare, ce se înalță din conurile ciugulite.

M-am aplecat și am adunat cîteva conuri nevătămate. Aș fi putut îndesa cu ele cel puțin o jumătate de sac ; în felul ăsta m-aș fi ales măcar cu o provizie de semințe, dacă nu cu altceva.

La întoarcere i-am revăzut. Ședeau pe insulița de zade singuratice, la poalele crestei împădurite. Între păsări și arbuștii de la marginea pădurii se întindea un cîmp pustiu, acoperit de zăpadă, pe care numai ici-colo se zărea cîte o tufă de salvie sau de rosmarin sălbatic. Jos de tot se desfășura valea netedă ca-n palmă.

Soarele tocmai se lăsa în spatele ultimului val de creste muntoase și cerul se întuneca văzînd cu ochii. Ce-i de făcut ? M-am uitat, cu grijă, în jurul meu. Într-o parte, în direcția în care se aflau cocoșii se căsca o rîpă nu prea adîncă, năpădită toată de tufișuri de arbuști tineri. Pe acolo aș fi putut, eventual, să ajung în preajma lor.

Am pornit, deci, spre rîpa cu pricina. Mă stînjenea cumplit și mă scotea din sărite zăpada care-mi scîrțîia sub tălpi la tot pasul. Înaintam cu mare grijă, ridicînd încet cînd un picior, cînd celălalt și ascultam cu încordare, dacă nu cumva se aud bătăi de aripi, trădînd păsările în zbor. Nu se auzea nimic. Cu răsuflarea tăiată mă apropiam de ele din ce în ce mai mult. N-aveau cum să mă zărească, după cum nu le puteam zări nici eu din ascunzișul rîpei. În fine, am ocolit cu teamă ultimul tufiș și am tras ușor cu coada ochiului.

Pe toți dracii ! Cocoșii dispăruseră pînă la unul !

Iar eu nu i-am auzit deloc luîndu-şi zborul. Nu eram în stare să pricep nici în ruptul capului unde au putut să se risipească atît de repede, de parcă i-ar fi înghiţit pămîntul. Priveam în jur, dezamăgit.

A doua zi am deslușit misterul. Într-adevăr, fuseseră înghiţiţi, dar nu-i înghiţise pămîntul, ci zăpada.

Un asemenea cocoş, cîntărind pînă la şapte kilograme, ochește de sus de pe cracă un locşor cu zăpadă proaspătă şi afînată şi, ca să nu se lase nici cea mai mică urmă ce l-ar putea trăda, se avîntă în jos ca un bolovan şi, afundîndu-se în pătura groasă de zăpadă, se acoperă bine cu ea. Uneori dă de două trei ori din aripi — ca apoi să se arunce cît mai departe de copac. Unul cîte unul, în liniştea cea mai desăvîrşită, cocoşii se îngropaseră sub plapuma moale, de preferinţă în nămeţii proaspeţi şi pufoşi din jurul desişului de arbuşti. Acolo unde zăpada e mai puţină sau gata întărită, o răscolesc cu coada şi cu aripile, ca să se învelească mai bine, ca atunci cînd ai trage fermoarul unui sac de dormit, capitonat cu puf.

Înnoptau întotdeauna în locuri în care nu lăsau vreun semn ce ar fi putut trăda căutarea hranei şi în preajma cărora nu se aflau urme aparţinînd unor duşmani periculoşi. Dar niciodată nu înnoptau de două ori în acelaşi „iatac". Contrastul dintre căldura trupului şi suflarea lor face ca zăpada să se întărească şi să prindă o crustă. Urmele culcuşului şi mirosul lor specific ar putea să atragă şi ele, peste zi, vreo fiară plecată după vînat. De aceea, de fiecare dată cocoşii sălbatici îşi primenesc aşternutul!

Priveam acest spectacol cu atîta încordare, că am înţepenit de-a binelea; uitasem cu totul şi de ger şi de faptul că, pînă acasă, mă aşteaptă un drum de o oră şi mai bine.

(3)

Au urmat iar zile îndelungate de cumplită dezolare. Timpul abia se tîra. Ici-colo doar descopeream cîte o

urmă de copitat sau de vulpe. Dar toate erau vechi, uscate și acoperite de promoroacă. O singură dată am zărit la mare distanță, pe un povîrniș abrupt și golaș, niște pete de un cenușiu albicios. Cred că urmăream mai curînd niște umbre proiectate de trupurile unor animale în bătaia razelor foarte piezișe ale soarelui, care abia se săltase pe cer.

Am dus ocheanul la ochi.

Un cîrd de reni traversa cea mai apropiată vîlcea pe care o puteam surprinde cu ocheanul din locul în care mă aflam. De data asta veneau însă dinspre nord, înaintînd spre sud-vest, exact în direcția opusă celei în care mergeau atunci cînd îi zărisem din elicopter. Să fi fost oare același cîrd ?

I-am numărat la iuțeală. Adulți — cinci, pui — doi. Lipsea unul. Cifră întîmplătoare sau vreo tragedie a micuței „noastre" turme ? Mai realistă mi se părea a doua presupunere. Erau de bună seamă aceiași reni, care băteau în lung și-n lat această uriașă întindere înghețată.

Pășeau în același ritm, înșirați unul în spatele celuilalt. I-am urmărit pînă la marginea văii, de unde au cotit-o intrînd într-o văgăună ce ducea spre miazăzi.

În ziua următoare am pornit și eu pentru prima oară în sens opus, în direcția muntelui Junkusuk. Terenul, foarte accidentat, făcea ca mersul prin zăpada înaltă și afînată să fie foarte anevoios. Mă opream la tot pasul, studiind peisajul cu binoclul, acesta fiind de altfel cel mai sigur procedeu de orientare, pentru întoarcerea la cabană, în cazul în care vîntul sau ninsoarea ar șterge orice urmă. Cine nu a simțit vreodată ce înseamnă să-ți tîrăști picioarele prin nămeții înghețați ai unei pustietăți necunoscute, presărată de dealuri și povîrnișuri abrupte, cu nesfîrșite întinderi de vegetație, urmărind totodată fără răgaz și cu atenția încordată peisajul înconjurător, nu poate să-și imagineze efortul și tensiunea ce se consumă într-o asemenea „plimbare". Cît voi trăi, nu voi uita escapadele mele, întreprinse în împrejurimile muntelui Junkusuk, dar niciodată nu voi regreta aceste eforturi de-a dreptul istovitoare.

Odată, spre ora prînzului, cînd intenționam să fac calea întoarsă, am zărit în fața mea o creastă nu prea înaltă. Să mă mai cațăr ? Mă săturasem de atîta urcuș

și eram sleit de puteri. Dar fiecare ridicătură îți oferea prilejul să descoperi și să contempli un nou colț al acestui ținut fermecător. Sus îmi fac un ceai și mă odihnesc un pic, iar la vale o să-mi fie mai ușor, mi-am zis în sinea mea. Într-o jumătate de oră am ajuns, cu sufletul la gură, pe culmea crestei. Sub mine se deschidea o nouă vale moartă, de un alb scînteietor, deasupra căreia își împreunau brațele povîrnite doi masivi muntoși.

Urcușul mă doborîse de-a binelea. Tînjeam după o dușcă de ceai, dar mai întîi a trebuit să-mi trag un pic sufletul. M-am sprijinit de trunchiul unui cedru strîmbat de urgia vîntului, cu gîndul să mă odihnesc. Ochii îmi ardeau cumplit. I-am închis pe jumătate, să-i feresc de bătaia soarelui, cînd, deodată, mi s-a părut că jos, într-un hățiș, mișcă ceva. Într-o clipită m-am trezit din moleșeala ce mă cotropise. Printre tufele presărate de ninsoare se zărea o pată cafenie, care, poleită de soare, răspîndea o lumină caldă și plăcută. Apoi încă una, și încă una. În sfîrșit ! În sfîrșit, un semn de viață în această lume încremenită. Reni ?

În primul moment, tulburarea m-a împiedicat să deslușesc și o altă nuanță de păr. Te pomenești că turma aceea, făcînd un anume ocol, a ajuns pînă aici, mi-am spus în sinea mea, și nici prin gînd nu mi-a trecut că în pustietatea aceasta de zeci și zeci de kilometri aș fi putut întîlni și alt animal !

Era un cîrd de cerbi ce se hrăneau, ronțăind de zor lăstari tineri de mesteceni și plopi tremurători. Pe alocuri, printre arbuști, răsăreau din zăpadă smocuri înalte de iarbă uscată. Cerbii erau în cea mai mare parte femele, unele cu pîntecele umflate, pe cale să nască. Mai erau printre ei cîțiva pui, dar nici un mascul de dimensiuni mai mari, ajuns la maturitate. Ținîndu-mi răsuflarea, auzeam în liniștea aceea desăvîrșită foșnetul zăpezii ce se scutura de pe arbuști, în timp ce animalele se strecurau printre ei, ca să le ciupească lăstarii.

Dintr-un copăcel ronțăiau, în deplină armonie, o ciută bătrînă și un puișor mic și plăpînd. Să fi fost oare vlăstarul de acum un an ? Parcă nu-mi venea să cred. Apoi, deodată, puiul și-a înălțat capul și a privit în jurul lui. Datorită binoclului, i-am deslușit cu claritate

cornițele de mascul. Și nu era singurul ied în turma aceea de cerbi. Alături de cerbi, mai păștea într-o absolută înțelegere doi căpriori. Mă uitam și nu-mi venea să-mi cred ochilor. Cerbii mari și puternici nu goneau din preajma lor pe intruşii care le consumau hrana în perioada de foamete. Nici măcar atunci cînd ronțăiau lăstarii aceluiaşi arbust!

Am încercat să mă apropii de ei cu multă grijă, dar atîta mi-a trebuit.

Nici n-am ieşit bine din adăpostul ferit vederii în cîmpia golaşă, şi am călcat pe o moviliță de zăpadă înghețată, peste care se aşternuse un strat subțire de nea pufoasă. S-a auzit un scrîşnet scurt şi eu am rămas încremenit, ca o stană de piatră. Jos, în vale, animalele au înlemnit şi ele pentru o clipă; dar numaidecît s-a stîrnit un freamăt de ramuri tinere, agitație însoțită de un tropot surd în zăpadă şi într-o clipită, animalele au dispărut.

După un timp, le-am zărit gonind pe povîrnişul masivului opus. Erau vreo douăsprezece la număr. Mi-am tîrît totuşi picioarele pînă în locul unde păscuseră inițial. Pretutindeni, aici, se vedeau urmele lor, lăsate în zăpada bătătorită de copite mari şi mici, stropită de urină şi presărată de bobi negri-cafenii. Unele semne erau vechi, înghețate şi învelite cu puf de promoroacă. Crenguțele, lăstarii proaspeți de mesteacăn şi puieții de arini înmuguriți, roşi de dinții animalelor, dovedeau de asemenea că acestea sălăşluiau în aceste hățişuri de mai multă vreme. Crengile şi crenguțele frînte, de pe care se scutura zăpada, erau îmbrăcate în cristale de gheață. La poalele desişului de arbuşti care oprea zăpada, răsăreau smocuri de buruieni uscate, jumulite şi ele de dinții rumegătoarelor. Şi mai era acolo ceva ce, într-adevăr, a avut darul să mă bucure şi să mă uimească deopotrivă. Culcuşurile cerbilor. Bine ferite de tufişurile înzăpezite, erau săpate adînc în zăpadă, pînă la aşternutul de iarbă înghețată şi presată de greutatea nămeților. În timp ce renul se culcă şi doarme în zăpadă, cerbul o scormoneşte şi o dă, întotdeauna, la o parte. Pe zăpadă se întinde numai atunci cînd e rănit şi sleit de puteri.

Aşa doarme, iarna, întreaga turmă de cerbi, încălzindu-se unii pe alții şi alcătuind totodată un cerc de apărare împotriva dușmanilor neprevăzuți. La margine se

culcă întotdeauna masculii, avînd picioarele, copitele și dinții mai puternici. În spatele lor ciutele, iar la mijloc puii. În felul ăsta își făuresc o fortăreață puternică ce-i adăpostește în fața unui atac neașteptat, și asigură puilor un spor de căldură. Acum, în aprilie, perioadă în care cerbilor bătrîni le cresc noi ramificații de coarne, aceștia dispar și trăiesc singuratici. Așa se explică de ce nu mi-a fost dat să văd acum nici un mascul.

În imediata apropiere a locului în care se afla „azilul de noapte" al cerbilor, se vedeau alte trei culcușuri, mult mai mici decît cele ce se conturau în mijlocul „fortăreței" circulare. În acestea am descoperit peri de căprioară. Așadar, cerbii și căprioriii păsteau și înnoptau laolaltă.

Dădusem, în fine, de o insuliță a vieții și am simțit deodată cum mi se ia o piatră de pe inimă. Oare cîte asemenea insulițe se mai ascund în această pustietate glacială, printre nenumăratele coline și văi albe ale acestor meleaguri îndepărtate din împărăția gerurilor năpraznice.

Vor mai reveni oare aici animalele pe care le-am speriat? Mi se părea că această vale năpădită de arbuști, la adăpost de urgia vînturilor de miazănoapte era, într-adevăr, un refugiu ideal pentru orice viețuitoare.

Răspunsul l-am aflat abia a doua zi, cînd m-am dus din nou să văd locul lor de iernat — și i-am găsit acolo!

Îi urmăream cu binoclul, erau chiar la marginea pîlcului de vegetație ce începea pe platoul din dreapta, sub locul în care mă aflam. Stăteam ascuns pe o creastă, în dreptul unei rîpe stîncoase pe al cărei perete opus mai străluceau troiene de zăpadă. Păsteau din nou împreună, una lîngă alta, într-o perfectă armonie — ciute și căprioriori. Poate că aici vor naște și puii, mi-am spus în sinea mea. Vremea lor se apropia cu repeziciune și pe versantul sudic, ferit de bătaia vîntului, va răsări, fără îndoială, prima verdeață fragedă și suculentă.

Deodată, în rîndurile cerbilor ce păsteau în tihnă, s-a stîrnit un val de neliniște. Cîțiva dintre ei stăteau pe loc cu capul întors în direcția opusă. Alții s-au grăbit să se apropie și mai mult de pîlcul arbuștilor, continuînd să ciupească mereu lăstarii, pe care-i rumegau domol cu botul lor catifelat.

La scurt timp după aceea, pe cîmpia pustie înecată de nămeți, și-a făcut apariția prima cerboaică, uitîndu-se descumpănită înapoi, spre locul de iernat. Apoi lîngă ea s-a ivit încă una. Amîndouă erau în perioada de gestație și cu capetele în sus, se holbau speriate în direcția arbuștilor. În fine, ceva mai încolo au apărut alte cerboaice cu puii după ele. Stăteau pe loc apatice, sau se foiau ușor de colo pînă colo, la marginea cîmpiei sclipind de albeață.

Am trăit apoi o scenă de-a dreptul uluitoare. La cîteva clipe după aceea am deslușit, cu ajutorul binoclului, două vietăți sure croindu-și drum prin zăpada imaculată : lupi.

Se apropiaseră destul de mult, dar cerbii mai șovăiau. Un ied, căruia tocmai începuseră să-i iasă primele cornițe, parcă ar fi ținut să atîțe lupii cu orice preț. Rămas singur lîngă primul arbust pipernicit, continua să rontăie sîrguincios vîrfurile lăstarilor tineri și n-a sărit decît în ultima clipă, alergînd iute după ceilalți.

Lupii dăduseră buzna pe cîmpie.

Grupul de trei cerbi aflat mai aproape de primejdie a rupt-o ușor la fugă. Ceilalți din al doilea grup — printre care se numărau și cei doi căpriori își vedeau mai departe de rumegatul lor. Abia în clipa în care cerbii, cu lupii urmărindu-i, au ajuns în dreptul lor, au luat-o cu toții la goană. Nu alergau prea iute, ci pur și simplu întorceau spatele primejdiei. Fugeau în sus, de-a lungul lizierei de vegetație, de parcă n-ar fi vrut să se despartă nici în ruptul capului de locul lor de iernat. Ca și cînd hăituiala urma să ia sfîrșit dintr-o clipă într-alta și ei și-ar fi putut relua îndeletnicirea rumegatului.

Se țineau la un loc, alergînd în zig-zag. La un moment dat am avut impresia că lupii au încetinit fuga, iar cerbii mai-mai să se oprească.

Pe neașteptate însă, dintr-un desiș a țîșnit al treilea lup. Stătuse la pîndă în spatele unui tufiș și se părea că sărise chiar în fața turmei ce se îndrepta spre el. Am rămas încremenit. Era, fără doar și poate, același lup lung și costeliv, pe care îl mai văzusem o dată.

Întorcîndu-se brusc și schimbînd direcția, cerbii s-au împrăștiat cu iuțeala fulgerului. Acum goneau de-a curmezișul cîmpiei, direct spre mine, bulucindu-se zăpă-

ciți unii peste alții. Nu le era deloc ușor să se miște, căci se afundau în zăpada înaltă și afînată. Lupilor însă le era și mai greu, căci se înecau în nămeți pînă la burtă. Rămîneau mult în urmă și, dîndu-și seama de acest lucru, cerbii și-au întețit din nou viteza, rotindu-și privirea în jurul lor.

Lupii, cu botul întins înainte, au pornit un nou atac încercînd, de data asta, o învăluire din flancuri. Și, pe cînd cel mai mărunt dintre ei a țîșnit brusc într-o parte, celălalt, mai mare, a încercat, cu o săritură spectaculoasă, să-i taie calea unei cerboaice însărcinate, care încheia plutonul.

Cerboaica însă a grăbit pasul, și ajungînd din cîteva salturi turma și-a domolit din nou mersul. Deodată, întreaga situație a căpătat o întorsătură neașteptată.

Primii doi cerbi s-au oprit pentru o clipă în loc și, ridicîndu-și capul cu o mișcare bruscă, au privit o fracțiune de secundă spre locul unde mă aflam. Adulmecaseră, firește, o nouă primejdie. S-a auzit apoi un fornăit nervos, ca un avertisment, și, într-o clipă, cerbii au rupt-o la goană înapoi.

Au trecut în zbor chiar prin dreptul lupilor, care, între timp, se apropiaseră de turma destrămată. Manevra a fost atît de surprinzătoare, încît pînă și lupii s-au oprit înmărmuriți, neînțelegînd ce anume se întîmplă.

Abia acum cerbii au început să gonească de-adevăratelea și, risipind impresia că se joacă și nu iau lucrurile în serios, și-au schimbat vizibil formația în care fugeau de urmăritori. Căci, dacă pînă atunci se feriseră de ei grupîndu-se dispersat și la întîmplare, acum alcătuiseră, cu iuțeala fulgerului, o formație în lanț, alergînd organizat unul în spatele celuilalt.

Atunci mi-a fost dat să văd un lucru care, pur și simplu, mi-a tăiat răsuflarea : cerbii făceau salt după salt, pe urmele gata făcute de cel din față, de bunăseamă spre a nu mai cheltui atîta efort croindu-și vad prin zăpadă. Iar conducătorul cetei se schimba mereu. Cel ce alerga în frunte, cu alte cuvinte deschizătorul de drum, era schimbat, după un timp, de altul, iar el trecea în coada coloanei. Povestea aducea cu o cursă sportivă, de urmărire în pluton.

Mi-am zis că în felul ăsta scapă probabil în toiul iernii, cînd sînt atacați de o haită întreagă de lupi. Îm-

potriva tacticii bine gîndite a lupilor, cu cunoscutele lor șiretlicuri și încercuiri, predîndu-și „ștafeta" unul altuia, cerbii își organizaseră scăparea în „tandem". Și încă ceva. Nu știu dacă era o întîmplare, dar cerboaicele însărcinate alergau, în permanență, „remorcate" de ceilalți. Drumul îl croiau ciutele sterpe și cerbii tineri. Căprioriii și cele două capre, care aveau picioarele mai scurte încheiau coloana.

Lupii au renunțat la urmărire. Nu puteau să priceapă ce anume îi speriase pe cerbi în asemenea hal și erau uluiți de-a binelea. Păreau că se consultă din priviri și ciuleau urechile în toate direcțiile.

În cele din urmă, s-au așezat în zăpadă să se odihnească. Răsuflau repede, cu limbile scoase de-un cot, în timp ce soarele lumina frumos blana lor galbenă catifelată, cu reflexe cafenii. Toți trei erau slăbănogi și jigăriți.

După un timp s-au ridicat și, cu coada între picioare, au pornit anevoie înapoi, spre lăstărișul unde începuse urmărirea.

Înaintau agale, fără nici o grabă și numai din cînd în cînd cîte unul se oprea și întorcea capul. În fine, coborînd povîrnișul și ajungînd chiar la marginea pîlcului de arbuști în care păscuseră cerbii, au început să amușineze urmele, cercetînd locul fără încetare. Deodată, doi dintre ei au dispărut în desiș.

Al treilea i-a urmat numaidecît, dar peste puțin timp s-a întors și, cu nasul veșnic în pămînt, a pornit pe drumul bătătorit de copitele cerbilor. Deodată s-a oprit, și, ascuțindu-și urechile, și-a ațintit privirea în zăpada din fața lui. Apoi, țuguindu-și botul, a început să dea tîrcoale locului, scormonind zăpada cu picioarele, pînă a dat de iarbă. Ce-o fi găsit acolo ?

Deodată și-a adîncit botul în groapa răscolită și, arcuindu-și puternic spinarea, s-a apucat să adulmece mirosul, care, de bună seamă, îl captivase. Și a prins din nou să scormonească, de data asta cu mai multă furie. Apoi a încremenit, cu gîtul întins înainte și cu părul de pe ceafă zburlit. Deodată a atacat fulgerător. Ridicîndu-se brusc pe labele din spate, încordîndu-le strună pe cele din față, s-a trîntit la pămînt. În același timp, a clămpănit din dinți, încercînd să înșface ceva. Capul lat i-a dispărut în zăpadă, cu urechi cu tot. Altceva nu mai

vedeam. A repetat acest atac de cîteva ori — pe cît se pare, cu rezultate din ce în ce mai slabe — apucînd întruna ceva cu o sălbatică îndărătnicie şi scurmînd mereu zăpada cu ghearele labelor din faţă. În sfîrşit, a renunţat.

Abia după aceea s-a scuturat bine de omătul care-l înecase pînă peste urechi, în cele din urmă a şi strănutat cum scrie la carte, căci, se vede treaba, înghiţise o doză zdravănă de zăpadă. În timpul acestei vînători i s-a mai alăturat unul dintre confraţi, spunîndu-şi cu acest prilej ceva într-un mîrîit gutural. Se pare că al doilea n-a prea dat mare atenţie celor spuse de semenul său mai mare şi mai spătos, căci a rămas în acelaşi loc, deşi primul a plecat. Dar, după cîteva asalturi zadarnice şi scormoneli îndîrjite, s-a lăsat şi el păgubaş şi, croindu-şi posomorît drum prin zăpadă, a intrat în desiş.

De departe, comportarea lor părea de-a dreptul nebunească. Îmi înghe ţase mîna în care ţineam binoclul, iar picioarele îmi amorţiseră de tot.

Ce făceau, oare, lupii în locul acela? îmi stăruia în minte întrebarea. Pînă la urmă m-am dumirit. Prindeau şoareci.

În pernele de iarbă acoperite de fecale de cerb, vieţuiau mici colonii de lemingi. Lupul pe care-l urmărisem, adulmecase lemingii într-un muşuroi de căcăreze intrate în putrefacţie şi cred că prinsese ceva. Mi s-a părut că s-a lins pe bot de vreo trei ori. Pe urmă însă lemingii au dispărut în galeriile lor înguste, înghe ţate tun, în care lupul nu mai putea pătrunde nici cu labele, nici cu botul. Cei trei lemingi înghiţiţi pe stomacul gol au avut darul să stîrnească şi mai mult pofta lupului hămesit.

Următorul „zăcămînt", unde lupii săpaseră a doua oară, demonstra acelaşi rezultat. Fecalele de cerb proaspete, adăpostite şi „încălzite" de zăpadă, deveneau cămara cu provizii şi adesea şi sălaşul lemingilor care, chiar şi sub stratul gros de nea, se înmulţeau vertiginos. Aşadar, — mi-am zis în sinea mea, nu fără o anumică doză de maliţie şi totodată cu mulţumirea uluitoarei experienţe pe care tocmai o avusesem, — în ultimă analiză tot cerbul este acela care, împreună cu renul, îi hrăneşte pe lupi.

Şi am făcut următoarea reflecţie : în această perioadă de sfîrşit de iarnă, lupii ar putea să fie nişte adevăraţi campioni în materie de greva foamei.

(4)

În noaptea aceea, de atîta emoţie şi curiozitate, n-am fost în stare să-mi fac somnul pînă la capăt. Dimineaţa am pornit spre locul de iernat al cerbilor, cuprins de temeri bine întemeiate. Haita de lupi descoperise o urmă şi, ca nişte adevăraţi „păstori", n-aveau s-o mai părăsească. Vor aştepta desigur un nou moment prielnic spre a se năpusti să înhaţe un animal mai plăpînd sau bolnav, vreun membru al turmei poticnindu-se, sau vreo cerboaică istovită de povara grea a sarcinii.

Cerbii şi căprioriii păşteau iar în tihnă, muşcînd crenguţele cu mugurii îmbrăcaţi în zăpadă sau chiciură, jumulind bumbăcariţa sau căutînd, la picioarele arbuştilor, smocuri de buruieni uscate. Nici urmă de lupi. Or fi stînd la pîndă şi adulmecă pitiţi pe undeva prin preajma locului sau, cine ştie, poate că după ce au „verificat" starea sănătăţii acestei turme, s-au lăsat păgubaşi şi au întins-o spre alt loc de iernat al cerbilor. Cu ajutorul binoclului, am găsit cărăruia croită de labele lor. Ducea direct spre nord-vest.

Mă uitam la petele acelea brune şi ascultam foşnetul zăpezii ce se presăra de pe crengile arbuştilor. Aveam la ce să reflectez.

De pildă la cerbii aceştia ce conviețuiesc cu caprele. Iarna nemiloasă învaţă animalele să trăiască de-a valma — nevoia firească de a se apăra şi de a supravieţui ca specie le mînă spre viaţa în obşte, de care, în alte împrejurări, nu au atîta nevoie. Cerbii şi căprioriii se încălzesc unii pe alţii cu trupurile lor şi totodată îşi crează condiţiile unei evadări mai lesnicioase în faţa ameninţării lupilor, a rîşilor, a mîncăcioşilor sau a urşilor. Dar îndeosebi în faţa lupilor. De ce ? Pentru că iarna necruţătoare şi lipsa de hrană îi silesc şi pe ei să

trăiască în haită, spre a stîrni şi a fugări mai uşor vînatul. În această perioadă lupii „deschid" teritoriul familiei lor, păzit pînă atunci cu străşnicie, şi vînează împreună cu vecinii, în faţa cărora, din primăvară şi pînă toamna tîrziu şi-au străjuit cu grijă „bornele de frontieră". Aceasta e perioada „federalizării". Acum însă, cînd iarna se prelungise peste măsură şi lupoaicele se pregăteau să nască, vremea haitelor luase sfîrşit. Cîrdurile de lupi, vînînd pe un uriaş teritoriu comun, începeau să se destrame şi fioroasele animale trăiau din nou perechi-perechi, în limitele graniţelor „naţionale". Se pare, totuşi, că un pic prea timpuriu. Cei trei lupi care încercaseră să hăituiască prada la locul de iernat, alcătuiau, de bună seamă, o familie. Masculul şi cei doi urmaşi, care mai trăiesc deocamdată împreună. Lupoaica-mamă nu era cu ei.

În general, în natură totul e conceput cu maximum de economie. De pildă, goana de ieri a lupilor! Cîinii noştri de la Bambuika, Pirat şi Murzik, s-ar fi năpustit asupra cerbilor cu un lătrat sălbatic de război şi ar fi pornit direct pe urmele lor, străduindu-se, pur şi simplu, să-i ajungă şi n-ar fi încetat să-i hăituiască pînă nu i-ar fi pierdut din ochi cu desăvîrşire. S-ar fi obosit, firește, pînă la istovire, căci un cîine e în stare să se „cheltuiască" total. Apoi, după o asemenea urmărire extenuantă, se întoarce acasă şi capătă de mîncare, beneficiind în felul acesta de garanţia refacerii forţelor sale. Lupul, în schimb, e nevoit să fie mai econom şi să-şi cruţe eforturile. De aceea el aleargă după vînat numai atîta timp cît mai enistă o speranţă de reuşită. Şi oricît de ciudat ar suna afirmaţia mea, în această urmărire lupii mi s-au părut mult mai inteligenţi decît cîinii. Au încercat tot timpul să ochească victima, s-o surprindă prin viclenie şi s-o despartă de turmă. De aceea au întreprins atacuri de învăluire din flancuri, în vreme ce unul dintre ei aştepta liniştit în locurile pe unde bănuia că vor trece cerbii. Iar, în toiul urmăririi, verificau parcă forţa animalelor, căutîndu-l pe cel mai slab şi, în funcţie de asta, îşi modificau tactica de atac.

Atunci cînd, după cîteva salturi în plină viteză, îşi dă seama că nu are nici o şansă să ajungă din urmă prada vizată,lupul se lasă păgubaş căci — şi, mai tîrziu, Serghei mi-a confirmat acest lucru — vînează cu miro-

sul şi deopotrivă cu ochii. Aşa se explică „trasul pe sfoară" al animalului hăituit, pe care-l prinde pînă în pînzele albe.

Şi mai există, între cîine şi lup, o deosebire, şi anume în felul în care vînează şoarecii. Aici abilitatea mi s-a părut a fi inversă, numai că modalitatea lupilor de a prinde şoarecii îşi are un temei raţional. Mi-am adus aminte de mişcările cîinilor noştri, Murzik şi Pirat, atunci cînd, pe drum, se distrau cu gonitul şi prinsul şoarecilor. Salturile lor erau line şi jucăuşe — atît de line, încît lăsau impresia că plutesc în aer, „fotografiind" muşuroaiele şi potecuţele din iarba îngheţată. Era o joacă, la care renunţau cu uşurinţă. Căci noi îi îndrumam spre alt ţel, spre alte animale, pe care trebuiau să le adulmece şi să le hăituiască. Şi ei ştiau acest lucru. Spectacolul pe care mi-l oferiseră cu o zi înainte lupii, în dreptul coloniei de lemingi — după zadarnica urmărire a cerbilor — nu semănase deloc cu acea desfătare zglobie, stîrnită de bucuria trecătoare a mişcării. Lupii erau disperaţi de foame, şi de aceea vînau şoarecii cu o rîvnă mult mai îndîrjită.

Ştiau, pur şi simplu, că acolo se află o hrană care nu le poate scăpa, dacă vor da dovadă de multă stăruinţă şi răbdare. Şi în timp ce vînau, nu se istoveau făcînd salturi inutile. Mişcările lor, aparent înverşunate, erau de fapt mult mai elastice.

De aproape o oră stăteam în gerul acela cumplit şi, în ciuda faptului că-mi amorţiseră picioarele de frig, băteam pasul pe loc cu multă prudenţă, mutîndu-mi greutatea de pe un picior pe altul ; zăpada de sub mine era bătătorită zdravăn, ca o adevărată potecă. Turma de cerbi continua să pască şi n-aş fi vrut să-i sperii pentru a treia oară. Şi totuşi era timpul să mă întorc acasă.

Tocmai mă pregăteam să-mi iau tălpăşiţa cînd, dintr-o parte, am auzit zăpada scîrţîind uşor.

Primul meu gînd a fost : lupii. De bună seamă ocoliseră locul de iernat şi, pîndind un moment prielnic, se pregăteau acum să ia turma prin surprindere, atacînd-o de sus.

Mi-am întors privirea într-acolo.

În faţa mea, pe o mică platformă aflată în spatele unei stînci crăpate, în imediata apropiere a perdelei de

zăpadă strălucită de soare, și-a făcut apariția un cerb mare. Primul mascul adult! Și era atît de frumos, încît, contemplîndu-l, mi s-a tăiat răsuflarea. Sta întocmai așa cum stau de obicei cerbii în picturile de prost gust și în calendarele stereotipe ce se tipăresc mai peste tot în lume: neclintit, cu picioarele afundate în nămeți, la marginea prăpastiei abrupte, cu grumazul încordat și cu capul trufaș. În bătaia luminii alburii a unui soare strălucitor, arunca, pe covorul de nea, o umbră alungită albăstrie, iar de pe fruntea lui prelungă ca de cal arăbesc se desenau, pe bolta albastră, coarnele sale scurte încă, învelite parcă într-o rafie mătăsoasă de culoarea cenușiului argintiu. Era, poate, cea mai frumoasă nuanță din cîte văzusem vreodată la coarnele de cerb. O „mătase" deasă, moale și catifelată, aducînd mai degrabă cu o blană fină. Pînă și părul, de culoarea castanei, al acestui superb exemplar era la fel de fin și de lucios, de parcă l-ar fi dat cineva cu țesala. Atunci nu știam că părul cerbului nu se zbîrlește niciodată, și cînd animalul înoată, părul se resfiră așa fel, încît formează în jurul trupului un fel de brîu de protecție, ca o vestă pneumatică de înot. Iar pentru asta e destul doar să dea din picioare.

În fine, cerbul meu a mișcat din cap. În ochii lui negri și ageri, fixați asupra mea, scăpărau scîntei. Vîrful botului său prelung și subțire părea, împotriva soarelui și a zăpezii, negru ca funinginea; și, pe deasupra, mai avea și niște mustăți lungi, la fel de negre. Era, într-adevăr, un exemplar superb, cum nu mi-aș fi închipuit vreodată că poate să existe. Mă uitam la el uluit de-a binelea. Întreaga poveste s-a consumat, așa cum se întîmplă de obicei cu momentele fericite de acest fel, în condițiile sălbăticiei, în cîteva fracțiuni de secundă. Cerbul a emis un fornăit furios, scoțînd pe nări fuioare de aburi. Apoi a făcut un salt într-o parte, dar din mișcarea lui nu răzbea nici umbră de spaimă sau de panică. Un salt simplu, energic și totodată neobișnuit de lin, de parcă ar fi fost catapultat și, într-o clipită a țîșnit din loc, luînd-o la fugă peste cîmpul de zăpadă ce se întindea deasupra prăpastiei. Trupul lui vînjos, cu pieptul lat și puternic, cu șoldurile ușor proeminente, plutea parcă într-un zbor neîntrerupt.

Era, într-adevăr, un exemplar autentic de cerb-mascul din Altai, mai înalt și mai greu decît cerbul european. Această splendoare mai populează munții Saian și zona de dincolo de Baikal, apoi munții Tian-șan și platoul Ala-Tan din Djungaria. Îndrăgește dealurile și munții și toată vara, pînă toamna tîrziu, caută neostenit crestele cele mai nordice. Numai iarna coboară în văi, să se adăpostească de intemperii. Acești cerbi, de înălțimea calului, au alt fel de coarne decît cerbii noștri europeni ; tijele sînt lungi și sărace în ramificații, iar capetele lor nu alcătuiesc niciodată o „coroană", frîngîndu-se în partea superioară ușor pe spate. Și tocmai în această perioadă, mai cu seamă de la jumătatea lui mai și pînă la începutul lunii iunie, încheieturile tinere și fragede ale acestor ramificații, irigate cu sînge din abundență și acoperite de acea rafie catifelată, plină de hormoni, sînt atît de sensibile, încît masculii evită instinctiv hățișurile : nu de alta, dar rănirea coarnelor ar putea provoca moartea animalului.

Mi-am zis în sinea mea că simplul prilej de a vedea o asemenea splendoare îți despăgubește osteneala acelor interminabile ore de mers anevoios prin zăpadă și ger ; și asta, în ciuda faptului că în comportamentul cerbului nu fusese absolut nimic teatral, ci dimpotrivă. Natura nu oferă spectacole cu efecte căutate, ci numai manifestările simple, ale unei vieți reale și trainice. De aceea găsim în ea atîta frumusețe autentică.

În ziua aceea, spre seară, în timp ce mă întorceam „acasă", am auzit deodată huruitul elicopterului. Zgomotul motorului se apropia din ce în ce mai mult. De emoție, mai-mai să mi se taie răsuflarea. Mă aflam la mijlocul unui povîrniș năpădit de cioturi de zadă cînd elicopterul și-a făcut apariția, lăsîndu-se, încet, în jos. Am luat-o iute la goană, dînd din brațe agitat. Mă văzuseră. Aparatul a coborît atît de jos, încît aerul învolburat era gata-gata să-mi smulgă căciula din cap. De ce or fi venit ? mă întrebam în sinea mea.

I-am zărit : pilotul, mecanicul zîmbeau vesel și-mi făceau cu mîna. Am ridicat din nou amîndouă brațele și le-am fluturat. Strîngînd din umeri, pilotul mi-a indicat direcția est. S-au mai rotit apoi o dată deasupra capului meu și, în semn de salut, pilotul a făcut să se legene aparatul. După care s-au îndepărtat. Așa cum am

aflat mai tîrziu, cei de la Gospromhoz voiau să știe ce se întîmplă cu mine, temîndu-se un pic de soarta mea. Pilotul, care avusese un drum prin partea locului, cu o încărcătură oarecare, aterizase, la întoarcere, în fața cabanei. Au așteptat un timp, dar văzînd că nu apar, au pornit să mă caute, luîndu-se după urmele ce li s-au părut a fi cele mai proaspete ; aveau o experiență nemaipomenită și se descurcau de minune în taigaua hibernală. Văzîndu-mă viu și nevătămat, s-au liniștit și și-au văzut mai departe de drumul lor.

M-am uitat după ei cu tristețe, cu o tristeţe infinit mai mare decît atunci cînd mă debarcaseră pe malul Sniejnei. Aparatul se pierdea, prefăcîndu-se încet-încet într-o pată mică pe bolta ce-și pierdea strălucirea. Zgomotul motorului se stingea și el, pînă cînd a pierit de tot.

Acasă însă mă aștepta o surpriză plăcută ! Cabana încălzită, găleţile plin cu gheață spartă, iar ceainicul mai era și acum călduț. Pe masă, un pachet de salată verde, proaspătă și ridichi, cultivate în sera mare din Zakamensk. Un adevărat lux aici, unde merișoarele și coacăzele, care în preajma cabanei de la Ust'-An creșteau din belșug, ar fi trebuit extrase din adîncul stratului de zăpadă. Ca să nu mai spun că mai întîi ar fi trebuit să aflu unde se găsesc. Și mai erau pe masă șase pîini crocante, un pachet cu unt, o sticlă de spirt — și pește ! Doi *taimeni* mai mici, cam de vreo patru kilograme fiecare, prinși de Serghei la copcă într-un ochi de apă puțin adînc, din cotul rîului Djida și pe care mi-i trimitea odată cu salutul său fierbinte. Așa salut, zic și eu ! În sfîrșit, o schimbare în lista mea de bucate.

Mai zăceau pe masă și cîteva jurnale, dar, bineînțeles, nici o scrisoare. Cu poșta e al dracului de greu pe meleagurile astea îndepărtate. Abia în clipa în care mi-am luat zborul spre Sniejna am putut să trimit alor mei adresa : Gospromhoz Zakamensk. Pînă să ajungă scrisoarea la Praga, durează cel puțin două săptămîni ; și cam tot atîta timp trece pînă să sosească răspunsul. Și, totuși, nu m-a răbdat inima să nu caut printre ziare, cu speranța de a găsi vreun plic. Nimic.

În schimb am găsit ceva la care nici nu visasem. Două numere din cotidianul *Československý sport*. (Era unicul ziar ceh care se putea obține la Ulan-Ude). Dar

iată că și pe prici se afla un pachet : O carte. Singura carte „cehă“ pe care o descoperiseră pentru mine în librăria de literatură străină din Ulan-Ude. Era o carte de bucate slovacă de M. Hájková : *Prăjituri*. După ce am răsfoit-o, am izbucnit într-un hohot de rîs năvalnic.

Pe urmă însă mi-am pregătit o cină pe cinste — o cină ce ar fi făcut-o și pe autoarea „Prăjiturilor“ să mă invidieze. Mi-am fript la tigaie o porție zdravănă de taimen, firește, pe unt, și presărat cu chimen. Ca garnitură mi-am preparat un pireu din praf de cartofi cu lapte condensat, și o salată proaspătă, stropită cu suc de lămîie din conservă. Și, în încheierea festinului — o bucățică din pîinea aceea crocantă, muiată în sosul de pește rămas în tigaie.

Mai tîrziu am băut pe îndelete o cafea neagră. E, într-adevăr, o adevărată voluptate s-o sorbi fierbinte, într-o totală stare de relaxare, în timp ce focul troznește în soba dogoritoare.

(5)

La 28 aprilie am avut impresia că începe o nouă perioadă. Venise un ușor dezgheț, adus de un vînticel proaspăt ce bătea dinspre sud-vest. Cerul a fost toată ziua înnorat. Arborii prinseseră o culoare întunecată, iar zăpada se înmuia văzînd cu ochii. Pentru mai multă siguranță, am măturat cu o creangă căciula albă, îngreunată de apă, din moțul acoperișului. Peste noapte așteptam să aud primele picături. Vînticelul se înteți se, transformîndu-se, treptat, într-o adevărată vijelie. Nimic nu-i stătea în cale, gonea zglobiu prin toată valea, opintindu-se cu putere în pereții cabanei. Aveam senzația că mă aflu la o răscruce de vînturi.

A doua zi dimineața mă aștepta o surpriză destul de neplăcută. Vîntul își schimbase direcția și era rece ca gheața. Zăpada, care în ziua precedentă se tasase și se umezise, se transformase deodată într-un cîmp de sticlă netedă și tare ca diamantul, de nu puteai s-o rîcîi cu

lopata. Ferestrele înghețaseră din nou. Furtuna asta a ținut două zile și două nopți, împiedicîndu-mă aproape să mai ies din casă. În cîrdășie cu viforul, îți șfichiuiau obrajii și-ți înțepau ochii așchiile subțiri de zăpadă înghețată, ce zburau de pe crengile copacilor și ale arbuștilor. Cioburi mici de gheață se fugăreau pe oglinda netedă, zbătîndu-se apoi în aer și întunecînd lumina soarelui. Perdeaua compactă, alcătuită din firicele de zăpadă învolburate, era într-o necontenită mișcare și numai pe alocuri se lăsa străpunsă de razele solare. Acolo unde lumina răzbea mai puternic, perdeaua căpăta o nuanță aurie.

A treia noapte m-a trezit, pe neașteptate, o tăcere adîncă și absolută. Nu știu de ce am avut sentimentul că s-a întîmplat ceva. Am ieșit repede din cabană. Pe cer, stelele clipeau de zor, iar afară era un ger de crăpau și pietrele. Dimineața, după răsăritul soarelui, de jur împrejur, pînă hăt departe, domnea o lumină de o puritate glacială, iar pe evantaiul alb-albăstrui cu brazde lungi, tăiate de vînt, se așternuse parcă un praf fin din cioburi de zăpadă măcinată. Mi-am rotit privirea în jurul meu.

La mai puțin de zece metri stătea, așezată în zăpadă, o vulpe, avînd o blană gălbuie cu reflexe cafenii, ce părea decolorată. Și totuși, în bătaia soarelui avea un luciu plăcut, odihnitor. Acum, vulpea stătea nemișcată. În clipa în care o tulburasem, scurma zăpada, în locul unde obișnuiam să îngropăm resturile de mîncare. Știa, de bună seamă, că acolo e groapa de gunoi. Dar totul era turnat în sticlă, încît, în ciuda mirosului ei fin, nu era în stare să adulmece nimic, darmite să descopere un dumicat.

Un cap cu ochi oblici, cu botul împodobit cu niște mustăți prelungi și cu urechile ciulite, s-a răsucit spre mine, urmărindu-mă cu o privire fixă și circumspectă. O clipă doar. Pe urmă vulpea și-a văzut mai departe de treaba ei, scormonind de zor zăpada cu ghearele ei ascuțite. Foamea o făcuse să nu mai știe de frica nimănui.

După un timp a izbutit să dea de un os gol și, apucîndu-l cu dinții, a rupt-o la fugă, cu coada lăsată în jos. Stufoasă, cu moțul de păr alb în vîrf, coada ei aducea cu un măturoi de care se agățaseră niște resturi de zăpadă măturată.

A dispărut. I-am descoperit însă urmele chiar și în troienele cristalelor de zăpadă din jurul scărilor. Ajunsese, deci, să adulmece pînă la ușa cabanei.

După trei zile de inactivitate forțată, am ieșit din nou să-mi fac rondul. Peisajul se închisese cu totul într-o carapace de gheață inexpugnabilă, iar eu înaintam ca pe oglinda unui lac înghețat. Din loc în loc, gheața se lăsa sub picioare, trosnind zgomotos. S-o iau în sus, pe povîrniș, era absolut cu neputință. Pentru asemenea ispravă ar fi trebuit să-mi tai un fel de trepte, iar asta, în plin urcuș, era o treabă mult prea istovitoare. În plus, aș mai fi făcut și zgomot care, în liniștea aceea desăvîrșită, ar fi speriat toate animalele pe o distanță de mulți kilometri. Dar ce animale ?!?

Platoul acesta învelit în crusta lui de gheață, scăpărînd în bătaia soarelui, avea darul să mă deprime mult mai mult decît ceasul amurgului mohorît la care mă întorsesem acasă de cîteva ori.

Cam după o oră de mers am descoperit, chiar la marginea nămeților ce se întindeau de-a lungul malului, resturile jalnice rămase de pe urma unui ospăț al lupilor. În dreptul unui desiș de sălcii pitice, zăcea, în zăpada scormonită, o grămăjoară de păr înghețat, cîteva smocuri de păr răzlețe, niște resturi de oase roase, și... o singură copită. Era o copită de ren tînăr, pe care lupii îl gîtuiseră. Puiul fusese, probabil, numai piele și oase și, categoric nu putea să aibă mai mult de trei săptămîni. Copita roasă, printre bucățile de piele scuipate, stătea ca o mărturie a foametei cumplite ce domnea acum în această sălbăticie.

După-amiază, am descoperit în mijlocul unei lunci urmele unui animal mare și greu. Erau adînci și se vedeau de departe, cum brăzdau de-a curmezișul întinsul platou. După amprentele copitelor, trecuse pe aici un elan. Și, mai mult ca sigur, o femelă, într-o perioadă de gestație avansată.

De ce o luase tocmai pe aici și, mai cu seamă, în condițiile în care se afla ? Pe cîte știu, elanilor nu le plac cîmpiile deschise. Se țin, de obicei, prin desișuri, căci numai acolo se simt la adăpost și pot să pască în tihnă.

După un timp am înțeles cum stau lucrurile. Pe cîmpul întroienit au apărut deodată alte două șiruri de

urme. Erau urme de lupi ce abia se desluşeau. Se vede treaba că lupii renunţaseră la obişnuita lor tactică de vînătoare, dîndu-şi seama că terenul îi avantajează, căci în timp ce femela de elan se afunda adînc, iar cioburile de gheaţă ascuţite îi răneau picioarele, lupii alergau uşor şi iute pe zăpada întărită. De data asta aleseseră tactica cîinilor, hăituind animalul urmărit, pînă la epuizare.

Pe unde călcaseră copitele elanului, oglinda de gheaţă era făcută zob. Urmele lor erau foarte adînci. În dreptul grămăjoarelor de cioburi se zărea, din loc în loc, cîte un smoc de păr jumulit de pe picioare, iar mai tîrziu am descoperit chiar şi nişte dîre de culoare închisă. Zăpada înaltă, muiată în vîntul primăvăratic şi reîntărită de gerul neaşteptat, e o adevărată nenorocire pentru toate copitatele, care îşi zdrelesc pînă la sînge picioarele şi botul, atunci cînd vor să scormonească nişte resturi de hrană amărîtă. Exemplarele mai firave, istovite de eforturile şi de lipsurile unei ierni grele mai îndelungate şi femelele în stare de graviditate avansată sînt adesea candidate la pieire, devenind, în această perioadă, o pradă relativ uşoară pentru rîşi şi mîncăcioşi, cărora labele late şi mitoase le slujesc drept rachete de mers prin zăpadă. De obicei, pe elani, zăpada înaltă şi afînată nu-i stînjeneşte, căci merg „pe catalige", în schimb aşchiile de gheaţă ascuţite constituie şi pentru ei o calamitate.

Cam cît a putut să dureze, în asemenea condiţii, hăituiala lupilor ? Oare acel pui de ren, primă victimă a lupilor, peste care dădusem cu puţin timp în urmă, nu fusese şi ultima ?

Am cercetat cu atenţie urmele, şi la un moment dat am zărit undeva, departe, pe cîmpia însorită, un morman de culoare cenuşie.

Sărmana femelă, mi-am zis în sinea mea. Asta e tot ce a mai rămas din ea. Din zăpadă răsărea doar o bucată de stîrv nu prea mare, deocamdată greu de identificat. Se vede treaba că era adînc îngropat în zăpadă, şi ros în lege de colţii fioroşi ai lupilor. M-am îndreptat într-acolo cu gîndul să-l cercetez.

Cînd am ajuns la faţa locului, am rămas înmărmurit şi, pur şi simplu, nu-mi venea să-mi cred ochilor :

Pe o brazdă de zăpadă zăcea un hoit de lup ; avea botul spintecat şi ţeasta strivită de-a binelea. De jur

împrejur, zăpada bătătorită era scurmată și stropită cu urme de urină.

În disperarea ei, femela hăituită se hotărîse, de bună seamă, să opună rezistență și, izbindu-l cu copita pe primul lup care o atacase, îl omorîse, se pare, pe loc. Apoi a rupt-o din nou la fugă, urmărită de al doilea lup, care, după o bucată de drum, văzîndu-se singur, s-a lăsat păgubaș, întorcîndu-se la tovarășul său mort. Un timp i-a dat tîrcoale. Pe urmă n-a mai pierdut vremea de pomană și a pornit înapoi, pe alt drum.

De-aici încolo pașii elanului, trădînd un calm desăvîrșit, se îndreptau pieziș în direcția miazănoapte, spre desișul cel mai apropiat. Călcătura era foarte prudentă, picior după picior, lăsat încet de sus, iar urmele lor erau acum mai înguste. De data asta prada încolțită izbutise să se salveze.

Mai tîrziu, Serghei mi-a povestit că văzuse de mai multe ori elani în călduri, doborînd, de mînie, cu o singură lovitură de copită, copaci înalți și puternici. Și tot cu acest prilej mi-a spus că e mult mai bucuros să se întîlnească fără pușcă asupra lui cu un urs rănit, decît cu un elan rănit de moarte. La întrebarea mea, plină de mirare, mi-a răspuns pe un ton cît se poate de firesc :

— Dacă ai la tine un cuțit de vînătoare, cu ursul te poți lua la trîntă și, vorba ceea, mai tragi speranțe de a scăpa cu viață. Elanul însă te zdrobește cu copita sau te sfîșie cu coarnele, înainte de a apuca să scoți cuțitul. Niciodată nu izbutești să te apropii de el în asemenea măsură, încît să te poți folosi de cuțit.

M-am întors la lupul ucis și deodată m-a copleșit un sentiment nespus de ciudat. Stîrvul lupului ce zăcea pe cîmpia golașă sporea și mai mult tragismul acestei pustietăți. Era chiar mai impresionant decît copita nefericitului pui de ren. Și încă un lucru a avut darul să mă uimească : se spune despre carnea de lup că e atît de grețoasă, încît nici un alt animal, cu excepția lupului, nu poate s-o mănînce. Nu știu ce e adevărat în povestea asta, dar știu că stîrvul acela rămăsese intact.

În perioada haitelor, cel căzut ar fi fost de mult sfîrtecat și devorat și nu s-ar mai fi ales nimic din el. Dar tovarășul lui de vînătoare nici măcar nu-l atinsese, deși era pe vremea unei foamete cumplite. Îi lega, pesemne,

un grad de rudenie foarte apropiat. Hoitul aparținea unei femele tinere — era probabil cea mai mică dintre cei trei lupi care vînau împreună prin preajma locului. De data asta însă, se vede treaba, porniseră în expediție numai doi. După urme, aș fi zis că erau tatăl și fiica.

Vremea a rămas neschimbată și a doua zi, cînd am pornit de-a lungul unei văi lungi, relativ destul de înguste, străbătute de un pîrîu ce se vărsa în Sniejna cam la vreo șapte sute de metri depărtare de cabana „noastră". Valea se întindea spre miazăzi, urcînd mereu în partea lină și terminîndu-se într-o trecătoare de munte, abruptă și colțuroasă. Povîrnișurile crestelor ce coborau spre pîrîu erau, în cea mai mare parte, golașe. Abia mai jos de trecătoare se înălța, pe șoldurile văii, o pădure de zadă și de zîmbru.

Domnea aici o tăcere mormîntală, mai adîncă poate decît în cîmpia deschisă. Pe tot parcursul îndelungatei mele escapade — mă tîrîsem cu trudă pînă la poalele trecătorii — n-am zărit absolut nici o urmă. Troienele de cioburi înghețate erau din ce în ce mai înalte, și peste ele trona, netulburată, strălucirea orbitoare a soarelui. La umbră, povîrnișurile aveau o paloare glacială. Nicăieri nici urmă de vietate. Pesemne că pînă hăt departe nu exista nici o suflare de animal, ori, undeva pe aproape, acestea stăteau chircite în bîrlogul lor, așteptînd, nemișcate, să le vină salvarea.

Pe la ora prînzului mi-am fiert, dintr-o bucată de zăpadă înghețată, obișnuitul meu ceai — cutia de tinichea îngustă și afumată, cu agățătoarea ei de sîrmă, cîteva bucățele de zahăr, pătrățelul de ceai presat, tableta de ciocolată și nelipsitele fașe de bandajat, făceau parte din echipamentul meu permanent. După ce m-am încălzit un pic, am pornit apoi pe același drum.

Cam peste o jumătate de oră de mers am auzit, dinspre pădure, un trosnet de ramuri, însoțit de un mormăit prelung. Un urs !

În clipa următoare l-am și zărit. Își croia drum prin hățișul de la marginea pădurii, îndreptîndu-se spre platforma la al cărei capăt se înălța un pîlc întunecat de zîmbri nu prea mari.

Era prima mea întîlnire cu un urs, care-mi aducea aminte de nenorocirea lui Tolia, în urmă cu doi ani, cînd

un *șatun* flămînd îl atacase pe neașteptate și Tolia abia izbutise să scape cu viață. Pentru o clipă, amintirea aceasta a avut darul să-mi apese pieptul ca o povară grea.

Pe urmă însă am început să reflectez cu luciditate. Mă aflam chiar la marginea valului de zăpadă suflat de vînt, printre tufișurile ce străjuiau malul pîrîului. Între mine și cel mai apropiat colț de pădure se desfășura, urcînd în pantă lină, un platou larg de cel puțin două sute de metri. Iar carabina o aveam cu mine. În cea mai desăvîrșită liniște, am înaintat tîrîș-grăpiș pînă în albia pîrîului; aici eram adăpostit ca într-o tranșee, de unde vedeam totul foarte bine, și dacă ar fi fost cazul să țintesc, puteam să-mi sprijin pușca de zăpada înghețată. Ca să nu mai spun că mă simțeam și mai în siguranță.

Ursul nu apucase încă să mă vadă. Făcea mereu tărăboi frîngînd crengile și mormăind de zor, preocupat de bună seamă numai și numai de căutarea delicatesei sale preferate — miezul semințelor de zîmbru.

Apoi, deodată, și-a făcut apariția pe platou, adulmecînd de zor. În cojocul lui castaniu, cu blana mițoasă, proiectat pe fundalul zăpezii strălucitoare, părea de-a dreptul înspăimîntător. Precipitat, dar cu cea mai mare prudență, am fixat telemetrul carabinei la cincizeci de metri. Aceasta era limita superioară, mai mult nu se putea.

Ursului însă îi atrăsese atenția altceva, căci, lăsînd, pe neașteptate, capul în jos și mirosind întruna ca un cîine de vînătoare, a început să dea tîrcoale unui mesteacăn tînăr, în preajma căruia se mai afla o zadă cu rădăcina pe jumătate ieșită din pămînt. De bună seamă găsise ceva. Pășea foarte circumspect, cu botul în zăpadă, urmărind mirosul pe care-l simțise.

În cele din urmă și-a afundat nasul adînc în zăpadă și, după ce l-a scos, l-a scuturat bine și, cu labele din față, a început să scormonească furios carapacea de gheață, făcînd să zboare așchiile în toate părțile; după ce a smuls de sub ea o bucată de rădăcină, răscolind pămîntul, a sărit iute într-o parte, dînd din labă agitat.

Pe zăpadă alerga un animal mărunt și vărgat — o veveriță subterană. Două salturi, atîta tot — și a dis-

părut sub laba ursului. Nici n-a mișcat în clipa în care Moș Martin a dus-o la gură, ca s-o înfulece cu poftă, mormăind și plescăind de plăcere.

Fără îndoială, veverița făcuse în urmă cu cîteva zile o greșeală fatală, atunci cînd vîntul călduț muiase zăpada. Nu mai avusese răbdare să aștepte venirea primăverii și, scormonind zăpada, ieșise la suprafață — și cu acest prilej făcuse și o mică plimbare. Ursul îi dibuise urmele, și acestea l-au condus spre bîrlogul ei. După ce a devorat-o, s-a apucat să-i caute proviziile.

Scurma pămîntul fornăind furios, se vede treaba nu găsea nimic, nu de alta, dar în timpul iernii îndelungate, veverița consumase toate semințele. La un moment dat și-a îndesat gura cu ceva pe care însă l-a scuipat mînios la culme. Cred că dăduse de o grămadă de coji. Povestea a avut darul să-l scoată complet din sărite, socotindu-se, de bună seamă, tras pe sfoară și jefuit.

După ce a răvășit cojile, împrăștiindu-le în toate părțile, a pornit cu pasu-i legănat spre pîlcul de zîmbri tineri, de unde veverița își adusese, probabil, proviziile pentru iarnă, de vreme ce se cuibărise în apropierea lor imediată. Și ursul s-a apucat din nou să adulmece și să scormonească zăpada. Pe urmă, ridicîndu-se pe labele din spate, s-a uitat îndelung, cu o privire fixă, spre crengile zîmbrilor. De obicei se spune că ursului îi place să se cațere în copaci. E adevărat, dar numai cînd e mic. Un cogeamite mormăilă însă nu se cocoață nicidată. Și-atunci cum face de intră în posesia mult rîvnitelor conuri, pline de semințe ?

Urmărindu-l, plin de curiozitate, uitasem aproape cu desăvîrșire de primejdia care mă pîndea.

Un timp, mițosul a dat tîrcoale zîmbrilor, cercetîndu-i ca un adevărat pomicultor. Pe urmă s-a săltat din nou pe picioarele din spate și, ridicîndu-se pe cele din față, s-a apucat să jumulească o creangă la care ajungea fără nici un efort. Cu o labă o trăgea la pieptul lui și cu cealaltă izbea conurile, scuturîndu-le în zăpadă ca pe niște nuci. La un moment dat, creanga a început să trosnească. A mai apucat una și povestea s-a repetat — la celelalte nu mai ajungea. A trosnit și a doua creangă...

Crengile de jos erau mai sărace în conuri. Ursul le-a adunat din zăpadă morocănos, după care, așezîndu-se,

le-a zdrobit între labe, unul cîte unul, îndesîndu-şi în acest timp botul cu semnițe, fără să le mai curețe de zăpadă. Atît era de flămînd.

După un timp şi-a reluat rondul şi, străbătînd hățişul cu nasul mereu în pămînt, a pornit să urce povîrnişul.

Cam la douăzeci de minute după aceea, din adîncul pădurii s-au auzit alte trosnete.

Ursul culegea alte conuri.

Lîngă trunchiul de zadă unde mițosul trudise atît de mult, răscolind în pămîntul îngheţat, am dat doar de o grămăjoară de coji răvăşite. Aici tîlharul, deşi nu făcuse mare brînză, se vede totuşi că trăsese din greu. După ce, flămînd şi slăbit, se trezise din somnu-i hibernal, ieşise din bîrlog şi, adulmecînd de zor, bătuse o bună bucată din zona lui de vînătoare, ca să găsească ceva de-ale gurii. Înfulecase o veveriță — şi ea lihnită de foame — şi cîteva seminţe. Cît poate să-i ajungă asta unei asemenea matahale ?

Mi-am adus aminte de Tolia. La un an de la plecarea mea, în iarna aceea lungă şi grea, după ce se înzdrăvenise de-a binelea, îşi făcuseră apariția în preajma Bambuikăi o mulțime de urşi. Porniseră de cu toamnă din Iakuția, de unde îi gonise proasta recoltă de fructe pădureţe şi întinsele incendii ce mistuiau pădurile. Pînă şi cabana de pe lîngă drumul Kabarului, cea dintîi colibă clădită de Tolia, o dăduseră urşii peste cap, ca să pună stăpînire pe ceva provizii. În iarna aceea numai Tolia s-a văzut nevoit să împuşte patru. Nimeni nu cuteza să părăsească satul fără puşcă asupra lui, căci foamea cumplită îi scosese parcă din minți pe bieții mițoşi.

Mă întorceam la cabană, înaintînd prin mutenia căruntului peisaj, şi din nou am simțit cum mă cuprinde o tristeţe sfîşietoare. În clipa aceea doream din tot sufletul să vină odată primăvara şi, în sinea mea, mă întrebam : mai apuc eu oare primăvara pe aceste meleaguri ? Cuvîntul primăvară îmi suna în ureche ca un lucru nespus de ireal.

Am ajuns la cabană în clipa în care se lăsa înserarea. Soarele mai strălucea, şi crusta de gheaţă din faţa scărilor scăpăra scîntei. Pe plăcuţele sticloase ţopăiau două păsări, cu creştetul şi gîtul de culoarea negrului catifelat, în timp ce penajul de pe spinare aducea cu o manta sură. Coada lungă şi jucăuşă era de asemenea neagră,

iar aripile aveau un tiv alb-cenușiu. Burta, albă de tot, de parcă ar fi fost „vopsită“ cu zăpadă.

Se plimbau, clătinînd din cap la fiecare pas și dînd din coadă, în sus și în jos, lăsînd impresia că tremură de frig. În schimb, cîntau. În liniștea adîncă ce domnea în toiul acelei ierni geroase, încremenită în platoșa-i de gheață, răsunau trilurile lor vesele și sonore. O muzică de-a dreptul încîntătoare.

De bună seamă se drăgăleau, căutînd să-și cîștige reciproc favorurile. Cea mai mare, masculul, emitea un fel de „țiviți-vi“ cît se poate de clar care, atunci cînd femela se apropia mai mult de el, se transforma într-un „țviriri“ molcom, de o înduioșătoare tandrețe. În acest timp țopăia în jurul ei pe picioruşele sale lungi și zvelte, cu o agilitate de adevărat dansator, iar penele i se zburleau nevoie mare.

Aștia doar n-au venit aici ca să degere, ci cu gîndul să-și întemeieze o familie, mi-am zis în sinea mea.

Apariția lor neașteptată vestea acea schimbare atît de mult jinduită de mine, într-un chip infinit mai convingător decît ar fi putut s-o facă toate institutele meteorologice din întreaga lume. Și pe atunci habar n-aveam că siberienii botezaseră codobatura cu un nume atît de potrivit : „spărgătorul-de-gheață“.

(6)

În noaptea de 5 mai vremea s-a încălzit brusc. În zori, cînd m-am dus afară după lemne, zăpada era moale, iar învelișul ei de gheață se înrourase, căpătînd o culoare cenușie. Printre norii întunecați se strecura molatec un soare tulbure ; începuse iar să sufle vîntul călduț de miazăzi și, odată cu el, zbura în formă de V un stol de gîște sălbatice, ce se îndrepta ușor spre miazănoapte. Freamătul stîrnit de bătăile aripilor răzbea pînă la mine de departe, și curînd am auzit și primul strigăt strident și prelung al călătoarelor. Cu lemnele în brațe, stam și

priveam în urma lor. Era avangarda migrației de primăvară.

Pe scări a trebuit să-mi scutur bine cizmele, căci acum zăpada se lipea de tălpi în toată legea.

Spre prînz s-a pornit o ploaie cu picături mari și grele, de pe acoperiș apa curgea gîrlă, ca dintr-un burlan. Aerul se încălzise atît de repede, încît pînă la urmă am lăsat ușa cabanei deschisă spre a mă desfăta ascultînd murmurul vesel al ploii. Într-adevăr, ce ploaie zglobie ! După glaciala tăcere lipsită de viață, plescăitul ei înăbușit încă de zăpadă suna ca o adevărată muzică, trezind în mine un sentiment ce întruchipa, deopotrivă, bucuria și relaxarea — eliberarea din îndelungata așteptare. Acum trebuia, în sfîrșit, să se producă mult rîvnita schimbare. Iar semnele ei veniseră cu o asemenea repeziciune, încît nu pridideam să mă minunez.

Ploaia torențială n-a ținut mai mult de o oră, dar pe pămîntul înghețat, apa curgea șiroaie. Zăpada muiată se topea văzînd cu ochii. Pe alocuri se iveau, pe luciul ei, niște șănțulețe pline cu apă, prefăcînd-o într-un fel de zloată fleșcăită, iar în gropile săpate de ploaie se formau ochiuri de apă cristalină. Pretutindeni, totul bolborosea, susura și clipocea. În preajma rîului, apa de pe mal dădea năvală peste gheața care, pînă atunci, înfundase albia. Și creștea sălbatic, inundînd și transformînd lunca într-o baltă uriașă.

Pînă dimineața apa m-a încercuit din toate părțile. Lacul revărsat, pe al cărui luciu răsăreau, pe alocuri, movile de zăpadă, ajunsese pînă aproape de treptele cabanei. Oglinda lui devenise peste noapte un aeroport pe care aterizau stoluri de păsări migratoare. Ori de cîte ori rațele sau gîștele sălbatice băteau din aripi sau își luau zborul, în jurul lor se stîrnea o ploaie măruntă. Fiecare picătură străluminată de razele soarelui aducea cu o piatră prețioasă. Din zori și pînă noaptea tîrziu, fîlfîitul de aripi, măcăitul și gîgîitul gureș al păsărilor nu mai contenea. Asta zic și eu viață !

De ieșit nu puteam să ies și, deci, eram silit să rămîn în cabană. Dar n-avea de ce să-mi pară rău. Îmi dădeam din ce în ce mai bine seama de poziția unică a taberei lui Serghei, de plasamentul ei extraordinar. Era de ajuns să deschizi încetișor ușa și să privești... Puteam să stau tolănit în cea mai desăvîrșită liniște, la

adăpost de pericolul apei și, totodată, să trăiesc în toiul naturii victorioase, trezite brusc și tumultuos la o viață nouă.

Nu mă mai săturam admirînd această schimbare atît de neașteptată. Nu mai departe de ieri, taigaua te înfiora cu sobrietatea ei rigidă, cu pustietatea și tăcerea ei glacială. Și deodată, totul s-a pus în mișcare ca prin farmec. Puteam să-mi scot căciula și pufoaica și numai așa, în pulovăr, să mă așez pe un scaun, în pragul cabanei. Era o adevărată voluptate să-ți lași obrajii mîngîiați de razele blînde ale soarelui, care încălzeau atît de plăcut! În decursul a trei zile, temperatura s-a ridicat la +20°C. Sub bolta de un albastru strălucitor, aerul era călduț, mirosind a zăpadă topită, a scoarță de copac și a iarbă jilavă.

Pe valea Sniejnei cerul devenise un coridor de navigație aeriană. Înșirate în lanț sau în formă de unghi ascuțit, în cîrduri neorganizate sau în pîlcuri mai mici, păsările migratoare zburau spre miazănoapte și spre răsărit. Văzduhul fremăta neîncetat de fîlfîitul aripilor. La un moment dat, peste oglinda orbitoare a lacului revărsat, a trecut în zbor, jos de tot, un cîrd de gîște sălbatice, al căror gîgîit neastîmpărat nu mai contenea. Iar sus de tot, deasupra lor, pluteau în tăcere gîștele zăpezilor.

În stoluri mici treceau lebedele. Nu era nevoie să-ți înalți privirea spre a le recunoaște. Puful ce se înfoia pe aripile lor uriașe scotea un sunet care se auzea pînă hăt-departe. Din cînd în cînd aceste păsări mari și distinse, de un superb alb imaculat, se lăsau și ele pe oglinda apei, să se odihnească. Dar dintre toate, cele mai frumoase mi se păreau lișițele din zona Siberiei Orientale. Haina lor nupțială, de un cafeniu deschis, cu reflexe roșietice și verzui și presărată cu puncte mici era de-a dreptul fermecătoare.

Masiva migrație de primăvară nu înceta nici în timpul nopții. De dormit, nici vorbă nu putea fi. Spectacolul ce se desfășura sub ochii mei avea o tentă pur și simplu fantastică. Totul părea ireal. Luna, ușor încețoșată, aducea cu o pată tulbure de culoare trandafirie, răspîndind în jurul ei o lumină tot trandafirie, dar din ce în ce mai palidă. Ca și cînd undeva, departe, ar fi pălălăit un foc gigantic și văpăile lui s-ar fi întins pe bolta cerească. Mai încolo, cerul întunecat era spuzit de stele sclipi-

toare. Deodată, sus de tot, s-a ivit o dîră lungă, cenușie. Țîșnise din beznă și plutea ușor, fără zgomot, devenind din ce în ce mai clară. Stolul de păsări aluneca domol în direcția luminii selenare. Apoi dîra a început din nou să se șteargă, mistuindu-se în văzduh.

Era, într-adevăr, un spectacol tulburător. Cu atît mai tulburător, cu cît în apa din fața mea se oglindea un al doilea cer. Între stele și clarul de lună dormeau rațele sălbatice. Aveam senzația că mă aflu între două lumi imense — în mijlocul unui uriaș sanctuar în care se desfășura un ritual al misterelor. Din anii copilăriei, migrația păsărilor trezea în mine o neliniște neobișnuită, ascunsă parcă de veacuri în sufletul meu: o dorință neastîmpărată, însoțită de o stranie melancolie. Pînă acum nu apucasem să văd păsările migratoare zburînd în toiul nopții și trebuie să mărturisesc că impresia e mult mai puternică decît cea stîrnită de zborul lor în timpul zilei. Rareori mi-a fost dat să văd imagini atît de dramatice și atît de captivante încît, acum, mi-era cu neputință să mă desprind de vraja lor.

În noaptea aceea am adormit foarte tîrziu, de fapt abia spre dimineață. Dar n-am închis ochii cînd, de undeva de aproape, am auzit un tînguit prelung, jalnic și pătrunzător. Speriat în lege, m-am săltat în capul oaselor. Ce animal sau ce pasăre poate avea un asemenea glas? Să se fi petrecut iar vreo tragedie? Așteptam, ținîndu-mi răsuflarea, dar strigătul nu s-a mai repetat.

Dimineața m-am strecurat din sacul de dormit mai tîrziu ca de obicei: soarele răsărise. Am deschis ușa cu prea multă imprudență și balamalele au scîrțîit. Ceva mai încolo, pe oglinda lacului revărsat, se odihneau cinci păsări uriașe de un alb strălucitor. Penajul lor sclipea ca neaua cea mai curată. Erau lebede, dar oarecum diferite de cele ce trecuseră pe aici înaintea lor. Acestea nu păreau atît de elegante și atît de distinse. Aveau gîtul mai scurt și rădăcina ciocului galbenă ca lămîia.

Scîrțîitul ușii le-a trezit. Speriate, păsările s-au înălțat încet și, în timp ce băteau din aripile lor cu o deschidere de cel puțin doi metri și jumătate, stîrneau un sunet puternic și peste el, din nou, a răsunat acel glas răgușit și tînguitor. Am ascultat uluit ecoul lui prelung.

Pe măsură ce lebedele se îndepărtau, glasul slăbea, devenind mai clar și mai melodios, transformîndu-se, treptat, într-un gingaș și armonios acord de viori și trompete. În cele din urmă s-a stins ca un clopoțel de argint. „Cling-cling".

Erau lebede cîntătoare și le auzeam pentru prima dată în viața mea! Nu-mi venea să-mi cred urechilor. Lebedele din această specie se odihnesc ziua, iar noaptea își continuă zborul spre regiunile arctice, unde se aciuiesc dincolo de cercul polar. Vînătorii spun că, în tăcerea arctică, glasul lor se aude ceasuri în șir, la mare distanță și adeseori el este, într-adevăr un cîntec funebru. Cînd o lebădă rănită sau slăbită de foame e surprinsă de gerul necruțător al ținuturilor polare, vînătorii o găsesc pur și simplu lipită de gheață. Și pînă să-și dea sfîrșitul, aceste păsări mari și frumoase se tînguiesc neîncetat. De aici, presupun se trage expresia: cîntecul lebedei.

În urma lebedelor, îndreptîndu-se și ele tot spre miazănoapte, s-a înălțat în văzduh un stol mare de rațe sălbatice. În clipa în care și-au luat zborul, apa a țîșnit în sus sclipind de albeață.

Unele rațe însă au rămas pe loc. De-a lungul lacului revărsat, printre insulițele de zăpadă fleșcăită din preajma cabanei, se adunase chiar un cîrd întreg; se drăgăleau nevoie mare, încercînd să se împerecheze.

Peștitul îl începeau de obicei masculii, care veneau gătiți ca la nuntă, străduindu-se să-și cucerească aleasa cu farmecul veșmîntului lor de un colorit încîntător care, după sobrietatea albului hibernal, sclipea acum în bătaia soarelui de-ți lua ochii. La păsări domnește exhibiționismul, datul în spectacol făcînd parte din ritualul obișnuit al împerecherii rațelor. Păsările au un simț al văzului foarte dezvoltat. Se lasă impresionate de penajul capului și de mișcări, în timp ce mamiferele, în cea mai mare parte, atrag atenția asupra lor prin miros. Rățoii aceștia înflăcărați, ce se învîrtesc zeloși în jurul discretelor femele, alunecînd pe apa de o puritate străvezie, știau să-și pună din plin în valoare farmecele lor neîntrecute. Prezentarea, zbîrlitul, înfoierea penelor și tîrcoalele date alesei inimii lor constituiau prologul unui adevărat joc al dragostei.

Uneori însă, peștitul îl începeau rățuștele. Și cu cîtă iscusință! Era, într-adevăr, o adevărată desfătare să ur-

măreşti comportarea lor. Cînd o asemenea rățușcă, dintr-un cîrd plutitor, dorea să se apropie de alesul ei, care însă nu-i dădea nici o atenție, dumneaei se străduia să-i stîrnească gelozia. În cîrdul cu pricina erau cinci rățoi şi patru rățuște. Deci un rățoi în plus şi, totuşi, „agresivă" era rățușca de care pomeneam. Cum proceda ? Învîrtindu-se în jurul masculului „ei" — un rățoi de toată frumusețea ! Plutea un timp în preajma lui apoi, întorcîndu-şi brusc capul — dînd impresia că-l refuză — se repezea cu ciocul spre altul, care înota liniştit ceva mai departe.

Dar revenea numaidecît şi din nou îi dădea tîrcoale mîndreții de rățoi, arătînd cu ciocul spre „rivalul" acestuia, ca şi cînd ar fi căutat un protector în fața unui curtezan neobrăzat.

Cînd, în fine, „s-a decis" să se apropie din nou de „cavalerul respins" şi chipeşul rățoi i s-a alăturat, năpustindu-se asupra neobrăzatului vecin, ca un soț orbit de gelozie, rățușca noastră s-a oprit brusc şi, măcăind precipitat : „Mac-mac-mac" a aşteptat cuminte pînă cînd fugăreala masculilor a luat sfîrşit.

A fost un spectacol de toată frumusețea. O adevărată piesă de dragoste, jucată cu mult rafinament, care-mi amintea mereu de ceva anume.

Apoi „flăcăul", iritat, a revenit lîngă ea şi cu un aer triumfător, îşi păzea „mireasa" măcăind nevoie mare : „Mac-mac-mac" !

Rolurile se schimbaseră. Acum rățoiul se învîrtea în jurul rățuştei, prezentîndu-i-se, cu aere de cuceritor. Se făIea, arătîndu-i cît de superb e gătit : capul, de culoarea verde închis, se prelungea cu un guler negru, pînă la rădăcina gîtului. La orice mişcare a căpşorului sau la schimbarea unghiului de plutire, penajul verde căpăta o altă tonalitate, în funcție de intensitatea cu care era luminat de razele soarelui. O dată se întuneca, etalînd un luciu mat, o dată strălucea cu sclipiri scînteietoare...

La un moment dat şi-a petrecut vîrful ciocului prin penele de un colorit viu ale aripilor, cu atîta putere, încît s-a auzit un zbîrnîit puternic ; în aceeaşi clipă şi-a cufundat căpşorul în apă, ca apoi să-şi scoată ciocul afară cu iuțeala fulgerului. Picurii de apă cristalină împroşcați în aer irizau culorile curcubeului, de parcă îndrăgosti-

tul rățoi ar fi azvîrlit un pumn de perle, pescuite anume pentru mireasa lui. Apoi a început din nou să se desfășoare, desfăcîndu-și și strîngîndu-și aripile, ca să-și salte trupul deasupra apei. În fine, încă un zbîrnîit și rățușca avea acum în fața ochilor fundul curtezanului cu coada ridicată în sus. În preajma lor sclipea o superbă oglindă neagră, cu un luciu mat de o neasemuită frumusețe. Iar rățuștele erau extaziate, cu capul răsucit spre coada răsfirată. Pentru o clipă au răsărit din apă chiar și picioarele roșii-portocalii ale zburdalnicului cavaler. Într-adevăr, flăcăul „poza", fălindu-se ca un „culturist" ce se respectă și, vrînd să arate tot ce-i în stare, își expunea puterea și frumusețea, spre a-i fi admirate.

Între timp dispoziția erotică a perechii noastre culminase. Rățoiul s-a apropiat, rățușca și-a întins gîtul, lipindu-și de trup întregul penaj, de parcă s-ar fi aplatizat și, cufundîndu-se în apă mai adînc, s-a lăsat călcată de alesul ei.

După aceea rățoiul i-a dat cîteva tîrcoale și, în sfîrșit, au început să se scalde împreună și să-și aranjeze penele. Și, în timp ce băteau din aripi, stîrneau din nou acele „fîntîni arteziene", ale căror picături mărunte irizau culorile curcubeului.

Se adunaseră aici și o mulțime de codobaturi, al căror glas se strecura ca un fir de aur prin țesătura groasă a măcăitului și gîgîitului din jur. De pretutindeni răsuna, în gama lui minoră, acel „țviririi" tandru și plin de gingășie, întrerupt, din cînd în cînd, de cîte un „țivi-țivi" sacadat. Se fugăreau prin văzduhul albastru, străluminat de soare, într-un zbor sprinten și zglobiu, cusut din arcuri de cerc uriașe. Se drăgosteau pe movilele de zăpadă înconjurate încă de gheața fleșcăită, pe primele brazde de iarbă de culoarea cafenie a taninului ce răsărea ici-colo din apa cristalină.

Masculii, nu prea delicați, se încăierau între ei pentru cucerirea femelei, pentru „teritoriul" lor, pentru fiecare petic de iarbă ce-și arăta perii, mai ales că pămîntul pe care aveau să adune larvele și să vîneze insectele se afla încă sub apă.

Se goneau în zbor, amenințîndu-se cu țipete stridente și, de îndată ce se așezau undeva, se năpusteau unul asupra celuilalt ca niște cocoși înfuriați, izbindu-se de zor

cu ciocul lor mare, drept și ascuțit. În cele din urmă, unul trebuia să cedeze. Apoi învingătorul se învîrtea în jurul femelei și strigătul lui se transforma, pe neașteptate, într-un ciripit plin de duioșie. Fericitul țopăia de bucurie, răspîndindu-și în evantai cînd aripile, cînd coada, și dansa cu foc.

Într-o zi vremea se răci din nou, așa, ca din senin. În munți încetase dezghețul și lacul se retrăsese în albia rîului cu aceeași iuțeală sălbatică cu care înconjurase cabana. Aeroportul păsărilor mele dispăruse și el. Stolurile nu mai aterizau aici, dar continuau mereu să zboare, îndreptîndu-se spre miazănoapte. În locul apei dispărute se întindea acum, din jur împrejur, un mîl galben, cu o tentă cafenie inexpresivă. Iarba culcată și niciodată cosită, alcătuia covorul des și umed al unei lunci mlăștinoase. Pe alocuri se mai zăreau resturi de zăpadă. Peste noapte lunca înghețа, devenind cenușie sub învelișul de promoroacă, ziua în schimb iarba plescăia la fiecare pas sub tălpile cizmelor de cauciuc. Apa rămăsese curată și străvezie. Pămîntul încă nu se dezghețase.

Cînd am dat fuga pentru prima oară, să văd care-i situația rîului și, cu acest prilej, să aduc și o găleată cu apă, m-am împiedicat de ceva. Era un os. O tibie lungă de copitat. Și de jur împrejur, pe o rază de circa cincizeci de metri, mai zăceau cu duiumul. Unele mai albe, altele fumurii sau gălbejite. Coloristic aproape că se contopeau cu iarba.

Unele erau mai scurte și mai subțiri, altele mai mari. Cîteva erau neobișnuit de lungi și de groase, dar acestea erau frînte. Aparțineau, de bună seamă, unor animale uriașe. Or fi poate tibii de elan, m-am gîndit în sinea mea. Le-am cercetat, plin de uimire. De unde pînă unde aceste oase aici, în preajma cabanei. Doar Serghei nu colecționează picioarele căprioarelor, ale cerbilor sau elanilor pe care-i vînează.

Mi-am pus întrebarea dacă nu cumva nimerisem, întîmplător într-un cimitir al animalelor. Ori să le fi cărat la vale vreunul din vijelioasele pîraie ce coborîse din munți în timpul dezghețului? Nu demult fusese descoperit între rîurile siberiene Irtiș și Ob, la vreo 300 kilometri vest de Novosibirsk, un uriaș cimitir de mamuți. După aprecierile specialiștilor, zac în el oasele a circa 1500 de animale! Cauzele unei asemenea pieiri în masă

a mamuților pot fi, evident, diferite. Gerurile năpraznice, furtunile de zăpadă, provocate de scăderea bruscă a temperaturii, înecul animalelor sub gheața subțire, în timpul migrației de toamnă sau de primăvară a turmelor.

Aici însă, în afara tibiilor, alte oase nu mai vedeam. Nu cumva descoperirea mea era legată de jertfele rituale, practicate de vînători preistorici ? Te pomenești că oasele acestea fuseseră stivuite cu grijă într-o peșteră, asemenea unui osuar. Era, după mine, singura explicație, altceva nu-mi dădea prin minte.

Pînă la urmă, am cercetat cu grijă locul. Dar nicăieri n-am zărit vreo groapă desfundată. Pămîntul era și acum înghețat, iar dincolo de cabană nu mai era nici un os. Nu-mi rămînea deci decît să-l aștept pe Serghei, ca să mă lămurească.

În decursul a patru zile se petrecuse aici un adevărat miracol. Platoșa de gheață ce înfundase albia și pe al cărui luciu goniseră, la început, apele, erau acum destrămată. Puhoiul ce se rostogolea năvalnic pe dedesubtul ei, o săltase în sus și, țîșnind printre crăpături, spălase și mistuise gheața. Ici-colo, în iarba de pe mal, zăceau superbe sloiuri de gheață de puritatea diamantului alb-albastru, înalte de peste o jumătate de metru. Și eu care mă temusem că, din pricina grosimii stratului de gheață, albia avea să mai rămînă înfundată cel puțin o lună de-acum încolo.

Apa, de puritatea străvezie a cristalului, se scursese de pe lunci. Rîul era alimentat de afluenții ce coborau pe povîrnișurile năpădite de zăpadă și mesteceni. La poalele zadelor pămîntul era roșu, strălucind în bătaia soarelui, datorită stratului gros de ace fine. Atît timp cît pămîntul nu se dezgheța, apa ce se scurgea pe canale în albia Sniejnei avea culoarea extractului de ceai. La început, această culoare a avut darul să mă sperie și de aceea am preferat să iau în găleată bucăți de gheață, azvîrlite de puhoi. Mai tîrziu însă am descoperit că apa aceea roșie-aurie are o aromă foarte plăcută.

Pretutindeni, pe țărm, printre sloiuri de gheață zburau și se zbenguiau cîrduri de codobaturi.

Nu departe de țărm a răsunat o dată familiarul măcăit de dragoste.

În golful tăiat împotriva curentului, rațele își clădiseră cuiburile printre micile canale. Sub o tufă de sal-

vie, cu mugurii mîțișorilor umflați gata să pleznească, se vedea, într-un smoc de iarbă, o mică adîncitură. Iarba nici nu apucase să se usuce ca lumea și gropița era așternută cu primii fulgii. De cealaltă parte a tufei am găsit alte două gropițe — așadar aici se încropise o micuță colonie de rațe sălbatice. Totul se desfășura cu o repeziciune uluitoare.

A doua zi de dimineață m-am dus după apă. Nu m-am putut stăpîni și, apropiindu-mă cu grijă de cuib, am descoperit în el primul oușor de o culoare verde-măslinie. Nu departe de cuib zăceau, zăgăzuite de tufișuri, sloiuri de gheață muiate, pline de pete galbene. Se presăra peste ele polenul mîțișorilor.

În sfîrșit, puteam să întreprind prima „expediție" de primăvară. Dimineața, ce-i drept, mai domnea gerul, dar peste zi soarele răspîndea o dogoare plăcută. Resturi de zăpadă se mai zăreau doar prin defileurile înguste și pe povîrnișurile umbrite, orientate spre miazănoapte. De jur împrejur însă înălțimile montane erau încă albe.

Am pornit spre „Căpățîna de zahăr", mergînd pe același drum pe care mersesem îndată după sosirea mea în tabără. De unde, pînă nu de mult, îmi croiam vad prin zăpadă cu atîta trudă, acum mă simțeam ușor ca pasărea cerului, în ciuda faptului că asaltam un povîrniș destul de abrupt. Nu mai era nevoie să fiu atent la tot pasul pe unde calc, spre a nu mă trezi în vreo groapă ascunsă. Distanțele deveniseră dintr-o dată mai scurte.

Stăteam la maginea unei rîpe golașe și priveam terenul de sub mine. Cîmpia vastă ce se desfășura spre răsărit și care, prima oară, îmi sugerase un lac înghețat acoperit de zăpadă, era, de fapt, o luncă de tundră. Albia Sniejnei strălucea pe întinderea ei, cu malurile punctate de sloiuri aduse de ape. Departe de cursul rîului, pîrîiașe și șuvoaie de apă brăzdau iarba cafenie, de culoarea taninului, revărsîndu-se pe alocuri în mici lacuri sau împletindu-se între ele. Peisajul golaș era și acum destul de mohorît; noroc că-l înviorau păsările.

Pe unul din lăculețe se odihnea un cîrd de lebede. Aduceau cu niște bulgări de zăpadă, ce străluceau de albeață, aidoma munților înconjurători. Punctele mici și întunecate ce se proiectau pe un fond argintiu erau un cîrd de rațe. Deodată am auzit niște bătăi de aripi. Văzduhul era străbătut de gîștele zăpezilor. Am zărit umbra

V-ului lor plutitor peste lunca însorită. Aluneca ușor, fără zgomot, trecînd de pe întinsul galben-cafeniu pe oglinzile apelor curate ca lacrima.

Am mers mai departe pe creasta stîncoasă, năpădită de licheni pitici de culoare cenușie și de o iarbă firavă. Pe urmă însă am descoperit o mică prăpastie, al cărui mal sudic, adăpostit de vînt, era cea mai superbă stîncă pe care o văzusem vreodată. Pe fundul prăpastiei mai stăruia și acum zăpada, dar deasupra ei mijea un brîu de verdeață. Prima verdeață în oceanul de iarbă galben-cafenie. Erau tufe de merișori, pe ale căror crenguțe fructele străluceau roșii ca sîngele. Boabele neînchipuit de mari atîrnau, în ciorchini de culoarea purpurei. La Bambuika, pe vremea cînd, împreună cu Tolia, adunam merișoare de sub zăpadă, eram la începutul iernii... Dar merișoare, acum, la început de primăvară ?!!

Pe partea însorită se iviseră primele flori. Pajiștea dintre tufele de merișori era smălțuită de clopoțeii primilor dediței. Galbenul lor cald dogorea din iarba uscată încă și moartă. Mi se părea de-a dreptul ireal, căci, după știința mea, dedițelului îi dă frunzele abia după ce-și scutură floarea. Pe fiecare tulpină cîte un clopoțel. Bobocii erau ascunși încă sub cojoacele lor mițoase.

O clipă am stat înmărmurit, cuprins parcă de o vrajă. Pe urmă am dat iama în merișoare. Erau fragede și pline de suc, ca fragile cînd le scoți din frigider și le lași să se dezgheațe. Și aveau un gust nemaipomenit.

Dincolo de liziera nordică a masivului muntos se mișcau, pe un cîmp de zăpadă, două pete cafenii. Erau doi căpriori siberieni care alergau și se zbenguiau, lăsînd impresia că se joacă. Dădeau fuga pe creastă și-și dădeau drumul la vale, pe copite, alunecînd prin zăpada grea, ca pe derdeluș. Și iar suiau și iar coborau, jucîndu-se mereu așa, de parcă nu le venea să se despartă de ultimele vestigii ale iernii.

Ca să vezi ! O lună întreagă nu zărisem nicăieri nici un căprior. De bună seamă fiindcă zburdau pe stînci, unde eu nu ajungeam sau păsteau undeva prin hățișuri. Din păcate, zăpada scrîșnea atît de puternic sub tălpile mele, încît strengarii m-au auzit și au dispărut într-o clipită.

La puțin timp după aceea, unul dintre căpriori a țîșnit la umbră pe povîrnișul însorit, și al doilea l-a ur-

mat numaidecît. Cu capul aproape de pămînt, căutau și jumuleau bobocii de dediței, care începuseră și aici să înflorească... Mi-am adus aminte de vorbele lui Serghei, pe care mi le-a spus atunci, lîngă căprioara ucisă, că îndată ce apare pe coaste *urguiul,* căprioarele vor veni să pască la cîțiva pași de cabana noastră. Așadar *urguiul* e tot una cu dedițelul. După îndelungatele săptămîni de foamete, planta aceasta este o adevărată delicatesă pentru bietele animale. Pornesc în căutarea ei căprioarele, cerbii, renii și căpriorii, dar și cocoșii de munte, mistreții și urșii. În această perioadă, animalele își părăsesc vizuinele, bîrlogurile și peșterile în care s-au adăpostit în timpul iernii și ies pe țărmurile golașe, unde pot fi văzute de la mari distanțe.

Cei doi căpriori au avut darul să-mi confirme acest lucru. Am stat și i-am privit pînă cînd au dispărut.

Pe urmă am luat-o domol de-a lungul crestei unduite a Căpățînii. Versantul dinspre nord-est era răscolit de stînci și bolovani de toate mărimile. Prin chei și prăpăstii mai stăruiau brazde de zăpadă muiată, în care se vedeau imprimate urmele copitelor de căpriori. Iarna am ocolit aceste locuri, fiind prea primejdioase pentru un necunoscător al terenului.

Mai tîrziu am coborît prin pădure. În umbra ce se prelungea la poalele zîmbrilor zăceau și acum petece de zăpadă pe cale să se topească. Pe măsură ce se topea, țesea pe pămîntul înghețat, dintre mesteceni și zade, un fel de rogojină de gheață, presărată de frunze și de ace roșietice. Solzii lichenilor, turnați în gheață, aduceau cu o răzătoare.

Am răsuflat ușurat cînd, după alte cîteva ore de mers, am ieșit din nou pe povîrnișul încrețit de vegetație al văii însorite. Prin adîncul ei golaș își croia drum un pîrîiaș de munte. Așadar presupunerea mea se adeverise. Înconjurasem tot masivul Căpățînii și creasta împădurită din imediata ei apropiere și nimerisem în canionul în care, cu puține zile în urmă, văzusem un urs. M-am uitat în jurul meu.

De data asta ursul nu era aici.

În schimb m-a învăluit acel cunoscut parfum ca un balsam nespus de plăcut, care, pur și simplu, mă fascinase în timpul primei mele ședere în taiga. Roinița. Atunci, la Bambuika, în toiul gerurilor arctice, roinița

își răspîndea mireasma chiar și la —48°C. Începusem s-o întîlnesc și pe aici ceva mai des, dar nicăieri pînă acum nu-i simțisem mirosul cu atîta intensitate. În zonele însorite, aerul saturat de parfumul ei era de-a dreptul amețitor. Frunzele înguste, cu reversul parcă de pîslă, începeau să capete o culoare mai vie, de un verde-cenușiu, căci seva circula acum din plin prin crengile arbuștilor.

În timp ce-i cercetam, prin fața ochilor mei a țîșnit ca fulgerul o hermină cu trupul agil, frumos arcuit. Micuțul animal mai purta și-acum blana fină și lucioasă din timpul iernii. În boticul lui se zbătea un șoricel viu, a cărui coadă mătura pămîntul. M-am întrebat ce-ar face oare hermina dacă aș sperla-o un pic. Tropăind, i-am aținut calea.

Micuțul răpitor a dat drumul șoarecelui și, cu pas unduit, a alergat cîțiva metri, oprindu-se în dreptul unei grămezi de piatră ce zăcea sub o tufă de roiniță. Apoi s-a întors și, proptindu-se pe picioarele din spate, mă cercetă cu o privire fixă. Pieptarul sclipea de albeață, iar fața ei, străjuită de urechile ciulite, era împodobită de niște mustăți lungi de culoare închisă, deasupra cărora luceau cristalele întunecate ale ochilor. Șoricelul stătea și el încremenit, de parcă ar fi fost hipnotizat prin vrajă ; să fugă însă nu era în stare, doar ochișorii lui păreau vii.

M-am dat doi pași îndărăt și am așteptat.

Un timp nu s-a petrecut nimic. Hermina continua să stea proțăpită pe picioarele din spate și să mă măsoare din priviri. La început crezuse, probabil, că intenționam să-i sufl prada, sau că mă pregătesc s-o omor. Pe urmă însă și-a dat, cred, seama că n-o amenință nici o primejdie și, întorcîndu-se cu iuțeala fulgerului, a apucat din nou șoricelul în bot și a dispărut cu el printre pietroaie.

Totul a decurs cît se poate de simplu, fără prea mare agitație. Micuța fiară, însetată de sînge, nu părea deloc speriată. În timp ce mă cercetase și, mai tîrziu, cînd revenise grăbită să înhațe șoricelul, mutrița ei era neclintită, într-o concentrare absolută dar calmă. Comportamentul ei de un firesc nemaipomenit se datora, de bună seamă, și faptului că nu era chinuită de foame.

Căci hermina își avea vizuina chiar în preajma coloniei de șoareci, iar aceștia trăiau și se înmulțeau și

sub zăpadă. De îndată ce zăpada s-a topit, rozătorul a dat la o parte frunzele, paiele și ierburile, dezvelind cuibul sferic al micuților viețuitoare și cum, în timpul iernii, crescuseră cel puțin alte două generații de șoareci, hermina avea cămara plină!

Pentru păsări, animale și plante, odată cu dezghețul începea un nou an, o adevărată înviere. Prea mult timp nu aveau la dispoziție, căci în septembrie taigaua reîncremenește sub asaltul gerurilor năpraznice. Orice întîrziere poate avea aici urmări nefaste, și cred că tocmai de aceea primăvara în taiga e o adevărată explozie de bucurie a vieții.

„Pînă-n zori taigaua se transformă într-o uriașă cunună a iubirii", mi-a spus odată, în limbaj poetic Genrieta, soția lui Tolia. Avea dreptate. Dar cununa aceasta era totodată un uriaș cîmp de bătălie, plin de jertfe.

Cu două zile mai tîrziu mă aflam pe malul rîului; luam apă și ascultam freamătul vieții în jurul meu. Din văzduh, cîntecul păsărilor se revărsa mereu în cascade de voioșie. Deodată, din locul unde se aciuase o colonie de rațe, s-au auzit bătăi sălbatice de aripi și un țipăt răgușit.

Probabil o nouă încăierare între pretendenți, mi-am zis în sinea mea. Curînd măcăitul a răsunat din nou și, în aceeași clipă, deasupra capului meu a zburat o rățușcă, urmată de trei rățoi. Bătăile de aripi, furioase și alarmate, nu conteneau. M-am grăbit într-acolo.

În iarbă, printre tufele din preajma cuibului, am surprins niște aripi învolburate într-o spasmodică încrîncenare. Apoi am văzut ceva de o palidă culoare roșcată-ruginie, confundîndu-se aproape cu iarba uscată. O vulpe!

Ținea în bot un rățoi, care se zbătea de moarte.

O clipă i-am zărit puternicele picioare roșii-portocalii, cu membranele înotătoare pe care rățoiul i le arătase alesei sale în timpul petitului. Un timp au bătut aerul cu o mișcare zmucită, convulsionată; după care s-au lăsat în jos, lipsite de vlagă. Rața a amuțit, cu aripile pleoștite.

Vulpea și-a tîrît victima de-a lungul unui pîlc de sălcii și plopi tremurători, apoi, sărind peste un canal, a gonit în susul apei, pînă a ajuns într-un loc unde, peste oglinda coborîtă a rîului, se mai arcuia și acum

o punte de gheață. A traversat repede puntea pe malul opus de unde, cu rățoiul în dinți, a dispărut în hățișuri. Pe mine nici măcar cu o privire nu m-a învrednicit.

În dreptul cuibului în care se și aflau depuse două ouă, zăceau împrăștiate în iarba bătătorită o mulțime de pene mărunte. Era tot ce mai rămăsese din sărmanul rățoi.

Biata rățușcă, mi-am zis în sinea mea.

A doua zi dimineața m-am apropiat cu cea mai mare grijă de cuibul cu pricina, în dorința de a vedea dacă nu cumva rățușca îl părăsise.

Da de unde ! Ședea în el liniștită, lîngă ea se afla un alt rățoi. Rivalul învins, căruia răposatul îi jumulise penele din creștetul capului.

Nu se comporta cîtuși de puțin ca o văduvă îndurerată, la o zi după moartea tovarășului de viață. Se reîmperechiase și trăia din nou în doi. Nevoia conservării speciei și a aducerii pe lume a unui număr cît mai mare de urmași, era mai puternică decît orice.

La un moment dat și-au luat amîndoi zborul.

Penele colorate, rămase iar pe cîmpul de bătălie, nu mai erau acolo. Rățușca le adunase și așternuse cu ele cuibul.

(7)

În a doua zi de primăvară, pe la mijlocul după-amiezii, în timp ce mă aflam în cabană am auzit pe neașteptate un tropot de copite. Renii, mi-a dat prin minte în primul moment. Străbat pesemne lunca, înaintînd prin preajma cabanei.

Am țîșnit de lîngă vatră, unde tocmai îmi pregăteam cina. Afară mai era lumină, căci zilele erau acum din ce în ce mai lungi și mai luminoase.

Dinspre Căpățînă veneau doi bărbați călare, și în urma lor înainta un cal rotat, încărcat cu desagi.

I-am cercetat cu atenție. Erau primii oameni pe care îi vedeam după atîta amar de vreme. Primul călăreț

purta o cămașă de flanel slinoasă și, peste umăr, o carabină. De gît îi atîrna un binoclu de cîmp, iar pe cap avea o șapcă cu cozoroc ascuțit.

Era Serghei! Nu l-am recunoscut decît abia atunci cînd mi-a zîmbit și a început să dea vesel din mîini. Sărea în sus de bucurie că mă găsise viu și nevătămat și-mi spunea că se uitase de departe spre cabană, ca să vadă dacă iese sau nu fum de pe coș.

Al doilea călăreț era Dorjo, cumnatul lui Serghei, cioban la colhozul raional, un bureat mai în vîrstă, costeliv, cu un nas turtit între pomeții obrajilor proeminenți și cu urechile clăpăuge. Pe spatele cazaicei zdrențăroase și descheiate își cususe o blană de lup. Jumătate din nasturi lipseau. Pe spinare îi atîrna neglijent o pușcă de calibru mic, cu patul lung, confecționat „în regie proprie". Mă privea tăcut, fără să schițeze un zîmbet. Așa cum a reieșit mai tîrziu, vorbea foarte prost rusește. Dorjo se învoise doar cîteva zile și îl însoțea pe Serghei, ca să aducă acasă carne proaspătă de cerb.

Plecaseră la drum cu două zile în urmă, la patru dimineața, și parcurseseră o sută și douăzeci de kilometri. Înnoptaseră pe creasta trecătorii Hamar-Daban, așternută încă de un strat gros de zăpadă și abia în zori au pornit-o la vale. Erau amîndoi plini de noroi, doar partea de jos a cizmelor de cauciuc avea un luciu mat. La poalele „Căpățînii" trecuseră un vad, și apa le ajunsese cailor pînă la burtă. Desagii vechi, din piele netăbăcită, zdreliți și plini de pete, ce atîrnau sub șa ca niște chimire uriașe, erau și ei îmbibați de apă.

I-am întîmpinat cu însuflețire. În seara aceea gazda am fost eu. Serghei și Dorjo îmi aduseseră proviziile pe care le cerusem, iar pe drum mai împușcaseră și o căprioară, căci, îndeobște se hrăneau aproape numai cu carne.

Am fript deci un șașlik pe cinste, pe care l-am garnisit cu roșii murate; pe urmă le-am oferit ceai cu lapte. Și pîine. În sfîrșit, aveam din nou pîine proaspătă, veche „numai" de trei zile. Serghei și Dorjo își sorbeau ceaiul pe îndelete, ronțăind cîte un biscuit, pe care întindeau un strat gros de unt și gem de merișoare.

În timpul mesei am stat de vorbă. I-am povestit lui Serghei, pe nerăsuflate, tot ce aflasem despre meleagu-

rile acestea și, cu acest prilej, am pus o mulțime de întrebări. Pe Serghei îl interesau veștile mele. De existența ursului știa. M-a întrebat unde l-am întîlnit. A ascultat un timp cu toată atenția, apoi, clătinînd din cap, mi-a spus :

— În partea cealaltă, la răsărit de Junkusuk, a hibernat, pe cîte știu, o ursoaică. Acum are pui. În perioada aceasta e a dracului de primejdioasă. Cuvintele lui aveau, de bună seamă, menirea de a mă avertiza, sfătuindu-mă să ocolesc acele locuri sau să fiu prevăzător.

— Dar lupii ? l-am întrebat, continuînd să-i povestesc cu emoție despre cei trei lupi pe care-i văzusem vînînd cerbi și care, atunci cînd pînă și căprioarele însărcinate au izbutit să le scape, s-au apucat să vîneze șoareci.

— Da, a făcut Serghei, dînd iar din cap, aprobator. Sînt și lupi.

Am vrut să știu cîți. Răspunsul lui a fost însă foarte vag spunînd că uneori, iarna, lupii vin aici de prin alte părți, unii chiar din Mongolia, dar, de obicei, primăvara se întorc înapoi de unde au venit. M-a întrebat prin ce locuri vînau lupii, și după ce l-am informat a schimbat cîteva cuvinte cu cumnatul său Dorjo.

— Cei trei erau probabil din bîrlogul de lîngă Haria Uta, mi-a spus în cele din urmă.

Nu pricepeam. Cum adică, Serghei și Dorjo cunosc lupii ca pe niște vecini. Pe atunci nu bănuiam că răspunsul la această întrebare îl voi primi mai tîrziu. Deodată mi-am adus aminte că în răstimpul îndelungatelor mele plimbări nu văzusem nici o veveriță, deși, în preajma zîmbrilor cuiburi goale erau cu duiumul. Doar nu le împușcase Serghei pe toate. Ce s-a întîmplat cu ele ?

Și astfel am aflat că, în ultimii doi ani, împrejurimile Sniejnei fuseseră lovite de o recoltă catastrofal de slabă în ceea ce privește conurile de zîmbri. De aceea veveriţele dispăruseră de pe aceste meleaguri, plecînd în căutare de hrană. Serghei pretindea că aceste animale pot întreprinde marșuri lungi ce ating uneori distanțe de trei sute de kilometri.

— Și cînd or să apară din nou prin locurile astea ? am întrebat eu.

— Anul ăsta, mi-a răspuns Serghei cu o siguranță care m-a uluit, și numaidecît s-a grăbit să adauge: Dumnealor nimeresc întotdeauna la masa întinsă și acolo se cuibăresc.

Pe neașteptate cei doi bureați au început să discute din nou ceva în limba lor. După ce au terminat, Dorjo a părăsit cabana, dar s-a întors numaidecît cu trei tibii de căprioară în brațe. Dintr-una a tăiat o bucată cu *maceta* și s-au apucat s-o cerceteze amîndoi cu capetele plecate deasupra osului.

— *Sumugun* a spus deodată Serghei. Uite-l!

Brusc, Dorjo s-a luminat la față și, deschizînd portița sobei, a pus oasele pe foc. După un timp a început să le învîrtească deasupra focului apoi, desfăcîndu-le cu *maceta* a făcut să răsară din ele șarpele lung și tremurător al măduvei de culoarea galbenului cafeniu. Serghei mi-a întins și mie cu un aer aproape solemn, iar el și cumnatul său s-au apucat numaidecît să mănînce. Ei sugeau măduva așa cum era, fără pîine și fără sare. De bună seamă, simțeau nevoia să completeze cumva cina nesățioasă pregătită de mine.

Știam că măduva conține substanțe nutritive grase și foarte sănătoase. Nu înțelegeam însă de ce oasele trebuiau să fie mai întîi studiate cu atîta curiozitate căci, pe cîte știu, toate tibiile sînt pline de măduvă.

Am întrebat.

— Nu toate, mi-a spus Serghei, răsucind din cap. La sfîrșitul iernii, cînd în taiga răsar primele fire de iarbă, timp de cincisprezece zile măduva dispare din oase cu desăvîrșire și se formează din nou abia după ce animalul începe să se îngrașe. Asta ține, probabil, de schimbarea hranei.

Serghei și Dorjo se grăbiseră să ajungă în tabără cît mai repede și așa se face că abia acum s-au apucat să cerceteze vînatul în voie.

Dorjo a adunat la iuțeală oasele și deschizînd ușa, le-a aruncat pe toate afară.

— Va să zică așa! mi-am zis în sinea mea, și m-a umflat rîsul. Acum înțelegeam de ce peste tot, în jurul cabanei, era plin de tibii. Și eu care mă gîndisem la atîtea alte năzbîtii. Se vede treaba că *sumugunul* se numără printre delicatesele preferate ale rafinatului Serghei.

Cum era și firesc, după această gustare grasă, aveau amîndoi un chef de băutură cum scrie la carte. (Aduseseră cu ei patru sticle de spirt curat.) Mai întîi Dorjo a tras o duşcă zdravănă direct din sticlă, pe urmă a turnat jumătate din conținut în trei căni și l-a subțiat cu un pic de apă. Ochii îi luceau de o plăcere poftic ioasă. Și-a aprins o țigară și s-a apucat să pufăie cu nesaț, în timp ce eu tremuram de emoție să nu „explodeze" amestecul.

Am ciocnit și am băut din cănile de tinichea din care de obicei beam ceaiul. În sufletul meu se întărea tot mai mult convingerea că tot ceea ce fac Serghei și Dorjo, e făcut cu toată temeinicia.

Din seara aceea, atitudinea mea față de Serghei a fost atitudinea față de un vechi prieten, de multă vreme așteptat. De bună seamă, perioada de despărțire avusese darul să ne apropie cu adevărat, și asta, probabil, datorită faptului că în acest timp ne-am gîndit mult unul la celălalt. Eu, cel puțin, îl așteptam uneori ca pe un izbăvitor, iar el, firește era frămîntat de grijă, întrebîndu-se dacă nu cumva oaspetelui său i s-a întîmplat vreun necaz, dacă nu zace pe undeva în ger, cu piciorul rupt, sau sfîșiat de vreun urs fioros. Cunoștea mult mai bine decît mine toate primejdiile care mă pîndeau și la care poate fi expus omul în pustietatea iernii necruțătoare. Radia de bucurie, văzîndu-mă viu și nevătămat și își simțea inima ușurată, de parcă i s-ar fi luat de pe ea o povară apăsătoare. Mai-mai să nu-l recunosc pe ghidul sfielnic și nedumerit, care, în urmă cu o lună mă condusese spre meleagurile Sniejnei. Acum, din prima clipă, comportarea lui a fost de o simplitate cum nu se poate mai firească.

Cînd, după a doua cană de amestec, i-am propus să ne tutuim, sprîncenele lui s-au zburlit de atîta mirare, dar, pînă la urmă, bolborosind ceva neînțeles, a căzut de acord, arborînd totuși o mină de om înmărmurit. Cu toate acestea a fost nevoie de un timp pînă să se încumete să-mi răspundă cu aceeași intimitate.

Seara a trecut nespus de repede. Curînd, celor doi bureați au început să li se lipească ochii. Erau obosiți de drum, iar mîncarea și băutura îi doborîseră de-a binelea.

Abia atunci am deschis corespondența pe care mi-o aduseseră — mă stăpînisem cu greu să n-o deschid — și, în liniște, m-am desfătat citind-o toată, pe îndelete, de două ori. După o îndelungată perioadă de despărțire și singurătate, mă simțeam, în această natură atît de sălbatică, din nou ca acasă. În noaptea aceea am dormit în lege.

În zori, cînd m-am trezit, Dorjo stătea în dreptul plitei. Pregătea gustarea de dimineață. Mi-am dat seama numaidecît că o să am de întîmpinat anumite dificultăți. Pentru Serghei și Dorjo ceaiul, dacă nu era bine îngroșat cu lapte și cu o rație serioasă de unt, nu făcea nici cît o ceapă degerată. Îmi rămînea, deci, o singură grijă: să păzesc cu vigilență ceainicul, și de îndată ce apa avea să clocotească, să-mi torn repede doza necesară în cana mea. Restul de apă, rămasă în ceainic îl lăsam pradă procesului de „îngrășare". Cu toate astea, ori de cîte ori îmi beam ceaiul, Dorjo — fără cea mai mică umbră de maliționitate — îmi oferea din băutura lui. De bună seamă mă socotea sărit din țițîni, ori prea modest. Să bei ceaiul numai așa, de florile mărului, nu era de demnitatea lui. De fiecare dată, cînd mă uitam un pic în altă parte, îmi arunca în cană o lingură zdravănă de unt. Serghei, în schimb, îmi respecta „excentricitatea". Era un mărinimos. Mai tîrziu, cînd am rămas în tabără singuri, îmi lăsa întotdeauna în ceainic un pic de ceai curat. Laptele și untul cu care Dorjo își îngroșa băutura le punea separat, în cîte una din cele cinci-șase căni pe care, de obicei, le bea el, făcîndu-și în felul ăsta de lucru în plus.

Dorjo se pregătea din nou să subțieze spirtul, privind sticla cu jind. Între el și Serghei s-a produs deodată un schimb de păreri, firește în limba bureată. După gesturi, am înțeles că Serghei nu e de acord. (Cu toate că-i plăcea să bea, nu punea niciodată gura pe alcool atunci cînd se pregătea de drum).

Am ieșit afară. Soarele lumina ca în zilele bune. Am cercetat caii; păscuseră în voie toată noaptea în luncă, dar cu picioarele împiedicate. Erau niște cai mărunți de rasă mongolă, nespus de tenaci și de rezistenți, aidoma

celor pe care-i cunoscusem cu doi ani în urmă, la Bambuika. Cel rotat fusese adus anume pentru mine ; o iapă, care tocmai năpîrlea, și șaua era plină de perii săi lungi hibernali. Era însă un cal bun, spre marea mea bucurie.

Am reînnodat firul discuției din ajun și, tot vorbind, am ajuns la capătul luncii, chiar pe liziera pădurii de la poalele Căpățînii. Aici Serghei mi-a spus să mă opresc. Apoi, ceva mai încolo de poteca ce duce spre vadul de peste Sniejna s-a oprit și el, și s-a uitat la mine zîmbind. Ce-o fi vrînd ? Mi-am rotit privirea în jur. Pe urmă am avut senzația că mă mînă înainte.

Pe un trunchi de arbore bătrîn și înalt, nu departe de locul pe unde trecusem de atîtea ori, în timpul iernii, se aflau bătute în cuie, unul deasupra celuilalt, cîteva cranii de urs, albe și netede. Colții fioroși străluceau din fălcile dezgolite. Pe unul din cranii, probabil ultimul pe care Serghei îl țintuise de copac, mai rămăseseră cîteva urme de piele.

Frigul le conservase. Oasele mai vechi, mucegăite, începeau aproape să se destrame. La un moment dat, privirile noastre s-au încrucișat.

— Iarna, atîta timp cît se mai hrănesc, înainte de a se retrage în bîrlogul lor pentru hibernare, împușc în fiecare an cîte unul. Nu de alta, dar slănina și carnea lor sînt foarte bune și nespus de gustoase.

— Dar ce caută aici aceste cranii ? am întrebat, ros de curiozitate.

Și din nou le-am cercetat cu multă grijă, concentrîndu-mi, din anumite motive, atenția asupra colților care, pînă și la craniile mai vechi, rămăseseră relativ intacți. Erau de-a dreptul înspăimîntători ; smalțul lor gălbejit sclipea fioros în bătaia soarelui.

— Le-am agățat aici pentru ca acești mițoși să poată privi mai departe taigaua în care au vînat și care le-a aparținut și lor, a ținut să mă lămurească Serghei.

Pentru mine răspunsul lui a constituit într-adevăr o informație extrem de interesantă. Se vede treaba că în privința cărnii de urs Serghei nu avea prejudecățile lui Tolia. În același timp mi-a fost cît se poate de limpede că și la vînătorii bureați ursul se bucură de o deosebită cinstire. Reflecțiile mele anterioare cu privire la atitudinea rituală a evencilor față de urșii uciși — străi-

moșii bureați ai lui Serghei, ocupaseră, cu secole în urmă, o parte din terenurile de vînătoare aflate la est de lacul Baikal și îi împinseseră pe vînătorii evenci spre nord — au devenit mai complete odată cu vederea acestui „arbore funerar" al urșilor.

Căzusem pe gînduri atît de adînc, încît mai-mai să nu aud propunerea pe care Serghei mi-a făcut-o peste puțin timp. În ajun, pe cînd luam cina împreună și eu le povesteam cu atîta înflăcărare despre toate peripețiile mele hibernale, apucasem să pomenesc și de cocoșii-de-munte care înnoptau nu departe de locul unde tocmai ne aflam. Acum însă dispăruseră cu desăvîrșire ; le sosise, probabil, și lor vremea împerecherii. În timp ce povesteam, mi-am exprimat așa, într-o doară, dorința de a-i vedea în timpul împerecherii. Și iată că Serghei nu a uitat acest lucru.

— Ai vrut să vezi cocoșii-de-munte în perioada împerecherii, mi-a spus el, pe neașteptate. Dorjo știe unde-i poți găsi acum.

După care s-a grăbit să adauge, scuzîndu-se cu toată sinceritatea :

— Eu o să dispar pentru patru-cinci zile. Știi, trebuie să văd cum e cu *iziubrii* după iernat. Vreo cinci cred că am putea împușca.

Nu voia să piardă din timpul său prețios. Perioada de vînătoare a cerbilor de Altai, pentru trofeele lor, e limitată de la jumătatea lui mai, la începutul lui iunie. Iar împerecherea cocoșilor-de-munte era, de bună seamă, în toi. Am acceptat propunerea lui cu multă însuflețire. Se trezise deodată în mine pasiunea adevăratului vînător.

— Și cînd... cînd e momentul culminant al împerecherii lor, am întrebat plin de nerăbdare.

— În jur de întîi mai, cam atunci e timpul lor de vîrf.

Am pornit înapoi spre tabără.

Dorjo stătea iar în fața plitei, unde fierbea o găleată întreagă cu carne de căprioară. Apa clocotea, bolborosind veselă printre costițele încărcate de carne.

Urma să plecăm îndată după ora prînzului și să ne întoarcem abia a doua zi. Îmi dădeam seama că, odată cu venirea lui Serghei și Dorjo, surveniseră pentru mine

schimbări neașteptate ; răbufnirea spontană a primăverii, după atîtea zile de îngheț...

La douăsprezece și ceva am pus șaua pe cai și am luat-o pe lîngă poalele Căpățînii, peste lunca întinsă, îndreptîndu-ne domol spre colinele împădurite și brăzdate de prăpăstii, ce se înălțau în partea de nord-est a tundrei. Îl urmam îndeaproape pe Dorjo, care călărea înaintea mea.

Nu apucaserăm încă să părăsim poteca îngustă și stîncoasă cînd, deodată, sub un colț de stîncă am zărit, printre pietre, în iarba gălbuie-cafenie, un schelet de cerb. Se vede treaba că plătise cu viața duelul de astă toamnă pentru cucerirea cerboaicei ; rivalul său, de bună seamă mai puternic, îl doborîse de pe stîncă iar carnea lui servise ca hrană lupilor, vulpilor și ciorilor. Ciuguliseră din el totul, pînă la ultima fibră, înainte de a-l fi acoperit zăpada. Resturile hoitului său aveau o înfățișare jalnică. Coarnele groase și tari prinseseră nuanța cenușie a albului spălăcit. Pe una din ramificații tocmai țopăia o codobatură.

Dorjo a trecut mai departe, fără să-l ia în seamă. Să fi prevestit oare această tristă imagine întîlnirea cu alte animale ? Se pare că da. Cam la zece minute după aceea, Dorjo s-a oprit, arătîndu-mi spre țărmul apei care, dincolo de poalele Căpățînei, mărginea platoul tundrei, desfășurîndu-se pînă hăt departe, în apropierea dealurilor spre care tocmai ne îndreptam.

Prin rara vegetație silvică, gonea de zor o scroafă sălbatică, însoțită de purcelușii ei ce se grăbeau pe urmele mamei, înghesuiți unul lîngă altul. Cînd ocoleau bolovanii, șirul acela viu se unduia ca un șarpe.

Micuța familie a străbătut cîteva sute de metri în aceeași direcție în care coboram și noi. Apoi a dispărut într-o văgăună năpădită de hățișuri, din care țîșneau semeț cîțiva zîmbri înalți și puternici.

Din clipa aceea, în afară de două pîlcuri de căprioare puțin numeroase, ce pășteau în tihnă, undeva departe, nu ne-a mai apărut în cale nici un animal. Peste ținutul pustiu, răsuna doar corul vesel al păsărilor.

Cam pe la șase am pătruns într-un desiș de sălcii și arini. Arbuștii îl înghițeau pur și simplu pe Dorjo cu

totul. În ciuda faptului că stătea bine înfipt în șa, abia apucam să-i mai văd, din cînd în cînd, doar capul. Am dat pinteni rotatului ca să-l zoresc, dar, pentru un timp, tot m-am rătăcit. Crengile copacilor creșteau aici ca un zid, zdrelindu-mi și șfichiuindu-mi la tot pasul mîinile și obrajii. În umbra arbuștilor se mai întindea și acum o poighiță groasă de gheață, sub care se strecura un fir de apă. Calului îi alunecau copitele și trebuia să-l strunesc cu mare grijă. De două ori am fost nevoit să opresc, spre a mă orienta după trosnetele crengilor.

În cele din urmă, cu chiu cu vai, am izbutit să-mi croiesc drum prin încrengătura aceea fioroasă și să-l descopăr pe Dorjo pe o movilă năpădită de mesteceni falnici și zade puternice. Aici urma să înnoptăm. În fața noastră se întindea, dinspre versantul opus, un brîu de tufișuri, avînd o lățime de cîteva sute de metri, în spatele căruia se înșirau crestele brăzdate, fără nume, ale unor dealuri împădurite. Locul nu se arăta prea ademenitor. Un avantaj însă tot avea, era uscat și rîul curgea destul de aproape.

Înainte de toate, Dorjo a împiedicat caii, și le-a atîrnat de gît cîte un clopoțel, spre a nu se pierde în timpul păscutului lor nocturn. Abia după aceea am început să ne ocupăm și de noi. În timp ce eu despachetam lucrurile aduse pentru tabăra noastră volantă, Dorjo s-a apucat să dea foc ierbii amestecate cu frunze uscate, scoarță de mesteacăn și vreascuri putregăite. Iarba s-a aprins într-o clipită, arzînd ca fosforul. Abia după ce a stins-o, a încins în mijlocul vetrei un adevărat foc. Scînteile scăpărau pîrîitor și cădeau din zbor pe pămîntul pîrjolit. Apa din căzănelul vechi și înnegrit de fum a prins curînd să clocotească. Pe jarul încins ne-am pus la fript cîte o halcă zdravănă de carne de căprioară.

Înainte însă de a ne așeza să mîncăm, Dorjo a făcut un lucru care a avut darul să mă uimească : a luat, pe rînd, din fiecare fel de mîncare cîte o bucățică și le-a aruncat în foc. Chiar și un cub de zahăr, pescuit de undeva din fundul unui săculeț de pînză slinoasă. Apoi a turnat în foc și o linguriță de lapte condensat, și în acest timp a murmurat ceva neînțeles. De fapt nici măcar un murmur nu era, ci o simplă mișcare surdă a buzelor. Am înțeles că e vorba de un străvechi ritual vînătoresc. Iar acela căruia Dorjo îi înălța această jertfă, trebuie

să fi fost al naibii de puternic, nu de alta, dar atunci cînd am scos din tolbă sticluța plată pe care o purtam asupra mea pentru orice eventualitate — și i-am turnat lui Dorjo puțină vodcă, ghidul meu a picurat un strop în foc, întru cinstirea atotputernicului său ocrotitor.

Abia isprăvisem masa, cînd Dorjo s-a ridicat în picioare și, arătîndu-mi cu mîna spre povîrnișul opus, peste care se așternea cenușiul înserării, s-a angajat cu mine într-o discuție destul de îndelungată, purtată de ghidul meu într-un amestec de bureată și rusească stîlcită, subliniată și accentuată tot timpul cu tot felul de semne, făcîndu-mă în cele din urmă să pricep că trebuie s-o luăm din loc imediat. Dorjo nu era chiar atît de sigur că perioada de împerechere a cocoșilor-de-munte nu trecuse. Fusese pe aceste meleaguri, pentru ultima oară, în urmă cu cinci ani și de aceea, socotea el, era cazul să ne convingem de acest lucru acum seara, cînd era momentul cel mai propice al împerecherii cocoșilor-de-munte.

Ne-am afundat așadar din nou în hățișul de sălcii, presărat la tot pasul cu insulițe de mesteceni. De data asta înaintam pe jos. Pămîntul era mlăștinos și acoperit pe alocuri cu brazde de iarbă și resturi de gheață. Din cînd în cînd, Dorjo era nevoit să croiască drumul cu ajutorul *macetei*. Ori de cîte ori ajungeam în dreptul unui arbust mai înalt sau în preajma unui ciot de copac bătrîn lăsa pe el cîte o crenguță retezată sau cîte un smoc de iarbă, însemnînd în felul ăsta poteca. Dar opreliștea cea mai mare abia ne aștepta. Prin hățiș se rostogolea un pîrîu de o sălbăticie vijelioasă. Să-l treci sărind nu se putea, era prea lat. Arbuștii se înălțau pînă la marginea malului măcinat de ape. O clipă am rămas pironit locului, într-o totală descumpănire.

După aceea ne-am furișat un timp prin hățiș, de-a lungul țărmului, printre resturile de arbuști aduse de ape, căutînd locul cel mai îngust al albiei. Pînă la urmă l-am găsit, numai că și-aici albia era prea lată, iar apa destul de adîncă. Ce era de făcut ? Dorjo a făcut un pic calea întoarsă și, mînuind cu iscusință *maceta*, s-a apucat să taie, chiar de la rădăcină, un mestecănaș al cărui trunchi nu era mai gros ca pumnul. Cîteva lovituri piezișe și copacul s-a lăsat doborît.

M-am repezit să-i dau o mînă de ajutor. Am tras împreună pe mal două trunchiuri mai robuste și le-am așezat unul lîngă celălalt, peste șuvoiul pîrîului învolburat. Un al treilea trunchi, mai subțirel, ne ținea de prăjină. De pe țărm, Dorjo l-a înfipt în vîltoare, chiar lîngă podișca improvizată și, sprijinindu-se vîrtos de el cu amîndouă mîinile, căci curentul îl zgîlțîia tot timpul, a trecut agil de partea celalată. Apoi mi-a aruncat prăjina.

L-am urmat cu sufletul la gură și cu fiori de gheață pe șira spinării. Nu de alta, dar eram mai greu decît Dorjo și bîrnele de mesteacăn se îndoiseră pînă și sub povara lui, darmite sub a mea, iar apa ce se rostogolea năvalnic la vale le mai și îneca din cînd în cînd. În sfîrșit, cu cizmele pe jumătate ude, am ajuns și eu de partea cealaltă și am răsuflat ușurat.

Numai că, după douăzeci de metri, a trebuit să repetăm figura asta atît de primejdioasă, căci în locul acela pîrîul mai avea o albie.

În fine, ne aflam pe coasta împădurită. Din pricina întunericului, am avut impresia că pe povîrnișul din fața noastră se aflau troiene de zăpadă. Erau trunchiuri de salcie putregăite, atît de vechi, încît din ele nu mai rămăsese decît scoarța cu un luciu de argint patinat. În măsura în care mai rămăseseră în ele urme de lemn, se prefăceau în pulbere sub cea mai ușoară călcătură.

Eram înconjurați de o tăcere sumbră. Nu se auzea nimic, nici măcar un piuit de pasăre. Dar cocoșii sălbatici ? Să fie oare aici ?

Erau. Cam peste o jumătate de oră de așteptare, în dreptul unui copac doborît în fața unei prăpăstii puțin adînci, s-au auzit deodată, chiar deasupra capetelor noastre, niște bătăi de aripi. Pasărea venise în zbor de pe creastă și alergase nu departe, sub picioarele noastre.

Dorjo s-a uitat la mine cu fața numai zîmbet de mulțumire.

Îndată după aceea, din alt loc, ceva mai la dreapta, a răsunat un ciocănit surd și îndepărtat, ca și cînd cineva ar fi bătut toaca lovind, unul de altul, două bețigașe uscate, într-un ritm de o regularitate oarecum monotonă.

Cu respirația tăiată pășeam într-acolo, cu maximum de prudență. Frunzele, scoarța și lăstarii de roiniță foș-

neau sub picioarele noastre. Se întunecase aproape și luna abia răsărise. Mă uitam în sus, spre crengile copacilor, într-o supremă încordare.

Ne apropiam de locul cu pricina, dar „toaca" de dragoste a cocoșului ce-și ispitea femela mai avea și acum un ecou îndepărtat. Pe neașteptate, un cocoș își luă zgomotos zborul chiar în fața noastră. Pușca o țineam cu țeava în jos, și nici prin gînd nu mi-a trecut să încerc măcar să trag asupra lui.

În schimb Dorjo n-a stat pe tînjeală. A apăsat pe trăgaci ; a răsunat o împușcătură șuierătoare și pasărea a început să se lase în jos. O vedeam cum cade. În clipa următoare însă și-a redresat zborul și cît ai zice pește a dispărut.

Îl priveam pe Dorjo, încredințat că se bucură. Să nimerești pe o asemenea beznă, trăgînd aproape de la șold, o pasăre ce zboară atît de jos printre coroanele copacilor e, într-adevăr, o performanță demnă de invidiat. Dorjo însă s-a uitat la mine cu un rînjet posomorît, poate și datorită faptului că între timp se așternuse din nou o tăcere desăvîrșită. Cocoșul care bătuse „toaca" amuțise. Am rămas amîndoi nemișcați.

Cam peste zece minute, masculul pe care îl urmăriserăm prima dată s-a făcut din nou auzit. Atîta doar că se depărtase un pic. De bună seamă găinușele erau pe undeva pe aproape.

Am luat-o înainte, urmat de Dorjo care și-a pus pușca pe umăr. „Toaca" se auzea din ce în ce mai puternic. Acum aducea mai curînd cu un sunet de castaniete și așteptam cu nerăbdare clipa în care avea să se transforme într-un tril, și cocoșul-de-munte avea să-și încheie rostirea imnului său de dragoste cu acel cunoscut sunet șlefuit — moment în care cocoșul-de-munte nu mai aude și nu mai vede și cînd cu un minimum de prudență te poți apropia de el pentru a te ascunde în spatele unui copac, ca să aștepți următorul „tocato". Dar iată că lucrurile nu s-au petrecut așa. Abia acum mi-am dat seama, cu uimire, că „toaca" dragostei la acești cocoși nu e întreruptă de nimic. Viersul lor nu e alcătuit din acorduri, ci doar din acel păcănit al castanietelor, executat cu o regularitate de-a dreptul pasională.

Te pomenești că ăștia nici nu sînt cocoși-de-munte, mi-a trecut prin minte, și adevărații cocoși s-or fi îm-

perechind acum în cu totul altă parte. Da, asta trebuie să fie. Dorjo m-a adus la locul de împerechere al cocoșilor-de-piatră! Aceștia sînt doar ceva mai mici decît cocoșii-de-munte și nu trăiesc decît la est de Baikal — și nicăieri în alt loc pe această lume. Dar cum să ajungi la ei!?! În timpul acelui „tocato" de dragoste, emis de ciocul lor, cocoșii-de-piatră, văd și aud perfect fără întrerupere. Chiar și atunci cînd amuțesc pentru o clipă, vigilența lor e netulburată. În schimb „bat toaca" din zori și ciocănitul lor se stinge abia spre ora unsprezece, pentru ca seara, după ce se lasă întunericul, să răsune din nou.

Am făcut cu grijă cîțiva pași și m-am ascuns în spatele unui copac. Cocoșul a amuțit. Mă uitam țintă, cu o privire cercetătoare, spre ramurile golașe ce se conturau întunecate pe bolta scăldată ușor de lumina palidă a lunii. Și era o lună plină! Degeaba însă, masculul nu se vedea nicăieri. Măcar să-și fi făcut auzit din nou glasul!

Deodată, chiar în spatele meu, am deslușit un foșnet. Mi-am întors privirea într-acolo. Era Dorjo — nici măcar nu-l auzisem apropiindu-se. În liniștea desăvîrșită care ne învăluia, își freca mîna de pantaloni și, cu o voce înăbușită, scotea niște uguituri scurte, cloncănitoare, imitînd apropierea în zbor a găinușei și ciocănitul ei seducător. Se pricepea de minune. După trei încercări, „toaca" cocoșului a răsunat din nou în cunoscutul ritm monoton. Răspundea la chemarea găinușei.

Abia acum, după sunet, am izbutit să-l surprind. Aducea cu o pată întinsă, cu un nod gros pe craca unei zade înalte și bătrîne. Și totuși încă nu eram sigur. Am ochit, dar ținta n-o vedeam cu precizie. M-am tras repede cu cea mai mare grijă în spatele altui copac. În bătaia lunii l-am deslușit cît se poate de limpede. El era: gîtul gros și puternic, ciocul ridicat în sus, coada desfășurată în evantai și aripile lăsate în jos. Bătea „toaca".

De atîta emoție, mi se tăiase răsuflarea. Am sprijinit patul puștii de trunchiul copacului și am ochit. Mai întîi spre discul strălucitor al lunii. Cătarea se vede clar în vizor. Am deplasat apoi pușca încet, cu multă băgare de seamă spre țintă, am apăsat pe trăgaci și, în aceeași clipă, zbătîndu-se zgomotos, cocoșul a căzut la

pămînt, înghițit de întuneric. Pînă la urmă însă am dat de el și, în sfîrșit, mi-a revenit respirația normală.

Dorjo s-a oferit să-mi ducă prada, dar eu, bineînțeles, n-am fost de acord. M-a privit un pic cu mirare, pe urmă însă a luat-o iute la picior în direcția taberei noastre improvizate. De data asta mă întorceam „acasă" într-o adevărată dispoziție sărbătorească. Eram uluit de precizia cu care Dorjo a găsit locul prin care străbătuserăm hățișul la venire. Acum era scăldat de lumina lunii.

Am ajuns cu bine la tabără. În timp ce vîlvătaia focului prindea din nou să se învolbureze, m-am apucat să cercetez cocoșul. Avea pe puțin trei kilograme, iar Dorjo l-a cîntărit și el în mînă, plin de admirație. Coloritul lui era mult mai discret decît al cocoșului-de-munte, și totuși era superb. Penajul de nuanțe închise îi îmbrăca tot trupul, cu excepția cozii negre pe care sclipeau niște bulinașe albe. Negru era și ciocul lui ușor încovoiat. (Dincolo de Baikal, în ciuda deosebirilor, i se spune tot cocoș-de-munte).

Cam pe la unsprezece m-am strecurat în sacul de dormit, cu șaua sub cap, în chip de pernă. Dorjo și-a așternut în apropierea focului o piele de căprior pe care calul său o purta petrecută sub șa, în timpul mersului, iar, în loc de pătură, s-a acoperit cu o foaie de cort. Pielea asta e foarte bună. O întinzi de pildă pe zăpadă și nici nu simți că-i frig. Părul căpriorului are calitatea de-a fi aspru și uscat și, în felul ăsta, te izolează de stratul de zăpadă. Iar pînza aceea de cort e atît de impermeabilă, încît sînt încredințat că Dorjo o lua cu el spre a-i servi în caz de ploaie.

N-am apucat să ațipesc cînd mi-a fost dat să aflu o nouă surpriză : Dorjo mi-a spus că la trei dimineața o să mă duc din nou la vînătoare de cocoși. Am clătinat din cap aprobativ, convins că Dorjo, ca de obicei, se exprimase greșit, folosind singularul în locul pluralului, și că, firește, în zori vom merge împreună în căutarea cocoșilor. Dar lucrurile s-au lămurit numaidecît, cînd bunul meu ghid s-a grăbit să adauge că drumul pe unde aveam să traversez hățișul și pîrîul acela năbădăios îl însemnase cu grijă, așa că o să nimeresc cu siguranță. În acest timp el o să dea „o fugă" în valea învecinată să vadă dacă nu cumva sînt pe acolo *iziubri*.

La auzul acestor cuvinte mi s-a tăiat, pur și simplu, răsuflarea. Doar nu și-o fi închipuind că o să fiu în stare să descopăr singur locul unde se împerechează cocoșii ? ! ? Am, ce-i drept, un simț al orientării destul de dezvoltat, de data asta însă am străbătut hățișul acela sălbatic pe întuneric și într-o regiune absolut necunoscută. Pe alocuri nici nu-mi dădusem măcar osteneala să privesc în jurul meu, lăsîndu-mă, pur și simplu, condus de un ghid atît de experimentat, pe care-l urmam cu sfințenie, spre a ști unde să pun piciorul, ca nu cumva să alunec și să mă rostogolesc în vreo mlaștină. Ei, omul ăsta a înnebunit de-a binelea ! mi-am zis în sinea mea.

Am tăcut, gîndindu-mă cu oarecare teamă la dimineața ce avea să vină dar, în același timp, în sufletul meu începea să încolțească un sentiment de mîndrie. În definitiv, aveam totuși o oarecare experiență în urma mea. O să încerc, mi-am zis, făcîndu-mi curaj. Dacă nu răzbat prin hățișul ăla afurisit, mă întorc și basta. Gîndul ăsta a avut darul să mă liniștească. Zăceam încovrigat în sacul meu de dormit și priveam luna. În lumina ei, mestecenii aveau o strălucire tainică ; clipă de clipă se auzea clinchetul surd al clopoțeilor, hîrșîitul și tropăitul cailor care pășteau nestingheriți. Încet-încet punea stăpînire pe mine o dispoziție vecină cu visarea.

(8)

Cînd Dorjo m-a trezit era încă întuneric beznă. În preajma noastră se așternuse un strat de promoroacă, dar deasupra focului fierbea ceaiul.

Ne-am înțeles să ne întîlnim peste patru ore în tabăra noastră. După care Dorjo a dispărut, luînd pieptiș povîrnișul abrupt, în timp ce eu am cotit-o la stînga, spre desișul cu pricina. Crenguțele umede și reci îmi șfichiuiau obrajii. Nici o plăcere ! Dacă nu găsesc dru-

mul, fac calea întoarsă, mă strecor înapoi în sacul de dormit și aștept pînă se întoarce Dorjo.

Încet, încet se crăpa de ziuă. Cu o hotărire fermă, am pornit în căutarea locurilor pe care le străbătuserăm cu o seară înainte. Peste puțin timp mi-am dat seama, spre marea mea surprindere, că Dorjo le marcase cu o claritate ireproșabilă. Înaintam cu precizie, orientîndu-mă după crenguțele frînte și după smocurile de iarbă, de parcă aș fi avut asupra mea o busolă.

Curînd am ajuns la poalele masivului muntos și am început să urc. Pînă și copacul doborît, nu departe de rîpa puțin adîncă unde își luase zborul cu o seară înainte primul cocoș, l-am găsit cu destulă ușurință. M-am sprijinit de un trunchi și am tras atent cu urechea. N-a durat mult și un cocoș s-a făcut auzit ; de data asta de cealaltă parte a rîpei. Alte castaniete răsunau undeva, departe. Stăteam neclintit și așteptam. Cu atît mai mult, cu cît în imediata apropiere s-a dezlănțuit deodată o toacă puternică, răsunînd aidoma unei puști cu repetiție automată, încît n-a lipsit mult să mă înduc în eroare. Era o ciocănitoare. Între două „lovituri de toacă" ale cocoșului, răbufneau cinci-șase „focuri" de ciocănitoare.

Minutele se scurgeau cu repeziciune. Am pornit să traversez rîpa, în timp ce cocoșul nu mai contenea cu „toaca" lui. În capătul opus al rîpei mi-am reglat mersul, pășind cu maximum de prudență. Și totuși cocoșul și-a luat zborul cu mult înainte de a apuca să ajung în preajma lui. Nici nu i-am văzut bine bătăile aripilor. Mi s-a părut că s-a așezat pe o creangă nu prea departe, în mijlocul unui pîlc de arbori înalți și bătrîni. N-am stat o clipă pe gînduri și am luat-o pe urma lui. Deodată, din cu totul alt loc, de dincolo de crestele coamei s-a auzit un alt duet de cocoși. M-am îndreptat într-acolo. M-am „săltat" peste creastă, dar la scurt timp m-am trezit din nou pe aceeași coastă de unde pornisem. Soarele scălda de mult peisajul cu razele sale blînde și binefăcătoare.

Dezamăgit, am făcut un mic popas. Toată osteneala mea fusese zadarnică. Seara mă ajutase întunericul, acum însă ?... Pe lumină era de-a dreptul cu neputință să te apropii de cocoșul „tocător".

Abia atunci m-am uitat la ceas și am simțit cum fierbe sîngele în mine. Era momentul să mă întorc la iuțeală în tabără. Ce repede trecuse timpul!

Am pornit cu pas întins înapoi spre rîpă. Printre arbori creșteau tot felul de arbuști și veșnic eram silit să ocolesc hățișurile ce-mi răsăreau în cale. În fine, am ajuns pe marginea opusă a rîpei. Dar unde era cunoscutul copac doborît din rădăcini? Trecusem probabil rîpa mult prea jos. Am urcat din nou pînă aproape de creștetul coamei, dar aborele doborît, care-mi servea de reper, tot nu se vedea.

Te pomenești că am făcut o confuzie, încurcînd cele două povîrnișuri? Nu-mi rămînea nimic mai bun decît să fac calea întoarsă. Am ocolit din nou aceleași locuri, dar drumul nu l-am mai găsit.

Începeau să mă asalteze gînduri din cele mai sumbre. Ce o să spună Dorjo? Și ce-o să facă? Mă întrebam în sinea mea. O să aștepte un timp apoi, îngrijorat, o să pornească în căutarea mea, în nemărginirea acestei pustietăți...

De data asta am pornit la vale, spre poalele masivului muntos, unde ar fi trebuit să se afle hățișul străbătut de pîrîul acela vijelios. Numai că povîrnișul nu se termina pe țărmul unei ape, ci se desfășura lin, pierzîndu-se într-o vale plină de vegetație, pentru ca, dincolo de ea, să se înalțe un alt povîrniș. Simțeam cum mă apucă toți dracii: am luat-o iar la deal spre rîpa cu pricina și, pentru a doua oară, am bătut-o toată, în sus și în jos, la stînga și la dreapta. Dar nici unul dintre cele patru puncte cardinale nu ducea acolo unde aveam eu nevoie.

Acum nu mă gîndeam doar la grijile pe care și le făcea Dorjo din pricina mea. Eram încordat la culme și inima îmi zvîcnea să-mi spargă pieptul, nu alta.

Deodată mi-am adus aminte de o întîmplare pe care mi-o povestiseră cei de la Zakamensk, înaintea zborului meu spre meleagurile Sniejnei. Se petrecuse în urmă cu un an, în pragul primăverii, odată cu topirea zăpezilor.

Pilotul serviciului de pază împotriva incendiilor silvice — același cu care zburasem spre Sniejna — debarcase în taiga o echipă de pompieri, pentru un exercițiu de rutină de trei zile. Cu acest prilej au mai vînat și ei cîte ceva, să nu se întoarcă acasă cu mîna goală. Dar

iată că unul dintre ei, care se luase după urmele unui animal, nu s-a întors la ora fixată. Și cum tocmai se stîrnise o ploaie zdravănă, ceilalți și-au închipuit că omul se adăpostise într-un loc mai ferit. L-au așteptat cît l-au așteptat, pe urmă însă au pornit în căutarea lui, dar a fost în zadar. Au bătut în lung și în lat tot ținutul; cinci zile în șir au cercetat întreaga regiune cu elicopterul, și abia a șasea zi, cînd tocmai hotărîseră să se lase păgubași și să înceteze cercetările, l-au găsit pe nefericit la șaizeci de kilometri de locul de unde se pierduse. Mort! Rătăcise în taiga și după patru zile murise, răpus de oboseală și de o pneumonie galopantă. Și cînd te gîndești că era bătrîn lup de pădure, unul dintre cei mai încercați membri ai echipei de prevenire a incendiilor silvice. Numai în ultimul an, raionul Zakamensk pierduse în taiga cinci oameni, dintre care doi fuseseră sfîșiați de urși.

Cu inima cît un purice am început să mă gîndesc ce e de făcut. Mă aflam într-un moment foarte critic. Să mă învîrt mereu de jur împrejur n-avea nici un rost. Trebuia să iau o decizie.

Am măsurat din ochi masivul muntos din fața mea, a cărui creastă pleșuvă se înalță deasupra unei văgăuni largi. Aveam înaintea mea un marș pe drum drept de cel puțin un kilometru, apoi un urcuș abrupt în toată legea. Unicul avantaj de care m-aș fi putut bucura ar fi fost perspectiva ce mi s-ar fi deschis de acolo de sus, căci de pe stînca aceea se vedea, fără îndoială, pînă hăt-departe...

Am pornit, așadar, spre ținta propusă. Soarele frigea în lege și eu eram leoarcă de sudoare. Chiar sub vîrful muntelui și-a luat zborul, dintr-o zadă singuratică, un cocoș. Nici măcar nu m-am oprit. Simțeam cum îmi zvîcnesc tîmplele și, în același timp, ardeam de nerăbdare și curiozitate să văd ce privelițte mi se va oferi de pe crestele stîncii pleșuve.

Priveliștea nu era deloc îmbucurătoare. De-o parte și de cealaltă a culmii se întindea, la picioarele mele, o cîmpie vastă, împrejmuită de niște lanțuri deluroase necunoscute și pustii, în spatele cărora se ridicau șiruri unduite de masivi muntoși din ce în ce mai înalți, cu crestele albite de zăpadă și brăzdate de rîpe adînci.

Săptămîni în șir aș fi putut să bat aceste meleaguri fără să întîlnesc ținut de om.

Apoi mi-a dat prin minte că undeva pe aproape, în spatele unuia dintre masivii învecinați, trebuie să se afle acea vastă întindere de tundră, pe care o străbătuserăm călare preț de cîteva ceasuri. M-am uitat din nou cu toată atenția în jurul meu și deodată inima mea a luat-o razna de atîta bucurie. În depărtare am zărit vîrful Căpățînii. Așadar, tabăra noastră trebuie să fie în spatele masivului din față, undeva în dreapta.

Cu o energie nebănuită, m-am avîntat la vale, direct de pe stîncă. Dar mă cam pripisem cu bucuria, căci deocamdată biruința era încă departe.

Platoul ce despărțea stînca de masivul muntos și care, de sus, părea cît se poate de inofensiv, era în realitate o mlaștină. Aproape nu se putea trece prin ea, ridicăturile de pămînt năpădite de iarbă erau înecate de apă și, în plus, prin pîlcul des de arbuști nu vedeai nimic. Mă poticneam la tot pasul, mă clătinam și, cu acest prilej, pierdeam direcția. În cele din urmă m-am văzut silit să fac calea întoarsă și să mă cațăr din nou pe colina aceea stîncoasă. Unica salvare ar fi fost să găsesc un punct de reper care să-mi permită să evit mlaștina, trecînd peste malul micuțului platou.

Eram istovit — puterile mă părăsiseră de tot. La un moment dat am fost nevoit să mă opresc, ca să-mi trag sufletul și să-mi adun forțele. În acest timp m-am gîndit din nou la Dorjo. Deodată mi-a dat prin minte să încing un foc acolo, în vîrful stîncii. Am strîns cîteva brațe de lemne, am aprins focul și în clipa în care flăcările au început să țîșnească, am aruncat peste ele smocuri de iarbă umedă. Fumul se ridica sus spre înaltul cerului curat ca lacrima. Numai în preajma munților albiți de zăpadă se îngrămădeau încet-încet nori negri. M-am așezat lîngă foc, să mă odihnesc.

Cînd, după o jumătate de oră, am cercetat orizontul, pregătindu-mă să pornesc iar la drum, inima mi-a tresărit de bucurie. Dorjo îmi răspundea. Din cu totul altă direcție decît aș fi bănuit, aproximativ cu cinci kilometri mai sus, am surprins răsucindu-se frumos, spre seninul cerului, un fuior de fum. Așadar, mă rătăcisem rău de tot.

Nesfîrșitul acela de coline, creste și văgăuni pustii și neprimitoare, care pînă atunci avuseseră darul să stîrnească în mine frica, a încetat pe neașteptate să mi se mai pară atît de amenințător. Lumea era din nou frumoasă, iar Dorjo devenise deodată cel mai grozav tovarăș din cîți cunoscusem vreodată în viața mea. Uitasem cu desăvîrșire că, de fapt, el era acela care mă băgase în această belea.

Peste jumătate de oră ne-am întîlnit exact la mijlocul drumului.

Dorjo nu-și făcuse prea multe griji din pricina mea. Nu era nici pe departe atît de scrupulos ca Serghei. S-a întors la ora convenită și, negăsindu-mă, și-a spus că, de bună seamă, am mai zăbovit pe undeva și s-a gîndit să mă aștepte. Pe urmă s-a întins și a adormit. (Cum ar putea cineva să rătăcească în taiga!) Abia după ce s-a trezit, a început să se uite buimac în jurul lui. S-a învîrtit de cîteva ori încolo și încoace, ba, pînă la urmă m-a și strigat. Eu însă, după cum se știe, eram departe. A luat-o apoi pe urmele bătute de noi cu o zi înainte. Mai tîrziu i-a venit din nou în minte că probabil am coborît de pe creastă, mergînd ceva mai sus sau mai jos de tabără și, cine știe, poate că ajunsesem la destinație și-l așteptam. Și astfel a făcut calea întoarsă.

Abia atunci a început să se neliniștească. Dar cel mai tare îl necăjea faptul că dimineața îi surîsese norocul — un noroc neașteptat — și împușcase un cerb de toată frumusețea, pe care îl lăsase la fața locului, ca să ajungă la timp la întîlnirea cu mine. Voia, drăguțul, să-mi facă o surpriză și eu, în schimb, îi pricinuisem o întîrziere de patru ore.

Se făcuse aproape unsprezece cînd a zărit fumul focului aprins de mine.

Așadar, colac peste pupăză, mai aveam înainte încă un drum și dorința noastră era să înnoptăm de data asta la cabană. De aceea era Dorjo atît de grăbit. În timp ce-mi beam ceaiul, a înșeuat caii și a încărcat pe spinarea lor toate lucrurile aduse cu noi. Și am pornit din nou la drum. Dorjo își zorea calul fără încetare; ca de obicei călărea în față, iar eu îl urmam îndeaproape.

După jumătate de oră de mers am găsit cerbul, care zăcea pe buza unei coaste nu prea înalte, în mijlocul unui pîlc rar de puiet de mesteceni. Dorjo îl împuşcase de la o distanţă de cel puţin o sută de metri. Cu arma lui de calibru redus nimerise cerbul drept în inimă! Acum aştepta să vadă ce impresie avea să facă isprava lui asupra mea. Numai că eu eram prea obosit. În plus, muntele acela de carne — cerbul, cîntărea, fără doar şi poate, un sfert de tonă — nu arăta prea atrăgător.

Coarnele în schimb erau superbe. De îndată ce doborîse animalul, Dorjo i le tăiase cu o bucată de ţeastă cu tot; şi pentru a-şi feri trofeul de stricăciunea vreunui rozător, îl legase bine de crăcana groasă a unui arbust destul de puternic. Pentru prima dată aveam prilejul să studiez de aproape nişte coarne încă „fragede", ce nu aduceau deloc cu acel trofeu cu ramificaţii ascuţite şi tari ca piatra, cu care se mîndreşte cerbul mai tîrziu. Atîta timp cît sînt pline de seva dătătoare de viaţă, pînă şi vîrfurile sînt netede şi frumos rotunjite. Părul protector, des şi catifelat ce se înfăşoară în jurul lor, ca un fir de rafie, are darul să le împrumute o înfăţişare şi mai gingaşă. Dorjo era mîndru de prada lui, şi fără să mai întindă vorba s-a apucat de treabă; jupuitul şi scosul măruntaielor presupuneau o muncă destul de anevoioasă, ţinînd seama de greutatea animalului. De aceea n-am stat nici eu pe tînjală şi m-am grăbit să-i dau o mînă de ajutor. Dorjo mînuia cu agilitate cînd unul cînd celălalt dintre cele două cuţite pe care le purta la cingătoare. Cu *maceta* despica oasele, iar cu cuţitul mic de vînătoare, ascuţit ca un scalpel, „diseca" cerbul.

După un timp mi-a surîs fericit şi, aplecîndu-se asupra pîntecului spintecat al animalului ce aducea cu o vană uriaşă, pe al cărui fund se prelingea sîngele de pe pereţii burţii, a adunat de două sau trei ori lichidul roşu în căuşul palmelor şi l-a băut cu sete. Am închis ochii uşor dezgustat.

Îndată după aceea mi-a dat a înţelege, cu toată claritatea, că numai din respect şi consideraţie pentru mine nu spintecase cerbul şi nu-i scosese măruntaiele imediat ce-l împuşcase. Şi, afirmînd că făcuse acest lucru din dorinţa de a mă bucura şi eu de puţin sînge proaspăt, m-a îndemnat să beau cu un aer foarte solemn.

În starea de totală epuizare fizică și sufletească în care mă aflam în clipa aceea am simțit cum mă încearcă o ușoară greață. Dorjo aștepta.

Nu eram capabil să-l lămuresc destul de bine că nu era în obiceiul meu să beau sîngele animalelor sacrificate. Cu grijă, ca nu cumva să-l jignesc, am bolborosit încurcat :

— Nu, acum nu mi-e sete. Mai tîrziu... În urmă cu cîteva clipe am băut ceai, m-am grăbit să adaug cu limba împleticită.

M-am intors cu spatele, îndreptîndu-mi privirea spre un stol de gîște în zbor.

Cînd m-am răsucit din nou spre el, Dorjo mă țintuia cu ochii lui negri, în care se citea o expresie de totală neînțelegere și dezamăgire. De bună seamă se simțea jignit, căci în sinea lui se bucurase atît de mult la gîndul că avea să mă trateze cu tot ce are mai bun. (Bureații, după cum am constatat ulterior, sînt, din naștere, niște gazde desăvîrșite).

După refuzul meu, raporturile noastre s-au înrăutățit văzînd cu ochii. Dorjo și-a stăpînit cu greu proasta dispoziție. În plus, privea cu îngrijorare cerul. Acum nu mai era albastru ca azurul, ci se acoperea de nori grei, ce pluteau la mică înălțime, semn neînșelător că ploaia putea să se pornească din clipă în clipă.

Între timp, Dorjo tranșase cerbul cu *maceta*. Pe un fel de rogojină împletită din rămurele subțiri, căram hălci întregi de carne — pulpele, picioarele din față și pieptul despicat în două. Era o treabă practică. Sîngele se îmbiba în rogojină și picura pe jos, carnea nu mai era înecată în sînge și, încet-încet, se curăța. Îl ajutam pe Dorjo cu tot elanul. Au început să cadă primele picături de ploaie. Ce-i drept rare, dar Dorjo s-a apucat să lege în chingi bucățile de carne așa fel, încît să aibă o povară cît mai bine cumpănită : o pulpă într-o parte, alta în partea opusă, și așa mai departe. Pe mine m-a trimis să aduc caii. Am primit această misiune cu cea mai mare bucurie dintr-o dorință nemărginită de a-l împăca pe bunul meu amfitrion.

Cînd m-am întors, mi-a făcut semn să le dezleg cailor picioarele, căci el mai avea de lucru pînă peste cap. M-am lăsat numaidecît în genunchi și i-am despiedicat pe rînd, dezlegîndu-le mai întîi picioarele din spate, apoi

pe cele din față. L-am auzit pe Dorjo bodogănind ceva nedesluşit, şi în acelaşi timp gesticulînd nervos. Atitudinea lui era pentru mine o adevărată enigmă şi mă tot întrebam cam ce-ar putea să vrea. Nu pricepeam o iotă din spusele lui.

Aveam impresia că deslușesc în ochii lui încruntați o expresie de total dispreț. Turuia de zor, cu o voce înfundată, ceva pentru mine absolut indescifrabil, ce suna cam aşa :

— Mocklxaixalxaiiobtvoiumatixoxpanxoi.

Din puținele cuvinte pe care le-am deosebit la mijlocul frazei, mi-am putut da seama că înjură de mama focului.

A lăsat cele două pulpe legate în cumpănă, pe care le ridicase ca să le aşeze sub şaua rotatului, apoi s-a aplecat şi a împiedicat din nou, în mare grabă, picioarele calului — de data asta însă numai pe cele din față ; cele din spate lăsîndu-le complet libere. În felul acesta îi permitea calului altă mişcare, exact mişcarea de care avea el nevoie.

În sfîrşit, cu eforturi crîncene, am izbutit să încărcăm toată carnea, care acum atîrna de-o parte şi de alta pe şoldurile cailor ; rotatul meu era împovărat cu pulpele; în spatele şeii am prins sacul de dormit. Calul lui Dorjo cără pieptul despicat în două, picioarele din față şi raniţa îndesată cu pielea jupuită a cerbului. De raniță Dorjo legase, cu grijă, şi trofeul pe care-l mai învelise şi într-o foaie de celofan, să nu-l ude ploaia. Habar n-am de unde a scos foaia de celofan. Cred că o avea în sacul acela de piele ponosită.

Dar cum un necaz nu vine niciodată singur, pe mine mă mai aştepta unul. Cînd să încălecăm, a ieşit la iveală că, după toate eforturile la care fusesem supus, puterile mele depăşiseră de mult limitele epuizării ; şi astfel s-a făcut simțită reacția firească a unor sforțări istovitoare : picioarele, cu gleznele lipsite de orice vlagă, mă dureau îngrozitor şi, în general, eram atît de frînt, căci oboseala îşi spunea acum adevăratul cuvînt, încît, pentru nimic în lume, n-am fost în stare să trec piciorul peste încărcătură, şi să mă aşez în şa. Rotatul începea să fie nerăbdător. Drept care nu mi-a rămas decît să-l trag deoparte, în dreptul unui trunchi doborît, să mă urc pe el şi de acolo să mă salt în şa. În timpul tentativelor mele de a ajunge în şa, Dorjo nu m-a slăbit o

clipă din ochi, de bună seamă în dorința de a-și demonstra superioritatea asupra mea.

A urmat o cursă călare pe care n-am s-o uit. Am pornit la drum la trei după-amiaza, pe o ploaie încă destul de domoală ; picioarele îmi atîrnau în voie, căci la scări nu ajungeam din pricina încărcăturii. La cabană am ajuns la unsprezece noaptea, pe un întuneric mai negru ca bezna, după ce străbătusem anevoie tundra accidentată, cu iarba mustind de apă. Trecuseră exact douăzeci de ore din clipa în care, înainte de ivirea zorilor, începusem să mă pregătesc pentru expediția împotriva cocoșilor-de-munte !

În ziua următoare, nici n-apucasem bine să mă trezesc din somn cînd, pe țărm, chiar în locul unde ne duceam după apă, pe cărarea bătătorită, am zărit înălțîndu-se o coloană de fum. Ploaia contenise, dar cerul tot mai era înnourat. Amețit încă de somn, m-am dus repede la rîu, să văd ce se întîmplă.

Valul acela de fum îneca un vas mare de fier — un fel de cazan de formă pătrată, care pînă atunci zăcuse în spatele șopronului, îndesat cu tot felul de troace. Se vede treaba că Serghei se omorîse să-l tragă pînă la mal după plecarea noastră. Cazanul bine înfipt în pămînt avea sub el o adîncitură în care trosnea focul. Fumul ieșea printr-un mic burlan de tablă și printre smocurile de iarbă ce „etanșau" încheieturile „coșului".

Dorjo m-a salutat cu un rînjet prietenos. Făcea pregătirile necesare pentru conservarea coarnelor. Era și timpul, nu de alta, dar din clipa în care doborîse cerbul trecuseră douăzeci și patru de ore și mai bine. Deocamdată însă din apa ce se încălzea în cazan nu se înălțau decît niște firave fuioare de aburi.

M-am apucat să-l ajut pe Dorjo la întreținerea focului, alimentîndu-l fără încetare cu buturugi groase. După ce l-am aținat în lege, ne-am întors la cabană să mîncăm, căci mai aveam în fața noastră un răgaz de cel puțin o oră. Porțiile mari de carne de cerb proaspăt fiartă și proviziile ce atîrnau agățate în șopron și din care ne înfruptam cu poftă au avut darul să-i îmbunătățească dispoziția lui Dorjo. Se citea asta pe fața lui ce devenea, văzînd cu ochii, numai zîmbet. Mi-a oferit, în cele din urmă, jumătate din porția lui de limbă bine frăgezită, deși aceasta era una dintre bunătățile sale preferate. Cu

acest prilej m-a cercetat plin de neîncredere ca și cînd, după cele întîmplate în ziua precedentă, s-ar fi întrebat în sinea lui cam ce fel de delicatese și alte tratații ar fi în stare să mai refuze aiuritul ăsta de ceh.

S-a arătat satisfăcut abia după ce am dat gata, împreună, nu numai toată limba — or, se știe, cerbul are o limbă respectabilă — ci și cîte un antricot de toată frumusețea. Și, de ce n-aș spune, am tras nițel și la măsea. De data asta însă Dorjo a băut într-o anumită stare de nervozitate. Îl aștepta pe Serghei, și se tot uita dacă nu cumva se întoarce, căci el nu prea avea experiență în privința conservării coarnelor, deși cunoștea, de bună seamă, întregul procedeu.

În timp ce eu vedeam de foc, Dorjo cioplea cu mare grijă, pe o buturugă, osul cranian în care era înfipt trofeul, curățîndu-l de sînge și de restul de creier. Apoi, cu un colț de căprior, ascuțit ca un ac, a început să împungă și să coasă pielea ce atîrna de-o parte și de alta.

În clipa în care legaserăm de o prăjină zdravănă coarnele ce cîntăreau pe puțin șapte kilograme — apa din cazan începu să dea în clocot. Plin de zel, mă pregăteam să mai atîț focul, dar Dorjo, cu un gest larg și într-o rusă stîlcită, mi-a poruncit tocmai contrariul, cu alte cuvinte să dau la o parte lemnele aprinse. În procesul de conservare, apa nu trebuie să fiarbă, altminteri substanțele prețioase din coarnele animalului și-ar pierde din forța lor curativă sau ar putea fi distruse cu desăvîrșire.

Dorjo stătea aplecat deasupra cazanului ce fumega întruna, ținînd în mînă prăjina în care erau înfipte coarnele și, descumpănit, încerca să găsească o formulă spre a mă face să-i înțeleg intențiile. În cele din urmă am priceput: sercina mea era să urmăresc secundarul ceasornicului și, cu regularitate, să-i fac semn la anumite intervale. Am priceput că de data asta Dorjo era într-adevăr la ananghie și avea nevoie de ajutorul meu.

— Gata, a spus el, și în aceeași clipă ne-am apucat de treabă cu toată ardoarea.

Procedeul lui de conservare respecta cu exactitate o veche rețetă tibetană, experimentată și verificată de secole, deosebindu-se, întrucîtva, de cea pe care mi-o descrisese Tolia la Bambuika. Vă interesează s-o cunoașteți?

Da? Atunci aflați că se iau coarnele moi, irigate de sînge, împreună cu o bucățică din osul cranian bine curățat și, cu grijă, ca să nu se frîngă ori să se zgîrie, se scufundă în apa fierbinte de 95°C, apoi se scot afară și iar se scufundă și tot așa de cîteva ori. La cea mai ușoară vătămare, sîngele se pierde cu hormoni cu tot.

Prima fază a fierberii ține, fără întrerupere, 45 de minute, durata unei scufundări fiind de 10—12 secunde, iar timpul de aerisire de 20—25 de secunde. Urmează apoi o perioadă de uscare a coarnelor, de cinci pînă la 6 ore, într-un loc umbrit.

A doua fază se desfășoară pe aceeași durată și după același procedeu, cu singura deosebire că timpul de uscare se prelungește pînă la 12—16 ore. La a treia și a patra fierbere sînt tratate doar vîrfurile ramificațiilor, și întregul proces se scurtează la 20—25 minute. După ultima baie, coarnele se atîrnă la aer, în bătaia soarelui, și se lasă așa, pînă se usucă de tot.

Care dintre coarne sînt cele mai prețioase din punct de vedere calitativ și totodată cele mai scumpe? Vreți să știți? Ei bine, să vă spun: cele provenite de la masculii de șase pînă la șapte ani, cînd cerbii sînt în plină putere. (Trăiesc pînă la patruzeci de ani). De aceea coarnele de primă calitate n-au voie să aibă mai mult de patru ramificații de o regularitate și simetrie perfectă, cu acea netezime a vîrfurilor rotunjite și cu acea catifelare pură, fără pete colorate. Și, întrucît prin uscare greutatea lor scade aproximativ cu o treime, ceea ce rămîne cîntărește între două și trei kilograme. Vînătorii primesc 70 de ruble de fiecare kilogram și, așa cum recunosc ei înșiși, e o sumă destul de frumușică.

Potrivit străvechilor afirmații ale medicinei tibetane și ținînd seama de efectele preparatelor medicamentoase hormonale moderne, pantocrina dobîndită din coarnele cerbilor servește ca o foarte eficientă și binefăcătoare substanță pentru tonifierea întregului sistem nervos, a activității cardiace, precum și la întărirea organismului. La bărbați acționează și ca stimulent hormonal.

Să vă spun și cum se prepară și se administrează un asemenea medicament obținut din coarne de cerb conservate: se taie sau se pilesc 13 grame din miraculoasa substanță uscată — tare ca piatra! — se mărunțește, eventual se macină cu mașina de tocat carne, și se in-

troduce într-o sticlă de vodcă, în care e lăsată douăsprezece zile să se macereze și — doctoria e gata. Apoi se ia, timp de zece zile cîte o linguriță, cu o jumătate de oră înaintea meselor de dimineață și seara. Urmează o pauză de douăzeci de zile, după care tratamentul se repetă întocmai. Acesta este, dealtfel, modul cel mai obișnuit, deși nu se recomandă mai mult de două tratamente pe an. Am mai auzit și despre un alt procedeu, care mie însă mi s-a părut prea drastic. I se spune „rețeta chinezească" și constă din treizeci de grame de substanță uscată, macerată într-o sticluță de alcool pur, de 70 de grade.

Dar atenție ! Tratamentul cu pantocrină nu se recomandă persoanelor sub 40 de ani și nici hipertensivilor nu le prieste acest elixir.

După-amiază, cînd ne aflam pentru a doua oară în fața cazanului învăluit de fum, iar eu, cu ceasul în mînă, îl cronometram pe Dorjo, a apărut Serghei.

A venit și el împovărat de carne, iar în mînă ținea un trofeu, ce-i drept ceva mai scurt ; în schimb ramificațiile erau mai late și foarte groase, cam cît încheietura unei mîini de bărbat. Cel mai mult însă m-a uimit coloritul lor. Aveau catifeaua neagră ca smoala. Pînă atunci nu văzusem decît doi cerbi în „rubașcă" : masculul uriaș ce zăcea în zăpadă, la poalele locului de iernat, și pe acesta, doborît de Dorjo. Eram gata să notez în carnetul meu de însemnări că învelișul catifelat de pe coarnele cerbilor e de culoarea argintului. Pe urmă însă mi-a fost dat să văd „peruci" bej-cafenii, negre, roșcate și castanii — tot atît de variate, precum e și părul oamenilor. Și toate erau frumoase, dese și mătăsoase, ca plușul de cea mai fină calitate. Cel mai mult însă mi-au plăcut cele argintii. Pe urmă cele negre. Acestea aveau într-adevăr un aspect de-a dreptul dramatic.

Odată cu întoarcerea lui Serghei, toate s-au schimbat, ca prin farmec.

Tot timpul cît am lucrat cu Dorjo la conservatul hormonilor, mă chinuise întrebarea cum se descurcă în aceste treburi Serghei, care, de obicei, vînează de unul singur și tot de unul singur trăiește în cabana atît de izolată.

Răspunsul l-am primit curînd. Și încă ce răspuns!

Serghei nu avea nevoie de nici un ajutor. De bună seamă, cronometrul sălășluia înlăuntrul lui. Stătea aplecat asupra cazanului și, la anumite intervale, de o regularitate fără cusur, scufunda și scotea coarnele din apa aburindă. La început l-am bănuit că numără în gînd. Dar, în timpul acestei operații, vorbea, ba mai mult, rîdea. Stăteam cu privirea ațintită asupra secundarului și, concomitent, urmăream cu admirație mișcările lui Serghei. După atîția ani de practică, avea un ritm de o regularitate absolut desăvîrșită.

În general, Serghei era un bărbat îndemînatic și foarte isteț. Chiar și atunci cînd, întîmplător, se îndepărta prea mult în timpul vînătorii, și nu mai avea cum să revină în tabără la momentul cînd ar fi trebuit să înceapă conservarea pantocrinei, știa el să se descurce de minune. În asemenea împrejurări folosea o metodă proprie, cum nu se poate mai simplă. În toate expedițiile avea cu el, atîrnată de șa, o găleată obișnuită, în care apa se încălzea foarte repede și, iscusit cum era, Serghei opărea la iuțeală, unul cîte unul, vîrfurile ambelor ramificații. Timpul de aerisire, avînd o durată de 25 de secunde, coincidea întocmai cu această alternanță. Era un procedeu destul de incomod și puțin cam riscant, căci la o mișcare neatentă coarnele puteau fi cu ușurință deteriorate. Dar, la nevoie, se descurca de minune.

Așadar Serghei trebăluia, în timp ce Dorjo și cu mine stăteam lîngă cazan și-l priveam.

La a doua opărire, învelișul de „pluș" de pe una dintre ramificațiile trofeului negru cucerit de Serghei a pleznit. De bună seamă se lovise ușor în timpul căderii cerbului, și, muiat în apă fierbinte, s-a destrămat de tot. Cicatricea, lungă de cîțiva centimetri, era dreaptă ca o tăietură de brici. Bucata desprinsă era îmbibată de sînge.

— Ah, a oftat Dorjo cu necaz. Asta o să fie marfă de calitatea a doua, a mai adăugat și, pufăind de zor din țigara lui, se uita la Serghei neputincios.

Dacă beleaua asta i s-ar fi întîmplat lui, probabil că în primul moment și-ar fi pierdut capul și n-ar mai fi știu ce să facă.

Lui Serghei însă, ori nu-i păsa prea mult de banii ce s-ar fi cuvenit să-i primească pe aceste coarne — deteriorarea lor însemna un minus de circa treizeci de ruble — ori socotea o asemenea defecțiune drept un lucru obișnuit. Cert e că n-a șovăit o clipă. S-a aplecat la iuțeală și, ridicînd de jos o coajă de mesteacăn ce zăcea înfășurată sul în preajma focului, a răsucit-o repede în formă de cornet, a adunat în el cam jumătate din sîngele ce țîșnea din rană și l-a dat pe gît într-o clipită. Al doilea cornet mi l-a întins mie, cu un aer cît se poate de firesc.

Am rămas ca o stană de piatră ; la început am crezut că vrea să i-l țin.

Pînă să apuc să-mi revin, a înfășat rana, ca un adevărat specialist, cu o bucată de tifon pe care o avea în tolbă, printre cartușe. Și, numaidecît, și-a văzut mai departe de treaba lui.

Cornul aducea cu o mînă bandajată. Tifonul umed ce învelea cicatricea s-a înroșit, dar sîngele a încetat să mai țîșnească.

— Asta-i pentru tine, mi-a spus, aruncîndu-mi o scurtă privire.

— Ajută la ceva ? am întrebat eu descumpănit.

— Dacă-l bei numai o dată, nu ajută la nimic, dar e bun. Și-apoi, să știi și tu ce gust are sîngele cu pantocrină.

— Și după ce-l beau, n-o să încep să visez despre tîlhari ?

— Despre o tîlhăroaică poate ! mi-a zîmbit el, arătîndu-și dinții gălbejiți. Cît mai rămîi aici ?

Era într-o dispoziție nemaipomenită.

Țineam în mînă cornetul de mesteacăn, pe fundul căruia se coagulau, împurpurîndu-se, cîteva picături de sînge, iar pe margine mi se părea că se formează o mucozitate albicioasă, străvezie. Încurcat la culme, priveam în jurul meu, în timp ce Dorjo mă cerceta cu ochii batjocoritori.

— Bine, facă-se voia ta, am zis în cele din urmă, ducînd mîna la gură, dar fără să mă uit în cornet.

Am încercat să definesc gustul ce-mi rămăsese pe limbă. Era destul de fad și ușor dulceag, amintindu-mi de ficatul crud pe care mi-l oferise Serghei îndată după debarcarea noastră pe meleagurile Sniejnei.

— Ţi-a plăcut ? m-a întrebat el, cu un aer interesat. Am dat din cap aprobator.

Pînă să se usuce coarnele pe care Serghei şi Dorjo le agăţau mereu la aer, sub streaşina şopronului — aveam timp berechet. Cei doi profitau de el aşa cum se cuvine, dormind sau mîncînd aproape fără întrerupere. Trebuie să mărturisesc că în viaţa mea nu mai văzusem un virtuoz al fumatului de talia lui Dorjo. Pînă şi în somn pufăia. Zăcea pe prici şi sforăia în tihnă, cu ţigara aprinsă atîrnîndu-i în colţul gurii. Cum dădea să se stingă, întindea mîna după alta cu o mişcare inconştientă ; cu ochii închişi, şi-o aprindea de la mucul ţigării precedente pe care apoi îl arunca în direcţia sobei.

Cercetam cu teamă această obişnuinţă destul de stranie. Pînă la urmă, pentru mai multă siguranţă, m-am uitat şi în găleată, să văd dacă e plină cu apă. Dar, oricum, mi se făcea părul măciucă numai la gîndul că, din clipă în clipă, am fi putut lua foc !

Cînd se trezea din somn, în jurul lui podeaua era numai mucuri de ţigară. Ce-i drept, avea însă întotdeauna grijă să măture. Într-un fel anume. Mucurile de ţigară şi tot gunoiul, inclusiv aşchiile şi resturile de scoarţă de lîngă sobă le scotea pe uşă afară, şi niciodată nu le măturа spre foc, ca să le ardă. Cînd l-am întrebat de ce procedează în felul ăsta, mi-a răspuns că nu se cade să mături gunoiul spre interiorul încăperii. Asta însă nu-l împiedica deloc, atunci cînd, mai tîrziu, aprindea focul ca să încălzească odaia, să adune de afară aceleaşi resturi de scoarţă şi aşchiile pe care apoi le aducea înapoi în cabană şi le arunca în sobă.

În seara aceea, după întoarcerea lui Serghei, am hotărît să schimb un pic lista de bucate întru cinstirea vînatului bogat — în şopron atîrnau pe puţin 400 kilograme de carne — şi, în loc de carne fiartă, să pregătesc un gulaş de cerb. Cu atît mai mult cu cît Serghei mai adusese în tolba în care ţinea cartuşele şi tifonul şi un pumn din primele cepe sălbatice. E o ceapă foarte aromată, aducînd la miros un pic cu usturoiul şi fiind în acelaşi timp nespus de gustoasă şi de înviorătoare.

M-am apucat să gătesc cu verva bucătarului-şef, care se străduieşte să intre în graţiile unor oaspeţi importanţi. Am folosit în acest scop tot ce aveam la îndemînă

în materie de condimente, inclusiv cîteva semințe de ienupăr, alese mai întîi cu multă trudă din săculețul cu piper negru, în care se rătăciseră nu știu cum și nu știu cînd.

Trebuie să mărturisesc că, deși am pregătit totul cu multă tragere de inimă și, după părerea mea, gulașul era nemaipomenit de gustos, nu m-am bucurat de succesul scontat.

Am umplut toate farfuriile vîrf cu gulașul încă fierbinte. Cei doi l-au frunzărit doar și în clipa următoare Dorjo s-a ridicat de la masă mormăind ceva neînțeles.

— Ce-a spus? l-am întrebat pe Serghei, după ce bureatul s-a făcut nevăzut.

— Zicea că azi nu prea are poftă de mîncare.

M-am simțit ușor ofensat. Chiar și Serghei, așa cum mi-am putut da seama, a mestecat îndelung unicul dumicat pe care se încumetase să-l ducă la gură, apoi s-a apucat să bea o cană mare de ceai, îndulcit cu o cantitate de zahăr de-a dreptul incredibilă.

Abia după un timp mai îndelungat mi-a spus însă ce se întîmplase cu adevărat.

Cînd Dorjo s-a ridicat de la masă, l-a întrebat pe Serghei cu ce anume reușisem să stric bunătate de carne. La răspunsul lui Serghei că pusesem în ea niște condimente, furiosul bureat a ținut să sublinieze scîrbit că la carne nu se adaugă nimic altceva în afară de sare. Toate celelalte marafeturi nu fac decît să-i strice gustul ei natural. Dar cum era lihnit de foame și neavînd cutezanța să mă jignească în prezența lui Serghei, s-a dus pe malul rîului, să aprindă repede focul la cazan, deși pentru asta mai era destul timp. Avusese însă grijă să-și taie mai întîi o bucată zdravănă de pulpă, pe care și-a fript-o la flacăra focului.

Nici a doua tentativă întreprinsă de mine spre a-mi cîștiga oaspeții prin intermediul stomacului nu a fost apreciată așa cum se cuvine. Din fericire, asta s-a petrecut înainte de a mă apuca de treabă, și astfel am putut să procedez în consecință. Tocmai mă pregăteam să prepar cu chimen cocoșul-de-munte, trofeul dobîndit de mine în „excursia" întreprinsă în tovărășia lui Dorjo. Aveam impresia că era destul de bine fezandat.

M-am așezat afară, la soare, și am început să-l jumulesc.

Serghei și Dorjo mă urmăreau cu atenție.

— Treabă mult, mi-a spus la un moment dat Dorjo, cu respect, în rusa lui stîlcită. Mult treabă și carne puțin. Și os mult...

Apoi, ca și cum ar fi vrut să se justifice, s-a grăbit să adauge :

— Cerb mai bun.

Era un avertisment. După o dezbatere mai îndelungată, cei doi au căzut de acord că pasărea ar trebui fiartă, iar eu am încuviințat cu o ușoară părere de rău. Pe urmă însă atenția mi-a fost captivată de cu totul altceva.

După ce am deschis și am curățat stomacul încărcat al cocoșului, am găsit în el o grămăjoară frumoasă de boboci de dediței. I-am răsturnat pe un fund de lemn neted și i-am numărat cu un bețișor. Erau exact 224 ! Și numai boboci, gata să dea în floare. Fusese, de bună seamă, un cocoș pretențios, foarte selectiv, care știa precis unde găsește cele mai multe vitamine și săruri minerale. În timpul numărătorii, tocmai cînd mă aflam într-o dispoziție excelentă, m-am trezit cu încă un cocoș adus de Serghei. Ca să iasă o supă bună ! În ceea ce mă privește, mă îndoiam că ar fi putut încăpea amîndoi în căldare, oricît de armonios i-am fi împărțit.

Serghei împușcase cocoșul în locul unde ne instalaserăm tabăra provizorie Dorjo și cu mine. Se întorsese pe acolo, încredințat că va da de noi. Într-un copac, spunea el, băteau „toaca" doi cocoși. Cel doborît de glonte avea pe gît o crustă de sînge proaspăt uscat și sub ea penele erau smulse, cu piele și carne cu tot. N-a fost în stare să-și explice pe loc ce anume pățise. Grăbit cum era, nu s-a mai gîndit la povestea asta.

La capătul discuției ne-am dat amîndoi seama că era vorba de cocoșul pe care Dorjo îl nimerise din zbor în noaptea cu pricina.

I-am cercetat rana. Era adîncă.

— Și bătea „toaca" ! am întrebat cu profundă emoție, uimit de faptul că, după o asemenea împușcătură, care nu lipsise mult să-i reteze gîtul, i-a mai ars de așa ceva.

Pentru Serghei povestea era cît se poate de firească, căci el vedea în asta însăşi esenţa fundamentală a unei necesităţi vitale ce nu poate fi egalată de nimic al vieţuitoarele ce trăiesc în condiţiile sălbăticiei. Nevoia instinctivă de a înăbuşi în ele orice alt simţămînt şi de a da totul pentru menţinerea procesului secular al perpetuării speciei.

— În perioada asta nu mai simte nimic, căci în asemenea momente împerecherea este pentru el singura raţiune de a trăi.

Şi, ca să-şi argumenteze ideea, mi-a povestit cîteva întîmplări din perioada rutului la elani, în timpul vînătoarei de toamnă. De două ori a avut parte să doboare femela căreia îi dădea tîrcoale masculul în călduri. Focul de carabină ce spărsese liniştea desăvîrşită a taigalei nu-l speriase cîtuşi de puţin pe elanul orbit de dorinţă. Un timp s-a mai învîrtit buimac în jurul femelei, de parcă n-ar fi vrut să-şi părăsească tovarăşa de viaţă, după care s-a năpustit asupra ei, înţepînd-o de zor cu coarnele şi poruncindu-i, ca un stăpîn, să se ridice şi să-şi facă datoria de femeie. Era asurzit de-a binelea de pofta sexuală, de nevoia oarbă de a se împerechea şi de a se reproduce.

Interesant e că, la primul semn de primejdie, femela fuge, părăsindu-şi într-o clipită tovarăşul răpus. De aceea vînătorii care vor să-i doboare pe amîndoi, împuşcă mai întîi femela.

— Comportamentul lor e cu totul diferit, a ţinut să precizeze Serghei. Pînă şi carnea lor e diferită în această perioadă. Carnea masculului nu face nici cît o ceapă degerată, parcă ar fi noroi şi, pur şi simplu, duhneşte a nămol clocit.

Pe urmă am tranşat împreună cei doi cocoşi; într-adevăr, am scos din ei o porţie de carne pe cinste! Îl căutam din ochi pe Dorjo.

Plecase cu găleţile după apă, dar ambele găleţi zăceau părăsite pe ţărm.

În schimb Dorjo stătea sprijinit de cazan, încălzindu-şi coatele la aburii ce se mai ridicau din el ca un fum firav.

— Ce face? l-am întrebat pe Serghei, uitîndu-mă la el cu mirare.

— Din cînd în cînd îl supără coatele, cred că are reumatism.

— Și apa — apa în care au fiert coarnele, ajută?

— Apa asta e bună la multe, mi-a răspuns Serghei cu toată seriozitatea.

(9)

La trei zile după întoarcerea lui Serghei din prima sa expediție vînătorească, Dorjo a început să se pregătească de plecare. Calul său, împovărat de carne, aducea cu o măcelărie ambulantă. A încălecat și Serghei ca să-l însoțească un timp, pînă sus, la trecătoarea Hamar Daban, ducînd și el două picioare de cerb. Pînă acolo povîrnișul urca abrupt, dar mai departe drumul cobora în pantă lină, pînă în sat.

La trecătoare, Serghei mai trebuia să încarce pe calul lui Dorjo carnea cărată de el și cu întreaga cantitate Dorjo avea să aprovizioneze două familii : pe a lui și pe a lui Serghei. La înapoiere spre Sniejna, Serghei intenționa să exploreze cîteva coline mai retrase din zona de miază-zi, ca apoi, așa cum ne-am făgăduit unul altuia, să pornim împreună la vînătoare de cerbi.

Au pornit devreme, înainte de revărsatul zorilor.

Și am rămas din nou singur. Ca un gospodar, m-am apucat înainte de toate să controlez coarnele ce atîrnau acum chiar la marginea streșinii ; nu le mai trebuia nimic altceva decît să se usuce. Aici se aflau deopotrivă în bătaia soarelui și a brizei primăvăratice și, în același timp, erau la adăpost de primejdia rozătoarelor de tot soiul. După aceea, liniștit și aș zice chiar cu mare plăcere, am intrat în cabană — căci mă cam învățasem cu singurătatea. În dreptul priciului, de o grindină a tavanului, erau agățate să se usuce alte „accesorii" de cerb foarte importante. Două perechi de fudulii, două penisuri și două cozi scurte. Conțineau și ele pantocrină, deși într-o cantitate ceva mai mică decît coarnele. Atîrnau de niște sfori îngreunate cu pietre. Mă simțeam într-adevăr

înconjurat de o autentică atmosferă vînătorească. Și, întrucît soarele strălucea de te ungea la inimă, am pornit după un timp într-o ușoară plimbare de agrement.

În aprilie, cînd mă aventuram în zona din jurul muntelui Junkusuk, traversam rîul atît de ușor, încît niciodată nu mi-am dat seama ce oprelişte cumplită avea să devină în toiul primăverii, — perioada după care jinduiam, de fapt, atît de mult. Practic, din momentul dezgheţului brusc, cînd oglinda Sniejnei s-a eliberat de gheţari, n-am mai izbutit să ajung pe celălalt ţărm.

Acum nivelul apei scăzuse. La poalele Căpăţînei, în locurile pe unde Serghei și Dorjo treceau vadul, răsăriseră în albia rîului frunțile bolovanilor peste care, echipat cu cizme de cauciuc, te puteai strecura pe malul opus. Am luat-o spre miază-noapte, ocolind locul de iernat unde urmărisem atunci turma de cerbi și lupii care-i hăituiau. În timpul iernii evitasem aceste meleaguri ale taigalei, deoarece mi se păruseră prea accidentate. Rîuleţul ce-și croia drum pe aici era străjuit de niște pereți stîncoși nu prea înalți, dar foarte abrupți, ce alternau cu coline și povîrnișuri împădurite sau golașe.

Înaintam agale, înarmat doar cu binoclul și cu pușca de calaibru redus. Pășeam de-a lungul rîuleţului presărat, în locurile mai puțin adînci, de pietre ascuțite. Era într-adevăr o zi superbă. După trei ore de mers însă a început să mă încerce oboseala. Nu de alta, dar trebuia cînd să sar peste niște pietroaie, cînd să mă feresc să nu alunec, căci mereu simțeam cum mi se clatină sub picioare cîte o brazdă de iarbă ; de asemenea eram nevoit să mă salt peste trunchiuri de arbori putregăite ce barau apa la tot pasul. Printre ele, se iveau ici-colo resturile sloiurilor de gheață ce continuau să se topească în bătaia soarelui.

Pe urmă am nimerit într-un loc atît de încîntător, încît, ca prin farmec, am uitat de oboseală.

Între bucla rîuleţului — care la vreo cîteva sute de metri mai încolo se unduia la poalele unui perete foarte abrupt — și colinele învecinate se desfășura o vîlcea năpădită de iarbă. Un fel de tipsie, ferită din toate părțile de urgia vîntului și expusă toată îmbrățișării calde a razelor solare. Pe fundul ei, printre bolovanii răspîndiți ici-colo, la mare distanță unul de altul și printre pîlcurile de mesteceni tineri, înfloreau pretutindeni dediței

de culoarea albastrului deschis și a galbenului-auriu. Din loc în loc, chiar în mijlocul unui golf gălbui, țîșneau niște pete amintind de azurul cerului. Sub covorul de iarbă veche, începea să sclipească verdele des și crud al ierbii din care răsăreau, firav, niște floricele mici și albe, pentru mine necunoscute. Petalele lor plăpînde și delicate erau aproape transparente. Mai încolo, pe povîrniș, printre șirurile de mesteceni argintii, se înălțau tufe de roiniță, care aici, în plin soare, începea să înflorească. Florile ei gingașe, ce-i asaltau crenguțele, împrumutau povîrnișului o culoare violetă. Aerul de o puritate străvezie, îmbibat de aroma rășinii, de aburii pămîntului reavăn, și de mirosul plantelor tinere, era atît de tare, încît, pur și simplu, te amețea. Îl trăgeam în piept cu nesaț și nespusă voluptate.

În același timp acest loc retras, inundat de toate culorile, mai trăia și altfel, clocotind de energia și elanul locuitorilor lui, aparținînd neamului păsăresc. Jos, pe iarbă, în tufișuri, în copaci, peste tot sub cupola însorită, continua să se desfășoare delirul nestăvilit al primăverii.

Chiar dacă unele păsări, sosite printre primele, depășiseră, de bună seamă, perioada cea mai furtunoasă și acum își aveau toate cuiburile lor, lupta pentru o femeiușcă, pentru un loc de cuib și pentru spațiul de vînătoare atît de necesar în împărăția păsărilor era în toi.

Văzduhul cînta și ciripea neîncetat, fremătînd de triluri și murmure — adevărate ritualuri ale dragostei pătimașe — printre care răsunau, în răstimpuri, piuituri și șoapte dulci și gingașe, alte chemări ale dragostei, încălzite parcă de soare. Se mai auzeau, ce-i drept, și glasuri supărate și agresive, cîrîind din cînd în cînd șuierător.

Ori de cîte ori am avut prilejul să observ îndeaproape viața în pustietatea virgină, am fost silit, de fiecare dată, să recunosc că nici măcar în uriașa nemărginire a taigalei libertatea nu e absolută. Acest gigantic spațiu al libertății, pentru om aparent fantastic, constituie pentru toate vietățile ce-l populează — începînd cu cele mai mici și plăpînde și sfîrșind cu cele mai mari și puternice — un veșnic și neîntrerupt cîmp de bătălie. Pretutindeni în natură, — pe uscat, în apă sau în aer, — acest cîmp e împărțit în nenumărate zone cîștigate prin luptă, mereu apărate și precis delimitate. Și de îndată ce un mascul a depășit linia de demarcație, încep luptele.

Iar mai tîrziu pînă și femelele se bat între ele pentru spațiul din preajma cuibului lor. În chip asemănător și-au stabilit și și-au marcat „bornele de frontieră" animale ca vulpea, samurul, rîsul, lupul și ursul, apărîndu-și „domeniul" atîta timp cît au avut puterea să-l păstreze, pînă cînd nu l-au pierdut într-un duel cu un rival mai puternic, plătind, uneori, înverșunarea lor cu viața.

M-am așezat comod pe o piatră încălzită de soare, între clopoțeii dedițeilor, și am început să privesc liniștit în jurul meu, unde mereu se petrecea cîte ceva.

Pe peretele stîncos, ce închidea acest colț încîntător de lume, sălășluia o întreagă colonie de porumbei sălbatici, cuibăriți prin crăpăturile și firidele săpate de vreme. Cîțiva se roteau neîncetat prin văzduh, alții, ce aduceau cu niște bulgări albi-cenușii, stăteau înșirați pe buzele stîncilor, lăsînd impresia că moțăie. Pietrele de sub ei erau vopsite cu un strat alb de găinat. Porumbeii uguiau de zor — și se drăgosteau. În zburdalnica urmărire amoroasă, o pereche a planat în preajma unui mesteacăn însingurat din apropierea mea și a „aterizat" pe o cracă, zăbovind acolo cîteva clipe. Apoi și-au luat din nou zborul, unul lîngă altul, — tovarăși de viață — făcînd să zbîrnîie, cu aripile lor avîntate, văzduhul străluminat de soare.

M-am dezbrăcat și m-am dus să mă scald un pic în apa rîului. Era rece ca gheața. Cînd m-am întors, m-am întins pe pantaloni și pe pulover și m-am expus la soare ; încet-încet ochii au început să mi se lipească...

După jumătate de oră am ciulit urechile. Peste zumzetul și ciripitul ce domneau în jurul meu se deslușeau niște sunete surde, necunoscute de mine pînă atunci, ce aduceau a chelălăit, a scheunat, a mormăit... M-am săltat în capul oaselor. Ce-ar putea fi ? mă întrebam în sinea mea. În cele trei ore de mers nu-mi ieșise în cale nici un animal.

M-am ridicat în picioare, cu multă băgare de seamă, am înșfăcat binoclul și mi-am tras la iuțeală cizmele de cauciuc. Și, așa cum eram, numai în chiloți, m-am furișat spre creasta colinei din spatele căreia aveam impresia că se aud zgomotele acelea ciudate.

După ce am izbutit să mă strecor cu cea mai mare grijă printre copaci, bolovani și tufișurile de roiniță, ca să nu stîrnesc nici cel mai mic foșnet, am rămas țintuit locului și nu-mi venea să-mi cred ochilor. La poalele colinei opuse, ce se înălța la cel mult cincizeci de metri depărtare de prima, pe o limbă de iarbă, ce se țesea printre pietroaiele sure, se jucau în voie doi ursuleți. Luminați de soare, aduceau cu două mingi păroase galben-cafenii. Unul era o idee mai mare și blana lui avea o nuanță mai întunecată, cel mai mic strălucea ca un bănuț de aramă. Amîndoi aveau gîtul împodobit cu un guler de culoare deschisă.

Ursuleții erau captivați de joaca lor de-a prinselea. Se fugăreau de zor și de îndată ce unul îl ajungea pe celălalt, începea lupta. Și se rostogoleau unul pe altul, și se dădeau de-a berbeleacul, apucîndu-se cu dinții și trăgîndu-se ușor de blăniță. În toiul acestei „bătălii" amîndoi băteau, pe rînd, în retragere cu mișcări greoaie și stîngace. În cele din urmă, micuțul a căzut și s-a dus de-a dura.

Un timp n-am fost în stare să-mi revin din uimirea ce mă cuprinsese. De unde pînă unde acești ursuleți aici ?!?

Erau amîndoi atît de degajați și lipsiți de griji, dăruindu-se întru totul jocului, încît nu m-am putut stăpîni și m-am apropiat și mai mult, adăpostindu-mă în spatele unui bolovan. Acum între mine și ei nu era o distanță mai mare de douăzeci-treizeci de metri.

După un timp, „prîslea" a rupt-o la fugă, îndreptîndu-se în sus, spre locul unde începea partea împădurită a povîrnișului, și s-a ascuns într-un tufiș de roiniță gata să înflorească. Aștepta să fie căutat de celălalt. Acesta însă se distra acum cu propria sa coadă, învîrtindu-se în jurul ei și încercînd s-o prindă cu colții. Și nu s-a pus pe căutat decît abia atunci cînd celălalt l-a momit cu un scheunat și și-a scos capul afară din spatele tufărișului, ca să fie văzut. În felul acesta a început joaca de-a v-ați ascunselea. Într-o clipită au dispărut amîndoi, ca numaidecît să se rostogolească din nou la vale unul în brațele celuilalt.

După circa un minut, cel mai întunecat la culoare s-a plictisit de această joacă, nu de alta, dar între timp ochii îi căzuseră pe un mesteacăn nu prea îndepărtat și a

pornit-o într-acolo, cu gîndul să se cațere în el. Ceea ce a și încercat să facă. Frățiorul mai mic, se vede treaba, era mai poznaș. L-a apucat de coadă și nu-i mai dădea drumul, sprijinindu-se cu lăbuțele din față de trunchi și ținîndu-l zdravăn pe fratele mai mare. Și unul și celălalt schelălăiau nevoie mare și erau atît de irezistibili, încît îmi venea să mă duc să mă joc cu ei.

Din nou prinselea. Ursulețul care îndrăgise cățăratul s-a cocoțat în alt copac — un pin noduros cu coroana stufoasă.

În clipa aceea s-a petrecut un lucru pe care, nici eu, nici ursuleții nu am fi putut să-l prevedem, un lucru de natură să schimbe pe neașteptate întreaga situație. În pin își făurise „căminul" o pereche de gîște sălbatice. Văzînd că ursulețul încerca să se cațere tot mai sus, apropiindu-se amenințător de cuibul lor, gîscanul i-a ieșit în întîmpinare cu un sîsîit sălbatic, și întinzînd furios gîtul înainte, zbura în jurul lui, ciupindu-l și ciocănindu-l fără milă.

Ursulețul nu avea cum să se apere și, cu lăbuțele din față, se ținea neputincios de ramura de jos a copacului; de bună seamă avea, sărăcuțul, de furcă, nu glumă, ca să nu cadă. Doar urechiușele lui ascuțite țîșneau drept în sus. Și țipa ca din gură de șarpe. Cred că gînsacul îl ciupise de nas. Frățiorul mai mic a început și el să se văicărească.

Aveam un chef nebun să mă duc să-l dau jos din pom pe bietul nefericit și să-i scutur bine blănița, — și n-ar fi lipsit mult s-o fac — cînd un mormăit prelung, însoțit de niște trosnete scurte provenind din adîncul hățișului, au avut darul să mă trezească la realitate. Pe pajiște și-a făcut apariția ursoaica-mamă. Și nu era singură. În urma ei mai venea un urs, probabil vlăstarul de anul trecut. În clipa aceea am simțit cum inima încetează să-mi mai bată. Afurisită treabă! De ursoaica-mamă uitasem cu desăvîrșire, ar fi fost cazul să-mi închipui că trebuie să se afle pe aici prin apropiere. În aceeași clipă am comis și o greșeală gravă, care putea să mă coste viața. În loc să profit de ocazie și să dispar pe nesimțite, am rămas ascuns în spatele pietroiului.

Prinzînd curaj — căci puiul agățat de creangă continua să urle de-ți sfîșia inima — ursoaica s-a năpustit asupra copacului și, ridicîndu-se pe labele din spate, a

apucat puiul cu cele din față și l-a tras jos din pom. Cu acest prilej i-a ars și cîțiva ghionți, ca o mamă ce-și pedepsește copilul neascultător.

Al doilea ursuleț, poate de frică să nu încaseze și el vreun ghiont, s-a desprins de grup și a rupt-o la fugă direct spre mine. Am raționat cu iuțeala fulgerului. Să rămîn pe loc într-o asemenea situație era extrem de periculos.

M-am ridicat în picioare.

Apariția mea neașteptată a avut un efect cu totul ieșit din comun. Ursulețul s-a oprit brusc, neștiind ce să facă. Ursoaica și ceilalți doi nu se mișcau nici ei și mă cercetau amuțiți de-a binelea. S-au scurs așa cîteva secunde încărcate de tensiune, nu mai mult de cinci-șapte, dar mie mi s-au părut nespus de lungi.

Puii nu mai scoteau nici măcar un piuit. Atacul gînsacului ce-și apăra cuibul și apariția mea surprinzătoare era prea mult pentru ei. Arătam ca niște prostănaci descumpăniți. Eram, fără doar și poate, prima ființă omenească pe care o vedeau și încercau parcă să ghicească ce anume ar fi putut să-i aștepte.

În fine, al doilea pui a început să bată în retragere. Ursoaica s-a urnit și ea, făcînd cîțiva pași înainte. Soarta mea atîrna acum de un fir de păr.

M-a salvat gînsacul înfuriat, care continua să le dea tîrcoale în zbor și, de îndată ce ursoaica s-a mișcat din loc, lăsîndu-l pe micuțul vinovat la poalele copaculu, a trecut din nou la atac.

Așa se face că ursoaica s-a răsucit în loc, pornind înapoi, ca o vijelie. Pasărea însă nu s-a lăsat intimidată și, sîsîind, s-a năpustit furioasă și asupra ursoaicei-mame.

Acum era momentul. M-am întors și am început să mă îndepărtez. Încet, aparent fără teamă, dar cu inima cît un purice, suiam înapoi spre creasta dealului, iuțind mereu pasul.

Ajunsesem printre tufișuri și copaci, cînd deodată am auzit un tropot surd. Primejdia mă pîndea de fapt de oriunde, căci nu aveam nici o perspectivă. Pe urmă, privirea mi-a căzut pe o zadă cu trunchiul gros. Într-o clipită am fost în vîrful ei. Abia acolo m-am simțit ușurat, aducîndu-mi aminte că urșii adulți nu se cațără niciodată în copaci.

În aceeași clipă a încetat și tropăitul, în schimb tîmplele mele nu mai conteneau să zvîcnească, să pleznească nu alta.

Între timp micuța familie a urșilor se îndepărtase de pinul cu pricina și se îndreptase în direcția opusă. Nu se mai grăbeau. Înaintau toți patru agale de-a lungul văii înguste și golașe, în care se jucaseră la început ursuleții și care, din dreptul rîului, o cotea spre miază-zi. Din mers, mai smulgeau ici-colo cîte un dedițel. De acolo de unde mă aflam vedeam totul cît se poate de bine. Valea se pierdea încet-încet și dincolo de ea, în direcția Junkusuk-ului, începea o coastă de deal prelungă, acoperită de iarbă, ce se termina într-o trecătoare alcătuită dintr-o uriașă stîncă despicată. Eram sigur că urșii într-acolo țînteau.

Abia mai tîrziu mi-am dat seama ce primejdie mă pîndise. Acum spaima îmi trecuse și, în sinea mea, îmi spuneam, amuzat, că, de fapt, mă cocoțasem în copac ca să pot urmări mai bine comportamentul micuței familii de urși. Da. Așa, întreaga poveste pare, într-adevăr, amuzantă.

A doua zi am pornit din nou în căutarea urșilor, de data asta însă înarmat cu carabina, așa, pentru mai multă siguranță. Doream nespus să-i văd ce fac atunci cînd nimic nu-i tulbură și nu-i stînjenește. De bună seamă, acum, după atîtea ceasuri, familia urșilor putea fi la o depărtare de cîțiva kilometri.

Înaintam direct spre locul unde poposiseră în ziua precedentă, evitînd pe cît puteam tufișurile și căutînd locurile golașe, unde mă simțeam mai în siguranță. Era iar o zi însorită, poate cea mai caldă din cîte mi-a fost dat să cunosc pe meleagurile Sniejnei. Începea adevărata canicula estivală.

În jurul orei nouă am ajuns în vîlceaua de la poalele pinului în care se cuibăriseră gîștele sălbatice. Pajiștea era pustie. În tufișurile din jur domnea o liniște desăvîrșită. În drumul meu nu mă însoțea decît acea muzică veselă, fremătătoare — simfonia neterminată a micuțelor zburătoare.

Mi-am îndreptat pașii în direcția în care o luaseră urșii cu o zi înainte. Pretutindeni lăsaseră urme : trunchiuri și pietroaie răsturnate sub care căutaseră larve

de insecte, smocuri de iarbă rupte și aruncate peste potecile șoarecilor. Pe jos zăceau, în neștire, rădăcini smulse din pămînt, sub care urșii scormoniseră spre a pătrunde în vizuinele veveriților sau adulmecaseră tot felul de alte rozătoare. În drumul lor rămăsese o brazdă lată, ca un ogor proaspăt arat.

După un ceas am nimerit într-un loc unde urșii zăboviseră ceva mai mult, ca apoi să traverseze un teren mlăștinos.

Aici am devenit mai atent.

Urmele vechi, pămîntul răscolit și mîlul de sub trunchiurile răsturnate se zvîntaseră, dar brazdele de iarbă întoarse pe dos erau încă întunecate de umezeală. Adînciturile lăsate de labele ursoaicei în terenul mocirlos se și umpluseră de apa ce răzbea de sub ele, în schimb amprentele superficiale ale puilor abia începeau să se înroureze. Așadar, urmele erau proaspete, de unde am decis că urșii poposiseră aici pînă nu demult.

Povîrnișul ce se înălța la capătul mlaștinei era presărat de movile și împînzit de urme. Aici urșii dăduseră iama în tufele de dediței. Pe măsură ce peisajul se deschidea, în fața mea se desfășura priveliștea colinei înverzite de iarbă ce se prelungea unduindu-se ușor spre trecătoarea stîncoasă și pe care o contemplasem cu o zi înainte din poziția mea nevoluntară. Și iată că nu departe de mine, chiar la poalele colinei, vlăstarul mai vîrstnic trebăluia ceva de zor.

Mi-am rotit la iuțeală privirea în toate direcțiile, nu de alta, dar pățania din ajun mă învățase să fiu mai prudent. În fine, am răsuflat cu inima ușurată. Binoclul de cîmp și-a făcut datoria : pe ursoaica-mamă am surprins-o la o distanță de un kilometru și mai bine, sus, aproape de gura trecătoarei, unde poposea în tihnă în tovărășia puișorilor mai mici.

„Junele“ se tot căznea, concentrîndu-și întreaga atenție asupra brazdelor de iarbă pe care le smulsese și le adunase grămadă. La un moment dat însă s-a lăsat păgubaș și, întorcînd capul a început să adulmece aerul. Apoi, fără să mai stea pe gînduri, a luat-o din loc, îndreptîndu-se în direcția în care plecase mama cu frățiorii mai mici. Poteca bătătorită de ei de-a curmezișul coastei se deslușea cît se poate de bine. Cu toate astea junele s-a îndepărtat un pic de ea și, făcînd un ușor

ocol, a pornit țintă spre un mușuroi de furnici. Dar abia făcuse cîțiva pași, cînd, din iarbă a țîșnit o codobatură. Ursul s-a oprit din mers și s-a uitat o clipă, plin de curiozitate, spre locul de unde își luase pasărea zborul. Apoi, cu o precauțiune nemaipomenită, a început să se tîrască încet spre smocurile de iarbă cu pricina. Acum se furișa ca un hoț, pășind atît de ușor, încît nici un vreasc nu trosnea sub picioarele lui. Privea drept în față, pîndind ca un tîlhar apoi, pe neașteptate, și-a repezit laba înainte cu iuțeala fulgerului. În aceeași clipă, chiar sub nasul lui s-a ridicat în aer, speriată, codobatura-femelă.

Ursul a mormăit supărat. Pe urmă însă, plecîndu-și botul în jos, a devorat cuibul și, în ciuda faptului că ouăle de codobatură sînt mici, iar eu nu văzusem pînă atunci în nici un cuib mai mult de două sau trei, junele mormăitor și-a lins buzele.

Lăsa impresia că uitase de mușuroiul de furnici, căci, după această mică gustare și-a îndreptat pașii în altă direcție, amușinînd tot timpul iarba. În cele din urmă a ajuns totuși și la mușuroiul cu pricina și, după ce l-a răvășit în lege s-a așezat în fund. Apoi, umezindu-și cu limba labele din față, le-a întins repede peste furnicar și a rămas așa, în așteptare. Cînd furnicile au început să i se urce șiruri-șiruri pe blana lui mițoasă, dumnealui s-a apucat să le lingă cu poftă și totodată continua să scormonească de zor mușuroiul.

S-a mai scurs o jumătate de oră. Flocosul se scărpina, satisfăcut, în cap și pe piept, în timp ce razele calde ale soarelui îi luminau blana tăvălită prin iarbă și mlaștină. Deodată și-a înălțat privirea și, adulmecînd aerul din jurul lui, m-a surprins și s-a uitat țintă la mine.

În aceeași clipă s-a răsucit din loc și a luat-o la sănătoasa, gonind la deal. Gonea după ceilalți, tot mai sus, spre trecătoarea amintită.

Cinstit vorbind, după peripețiile din ziua precedentă, neastîmpăratul izbutise să-mi dreagă un pic buna dispoziție.

În jurul prînzului vremea s-a schimbat. Soarele, pînă atunci dogoritor, s-a acoperit deodată de o pîclă subțire.

La nord-est, în direcția Junkusuk-ului, se rostogoleau vălătuci de nori grei, ce se deplasau pe boltă cu o iuțeală uluitoare. Între nori și soare, cerul căpăta o culoare ciudată, de nuanța opalului, albastrul de pînă atunci al zilei se destrămă...

Schimbarea bruscă își anunța sosirea printr-o tăcere mormîntală. Deodată mi-am dat seama că acea simfonie fermecătoare — cîntecele vesele și strigătele certărețe ale păsărilor, ciripitul și freamătul lor necontenit amuțiseră ca din senin. Singura voce — surdă — ce se mai făcea auzită în natură avea o rezonanță amenințătoare. În aer plutea o tensiune încordată, iar eu aveam senzația că tot ce era viu se chircise și încremenise de-a binelea. Liniștea aceasta prevestea o furtună puternică și iată că la puțin timp s-a stîrnit un vînt rece.

M-am cutremurat. Atmosfera care mă împresura acum prin surprindere era cu totul alta decît aceea din urmă cu cîteva zile cînd, de-a lungul întregului drum străbătut ore în șir, în tovărășia lui Dorjo, ne însoțise o ploaie călduță, domoală.

Am luat-o grăbit înapoi spre tabără. În zece minute s-a făcut întuneric beznă și numaidecît s-a pornit o ploaie torențială, rece ca gheața. N-aveam unde să mă adăpostesc. În cîteva secunde eram ud pînă la piele și dîrdîiam de frig. În ziua precedentă exagerasem un pic cu statul la soare și mă roșisem ca racul. Acum, sub îmbrăcămintea udă, se făcuse pielea ca de găină. Ploaia, vîntul și norii zburau, nu alta.

Norii nu mai erau negri, deveniseră cenușii și mai compacți. Vîntul îmi șfichiuia obrajii cu fulgi umezi de zăpadă. Lapovița era din ce în ce mai deasă.

Într-o clipită lumea se albi din nou, chiar dacă pămîntul, mustind încă de apă, plescăia sub picioare. Pe mănunchiurile colorate ale florilor, pe puful mătăsos și gingaș al zadelor înmugurite se așezase zăpada. La un moment dat, alunecînd pe un smoc de iarbă, era gata-gata să strivesc un cuib de rațe sălbatice. Rățușca a țîșnit din el de la cel mult zece centimetri de piciorul meu și, pînă să ajungă să se adăpostească printre ramurile unei sălcii, primele două ouă se și acoperiseră cu o căciulă de zăpadă. Și vîntul gonea într-una perdele de zăpadă, care, în natura aceasta primăvăratică, fîlfîiau ca niște stindarde ale morții. Pantalonii mei, îmbibați

de apă, se întăriseră, transformîndu-se într-o carapace rigidă de gheață, iar pulpele și coapsele îmi înțepeniseră de tot. Mă simțeam ca într-un corset de gheață.

Trebuia să-mi adun toată voința și energia ca să țin piept furtunii de zăpadă care mă orbea. Mă tîram prin iarba ninsă, alunecînd peste brazdele de pămînt înghețat și poticnindu-mă la tot pasul de pietroaie mascate de troiene.

Picioarele mi se bălăceau în cizmele de cauciuc în care pătrunsese apa și îmi amorțeau de frig. Tremuram din tot corpul și dinții îmi clănțăneau necontenit.

Epuizat la culme, am răzbit în cele din urmă pînă la marginea rîului.

Priveliștea ce mi s-a oferit aici mi-a tăiat pur și simplu răsuflarea. Am rămas pe țărm, ca înlemnit. Vadul dispăruse de-a binelea, bolovanii peste care dimineața mă strecurasem cu destulă ușurință erau înghițiți de un puhoi sălbatic. În cele cîteva ore, Sniejna crescuse cu aproape un metru. Torentul de apă înspumată și rece ca gheața se rostogolea din nou peste toată albia și din nou pluteau pe el, răzlețe, sloiuri de gheață și bucăți de lemn, chiar dacă, în cea mai mare parte, erau spălăcite sau năpădite de mușchi.

Cum de s-a putut petrece un asemena fenomen? Nu mi-a venit în minte decît un singur răspuns. Undeva, pe cursul superior al rîului, se formase un baraj de gheață care pusese zăgaz apei. După ultimele două zile calde, cînd în munți dezghețul se întețise, afluxul de apă spărsese barajul și își croise, prin mijlocul lui, un canal de scurgere prin care, acum, se rostogolea năvalnic la vale. Mă uitam îngrozit la sloiurile ciobite, mîncate de curent. Pe unele se și așternuse un înveliș de zăpadă proaspătă.

Însăși priveliștea puhoiului dezlănțuit ajungea ca să te paralizeze. Și totuși știam prea bine că va trebui să ajung, fie ce-o fi, pe malul celălalt. Dar cum?

În culmea disperării, ud leoarcă și înghețat cum eram, am analizat toate posibilitățile. Prea multe nu erau. Să fi așteptat pînă cînd avea să scadă nivelul apei ar fi fost, în situația în care mă aflam, o adevărată nebunie. Asta ar fi însemnat să stau, nu știu cît timp, înfrigurat, ud pînă la piele, neputincios, lipsit de hrană și de bine-

facerea unui pat cu așternutul uscat și cald, la numai o azvîrlitură de băț de cabană. M-am proțăpit în marginea albiei, acolo unde, în zori, fundul ei pietros fusese încă uscat. Dar curentul era puternic și la mică adîncime. Mai-mai să-mi frîngă picioarele amorțite de frig. M-am întors pe țărm. Gîndul că voi fi silit să-mi croiesc drum prin apă, cufundat pînă la umeri, ca apoi să-mi trudesc picioarele înfruntînd, pînă la cabană, preț de doi kilometri, furtuna de zăpadă avea, pur și simplu, darul să mă înspăimînte.

Am început să înaintez de-a lungul țărmului, cu speranța că la vreun cot mai îngust al rîului s-a înțepenit vreun trunchi, care să-mi ofere o punte de trecere, căci din cînd în cînd pluteau pe apă, izbindu-se de maluri, copaci înalți, smulși de vijelie cu rădăcini cu tot. Zadarnic însă.

M-am tîrît așadar doi kilometri, pe un drum alunecos, impracticabil, în josul Sniejnei. În fața mea, pe malul opus, chiar în spatele cazanului de conservat coarnele, se ivea în răstimpuri, ca o Fata Morgana, cabana noastră. Puhoiul gonea venind năpraznic, înecînd albia pînă la refuz. M-am simțit, deodată, cuprins de o deznădejde fără margini. Unica soluție era să încerc să trec rîul înot sau... să aștept pasiv, cu amărăciune și resemnare, ce avea să-mi rezerve soarta.

Din cînd în cînd tropăiam, pe țărm, bătînd pasul pe loc. Să mă arunc în vîltoarea înspumată și rece ca gheața, țeapăn de frig, cu picioarele și brațele amorțite de-a binelea, nu puteam să mă încumet. Riscul era prea mare. Trebuia, de bine de rău, să mă încălzesc un pic și să-mi adun noi forțe.

Am strîns de sub mestecenii doborîți puțină scoarță și cîteva crenguțe mai uscate și, într-un loc bine ferit, în mijlocul unui pîlc de sălcii unde vîntul bătea mai slab, am încercat să aprind un foc. Flacăra brichetei se stingea, totuși, la cea mai mică suflare, ca să nu mai pomenesc că și mîinile mele erau aproape înțepenite de frig. Am fost nevoit să îngenunchez ca s-o apăr cu corpul și, după ce cu chiu cu vai am izbutit să încropesc focul, am început să-l întrețin cu grijă, alimentîndu-l mereu cu fîșii de scoarță și vreascuri mărunte. Nu eram în stare

să-mi mai dezlipesc ochii de la flăcăruia pîlpîitoare și fumegîndă. Apoi, deodată inima mea a prins să bată cu putere, să-mi spargă pieptul nu alta de atîta bucurie. Focul se încinse de-a binelea.

După un sfert de oră, cînd a început să trosnească și să-și împrăștie dogoarea, m-am dezbrăcat pînă la piele ca să mă încălzesc. Gol pușcă, așa cum m-a făcut mama, țopăiam și mă învîrteam în preajma flăcărilor, atît de aproape, încît simțeam cum îmi frige pielea. Ochii, ce-i drept, îmi lăcrimau înecați de fum, în schimb sîngele prindea să circule iar în vinele mele. Dar, de fiecare dată cînd îmi aruncam privirea spre rîu, mă cutremuram din tot corpul.

Apoi, deodată, s-a întunecat, în ciuda faptului că fulgii cădeau mai rar. Am ascuns pușca și hainele într-o scorbură de salcie, iar cizmele, care între timp aproape se uscaseră, am reușit să le arunc pe țărmul celălalt. Nici nu mă depărtasem bine de foc, și m-a luat iar cu frig, iar picioarele desculțe mi-au amorțit în zăpada fleșcăită. M-am dus iute înapoi la căldurică.

Mă uitam la apa tulbure și înspumată în care se zbăteau tot felul de crengi frînte și sloiuri de gheață plutitoare. Voi izbuti oare? Trebuie! mi-am spus în sinea mea. Dar tot nu mă puteam decide. Așteptam.

De două ori m-am mai întors de pe mal, la căldura focului. În adîncul sufletului speram într-o minune; că va sosi Serghei și va aduce un cal. Rotatul meu stătea, cu picioarele împiedicate, în apropierea cabanei. (Chiar dacă l-aș fi chemat și ar fi avut picioarele libere, niciodată n-ar fi intrat singur în puhoiul acesta înspăimîntător).

În cele din urmă, am luat, totuși, hotărîrea supremă. Nu exista nici o alternativă. Trebuie să mă azvîrl în apă și să ajung pe malul opus. Cu cît mai repede, cu atît mai bine. Șovăiala nu făcea decît să-mi înrăutățească situația.

Apoi, pe neașteptate, a apărut, dansînd în fața ochilor mei, un sloi de gheață mai mic, ce aducea cu o pată de argint patinat. Într-o clipită am sărit în rîu, luptîndu-mă din răsputeri cu puhoiul care mă trăgea după el. Brațele, pieptul, picioarele — tot corpul mi-era strîns ca într-o menghină și înfiorat de apa rece ca gheața ce fri-

gea ca focul. La un moment dat am crezut că torentul nemilos avea să mă înghită.

Am scăpat însă de această primejdie și, peste puțin timp, mă cățăram cu mîinile pe țărmul mult visat, acoperit de ninsoare. Dinții îmi clănțăneau de zor, și tot corpul îmi ardea ca în flăcări.

Am apucat repede cizmele și am încercat să le încalț. N-am reușit. Picioarele îmi erau ude, tălpile înțepenite și lipsite de orice flexibilitate. Așa stînd lucrurile, am înșfăcat cizmele și, gol pușcă, am zbughit-o desculț spre cabană, agitînd tot timpul brațele, ca să mă încălzesc. Ningea în continuare și sufla un vînt rece ca gheața.

Peste puțin timp, îmbrăcat în rufe uscate și plăcute, zăceam tolănit pe prici, în sacul de dormit, și sorbeam un ceai fierbinte, dres cu suc de lămîie.

Da, acum era totul în cea mai perfectă ordine. Dar ce i s-ar întîmpla omului dacă, într-o asemenea situație, n-ar găsi curajul să se arunce în apa aceea bubuitoare și rece ca gheața, și ar rămîne neputincios pe țărmul celălalt ? Am preferat să renunț la această imagine. Uneori omul trebuie să rișt, și atîta tot. Cine nu riscă, nu cîștigă — spune zicala. Evident, acest lucru nu e valabil oricînd, și în orice împrejurare. Dar, în condițiile sălbăticiei, apar adeseori situații în care acest principiu își are dubla sa valabilitate, mai cu seamă atunci cînd e vorba de o chestiune de viață sau de moarte. Și, deodată, nu știu de ce, mi-am simțit întreaga ființă cuprinsă de o veselie ciudată.

În același timp însă, îmi dădeam seama că pentru omul venit din lumea civilizată și trăind singur în mijlocul acestei pustietăți, primăvara pe meleagurile Sniejnei, așa cum mi-a fost dat s-o cunosc, este, în felul ei, mult mai grea și mai primejdioasă decît iarna. Numai cine nu cunoaște taigaua își poate închipui că acea primăvară trezită brusc la viața ei clocotitoare este anotimpul plimbărilor ușoare și agreabile.

În urmă cu doi ani, pe malul Bambuikăi și, de fapt, și în luna de iarnă petrecută pe malul Sniejnei, am știut întotdeauna cum va fi vremea și la ce trebuia să mă aștept. Aici, în ciuda gerurilor arctice, iarna e mai puțin complicată decît primăvara. Variațiile de temperatură, în decursul cărora termometrul urcă în aceeași zi de la

minus patruzeci la minus cinsprezece grade, nu-ți pricinuiesc nici pe departe asemenea necazuri, ca atunci cînd pornești dimineața pe un geruleț în lege și, la prînz, te trezești încins de razele unui soare torid, aproape tropical, ca apoi, făcut ciuciulete de o ploaie iscată din senin, să îngheți bocnă, biciuit de un vînt rece ca gheața. Ca să nu mai pomenim de propriile tale urme, lăsate în zăpada imaculată, pe potecile ce șerpuiesc prin vegetația rară din timpul iernii, urme care, în caz de urgență, te pot conduce cu ușurință înapoi. Încearcă însă să le descoperi pe un teren necunoscut, cu o vegetație înmugurind vertiginos și devenind, de la o zi la alta, tot mai deasă. Și totuși, în pofida tuturor necazurilor pe care le întîmpinasem, simțeam mereu, și cu atît mai mult acum, după aceste clipe de grea cumpănă, cum primăvara acestei sălbăticii trezește în om bucuria vieții ; acea bucurie izvorîtă din năvalnica forță nestăvilită ce îl împresoară, și, totodată, îl întinerește.

Dimineața m-am trezit asaltat de o lumină albă — afară strălucea soarele. Un timp, ce-i drept destul de îndelungat, nu m-am putut dumiri. Pe urmă mi-am zis în sinea mea că lumina de afară se datora, de bună seamă, troienelor de zăpadă. Bietele păsări ! Te pomenești că au degerat !

Am sărit iute de pe prici, ca să văd ce prăpăd pricinuise viscolul.

Zăpada, ia-o de unde nu-i ; doar colinele înconjurătoare și povîrnișurile umbrite mai scînteiau ici-colo de albul ei. Aerul era de o transparență cristalină, scăpărînd în bătaia soarelui, iar cerul atît de limpede de parcă fusese spălat. Rîndunelele sosite în urmă cu trei zile și care se aciuiaseră în vechile cuiburi de sub grinda streașinei, chiar deasupra scăriței, ciripeau de zor. Peste lunca jilavă se înălțau, voioase, trilurile păsărelelor. M-am dus pe malul rîului. Nivelul apei scăzuse un pic, dar vuietul puhoiului înspumat se mai auzea și acum.

Pe iarbă, la umbra sălciilor, mai zăcea un rest de zăpadă, și, de departe, în concertul acela vesel, irezistibil, al neobositoarelor zburătoare, aveai impresia că sub sălcii înflorise peste noapte trifoiul alb.

(10)

În dimineața zilei de 22 totul părea a fi încă în ordine. Nu simțeam nimic după involuntara „baie" de gheață făcută în apele dezlănțuite ale Sniejnei. Dimpotrivă, aveam sentimentul că sînt în toate puterile.

Înainte de prînz am fiert niște carne. O porție zdravănă, să fie și pentru Serghei, căci era timpul să se întoarcă. În sobă, ca de obicei, focul vuia și căpăcelul ceainicului prinsese să salte. M-am aplecat să pun ceaiul în apa clocotită, și în clipa aceea am înghițit în sec. Pe neașteptate, fără nici un semn anterior, a început să mă doară gîtul. Am mai înghițit o dată. Durerea s-a făcut din nou simțită. M-am apucat să mănînc. Pofta însă mi se risipise ca prin farmec și în locul ei mă cotropise un fel de toropeală cumplită, de parcă aș fi fost lipsit de orice vlagă. M-am gîndit dacă n-ar fi bine, pentru orice eventualitate, să fac un tratament cu aspirină.

Ședeam pe scaun. Am ridicat cana de ceai, dar mîna îmi tremura atît de tare, încît abia o mai puteam ține. Am lăsat-o înapoi pe masă. Mă scuturau frigurile. Vuietul sobei mi se părea de-a dreptul asurzitor.

M-am sculat în picioare. Totul se învîrtea cu mine. Capul îmi vîjîia, iar picioarele mi se îndoiau de la genunchi. Trupul mi-era năpădit de sudoare. Am scos din raniță „farmacia" : penicilină. Cîtă ? Pentru mai multă siguranță, ca să birui repede acest puseu neașteptat, cite două tablete la patru ore. De îndată ce va bate în retragere, voi putea să-mi continui tratamentul foarte bine și afară, în aer liber, umblînd cu Serghei prin taiga. Am înghițit tabletele așezat pe marginea priciului și în acest timp dinții îmi clănțăneau puternic, izbindu-se de cana de ceai. Apoi mi-am dat seama că zgomotul acela asurzitor nu venea din sobă, ci din capul meu, care nu mai contenea să-mi uruie.

Slăbiciunea fizică, epuizarea totală, veniseră atît de brusc, de parcă m-ar fi pus cineva în frigare. Mă lua cînd cu frig, cînd cu fierbințeală.

Povestea a avut darul să mă înspăimînte în lege. Oare cît timp voi zăcea așa, neputincios, țintuit la pat ? Și cînd se va întoarce Serghei ? Un lucru însă mă înfricoșa cu

deosebire. Oare odată cu răceala, n-aveau să apară și semnele celei mai mari primejdii ce mă putea paște într-o asemenea împrejurare ? Mă gîndeam desigur la pneumonie. Mă străduiam să-mi înăbuș aceste temeri, dar ele stăruiau în mine cu o încăpățînare înverșunată. Termometru, bineînțeles, nu avem. Oricum n-ar fi servit la nimic. În condițiile sălbăticiei, departe de orice posibilitate de asistență medicală, dacă ai 38 cu 6 sau 39 cu 9 tot ce poți face e să te tratezi cu ce ai la îndemînă. Era, poate pentru prima oară în viața mea, cînd îmi dădeam seama ce înseamnă adevărata, neputincioasa singurătate și clipele de cumplită îngrijorare !

Respiram greu și buzele uscate începuseră să-mi pleznească. Iar gîtul mă durea mereu. Pe la orele trei m-am ridicat din nou în picioare și, cu chiu cu vai, am tras lîngă pat măsuța, pe care am așezat ceainicul, flaconul cu medicamente și lanterna. Povestea asta m-a costat atîta trudă și atîta sforțare, încît a doua oară n-am mai îndrăznit să mă dau jos de pe prici. Abia mă înfofolisem la loc în sacul de dormit și sorbisem un pic de ceai, și tot trupul mi-era lac de sudoare. Toate se lipeau pe mine, de mi se făcea și silă. Și n-aveam decît un singur cearșaf. Al doilea era întins la uscat și flutura, alb, pe malul Sniejnei.

Următoarele treizeci de ore am zăcut și am înghițit ca un copil cuminte și sîrguincios doctoriile. N-am dormit aproape toată noaptea. Tabletele le înghițeam cu ceaiul stătut. Ca să nu fie prea rece, așa culcat cum eram, îl turnam din ceainic în cana de tinichea, pe care apoi o încălzeam în palme. In încăpere era un aer închis și întuneric beznă, și din cînd în cînd cădeau prin fereastră scurte fulgerări de lumină. Gîndurile cele mai negre continuau să stăruie în mintea mea. Atunci, însă, nu știam că mă aflu în momentul critic al bolii. Sacul de dormit se fleșcăise de atîta sudoare și devenise insuportabil. Cred că de atunci nu-l mai îndrăgesc așa cum îl îndrăgisem înainte.

A doua zi spre seară am ațipit totuși un pic și, în jurul orei șase, cînd am deschis ochii și m-am dezmeticit nițel, mă uitam la Serghei, care, la rîndul lui, mă privea plin de mirare. În sobă focul vuia de zor. De data asta zgomotul venea, într-adevăr, din sobă. Am răsuflat ușurat, ba, mai mult, m-am străduit să schițez un zîmbet

plăpînd. Fierbinţeala aceea apăsătoare, care făcea să se lipească totul de mine nu-mi trecuse, în schimb îmi trecuseră frisoanele. Serghei s-a apropiat de prici.

— Ce-i cu tine? m-a întrebat cu voce scăzută. Mi-a pus mîna pe frunte şi m-a examinat cu grijă.

— Dă-mi să beau, i-am răspuns anevoie. Să beau... trebuie să iau doctoriile.

Am băut din nou ceai proaspăt, dres cu suc de lămîie, şi am pus pe mine schimburi uscate. Ca prin farmec, m-a cuprins sentimentul că mă aflu acasă, în deplină siguranţă. Şi i-am zîmbit lui Serghei pentru a doua oară. Totul e pe calea cea bună, îmi spuneam în sinea mea; boala e, fără doar şi poate, pe trecute.

Admiram în tăcere vînatul pe care Serghei l-a adus să mi-l arate. Erau într-adevăr două trofee de o rară frumuseţe. Primul, îmbrăcat într-un „pluş" de culoare ruginie, avea ramificaţiile scurte şi boante, în schimb foarte groase şi robuste. Al doilea, cu ramificaţii mai lungi şi mai subţiri, era învelit într-o „catifea" cafenie, bătînd uşor spre negru.

Cu sufletul la gură i-am povestit, pe scurt, bunului Serghei păţaniile mele. Vorbitul mă obosea şi acum foarte mult.

— Trebuie să mănînci, mi-a poruncit el, cu glas blajin şi, întinzîndu-mi o strachină cu supă, s-a grăbit să adauge: te-ai uscat de tot, fierbinţelile au stors din tine toată vlaga.

Am sorbit un pic. Supa era prea tare. După ce am sfărîmat în ea un pesmet, am înghiţit doar cîteva linguri şi iar m-au trecut toate năduşelile. Dar mă simţeam ceva mai bine. Am redus şi doza de penicilină. O tabletă la şase ore.

Peste noapte însă temperatura mi-a crescut din nou, şi tot trupul îmi ardea ca focul. Au reapărut şi durerile în gît. Serghei m-a îngrijit ca un frate, urmărind cu atenţie ceasul, ca să iau la timp medicamentul şi pînă şi noaptea mi-a făcut ceai proaspăt şi a aerisit mereu odaia.

Temperatura n-a cedat nici a doua zi dimineaţa. M-am împotrivit oricărei alimentaţii şi am început iar să iau cîte două tablete de penicilină la patru ore. Buna dispoziţie s-a dus pe copcă şi din nou mă asaltau gîndurile cele mai întunecate. Dacă scap din povestea asta şi, în-

tr-o săptămînă, mă pun pe picioare, pot spune, într-adevăr, că am avut noroc. Acum nu mă pot bizui decît pe Serghei, care, sărmanul, venise aici, pe malurile Sniejnei, ca să vîneze și, în loc de asta, își irosește timpul și banii de pomană, îngrijindu-se de mine... Eram tare nefericit.

Serghei mi-a întrerupt firul gîndurilor întinzîndu-mi o strachină plină-vîrf cu ceva galben și o bucată de pîine. Măduvă. De bună seamă, Serghei îmi oferea ce știa el că e mai bun. *Sumugun*. În timp ce țineam în mînă strachina și mă uitam la mormanul acela galben, măduva tremura ca o piftie și se topea ca gheața, iar eu simțeam cum mi se întoarce stomacul pe dos.

— N-ai ce face, trebuie să mănînci, m-a îndemnat grijuliul Serghei.

Am închis ochii și am împins strachina într-o parte.

— Dă-mi mai bine un ceai și un pezmet. Te rog... Abia izbuteam să scot o vorbă.

Gîtul mi se umflase și limba mi se lipea de cerul gurii.

Starea mea generală și refuzul de a mînca măduva au avut darul să-l înspăimînte pe bunul meu Serghei. Din primul moment se uitase el, ce-i drept, cu neîncredere la pilulele mele. Personal, nu luase în viața lui o doctorie și niciodată nu fusese la medic. După fiecare doză pe care o înghițeam, mă cerceta un timp, plin de curiozitate, de parcă ar fi așteptat ca în cinci minute să țîșnesc din sac și s-o întind galop spre Căpățînă.

Cu o mutră chinuită, mi-a adus ceaiul și pezmeții, și, după ce mi-a pus mîna pe frunte a bolborosit ceva neînțeles, ce aducea a supărare. Apoi s-a uitat îndelung la doctoriile mele, ca și cînd ar fi chibzuit înainte de a lua o hotărîre importantă. În sfîrșit, s-a apropiat de grinda de deasupra ușii și un timp a cotrobăit pe acolo, căutînd parcă ceva anume. Hîrtiile de ziar, pe care le tot trăgea de pe borcanele de marmeladă prăfuite fosneau de zor sub mîna lui. Pe urmă mi-a mai dat o cană de ceai, în care dizolvase un vîrf de cuțit dintr-o substanță pe care o răzuise cu lama briceagului dintr-un bulgăraș de culoare închisă. De bună seamă se hotărîse să mă trateze cu metodele lui.

— Trebuie să bei asta, mi-a spus, mai întîi pe un ton categoric, după care s-a grăbit să adauge cu o voce do-

moală : să vezi ce repede o să scadă temperatura. În două ore o să te simți mai ușurat.

— Ce-i asta, am întrebat, cu îndoială în glas.

— Bea, mi-a răspuns, urmărindu-mă insistent și, totodată, cu o ușoară bănuială că nu voi bea conținutul cănii.

Am dus cana la nas. Băutura avea un miros neplăcut, și-mi amintea vag de cineva. În clipa aceea însă aș fi fost în stare să beau orice, numai să mă simt un pic mai bine. În plus, cîndva, de mult, pe vremea războiului, suferisem de ulcer și eram obișnuit să beau și leacuri cum ar fi fierea-pămîntului amestecată cu pelin, cu care mama se străduia să mă tămăduiască.

Dar băutura pe care mi-o pregătise Serghei era mai grețoasă decît mă așteptasem. Prima înghițitură mi-a sugrumat gîtlejul și mi-a întors stomacul pe dos. Am închis însă ochii și, ascultător ca un copil cuminte, am băut toată cana. Unde mai simțisem eu duhoarea asta ?

— Ce mi-ai dat ? am întrebat din nou, după ce mi-am recăpătat răsuflarea.

Gura mi se făcuse pungă și limba îmi amorțise de-a binelea.

— Fudulie de căprior, mi-a răspuns Serghei. E foarte bună împotriva fierbinților și a răcelii. Ai să vezi ce bine o să-ți facă, e un vechi leac tibetan.

Abia atunci mi-am adus aminte de căpriorul pe care îl doborîsem atunci, la Bambuika. Clipele acelea fericite mi se păreau acum cumplit de îndepărtate, și aveam senzația că amărăciunea doctoriei pe care mi-o administrase Serghei n-avea să se mai risipească niciodată din mărunțaiele mele.

După un ceas, Serghei și-a făcut din nou apariția cu cana în mînă. De data asta, în apa călduță amestecase ceva gălbui. Mi-a zis să fac gargară. Substanța aceea nu era nimic altceva decît fiere de urs uscată.

Tratamentul lui Serghei începea, într-adevăr, să dea roade neașteptate. E greu de spus dacă pînă la urmă nu-și făcuse efectul penicilina — pentru mai multă siguranță continuasem să înghit dozele acelea cabaline — sau dacă adevăratul leac erau băutura preparată de Serghei din fudulie de căprior și gargara cu fiere de urs. În seara aceea, temperatura mi-a scăzut simțitor și, în general, eram într-o stare mai bună. De aceea, am fă-

cut bucuros o altă gargară și am înfulecat la iuțeală trei pezmeți, stropiți cu o jumătate de strachină de supă de cerb. Și am mîncat cu poftă, deși tot timpul am avut senzația că supa era condimentată cu mosc și fiere de căprior.

Serghei radia de bucurie. Punea, desigur, ameliorarea atît de radicală a stării sănătății mele numai pe seama tratamentului său.

În noaptea aceea am dormit pentru prima dată neîntors. Dimineața, înainte de micul dejun, Serghei a dispărut. Cam peste o jumătate de oră s-a înapoiat cu un sac ud, în care se mai zbăteau încă vreo douăzeci de lipani și un *lenok* siberian. *Lenok-ul* are multe trăsături comune cu somonul și lipanul, doar coloritul diferă, fiind mai întunecat, petele ajungîndu-i pînă la înotătoarele dorsale și la aripioarele impare. Carnea lui e la fel de gustoasă ca a lipanului, cu toate că e un pește mult mai mare, cîntărind pînă la patru kilograme.

Serghei s-a și apucat de treabă. Peștii spălați și curățați de măruntaie îi arunca în căldare. În fața lui așezase un borcan vechi de marmeladă, în care punea icrele, peste care presăra ușor cîte un pic de sare. Icrele, de o rară frumusețe, aduceau cu niște mărgeluțe de culoarea galbenului-auriu, cu sclipiri roșietice.

Cînd găleata s-a umplut pe trei sferturi, a completat-o cu apă și a pus peștele la fiert, ca să facă o ciorbă pe cinste.

— Ascultă Serghei, i-am spus plin de admirație mîncarea asta ar trezi și morții din somn.

S-a bucurat nespus, drept care mi-a întins solemn „piesa de rezistență" a gustării de dimineață : borcanul cu icre și, lîngă el, o linguriță.

— Trebuie să le mănînci pe îndelete, așa cum ai mînca un pireu de cartofi. Astea o să te pună repede pe picioare.

Am gustat. Caviarul proaspăt era, într-adevăr, delicios și, de bună seamă, foarte nutritiv. După ce am mîncat cîteva linguriițe, i-am adus laude lui Serghei pentru această minunată delicatesă și, totodată, am exprimat temerile mele că încalcă legile. Nu de alta, dar tocmai se apropia vremea cînd lipanii și *lenokii* siberieni își depun icrele — perioadă scurtă, în care, pînă și în taigaua transbaicală, pescuitul este interzis.

— Eşti bolnav, a protestat el, şi trebuie să te însănătoşeşti cît mai repede. Icrele ascund viaţa viitoare, de aceea sînt atît de bune. Mănîncă aşa, cîte o linguriţă la două minute, s-a grăbit el să adauge, evitînd să răspundă la întrebarea mea.

Abia pe urmă a început să se pregătească şi el de masă. A adus o fîşie lată de scoarţă de mesteacăn curată, pe care a aşezat, ca pe o feţişoară albă, şase lipani gata fierţi, înşirîndu-i frumos cu capetele în sus. Apoi s-a înfipt în ei cu dexteritate nemaipomenită, înlăturînd la iuţeală spinările goale, resturile de cap şi cozile supte. I-a mîncat pe toţi, cît ai zice peşte, după care a înfăşurat sul scoarţa de mesteacăn şi a aruncat-o în foc, cu oase cu tot.

— Nu-i cam mult ? l-am întrebat zîmbind.

— Înainte de depunerea icrelor, peştii n-au pic de grăsime, trebuie să mănînci mult ca să te saturi, mi-a răspuns el. Nici vara, cînd se îndoapă din belşug, lipanii nu-s prea graşi. Dacă faci provizii de peşte uscat pentru iarnă şi şoarecii le dau de urmă, aceştia nu se ating niciodată de spinarea lor, ci rod doar burta şi capul. Ai observat vreodată treaba asta ?

Scăpasem de ce fusese mai greu. După prînz m-am spălat cu apă călduţă şi m-am primenit. Şi, deodată, mi s-au limpezit şi porii şi gîndurile.

Stăteam culcat pe prici şi priveam afară, la lumea din jur. Serghei pusese în funcţie sistemul de aerisire. Săltase de tot copacul tăiat în acoperiş şi uşa o dăduse de perete. Mă odihneam, luam cîte o linguriţă de icre şi trăgeam în piept, cu nesaţ, aerul proaspăt şi curat. Încetîncet îmi revenea pofta de viaţă.

Toate zilele cît am bolit au fost superbe şi dominate de un soare scăpărător. Aerul, răsunînd de trilurile şi ciripitul micuţelor zburătoare, era întretăiat de un fir de aur — clinchetul ca de clopoţel al codobaturilor, care se cuibăriseră cu duiumul printre brazdele înalte năpădite de iarbă.

De două ori însă, în acest răstimp, piuitul cristalin al codobaturilor s-a transformat, pe neaşteptate, într-un mînios strigăt de luptă. Ce se întîmplase ?

Cînd mi-a fost dat să văd povestea asta pentru prima oară nu mi-a venit să-mi cred ochilor. Codobaturile —

aceste zvăpăiate vietăți mărunte, se adunaseră stoluri-stoluri, atacînd de zor o pasăre de pradă ce se ivise deasupra luncii. De îndată ce viața uneia dintre ele era amenințată, atîrna (cum se spune) de un fir de păr, se strîngeau ca din senin laolaltă, în zborul lor năpraznic — caracteristic —, se năpusteau ca o vijelie asupra intrusului, băgînd spaima în el, în asemenea măsură, încît agresorul prefera să-și ia imediat tălpășița. După ce primejdia se risipea, își reluau zborul normal, întorcîndu-se fiecare la treburile sale obișnuite, în sînul familiei. Aveau într-adevăr un simț al securității colective neobișnuit de dezvoltat și erau de o agresivitate, pur și simplu, inimaginabilă.

Odată, chiar deasupra capului meu, s-a așezat pe marginea lucarnei deschise, o pasăre de un colorit nespus de frumos. O pupăză. Stătea acolo în bătaia binefăcătoare a razelor solare și, cu o degajare cît se poate de firească, își purica penele pestrițe. Pe fundalul albastru-azuriu al cerului, părea decupată dintr-o carte de povești cu ilustrații țipătoare. Am studiat-o un timp, apoi, fără voia mea, am făcut pe prici o mișcare imprudentă și, într-o clipită, pupăza s-a făcut nevăzută.

Pe ușa deschisă urmăream tot ce făcea Serghei. În urmă cu două ore plecase la rîu. S-a dezbrăcat și s-a scăldat, apoi și-a spălat rufăria de corp și a întins-o pe sălcii. În timp ce rufele se uscau, el se prăjea la soare, lungit gol pușcă pe blana de urs pe care o luase cu el. De bună seamă, dormea. Aerul strălucea în bătaia razelor dogoritoare ale soarelui.

Deodată, peste cîntarea păsărilor s-a auzit un zgomot slab, foarte cunoscut. Pe podea, în dreptul peretelui din față, a apărut un șoricel. Îl mai zărisem pînă atunci de cîteva ori ; îmi ținea de urît. De fiecare dată adulmeca de zor podeaua și aduna firimiturile de sub masă.

Eram într-o dispoziție de zile mari și dornic de societate. M-am ridicat, am tăiat o bucățică de brînză și după ce am fărîmițat-o în palmă, am presărat-o pe podea, în locul unde alergase șoricelul, așteptînd plin de curiozitate să-l văd făcîndu-și din nou apariția. Nu a durat mult. Peste trei minute a ieșit iar din gaura lui, trecînd în goană pe lîngă brînză, fără s-o ia în seamă. În schimb s-a apucat iar să caute și să adune firimiturile dintre scîndurile podelei. Probabil că nu cunoaște această

celebră delicatesă șoricească, mi-am zis în sinea mea. E, oare, cu putință să nu-l tulbure deloc mirosul de brînză ?

În cele din urmă m-am dumirit. Aduna boabele de icre. Serghei scăpase cîteva pe jos, în timp ce-mi prepara „casa". Gustul micuțului rozător se formase în condițiile sălbăticiei, știa el cu ce să înceapă festinul. Cum i-am aruncat pe podea o linguriță de icre, s-a și năpustit asupra lor. Rafinată viețuitoare.

Tot mirosind așa, a ajuns lîngă sobă, unde se afla un fund de lemn, pe care Serghei curățase lipanii. Deodată s-a auzit de afară o bătaie de aripi și în odaie a căzut o umbră. Aproape în aceeași clipă, prin lucarna deschisă, a pătruns în zbor o pasăre răpitoare. O gaie, năpustindu-se ca din senin asupra șoricelului. Se vede treaba însă că țintise greșit, și lovindu-se cu o aripă de peretele lucarnei a întîrziat un pic. Și tocmai fracțiunea aceea de secundă i-a fost de ajuns șoarecelui ca să dispară printre scînduri.

Răpitoarea, de culoarea galbenului cafeniu, cu dungi albicioase, s-a așezat, zbîrlită, pe marginea mesei, zăbovind acolo trei-patru secunde bune. Cred că a rămas foarte surprinsă zărindu-mă, dar nu s-a dat cu nimic de gol. Stătea și mă privea țintă, cu ochii ei galbeni-verzui. În timpul ăsta am apucat s-o studiez, mai bine-zis ne-am cercetat unul pe celălalt, la fel de surprinși și la fel de neclintiți. Era mai mare decît o cioară și avea coada crestată, semn ce deosebește gaia de toate păsările răpitoare. Ciocul coroiat, sub ochii încremeniți, avea, întradevăr, o alură agresivă.

O nouă bătaie de aripi și gaia s-a înălțat, luîndu-și zborul spre ușa deschisă. Abia după un timp s-a auzit, de afară, țipătul ei, trădînd supărarea. De bună seamă era același răpitor pe care codobaturile îl izgoniseră pînă atunci de două ori.

În timp ce Serghei se întoarcea la cabană, spălat și uscat, dintr-un smoc de iarbă, chiar la picioarele lui, a țîșnit o becață ; avîntîndu-se în sus într-un zbor violent și zbîrnîitor, lăsa impresia că desenează zig-zaguri în văzduh ; într-o clipită a dispărut din unghiul meu vizual.

— Nu te-ai speriat ? l-am întrebat pe cînd trecea pragul. Era gata-gata s-o calci.

— Mult n-a lipsit, mi-a răspuns Serghei. Să știi că pînă și ursul se teme de ea! O urmărește, dar de fiecare dată se sperie și înlemnește de-abinelea, atunci cînd becața dă din aripi pe la nasul lui.

— Acum înțeleg cît se poate de bine de ce, pentru un vînător, e o treabă afurisit de grea să împușți o becață. Păcătoasa se înalță spre cer nebunește, zburînd într-un zig-zag ametitor, ca apoi să se coboare în picaj cu viteza fulgerului. În engleză i se spune „*snipe*." De unde și cuvîntul „sniper" *.

— Ai dreptate, e greu s-o nimerești. Becața zboară, într-adevăr, nebunește. Și știi de ce?

Bineînțeles că nu știam.

Serghei mi-a explicat ceva mai tîrziu, povestindu-mi una dintre cele mai frumoase legende pe care o ascultasemn vreodată.

Atîta timp cît a trăit singură pe lume și în taiga nu mai zbura nici o altă pasăre, becața n-a cîntat, nici cuib nu și-a făcut și nici n-a știut ce-i amărăciunea. Mai tîrziu însă, în iarba din preajma pîraielor, în tufișuri și în copaci s-au aciuiat multe alte păsări. Becața și-a rotit privirea în jurul ei, și într-o clipită a văzut că vecinul ei are un colorit frumos, și un penaj fin și mătăsos, de toată splendoarea. Privindu-se apoi pe sine, i-a înghețat inima în piept. Veșmîntul ei parcă ar fi fost făcut din noroi, și arăta spălăcit, ca iarba uscată și pleoștită. Oftînd, privi din nou în jur.

Din toate părțile, din lăstăriș, de pe ramurile copacilor și din văzduh, se revărsau sub cupola albastră a cerului — ca un imn al bucuriei — trilurile melodioase și ciripitul vesel al zburătoarelor. Și inima i s-a întristat și mai mult. Cînd a deschis și ea ciocul ei lung și urît, a ieșit din el un scîncet strident și supărător la auz. De rușine a preferat să tacă și, de atîta zbucium și chin, a început să se topească văzînd cu ochii.

Odată, însă, inimioara unei perechi de becațe, ce sufereau laolaltă, a început totuși să bată mai veselă: zăriseră o pasăre ce le semăna leit. Dar nici nu apucaseră să-i dea bine tîrcoale și să tragă cu ochiul în cuibul ei, cînd au înmărmurit amîndoi de spaimă și invidie. Vecina lor avea în cuib opt ouă, în timp ce becața nu făcuse

---

* Sniper — trăgător de elită (engl.).

niciodată mai mult de două-trei. Bărbățelul a țîșnit din iarbă și, zburînd cu disperare deasupra cîmpiei, se uita ba la unul, ba la altul din cuiburile învecinate. Și suferința lui sporea mereu. Nici nu s-a mai lăsat pe pămînt și a pornit-o drept în sus, spre Kangai, zeul taigalei și stăpînul naturii, să i se plîngă. Și l-a rugat ca femela lui să facă cel puțin tot atîtea ouă și să aibă tot atîția pui cît vecina ei.

— Sînt amîndouă la fel, și am vrea să nu mai fie nici o deosebire între ele.

Înțeleptul Kangai a stat și s-a gîndit o clipă, apoi a spus :

— Nu sînteți la fel, becațino, uită-te și tu mai bine. Voi aveți ciocul și gîtul mai lung. Vecina voastră e, ce-i drept, soră bună cu voi, dar are gîtul mai scurt și mai gros și cu penele ei poate încălzi mai multe ouă. Nu te supăra, dar nu pot să-ți fiu pe plac.

O amărăciune fără seamăn l-a cuprins atunci pe masculul becației, amărăciune care l-a făcut să înmărmurească de-a binelea. Nu are pene frumoase, sclipind în toate culorile, cum au alte păsări, nici să cînte nu știe și, colac peste pupăză, are și cei mai puțini pui din toată împrejurimea. În tulburarea lui nețărmurită, și-a spus că nu e bun de nimic și degeaba mai face umbră pămîntului. De vreo speranță nici vorbă nu mai putea fi, de vreme ce însuși Kangai nu-i dăduse nici o atenție.

Așa se face că, într-o clipită, a luat hotărîrea să pună capăt tuturor suferințelor și chiar de la picioarele Stăpînului naturii, s-a aruncat spre pămînt, într-un picaj vertiginos. Și cădea ca o piatră, pentru ca șocul să fie cît mai puternic și el să se zdrobească, izbindu-se de o stîncă. Pînă și penele aripilor și ale cozii răsfirate se tînguiau în timpul zborului. Bee-bee-bee, răsunau văicărelile lor, aducînd cu plînsul unui mieluțel.

În toiul căderii, inima a încetat din nou să-i mai bată. Văzuse multe păsări coborînd în felul ăsta. Vulturul, șoimul, uliul și gaia. Toate răpitoarele cad ca niște pietroaie. Și în ciuda faptului că sînt mult mai mari și mai grele, în timpul picajului penele lor nu freamătă niciodată nu scot sunete atît de melodioase.

Și, deodată, l-a copleșit o mare bucurie. Poate ceva, da, ceva ce nu e în stare nimeni să facă. Și l-a auzit și

femeia lui, care-l aștepta între ierburi și amărăciunea lor s-a risipit ca prin farmec, și pofta de viață le-a revenit ca din senin. De atunci becața zboară mereu așa. Vertiginosul zbor în picaj, însoțit de sunetul șuierător al aripilor și cozii răsfirate, îi ține loc de cîntec.

Nu e o legendă plină de înțelepciune cu o profundă semnificație umană? Nici nu-mi venea să cred că mi-o povestește acest vînător singuratic, deși admiram mai de mult inteligența nativă a lui Serghei.

În acele zile eram aproape ispitit să cred că boala fusese pentru mine o adevărată binecuvîntare. Niciodată n-aș fi avut probabil atîta timp și atîta libertate de concentrare, atîta liniște pentru a observa și a gusta în tihnă viața din jurul cabanei noastre. Păsările — și, așa cum am constatat mai tîrziu, și animalele — socoteau cabana lui Serghei o componentă a teritoriului lor și se comportau în consecință.

Sentimentul apăsător al singurătății mă părăsise și lumea începuse iar să mă atragă și să mă farmece.

— Ca pe becațina aceea, i-am spus lui Serghei, cînd ne-am așezat pentru prima oară pe trepte și priveam amîndoi lumina caldă ce se revărsa pe meleagurile Sniejnei. Temerile mele că Serghei avea să-și irosească de pomană timpul și banii și gîndul supărător că-i sporesc grijile și necazurile s-au risipit și ele foarte curînd.

În primul rînd — Serghei nu stătea de pomană. Avea treabă cu conservatul perechii de coarne pe care le dobîndise cu atîta trudă, drept care n-ar fi putut părăsi tabăra, oricum, o vreme mai îndelungată.

În al doilea rînd: Serghei își petrecea timpul liber neobișnuit de calm și foarte mulțumit. Uneori mi se părea că îi și convine acest răgaz. Mînca și dormea pe rupte. Era, ca și Tolia, un mîncăcios fără pereche! Atîta doar că se hrănea altfel. În loc de slănină — în măsura în care îi ajungeau proviziile — consuma, la gustarea de dimineață, *sumugun*. Și carne de cerb. O mînca aproape întotdeauna fiartă. Fără pîine. Și, întrucît, după părerea lui, pînă și carnea de cerb are, primăvara, prea puțină grăsime, i-o adăuga el. Tăia o bucată zdravănă de carne fiartă și o ungea cu unt, ca pe o felie de pîine.

Abia după ce termina de mîncat carnea, își rupea o bucățică de pîine. Cu această ultimă îmbucătură punea capac mesei. Exact invers de cum făceam eu acasă la mine, în Europa.

Nici la zahăr nu făcea economie. În cana cu ceai, îndulcit cu lapte condensat, arunca șase bucăți.

După prînz dispărea spre rîu, se zbenguia în apă și se tolănea la soare. Dormea dus, de puteai să-l tai cu cuțitul. Cînd se trezea, aprindea focul sub cazan și se ducea în cabană să pregătească o gustare. Bineînțeles, iar carne.

Seara, cînd atîrna din nou la uscat coarnele fierte, jucam cărți. La început am crezut că urmărea doar să mă distreze, și atîta tot. Pe urmă însă mi-am dat seama că jocul îi furnizează o bucurie adevărată; glumea, rîdea zgomotos și fericit, ori de cîte ori avea o carte mai bună decît mine. Pe scurt, Serghei făcea totul cu o profundă temeinicie. Și mai tot timpul era bine dispus. În ceea ce mă privește, pot spune cu mîna pe inimă că m-a îngrijit de-a dreptul exemplar.

Într-o zi, pe cînd mai eram în convalescență, ședeam la masă și mă străduiam zadarnic să introduc în rama metalică a cutiei aparatului de fotografiat o bucată de piele, care se desprinsese în partea de jos. În clipa aceea a intrat Serghei. A zăbovit un timp în spatele meu, urmărindu-mă ce fac. Apoi a dispărut.

A revenit cam peste o jumătate de oră și, cu zîmbetul pe buze, mi-a strecurat în palmă o piatră afumată; mi-a oferit-o ca pe un giuvaier.

M-am uitat la el plin de mirare.

— *Drghen-șalun,* mi-a spus, arătîndu-și dinții strălucitori.

N-am înțeles.

— E tocmai ce-ți trebuie. Încearcă, și-ai să vezi, m-a îndemnat Serghei și, luînd piatra în mînă, s-a străduit s-o sfărîme cu degetele. În cele din urmă a rupt un colț.

Nu era piatră, ci o bucată de rășină rămasă în rădăcinile zadelor arse. Cît arde copacul, picăturile se preling în jos și se depun, alcătuind apoi o masă compactă.

Am constatat că *drghen-șalun-ul,* „piatra de zadă", e un lipici excelent. A fost de-ajuns să dizolv în apă călduță un pic de rășină fărămițată și, într-o secundă,

pielea desprinsă stătea la locul ei, de parcă ar fi fost cusută. Așa cum am putut afla mai tîrziu, rășina aceasta e un lipici atît de pur și atît de rezistent, încît e folosit și în industria cea mai modernă, de exemplu la lipirea unor piese fine de televizor. (Cînd arde taigaua, după un incendiu care distruge o pădure de zadă, vînătorii și familiile lor adună peste vară „piatra de zadă“ și o vînd la Gospromhoz).

Serghei era, într-adevăr, foarte atent cu mine. O dată cu rășina, mi-a adus și un pumn de ceapă sălbatică. Se ducea în taiga așa cum se duce gospodarul în grădină sau în pivniță — să ia din ea ce are nevoie.

Într-o zi, pe cînd se întorcea de la cazanul de fiert coarne, mi-a adus în șapcă niște ouă de rață.

Prima mea reacție a fost o spaimă de nedescris. Nu cumva jefuise cuibul rățuștelor „mele“ ?

M-a liniștit cît de cît, asigurîndu-mă că le luase din mai multe cuiburi și maximum cîte două din fiecare.

— Nu te teme, au ele grijă să le înlocuiască, mi-a spus el cu o certitudine suverană, ce spulbera orice îndoială.

N-am înțeles prea bine ce voia să spună, dar n-am îndrăznit să-l jignesc, căci atenția lui avusese darul să mă copleșească.

— Nu cumva sînt stricate ? am întrebat după un timp, contravenind întrutotul spiritului meditațiilor mele.

— Rața nu începe niciodată să clocească, înainte de a fi ouat toate ouăle, mi-a răspuns încercatul vînător. Sînt bune.

— Dacă nu mă înșel, începînd din 1968, adunatul ouălor de rață e interzis, și se aplică amendă pentru fiecare ou în parte.

— Ești bolnav și ai nevoie de așa ceva, mi-a replicat Serghei. Ce s-ar întîmpla dacă le-ar mînca o vulpe, o cioară sau un dihor ?! Sau dacă ar da de ele un urs ?! Crezi că ar plăti vreo amendă ?

— Mă rog, fie, de data asta le mîncăm. O să le bat cu cozi proaspete de ceapă sălbatică ; conțin o mulțime de vitamine. Dar altă dată să nu mai aduci nici un ou. Te rog. De altfel — am ținut să adaug — dacă nu mă înșel, în timpul migrațiunii de primăvară vînatul gîștelor și al rațelor sălbatice nu e permis.

— Așa e, a oftat Serghei, arborînd o mină gravă. Cu rațele și gîștele nu mai e ce-a fost.

Pe vremea copilăriei lui se întindea, nu departe de Lacul gîștelor — „nu departe" e un fel de a spune, căci asta însemna totuși cîțiva kilometri buni dincolo de Zakamensk, spre răsărit — o zonă uriașă în care se cuibăreau gîștele sălbatice. Localnicii puteau să adune, în fiecare an, de pe malul lacului cîteva kilograme de pene și puf de gîscă. Au venit însă geologii și au descoperit, în împrejurimile lacului, zăcăminte de cărbune. Și asta a pus capăt celui mai mare „cuibar" din sud-estul taigalei transbaikale. Lacul a rămas pustiu, la fel s-a întîmplat și cu giganticul cuibar din delta rîului Selenga, aflat chiar la vărsarea în lacul Baikal, pînă unde ajungea tatăl lui Serghei în expedițiile sale vînătorești. În niște locuri greu accesibile ale Baikalului, din preajma rîulețului Galutaia, și pe toată lățimea gurilor Selengăi, cît cuprindeai cu ochii se desfășura o imensă clocitorie de gîște, rațe și lebede sălbatice. De la începutul anilor 30 însă, gîștele și lebedele nu-și mai fac cuibul pe acele meleaguri. Se mută mereu, tot mai sus, spre miază-noapte, fugind de civilizația care înaintează mereu.

Am meditat asupra acestor lucruri. Interdicția de a vîna rațele și gîștele sălbatice în timpul migrației de primăvară mi se părea înțeleaptă, cu atît mai mult, cu cît nu era greu să socotești că un milion de rațe, împușcate în timpul migrației spre locul de cuib, înseamnă cu cinci milioane de rațe mai puțin în timpul zborului de toamnă. În privința vînatului, Serghei respecta legea întocmai. De cînd eram împreună nu doborîse nici o rață.

— După cum văd, legea asta o accepți, i-am spus, ca să-i fac plăcere.

— În perioada asta rațele au grăsime puțină, iar carnea lor nu e bună la nimic, a ținut el să sublinieze foarte concret. În plus, s-a grăbit să adauge, muncești la ele, de-ți ies ochii. *Iziubr-ul* e mai bun. Cu rațele aștept pînă la toamnă. Înainte de a-și lua zborul spre meleagurile mai calde sînt grăsuțe, mai mare dragul...

— Ce-ar fi să mergem să vedem cuiburile? am propus eu.

Serghei a încuviințat ideea mea, cu multă bunăvoință.

Era prima mea ieșire de cînd fusesem țintuit la pat și mă aflam într-o dispoziție de zile mari. Soarele împroșca

văzduhul cu strălucirea lui aurie, aerul tresărea de ciripitul vesel şi fericit al păsărelelor. Sniejna scînteia în bătaia neobosită a Luminosului.

Ne apropiam de cuiburi, păşind cu grijă. Bucata aceea de gheaţă, prinsă între sălcii, se micşorase simţitor. Dar mai zăcea acolo o grămăjoară moale, ultimul vestigiu al unei ierni nu prea îndepărtate.

În cunoscuta adîncitură, aşternută cu puf, am numărat cinci ouă. În două cuiburi învecinate se zăreau de asemenea nişte ouă albăstrui.

— Mîine venim să le vedem din nou, mi-a spus Serghei cu un aer misterios. N-am înţeles de ce.

A doua zi de dimineaţă, în primul cuib se aflau opt ouă.

— Dar bine, pe cîte ştiu, o raţă nu poate face mai mult de un ou pe zi, am izbucnit eu plin de uimire.

Am urmărit apoi cuibul cu binoclul, de pe o ridicătură din apropiere, mascată de sălcii pitice.

Mai întîi s-a întors acasă femela din cuibul vecin. A stat un timp şi a privit, răsucindu-şi capul în toate părţile. Apoi, într-o clipită, a şi fost în casa vecinilor, şi s-a apucat să trăbăluiască ceva. Foarte atentă, împingea cu ciocul un ouşor, îndreptîndu-l încet-încet spre propriul ei cuib.

Cînd era gata să ajungă la liman, a sosit cealaltă pereche, bătînd uşor din aripi. Deodată s-a auzit un „mac ! mac ! mac !“ mînios şi foarte agresiv. În aceeaşi clipă a apărut şi celălalt bărbat şi între cele două tabere s-a încins o bătălie de toată frumuseţea. În timp ce vecinii se luptau, ciupindu-se cu ciocul şi lovindu-se de zor cu aripile, o a treia femelă s-a aşezat la iuţeală în cuib, ca să acopere ouăle.

Pur şi simplu şi le furau între ele ! Fiecare pereche voia să aducă pe lume cît mai mulţi urmaşi. Cînd încep ouăle să dispară, femeiuştile fac altele, ca să restabilească numărul dorit. Serghei, zicea că, o dată, scosese pe rînd cîte un ou dintr-un singur cuib şi biata răţuşcă s-a omorît în fiecare zi să le înlocuiască. În loc de opt pînă la şaisprezece, cît oua de obicei, făcuse 29 ! În felul ăsta, pe vremea cînd regiunea era populată din belşug cu raţe sălbatice, avea aici un izvor nesecat de ouă proaspete.

Am ajuns împreună în dreptul pîrîului care, la poalele taberei, se vărsa în Sniejna. Albia lui era barată de mesteceni doborîți și de tot felul de ramuri rupte. În mijlocul barajului răsărise o spărtură, în care Serghei fixase un coș vechi, împletit din nuiele de arin. Coșul avea în capac o mică deschizătură. Cînd Serghei a ridicat capacul, am văzut în coșul prin care apa circula mereu, bălăcindu-se, niște lipani.

Serghei s-a apucat să-i prindă. Alegea femelele și le apăsa, ușor și cu multă grijă, pe burtă. Scotea din ele icrele, pe care apoi le curăța cu atenție și le așeza pe o bucată de scoarță de mesteacăn. După care dădea drumul peștilor înapoi în apă. Curînd, pe farfuria de mesteacăn s-a ridicat un morman de icre roșietice. Mi le-a întins mie, iar coșul l-a aruncat pe mal.

Coșul nu trebuie să stea mult în apă, nu de alta, dar peștii, zbătîndu-se, se omoară între ei.

Nici prin vis nu-mi trecuse că Serghei e stăpînul unei asemenea ferme în taiga.

— Ți-ai ales un loc de tabără pe cinste, i-am spus, ca să-i fac plăcere.

S-a bucurat.

Cînd ne-am întors, în pragul cabanei stătea un om. Dorjo.

Bineînțeles că am sărbătorit așa cum se cuvine reîntoarcerea lui. Cu atît mai mult, cu cît Dorjo se aprovizionase temeinic pentru drum, cu o băutură răcoritoare, un amestec de alcool pur și de suc de mesteacăn, care acum, primăvara, țîșnește din copacii proaspăt răniți. Ajunge să frîngi o ramură și, peste cîteva clipe, poți suge o picătură de sevă dulce și aromată.

Spre cinstea lui Dorjo, trebuie să mărturisesc că, pe lîngă acest „amestec primăvăratic", bureatul ne-a mai adus și două sticle de spirt curat, una dintre ele oferindu-mi-o mie, ca pe un dar personal. Cum era și firesc, am vrut s-o deschid numaidecît, dar el a insistat s-o păstrez pentru altă ocazie mai importantă, cînd o să avem mai mare nevoie, ocazie ce se va ivi, fără doar și poate, în decursul șederii mele în taiga. Și a insistat și mai mult, după ce a aflat despre boala care mă năpăstuise și despre tratamentul meu. Cu acest argument m-a cam pus în încurcătură, drept care am preferat să nu mai ripostez și să mă reped cu poftă în pîinea caldă,

căci Dorjo îmi adusese trei pîini proaspete, mari și rotunde.

În timp ce eu muşcam dintr-o felie unsă cu pastă de icre, Serghei îi expunea, de bună seamă, prietenului său, întreaga desfăşurare a tratamentului la care fusesem supus. Dorjo îl asculta atent, manifestînd un interes neobişnuit pentru medicamentele mele. I-am arătat după aceea mica mea „farmacie" şi, cu chiu cu vai, ajutat de Serghei, i-am explicat la ce servesc fiecare tabletă şi capsulă din flacoanele şi cutiuţele acelea colorate în fel şi chip sau învelite pur şi simplu în celofan.

Spre marea mea surprindere, reacţia lui Dorjo a fost cu totul contrarie aşteptărilor mele, uitîndu-se la doctorii cu o poftă de flămînd. L-am întrebat dacă suferă uneori de dureri de cap. Cînd, în sfîrşit, a înţeles despre ce-i vorba, m-a privit cu nişte ochi întrebători şi, în aceeaşi clipă, s-a apucat cu amîndouă mîinile de cap, arborînd o mină foarte nefericită.

Cinstit vorbind, nu prea înclinam să-i dau crezare. Cu toate astea, i-am oferit mai multe antinevralgice ambalate în celofan, învăţîndu-l totodată cum să le folosească. Le-a luat cu neascunsă bucurie.

Comportarea lui contrazicea întrutotul mentalitatea vînătorilor bureaţi, aşa cum o cunoscusem eu pînă atunci. Ca păstor, Dorjo îşi petrecea, la fel ca Serghei, mai tot timpul în taiga, dar între ei era o deosebire ca între cer şi pămînt. Dorjo nu se eliberase încă de vechiul mod de a trăi şi a gîndi ; trufaş, continua să rămînă închis în faţa civilizaţiei şi a schimbărilor pe care aceasta le aducea. Asta însă nu-l împiedica să privească plin de respect unele produse ale tehnicii moderne, care aveau asupra lui o putere de-a dreptul vrăjitorească. Pe primul loc se aflau armele. Ori de cîte ori avea prilejul, trăgea cu ochiul la carabina mea sau a lui Serghei, şi cred că-l ungea la inimă cînd o purta pe umeri, chiar dacă nu trăgea cu ea. De bună seamă, medicamentele aveau asupra lui un efect asemănător.

După un timp, Dorjo a declarat că, probabil din cauza drumului obositor, îl apucase durerea de cap şi pînă să apuc să zic ceva, a şi înghiţit două tablete, udate cu o doză serioasă de amestec primăvăratic. Văzîndu-mi chipul numai mirare, Serghei s-a grăbit să-mi spună :

— Vrea să vadă efectul.

Se vede treaba că așa stăteau lucrurile, căci Dorjo a ascuns cu mare grijă restul antinevralgicelor.

După explicația lui Serghei, am avut impresia că Dorjo se căznește să tușească și, întrucît îi arătasem înainte o sticluță cu sirop de tuse, m-am grăbit, pentru mai multă siguranță, să împing „farmacia" sub perna de la căpătîi. Dimineața am pitit-o bine de tot, nu de alta, dar nu voiam să-l am pe conștiință.

Vizita lui Dorjo nu era deloc întîmplătoare. Împreună cu Serghei se pregăteau să ia cu asalt vizuinele de lupi, așa cum făceau în fiecare an pe vremea asta.

Serghei cunoștea o asemenea vizuină. Pe vastul său teritoriu de vînătoare cunoștea doar două zone, diferite una de alta, în care se statornicesc lupii. Și cînd, nu de mult, începuse să cadă zăpada, a pornit numaidecît spre locul numit Haria Uta, unde sălășluiau două familii de lupi înrudite. Descoperise urmele lor în zăpadă și acestea l-au condus fără greș spre vizuina în care lupii tocmai se pregăteau să se instaleze. Și, întrucît știa mai toate vizuinele, nici n-a trebuit să meargă pînă la gura bîrlogului ca să nu sperie lupii și să nu-i facă să se mute în altă parte.

Zăpada de primăvară, mi-a spus Serghei, înseamnă pentru lupi o mare nenorocire. În această perioadă lupoaica zace în bîrlog cu puii ei, alăptîndu-i sau păzindu-i, în timp ce masculul e veșnic pe drumuri, în căutare de hrană, ca să-și întrețină familia. Vremea aceasta e cea mai bună pentru dibuirea bîrlogului.

Din clipa aceea nu m-am mai gîndit la nimic altceva decît la lupi. Dacă ar fi fost după mine, am fi pornit dis-de-dimineață. Eram însă sigur că asta nu se va întîmpla a doua zi. Serghei trăgea vesel la măsea din „amestecul primăvăratic". Or el, înaintea unei expediții, nu bea niciodată.

M-am necăjit un pic pentru faptul că Serghei nu-mi spusese absolut nimic despre intenția lui de a da iama în bîrlogul lupilor. Pentru el însă această expediție era o treabă obișnuită și nici prin minte nu-i trecuse să pomenească despre ea, înainte de apariția lui Dorjo. Eu, în schimb, eram nespus de tulburat. Să văd cum se scot din vizuină puii de lup era, pentru mine, o ocazie la care n-aș fi renunțat pentru nimic în lume.

Am început să mă pregătesc cu însuflețire. În primul rînd mi-am curățat din nou, cu toată grija, carabina și am luat atîtea cartușe de parcă aș fi avut de gînd să împușc toți lupii din împrejurimi, dacă vom fi atacați. Am pus baterii noi în lanternă, deși mai lumina și acum destul de bine. Voiam să cercetez cu atenție interiorul bîrlogului.

Cei doi vînători puneau probabil zelul meu pe seama bucuriei că, după atîtea zile de zăcut la pat, fără voia mea, și după atîta lenevie forțată, mă pregăteam, în sfîrșit, pentru o nouă expediție. În timp ce eu așteptam cu o nerăbdare crescîndă pregătirile lor.

Nici vorbă însă de așa ceva.

În dimineața dinaintea plecării, n-am mai putut dormi ; mi-am împachetat sacul de dormit, căci, așa cum spunea Serghei, aveam să ne întoarcem abia peste două-trei zile. Am pregătit și micul dejun. Serghei și Dorjo s-au trezit în ultima clipă — de bună seamă erau pregătiți în permanență pentru orice. Am pornit la drum, ca și cînd ar fi urmat să se întoarcă în tabără la ora prînzului. Firește, cu pușca pe umăr și, ca de obicei, cu ceva merinde în desagile de sub șa. Singura deosebire : într-una dintre desagi Dorjo a îndesat un sac vechi de iută, în care Serghei aducea peștele de la rîu. În jurul orei opt am pornit.

(11)

Pînă la locul cu pricina, pe care cei doi îl numeau Haria Uta, adică Pîrîul lung, aveam de bătut niște kilometri spre sud-est.

Era o vreme frumoasă, caldă și însorită. Pe alocuri desișurile ne înghițeau cu desăvîrșire ; în văi, pîlcurile de arbuști nu mai erau rare și golașe, ci îmbrăcate în frunze fragede. Din covorul de iarbă cafenie și pleoștită răsărea verdeață. În preajma mlaștinilor ne sîcîiau din cînd în cînd țînțarii. Dar nu erau prea mulți. Ne de-

plasam în permanență la o altitudine de aproximativ 1300 m deasupra nivelului mării.

La un moment dat, de pe o ridicătură de pămînt pe care ajunseserăm înaintînd pe un teren moale, năpădit de mușchi, am zărit, printre mesteceni, o femelă de elan. Păștea liniștit în vale, foarte aproape de noi. Dinspre sud-vest sufla o adiere ușoară de vînt și animalul nu apucase încă să ne simtă.

Înaltă, cu picioarele ei lungi, cerboaica rătăcea în voie printre tufele de salvie și tulpinile tinere de mesteacăn, de parcă ar fi mers pe catalige. În înaintarea ei își lăsa, pur și simplu, pieptul pe crengile arbuștilor, le îndoia, și ciupea în tihnă mugurii proaspeți. Îndată ce se deplasa, nuielele și tulpinițele păgubite de muguri zvîcneau în urma ei. Atunci am înțeles de ce elanii au pieptul pleșuv și adeseori pielea le e zdrelită pînă la sînge, plină de răni și cicatrici învechite.

Am urmărit-o circa două-trei minute.

Deodată a ridicat capul și a adulmecat aerul. Pe urmă unul dintre cai a fornăit și a speriat-o.

Cerboaica a rupt-o la fugă și, gonind cu mișcări dezordonate, a pătruns mai adînc în vale, dar numaidecît a făcut cale întoarsă, îndreptîndu-se spre noi ; pe urmă însă a cotit-o brusc la dreapta, galopînd în sus, pe costișă.

Serghei a sărit sprinten din șa, i-a întins hățurile lui Dorjo, iar mie mi-a făcut un semn cu capul. După ce s-a uitat un pic în jurul lui, cercetînd crenguțele mușcate și frînte, mi-a spus :

— Bîntuie pe aici de vreo trei zile. Trebuie să aibă pe undeva un pui. Glasul lui trăda speranța că avea să-l găsească.

Am pornit prin desiș, ținîndu-mă după Serghei. Acum urmărea și amprentele copitelor lăsate în iarbă.

Peste zece minute — chiar mai puțin — s-a oprit. Pe o insuliță de mușchi și iarbă, se odihnea, printre arbuști, un puișor de elan. Stătea și-acum în același loc unde îl născuse mama lui. Lîngă el se contura o groapă destul de adîncă, frumos netezită și pămîntul era răscolit de copitele cerboaicei.

Puiul sătea ghemuit pe iarbă. Mai întîi a ridicat capul, cu ochii săi speriați ieșiți din orbite. Apoi, tremurînd ca varga, s-a săltat pe picioare, dar a rămas pe

loc, neputincios. Nu era frumos ; dimpotrivă, arăta ca vai de lume. Slăbănog, cu picioarele lungi, privea cu spaimă în toate părțile. Într-o clipită s-a întors din nou, cu botul îndreptat spre noi. Un miros străin, necunoscut, îl sperie de moarte.

Ne-am îndepărtat un pic. Alarmat, puiul a scos un behăit plăpînd.

În aceeași clipă elana-mamă s-a făcut din nou auzită în preajma noastră. Cu un tropot rapid și zgomotos străbătea desișul, alergînd în zig-zag. I se vedea capul, apoi, pe neașteptate, îi răsărea printre ramuri spinarea lungă, de culoarea cenușiului cafeniu. La un moment dat s-a oprit înmărmurită, dar numaidecît și-a reluat asurzitorul galop.

— A încercat să ne momească și să ne îndepărteze de puiul ei, am spus eu cu o voce grijulie. Crezi că se mai întoarce la el ?

— Cu siguranță, m-a încredințat Serghei, dînd din cap. Puiul n-are decît cinci zile. După ce-l naște, două zile nu se mișcă de lîngă el și-l alăptează. Pe urmă începe să pască prin apropiere, ca să aibă destul lapte. Într-o săptămînă puiul începe să zburde...

Era mîndru că reușise să dea de el atît de repede.

— Hai să nu o mai chinui, am propus eu.

Cerboaica a reapărut în cîmpul nostru vizual abia după ce ne-am văzut de drum. Se întorcea, făcînd un ocol cît mai mare. Acum nu mai tropăia și nu mai făcea atîta zgomot, ca atunci cînd voia să ne îndepărteze de puiul ei. Se mișca încet și era foarte circumspectă ; din cînd în cînd înălța capul cu urechile ciulite și cerceta împrejurimile.

Tot restul zilei ne-am strecurat pe poteci înguste, bătătorite de animale, și prin hățișuri sălbatice ; ne-am croit vad prin mlaștini și pîraie și ne-am cățărat pe niște povîrnișuri golașe și însorite. Dar nicăieri n-am mai zărit nici umbră de animal. O singură dată, în timp ce suiam o coastă nisipoasă, aproape aridă, orientată spre miază-zi, s-a auzit, pe neașteptate, un șuier ascuțit, ca un avertisment, și numaidecît s-a stîrnit pe coastă o forfotă agitată. Erau cîteva zeci de animale mărunte și grase, care pînă atunci se încălziseră la soare, și acum se ascundeau în mare grabă. Panta era înțesată de vizuinile lor, săpate în pămînt. O uriașă colonie de marmote.

Dorjo se pregătea să tragă, dar Serghei s-a răstit la el și, după un scurt schimb de cuvinte, bureatul, supărat, și-a dus pușca înapoi pe umăr.

Abia seara am făcut primul popas și ne-am instalat tabăra. Eram obosiți și am dormit foarte agitat. Asta, probabil, și datorită faptului că, după spusele lui Serghei, lupii puteau fi pe aproape. Pînă și în somn așteptam să-și facă vreunul apariția. Dar nu s-a petrecut nimic deosebit.

Nu erau nici ceasurile trei cînd Serghei stătea lîngă foc și frigea carnea, în timp ce apa de ceai clocotea.

De data asta am pornit toți trei pe jos. Caii au rămas în tabără. Singura măsură de precauție pe care au luat-o Serghei și Dorjo a fost aceea de a-i lega de trunchiul unui mesteacăn bătrîn, deși păscuseră toată noaptea în voie. Acum însă le-au scos legăturile de la picioare. Nu de alta, dar în perioada asta lupii umblau răzleți, în căutare de hrană, și copitele cailor ar izgoni foarte repede orice agresor.

Nu eram prea încărcați ; toate lucrurile noastre rămăseseră lîngă vatra stinsă. Dorjo ducea sacul. Eu eram îngreunat de rezervele de cartușe, cu care îmi umplusem buzunarele. Am înaintat străbătînd o vîlcea puțin adîncă, ca apoi să mergem îndelung pe marginea unei lunci. Se lumina de ziuă, cînd ne-am îndreptat spre un delușor ce se ridica la capătul unei turbării năpădită de sălcii, printre care se strecura, ca un fir de aur, un pîrîu puțin adînc.

Acolo unde se sfîrșea turbăria, Serghei s-a oprit brusc și mi-a făcut un semn, arătînd spre delușorul amintit. Am ridicat binoclul și i-am cercetat malul abrupt. Dintr-o parte, părea mușcat și dezgolit. Cîndva fusese, probabil, mîncat de inundații.

Mișcînd binoclul de-a lungul malului luminat acum de primele raze de soare, am surprins într-un loc o pată întunecată. Părea o gaură. M-am uitat mai atent. Încă o vizuină de marmotă șuierătoare mi-am zis în sinea mea, cu necaz. De bună seamă, Serghei observase o mișcare și acum așteaptă să iasă marmota.

Am lăsat binoclul în jos.

În clipa aceea chiar, am zărit în fața mea niște amprente cît se poate de clare : labe de lup ! Pe alocuri

turbăria era pur și simplu răscolită de urmele lor. Și pretutindeni, în jur, zăceau în neștire fecale de lup.

Am apucat din nou binoclul. Te pomenești că tocmai în malul ăsta golaș, în amestecul acela de lut, nisip și pietriș, se ascunde un bîrlog de lup? Terenul nu părea potrivit pentru așa ceva. Bîrlogul de lup, pe cîte știu, e căutat în niște locuri cu totul diferite. Mă așteptasem la un ținut aspru și posomorît, în cel mai bun caz la o rîpă îngustă și sălbatică, plină de pietroaie acoperite de licheni cenușii și de copaci răsturnați, gata să putrezească. În jur însă se întindea un peisaj de-a dreptul pitoresc. Sălciile înverziseră, iar în partea de sus a povîrnișului tocmai înfloriseră cîteva tufe de roiniță, colorînd dimineața pură și proaspătă cu vioriul lor fermecător. Undeva, pe aproape, un sturz cînta cu însuflețire.

Neîncrezător, am reglat binoclul, îndreptîndu-l spre gura văgăunii și, spre marea mea surprindere, am descoperit două poteci bătătorite ce duceau într-acolo. Una printre sălcii, iar cealaltă ocolea bîrlogul prin dreapta, ca apoi să urce brusc, tăind malul cu pricina. Inițial, crezusem că e vorba de un șanț săpat de ploaie. Acum însă, cercetînd-o cu mai multă atenție, îmi dădeam seama că se termină chiar sub creasta povîrnișului, acolo unde începea să se desfășoare covorul de vegetație ierbacee. Iarba înaltă — malul cu pricina era îndreptat chiar spre miază-zi și se putea distinge cu precizie — era culcată în acele locuri de ceva anume. De bună seamă de un animal mult mai voluminos decît marmota. Lupului îi place nespus de mult să se încălzească și să doarmă la soare, în schimb zilele ploioase și vîntoase preferă să și le petreacă în bîrlogul lui. După urmele săpate în lut, am mai deslușit, cît se poate de bine, că potecuța fusese bătătorită de niște labe mari de lup.

Instinctiv, am dus mîna la carabină și într-o clipă am și verificat dacă e încărcată.

Serghei și Dorjo se uitau, neclintiți, spre gura bîrlogului. Vor, probabil, să se încredințeze că lupii bătrîni nu sînt acasă, ca să evite orice neplăceri cu ei, mi-a fulgerat prin minte și, cinstit vorbind, înțelegeam prea bine teama lor. Ce mă mira însă era faptul că amîndoi își lăsaseră puștile pe umăr și erau de un calm desăvîrșit.

Mi-am rotit din nou privirea în jurul meu. Nicăieri nici o mișcare. În mîna stîngă țineam carabina, iar în dreapta am apucat binoclul. În clipa aceea s-a mișcat și Sergehi, făcînd să trosnească o crenguță uscată pe care călcase. Totodată a scos un sunet ce aducea a tuse înăbușită. Dacă lupii sînt acasă, se sperie și se năpustesc asupra noastră, mi-am zis în sinea mea.

Deodată am surprins o mișcare la gura bîrlogului. În deschizătura rotundă și-a făcut apariția un cap. Un cap masiv, cu ochii oblici de culoarea chihlimbarului, plantați departe unul de altul, urechile ascuțite și botul lung și cenușiu.

Posesorul acestui cap și-a concentrat, pe neașteptate, toată atenția, de parcă ar fi analizat situația. Pe urmă a dispărut.

Cam peste cinci-șase secunde s-a ivit din nou, de data asta în întregime. Se strecurase din bîrlog în cea mai perfectă liniște, aproape fără zgomot, ținînd în gură un fel de traistă galbenă. Animalul, de fapt o lupoaică, înainta chircit, cît mai aproape de pămînt. Cu urechile lăsate pe spate, cu coada întinsă drept ca o linie, s-a strecurat repede în umbra sălciilor. Alerga, desigur, foarte repede, deși n-o auzeam. Pînă să mă dezmeticesc, din tufărișul aflat la circa o sută cincizeci de metri de mine a țîșnit o becață.

Le-am aruncat o privire celor doi vînători, dar cu coada ochiului continuam să țin sub observație gura bîrlogului. Serghei și Dorjo nici n-au clintit. Așteaptă probabil să iasă și celălalt lup, mi-a trecut prin minte.

Bîrlogul parcă ar fi rămas pustiu. Nu se vedea în preajma lui nici cea mai mică agitație. În schimb, peste puțin timp, s-a arătat din nou lupoaica.

Cu o mișcare suplă și lină, trădînd o vigilență desăvîrșită, s-a furișat înapoi în vizuină de unde a revenit cu iuțeala fulgerului, purtînd în gură altă traistă gălbuie.

În sfîrșit, Serghei a pornit în direcția bîrlogului.

— N-o fi cu ei și celălalt lup ? am întrebat cu o voce șoptită.

— Nu, mi-a răspuns Serghei. Dac-ar fi, i-ar da, fără doar și poate, o mînă de ajutor.

De bună seamă, lupoaica simțise prezența noastră în apropierea bîrlogului, căci începuse să se mute. În desi-

şul din spatele nostru s-a auzit deodată un urlet prevenitor, ce aducea cu un strigăt strident de jale.

Am încremenit, cu un picior în aer, şi tremuram ca varga.

Serghei s-a lăsat în genunchi la gura bîrlogului şi, cu mare grijă, a împins înăuntru nuiaua subţire de salcie, pe care i-o dăduse Dorjo. Nuiaua a dispărut şi Serghei a trebuit să întindă braţul, ţinînd capătul nuielei în palmă. Deodată nuiaua a început să tresară, de parcă ar fi fost scuturată de friguri.

— Mai sînt berechet în galeria din dreapta, spuse Serghei şi un zîmbet de bucurie îi dezveli albeaţa dinţilor.

Odată cu duhoarea înţepătoare, răzbea din bîrlog un schelălăit abia perceptibil.

Pe neaşteptate s-a făcut auzită şi bătrîna lupoaică. De data asta atît de aproape, încît am avut senzaţia că urletul ei prelung şi sălbatic îmi răsună drept în ceafă. N-o să încerce oare să ne atace ? mi-am pus întrebarea, socotind această posibilitate mai mult decît probabilă.

M-am uitat în grabă la tovarăşii mei de vînătoare. Discutau ceva, cu vocea scăzută.

Lupoaica a ţîşnit din desiş în cu totul alt loc decît bănuisem eu, zburînd ca fulgerul în turbărie. Era, fără doar şi poate, cuprinsă de o panică fără margini. Un timp a alergat, descumpănită, încolo şi încoace, apoi şi-a luat avînt, zburînd parcă pînă aproape de noi. M-am speriat în toată legea.

Am ridicat puşca, hotărît să nu-mi vînd pielea atît de ieftin. Carabina mi s-a părut însă ciudat de grea şi ţeava ei a rămas înclinată spre pămînt, într-un unghi de-a dreptul caraghios. Abia după un timp mi-am dat seama că Serghei îmi strîngea braţul ca într-o menghine, şi totodată parcă de undeva, de departe, am auzit glasul lui :

— Nu trage, nu-i nevoie.

Lupoaica a trecut glonţ chiar prin preajma noastră, dar deocamdată nu ne-a atacat. De ce oare îşi riscă Serghei şi Dorjo viaţa aşa, fără nici un rost ? La naiba cu toţi vînătorii bureaţi ! m-am revoltat în sinea mea, agitînd furios carabina ; lupoaica s-a repezit din nou, ca o vijelie.

Deodată însă s-a oprit în loc, de parcă i-ar fi rămas picioarele împlîntate în pămînt. Apoi a făcut un salt nebunesc în aer, arcuindu-şi la maximum spinarea. Cînd a ajuns înapoi pe pămînt, s-a lăsat pe labele din spate, icnind de durere. A stat cîteva clipe într-o totală încremenire, după care a întors spatele bîrlogului, îndreptîndu-se încet şi cu mare grijă, de parcă şi-ar fi croit drum prin apă. Înainta trăgînd laba dreaptă din spate, ca şi cum şi-ar fi rupt-o în saltul acela sălbatic şi deznădăjduit. Ba, mai mult, o mirosea la tot pasul, apropiindu-şi botul de ea ; în acelaşi timp, din gîtlejul ei se auzea un horcăit neîntrerupt.

A cotit-o spre tufişuri — în direcţia opusă celei în care îşi dusese puii. Acum abia îşi mai tîra piciorul, şi după vreo zece metri a căzut grămadă. S-a ridicat anevoie, tîrîndu-şi mereu piciorul şi se îndepărta, uitîndu-se din cînd în cînd în urma ei.

N-am să uit niciodată privirea aceea disperată, neajutorată. Avea, într-adevăr, o înfăţişare jalnică, de ţi-era mai mare mila s-o priveşti. Costelivă şi năpîrlită — cădeau de pe ea smocuri întregi de păr — tremura ca varga şi buzele îi tresăreau pe chipul schimonosit. Deodată s-a ridicat şi a început să-şi lingă piciorul rănit.

Văzînd că nu se întîmplă nimic, a scos un scheunat puternic şi numaidecît a făcut un salt, lăsîndu-se apoi spectaculos pe toate labele, de parcă n-ar fi pătit nimic, după care, ciulind urechile, s-a apucat să alerge de colo pînă colo.

Abia atunci mi-a căzut fisa. Lupoaica încercase să ne momească, spre a ne îndepărta de bîrlog ! Făcuse pe oloaga atît de perfect şi atît de convingător, încît aş fi fost în stare să-i pun laba în ghips fără nici o radiografie.

În cele din urmă a dat buzna în pîlcul de sălcii, gonind ca o zvăpăiată, ca apoi să facă un nou salt spectaculos şi să cadă cu botul pe spinarea altui lup, care apăruse ca din senin la marginea desişului.

Cred că l-am recunoscut. Sînt sigur. Era masculul acela masiv, de culoare deschisă, pe care îl întîlnisem, iarna, în apropierea cabanei. Deşi năpîrlea şi el, în comparaţie cu tovarăşa lui părea mult mai arătos şi mai puternic. În scurtul răstimp de cînd venise primăvara, masculul se hrănise şi pusese carne pe el. Corpul lui

înalt și musculos, privirea galben-aurie a ochilor săi tulburi și botul căscat, lăsînd să i se vadă colții, au avut darul să trezească în mine un respect neașteptat. Acum ne atacă, mi-a fulgerat prin minte.

Dar masculul stătea neclintit; coada îi tremura și din gîtlejul lui răzbea un mîrîit amenințător. Coama, perii de pe spinare și de pe crupe i se zbîrleau neîncetat. Privelișteа colților săi înfricoșători, a trupului său lung și masiv, dar elastic și vînos, cu omoplații puternici — aveam de-aface, fără îndoială cu un ucigaș, experimentat, călit în lupte — era de-a dreptul insuportabilă.

M-am tras grăbit înapoi. Și aș fi continuat probabil să mă retrag, dacă nu m-aș fi ciocnit de Dorjo. Încurcat, mi-am rotit privirea, căutîndu-l pe Serghei.

Nu mai era acolo. De bună seamă, reacționase mai repede decît mine. În clipa ceea însă i-am zărit picioarele, dispărînd în gura bîrlogului. Se strecura în vizuină, fără să-i pese de prezența primejdioasă a lupului.

Am rămas singur cu Dorjo.

Lupul se uita la noi tulburat, în ochii lui ardea o flacără sălbatică. Mi-am dat seama că stătea în același loc și nu se gîndea să ne atace. Lupoaica îi dădea mereu tîrcoale. Deodată, izbindu-se de el cu toată puterea, a zvîcnit în sus, ca un bolid, înscriind în aer aproape un unghi drept. Masculul și-a încleștat fălcile cu atîta violență, de s-a auzit un clămpănit strident. Apoi a sărit și el.

La jumătatea zborului s-a oprit brusc. Din gîtlej îi țîșneau chelălăieli răgușite. Acum stătea chiar pe liziera pîlcului de sălcii, cu labele din față strînse sub el, făcînd să i se unduiască spinarea. Deodată și-a plecat capul pînă aproape de pămînt și și-a descleștat fălcile. Vomita, golindu-și stomacul de tot ce avea în el: bucăți de carne nedigerate, pe care le aducea puilor. Vărsa de enervare, sau poate pentru că rezerva de hrană înmagazinată devenise prea apăsătoare.

După ce s-a descotorosit de povară, a început să se apropie încet de bîrlog, tîrîndu-și pieptul „la firul ierbii" și cu botul întins înainte. În acest timp își sucea buzele și clămpănea din maxilare înspăimîntător. Ar fi putut să-mi sfărîme cu ele toate oasele, fără nici un

efort. În viața mea nu văzusem un lup de la distanță atît de mică.

Din fericire, acum nu prea ne lua în seamă pe noi, concentrîndu-și mai curînd atenția asupra bîrlogului. Ciulea urechile și asculta, desigur piuitul lupilor, pe care eu nu-l puteam auzi Lupoaica-mamă, care alerga neputincioasă încolo și-ncoace, îi auzea și, deodată, a scos iar un urlet deznădăjduit, în dorința ei de a-i avertiza asupra primejdiei. Lupul s-a alăturat, răcnind mai abitir, iar mie mi s-a părut că e gata-gata să se repeadă.

M-am dat iar înapoi. Dorjo însă stătea nemișcat, cu un calm de-a dreptul glacial. Ba mai mult, a făcut un pas înainte. Ce va face acum fiorosul animal?

A sărit într-o parte. Nu mai pricepeam nimic. Tot ce se întîmpla — comportarea celor doi vînători și comportarea lupilor — mi se păreau atît de absurde și atît de nefirești, încît depășeau puterea mea de înțelegere.

Între timp, la gura bîrlogului s-au ivit din nou încălțările lui Serghei, scormonind și împingînd afară nisipul și pămîntul din galerie. Pe urmă a apărut și Serghei, murdar și șifonat, lucind de sudoare. Părul lui negru, ciufulit, era plin de pămînt, dar pe față îi strălucea un zîmbet triumfal. Ținea în mîini trei pui de lup. S-a așezat pe sacul dinainte pregătit, după care a mai scos doi de sub cămașă.

Puii tremurau de zor și scîncеau. Cinci erau — botic umed lîngă botic umed — înghesuindu-se unul în altul, ghemulețe vii și calde. Picioruşele scurte și strîmbe, codițele mici și caraghioase, ca de șoricel. Părul lor moale și catifelat avea reflexele chihlimbarului, aducînd la culoare cu ochii lupoaicei, dar de o nuanță mai caldă. Ochii albaștri... Și scheunau, sărăcuții, subțire, și cu respirația accelerată, de ți se rupea inima.

Pe neașteptate, lupoaica-mamă s-a dezmeticit pentru a doua oară, tîrîndu-se de-a lungul hățișului pînă la zece metri de noi, poate chiar mai puțin; ajunsă aici, a început să horcăie iritată, iar vibrațiile din gîtlejul ei trădau o disperare nețărmurită. Din ochii și din întreaga ei înfățișare răzbea îngrijorarea; de fapt, ceva ce aducea a gingășie, sugerînd totodată o neputință cutremurătoare. Se vedea suferința cumplită a acestei lupoaice-mamă și, în același timp, incapacitatea ei de face

cît de cît ceva pentru salvarea puilor aflați în primejdie.

Firește, puii au reacționat la chemarea ei, scîncind în cor.

Dorjo i-a împins iute în sac, unul cîte unul.

Apoi am auzit glasul lui Serghei.

— Voiai să vezi bîrlogul. Grăbește-te.

De emoție, uitasem cu devîrșire intenția mea. La drept vorbind, acum nici nu-mi mai ardea să mă vîr în văgăuna aia. M-a îndemnat însă să mă încumet privirea ageră și sfredelitoare a lui Dorjo.

Am privit un pic în jurul meu. Scîncetele jalnice ale puilor întărîtau și mai mult perechea de lupi care, ieșiți parcă din minți, alergau ca bezmeticii prin tufișuri. Acum eram aproape sigur că n-aveau să ne atace. Și totuși i-am întins carabina bureatului, a cărui armă de calibru redus zăcea pe jos. Și-a aruncat-o bucuros pe umăr și sînt sigur că i-ar fi plăcut grozav să tragă cu ea, dacă s-ar fi ivit un prilej cît de mic. În mînă ținea sacul.

— N-ar trebui să zăbovim prea mult aici, a ținut să menționeze Serghei.

Am lăsat iute binoclul din mînă și mi-am scos hanoracul; din buzunare s-au rostogolit toate cartușele. Mi-am desfăcut și cingătoarea de care atîrna cuțitul de vînătoare, nu de alta, dar m-ar fi stînjenit în timpul tîrîtului.

M-am întins pe burtă și am tras cu ochiul spre adîncul văgăunii. M-a izbit o duhoare de amoniac mult mai puternică decît atunci cînd m-am uitat în bîrlog pentru prima oară. Pînă și gura lui îmi părea acum mult mai îngustă.

Serghei și Dorjo mă urmăreau tăcuți. Înarmat cu o cutie de chibrituri — lanterna și bricheta le lăsasem pe masă, în cabană — am început să mă strecor în vizuina lupilor, înaintînd foarte încet. Pe de o parte fiindcă abia încăpeam în tunelul ce cobora în pantă ușoară, iar pe de alta fiindcă m-am trezit brusc într-o beznă totală, datorită faptului că gura vizuinii era astupată, cu desăvîrșire, de trupul meu. Bîjbîiam cu mîinile în fața mea, cînd, deodată, m-am lovit cu capul de un zid tare! Galeria făcea aici un cot spre dreapta.

Respiram anevoie ; mirosul de amoniac era din ce în ce mai puternic. Simțeam cum strivesc între dinți fire de nisip și pămînt. Am încercat să aprind un chibrit. Zadarnic. Ochii mi-erau plini de nisip. Să merg mai departe sau să mă întorc ? Tîmplele îmi zvîcneau, să plesnească nu alta. Apoi, deodată, am căzut pradă claustrofobiei. Din fragedă tinerețe aveam, din cînd în cînd, coșmaruri cumplite, cu situații în care ajungeam sub o stîncă sau sub un șifonier greu, de unde nu mai puteam să ies și zadarnic mă străduiam să-mi recapăt răsuflarea.

Acum mă simțeam foarte părăsit, departe de oameni și de viață. De asemenea nu eram sigur dacă Serghei, care știa cît de lung e coridorul, îmi mai vede picioarele. Mă gîndeam că, la o adică, Serghei m-ar putea trage afară de picioare.

Am pornit deci, cu hotărîre, înainte, cu respirația tăiată. Duhoarea de amoniac era acum atît de puternică, încît mi-era teamă să scapăr un chibrit, ca să nu provoc o explozie. Și deodată mi se părea că lucrul cel mai necesar și mai util pe această lume era o mască de gaze.

În sfîrșit, tremurînd ca varga, după cîteva încercări zadarnice, în timpul cărora am rupt capetele bețelor, am reușit să aprind un chibrit, din care a țișnit o flăcăruie palidă și pîlpîitoare. De văzut însă nu vedeam nimic — îmi lăcrimau ochii. Abia la al doilea chibrit am zărit, ca prin ceață, capătul coridorului. Colțul bîrlogului era așternut cu mușchi bătătorit, peste care se întindeau smocuri de iarbă și păr. Din culcuș răzbea un miros iute și înecăcios. Șiroaie de sudoare mi se prelingeau pe tot corpul.

Cu imaginea neclară a acestui bîrlog, am început să mă strecor înapoi, cît puteam de iute. Tîrîtul de-andoaselea mi se părea că nu se mai sfîrșește. Deodată mi-a dat prin minte gîndul dacă nu cumva coridorul acesta se bifurcă ; și abia atunci mi-am amintit că Serghei spusese : „Sînt în galeria din dreapta". Respiram din ce în ce mai greu ; mă sufocam și aveam senzația că, pur și simplu mă contopesc cu lutul.

În sfîrșit, am ajuns din nou afară ! Am tras cu nesaț în piept aerul proaspăt și înmiresmat, care, în clipa aceea, mi se părea mai îmbătător decît „amestecul primăvăratic" adus de Dorjo. Apoi, pe neașteptate, mi s-a întors stomacul pe dos. Cu ochii înecați în lacrimi — mî-

nat parcă de un simț absurd al ordinei — am alergat spre grămăjoara pe care vărsase lupul, în apropierea pîlcului de sălcii.

Serghei a strigat după mine.

M-am dezmeticit. Cei doi vînători mă priveau cu neascunsă uimire. De bună seamă, în primul moment își închipuiseră că mi-am pierdut mințile și am pornit să mă bat cu lupii. S-au liniștit abia după ce m-au văzut aplecîndu-mă peste sălcii.

Ca să maschez postura nedemnă în care mă aflam, am simulat interesul pentru mîncarea vomitată de lup. Carnea era curată și proaspătă, bătînd ușor în trandafiriu.

M-am apucat să scormonesc grămăjoara cu un bețișor aflat la îndemînă. Carnea provenea, fără îndoială, de la un animal foarte ciudat. Ici-colo, apăreau printre bucățele niște pene mici și, în fine, am numărat patru codițe mici...

După ce a cercetat mormanul, Serghei a spus că lupul prinsese mai întîi patru șoareci, după care a găbjit o rață. De obicei, în asemenea împrejurări, lupii duc păsările în bot, dar întrucît hrana era destinată puilor, le-o aducea ușor digerată. Vocea lui Serghei trăda nerăbdarea — de bună seamă se grăbea.

Am stat o clipă și m-am minunat că pînă și în această perioadă, cînd animalele tinere mișună pretutindeni cu duiumul, lupul mai vînează șoareci. Un gînd care s-a dus ca vîntul. Cele spuse de Serghei despre lup și despre puii săi m-au silit să privesc mai întîi cu prudență în jurul meu. Și astfel mi-am dat seama numaidecît că puii, care pînă nu de mult se tînguiau de zor, amuțiseră ca prin farmec.

M-am uitat la Dorjo. Acesta mă urmărea și acum cu interes. Ținea în mînă carabina și sacul. Sacul nu mai mișca. Se scurgeau din el picuri de apă. Puii încetaseră să mai respire. În timp ce eu mă furișam în bîrlog, Dorjo îi înecase!

De atîta tulburare, m-am răstit la el... în cehă. Cei doi se zgîiau la mine, plini de nedumerire.

— Ce-i cu tine? m-a întrebat Serghei.

Nu puteau să-și stăpînească mîndria prilejuită de o asemenea pradă. Înșfăcaseră cinci pui de lup, ceea ce reprezenta frumoasa sumă de două sute de ruble.

— Fir-ar să fie! Ce-ai făcut? la care am adăugat o înjurătură în rusă.

Dorjo s-a schimonosit la față și i-a adresat lui Serghei niște cuvinte în limba lui. După ce au discutat între ei cîteva clipe, au ajuns la concluzia că aș fi vrut să păstrez măcar cîțiva pui în viață, pentru mine.

— Ai fi avut cu ei multă bătaie de cap, mi-a spus Serghei. Și, oricum, pînă la urmă probabil că tot ar fi murit.

Dorjo mi-a întors spatele, îndepărtîndu-se jignit. Serghei stătea în cumpănă.

— Trebuie să ne grăbim. Drumul e lung, a spus, după un timp.

Dorjo înainta cu pas energic prin turbărie, fără să-și întoarcă, măcar o dată, capul.

Purta pe umăr carabina mea și în mînă căra sacul. Era din nou îndîrjitul Dorjo, așa cum îl cunoșteam.

Pășeam plăpînd în urma lor, cu arma lui pe umăr. Lupoaica nu ne mai însoțea. Dispăruse, întorcîndu-se, probabil, la puii salvați și nu mai dădea nici un semn de viață, ca să nu trădeze locul unde îi ascunsese. Masculul însă ne-a mai urmărit multă vreme. Apărea mereu ca o umbră, cînd pe un povîrniș, cînd pe altul. Dar niciodată nu s-a apropiat atît de mult ca în preajma bîrlogului. De cîteva ori s-a auzit urletul lui sfîșietor.

O dată a anunțat-o, cred, pe lupoaica-mamă că sîntem destul de departe, deoarece răcnetul lui a căpătat numaidecît răspuns. Așa cum mi-a spus mai tîrziu Serghei, lupoaica i-a dat veste că găsise puii vii și nevătămați și-l chema înapoi, căci, la urletul ei, masculul, care tocmai gonea de-a lungul unei creste golașe, s-a oprit brusc și s-a așezat pe labele din spate.

Nu eram în stare să-mi iau ochii de pe el. Suferința lupului era evidentă, și întreaga sa înfățișare îmi șfîșia inima.

Apoi, deodată, a răsunat un urlet de jale cutremurător. Soarele lumina ceafa și coama nefericitului animal. Citisem de multe ori că lupul, cînd urlă, își înalță întotdeauna privirea spre cer. Nu e adevărat. Lupul în cauză urla cu capul plecat.

Mă simțeam, pur și simplu, istovit — fizic și psihic; oboseala, se pare, avusese darul să-mi biruie furia. Mi-am dat seama de acest lucru pe drumul de întoar-

cere, cînd — preț de zece ore — ne-am strecurat călare prin taiga, pînă să ajungem la vadul de pe Sniejna. Mai tot timpul i-am văzut pe cei doi numai din spate. Tăceam mîlc, toți trei.

Încet, dar din ce în ce mai stăruitor, creștea în mine convingerea că fusesem nedrept cu însoțitorii mei. Și cu cît mă gîndeam mai mult, cu atît mi-era mai clar că purtarea mea nu fusese altceva decît reacția impulsivă a unui om civilizat, avînd altă atitudine față de animalele sălbatice, în timp ce Serghei și Dorjo se purtaseră potrivit firescului ce-i caracterizează. A ucide puii de lup este, pentru ei, ceea ce ar fi la noi mînatul vițeilor, al purcelușilor sau al mieilor spre tăiere la abator.

Mulțumită recompenselor legale, primite de pe urma lupilor, le crește venitul ; puii predați asigură hrana pentru familiile lor numeroase (Serghei avea, pe cîte știu, cinci copii, Dorjo patru). Iar Serghei, ca vînător, trăiește exclusiv din vînatul animalelor sălbatice.

Ce nu înțelegeam însă era de ce Serghei și Dorjo lăsaseră să le scape lupii bătrîni. Și de ce o lăsaseră pe lupoaică să-și salveze doi pui ? În zadar îmi frămîntam mintea cu aceste întrebări insistente.

(12)

În aceeași seară, de îndată ce am ajuns la cabană, m-am străduit să-i îmbunez cît mai repede pe cei doi. Ca mărturie a părerii de rău, am pus pe masă sticluța cu spirt pe care mi-o dăruise Dorjo, convins în adîncul sufletului că sosise acea clipă solemnă și necesară, despre care pomenise el cînd îmi înmînase darul.

Cîteva nazuri, și autocritica mea a fost primită destul de repede, nu de alta, dar cei doi vînători erau flămînzi și însetați. Cu toate astea, Dorjo a continuat să păstreze față de mine o anumită distanță.

Reținerea inițială a lui Serghei s-a mistuit văzînd cu ochii. Era mai bun psiholog. Pricepuse că acolo, în

preajma bîrlogului, eram prea tulburat și, pur și simplu, a dat uitării ieșirea mea mînioasă. Convorbirea noastră căpăta un ton din ce în ce mai prietenos.

În primul rînd, Serghei mi-a răspuns cu mare bunăvoință la întrebarea care mă frămînta cel mai mult : de ce, la gura bîrlogului, lupii nu s-au năpustit asupra noastră și nu ne-au făcut harcea-parcea ? Purtarea lor contrazicea toate închipuirile și poveștile despre lupi, considerați „ucigași" și „fiarele cele mai fioroase și mai însetate de sînge", binecunoscute din literatura de aventuri. Comportarea perechii de lupi în cauză — chiar dacă amîndoi se aflau în culmea disperării și a îndurerării — era, după mine, de-a dreptul condamnabilă. Fusesem doar de atîtea ori în taiga martorul unor scene în care animale absolut neputincioase, unele din cele mai mici, își apărau puii, chiar și împotriva unor agresori mult mai puternici.

Dar, spre marea mea uimire, Serghei a ținut să precizeze că purtarea lupilor fusese cît se poate de firească și, de altfel, obișnuită, căci lupul nu atacă niciodată omul. Lupul e un animal foarte curajos, se luptă pînă la ultima picătură de sînge de pildă cu rîsul și își apără bîrlogul și puii împotriva ursului, dar în fața omului bate întotdeauna în retragere. Serghei și tatăl lui au golit multe bîrloguri de lup, dar niciodată nu li s-a întîmplat să fie atacați.

Ba, mai mult, o dată Serghei intrase în bîrlog, încredințat că puii rămăseseră singuri înăuntru și, după ce s-a tîrît pînă în capătul galeriei, i-a răsărit în față o pereche de ochi ca doi tăciuni încinși de culoarea galbenului-verzui. Lupoaica zăcea în fața puilor săi, acoperindu-i cu trupul ei voluminos. Puii nu scoteau nici un sunet, ca și mama lor de altfel ; din gîtlejul lor nu se auzea nici măcar un piuit. În întunericul mai negru ca bezna, domnea o tăcere desăvîrșită. Serghei și lupoaica au privit un timp unul în ochii celuilalt, după care strălucirea aprinsă a luminițelor galben-verzui l-a determinat pe Serghei să prefere retragerea. Lupoaica n-a atacat, în ciuda faptului că i-ar fi fost de-ajuns să-și descleștеze o singură dată maxilarele ca să apuce și să zdrobească fața omului care venise să-i fure puii. Abia după ce Serghei a părăsit bîrlogul și s-a dat într-o parte, a ieșit afară și lupoaica, mutîndu-și la iuțeală

puii, unul cîte unul, în alt ascunziș. Serghei considerase atunci acea mută și tainică discuție a ochilor, desfășurată în bezna bîrlogului, drept începutul unei cunoștințe întemeiate pe o adîncă încredere reciprocă. Și niciodată nu i-a furat puii acestei lupoaice.

— Dar bine, povestea asta contrazice absolut toate închipuirile despre lupi, statornicite în mintea noastră, am obiectat eu plin de nedumerire. Vrei să spui că lupul nu-l atacă niciodată pe om ?

— Numai cînd e turbat, mi-a răspuns cu fermitate Serghei. Atunci nu se mai teme de nimic și atacă orbește pe oricine.

— Și cum îți dai seama că e turbat ? am ținut eu să mă lămurească.

— Orice vînător își dă seama cînd e lupul bolnav, m-a asigurat Serghei cu toată convingerea. În asemenea împrejurări începe să hoinărească aiurea și se poartă altfel ca de obicei. În acest caz trebuie împușcat.

Am căzut pe gînduri. Cu alte cuvinte, e absolut necesar să cunoști foarte bine obiceiurile lupilor. Dar, oricum, tot nu eram în stare să pricep de ce lupul-tată sau lupoaica-mamă se luptă pe viață și pe moarte cu animale cum ar fi rîsul sau ursul, iar pe om nu se încumetă să-l atace. Asta Serghei nu putea să-mi explice. După credința lui, în mintea lupului e întipărită foarte bine ideea de a ocoli ciocnirea cu omul și, pesemne, procedează întocmai dintr-un instinct de conservare. După Serghei, lupul e un animal inteligent, care-și apără puii cu ghearele și cu dinții, atîta timp cît mai există o speranță. Și întrucît e înzestrat și cu un simț al conservării speciei foarte dezvoltat, evită sacrificiile inutile.

Am constatat, cu surprindere, că Serghei prețuiește foarte mult acest animal fioros ! Mi-a explicat că deși nu atacă omul care-i fură puii, nu se resemnează atîta timp cît mai există un licăr de speranță că i-ar putea redobîndi. Își alege însă altă tactică, în cadrul căreia demonstrează o consecvență demnă de admirat și o inventivitate de-a dreptul pilduitoare.

Pe cînd era încă băiețandru, Serghei descoperise, împreună cu un prieten de-al lui, într-o scorbură de stîncă, un bîrlog de lup, cu pui în el. Gura bîrlogului era însă prea îngustă ca să se poată furișa înăuntru. Au înfundat

deci intrarea cu un bolovan mare și greu, încît abia izbutiseră să-l care, iar prietenul a dat o fugă pînă acasă, să aducă niște scule cu care să urnească din loc pietroaiele se închideau coridorul. În acest timp, Serghei aștepta la intrare. Pe urmă însă a zărit, ceva mai încolo, un pui de cerb și a pornit pe urmele lui. Cînd, după o jumătate de oră, s-a întors, bolnavul ia-l de unde nu-i și bîrlogul... pustiu. Mai întîi a crezut că prietenul și tatăl lui au găsit puii și au plecat cu ei. Puțin mai tîrziu însă a aflat ce se petrecuse de fapt. Lupii adulți, care între timp ajunseseră acasă, au rîcîit cu ghearele pietrele și prundișul pe care stătea bolovanul ce astupa intrarea bîrlogului, pînă cînd bolovanul s-a rostogolit, lăsînd liberă o parte din gura coridorului. Serghei spunea că pentru lupi trebuie să fi fost o muncă istovitoare. Găsise pe bolovan urme de dinți și gheare, fire de păr și picături de sînge închegat.

În sfîrșit, s-a amestecat în discuție și Dorjo — pînă atunci ascultase în tăcere și privise sticla, al cărei conținut scădea cu repeziciune. A stat de vorbă cîteva clipe cu Serghei, după care acesta a dat din cap aprobator și mi-a spus că Dorjo ar vrea să-mi povestească o întîmplare petrecută în satul lor și care dovedește că lupii sînt într-adevăr foarte inventivi și foarte grijulii cu familiile lor.

Cu doi ani în urmă, lui Dorjo îi dispăruse din cireadă un vițel. Îl căutase îndelung, dar degeaba — vițelul parcă intrase în pămînt; nicăieri nici un semn de luptă. Și-a închipuit că vițelul s-a pierdut undeva prin hățișuri, unde — probabil — a pierit. Asta însă nu l-a împiedicat să fie mereu atent în jurul lui. Și iată că, a patra zi, i-a fost dat să audă dinspre marginea pășunii un muget de animal speriat, iar în clipa următoare să surprindă dispărînd în taiga un vițel ce gonea spre malul unei rîpe înalte. Dar vițelul nu era singur; lipit de el galopa de zor un lup bătrîn. Judecînd după direcția în care se îndreptau, Dorjo și-a imaginat numaidecît încotro aleargă cele două animale. A ocolit la iuțeală rîpa și abia acolo și-a dat seama ce se petrece în realitate. Lupul ținea vițelul cu dinții de ceafă și cu coada îl mîna să meargă înainte. Din cînd în cînd, speriat de moarte, vițelul se împotrivea, încercînd să scape, dar numaidecît se supunea și, ascultător, o lua din loc.

— Si cum se face că lupul n-a omorît vițelul ? am întrebat eu, curmînd un pic șirul povestirii.

— Lupul îl ținea de gît cu multă delicatețe, mi-a tradus Serghei, ca și cînd ar fi apucat de ceafă proprii săi pui, atunci cînd îi poartă din loc în loc. În momentele în care vițelul îngrozit nu-i dădea ascultare, strîngea din dinți mai abitir, silindu-l să meargă mai departe spre bîrlog.

— Vorbești serios ? am intervenit, pe jumătate amuzat. Și de ce a procedat astfel ?

Serghei s-a străduit să-mi explice cu multă răbdare, spunînd că, într-adevăr, lupul ar fi putut foarte bine să sugrume vițelul, și să se înfrupte din el pe săturate, iar resturile să le ascundă în diferite locuri, ca să fie sigur că salvează măcar ceva de alți tîlhari carnivori. Și cu siguranță că așa ar fi făcut, dacă puii din bîrlog ar mai fi fost atît de mici, încît să fie nevoie să le aducă hrana ușor digerată. Sosise însă vremea — pe urmă Dorjo a găsit puii în bîrlog — cînd puii nu trebuiau doar hrăniți, ci și învățați cum să-și facă rost de hrană, spre a se deprinde să vîneze și să ucidă. Acest lucru e cu atît mai necesar cu cît, prin firea lor, puii de lup sînt foarte jucăuși și adeseori le place mai întîi să se joace cu victima vie, pe care le-o aduc părinții și nu se reped s-o sfîșie decît atunci cînd simt mirosul de sînge. De altfel Serghei — ca și tatăl lui — urmărise de cîteva ori această „instruire". Lupii adulți stau pe loc sau se foiesc de colo pînă colo, avînd însă grijă ca prada să nu le scape puilor printre degete. Și de ce prada — de cele mai multe ori o rață sau o altă pasăre rănită, o marmotă sau un pui de vulpe — le e adusă de lupii bătrîni de la distanțe atît de mari ?

Pentru simplul motiv că ei nu obișnuiesc să vîneze niciodată în vecinătatea bîrlogului, în preajma căruia pot paște în deplină siguranță puii de căprioară sau de elan, iar rațele își pot cloci în tihnă ouăle. Lupii — cel puțin așa pretindea Serghei — tăinuiesc instinctiv locul în care trăiesc cu puii lor, ferindu-i în felul ăsta de cei dornici să-l descopere.

După ce m-am dezmeticit un pic — contrar obiceiului mi-am făcut o cafea, deși era ora unsprezece noaptea — m-am întins pe prici și, sorbîndu-mi pe îndelete

băutura fierbinte a civilizației, am reluat șirul întrebărilor.

Nici acum nu eram în stare să pricep comportamentul celor doi vînători în fața bîrlogului. Uciseseră puii, pentru a căpăta prima, în schimb nu împușcaseră lupii adulți, deși, potrivit noilor tarife, pentru aceștia primele erau mai mari. În locul celor 50 de ruble cît primeau înainte, vînătorilor li se ofereau acum pentru un lup adult 80 de ruble, iar pentru o lupoaică 100 de ruble. Pentru pui, doar 40. Ca să nu mai vorbesc de faptul că Serghei și Dorjo lăsaseră lupoaica să-și mute doi pui într-o nouă ascunzătoare.

Serghei mi-a explicat că masculul ajunge la maturitate după trei ani, cînd se împerechează pentru prima oară. Lupoaica, la doi ani. Cu acest prilej, mi-a spus că lupii duc o viață de familie foarte ordonată, de-a dreptul exemplară și, în esență, la ei domnește cea mai strictă monogamie. De regulă lupoaica se împerechează cu un singur mascul pentru toată viața. Dacă-l pierde, rămîne celibatară.

Peste puțin timp, continuîndu-se expunerea, a ieșit la iveală că Serghei și Dorjo au ajuns, printr-un simplu raționament la concluzia că în perioada în care oficialitățile au sporit primele pentru lupii uciși, ar fi neînțelept ca în zona lor de vînătoare să sacrifice, fără nici un rost, părinții viitoarei generații. Mărimea primelor i-a determinat pe vînători să facă totul spre a-i ocroti pe lupii adulți din sectoarele lor de vînătoare.

— Vasăzică așa, am spus eu clătinînd din cap cu înțelegere, întocmai cum făcuse și Serghei la observația mea anterioară. Totuși un lucru nu eram în stare să pricep: dacă Serghei avea dreptate în ceea ce privește viața intimă a lupilor, de ce răsplata pentru un lup mort e cu douăzeci de ruble mai mică decît pentru o lupoaică ucisă. Mi se părea nedrept.

— Aș mai vrea să știu de ce ați lăsat să vă scape cei doi pui.

De bună seamă întrebarea mea li s-a părut foarte naivă, căci s-au uitat unul la altul plini de mirare.

— Simplu: am vrut ca părinții să rămînă aici și să nu se mute prea departe, mi-a răspuns Serghei. Găsesc ei alt bîrlog pentru pui; mai sînt cîteva prin apropiere. Și nimeni n-o să-i mai tulbure, așa că rămîn acolo,

în deplină siguranță. Altfel, cine știe, poate că ar fi părăsit granițele zonei mele de vînătoare, ca să-și caute bîrlogul în altă parte și, în felul ăsta, ar fi dispărut cu desăvîrșire. Așa, cine știe, poate că după doi-trei ani, unul din puii ăștia se mai întoarce și își întemeiază familia în același bîrlog.

De asemenea, spunea Serghei, dacă lupii beneficiază de un vast teritoriu de vînătoare și au destulă hrană, lupoaica, după ce a fost deposedată de pui, fată în anul următor mai mulți. De bună seamă, pentru a compensa pierderea suferită. Potrivit observațiilor făcute de Serghei, lupii sînt în stare, la nevoie, să influențeze numărul noilor născuți.

O altă noutate pentru mine, atît de extraordinară, încît n-a lipsit mult să sar pe prici. Ce vrea să însemne asta? Știam din literatură că, într-adevăr, în anumite situații, lupii sînt capabili să-și reglementeze numărul populației. Povestea asta însă era legată, întotdeauna, de condițiile naturale. Serghei își amintea, de pildă, că în decursul vieții sale, lupii se înmulțiseră cîndva de două ori. Lucru cu totul neobișnuit. Asta se petrecuse în anii în care se produsese explozia de reproducere a lemingilor, cînd lupii se bucuraseră de un belșug nemaipomenit, și femelele lor fătaseră mai mulți pui ca de obicei — opt pînă la zece, în loc de patru-cinci.

După aceea însă lemingii, în plină ascensiune prolifică, au fost loviți de o molimă și au dispărut văzînd cu ochii. A urmat apoi o iarnă neobișnuit de aspră și multe animale au pierit răpuse de ger. (În plus, potrivit observațiilor lui Serghei, cerbii, elanii, renii, căprioarele și anumite galinacee, cum ar fi ieruncile și cocoșii-de-munte se mută din zonele infestate de lemingi și adesea durează cîțiva ani pînă se întorc. Firește, în calitatea sa de vînător, nu-i plăceau asemenea calamități).

În anul următor nici o pereche de lupi n-a avut mai mult de un pui sau doi, deși în condiții normale nu au niciodată mai puțin de trei. Se spune chiar că unele lupoaice și-au impus o limită drastică a natalității, renunțînd să se mai împerecheze, ori pur și simplu, provocîndu-și avorturi spontane. În asemenea împrejurări, pînă și lupii tineri rămîn celibatari o vreme mai

îndelungată, manifestînd — după spusele lui Serghei — un fel de indiferență sexuală. Pe scurt, nu se împerechează atunci cînd nu există condiții de trai normale pentru generația pe care ar urma s-o aducă pe lume.

Practica limitării natalității îndeobște cunoscută și la alte animale, îmbracă formele cele mai diferite. Unele animale veghează să nu apară boli pricinuite de foamete, sau să nu izbucnească epidemii ce ar putea duce la decimarea întregii specii. Înmulțirea lor este condiționată întotdeauna de sursele de hrană.

Îmi stătea pe limbă să întreb dacă nu cumva lupii știu să influențeze în mod planificat numărul femelelor și al masculilor. După asemenea informații, nici nu m-ar fi mirat. Nu m-am încumetat totuși să-i pun lui Serghei această întrebare. În schimb, l-am întrebat, cu un aer grijuliu, dacă merită să cultive în felul ăsta niște fiare sălbatice care, fără îndoială, distrug multe animale, provocînd, în ultimă instanță, pagube atît de însemnate sectorului său de vînătoare. După părerea mea o asemenea familie de lupi, oricît de mică ar fi, consumă pe an uriașe cantități de carne, mîncînd, desigur, un număr de animale valorînd mult mai mult decît cele 200—250 de ruble pe care le capătă Serghei, drept recompensă pentru puii uciși.

— N-aduc prea multe pagube, mi-a spus el. Dimpotrivă. Puii de cerb, de elan sau ren sînt amenințați o perioadă foarte scurtă de primejdia lupilor. La cîteva zile după naștere, un ied sănătos e în stare să fugă de lup, căci tocmai atunci lupul vînează de unul singur, căci lupoaica lui stă în bîrlog, unde își alăptează și își păzește puii. Mai tîrziu, cînd toată familia de lupi iese la vînătoare, puii copitatelor sînt și ei în plină vigoare, iar lupii nu hăituiesc decît exemplarele debile și bolnave. Și e bine așa.

Serghei avea probabil dreptate. N-aș fi crezut asta niciodată, dacă eu însumi n-aș fi fost martor, în timpul iernii, la scena aceea în care cerbii, pur și simplu, se distrau cu lupii aceia înnebuniți de foame, ce se aflau pe urmele lor. Hrana principală a lupilor o constituie mamiferele mici de tot soiul, îndeosebi șoarecii, veveriețele de pămînt, marmote și păsărelele tinere. Se spune că prind și pește. La vremea cînd în locurile puțin adînci ale pîraielor se desfășoară bătaia lipanilor, lupii sar în

apă și se îndoapă cu pește pînă se umflă. Serghei văzuse asemenea scene de mai multe ori.

Mi-a explicat că vînatul mare nu reprezintă niciodată hrana de bază a lupilor și că un anumit număr de lupi este absolut indispensabil în taiga. Dacă în sectorul lui ar lipsi, n-ar izbuti nicioadtă să scape de exemplarele firave și bolnave, măcinate de tot felul de paraziți. Privind lucrurile în felul ăsta, reiese că Serghei se folosea de lupi ca de o poliție sanitară, întrucît aceștia sprijineau legea selecției naturale.

Atitudinea lui față de lupi demonstra că nu citise „Arta vînătorii", lucrarea cehă de specialitate pe care o studiasem cu atîta atenție înaintea plecării în taiga. Iată ce scrie în această carte :

„Lupii aduc pabuge mari animalelor sălbatice, îndeosebi cerbilor, precum și animalelor domestice. De asemenea, sînt foarte primejdioși prin transmiterea turbării. Îndrăzneala lor nerușinată și primejdia pe care o reprezintă pentru om au determinat forurile în drept să nu mai ocrotească prin lege această fiară, dimpotrivă, să recomande nimicirea ei, prin toate mijloacele".

Firește, n-am avut cum să verific în amănunțime uluitoarele informații date de Serghei. Dar omul ăsta avea o practică de ani și ani, și, de bună seamă, încununată de succes. Cert e că lupii continuau să sălășluiască pe acele meleaguri, mișcîndu-se pe tărîmurile lor de origine, pe care nu le părăseau niciodată. În definitiv, cei cinci pui din sac și ceilalți doi, pe care lupoaica apucase să-i salveze, spuneau multe în această privință.

De altfel, în noaptea aceea s-a mai petrecut ceva ce venea să confirme cunoștințele și priceperea lui Serghei în materie de lupi.

Era în jurul orei unu, dormeam toți trei buștean, cînd, deodată, ne-a trezit din somn un zgomot. La început s-a auzit doar un tropăit surd de copite, însoțit de un fornăit prelung, ce trăda o stare de alarmă. (În noaptea aceea Serghei, prevăzător, închisese caii în șopron). La puțin timp după aceea a izbucnit un scîncet stins, dar atît de aproape, încît am avut sentimentul că lupul era chiar la ușa noastră.

Într-o clipită am fost toți trei în picioare. M-am repezit la fereastră și m-am uitat pe geam afară. Era o noapte luminoasă, cu lună plină.

Chiar în fața ferestrei, lîngă scărița pe care Dorjo urcase în podul șopronului sacul cu puii de lup uciși, în umbra proiectată pe zidul șopronului, se profilau două siluete întunecate. Perechea de lupi. Adulmecaseră mirosul puilor, și știind precis unde se află, încercau să comunice cu ei scheunînd în surdină.

Stăteau lipiți unul de altul și priveau spre pod. Unul își sprijinea labele din față de o treaptă a scăriței, gata parcă să se cațere. Cu trupul încordat ca un arc, cu botul întins în sus și cu urechile ciulite dădea neliniștit din coadă.

Îmi dădeam seama ce însemna pentru ei această vizită și în ce hal de iritare nervoasă erau. Și totuși veniseră pe nesimțite, și cu foarte mare băgare de seamă, fără urlete stridente, ca să nu trezească atenția nimănui ; iar acum erau capabili să stea neclintiți și, într-o supremă concentrare, să aștepte, plini de speranță, răspunsul puilor aici, în vecinătatea unor cai alarmați. De data asta nu-i mai izgonea nici mirosul de om ce venea din imediata apropiere, nici zgomotul din cabană, pe care îl auzeau fără doar și poate. Și continuau să scoată acel scîncet înăbușit, subțire și jalnic.

Pe urmă Șerghei — poate în dorința de a pune capăt chinului acestor vietăți — a deschis ușa și a ieșit în fața cabanei.

A urmat un mîrîit scurt și sumbru.

Lupul sprijinit de scară s-a lăsat în patru labe, tremurînd din tot corpul. Apoi a sărit cel puțin un metru într-o parte și iar s-a oprit, ridicîndu-și încă o dată botul cu o mișcare iute a capului, și ciulind urechile, de parcă ar fi încercat, pentru ultima dată, chiar dacă zadarnic, să audă răspunsul mult dorit.

După aceea au luat-o amîndoi la goană și, făcînd un ocol, au pornit să traverseze lunca scăldată de lumina argintie a lunii.

Silueta înaltă, binecunoscută, a lupului aluneca înainte, lupoaica imediat în urma lui. N-au mai întors capul să privească înapoi.

Stăteam toți trei în prag și ne uitam în urma lor. Se îndreptau spre miază-noapte. Nici unul dintre ei nu scotea o vorbă. Apoi, de undeva, de departe, sub bolta înstelată și strălucitoare a răsunat duetul lor tînguitor.

Un duet atît de jalnic, încît îți sfîșia inima. Era urletul funebru al resemnării totale.

Și din nou s-a așternut tăcerea, o tăcere adîncă ce te cutremura, stîrnind în om acea tainică teamă în fața pustietății nocturne. Bucuria amețitoare a vînătorii și a băuturii, ce-i cuprinde uneori pe bărbați în sînul naturii sălbatice — reacția probabil firească la îndelungata despărțire și însingurare — acea bucurie ce-l face pe om să acționeze și să gîndească oarecum împotriva firii lui, s-a risipit din mine ca prin farmec.

Nu știu de ce, m-a copleșit, pe neașteptate, o tristețe fără margini, poate cea mai adîncă din cîte îmi pricinuise pînă atunci prezența acestei perechi de lupi, — o tristețe mai sfîșietoare decît aceea din cursul dimineții, care-mi stîrnise mila și izbucnirea mea furioasă la gura bîrlogului lor pustiu. Îmi dădeam seama că se confirmau din plin spusele lui Serghei și propriile mele constatări din ziua respectivă despre aceste fiare, „cele mai avide de sînge".

— Erau din nou împreună. Asta înseamnă că puii rămași sînt în siguranță, mi-a spus Serghei cu o voce șoptită. Îi păzește cineva din familia vecină, ambele lupoaice provin de la aceeași mamă — sînt surori bune. În toamnă, mai era cu ei o lupoaică tînără.

Mi-am adus din nou aminte de scena aceea din pragul primăverii, de zilele cumplite de foamete și ger, cînd lupii se căzneau zadarnic să vîneze niște cerbi. Erau trei lupi — pe unul din ei l-am găsit mai tîrziu mort pe cîmpia pustie și încremenită de ger. Îl ucisese o femelă de elan, cu o lovitură de copită, poate chiar mama iedului pe care l-am întîlnit, după aceea, pe drum.

Serghei cunoscuse lupoaica moartă. Făcea parte din această familie. De aceea poate, deși înfometat la disperare, celălalt lup nu se atinsese atunci de ea, lăsînd-o să zacă acolo unde pierise.

Am mai stat un timp afară. Singur. Cei doi se duseseră înapoi în cabană să se culce. Priveam la stelele scăpărătoare și așteptam, sperînd să mai aud un semn de viață din partea lupilor. Nu i-am mai auzit. De altfel, a fost ultima oară cînd am văzut această pereche de lupi pe meleagurile Sniejnei.

O dată, cam la o săptămînă după aceea, pe cînd ne întorceam, în zorii zilei, spre tabără, venind de departe, din sud-vest, am auzit amîndoi un urlet de lup.

— N-o fi lupul acela mare și bătrîn ? am întrebat eu.

— Nu, m-a asigurat Serghei. Asta trebuie să fie din bîrlogul de la Mundarga. De cinci ani trăiește acolo o familie de lupi.

(13)

Vizita lui Dorjo a luat sfîrșit mai repede decît ne așteptam. A doua zi după întoarcerea noastră acasă de la bîrlogul lupilor, spre seară vremea s-a întunecat și s-a stîrnit o ploaie caldă, mocănească. A plouat toată noaptea și nici dimineața cerul nu s-a înseninat. Dorjo se uita grijuliu spre apa rîului. Pe la nouă a înșeuat în grabă calul, a pus pe el două pulpe de cerb, sacul cu puii de lup și, luîndu-și, la repezeală, rămas bun, a întins-o la drum, zorit să treacă vadul înainte să apuce apele să crească.

Plescăitul stropilor și freamătul ploii aveau un ecou destul de plăcut în cabana uscată și intimă. Mă gîndeam la Dorjo. Îl aștepta un drum lung, de trei zile, și sînt sigur că se udase pînă la piele înainte de a atinge poalele Căpățînei.

Îmi sorbeam liniștit ceaiul fierbinte și răsfoiam prin hîrtiile mele. Serghei se apucase de gătit. De obicei, lua masa de prînz mai tîrziu. Era un pic agitat. Cînd te uitai, deschidea ușa și cerceta cerul. Aveam impresia că e mulțumit, dar nu înțelegeam de ce. Să se fi bucurat, oare, că se poate odihni, fără să facă nimic ?

În timp ce mîncam, mi-a aruncat o privire nesigură și m-a întrebat :

— Mergi cu mine ?

— Unde ? i-am răspuns tot cu o întrebare.

Ședeam sprijinit cu spatele de perete și mușcam pe îndelete dintr-o bucată de antricot fiert.

— Mai am nevoie de un *iziubr,* pricepi ? Încă o pereche de coarne...

După conflictul avut din pricina lupilor, am considerat invitația lui o dovadă de încredere.

— Desigur, am încuviințat bucuros. Cum trece ploaia și vremea se îndreaptă un pic, o luăm din loc.

— Nu, dacă vrem să facem treabă bună e musai să pornim acum, a spus Serghei. După ploaie cerbii ies din hățișuri să-și usuce părul și te poți apropia de ei la doi pași. Acum nu trosnește sub picioare nici un vreasc.

Mi-a rămas dumicatul în gît. În liniștea ce se așternuse, auzeam susurul ploii și clipocitul șuvoaielor de apă ce se prelingeau de pe streașină pe pămîntul muiat. Vorbește serios ?!?

Serghei mînca liniștit.. După un timp a adăugat :

— Ar fi cazul să ne grăbim. Sîntem în iunie și coarnele cerbilor se osifică repede. Am pierdut mult timp cu lupii ăștia.

M-am cutremurat. Să rătăcim ore în șir, căutînd un adăpost și să dormim unde s-o nimeri, în umezeală, sub vreun colț de stîncă. Numai asta îmi mai lipsea !

Firește, puteam foarte bine să rămîn la cabană și să aștept pînă avea să se întoarcă Serghei. Dar asta ar fi însemnat să fug de viață. Învățasem că liniștea în pustietate e un lucru fragil și trecător. Aici, mai tot timpul trebuie să înăbuși în tine comoditatea, dacă vrei să cunoști taigaua cu adevărat. Și, mai ales, să fii la timp la locul potrivit — acolo unde sînt și animalele. E de-ajuns o mică întîrziere și toate eforturile tale de pînă atunci au fost zadarnice.

— Bine, am spus nu prea entuziast.

— Dacă-i dăm zor, diseară sîntem la poalele masivului Kukan, unde paște de obicei o turmă de cerbi, și-a încheiat Serghei scurt informarea.

Masivul Kukan — adică Muntele Mestecenilor — se înalță la vreo cinci kilometri dincolo de trecătoarea în dreptul căreia văzusem, la sfîrșitul iernii, printre troiene, un urs scoțînd de sub zăpadă o veveriță de pămînt și apoi culegînd conuri de zîmbru. Cu alte cuvinte, ne aștepta un drum de circa șaisprezece kilometri pînă la locul unde urma să înnoptăm. Pe vremea asta cîinească !

Îndată după prînz am început să ne pregătim de drum. În timp ce Serghei înşeua caii, eu mi-am îndesat în sacul de dormit schimburi călduroase, nişte pantaloni de rezervă, un pulover şi amîndouă prosoapele. Sacul l-am vîrît apoi într-o pungă groasă de plastic. Deşi aveam pe mine impermeabilul, ştim că peste puţin timp voi fi ud leoarcă. Noroc că era o ploaie relativ caldă.

În fine, am pornit. Aproape cinci ore ne-am spetit înaintînd în ploaie, tîrîndu-ne picioarele prin iarba udă, prin băltoace şi peste pietroaie alunecoase. Dar cel mai neplăcut era să ne strecurăm printre tufişuri, ale căror ramuri, încărcate de apă, ne şfichiuiau neîntrerupt obrajii. În cîteva clipe am fost uzi pînă la piele. Era cu mult mai greu să te furişezi prin asemenea hăţişuri, decît să-ţi croieşti drum prin apa unui pîrîu. Curînd, mîinile mi-erau numai zgîrieturi şi mă usturau cumplit. Ambalajul de plastic al sacului de dormit se agăţa şi se sfîşia la tot pasul. Povestea de care mă temeam cel mai mult — căţăratul prin trecătoarea plină de bolovani şi. vîrfuri de stîncă — mi s-a părut, în comparaţie cu străbătutul hăţişurilor, o adevărată alinare. Aici caii îi duceam, bineînţeles, de dîrlogi, căci ceaţa era deasă ca laptele.

Spre marea mea uimire, mi-am dat seama că proasta dispoziţie şi resemnarea ce mă cuprinseseră înainte de a porni prin ploaie începeau să se risipească. Apa îmi şiroia pe tot corpul. plescăia în cizmele de cauciuc, iar eu, în toiul acestui urcuş, gustam din plin sentimentul înălţător al luptei ce o dădeam — sentimentul autodepăşirii, al unei biruinţe de care nu mă crezusem capabil.

În pragul înserării, înaintam încet-încet, de-a lungul unei văi adînci şi golaşe. Masivul Kukan se mistuia în ceaţă. În fine, am depistat primele urme.

Cerbii fuseseră acolo în timp ce ploua. În pămîntul îmbibat de apă se căscau amprente adînci de copite ; ici-colo, în iarbă, printre florile de dediţel călcate în picioare, se zăreau grămăjoare de bobiţe negre. Pe aceste locuri dediţelul mai era în floare.

— Uite, pe-aici a trecut o căprioară cu cîţiva pui, mi-a spus deodată Serghei, după ce cercetase cu aten-

ție urmele. Masculii nu merg niciodată atît de departe într-o vale deschisă, sînt mai prudenți. Dacă avem noroc, mîine în zori vedem unul sau chiar doi pe aceeași creastă.

Mi-am șters picăturile de ploaie de pe gene și m-am uitat în sus. N-am zărit nici o creastă.

Am înnoptat undeva la marginea văii, pe o colină ce se înălța în preajma unui desiș, străbătut de un fir de apă. De bună seamă, închipuirea mea despre adăpostul sub un colț de stîncă ieșit în afară era pură utopie.

Am tăiat un mănunchi zdravăn de nuiele și le-am așternut peste ácele vechi de zadă, prin care apa se strecura mereu. Peste ele, Serghei a întins o pînză impermeabilă, pe care apoi a îndoit-o în formă de streașină, fixînd-o la colțuri cu cîte un trunchi de mesteacăn tînăr. Chiar la picioarele noastre am aprins un foc care se stingea mereu. Și totuși am izbutit să fierbem la flacăra lui ceaiul și să prăjim carnea. Abia după ce am fost gata cu toate preparativele, am pus pe mine schimburi uscate și m-am furișat în sacul de dormit. Pretutindeni în jurul nostru apa șiroia și susura, iar eu aveam senzația că tabăra noastră era instalată pe o plută.

Pe la nouă, ploaia a încetat. Într-o clipită, Serghei a fost în picioare și s-a apucat de treabă. A adus la iuțeală un trunchi de mesteacăn bătrîn și cîteva crengi mai groase și, numaidecît, focul a început să trosnească mai vesel. Zăceam în sacul de dormit și-l urmăream pe Serghei cum atîrnă în jurul focului îmbrăcămintea noastră răzbită de ploaie. Pe urmă a mai făcut un ceai, mi-a întins și mie o cană în poziția în care mă aflam. Cana dogorea atît de plăcut, de mă ungea la inimă. Mi-am încălzit mîinile, împreunîndu-le în jurul ei. Apa din preajma noastră clipocea mereu, iar noi eram încercuiți de un perete întunecat de ceață, prin care răzbea cu putere mirosul tăios de ceapă sălbatică, ce creștea din belșug la poalele colinei de pe malul pîrîului.

Cu noaptea în cap, am pornit să suim povîrnișul. Caii, împiedicați și cu clopoței la gît, i-am lăsat să pască la adăpostul desișului, în timp ce noi ne îndreptam spre capătul de miază-noapte al pădurii. Dinspre miază-zi bătea o adiere ușoară de vînt. Făcuserăm vreo doi kilometri cînd, deodată, în lumina slabă ce se furișa printre

valurile de ceaţă au apărut nişte pete de arbuşti, apoi un pîlc rar de puiet de mesteacăn.

La circa o sută de metri de vîrful crestei, Serghei s-a oprit.

— Dintr-acolo ar trebui să vină, mi-a spus încet. Din pădure, unde îşi au ascunzişul, s-a grăbit să adauge, arătînd cu mîna spre miază-zi.

Cam peste o jumătate de oră, exact din locul indicat de Serghei, a apărut — printr-un ochi de lumină deschis în ceaţa ce se destrăma — o turmă de căprioare.

Mergeau în linişte, cu pas foarte domol şi, strecurîndu-se printre tufele împovărate de ploaie, păşteau florile de dediţel pe care le culegeau din iarba umedă şi gălbuie ca taninul.

Le-am urmărit cu atenţie cîteva minute. Fără să ne miroasă, au luat-o la vale, pe panta presărată cu insulîţe viorii şi aurii, ce alcătuiesc marea delicatesă a cerbilor. În urma lor, rămîneau în iarbă dîre întunecate. Lumina începea să sporească, pretutindeni stropii de ploaie de pe tufişuri şi de pe firele de iarbă împroşcau scîntei multicolore, aidoma unor grăunţe de cristal. Am continuat să aşteptăm cu aceeaşi răbdare apariţia unui cerb. Va veni oare ? S-a ivit pe neaşteptate chiar în faţa noastră, ieşind în cea mai desăvîrşită linişte din pîlcul de arbuşti de pe vîrful crestei. Stătea nemişcat şi privea în jurul lui. Era un cerb tînăr ; „catifeaua“ ruginie de pe coarnele sale scurte şi boante abia se distingea de culoarea părului. A stat un timp şi a adulmecat. Apoi a tresărit o dată sau de două ori şi, din nou, a ridicat capul, foarte vigilent, şi numai după aceea a început să pască în voie, ţinîndu-se însă mereu de creasta împădurită a povîrnişului. Acum se îndepărta.

Am tras cu coada ochiului spre Serghei. Ţinea carabina în mînă, dar nu ochea.

— Nu, ăsta nu-i cerbul meu, mi-a spus el, după ce animalul a dispărut din cîmpul nostru vizual. Ar trebui să se ivească pe aici unul mare. I-am văzut urmele.

Stăteam amîndoi neclintiţi şi aşteptam, fără să scoatem o vorbă.

— Stai aici, mi-a spus după un timp Serghei ; poate a ieşit în altă parte şi a rămas acolo. Mă duc să văd. Dacă apare, nu mai sta pe gînduri şi trage.

Pînă să mă dezmeticesc, Serghei s-a și descălțat de cizmele de cauciuc și și-a tras pe picioare un fel de tălpici împletite, pe care le-a scos din taşcă. Erau, de fapt, nişte papuci din păr de cal, oferind marele avantaj de a nu face nici un zgomot; iarba și frunzele nu foşnesc sub ei și nici o rămurică nu trosnește. În plus, nu sug umezeala, aşa cum se întîmplă cu ciorapii de lînă. Îi scuturi doar și se usucă numaidecît. Pe vremuri, cînd vînătorii de dincolo de Baikal nu aveau arme de foc și trebuiau să se apropie de animale cît mai mult, foloseau în mod curent asemenea papuci.

— Cum îl vezi, tragi, mi-a mai șoptit o dată Serghei, după care a dispărut pe nesimțite.

Am rămas singur — cu cizmele lui lîngă mine. Stăteam și priveam atent în jurul meu. Multă vreme n-a mișcat nimic.

Apoi, deodată, mi s-a părut că în vîrful pantei, printre arbuști și copaci, se arată ceva.

Cerbul se afla în spatele unui tufiș. Abia cînd a sucit capul, am deslușit ramificațiile coarnelor. Țîșneau din verdeața înmugurită ca nişte cioturi uscate, năpădite de un strat de muşchi cenuşiu.

Speram să se urnească din loc și să-și facă apariția în fața tufișului. Cu răsuflarea accelerată, am ridicat carabina și am rămas în aşteptare.

Cerbul stătea încremenit, de parcă ar fi fost țintuit locului. Să fi mirosit ceva? După toate aparențele, era un exemplar mare, de toată splendoarea, dar mult mai circumspect decît semenul său mai tînăr.

În fine, a făcut o mișcare abia perceptibilă și, răsucind coarnele, a început să se îndepărteze agale. Ceva nu-i plăcea.

În clipa aceea, a apărut lîngă mine Serghei. Abia a apucat să se uite și a și ochit, lovind totodată, cu patul puștii, trunchiul unui mesteacăn. În felul ăsta a făcut să răsune un pocnet surd.

Ce l-a apucat? De ce-l sperie, dacă vrea să-l doboare? m-am întrebat în sinea mea.

Dar cum a auzit pocnetul, cerbul s-a oprit brusc, și înălțîndu-și capul, a tras cu urechea. Totul n-a durat decît o fracțiune de secundă. Animalele sperioase devin de obicei atente la orice zgomot neașteptat, la orice

trosnet suspect ; o fracțiune de secundă, după care urmează fulgerătoarea reacție instinctivă — goana iute ca săgeata.

Un foc de armă și, ca prin farmec, capul cerbului s-a pierdut. În aceeași clipă, în desișul din spatele crestei s-a stîrnit un zgomot asurzitor. Apoi, peste liniștea ce se așternuse, s-a auzit un tropot îndepărtat, de animale speriate. Turma de căprioare. O lua și ea la goană, îndreptîndu-se spre pădure.

— Fir-ar să fie de treabă. Era un exemplar atît de frumos ! am spus eu, adresîndu-i lui Serghei un zîmbet de compătimire.

Numai un adevărat vrăjitor ar fi fost în stare să doboare un cerb, căruia nu i se vedeau decît coarnele, mișcîndu-se în spatele tufișului.

— Hai să vedem, m-a îndemnat Serghei.

Sus, pe creastă, iarba dintre tufișuri era bătătorită și în ea vedeam două dîre întunecate — două poteci. Pe una cerbul venise, pe cealaltă plecase.

Așadar, bătuserăm de pomană atîta cale, pe vremea asta cîinească. Și-acum ce ne facem ? M-am uitat la Serghei.

Se apleca mereu în locul unde se oprise cerbul pentru prima oară, cercetînd iarba și pămîntul din jurul amprentelor lăsate de copite. Apoi, urmărind cele două poteci bătătorite, s-a întors înapoi de unde pornise. În cele din urmă s-a lăsat în genunchi, în fleșcăraia aceea, strecurîndu-și ușor degetele prin smocurile de bălării răvășite. Îl observasem cu neîncredere.

Cînd s-a ridicat, fața lui strălucea.

— N-am avut condiții bune de tras, mi-a spus el. Pur și simplu nu-l vedeam. A trebuit să ghicesc cam unde se află după cum și-a răsucit coarnele. Iar saltul l-a făcut exact în clipa cînd am apăsat pe trăgaci.

După un timp a adăugat :

— I-am atins picioarele din față și glontele a pătruns și în capul pieptului.

Expresia chipului meu trăda, de bună seamă, neîncrederea mea în fața afirmațiilor lui fantasmagorice, nu de alta, dar eram convins că sînt luat peste picior.

Serghei și-a desfăcut palma și mi-a arătat niște fire de păr, de lungimi și durități diferite. Unele se încrețeau și aveau altă nuanță, bătînd mai mult spre cafeniu.

— Astea-s din partea de jos a pieptului, a ținut să precizeze Serghei, iar astea drepte sînt de pe picioare. Le-am găsit de-o parte și de alta a urmelor picioarelor din față. Uite ! Și, aplecîndu-se din nou, cu băgare de seamă, a continuat. Uite, se văd și pete de sînge.

Mi-a arătat, în dreptul unei tufe, o amprentă adîncă de copită. Pe iarba gălbejită și umedă sclipeau cîteva picături roșii, ușor diluate.

— Sînge roșu ca focul ; acum însă s-a subțiat. Da, ăsta-i sînge de la picioare, a accentuat Serghei, apropiindu-se de un mesteacăn tînăr, ce se înălța în mijlocul unor urme de copite. Frunzele lui nu erau înrourate. Cerbul intrase cu pieptul în el și-l scuturase de picurii de ploaie. Pe un lăstar însă se vedea o cantitate infimă de sînge întunecat. Tot de el se agățaseră și cîteva fire de păr, din acelea lungi și încrețite.

— Și-acum privește aici, copita stîngă din față, a izbucnit Serghei, strălucind de bucurie. Vezi ? E răsucită într-o parte. Piciorul ăsta e rănit în coapsă. Și mereu trage spre stînga.

La privirea mea nedumerită a declarat pe un ton cît se poate de firesc :

— Cerbul rănit aleargă întotdeauna descriind o curbă în direcția de unde a venit glontele. Vînătorii spun că animalul se duce în întîmpinarea glontelui. Cînd nu-l nimerește, se aruncă de obicei în partea cealaltă sau țîșnește înainte. Pricepi ? Așa se întîmplă și cu lupul. Dacă l-ai nimerit, îți dai seama numaidecît și unde l-ai rănit, căci întotdeauna se întoarce, din fugă, încercînd să apuce rana cu botul, ca pe un dușman, care l-a atacat prin surprindere. Da, e o reacție instinctivă...

Din literatură, din contactele frecvente cu vînătorii și din viața petrecută în mijlocul naturii aveam multe cunoștințe fundamentale cu privire la cercetarea urmelor de animale. Nuanța diferită a sîngelui pierdut de animalul rănit se număra printre indiciile cele mai importante. Știam că roșul aprins provine de la inimă ; roșul deschis și înspumat, din plămîni ; cînd nimerești măruntaiele, cantitatea mică de sînge intestinal e amestecată cu materii fecale ; sîngele roșu-cafeniu vine de la ficat. Vînătorii cei mai iscusiți ochesc copitatele sub omoplați, așa fel încît glontele să-i străpungă amîndoi umerii. (Dar dacă glontele trece prea sus, animalul mai aleargă, pier-

zînd foarte puțin sînge, uneori deloc). Acestea erau cunoștințele cele mai elementare pe care trebuia să le aibă oricine trăia mai multă vreme în condițiile sălbatice ale taigalei și existența lui depindea direct de ea. Dar să-l urmărești cum lucrează pe Serghei era, credeți-mă, o adevărată desfătare.

— Asta înseamnă că cerbul zace pe undeva pe aproape, am spus eu, după ce mi-am revenit din uimire. Deci, e al nostru.

Și, deodată, sîngele mi s-a aprins de scînteia entuziasmului vînătoresc, încredințat că, după o asemenea rană, vom găsi cerbul cu ușurință.

Între timp se luminase de tot. În văi ceața se mai rostogolea, dar sus soarele strălucea ca în plină zi.

De-a curmezișul crestei Kukanului, spre apus, se întindea o dîră lungă și întunecată, aducînd cu o dungă gravată în argint sclipitor. Pe aici fugise cerbul.

Am pornit după el, avînd mereu în fața ochilor urmele ce duceau prin bălării și tufe mărunte. Cerbul evitase hățișurile.

Am găsit locul unde făcuse primul popas și privise înapoi, ascultînd și adulmecînd. Căci aici iarba era bătătorită și stropită cu sînge. Apoi a schimbat direcția și, alergînd cam trei sute de metri drept spre miazănoapte, s-a oprit din nou și s-a lungit printre puieții de mesteacăn și tufele de rozmarin, să se odihnească.

Cum ne-a auzit, s-a ridicat în picioare și, înainte de a apuca să-l vedem, a rupt-o iar la fugă, dispărînd în spatele unei movile. Nu i-am auzit decît tropăitul, însoțit de foșnetul rămurelelor.

În iarba în care se odihnise rămăsese o pată mare de sînge proaspăt. Stîrnit de alergătură, sîngele țîșnea cu mai multă putere.

Pînă atunci urmărirea a fost ușoară. Situația s-a schimbat în clipa în care cerbul a pătruns într-o pădure înaltă de zade și zîmbri. Aici iarba lipsea aproape cu desăvîrșire, iar pămîntul era acoperit pe alocuri de pietre năpădite de licheni. Serghei mergea drept înainte, de parcă ar fi avut asupra lui o busolă. Din cînd în cînd se apleca și, lăsîndu-se aproape în genunchi, cerceta pămîntul scăldat de razele soarelui, căutînd lichenii smulși de copite.

Adevăratele dificultăți s-au ivit însă abia atunci cînd cerbul a zbughit-o pe un mal stîncos, presărat de o mulțime de bolovani ce se zvîntaseră la soare. La un moment dat, urmele s-au pierdut cu desăvîrșire, iar noi ne-am oprit în loc, descumpăniți. Serghei s-a apucat să caute de zor.

O jumătate de ceas a tot dat tîrcoale locului, înscriind cercuri din ce în ce mai mari. Apoi s-a oprit. Șovăia. Credeam că se lasă păgubaș. Nici vorbă însă de așa ceva. Cu o răbdare nemaipomenită, s-a întors la ultima urmă întipărită într-o brazdă de mușchi ce creștea între două pietroaie și a început din nou să caute. Nu credeam că va mai găsi urma cerbului care dispăruse de parcă-l înghițise pămîntul.

În sfîrșit, mi-a făcut semn cu capul. La o distanță destul de măricică de locul unde ne aflam zăcea o piatră răsturnată. Se uscase, dar se mai vedea pe ea o pojghiță de pămînt. Nu fusese spălată de ploaie. Așadar, cerbul se învîrtise mereu cam prin aceleași locuri și aici o cotise.

În fața noastră se întindea acum o coastă prelungă și golașă, inundată de soare. Și iar am început să căutăm.

Se apropia de amiază cînd, cu chiu cu vai, am ajuns pe culme, de unde, în sfîrșit, ne-a fost dat să zărim cerbul pentru prima oară.

Era departe, pe creasta unui povîrniș abrupt din fața noastră. Stătea pe loc și își rotea privirea în jurul lui. Mai întîi nu mi-a venit să cred că ar putea fi animalul pe care îl hăituiam, nu de alta, dar, la prima vedere, nimic nu trăda că acest încornorat ar fi fost o pradă rănită. Mi se părea prea majestuos și de o semeție neasemuită. Abia cînd s-a mișcat și a prins să gonească pieziș spre cumpăna apelor de la miază-noapte, mi-am dat seama că era cerbul nostru.

Avea, într-adevăr, picioarele din față înțepenite și le tîra din greu. Apoi, deodată, s-a poticnit de o piatră și a căzut pe piept. S-a săltat însă numaidecît și iar stătea pe picioare. De data asta însă cu capul lăsat pe umăr. De bună seamă, se odihnea. După un timp a ridicat botul, clătinînd ușor din cap, cînd la dreapta, cînd la stînga, de parcă ar fi stat să chibzuiască. Avea un avans mare față de noi, dar tot nu se simțea în siguranță. A pornit mai departe în direcția inițială, cu singura deo-

sebire că acum înainta la pas. În cele din urmă s-a făcut nevăzut, dispărînd pe versantul opus.

Timp de un ceas aproape a durat coborîşul de pe culmea de unde apucaserăm să-l vedem, ca apoi să ne cățărăm spre locul cu pricina.

În dreptul pietroiului de care se împiedicase, iarba era stropită din belşug cu sînge din piept şi din picioare. Ridicîndu-se, cerbul smulsese cu copita o bucată de lichen de pe o piatră învecinată.

Dincolo de cumpăna apelor se deschidea o vastă perspectivă de dealuri conice, cu creste stîncoase, împădurite sau golaşe, şi rîpe sălbatice. Pustiul mut al taigalei. Şi cerbul, ia-l de unde nu-i !

Urmele duceau de-a lungul coastei din spatele cumpenei, apoi porneau în jos, spre o rîpă adîncă, pe fundul căreia curgea un pîrîu repede. Aici se terminau. Însetat, animalul rănit a trebuit să se adape şi, firește, a intrat în apă. Puhoiul înghiţise toate urmele, iar ţărmul opus era neatins. Nu se zărea nici un semn din care să reiasă că cerbul ar fi trecut pîrîul.

Am rămas ţintuiţi locului, într-o totală descumpănire. Animalul hăituit îşi croise probabil drum înaintînd pe firul apei. Cerbului, se ştie, nu-i prea place apa şi niciodată nu se bălăceşte în ea, aşa cum face elanul, sau de înotat înoată doar atunci cînd vrea să scape de urmăritori. Dacă e încolţit rău de tot, e în stare să traverseze de cîteva ori un lac întins, ca să nu lase urme.

Dar încotro a luat-o cerbul nostru, pe unde s-a strecurat ?

Şi cît timp va rezista, rănit cum e, să-şi croiască drum sau să înoate prin puhoiul ăsta dezlănţuit ?

La prima parte a întrebării răspunsul mi se părea cît se poate de clar. Cu picioarele din faţă frînte, nu putea să se lanseze decît în josul apei. Am cercetat fiecare mal în parte. Zadarnic. Cam peste o jumătate de oră, după ce bătuserăm o cale destul de lungă, am ajuns la convingerea că ne scăpase printre degete.

Ne-am dus înapoi spre locul unde cerbul intrase în apă şi am pornit-o în sus, de-a lungul pîrîului. Ceea ce făceam era curată nebunie. Aici, curentul era, într-adevăr, foarte puternic. După un timp, m-am oprit. Nu mai aveam nici nu chef să merg mai departe. Serghei însă

nu voia să se dea bătut și curînd l-am pierdut din ochi. Am rămas pe loc să mă odihnesc un pic.

Deodată l-am surprins pe Serghei, răsărind dintr-un pîlc de sălcii, de unde îmi făcea semn cu capul. La vreo două sute de metri de locul unde-l așteptam, chiar pe malul de unde încornoratul intrase în albia pîrîului, descoperise niște urme de copite. Cu picioarele din față frînte, cerbul hăituit mersese împotriva curentului, de parcă ar fi raționat din punctul nostru de vedere : urmăritorii or să mă caute mai curînd în josul apei. A dus, desigur, o luptă istovitoare cu puhoiul, dar pînă la urmă a răzbit.

Pe mal a poposit un pic, să-și tragă sufletul. Urmele copitelor din față și grămăjoarele de pietre și pămînt din jurul lor erau umede și aveau o culoare ușor trandafirie. Cerbul își răsucise pe loc picioarele din față, ca să le ușureze de povară, sprijinindu-și aproape toată greutatea trupului său voluminos pe picioarele din spate, ale căror copite lăsaseră amprente mult mai adînci decît cele din față.

De aici, animalul hăituit o cotise în unghi drept, înapoi spre creastă, ca apoi, la cîteva sute de metri mai încolo, s-o ia din nou la vale. Aici terenul era presărat de insule de verdeață, de gropi și bolovani, printre care se putea furișa și ascunde cu ușurință. Nici Serghei nu prevăzuse o asemenea manevră.

Ne-am oprit o clipă, să ne tragem sufletul.

— Cerbul e un animal minunat, fără asemănare în toată taigaua, a ținut să-mi spună Serghei. Cu două picioare proaspăt rănite, alergă la început atît de iute, încît nici un cîine nu-l poate ajunge. Nici atunci cînd gonește laolaltă cu restul turmei nu rămîne în urma celorlalți, atîta timp cît pierderea de sînge nu-l sleiește de puteri.

Serghei mi-a povestit apoi un lucru care i se întîmplase în viață de două ori : urmărea un cerb rănit în asemenea hal, încît abia se mai tîra ; puterile îl părăseau văzînd cu ochii ; se întindea mereu să se odihnească și, în măsura în care mai avea energie, se ridica și alerga mai departe. De îndată însă ce epuizarea lui a ajuns pînă acolo încît efortul de a se ridica l-ar fi costat mai mult decît puterea adunată în scurtul răgaz de odihnă, a preferat să nu se mai întindă și, sprijinindu-și capul de trunchiul unui copac, s-a agățat cu coarnele de ramuri,

ca să nu cadă. În felul ăsta se odihnea și, în ciuda faptului că ajunsese la capătul puterilor, continua să lupte fără încetare pentru salvarea sa, pînă la ultima scînteie de viață. Dealtfel așa a și pierit, căci mai tîrziu Serghei l-a găsit mort în picioare.

Povestea lui părea de domeniul basmului și probabil nu i-aș fi dat niciodată crezare, dacă n-aș fi fost martorul rezistenței, de o nemaipomenită îndîrjire, cu care cerbul rănit fugea, ca să scape de urmărirea noastră.

— Așa ar trebui să știe să trăiască și omul, am spus cu admirație.

Urmele animalului hăituit erau din ce în ce mai clare. Am pornit să suim povîrnișul. Între timp, soarele începuse să se lase în asfințit, poleind cu aurul lui stîncile din vîrful crestei spre care se îndreptase cerbul rănit.

Deodată Serghei s-a oprit în fața unei urme de copită și, după ce a cercetat cîteva clipe bolta cerească, a spus :

— Mai departe nu mergem, sîngerează atît de tare, încît trebuie să fie sleit de puteri. Dacă-l lăsăm în pace, mîine, în zori, îl găsim aici.

Am răsuflat cu inima ușurată. Nu de alta, dar eram frînt de oboseală.

Am făcut cale întoarsă prin rîpa ce străjuia pîrîul repede în care cerbul își căutase scăparea.

După ce am bătut vreo trei kilometri, lui Serghei i-a venit o idee.

— Știi ce ? mi-a spus, oprindu-se în loc. Tu rămîi aici, iar eu merg să aduc caii și celelalte lucruri. Ne mutăm tabăra aici, fiindcă oricum mîine trebuie să pornim iar înainte de revărsatul zorilor ; în felul ăsta, cel puțin, o să fim aproape de cerbul nostru.

În ceea ce mă privește, am încuviințat bucuros. Dar cum rămîne cu Serghei ? mi-am zis în sinea mea.

Părăsiserăm tabăra de la poalele Kukanului la trei dimineața și acum erau orele cinci după-amiaza. Paisprezece ore de mers pe un teren sălbatic, inaccesibil, alunecînd pe povîrnișuri desfundate de ploaie, cocoțîndu-ne printre hățișuri, urcînd, și coborînd, și poticnindu-ne la tot pasul. Ca să nu mai vorbim de faptul că drumul plin de ocolișuri ne silise să ne îndepărtăm cel puțin cincisprezece kilometri de locul popasului inițial.

— O iau pe scurtătură și, în cel mult trei ore, sînt în tabără. La întoarcere, o bucată de drum o fac călare.

S-a întins pe mal și a băut apă direct din pîrîu, fără s-o mai adune în căușul palmei. Pe urmă și-a clătit obrajii.

— Apa asta e plină de pește. Prinde cîțiva și pregătește-i cum știi tu. La unsprezece, cel mai tîrziu, sînt înapoi.

Și, rostind aceste cuvinte, a dispărut de parcă s-ar fi dat jos din pat, după un somn zdravăn, și ar fi ieșit să facă o mică plimbare, ca să-și „dezmorțească un pic oasele". Și cînd te gîndești că-l așteptau alte șase ore de marș!

Am stat un timp și m-am gîndit ce să fac mai întîi. Să mă odihnesc sau, înainte de toate, să pregătesc cîte ceva pentru noua noastră tabără? M-am hotărît pentru a doua formulă.

Am ales locul, apoi am tăiat niște crenguțe uscate, ca să avem ce așterne pe pămîntul încă jilav. Apoi am adunat lemne de foc, după care m-am apucat de pescuit. Într-un loc puțin adînc, unde apa era străvezie și ușor înspumată, am reușit să prind doi *lenoci* de toată frumusețea.

În timp ce înfigeam peștii în frigare, ca să fie gata de pus pe jar îndată ce avea să sosească Serghei, mi-au zburat pe deasupra capului cîteva gîște sălbatice, pe care Serghei le speriase în vale.

În fine, am aprins un foc mic și mi-am făcut un pic de ceai, pe care l-am băut cu cîțiva biscuiți. De jur-împrejur răsuna țîrîitul vesel al greierilor. Dintr-un pîlc de arbuști cînta de zor o presură.... Deodată, chiar pe marginea malului opus al pîrîului, prin iarba gălbuie, smălțată de clopoțeii albaștri-viorii ai dedițeilor, s-a strecurat ca o săgeată un trup lunguieț și agil, de culoarea cafeniului-ruginiu. O nurcă. Se pregătea să pescuiască. Simțindu-mă însă, și-a luat repede picioarele la spinare și a dispărut fără urmă. Acum nimic nu mă mai putea rupe de dulcea bucurie a odihnei. Am închis ochii... și așteptam...

M-am dezmeticit abia în clipa în care de jos, dinspre pîrîu, a răsunat tropotul stîrnit de copitele cailor. Erau orele zece și jumătate. Peste coamele și crestele întune-

cate, stelele scăpărau, împroșcînd scîntei pe cerul spălat de ploaie.

Am reaprins la iuțeală focul, pe cale să se stingă.

În noaptea aceea m-a trezit din somn un răcnet înspăimîntător, venit de undeva de aproape.

M-am săltat în capul oaselor și, instinctiv, am bîjbîit în spatele meu. Pușca era la locul ei, rezemată de șa ; pentru orice eventualitate.

Serghei sărise în picioare și, în aceeași clipă, a și dispărut în noapte — fără carabină —, alergînd să prindă caii care, la auzul ursului, și intraseră în panică. Clopoțeii pe care îi legam de gîtul lor în fiecare noapte, sau chiar peste zi, ori de cîte ori îi lăsam să pască în voie, zbîrnîiau asurzitor. Caii se tem îngrozitor de urs, de parcă ar ști că printre bunătățile preferate ale mițosului mormăitor se numără și carnea lor.

Am dat fuga să-l ajut pe Serghei și, după ce am izbutit să-i prindem, i-am priponit de o zadă singuratică, nu departe de vatra focului. În ciuda întunericului mai negru ca bezna, se mai zărea cîte ceva în jurul nostru. Caii continuau să tremure de frică, răsucind mereu din cap și adulmecînd aerul. Ne-am zis că e mai bine să le scoatem clopoțeii și să așteptăm în liniște și cu nerăbdare un nou semn din partea ursului.

Și iată că, peste puțin timp, s-a făcut iar auzit, de data asta cu o chemare prelungă, țîșnită din adîncul gîtlejului, însoțită de un zgomot infernal de ramuri frînte, ce venea de sus, de pe creastă.

Din fericire, ursul înainta în direcție cu totul opusă celei de unde venise Serghei cu caii și, deci, nu apucase încă să-i miroasă.

Nu știu de ce, dar m-am simțit deodată cuprins de o apăsare ciudată. Nu mai auzisem pînă atunci un urs răcnind atît de sălbatic. La asemenea sunete, omului i se strînge inima fără voia lui.

La vreo cinci minute după aceea, răcnetul a răsunat din nou, ceva mai înăbușit. Ursul trecuse, probabil, pe versantul opus al crestei. Dar se putea întoarce în orice moment.

Am mai pus pe foc cîteva vreascuri.

— *Oron,* l-am auzit pe Serghei rostind în bureată, încet și parcă pentru sine.

— Ce-ai zis ?

— Peștitul ursilor, a adăugat el rîzînd. Tăticul ăsta s-a cam grăbit. Vremea lor e abia pe la sfinții Petru și Pavel.

Priveam în noapte, „Răgetul" flocosului continua să se audă în răstimpuri, dar din ce în ce mai slab.

— Își cheamă tovarășa de viață, a spus Serghei în șoaptă. Ia auzi cu cîtă mînie îi poruncește să vină !

Abia atunci mi-am dat seama cît de posesiv și cu cîtă agresivitate răsuna glasul ursului în călduri și, deodată, mi-au venit în minte ursoaica și puii ei.

— Dar acum ursoaica are pui. Vine cu ei ? am întrebat, plin de curiozitate.

— Nu, îi lasă în vizuină, mi-a răspuns Serghei. În noaptea nunții se duce singură, nu de alta, dar masculul i-ar sfîșia pe toți ca, dealtfel, pe oricine s-ar ivi în preajma ursoaicei.

— Chiar dacă sînt urmașii lui ?

Serghei a încuviințat clătinînd din cap.

— Și crezi că acum e cu el ? Că se împerechează ? am întrebat eu, căci Serghei începuse iar să moțăie.

— Nu, mi-a răspuns el somnoros. Dragostea la urși e cu năbădăi, dacă s-ar iubi, ar trebui să-i auzim. Se mușcă peste tot și își jupoaie blana pînă la sînge și, deobicei, ursoaica rămîne cu pieptul jumulit. Iar dacă se întîmplă să nu aibă chef de dragoste, se poate ajunge la o luptă crîncenă, în care masculul își înfinge colții în ea pînă o ucide ca pe un rival.

Am înțeles că rutul și împerecherea în natură nu sînt o poveste romantică.

— Spune-mi, Serghei, crezi că ursoaica pe care am văzut-o...

— Știi ce, culcă-te și dormi, a bolborosit el morocănos.

— Și n-o să se mai întoarcă ? am întrebat, dezamăgit că-mi curmase firul gîndurilor.

Somnul nu se lipea de mine nici în ruptul capului.

— Dormi. Dacă s-ar întoarce, l-ar mirosi caii. Și apoi acum are el alte griji.

Am început să am înțelegere pentru ursul în călduri.

(14)

De data asta am părăsit tabăra în zori, pe o vreme limpede și răcoroasă, animați de speranța că vom găsi cerbul pe versantul opus al colinei pe care se cățărase cu o seară înainte.

Cam la un kilometru de la locul de unde ne-am întors în după-amiaza precedentă, am descoperit în iarbă, la adăpostul unor bolovani înalți, culcușul în care se odihnise. Iarba era viu colorată de sînge închegat. Dar cerbul îl părăsise de cu seară și fugise mai departe, spre apus. De ce ?

După judecata lui Serghei, îl speriase ceva.

Spre marea noastră uimire, cerbul străbătuse toată creasta și, la poalele peretelui ei stîncos, coborîse în altă rîpă. În drumul lui se oprise de două ori, să se odihnească. Pe măsură ce înaintam, se vedeau tot mai multe pete de sînge. În unele locuri însă ele se pierdeau îndeosebi printre pietroaie, unde eram nevoiți să căutăm urmele cu mai multă atenție. Mergînd după ele, am ajuns în cele din urmă pe dealul vecin unde, așa cum se vedea, cerbul rănit alergase în zig-zag, descriind aproape un cerc.

După vreo două ore de mers, ne-am trezit nu departe de locul de unde porniserăm, doar cu vreo două sute de metri mai sus, înconjurați de stînci și zade însingurate. De aici cerbul atacase creasta pieptiș, urcînd un platou mic și golaș, aflat chiar în vîrful dealului.

Cînd, în sfîrșit, am atins culmea, erau ceasurile unsprezece și soarele începuse să dogorească în lege. După trei zile de pribegie, aproape fără somn, cu atîtea suișuri și coborîșuri pe un teren plin de hîrtoape, ridicături năpădite de iarbă, de pietroaie și hățișuri, eram obosit de moarte. Gleznele mă dureau îngrozitor și mă chinuia o sete cumplită.

Pe platou m-a cuprins deodată deznădejdea, dublată de un scepticism fără margini. De jur-împrejur, cît cuprindeai cu ochiul — povîrnișuri stîncoase și pustii ; la răsărit o rîpă adîncă și, în spatele ei, o pantă abruptă, presărată de stînci ascuțite. De la poalele muntelui se

întindea spre apus o vale lungă de iarbă. Aerul încins tresărea în bătaia razelor fierbinți ale soarelui.

M-am așezat pe marginea platoului, la umbra aruncată peste pietrele năpădite de licheni de un pîlc de zade pipernicite. Serghei umbla de colo pînă colo, străduindu-se să regăsească firul urmelor, întrerupt pentru a nu știu cîta oară. Cu ochii încețoșați de atîta oboseală și stînjeniți de lumina puternică a soarelui îl vedeam cum se învîrtește mereu, înscriind cercuri din ce în ce mai mari. În sfîrșit, a dat de o urmă ce ducea în jos, spre valea aceea lungă, năpădită de iarbă. Coasta era pustie. Dacă cerbul ar fi zăcut pe undeva pe acolo, ar fi trebuit să-l zărim de la o poștă. Dar nu se vedea nimic, iar noi eram învăluiți de tăcerea adîncă a unui peisaj pustiu și dezolant.

După un timp, Serghei a venit și s-a așezat lîngă mine.

— Ai pățit ceva ? m-a întrebat el.

— Ne omorîm de pomană, i-am răspuns cu o voce scăzută. De aici se vede pînă hăt-departe și, nicăieri, nici urmă de cerb.

Serghei a stat o clipă și a chibzuit.

— Bine. Atunci tu rămîi aici, iar eu mai merg un pic în cercetare, pe urmă mă întorc. Dacă trag două focuri unul după altul, vii după mine.

Am dat din cap aprobator.

Îl vedeam cum se îndepărtează. Mai întîi a coborît dealul și de acolo a luat-o de-a curmezișul coastei ce străjuia valea aceea prelungă și pustie din fața noastră.

Abătut și sleit de puteri cum eram, am rupt fără voia mea o crenguță de zadă, pe care tocmai dăduseră primele ace mărunte. Rămurelele erau atît de moi și atît de fine, încît aduceau mai curînd cu o piele verzuie, netedă și mătăsoasă. Deodată mi-am adus aminte de Serghei. Cu o zi înainte îl văzusem smulgînd de mai multe ori lăstarii pufoși și ducîndu-i la gură. Nu dădusem nici o importanță gestului său, socotind că procedează așa în virtutea obișnuinței și în mod cu totul involuntar. Am dus și eu la gură pămătuful acela pufos și verde și am mușcat din el cu oarecare sfială. M-a uimit gustul foarte plăcut, puțin acrișor, cu o aromă înviorătoare, precum și mirosul de rășină, nespus de gingaș, pe care-l emana. Am mușcat cu voluptate dintr-un alt „pămătuf" înmu-

gurit, desfătîndu-mi buzele şi gura cu balsamul lui răcoritor.

Puful de zadă în faza primară conţine numeroase vitamine şi tot felul de săruri şi aminoacizi. De asemenea hormoni vegetali, înrudiţi cu hormonii animali, avînd aceleaşi efecte biologice : consolidarea proceselor fizice şi nervoase. În plus, mai conţine şi ulei eteric, care degajează căile respiratorii. Ca să nu mai vorbim de faptul că aceste substanţe biologice, în forma lor cea mai activă, omul le primeşte în microdoze şi nu în cantităţi masive, cum se întîmplă în cazul tratamentului medicamentos. Consumul pufului de zadă stimulează regenerarea întregului organism. De bună seamă, Serghei ştia acest lucru, pentru el nu era decît o experienţă moştenită din străbuni, a cărei aplicare o socotea cît se poate de firească.

Mă odihnisem şi începeam să mă simt mai bine. Mă ungea la inimă şi gîndul că osteneala noastră zadarnică luase sfîrşit.

Dar unde-o fi acum Serghei ? L-am căutat din ochi ; trecuse o oră bună de cînd plecase. L-am zărit mişcîndu-se pe aceeaşi coamă de deal ce străjuia valea aceea prelungă. Aducea cu o coloană vie şi întunecată, conturîndu-se pe albastrul azuriu al cerului. Apoi, deodată, a dispărut, iar eu am avut senzaţia că abia atunci am rămas singur cu adevărat.

Peste puţin timp privirea mi-a fost atrasă de o mişcare pe malul opus al rîpei ce se deschidea în faţa mea. Un urs.

Îl vedeam cît se poate de bine. În linie aeriană, dacă ne despărţeau patru sute de metri ; dar între noi se căsca o prăpastie adîncă. Ursul are vederea slabă. Neştiind de existenţa mea, n-avea cum să mă observe şi îşi vedea cît se poate de firesc de treaba lui, coborînd.

Deodată însă am simţit cum fierbe sîngele în mine. Dacă ursul se îndreaptă în jos, spre gura prăpastiei, şi, ocolind prin spate poalele masivului, nimereşte drept în tabăra noastră, în preajma căreia păşteau caii ?

Am stat şi am cumpănit bine situaţia şi, în cele din urmă, m-am hotărît : dacă flocosul coboară în gaura văgăunii, mă întorc în tabără.

Între timp ursul ajunsese în dreptul unui copac răsturnat, care ieşise din pămînt cu rădăcină cu tot şi-i bara

drumul. S-a oprit, l-a înșfăcat cu labele sale vînjoase și, înfigîndu-și în lemn ghearele puternice, a început să-l sfîșie de săreau așchii din el. Și în acest timp mormăia nevoie mare. Era, fără doar și poate, hoinarul care ne alarmase în toiul nopții.

Chiar în clipa în care se pregătea să meargă mai departe cu pasu-i legănat, s-a auzit pe neașteptate un foc de armă. Și încă unul. Era semnalul lui Serghei !

Împușcăturile avuseseră un ecou înăbușit, venind de departe.

Ursul s-a oprit din nou, și-a ridicat capul și, ciulind urechile, asculta cu încordare. Nu se mai auzea nimic. De bună seamă stătea și chibzuia, întrebîndu-se ce semn dușmănos o mai fi și ăsta... Avea privirea fixă și nu mai contenea să adulmece în jurul lui. Dar sunetul nu avea miros. Mai mult de indignare decît de teamă, a scos un urlet puternic. Dacă n-ar fi fost în călduri, și-ar fi luat, probabil, picioarele la spinare.

Așa însă s-a întors la copacul răsturnat și a început din nou să-l „meșterească", descărcîndu-și pe el toți nervii ; și-l lovea, și-l sfîșia, de parcă îl apucase amocul. În cele din urmă s-a lăsat păgubaș și, cu aerul că ar fi uitat încotro se îndrepta inițial, a luat-o în sus, pe coastă, ca peste cîteva clipe să dispară zgomotos într-o nișă săpată în munte.

Fără să mai stau pe gînduri, am pornit pe urmele lui Serghei și, uitînd de oboseală, am rupt-o la fugă, ca în zilele mele bune. Aveam un punct de reper de toată frumusețea. Locul de pe coama dealului unde Serghei se contopise cu albastrul azuriu al cerului. Aici era cu neputință să te rătăcești.

Nici n-am apucat să trec bine creasta, cînd Serghei mi-a fluturat, vesel, din mînă, venind în întîmpinarea mea.

— Unde-ai întîrziat atît ? m-a întrebat el pripit și, fără să mai aștepte răspunsul, a izbucnit cu emoție în glas. Hai, vino repede să-ți arăt ceva.

— Am văzut un urs, i-am spus eu, cu sufletul la gură și am stat să văd dacă nu se îndreaptă spre tabăra noastră. Cred că era ursul de azi-noapte...

— Știu, mi-a dezvăluit Serghei, pe un ton misterios. Știu că bîntuie pe aici.

Mergea în fața mea cu pași atît de repezi, încît abia am izbutit să mă țin după el.

— Ai găsit cerbul ? Am reluat eu, cu vocea sugrumată de emoție. Mort ?

Serghei a încuviințat, clătinînd din cap. Pășea înaintea mea, fără să scoată o vorbă și nu se mai oprea deloc. Dincolo de creastă, pajiștea se sfîrșea și începea o zonă de vegetație mai abundentă.

În mijlocul unui pîlc de bolovani, înecați de tufișu și de mesteceni pitici, Serghei s-a oprit.

— Aici, mi-a spus el, cu același zîmbet straniu pe buze. Da, acum ai să vezi ceva ce n-ai văzut în viața ta, s-a grăbit să adauge, privindu-mă drept în față.

Era foarte tulburat și în ochii lui se citea o întrebare tainică. În același timp arbora o mină de parcă în clipa aceea ar fi capturat cel mai frumos trofeu din lume — niște coarne superbe, pline de pantocrină.

Cerbul zăcea într-o văgăună năpădită de iarbă. De bună seamă, Serghei îi retezase coarnele, aceasta fiind întotdeauna prima grijă a vînătorului.

M-am uitat în jur, să văd unde le-a pus.

Nu le-am zărit nicăieri.

Abia atunci mi-am dat seama că ceva nu-i în ordine. Pămîntul din jurul cerbului era scormonit și iarba pătată de sînge închegat. Pielea stîrvului era în unele locuri sfîșiată, lăsînd să se vadă carnea, în care se zăreau urme de gheare. Trist, macabru cimitir !

Mă uitam la Serghei, și nu-mi venea să cred.

— Da, mi-a spus el. Te miri și tu, nu-i așa ? Ursul nostru a trecut pe aici. De bună seamă mai întîi l-a hăituit, apoi l-a pierdut, ca să-i dea din nou de urmă tocmai cînd cerbul se stingea din viață. Și vezi și tu ce i-a făcut ! I-a mîncat coarnele. Atîta tot ! De rest nici nu s-a atins. De obicei, în perioada rutului, ursul nu mănîncă, dar la o asemenea bunătate n-a fost în stare să reziste și a înfulecat tot ce-i mai gustos. Altceva nici nu l-a mai interesat. Și închipuiește-ți : s-a înfruptat aici cu cel mult trei ore în urmă. De aceea m-am speriat, văzînd că nu mai vii.

Capul nefericitului cerb era zdrobit și ros pînă la țeastă. Ici-colo zăceau în iarbă smocuri întregi de păr și grămăjoare de fecale de cerb. Amprentele copitelor erau acoperite de urmele labelor de urs.

— Chiar nu s-a atins de nimic altceva ? am întrebat uluit. Nici de ficat ?

Ficatul proaspăt e una din marile preferințe culinare ale urșilor ; în rest, carnea le place abia după ce intră în stare de putrefacție.

Serghei a răsucit din cap.

— Și de unde știe ursul de această pantocrină... am bolborosit în șoaptă.

— Pesemne că tot așa cum știe că primăvara, cînd se trezește din hibernare, are nevoie de rădăcina-ursului, pe care o caută prin pîraie, sau de flori de dediței, ca să-și curețe și să-și reactiveze intestinele. În timpul somnului, nemîncînd, mațele i se subțiază. Nici un doctor nu i-a prescris nimic și, precum vezi, le știe singur pe toate.

Și, bine dispus, Serghei a spus rîzînd :

— Coarnele i-au picat la țanc, de parcă ar fi vrut să-i prindă bine conținutul lor. O poveste ca asta nu mi s-a mai întîmplat...

După care, căzînd pe gînduri, s-a grăbit să adauge :

— Știi, pînă acum eu n-am găsit niciodată vreo urmă de „catifea" după ce acest nobil animal își julește coarnele de trunchiul sau de crengile vreunui copac. Niciodată, pe scoarța zdrelită a copacului, nu vei găsi vreo fîșie cît de mică din acest prețios înveliș al trofeului. De bună seamă, îl mănîncă singur, știind ce anume conține. Cînd pantocrina se prepară în casă, coarnele se pun în spirt cu înveliș cu tot.

— Zău !?! am exclamat eu, nefiind în stare să găsesc în clipa aceea altă expresie a uimirii.

Serghei era un adevărat izvor de cunoștințe, pe care nu aș fi avut prilejul să le citesc nicăieri. Gîndindu-mă la acest lucru, îmi imaginam cît de mari și grele trebuie să fi fost coarnele cerbului masacrat, pe care iscusitul vînător le pierduse, după o trudă neîntreruptă de patru zile. Ca să-l fac să uite dezamăgirea care, sînt sigur, să-lăsluia în sufletul lui, l-am întrebat :

— Ce facem cu carnea răposatului ? E o cantitate serioasă, nu glumă ! Cerbul ăsta cîntărește pe puțin trei sute de kilograme. După mine, e mai mare decît cel doborît de Dorjo.

— Carnea asta nu e bună, mi-a răspuns Serghei. Un animal hăituit nu are niciodată carnea ca unul răpus pe

loc, în condiții normale. E „trecută" și uscată. Și are un gust neplăcut.

Am tras în bară !

— Îl lăsăm aici ? l-am mai întrebat, trăgînd spre el cu coada ochiului.

— O să aibă ursul grijă de el, mi-a răspuns Serghei foarte degajat. Cum termină cu „luna de miere", se întoarce căci, vorba aceea, o să aibă o foame de lup. Pînă atunci, carnea se frăgezește numai bine, dacă, bineînțeles, nu i-o înfulecă, între timp, vulpile și lupii.

Și, rostind aceste cuvinte, a scos cuțitul de vînătoare, ca să-i reteze cerbului testiculele, penisul și coada. Și, firește, labele. Aceasta era toată prada.

După ce a introdus-o în tolbă, a revenit la discuția inițială.

— Știi, tare mi-ar plăcea să aflu ce efect are povestea asta asupra flocosului...

Părea amuzat și cuvintele lui aveau o rezonanță ironică :

— Ce zici, ursoaica o să simtă influența pantocrinei ? a întrebat rîzînd.

Nu se arăta deloc amărît de faptul că pierduse cîteva sute de ruble. Dimpotrivă, se bucura că dăduse, totuși, de urma cerbului. Pentru el, urmărirea cerbului rănit fusese o provocare la duel, pe care trebuise s-o accepte, dar el ieșise în cele din urmă biruitor, chiar dacă pierduse mult rîvnitul trofeu. În plus, aflase un lucru tulburător despre rafinamentele culinare ale ursului în călduri.

În seara aceea, admirația mea pentru Serghei a crescut și mai mult.

Am înnoptat în același loc. (Caii erau vii și nevătămați, ursul înfierbîntat se îndreptase, de bună seamă, spre sud-vest, văzîndu-și mai departe de crailîcul lui). În timp ce fierbeam ceaiul în căzănel, Serghei, care frigea la flacără niște *sumugun*, mi-a spus pe neașteptate :

— Mîine dimineață ne întoarcem.

De data asta se gîndea, într-adevăr, la tabăra de pe malul Sniejnei.

Hotărîrea lui a avut darul să mă surprindă, nu de altceva, dar cu un ceas mai devreme ne fusese dat să zărim, nu prea departe de noi, o turmă întreagă de căprioare cu pui și, în mijlocul lor, un cerb robust, de toată frumusețea, avînd un trofeu cu douăsprezece ramificații.

Pînă să ne observe, păscuse pe o ridicătură de pămînt acoperită de iarbă deasă. Avea pielea cafenie tărcată, iar de pe crupele lui frecate de ramuri se desprindeau smocuri întregi de păr hibernal. Coarnele, cu învelișul lor catifelat de culoarea cafeniului-auriu, începuseră să i se osifice.

Acum se mai puteau vîna doar cerbii tineri, și eu crezusem că Serghei va încerca să se despăgubească pentru pierderea suferită căci, potrivit planului, mai avea nevoie de o pereche de coarne. De dragul lor porniserăm doar în această expediție istovitoare, drept care mă așteptam ca, la întoarcere, să mai vînăm ceva.

— Pe cîte știu, mai ai dreptul la un trofeu, i-am spus eu, cu gîndul să-l îndemn.

— S-a zis cu el, mi l-a suflat mormăilă. Ai băgat de seamă cîți cerbi și cîte căprioare am întîlnit pe drum ? La vremea asta masculii sînt prea puțini.

Avea dreptate. Între numărul căprioarelor și al cerbilor pe care-i văzusem de-a lungul șederii mele pe meleagurile Sniejnei era, într-adevăr, o disproporție frapantă. În ultimii ani, de cînd vînătorii erau înzestrați cu puști moderne și puteau pătrunde ușor și repede în adîncul taigalei, venind cu avionul sau cu elicopterul din noile centre industriale ce se dezvoltau vertiginos, și în pustietățile altă dată inaccesibile se instalau zeci de mii de geologi ce se hrăneau cu vînat, cerbii se împuținaseră văzînd cu ochii. Odinioară, cînd cerbii se adunau iarna pe pășunile întinse din văile taigalei transbaikale, se vedeau trecînd turme uriașe, numărînd cîteva sute de capete, printre care se zăreau întotdeauna numeroși cerbi cu trofee de toată frumusețea. Dar, mai cu seamă în perioada numită „febra pantocrinei", vănătorii și tot felul de alți „pușcași" uciseseră masculii cu duiumul. Acum, cele mai mari turme hibernale, dacă numărau douăzeci-treizeci de exemplare, în cea mai mare parte căprioare. Ca urmare a migrației animalelor, pînă și turmele din îndepărtatul sector de vînătoare al lui Serghei fuseseră serios decimate.

— La un cerb revin douăsprezece pînă la paisprezece căprioare, a continuat Serghei.

— Cred că încornoraților nu se supără pe chestia asta, i-am replicat eu. Asta zic și eu harem. Ori te pomenești că nu le fac față ? am întrebat eu insinuant.

Serghei mi-a răspuns răsucind din cap.

— Se împuținează rivalii și în felul ăsta toți cerbii au căprioarele la discreție. Dar, vezi, de împerecheat ar trebui să se împerecheze numai triumfătorii, cu alte cuvinte cei mai sănătoși și mai puternici...

Din glasul lui răzbea teama și îngrijorarea, căci Serghei era conștient de încălcarea flagrantă a legii selecției naturale. În consecință, urmașii devin mai plăpînzi și mai neputincioși, rezistența lor slăbește, făcînd să crească morbiditatea, ceea ce permite degenerarea treptată a speciei, primejduind astfel însăși existența ei. Judecînd din acest punct de vedere, intervenția brutală a omului, care duce la diminuarea numărului cerbilor, poate avea urmări mult mai grave decît s-ar părea la prima vedere. Serghei avea într-adevăr cunoștințe practice remarcabile și un instinct înnăscut, care înlocuiau cu prisosință metodele și literatura seacă de specialitate, făcînd din el un adevărat ecolog, ce se gîndea în perspectivă, și nu numai la ceea ce vedea în fața ochilor.

Poate că, fără voia lui, Serghei era și el influențat de ritualul acela naiv, dar de o neobișnuită clarviziune, pe care-l văzusem la Dorjo și care se număra printre datinile străvechi ale vînătorilor bureați. Mai tîrziu, cînd ne-am împrietenit mai bine, Serghei mi-a povesit o dată despre acest obicei.

De cînd lumea, înainte de a porni în expediție, vînătorii aruncau în foc bucăți din mîncarea pe care o consumau și picurau din băutura lor în cele patru puncte cardinale, stropind astfel toate locurile unde sălășluia Kangai, zeul pădurilor și al munților, stăpînitorul atotputernic al taigalei. Îi înălțau jertfe și totodată stăteau de vorbă cu el, spunîndu-i tot ce au pe suflet. Serghei îl auzise o dată pe tatăl său discutînd cu zeul în felul următor : „Am venit la tine să iau din animalele ce-ți aparțin. Dar și eu sînt copilul tău și, ca să pot trăi am nevoie de carne. Așa cum vulpea vînează pentru puii ei un șoarece, lupul pentru puii lui o vulpe, iar rîsul pentru puii lui un lup, tot așa și eu trebuie să vînez pentru copiii mei un animal. Ajută-mă să vînez de data asta un elan, sau un ren, sau un cerb, ca să am cu ce-mi hrăni copiii, care sînt totodată și copiii tăi. Nu iau de la tine mai mult decît îmi trebuie ca să trăiesc și știi că toți sîntem ai tăi."

Asta zic și eu convenție !

Și dacă, vreodată, cineva o încălca, atotputernicul Kangai putea să se mînie și să gonească animalele departe, în alte locuri ale taigalei, pedepsindu-l pe nechibzuitul vînător cu înfometarea. Nu era mai bine, deci, să te ții de făgăduială ?

Cred că Serghei avea în sînge această minunată convenție nescrisă, încheiată cu natura.

(15)

Zilele grele de marșuri neîntrerupte, cu urcușuri și coborîșuri pe creste și povîrnișuri abrupte au luat sfîrșit.

Tînjisem nespus de mult după odihnă și de aceea trăiam acum o viață tihnită și fără griji, cu plimbări prin preajma cabanei. Nu trebuia să mă gîndesc la vînat și nu mă mai mîna din urmă nici o grabă istovitoare. Mă bucuram de acea relaxare relativă pe care ți-o poate oferi o tabără permanentă în condițiile pustietății sălbatice. Totodată aceste zile de odihnă aveau în ele ceva de o frumusețe fără seamăn, amintindu-mi de vremea cînd trăisem aici singur, în micuța izbă, și savurasem din plin izbucnirea furtunoasă a primăverii pe aceste coclauri.

Cît de mult se schimbase peisajul pe meleagurile Snieînei în scurta noastră absență din tabără ! În cele patru zile, primăvara făcuse pași mari înainte, iar vegetația căpătase cu totul altă înfățișare.

În locurile umbroase mai cra în floare roinița și petalele ei gingașe cădeau ofilite printre mustățile zbîrlite ale dedițeilor — achene înzestrate cu mîțișori lungi și pufoși. În schimb, pe malul însorit al apei atîrnau din tufișuri ciorchinii albi ai florilor de mălin. În hățișuri, printre tufele de coacăze negre și mălin, își desfășurau coroanele plăpînde merișorii sălbatici. Acești copăcei firavi, ce lăsau impresia că se ascund în mijlocul vegetației luxuriante, aveau darul să mă înduioșeze. Moțurile modeste ale florilor răspîndeau parcă o căldură molatecă

și tandră. La poalele arbuștilor și în iarba deasă își desfăceau petalele mănunchiuri întregi de panseluțe de Altai. În viața mea nu mai văzusem pansele sălbatice cu flori atît de mari. Din această specie, grădinarii de pe la noi cultivau, prin încrucișare, multe din varietățile ornamentale cu flori mari și bogate. Acestea însă îmi plăceau mult mai mult, prin simplitatea lor sfielnică.

Dar cele mai superbe erau florile purpurii ale bujorilor de munte. Serghei le spunea „mirodeniile Mariei". Aveau florile înălțate pe niște tije drepte și ardeau, roșii ca para focului. Într-o zi, cînd în locurile mai umbroase această minunată floare abia începuse să îmbobocească, Serghei a dezgropat cîteva rădăcini lungi, în formă de șarpe, și, frîngînd una bucățele-bucățele, mi-a dat să miros. În aceeași clipă m-a învăluit un iz puternic de farmacie. După aceea Serghei a pus rădăcinile să se usuce la umbră, spunînd că prepară din ele un excelent ceai medicinal care vindecă bolile de inimă, mai ales nevrozele, fortificînd totodată întregul sistem nervos.

Nu departe de cabană, acolo unde Sniejna face o buclă mai mare, am descoperit un colț de lume fermecător. Din tufișuri atîrnau ciucureii albi ai florilor de mălin, în întîmpinarea cărora se ridicau insule întregi de bulbuci-de-munte. Florile acestora nu aveau obișnuita culoare a untului, ci o nuanță deosebită, de un portocaliu închis. Numai aici aveau acest colorit — în alte locuri creșteau bulbuci cu căpșoare aurii. Iar printre ei se strecurau în sus, strălucind ca purpura, niște bujori uriași. Mai încolo, malul urca domol, transformîndu-se treptat într-un povîrniș stîncos și, pretutindeni, printre bolovanii albiți de soare și acoperiți de lichenii seculari, florile bujorilor ardeau ca o flacără vie. Cît de sărăcăcioase mi se păreau, față de această minunăție a naturii sălbatice, stîncile artificiale îmbrăcate de flori, din grădinile noastre!

Mi-am dat seama că o frumusețe atît de deosebită nu întîlnește omul la tot pasul. Nu găseai în ea nici dorința ieftină de a plăcea, nici ostentația; dealtfel nici o forță sălbatică, neîncătușată, nu se manifestă cu ostentație. Chiar și acum, în toiul asaltului primăvăratic al vieții, mai rămînea aici cîte ceva din sobrietatea iernii. Vegetația aceasta se avînta cu o virilitate uluitoare, în-

tr-o orgie de culori de-a dreptul barbară ce te orbeau, mai toate, cu strălucirea lor provocătoare. Plantele au, în taiga, puțin timp de desfășurare și, de aceea, se întrec care mai de care să ispitească și să atragă, prin coloritul și parfumul lor, tot felul de gîze ce se înmulțesc de la o zi la alta, inundînd cu zumzetul lor necontenit aerul curat și străveziu, ce tresărea peste această țesătură de culori de o neasemuită frumusețe.

Și lunca din fața cabanei se transformase, acoperindu-se cu covorul de aur al florilor de degețel. Tijele lor lungi și subțirele străpungeau iarba veche și uscată, scoțînd la iveală petalele strălucitoare, în formă de inimioară. Din păcate nu le puteam ocoli, eram silit să calc peste ele, căci creșteau pretutindeni, înflorind chiar și pe acoperișul izbei noastre, în lutul și mușchiul ce-l izolau împotriva umezelii și gerului. Văzută de sus, cabana dispărea aproape cu desăvîrșire în noianul de verdeață. Acoperișul se contopea și acum cu peisajul, așa cum se contopise iarna din pricina zăpezii.

Sub grinda de deasupra scărilor a izbucnit o dată un piuit. Curînd, chemarea ciripită a primilor pui de rîndunele s-a făcut auzită pretutindeni, răsunînd din zori și pînă în amurg, din tufișuri, din iarbă, de pe ramuri și din scorburile copacilor.

Cele două perechi de rîndunele de sub streașina noastră și proaspeții lor urmași aveau față de noi o comportare cît se poate de firească, trădînd o încredere absolută. Nu le stînjeneam nici măcar atunci cînd ne așezam direct pe scări. Uneori, dimineața cînd mă trezeam mai devreme — ușa și lucarna rămîneau veșnic deschise — și ascultam piuitul de foame al puișorilor, aveam senzația că eu însumi mă aflu în mijlocul unui cuib uriaș de rîndunele. Pe lîngă piuitul puilor de rîndunică se mai auzea, de undeva de aproape, o chemare tînguită a altor înfometați. La început n-am putut desluși prea bine aceste sunete și nici eu nici Serghei nu știam de unde vin.

Pînă la urmă am dezlegat și acest mister. Pe acoperișul cabanei zăcea în neștire, printre florile de degețel, lopata unui corn de elan, ușor săltată în sus și sub ea își încropise cuibul o pereche de codobaturi. Era, poate, chiar perechea care, nu de mult, în toiul iernii geroase, cu troiene de zăpadă, îmi vestise cea dintîi venirea primăverii.

A treia zi după întoarcerea noastră din „expediție" m-am dus, ca de obicei, cu găleţile la rîu. Nici nu m-am aplecat prea bine, cînd am zărit o umbră întunecată plutind împotriva curentului străveziu al Sniejnei. Acum apa avea o puritate cristalină ; culoarea ceaiului de după dezgheţ dispăruse din ea cu desăvîrşire. Fără voia mea am ridicat capul şi am privit îndelung cerul. Avea o limpezime albastră strălucitoare.

Umbra aceea întunecată era altceva deci ! Un banc uriaş de lipani, care migrau în susul apei, spre locul de depunere a icrelor, lăsînd impresia că sub luciul apei curgea, în sens opus, un alt rîu, cu apă mai tulbure. Unii peşti zăboveau în meandrele calme de lîngă ţărm unde, pe alocuri, se mai oglindeau în apă mesteceni şi tot soiul de arbuşti, făurind în felul ăsta o adevărată atmosferă de basm. Peştii şerpuiau printre frunzele de mesteceni şi plopi tremurători, printre florile albe de mălin, în timp ce printre ramurile de pe luciul apei se strecurau, strălucitoare, ochiurile de azur ale cerului. Aveam seanzaţia că peştii plutesc prin aer, aidoma păsărilor. Înotătoarele lor dorsale şi ventrale fluturau într-adevăr ca aripile zburătoarelor.

Şi, ori de cîte ori un lipan cu spinarea lui negricioasă se întorcea pe-o parte, o sclipire argintie strălumina peretele verde al frunzelor sau azurul bolţii ce se răsfrîngea în apa rîului. În veşmîntul nupţial, masculul lipanului are spinarea de culoarea verdelui-cenuşiu, iar laturile albe-argintii sînt presărate de pete negre neuniforme, încadrate de trei dungi galbene pe verticală. Înotătoarea dorsală, superbă ca un stindard, e împodobită de nişte brîuri negre ca smoala şi de un tiv trandafiriu. Şi toate culorile hainei de nuntă a masculilor devin mai aprinse, împrumutînd înfăţişării lor zvelte şi elegante un luciu verde-auriu.

Cucerit de această minunăţie, m-am aplecat deasupra apei cînd, deodată, şi-a făcut apariţia în preajma mea neobositul Serghei. Nu-l auzisem venind — stătea în picioare pe iarba smălţuită de florile de degeţel şi tufele de pansele sălbatice. În tremurul uşor al apei, tulburat doar de forfota peştilor, chipul lui aducea cu un tablou impresionist, pictat de Monet.

Am ridicat capul.

Serghei urmărea, ca şi mine, agitaţia lipanilor.

Abia atunci s-a născut în mintea mea întrebarea de unde s-au adunat aici așa, deodată, atîția pești. Iarna, Sniejna a fost înghețată pînă la fund, chiar dacă, pe alocuri, mai rămăseseră sub gheață niște ochiuri de apă. În susul rîului însă urcau acum zeci, dacă nu sute de mii de lipani, și asta în ciuda faptului că departe, în munți, înainte de a pătrunde în lacul Baikal, cursul superior al Sniejnei cădea într-o albie inferioară, transformîndu-se într-o cascadă vijelioasă, înaltă de cîteva zeci de metri.

— Serghei, am întrebat, cum se face de ajung lipanii ăștia aici ? Unde își petrec ei iarna ?

Răspunsul a fost pentru mine de-a dreptul uluitor. Cu ani în urmă, în timpul unei vînători, Serghei înaintase încet-încet pînă la cascada amintită. Pe atunci vînatul în taiga era încă liber și vînătorii nici nu auziseră de zone de vînătoare. Serghei mergea pe urmele unui cerb și tocmai se odihnea la poalele stîncii de pe care se prăvălea rîul, privind în jos, spre hăul plin de apă pulverizată, cînd, deodată, a zărit țîșnind din cazanul acela clocotitor o sumedenie de lipani. În felul ăsta o observat, cu uimire, cum lipanii, care își petrec iarna în adîncurile lacului Baikal, învinge opreliștea cascadei, zburînd ca săgeata patru-cinci metri împotriva torentului vijelios, ca apoi să se oprească brusc și, cîrmind cu coada și cu înotătoarele, să se mențină pe loc, spre a se odihni. În asemenea clipe Serghei avea impresia că sînt legați unul de altul. După un scurt răgaz, cu o mișcare zvîcnită, se proiectau din nou în sus, de parcă ar fi fost catapultați, trecînd astfel, bucată cu bucată, acest uriaș obstacol, ca și cînd ar fi urcat treptele unei scări. Primăvara, în perioada dezgețului — atunci cînd puhoiul e mai puternic ca oricînd — lipanii pornesc în susul rîului, spre locul de depunere a icrelor și nimic nu-i poate opri din drumul lor, nici cea mai furtunoasă cascadă.

Mă mai frămîntam, întrebîndu-mă cu ce se hrănesc în timpul verii atîția pești în apa asta limpede și rece ca gheața. Mi-a fost însă de ajuns să privesc puțin în jur ca să mă dumiresc. Desișurile și malurile năpădite de iarbă, printre care curgea rîul, colcăiau de fluturi, codobaturi, musculițe și nesfîrșite roiuri de insecte minuscule. Iar din brațele moarte, din mlaștinile și băltoacele rămase de pe urma inundațiilor, apa încălzită se scurgea prin rigole, înapoi în Sniejna și în această apă se dezvolta, fără în-

doială o cantitate imensă de plancton. Se știe că în rîurile neregularizate planctonul se găsește în cantitate de patruzeci pînă la o sută de ori mai mare decît în cele regularizate. Nu este vorba deci numai de substanțele chimice și alte impurități care poluează viața rîurilor în lumea noastră civilizată, ci însăși regularizarea e de natură să le sărăcească viața de cîteva ori.

Serghei a curmat meditația sceptică și neîmbucurătoare — mă aflam, totuși, în pragul întoarcerii mele în lumea civilizată spunîndu-mi :

— Vino să vezi ceva.

Și am pornit împreună să străbatem lunca.

Spre pîrîul în care pescuiam lipanii în timpul bolii mele se furișa un fir de apă puțin adîncă. Izvora din partea opusă a luncii și se scurgea lin, sclipind în bătaia caldă a soarelui. Pe alocuri, luciul lui se sălta ușor peste praguri mărunte alcătuite din pietre, din prundiș și nisip aluvionar. Iar în susul pîrîului forfoteau lipanii. O parte din ei o coteau în albia firului de apă și, chiar la gura lui, împotriva curentului, așteptă un banc întreg de lipani. Erau atît de înghesuiți unul în celălalt, încît pur și simplu înfundau albia puțin adîncă și apa abia se mai prelingea printre ei. Aici era unul din nenumăratele locuri de depunere și fecundare a icrelor, unde lipanii se bucurau de condiții optime spre a-și naște și hrăni puii — dispunînd de o apă bine oxigenată și încălzită la soare, iar faptul că era puțin adîncă avea darul să le ocrotească puii de peștii răpitori mai mari.

Să urmăresc de aproape dansul nupțial al lipanilor însemna pentru mine, fără doar și poate, un eveniment unic.

Masculul își alegea un loc printre pietroaie, printre crenguțele căzute sau într-un ochi cu apă puțină, unde își aștepta perechea. Ca un soț atent, bine crescut, nu rămînea în acest timp inactiv ; lăsîndu-și în jos înotătoarea caudală, scobea cu mișcări scurte și tremurate o gropiță în pietrișul sau nisipul luminat de soare. De îndată ce în preajma cuibului se ivea un alt mascul, „paznicul“ lua numaidecît poziția de luptă și, ridicîndu-și amenințător superba sa aripioară dorsală, stătea gata de atac. Dacă amenințarea nu dădea nici un rezultat, încăierarea era inevitabilă. Masculul care-și păzea cuibul împotriva invadatorului țîșnea fulgerător și, străduindu-se să-l gonească, înota lîngă el, înfruntînd împreună curen-

tul ; în acest timp, „proprietarul" își respingea rivalul cu zvîcnituri repezi și puternice, încercînd să-l îndepărteze cît mai mult de cuibul pregătit de el pentru iubire. Dacă era mai tare, izbutea, după care, la fel de fulgerător, pornea înapoi pe firul apei, spre a-și relua poziția de așteptare.

Dacă masculii erau la fel de mari și la fel de puternici, lupta căpăta forme înverșunate. Înotau amîndoi în josul apei și se „îmbrînceau" cu atîta ferocitate, de obicei pînă cînd unul dintre ei reușea să-și răsucească adversarul cu botul spre el și atunci începeau să se ciupească în lege ; și tot așa pînă în clipa în care cel mai slab se dădea bătut, lăsînd învingătorul să ocupe locul gata pregătit. De multe ori însă lucrurile se petreceau ca în zicala „cînd doi se ceartă, al treilea cîștigă", și locul era ocupat de un nepoftit. În asemenea cazuri, triumfătorul care-și apărase poziția devenea, la rîndul lui, un invadator.

În timp ce masculii se confruntau, femelele „nepregătite" așteptau ceva mai încolo pe firul apei, adeseori în grupuri destul de compacte. Puteau fi deslușite dintr-o privire. Coloritul lor era mai palid decît al masculilor, iar aripioara dorsală, mai mică, se rotunjea, transformîndu-se într-un evantai pleoștit, spre deosebire de aripioara dorsală a masculilor, care țîșnea ascuțită în sus, ca un adevărat stindard de luptă.

Ce se întîmpla atunci cînd de dornicul mascul, ce-și păzea cu strășnicie cuibul iubirii se apropia, în locul rivalului, o femelă gata „pregătită" ? Ei bine, în clipa aceea dumnealui își lăsa în jos superba aripioară dorsală și, unduindu-și ușor spinarea, își răsucea într-o parte trupul strălucitor, acoperind spinarea femelei cu marele său stindard ce răspîndea culorile fermecătoare ale curcubeului : o îmbrățișa, lipindu-se drăgăstos de ea cu toate aripioarele și, în același timp, își încovoia coada peste coada iubitei și amîndoi tresăreau, cu botul căscat la maximum. Pe urmă femela se lăsa la fund, încordată ca un arc și, cu coada ridicată în sus, își îngropa în cuibul săpat de mascul orificiul ei genital, eliminînd apoi icrele galbene de culoarea chihlimbarului.

Curînd după aceea masculul o izgonea, pentru a se instala din nou în fața cuibului, să se odihnească. Mai

tîrziu, aceeaşi scenă se repeta cu altă femelă ce venea în întîmpinarea lui.

Firul de apă se transforma astfel, pe aproape toată întinderea lui, într-un vast cîmp de bătălie şi, totodată, într-un adevărat pat nupţial. Prin apa cristalină, străluminată de razele soarelui, se încrucişau neîncetat fulgerele scăpărătoare, iar pe alocuri luciul ei clocotea, pur şi simplu, de siluetele lipanilor, ce răsfrîngeau culorile vii ale curcubeului. Pînă şi micile gheizere ce ţîşneau din această vijelioasă forfotă irizau aceleaşi culori, în timp ce pe fundul luminos al pîrîiaşului peştii neastîmpăraţi proiectau mereu tot felul de umbre tremurătoare. Desfătat de atîta frumuseţe, simţeam cum mi se taie răsuflarea.

În drum spre cabană, Serghei mi-a povestit că într-un loc puţin adînc din rîul Djida, care străbate satul lui, văzuse o dată cum se împerechează *taimenii* — aşanumitele lostriţe siberiene. La *taimeni* lucrurile se petrec pe dos. Cuibul e pregătit de femelă şi tot ea îl păzeşte, aşteptînd să vină masculul. Spre marea mea părere de rău, Sniejna nu era populată de *taimeni*. De bună seamă, datorită faptului că nu izbuteau să treacă de obstacolul cascadei. Motiv în plus să sporească admiraţia mea faţă de lipani, care sînt mult mai mici decît *taimenii*.

A doua zi m-am dus din nou la lipanii mei şi, cu acest prilej, am făcut o nouă descoperire.

Pe la amiază s-a stîrnit, ca din senin, un vînt destul de puternic şi cerul s-a acoperit de nori. În clipa aceea au încetat, ca prin farmec, şi peţitul şi dansul nupţial al lipanilor. Masculii şi femelele se odihneau într-o totală nemişcare. După două ore însă, cînd soarele abia a prins din nou să strălucească, dansul a reînceput şi nu s-a mai stins decît o dată cu lăsarea înserării. Pentru împerechere, lipanii au nevoie de lumina soarelui şi de o apă curgătoare şi limpede, încălzită de razele lui binefăcătoare. Această împerechere la soare, în apa străvezie, de puritatea cristalului, străjuită de malurile smălţate cu mănunchiuri dese de flori galbene-aurii, albastre şi albe, avea în sufletul meu rezonanţa unui imn de slavă înălţat măreţiei curate a naturii şi simplităţii iubirii. Uitîndu-mă la aceşti lipani nu m-am putut stăpîni să nu-mi pun întrebarea : unul din marele miracole, întruchipînd voinţa şi forţa de neînvins ale vieţii, nu este oare această

migrație a peștilor care străbat cu atîta îndîrjire un drum uriaș de sute de kilometri împotriva curentului, înfruntînd nenumărate obstacole, cascade și cataracte, spre a ajunge din nou în locurile unde ei înșiși au văzut lumina zilei, ca să regăsească terenul cel mai prielnic pentru dezvoltarea unei noi generații ?

Conștiința acestei forțe mereu renăscute a naturii trezește în om un suflu optimist și sentimentul bucuriei de a trăi. În mintea mea, cel puțin, a avut darul să stîrnească ideea că aș fi în stare, de-acum încolo, să învinge orice opreliște.

(16)

Fără să vîneze, Serghei nu se simțea niciodată în apele lui. Acum dispunea de foarte mult timp liber și îl folosea în felul său. În primul rînd, mînca și dormea pe săturate. În cabană însă nu intra decît seara. De gătit găteam afară, la vatră, iar după-masă se întindea pe pajiște. Într-o seară însă a dispărut fără urmă și priciul lui a rămas gol toată noaptea. Am crezut că s-a dus să dea o raită prin taiga.

Dimineața l-am găsit undeva în apropierea cabanei. Stătea culcat în iarbă și pufăia fericit. De atunci a înnoptat mereu sub cerul liber.

În general, nu era obișnuit cu confortul. Avea impresia că se înăbușă în cabană. Ca țăranul — cum sînt și eu, în esență — atunci cînd e nevoit să-și încheie gulerul și să-și facă nodul la cravată. Serghei era un adevărat fiu al taigalei. Fără să vreau, l-am comparat cu Tolia. Acesta avea cîteva cabane, mai mici, ce-i drept, dar Serghei stăpînea un sector mult mai întins și, categoric, mult mai greu de supravegheat. Și totuși nu-și construise decît o singură cabană. Pe vremuri, vînătorii bureați nu-și clădeau nici un fel de izbe și, pînă și iarna, Serghei dormea adesea afară, lîngă foc. Ca evencii pe care i-am întîlnit cu Tolia pe meleagurile Bambuikăi. Pădurea, șaua, focul și o blană — iată ce socotea Serghei drept o culme a con-

fortului. Acum avea însă o saltea care făcea toți banii. Dormea între smocuri de vinariță parfumată, peste care — bineînțeles, se înălțau florile de degețel. Un asemenea lux mi-aș fi dorit și eu.

Am uscat un braț de vinariță și mi-am făcut din ea o pernă. De înnoptat însă continuam să înnoptez în cabană, învelit cu cearșaful care, peste zi, se aerisea la soare. Somnul în aceste condiții și baia zilnică, în apa Sniejnei, erau pentru mine o adevărată desfătare.

Într-o bună zi ne-am apucat, în sfîrșit, de treabă. Iată cum s-au petrecut lucrurile. După gustarea de dimineață Serghei, cu ferăstrăul pe umăr și securea în mînă, a luat-o peste luncă și, fără să-mi spună o vorbă, a dispărut în pădurea de la poalele Căpățînei. Curînd au început să răsune primele lovituri de topor. Serghei continua să mă trateze ca pe un oaspete, menajîndu-mă în fel și chip, ceea ce, cinstind vorbind, mă cam stînjenea.

Am pornit pe urmele lui. Supărat și cu reprosul pe buze m-am oprit lîngă el, tocmai în clipa în care izbea de zor într-o zadă uscată. Văzîndu-mă, s-a îndreptat din șale și m-a întrebat surîzător :

— Ce s-a întîmplat ?

L-am luat la rost, dar el, continuînd să zîmbească nestingherit, mi-a spus că rezervele de lemne pentru iarnă și le pregătește totdeauna singur, ca să nu-i lipsească atunci cînd vine să vîneze animale cu blană.

— Tu ai treaba ta, a ținut el să precizeze. Și-apoi, la anu' cine-o să mă ajute ? Pricepi ? N-aș vrea să mă deprind cu lenea, a încheiat Serghei, rîzînd, în timp ce-și ștergea sudoarea de pe frunte.

Bineînțeles că am rămas și ne-am apucat numaidecît amîndoi să tăiem lemnul butuci. Mă uitam cu îngrijorare la mormanul de lemne ce nu mai contenea să crească. Cum o să le cărăm pînă la cabană ? N-ar fi bine să legăm trunchiurile și ramurile mai mari și caii să le tragă pînă în tabără ?

Dar iată că Serghei mi-a risipit temerile mai repede decît mă așteptam. La un moment dat, în timp ce mă odihneam, a dispărut în mare grabă, ca puțin după aceea să aud un tropot de copite. Peste cîteva clipe s-au ivit și caii, înhămați la sanie.

Aluneca pe covorul moale al ierbii și, în ciuda faptului că era încărcată cu lemne, înainta mai lin decît aș

fi visat, scutindu-ne astfel de truda grea de a cără pînă în tabără trunchiurile și cioturile noduroase. În trei zile, rezerva de lemne pentru iarnă era pregătită și depozitată.

Serghei știa să se descurce în orice împrejurare. În timp ce despica lemnele a avut un mic accident. S-a rănit la mîna stîngă și pierdea sînge. Ce-a făcut ? Și-a lipit rana cu rășină proaspătă, și pînă dimineața rana s-a închis. Rășina conține niște substanțe antiseptice, care au totodată darul de a face rana să se închidă mai repede. (Tifonul îl folosea, de bună seamă, numai la tratarea coarnelor).

Acum, cînd nu mai vîna și nu se istovea în marșuri nesfîrșite, era plin de inițiativă. De îndată ce am isprăvit cu depozitarea lemnelor, ne-am apucat să săpăm un răcitor ! O groapă în care, la iarnă, Serghei avea să adune gheață multă ca să țină în ea, la primăvară, carnea de cerb. Să sapi însă o groapă adîncă nu era deloc ușor. Sub învelișul subțire, pămîntul era înghețat bocnă. De aceea am recurs la procedeul următor : dimineața săpam, peste zi, în măsura în care bătea soarele, lutul se dezgheța puțin, iar noi ne reluam lucrul spre seară. În groapă era atît de rece, încît îmi amorțeau pur și simplu picioarele, în cizmele de cauciuc. Trebuia să-mi pun mereu cîte două rînduri de ciorapi de lînă. De îndată ce ieșeam însă din groapă, ne toropea căldura.

Pe urmă Serghei a venit cu o inovație. Pe timpul cît nu săpam, întreținea pe fundul groapei un foc în lege. Întocmai ca la noi, la oraș, cînd se dezgheață pămîntul deasupra unei conducte sparte. În felul ăsta săpatul mergea, ce-i drept, mai ușor.

Între timp a venit, pe neașteptate, un val de călduri neobișnuite. Soarele ardea nemilos, iar pe vastele cîmpii deschise ale tundrei aerul fierbinte se revărsa în cascade. Ne simțeam ca într-o etuvă ; torentul schimbărilor din jurul nostru își urma cursul firesc.

Deodată mi-am dat seama că, de fapt, primăvara era pe sfîrșite. Pe cît de furtunos dăduse buzna în taiga, pe atît de iute se stingea, cotropită de căldură. În aceste locuri ale sălbăticiei, timp pentru viață e, într-adevăr, prea puțin, căci trecerile de la o stare la alta se desfășoară cu o rapiditate nemaipomenită.

Cerbii — aminteam mai înainte că am întîlnit de cîteva ori căprioare cu pui păscînd pe povîrnișurile ce coborau spre rîu — dispăreau încet-încet din această vale — se mutau în creierul munților. Trei zile în șir am urmărit cu binoclul, cînd ieșeam seara din groapă, o asemenea turmă migratoare. Prin aerul străveziu, animalele se vedeau cît se poate de limpede. Le-am putut număra. Erau nouă și toate căprioare cu pui ce ieșeau din adăpostul pădurii să pască pe pajiștele înverzite ale povîrnișului. Pe zi ce trecea trebuia să le căutăm tot mai sus, pe altă pășune învecinată. A treia zi le-am zărit la cîțiva kilometri mai într-o parte, aproape de coama masivului muntos. Păreau niște minuscule pete cafenii. Această turmă de căprioare avea un ritm anume de a sui, deloc grăbit, în schimb de o tenacitate constantă. O experiență „cerbească" străveche o îndemna mereu mai sus, conducînd-o printre creste, rîpe abrupte și văgăuni adînci. Acolo primăvara abia se instala, iarba și lăstarii arbuștilor erau încă plini de sevă. Pe coastele umbroase dinspre miază-noapte dediței abia dădeau în floare, iar bobocii mîțișorilor de mesteacăn abia acum se deschideau. Și încă ceva. Sus, pe înălțimi, unde cerbii zăbovesc pe durata verilor și toamnelor scurte, nu mișună țînțarii. Nici căprioarele care înainte veneau să pască pe povîrnișul din preajma cabanei nu se mai arătau. De bună seamă, trecuseră și ele pe versantul nordic. De altfel vegetația se transformase într-un perete verde atît de des și atît de mat, de nu se mai vedea nimic prin el.

În locul animalelor ce se retrăgeau spre culmile munților, apăreau în vale, tot mai frecvent, mistreții. Grohăitul lor se făcea auzit destul de aproape, mai ales dimineața și seara. Pe măsură ce pămîntul se usca, mistreții se mutau din loc în loc, îndreptîndu-se tot mai mult spre mlaștinile și luncile din jurul Sniejnei. Brazde întregi de pămînt rămîneau scurmate în urma lor. Pînă să se usuce la soare, aveau un luciu întunecat, parcă amenințător.

Odată cu creșterea numărului de cîntătoare tinere, se amplifica și simfonia păsărească, adăugîndu-i-se mereu noi acorduri și noi tonalități. Acum nu mai răbufnea ca un imn al vieții triumfătoare. În locul melodiei de dragoste, răzbeau tot mai puternic strigătul de alarmă și chemarea grijulie a părinților, care-și hrăneau puii veșnic nesătui. Părinții aveau atît zor cu procuratul „piinii" pentru

familiile lor, încît, de bună seamă, nu le mai prisosea timp să deschidă ciocul și pentru alte îndeletniciri. Puii de codobatură veniți pe lume sub lopata cornului de elan de pe acoperișul cabanei noastre zburau acum de colo colo. Un fel de pace liniștitoare începuse parcă să pună stăpînire pe întreaga natură. Luptele pentru o femeiușcă luaseră de mult sfîrșit, iar zonele fuseseră delimitate și consolidate. Pînă și cele două familii de rîndunele de sub streașina noastră își aveau acum domeniul lor separat. Părinții țîșneau din cuiburi zburînd după hrană în direcții opuse, fără să încalce acea imaginară frontieră invizibilă.

Dar liniștea aceasta nu era decît aparentă. Aș zice chiar înșelătoare. Nici n-apucasem bine să mă bucur de ea, cînd s-a petrecut un lucru care a avut darul să mă readucă brusc la realitate. Pe o piatră ce răsărea dintr-o băltoacă din preajma rîului s-a așezat deodată un pui de cinteză. Nici nu l-aș fi observat poate, dacă nu s-ar fi auzit ciripitul lui subțire, dar triumfător. Era, poate, primul lui zbor de unul singur și coborîse pe piatră ca pe o insuliță. Vioi și în culmea fericirii, își răsucea căpșorul și se scutura, întinzîndu-se și zburlindu-și penele. Și din nou s-a auzit ciripitul lui triumfător, după care puișorul a sărit pe marginea pietrei, aplecîndu-și cioculețul să bea apă. Nici nu apucase să-l ridice, cînd, pe neașteptate, a răsunat un clipocit. O broască, țîșnind de sub oglinda liniștită a rîului, a apucat pasărea de căpșor apoi, închizînd la iuțeală botul, a tras-o în apă. Totul s-a petrecut cu o asemenea repeziciune, încît puiul de cinteză abia a mai izbutit să dea de două ori din aripi. O clipă doar coada lui, ridicată ca un periscop, a zvîcnit, desfășurîndu-se în evantai deasupra apei. Și din nou s-a așternut o tăcere mută. Broasca ținea pasărea la fund și luciul apei sclipea iar ca sticla.

Mai aveam doar o săptămînă de stat pe malurile Sniejnei așa că, înainte de a se lăsa înserarea, ne-am îndreptat pentru ultima oară spre vîrful Căpățînei. Cunoscuta tipsie a luncii, străjuită din toate părțile de coline înverzite, se întindea la picioarele noastre, din nou sub altă înfățișare. Insulițele de arbuști din preajma iezerelor, a bălților și a pîrîului ce șerpuia spre țărmul Sniejnei se îngroșaseră considerabil și, pretutindeni, creștea din abundență o iarbă înaltă și deasă. Stîrvul alb și ronțăit al

cerbului ce zăcea sub colțul de stîncă nu se mai vedea; dispăruse în oceanul verde al vegetației luxuriante și nu se mai zăreau din el decît vîrfurile coarnelor, aducînd cu crengile unui tufiș pitic și uscat de secetă. Nimeni n-ar fi bănuit că în acest loc se petrecuse, nu de mult, tragedia unui cerb hăituit. Ca de obicei, aerul era străveziu, oglinda micilor lacuri luceau într-o totală nemișcare, iar lunca, învăluită de arșiță, părea o întindere pustie și moartă.

Am pornit la vale, coborînd în zig-zag printre bolovani și malurile stîncoase. La vreo cincizeci de metri de poalele peretelui stîncos, Serghei s-a oprit brusc și, fără să scoată o vorbă, mi-a făcut un semn plin de tîlc, sugerîndu-mi să privesc în jos.

În turbăria întrețesută de pîrîiașe și pîlcuri de arbuști se mișca un animal de culoare cafenie. De unde ne aflam se deschidea o perspectivă ideală, dar micuțul animal tocmai dispăruse printre tufișuri și amuțise de-a binelea. Stăteam în așteptare.

Peste cîteva clipe am auzit un plescăit surd și numaidecît, din iarba ce se înălța în preajma tufișului, a izbucnit o becață. Micuțul animal și-a făcut din nou apariția. Era un pui de urs cafeniu ce căuta în luncă ceva de-ale gurii.

Supărat foc că becața îi zburase chiar de sub nas, mormăia de necaz și, pornind mai departe, pășea cu băgare de seamă prin iarba moale, îndreptîndu-se spre un alt pîrîiaș. Ajuns acolo, a luat-o agale de-a lungul malului. După un timp s-a oprit și, bătînd pasul pe loc, privea din nou cu băgare de seamă în jurul lui, ca un pescar ce urmărește cu atenție pluta undiței pe luciul apei.

A stat așa o bună bucată de timp. Apoi, pe neașteptate, s-a năpustit înainte. O singură mișcare. Apa a țîșnit în sus cu o brazdă de iarbă cu tot. Sub mal se odihneau două rațe. Una din ele s-a înălțat în văzduh, făcîndu-se nevăzută, în schimb cealaltă a dat de bucluc. În saltul lui avîntat, ursulețul strînsese brațele din față și, de bună seamă, îi prinsese o aripă. Cu aripa rănită, rățușca a izbutit să zboare ceva mai încolo.

Ursul după ea. Noroiul plescăia sub picioarele lui, împroșcînd jerbe întunecate. Rața a mai zburat puțin, apoi a început să gonească prin apă și, în graba ei deznădăj-

duită, dădea speriată din aripi și picioare. În cele din urmă a reușit să se salveze, înotînd pe sub crengile unor arbuști care au stînjenit înaintarea ursului.

Mițosul a stat un pic pe loc apoi, mormăind de furie, a ieșit pe mal ud leoarcă și murdar de noroi din cap pînă în picioare. S-a scuturat, căscînd botul mînios, după care, tîrîndu-și pașii mai departe, de data asta de-a curmezișul turbăriei, s-a îndreptat spre pîrîu. Deodată însă a încremenit și, ridicîndu-se pe labele din spate, a răsucit capul într-o parte și, cu urechile ciulite, pîndea în jurul lui.

În clipa aceea s-a auzit un răcnet sălbatic, venind dinspre pîrîu.

— Privește ! mi-a spus Serghei, arătînd într-acolo.

În mîlul de sub mal își făcuse culcușul un porc mistreț. Tocmai se bălăcea în mocirla lui cînd rața cu aripa rănită — care, pentru a scăpa de urs, trecuse de pe firul de apă în pîrîu — aluneca de zor prin preajma mistrețului. Acesta s-a repezit asupra ei, dar a renunțat s-o mai urmărească, de îndată ce rața s-a avîntat în zbor ceva mai departe. De bună seamă, în locul acela pîrîul era mai adînc.

Acum mistrețul se rostogolea pe mal, grohăind și clănțănind din colții lui fioroși. Era un exemplar uriaș, ce aducea cu un hipopotam, atîta doar că nu era la fel de somnoros. Răzbeau din el o forță și o mînie sălbatică, de-a dreptul înspăimîntătoare. Spinarea lui prelungă, arcuită și îngroșată de osînză era de un negru pur și simplu amenințător ; colții săi ascuțiți sclipeau în bătaia soarelui ce cobora în amurg.

Deodată și-a ridicat rîtul și, îndreptîndu-l în direcția în care se afla ursulețul, a clămpănit din fălci, făcînd să se audă un zgomot surd, dar destul de puternic.

Mi-am aruncat pivirea asupra ursulețului. Stătea și acum ca împietrit.

Mistrețul s-a urnit ușor din loc și din nou a scos un grohăit prelung.

Într-o clipită, situația s-a schimbat. Mițosul s-a răsucit pe loc și, lăsîndu-se în patru labe, a luat-o la sănătoasa, în ciuda faptului că nici măcar n-avea cum să-l vadă pe potențialul său agresor. Instinctul îi spunea pesemne să dispară cît mai e timp și de aceea ursulețului

îi sfîrîiau călcîile, de parcă l-ar fi urmărit o ceată de draci. Nici nu mă mir. În locul lui aş fi făcut la fel.

— I-a pierit pofta de bunătăţi, a spus Serghei amuzat. Asta nu mai dă pe-aici atît de curînd.

— Crezi ?

— Sînt sigur, mi-a răspuns Serghei. Puişorul trebuie să mai crească un pic. Dar şi pe urmă preferă să nu dea ochii cu porcul sălbatic.

— Nu se poate, i-am replicat eu, considerînd ursul, din totdeauna, drept stăpînul taigalei.

Serghei însă m-a lămurit că, de fapt, regele neîncoronat al sălbăticiei este mistreţul ajuns la vîrsta de şapteopt ani, cînd puterile lui ating apogeul. Vînătorii băştinaşi obişnuiesc să-i spună „secerătorul". E de-ajuns să apuce o dată cu colţii şi sfîşie un lup. Pînă şi ursul adult îi ştie de frică. Nu riscă o întîlnire inutilă cu acest gigant, preferînd să-l ocolească, deşi sînt duşmani de moarte. Mistreţul fură adesea prada ursului, mîncînd cu poftă carnea intrată în putrefacţie, pe care miţosul o ascunde sub ramuri ori sub brazde năpădite de iarbă. La rîndul lui, ursul pîndeşte şi ucide puii de mistreţ, mai ales pe cei micuţi de tot. Adeseori îi răpeşte chiar din turmă, îndeosebi în perioada rutului, cînd mistreţii plescăie, clămpăne din fălci, grohăie şi guiţă atît de zgomotos, încît nu mai aud nimic ; în asemenea împrejurări stau cu rîtul adînc îngropat în pămînt, aşa fel încît nici să vadă sau să adulmece ca lumea nu mai sînt în stare. Aşa se face că un urs viclean şi îmbătrînit în rele se apropie de ei cu uşurinţă şi ucide scroafa şi puii, pe unde apucă, avînd însă grijă întotdeauna să nu fie prin preajmă vreun mistreţ bătrîn.

O dată Serghei asistase la un duel între aceşti coloşi şi spunea că bătălia a fost cumplită. Ursul ciocănea mistreţul cu braţele lui vînjoase, îl apuca de ceafă cu colţii şi-i sfîşia cu ghearele spinarea, mai bine zis osînza de pe spinare, dar mai adînc în carne nu izbutea să pătrundă, darmite să-i prindă arterele. La rîndul său, mistreţul se arunca asupra ursului cu cele trei chintale cît cîntărea şi, înfingîndu-şi în el colţii săi lungi, cu muchiile ascuţite ca lama de cuţit, se străduia să-l spintece de jos în sus. Amîndoi erau orbiţi de patima luptei, de oboseală şi de sîngele ce li se prelingea în ochi. Serghei stătea retras într-o parte şi aştepta cu puşca gata pregătită. Încă-

ierarea a durat mai bine de trei sferturi de oră, dar lui Serghei nu i-a mai venit rîndul să intervină. În cele din urmă mistreţul a răpus ursul, ca apoi să plece şi, ceva mai încolo, să-şi dea şi el duhul. Mai bine aşa, nu de alta, dar şi pentru om mistreţul rănit e mai primejdios decît ursul.

— Bietul ursuleţ, dacă l-ar fi prins mistreţul, s-ar fi ales praful de el, am spus eu, cu compasiune.

Deşi lăcomia ursului e proverbială, cum proverbială e şi blana lui moţoasă, puişorul nostru nu s-a mai arătat în turbărie, unde nu rămăseseră decît amprentele lăbuţelor sale.

(17)

Timpul parcă se precipita — prima săptămînă a lui iulie a şi luat sfîrşit. Acum doar dimineţile mai erau superbe şi de o prospeţime scînteietoare. Peste zi, arşiţa ne apăsa tot corpul ca o povară de plumb. Într-o zi însă — era în 5 iulie — vremea se răcori pe neaşteptate, un vînt rece gonea pe cer valuri de nori şi, după ce i-a risipit, piscurile munţilor au rămas albe. După două-trei ceasuri însă zăpada s-a mistuit şi peste vale s-a lăsat din nou zăduful înăbuşitor.

Ţînţarii erau acum din ce în ce mai sîcîitori. Lîngă Sniejna, ce-i drept, nu erau atît de mulţi ca în văile de la poalele mulţilor, dar oricum, tot ne făceau viaţa amară. Îndeosebi în preajma mlaştinilor şi deasupra ierburilor din jurul firelor de apă curgătoare se înălţau, seara, roiuri întregi. Vegetaţia îşi schimba din nou înfăţişarea. Galbenul, care pînă nu demult strălucise în toate nuanţele, se pierdea, făcînd să dispară cu desăvîrşire gingăşia primelor flori de primăvară. Alături de cupele albastre şi violete ale zambilelor şi de rezistentele margarete, cu petalele sclipind de albeaţă se ridicau acum tijele păroase, cu pete roşietice ale crinului de apă auriu, căruia îi şi dăduseră primii boboci. Răcitorul nostru era gata şi i-am făcut şi un mic acoperiş, ca să-l apere de razele

soarelui. Aşadar şederea lui Serghei în tabără nu fusese cu totul inutilă.

Încetul cu încetul m-am obişnuit cu ideea că va trebui să părăsesc tabăra de pe malurile Sniejnei, unde am stat mai mult decît intenţionasem iniţial. Începeam să simt oboseala care se furişase în mine fără să-mi dau seama, dar care acum îmi tocea atenţia şi spiritul de observaţie. O experienţă de viaţă îşi spunea şi acum cuvîntul : omul nu are niciodată simţurile atît de proaspete, de ascuţite, ca atunci cînd descoperă necunoscutul, cînd bucuria şi tulburarea stîrnite de noile descoperiri îl stimulează, trezind în el alte energii. De îndată ce farmecul şi exaltarea descoperirii necunoscutului pălesc, mediul înconjurător încetează să-l mai incite şi omul începe să nu mai sesizeze amănuntele şi, odată cu asta, însăşi esenţa lucrurilor. Povara zădufului istovitor şi ţînţarii aveau darul să accentueze şi mai mult această stare cumplită ce te condamna, de fapt, la inactivitate. Cinstit vorbind, începusem să simt nevoia unei schimbări şi, în adîncul sufletului meu, tînjeam după un pic de civilizaţie. Cu atît mai mult cu cît, de data asta, ştiam că voi reveni în taiga.

Se încheiase doar a doua fază a şederii mele pe aceste meleaguri şi îmi dădeam seama că numai cine trăieşte în sălbăticie, parcurgînd diferite anotimpuri, învaţă s-o preţuiască şi s-o înţeleagă aşa cum trebuie. N-aş fi ajuns să cunosc niciodată acea forţă dezlănţuită şi înnoitoare a sublimei primăveri siberiene, dacă n-aş fi cunoscut mai întîi taigaua încătuşată sub încremenirea de gheaţă şi încercările la care supune tot ce e viu îndelungata iarnă siberiană. După cum şederea în taigaua împrimăvărată mi-a prilejuit să cunosc, în suficientă măsură, măreţia tăcută şi sobră a acelei ierni necruţătoare şi sursele ascunse ale forţelor necesare pentru înfrîngerea ei. Acum mă mai aştepta o fază, care desăvîrşea cursul acestor transformări. Toamna care, în sălbăticia siberiană, este legată de momentul culminant al verii şi, deopotrivă, de saltul brusc în iarna următoare.

Şi totuşi nu-mi era deloc uşor să mă despart de tabăra de pe malurile Sniejnei. Nutream un sentiment de adîncă recunoştinţă faţă de acest colţişor de lume, faţă de această micuţă insulă pierdută în miezul sutelor de kilometri de natură virgină, nealterată de intervenţia ci-

vilizației, insulă a singurătății care, săptămîni în șir, mi-a fost cămin credincios, oferindu-mi tot ce poate oferi viața în această pustietate : clipe de intensă emoție și de neasemuită bucurie.

Cu două zile înaintea plecării, la numai douăzeci de metri de treptele umbrite ale cabanei, unde tocmai ne odihneam, a trecut o femelă de elan, însoțită de un pui costeliv, cu picioarele lungi.

Păşeau agale, îndreptîndu-se spre rîu. Ceea ce îi stîrnise nu era mirosul de om, ci un nor de muște, de strechii și tăuni, ce se ținea scai după ei.

Acesta era poate motivul pentru care nici nu ne-au mirosit. La un moment dat puiul a sărit în sus și, scuturîndu-și furios capul, a intrat cu el, sălbatic, în șoldul mamei, frecîndu-și botul de vintrele ei. Se descotorosea astfel de strechii, care obișnuiau să-și depună ouăle în nările nefericitelor copitate și era limpede că mișcarea lui, de o violență neașteptată, îi face bine și mamei, căci, în felul ăsta, izgonea tăunii de pe șoldul și vintrele ei. În cele din urmă, bătrîna s-a oprit chiar și, lăsîndu-și capul în jos, a început să-și frece botul de iarbă, fornăind zgomotos.

De îndată ce au simțit apa, elanii au grăbit pasul și ultimii cincizeci de metri i-au parcurs într-un adevărat galop. Mama înainte, puiul în spatele ei și, odată ajunși la mal, s-au năpustit în apă ca o vijelie, băgînd spaima în rațe. Nu prea mult însă, căci au zburat doar ceva mai încolo, în timp ce bieții elani s-au întins pe burtă, scuturîndu-se de zor, după care, nemaicontenind să plescăie și să fornăie, s-au scufundat cu totul în apă.

Ne uitam la ei de pe o limbă de piatră ce ieșea în afară, ceva mai jos de malul rîului. Multă vreme nu li s-a mai văzut decît botul. Norul de muște care se ținuse scai după ei se rărise, dar și așa mai continua să le dea tîrcoale.

De ce oare n-au plecat acești elani în munți, așa cum au făcut celelalte animale ? m-am întrebat în sinea mea, socotind comportarea lor drept o ușurință condamnabilă. Tăunii și strechiile îi chinuiau, de bună seamă, la tot pasul. Se pare însă că această pereche hotărîse să nu părăsească locul unde acum se găsea hrană din belșug. Pretu-

tindeni, de-a lungul Sniejnei și a pîraielor, pîlcurile de arbuști și tufișurile erau în plină verdeață, iar elanului, se știe, îi plac nespus de mult lăstarii fragezi. În plus, aici mai aveau la îndemînă apă, în care se adăposteau de insectele cicălitoare.

Trecerea lor a avut darul să-l înviorеze pe Serghei.

— Ce-ar fi să mai dăm o raită pe la Barun Huiar?

Era dornic să știe dacă la „salina apuseană" se văd niște urme proaspete de copite. (Mă obișnuisem cu denumirile date de Serghei anumitor locuri din sectorul lui de vînătoare). Cabana, clădită în mijlocul acestui uriaș teritoriu era un fel de buric topografic, iar Barun Huiar nu era nimic altceva decît un micuț lac salin, aflat la apus de cabană.

Cinstit vorbind, nu prea aveam chef să merg, nu de alta, dar căldura mă toropise de-a binelea. Și totuși, spre seară ne-am decis să pornim. Am luat-o pe o străveche potecă îngustă, bătătorită de animale, la poalele unui povîrniș muntos. Piciorul muntelui cobora lin, în timp ce cărarea se înfășura pe el aproape drept, așa fel încît — pe ultimul kilometru — încercuia ca o centură creasta golașă. Pe alocuri a trebuit, pur și simplu, să ne strecurăm prin hățișuri ca printr-o sită deasă și cînd, în sfîrșit, am ajuns într-un loc deschis, de unde se zărea, sclipind în vale, un ochi de apă puțin adînc, eram lac de transpirație. Ochiul acela aducea mai curînd cu o mlaștină luminată de soare, decît cu un lac sărat.

Tîrîș-grăpiș, am ajuns în preajma lui. Așa cum bănuisem, nu rămăseseră aici decît urme vechi, îngroșate — o sumedenie de amprente mari și mici, lăsate de tot soiul de copite ale unor animale care, de bună seamă, părăsiseră acest cotlon, căci pînă și sus, printre dealuri, mai găseau, din loc în loc, pămînt umed și sărat.

Cu două săptămîni în urmă, viața mai pulsa încă din plin aici, la Barun Huiar. Acum salina era pustie, iar eu abia mi-am putut ascunde dezamăgirea.

Am pornit înapoi prin valea ce se desfășura la poalele masivului, unde, nu departe, șerpuia un pîrîu. Pretutindeni nu se vedeau decît urme vechi și moarte. La un moment dat, Sergehi s-a oprit să le cerceteze.

În timp ce îl aşteptam obosit şi cu o totală indiferenţă, am auzit deodată un mîrîit tînguitor, urmat de un scîncet prelung.

Ne-am uitat unul la altul plini de mirare. Ochii mei, obosiţi şi încinşi de soare, şi-au recăpătat agerimea ca prin farmec.

O clipă am stat amîndoi şi am tras cu urechea.

Scîncetul şi mîrîitul acela surd se mai auzeau şi acum, ba mai mult, se apropiau. Nu departe, în faţa noastră, se deschidea o văgăună mică, ce se termina într-o buclă a pîrîului, pe al cărui fund, cu mîlul uscat şi tare ca piatra, zăceau bucăţi de lemn şi frunze mucegăite; ici-colo doar, răzbeau din nămol smocuri verzi de iarbă proaspătă şi frunze de plante vii.

Cu răsuflarea tăiată, ne-am chircit în spatele zadelor ce străjuiau văgăuna. Schelălăitul acela mi se părea foarte familiar...

Nu cred să ne fi fost dat, mie şi lui Serghei, să vedem ceva mai frumos şi mai fermecător în sînul acestei nemărginite sălbăticii şi, sincer vorbind, în primul moment am fost convins că e vorba de o iluzie optică.

Pe o mică platformă de mîl uscat, de-a lungul unui trunchiuleţ alb de mesteacăn, mărşăluia un arici, şi în urma lui trei pui de lup.

Aceştia se loveau unul de altul, împingîndu-se care mai de care şi sărind înapoi pe lîngă această ciudată jucărie, care-i captivase de-a binelea. Nici nu apuca bine vreunul să atingă cu botul sau cu lăbuţa ţepii ariciului şi gata, sărea mirat într-o parte, clătinînd din cap şi tremurînd din tot corpul. Şi mîrîia nevoie mare. Un puişor de lup tocmai îşi freca boticul cu lăbuţele — de parcă ar fi vrut să smulgă afară ţepuşele. În rest însă erau toţi trei neobosiţi şi nu se lăsau de joacă nici morţi. Apoi unul dintre ei, care se furişase în spatele ariciului cu maximum de precauţie, ciulind mereu urechile, a reuşit să-l răstoarne pe ţepos, lovindu-l cu lăbuţa. În aceeaşi clipă însă a sărit într-o parte scîncind de durere.

Între timp, bineînţeles, ariciul se strînsese iar ghem şi îşi zburlise ţepuşele.

Puii de lup au rămas pironiţi în jurul lui, neştiind ce să mai facă. Ghimpii ariciului erau pentru boticul lor o zonă foarte primejdioasă. Se chirceau, îşi încovoiau

spinarea, se tîrau pe burtă, dar de fiecare dată se opreau.

La un moment dat unul dintre ei, aflat mai în spate, a apucat cu dinții coada frățiorului din față, trăgîndu-l înapoi, cu intenția de a-i lua locul. Cel atacat l-a lăsat, firește, în pace — atîta timp cît boticul lui era în preajma țepușelor. Pe urmă însă și-a încordat trupul și, clămpănind din fălci, încercă să-și înșface adversarul. Apoi, pe neașteptate, s-au oprit amîndoi și se uitau plini de curiozitate, să vadă ce va face al treilea. Dar acesta n-a întreprins nimic. Așa stînd lucrurile, s-au apropiat din nou de arici, cu multă prudență, și jocul de-a prinselea și-a reluat firul.

Puii de lup se delectau de mai mare dragul și erau atît de absorbiți de jocul lor, încît nici nu ne băgau în seamă. Ochii lor limpezi, în care se citea o ușoară uimire, scăpărau scîntei și din toate mișcările acestor „copii" răzbea bucuria pătimașă și dorința irezistibilă de a se juca cu această micuță vietate, ciudată și necunoscută. Blănițele lor catifelate, de culoarea cafeniului deschis, luceau în toată splendoarea. Și pînă și în toiul acestui joc zburdalnic, puii de lup mi se păreau mai distinși decît cățeii.

Privindu-i, am resimțit deodată acel suflu sălbatic, de o forță nestăvilită, al taigalei ; era ca și cum aș fi apucat mîna unui om și l-aș fi ținut de încheietură, ca să simt cum îi pulsează sîngele prin toate vasele. Dar, totodată, aveam și o strîngere de inimă, stîrnită de amintirea nefericiților pui de lup din sacul lui Dorjo.

Între timp inimosul arici și-a dat seama că, de fapt, nu-l pîndește nici o primejdie și, curajos, a pornit mai departe cu pas grăbit.

Acum lupișorii îl urmau cu o atenție gravă, ciulindu-și urechile cu eleganță și lăsînd coada în jos. Și tot înaintînd așa, se apropiau de noi văzînd cu ochii și astfel creștea și pericolul de a ne mirosi.

În fine, m-am decis să apăs pe declanșatorul aparatului de fotografiat. Declicul a fost aproape imperceptibil, și totuși năzdrăvanii pui de lup au devenit, pe neașteptate, foarte atenți, și, într-o fracțiune de secundă, au luat-o toți trei la sănătoasa, împrăștiindu-se fiecare în altă parte — unul chiar într-o direcție opusă decît frățiorii săi. După o bucată de drum însă a făcut calea

întoarsă și s-a furișat și el în văgăuna în care, de bună seamă, sălășluiau.

— S-au dus, am spus eu, cu un aer de vinovăție.

Din pricina acestor urmări nefaste, nu mi-a plăcut niciodată să fotografiez animalele de aproape, ba mai mult, adeseori am renunțat la niște fotografii ce ar fi putut deveni unice. E drept însă că apropierea unui animal a avut darul să mă imobilizeze în asemenea hal, încît nu eram capabil să fac nici o mișcare. De multe ori am preferat să-mi țin răsuflarea, ca să nu-l sperii și, în felul ăsta, să-l pot observa, urmărindu-i comportamentul firesc în cele mai diferite situații, în mediul său natural, de nimeni îngrădit. Aceste clipe erau mult prea prețioase pentru a fi tulburate de declicul aparatului de fotografiat, care se deosebește în asemenea măsură de toate sunetele naturale, încît — la auzul lui — animalele sălbatice își ascut numaidecît atenția și se împrăștie, speriate, care încotro. Dar mai aveam și un alt motiv pentru care vînătoarea de poze nu era pentru mine niciodată o afacere bună. Pe meleagurile Bambuikăi, ce-i drept, vinovatul a fost, în mare măsură, gerul năpraznic, dar adevărata pricină era cu totul alta: nu am învățat niciodată să gîndesc în imagini, deoarece percepeam lumea animalelor sălbatice cu prea multă intensitate afectivă. Trăirile lăuntrice, în momentul observării unui animal, îmi anihilau, pur și simplu, orice reacție. O dată, la Praga, prietenii mi-au reproșat acest lucru, iar eu le-am replicat:

— Ceea ce pretindeți voi mi se pare absurd. E ca și cînd un fotbalist, concentrat adînc asupra jocului, s-ar opri brusc din atac, ca să-și fotografieze coechipierul, care tocmai îi pasează mingea.

— De lupișorii ăștia nu știam, mi-a spus Serghei, după dispariția acestor superbe giuvaeruri vii ale taigalei sălbatice. Dar bănuiesc în ce bîrlog s-au născut. Hai să ne aruncăm un ochi pe acolo.

— O să-i speriem, am obiectat eu, convins că bîrlogul cu pricina se află chiar în văgăuna de unde apăruseră puii de lup și în care se întorseseră, alergînd cu sufletul la gură.

— Nu, nu mai trăiesc în el. Vreau doar să-l văd, m-a liniștit Serghei, conducîndu-mă mai departe, de-a lungul masivului muntos.

Cam peste un kilometru am cotit-o brusc și am început să ne cățărăm pe o pantă pietroasă, năpădită de o vegetație bogată. Sînt sigur că istețul Serghei ar fi fost în stare să meargă pe aici și cu ochii închiși. Eram nespus de fericit. Nici în vis nu aș fi îndrăznit să sper într-o asemenea despărțire senzațională de neîngrădita sălbăticie a taigalei.

Bîrlogul, firește, l-am găsit sub trunchiul unui arbore bătrîn, smuls din pămînt cu rădăcină cu tot și îndreptat spre miază-zi. Se înfunda într-un amestec de pietroaie și rădăcini de zadă putregăite, oferind aceeași imagine dezolantă a nefericitului bîrlog din tărîmul lupilor de la Haria Uta. De jur împrejur fecale uscate, fire de păr, potecuțe bătătorite, iar sus, chiar în moțul năpădit de iarbă al unui copac cu rădăcinile ieșite, un pat ce servise pentru „băile de soare". Dar Serghei a avut dreptate : toate urmele erau „răsuflate".

Căminul lupilor, ascuns în adîncul povîrnișului, la adăpost de vînt și de umezeală, a fost bun atîta vreme cît puii erau mici. De îndată însă ce lupoaica i-a înțărcat, lupșorii s-au văzut siliți să-și stingă setea altfel decît cu laptele de mamă. Așa se face că familia s-a mutat în preajma unei ape, într-o locuință de vară, care îi oferă destulă siguranță și, totodată o „grădiniță", unde puii de lup învață să cunoască lumea, maturizîndu-se în felul ăsta mai repede decît într-un spațiu restrîns.

După ce a deslușit urmele din jurul bîrlogului, Serghei mi-a spus :

— E o pereche de lupi tineri, iar ăștia sînt primii lor pui. Unul dintre soți se trage, sigur, din familia aceea de lîngă Mundarga. Aia foloseau bîrlogul ăsta, care, timp de trei ani, a rămas pustiu.

În seara zilei de 8 iulie ne-am făcut bagajele. Erau neverosimil de puține. Proviziile se topiseră de mult, căci, în esență, ne hrănise taigaua, iar toate lucrurile de care Serghei nu avea nevoie — unelte și mobile — au rămas în cabană. Istețul vînător n-avea mare lucru de cărat. Doar ce vînase — coarnele uscate și cele cîteva organe de cerb, la fel de uscate. De parcă ar fi venit în

vizită cu două-trei zile în urmă și acum se întorcea acasă vesel și zglobiu, eliberat de o parte din povară.

M-am dus să-mi iau rămas bun de la rîu. În cotul apei, străjuit de sălcii, explorau lumea primii boboci de rață. Perechea noastră — căreia, o vreme, i-am ocolit cuibul, ca să nu speriem rața în timpul clocitului — avea și ea puișori. M-a amuzat văzînd cum alunecă pe oglinda apei „șiragul" ce alcătuia această micuță familie. În față mama, în urma ei — proaspeți ieșiți din găoace — boboceii, pe al căror trup abia mijea un puf fuleț auriu și, în sfîrșit, rățoiul-tată, care încheia coloana, condusă parcă de două educatoare de la o creșă de copii ce țin întinsă o sfoară lungă și bebelușii ba se apucă de ea, ba aleargă într-o parte, neascultători.

— Pe Sniejna plutesc adevărate creșe de rățuște, i-am spus lui Serghei, la întoarcere.

A doua zi, în zori, cînd cerul mai avea culoarea albicioasă a perlei, am încălecat și, strecurîndu-ne prin vadul de la poalele Căpățînei, am ieșit în lunca mlăștinoasă, scurmată adînc de porci mistreți. Deasupra noastră zburau cîrduri de gîște sălbatice ; la un moment dat, a țîșnit din iarbă o becață speriată. Drumul ducea peste rîpi și văi, de-a lungul unor pîraie mărginite de o vegetație deasă și prin păduri brăzdate de potecile șerpuitoare, abia perceptibile, ale animalelor, suind în creierul munților, spre o trecătoare pustie, biciuită de vînturi. În aceste locuri urmărisem în iarnă, din elicopter, turma aceea de reni ce se îndrepta spre miază-noapte.

Odată cu înserarea am ajuns în vîrful trecătorii, la o altitudine de aproape două mii de metri. Aici, pe versantul nordic, am reîntîlnit acele flori cu petale prelungi, galbene pe dinăuntru și verzi pe dinafară, care, pe malurile Sniejnei, se ofiliseră cu trei săptămîni și mai bine în urmă. Crenguțele zadelor erau fragede și îmbrăcate cu un puf fin, catifelat, iar florile de roiniță, pe cale să se vestejească, mai răspîndeau și acum mireasma lor îmbietoare. Și totul era pentru noi un marș înviorător, înapoi spre primăvară...

Ne mai aștepta un drum de aproape două zile peste Hara Hujir, pînă în satul natal al lui Serghei. Pentru

prima oară, după multă vreme, am dormit din nou neîntors. Pe aici nu era urmă de țințar.

A doua zi în zori, după ce am urcat din nou în șa, mi-am rotit pentru ultima oară privirea peste aceste meleaguri. Soarele tocmai răsărea, cu strălucire roșietice-gălbui. La răsărit, peste creasta masivului învecinat, se țesea o perdea aurie, în timp ce la apus și jos, în vale, se întindeau umbre tremurătoare. Sniejna nu se mai vedea, dar piscul Căpățînei mai domina și acum peisajul. Am simțit, deodată, cum mi se înfioară inima.

Și chiar în clipa aceea, venind dintr-o parte a povîrnișului năpădit de crînguri verzi de mesteceni și plopi, în dimineața aceea proaspătă și cristalină a răsunat, peste liniștea mută a taigalei nesfîrșite, un muget prelung de elan.

Lector : NEAGU ALFRED
Tehnoredactor : CORNEL CRISTESCU

Bun de tipar 30.III.1983. Apărut 1983.
Comanda nr. 1873. Coli de tipar 23.

Tiparul executat sub comanda
Nr. 1/48 la
Întreprinderea poligrafică
„13 Decembrie 1918",
Str. Grigore Alexandrescu 89—97,
București
Republica Socialistă România

Jan Kozác este un reprezentant de frunte al literaturii cehoslovace contemporane, între lucrările sale de seamă numărîndu-se MARIANA, apărută şi în versiune românească, şi SVATY MICHAEL care au fost distinse cu importante premii literare.

VÎNĂTOR ÎN TAIGA, palpitant reportaj al unei expediţii în Siberia, devine un prilej de a dezvălui pe lîngă insolite peripeţii cinegetice şi nebănuite frumuseţi ale acestor ţinuturi. Peisajul mirific al întinderilor încătuşate de gheţuri şi zăpezi sau clocotind de viaţă şi culoare învie sub pana inspirată a unui maestru al suspensului şi excelent „vînător" de imagini.

Lei 20